КОМИСИЯ
ЗА РЕГУЛИРАНЕ
НА СЪОБЩЕНИЯТА

Определяне, анализ и оценка
на пазара на

Предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение

и на пазара на

Предоставяне на широколентов достъп на едро

Приложение към Решение №……../……2011 г.

Съдържание

I. Резюме …… 5

II. Въведение …… 8

1. Правна рамка …… 8

1.1. Европейска регулаторна рамка …… 8

1.2. Национално законодателство …… 11

2. Ред, условия и процедура за определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция …… 12

2.1. Определяне на пазарите …… 12

2.2. Анализ и оценка на съответния пазар …… 13

3. Определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара и налагане на специфични задължения …… 14

4. Обхват на документа …… 15

III. Обществено обсъждане и консултации с Европейската комисия. Сътрудничество с Комисията за защита на конкуренцията …… 16

IV. Анализ на информацията, относима към пазара на дребно за достъп до интернет…… 143

1. Състояние на пазара на дребно за достъп до интернет…… 143

1.1. Участници на пазара …… 143

1.2. Видове достъп, предоставян от предприятията …… 144

1.3. Потребители на услуги за достъп до интернет …… 144

1.4. Разпределение на абонатите по технологии за достъп …… 149

1.5. Приходи и инвестиции …… 152

2. Взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и предлагането на пазара на дребно…… 153

2.1. Взаимозаменяемост между теснолентов и широколентов достъп до интернет …… 154

2.2. Взаимозаменяемост между различните видове широколентов достъп от гледна точка на потребителското търсене и на развитието на мрежите за предлагане, използващи различни технологии …… 155

2.3. Широколентов достъп и специално организиран достъп …… 170

2.4. Съответен географски пазар …… 171

3. Заключение …… 180

V. Определяне на съответния пазар на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и анализ и оценка на съответния пазар …… 182

1. Определяне на съответния пазар на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение ……. 182

1.1. Въведение ……... 182

1.2. Взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и предлагането на пазара на едро на предоставяне на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение …….. 190

1.3. Съответен географски пазар ……. 202

1.4. Заключение ……. 203

2. Прилагане на теста на трите критерия ……. 203

2.1. Наличие на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара …….. 203

2.2. Липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията …….. 205

2.3. Недостатъчна ефективност на конкурентното право ……. 206

2.4. Заключение ……. 208

3. Анализ и оценка на съответния пазар……. 208

3.1. Въведение …… 208

3.2. Критерии, използвани при анализа на ефективността на конкуренцията и определяне на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар …. 209

4. Определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара… …. 216

VI. Определяне на съответния пазар на предоставяне на широколентов достъп на едро и анализ и оценка на съответния пазар ……..... 217

1. Определяне на съответния пазар на предоставяне на широколентов достъп на едро …….. ……. 217

1.1. Въведение ……... 217

1.2. Взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и предлагането на пазара на едро на широколентов достъп …… 220

1.3. Съответен географски пазар ……. 225

1.4. Заключение ……. 226

2. Прилагане на теста на трите критерия ……. 226

2.1. Наличие на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара …….. 227

2.2. Липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията …….. 228

2.3. Недостатъчна ефективност на конкурентното право ……. 230

2.4. Заключение ……. 231

3. Анализ и оценка на съответния пазар……. 232

3.1.Въведение ……. 232

3.2. Критерии, използвани при анализа на ефективността на конкуренцията и определяне на предприятия със значително въздействие върху съответния пазар …. 232

4. Определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара… …. 248

VII. Определяне на специфични задължения ……..……...…..…… 249

1. Изводи относно необходимостта от регулаторна намеса……. 249

2. Цели и принципи при избора на специфични задължения ……... 249

3. Текущи задължения, наложени на БТК като оператор със значително въздействие върху пазара на фиксирани обществени телефонни мрежи и фиксирани гласови телефонни услуги, по реда на ЗД (отм.) ……. 250

3.1. По отношение пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение …… 251

3.2. По отношение на пазара на широколентов достъп на едро ……... 256

4. Конкурентни проблеми …….……... 257

4.1. Конкурентни проблеми на съответния пазар на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен достъп до абонатната линия) в определено местоположение ……. 258

4.2. Конкурентни проблеми на пазара на широколентов достъп на едро 265

5. Избор на специфични задължения ……..…… 270

5.1. Асиметричност на специфичните задължения спрямо отделните предприятия …… 270

5.2. Прилагане на принципа на пропорционалност …….. 270

5.3. Взаимосвързаност между специфичните задължения ……... 271

5.4. Налагане на конкретни специфични задължения на пазара на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение ……... 271

5.5. Налагане на специфични задължения на пазара на широколентов достъп на едро ……. 304

6. Очаквано въздействие от предложените специфични задължения ……. 314

VIII. Приложения ……..……...…..…… 316

Приложение 1 ……..……... 317

Приложение 2 …… 318

I. Резюме

Правна рамка

Европейската правна и регулаторна рамка 2002 в областта на електронните съобщения е въведена в българското законодателство с приемането на Закона за електронните съобщения (ЗЕС) (обн. ДВ, бр. 41 от 22.05.2007 г., последно изм. и доп. бр. 27 от 09.04.2010 г.) и подзаконовите нормативни актове по неговото прилагане.

Съгласно нормативните разпоредби националният регулаторен орган в лицето на Комисията за регулиране на съобщенията (КРС/ комисията) е длъжен периодично на всеки две години да анализира доколко е ефективна конкуренцията на пазарите на електронни съобщения, с което да осигури подходяща регулация в условията на променяща се пазарна среда. В периода до налагането на специфични задължения на предприятията, определени за такива със значително въздействие върху съответния пазар съгласно ЗЕС, в сила остават задълженията, наложени на предприятията съгласно отменения Закон за далекосъобщенията (ЗД).

В настоящия документ се определят съответните пазари на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на предоставяне на широколентов достъп на едро, извършва се анализ и оценка дали на тях е налице ефективна конкуренция, включително се определя предприятие със значително въздействие върху съответните пазари и специфичните задължения, които трябва да му бъдат наложени, продължени, променени и/или отменени.

Съгласно чл. 151 от ЗЕС (чл. 6 и 7 от Директива 2002/21/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. за обща регулаторна рамка за електронни съобщителни мрежи и услуги и принципите на конкурентното право), проектът на решение на КРС следва да бъде публикуван за обществено обсъждане, изпратен за становище до Комисията за защита на конкуренцията (КЗК), до Европейската комисия (ЕК) и до другите национални регулаторни органи на държавите-членки на Европейския съюз (ЕС).

Определяне на пазара

Съответните пазари, обект на този анализ, са пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и пазара на предоставяне на широколентов достъп на едро. Пазарът на предоставяне на широколентов достъп на едро, се ограничава до пазара на битстрийм достъп. Всеки от разгледаните продуктови пазари е с географски обхват *територията на Република България.* След прилагането на теста на трите критерия се стига до заключението, че разглежданите пазари подлежат на ex-ante регулиране.

Определянето, анализът и оценката на съответния пазар на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение са разгледани в **Раздел V** на документа, а определянето, анализът и оценката на съответния пазар на широколентов достъп на едро са разгледани в **Раздел VI** на документа.

В резултат на извършения пазарен анализ в **Раздел V** на документа, имащ за цел да оцени наличието на предпоставки, възпрепятстващи ефективната конкуренция на

разглеждания пазар за предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура, КРС достигна до заключението, че следва да определи:

- „Българска телекомуникационна компания" АД за предприятие със значително въздействие върху пазара на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение;

Заключението за определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение е направено на база анализа на следните критерии:

- пазарен дял;
- наличие на бариери за навлизане и разширяване на съответния пазар;
- вертикална интеграция;
- недостатъчна или слаба покупателна способност.

В резултат на извършения пазарен анализ в **Раздел VI** на документа, имащ за цел да оцени наличието на предпоставки, възпрепятстващи ефективната конкуренция на разглеждания пазар на широколентов достъп на едро, КРС достигна до заключението, че следва да определи:

- „Българска телекомуникационна компания" АД за предприятие със значително въздействие върху пазара на широколентов достъп на едро.

Заключението за определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара на широколентов достъп на едро е направено на база анализа на следните пет критерия:

- пазарен дял;
- наличие на бариери за навлизане и разширяване на съответния пазар;
- вертикална интеграция;
- недостатъчна или слаба покупателна способност;
- потенциална конкуренция

Определяне на специфични задължения

Заключенията от анализа на пазара на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение сочат, че на съответния пазар не е установена ефективна конкуренция, което дава основание на КРС да наложи на предприятието със значително въздействие върху пазара, следните специфични задължения:

- По отношение на необвързан достъп до абонатната линия:
  - ✓ задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения;
  - ✓ задължение за прозрачност;
  - ✓ задължение за равнопоставеност;

- ✓ задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за необвързан достъп до абонатната линия;
- ✓ ценови задължения.

- По отношение на пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа):
  - ✓ задължение за достъп до и ползване на пасивна инфраструктура;
  - ✓ задължение за равнопоставеност;
  - ✓ задължение за прозрачност;
  - ✓ задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура;
  - ✓ ценови задължения.

Заключенията от анализа на пазара на широколентов достъп на едро сочат, че на съответния пазар не е установена ефективна конкуренция, което дава основание на КРС да наложи на предприятието със значително въздействие върху пазара следните специфични задължения:

- ✓ задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения;
- ✓ задължение за прозрачност;
- ✓ задължение за равнопоставеност;
- ✓ ценови задължения.

Определянето на специфичните задължения, тяхното описание и причините за налагането им на предприятията със значително въздействие върху пазара са разгледани в **Раздел VII** на документа.

Окончателно решение

След отразяване на становищата, постъпили от заинтересованите страни по време на общественото обсъждане, както и от КЗК, ЕК и другите национални регулаторни органи на държавите-членки на ЕС, КРС ще приеме своето окончателно решение по определянето, анализа и оценката на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) и пазара на предоставяне на широколентов достъп на едро.

II. Въведение

1. Правна рамка

1.1. Европейска регулаторна рамка

Определянето, анализът и оценката на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които държавите-членки на ЕС извършват, са инструмент, чрез който се доразвива започналата през 1998 г. политика на либерализация на далекосъобщителния пазар и прилагането на правилата за конкуренцията от Договора за Европейската общност в сектора. Еднозначното провеждане на тази политика в целия ЕС е гарантирано от достиженията на правото на ЕС (acquis communautaire) чрез създаването на основен пакет от нормативни актове в областта на далекосъобщенията, наречен „Европейска правна и регулаторна рамка", въз основа на която всички държави-членки са длъжни да провеждат националната си политика в сектора.

В резултат на очерталата се необходимост от актуализиране на Европейската правна и регулаторна рамка от 1998 г., успешно послужила за създаване на условия за преход от монопол към свободен пазар, в началото на 2002 г. се въведе нова регулаторна рамка. Необходимостта от актуализиране на Рамка 1998 г. е продиктувана от обстоятелството, че след като далекосъобщителния пазар в Общността е либерализиран, акцентът на регулаторните механизми е изместен от поощряване на конкуренцията на единния пазар на Европейската общност и стимулиране на инвестициите в областта на бързо развиващи се технологии към развиване на устойчива конкуренция на телекомуникационния пазар, както и създаване на правила, свързани с наблюдаващата се конвергенция на електронните съобщителни мрежи и услуги, медии и информационни технологии. Регулаторна рамка 2002 цели и въвеждането на хармонизирани правила, приложими за цялата общност, както и премахването на всякакви бариери за развитието на ефективна конкуренция и предоставяне на качествени и разнообразни услуги в полза на потребителите.

Процесът на въвеждане на хармонизиран подход в регулацията на далекосъобщителния сектор изисква от държавите-членки на ЕС да съобразят регулаторните си актове с достиженията на конкурентното право на Общността, отчитайки конвергенцията на електронните съобщителни мрежи и услуги. Като резултат от развитието на технологиите и конвергенцията на мрежи и услуги, правото на ЕС в областта на далекосъобщенията е актуализирано чрез създаването на качествено нова Европейска правна и регулаторна рамка, която обхваща всички електронни мрежи и услуги.

Регулаторна рамка 2002 дава приоритет на ролята на ex-ante регулирането на сектора с цел осигуряването на развитие на конкуренцията и на прилагане на принципите на конкурентното право при определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщения. Основните аспекти на ex-ante регулирането на сектора, касаещи прилагането на принципите на конкурентното право на тази нова политика на ЕС, са следните:

- Развитието на ефективна конкуренция на пазара следва да се основава на ex-ante регулиране в съответствие със специфичното секторно регулиране и в съответствие с принципите на конкурентното право. Този нов подход изисква от Националните регулаторни органи (НРО) на държавите-членки на ЕС първо

да анализират даден пазар на електронни съобщителни мрежи и/или услуги и въз основа на резултатите от анализа да определят дали той се нуждае от ex-ante регулиране или не;

- Замяна на термина „оператор” с „предприятие” по аналогия на терминологията, използвана в конкурентното право, и влагане на ново съдържание на понятието „оператор със значително въздействие върху пазара”, използвано в Регулаторна рамка 1998, като по този начин същото се адаптира към условията на настоящия по-комплексен и динамичен пазар, и въвеждане на концепцията за „господство на пазара” по смисъла на конкурентното право;
- Създава се процедура, чрез която НРО определят и анализират, в съответствие с принципите на конкурентното право, пазарите на продукти и услуги в рамките на електронния съобщителен сектор, подлежащи на ex-ante регулиране.
- Прецизират се процедурите за провеждане на консултации и повишаване на прозрачността при извършване на пазарни анализи.

Задълженията, наложени на операторите със значително въздействие върху пазара съгласно Рамката от 1998 г., се запазват до извършването на анализ и оценка за развитието на съответния пазар, съгласно новата регулаторна рамка от 2002 г. На следващо място Рамка 2002 цели прилагане на принципите на прозрачност, публичност и консултативност в отношенията между НРО и предприятията, осъществяващи електронни съобщения. Въвежда се облекчаване на разрешителните режими за осъществяване на електронни съобщения. С оглед динамично развиващата се конвергенция на мрежите и услугите е закрепен и принципът на технологична неутралност.

Основата на Регулаторна рамка 2002 на ЕС се състои от следните пет директиви:

- Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. за обща регулаторна рамка за електронни съобщителни мрежи и услуги и принципите на конкурентното право (Рамковата директива);
- Директива 2002/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. за достъп до и взаимно свързване на електронни съобщителни мрежи и свързани с тях устройства (Директивата за достъпа);
- Директива 2002/20/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. за лицензирането на електронни съобщителни мрежи и услуги (Директивата за лицензирането);
- Директива 2002/22/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. за универсална услуга и права на потребителите, свързани с електронни съобщителни мрежи и услуги (Директивата за универсалната услуга);
- Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 г. за обработване на лични данни и защита на неприкосновеността в електронния съобщителен сектор (Директивата за неприкосновеността).

Рамковата директива определя общата структура на новия регулаторен режим и формулира фундаментални правила и цели: насърчаване на конкуренцията, развитие на вътрешния пазар и защита интересите на гражданите на ЕС. В този

смисъл тя се явява основополагаща по отношение както на цялостния режим в сектора, така и по отношение на останалите специални директиви.

Директивата за лицензирането има за цел постигането на хармонизация и опростяване на лицензионните правила на вътрешните пазари на електронни съобщителни мрежи и услуги, с цел облекчаване предоставянето им в рамките на ЕС. Индивидуалното лицензиране в случаите, когато не се използва индивидуално определен ограничен ресурс и регистрирането по обща лицензия, се заменя от уведомителен режим.

Директивата за универсалната услуга дефинира набор от услуги, които следва да се предоставят на крайните потребители на достъпна цена. Съществен момент в директивата е въвеждането на понятието „определено местоположение", което заменя използвания в Регулаторна рамка 1998 термин „фиксирана точка". По този начин се гарантира технологична необвързаност на начините, чрез които се осъществява свързване към обществените електронни съобщителни мрежи.

Директивата за достъпа и взаимното свързване хармонизира регулаторните механизми, свързани с достъпа до и взаимното свързване на електронни съобщителни мрежи, както и дефинира права и задължения за предприятията, които имат право и/или задължение за взаимно свързване и/или достъп.

Посоченият основен пакет от директиви, които изграждат Регулаторна рамка 2002 и върху който се базират реда, условията и процедурата по определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, се допълва от следните актове за прилагане на законодателството на ЕС:

- Препоръка на Комисията 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г. за съответните продуктови пазари в сектора на електронните съобщения, подлежащи на ex-ante регулиране, издадена на основание чл. 15, ал. 1 от Директива 2002/21/ЕС на Европейския парламент и на Съвета за общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги (Препоръката за съответните пазари);
- Разяснителна бележка, придружаваща Препоръката на Комисията 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г. за съответните продуктови пазари в сектора на електронните съобщения, подлежащи на ex-ante регулиране, издадена на основание на Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги (Разяснителна бележка);
- Насоки на Комисията от 11 юли 2002 г. за извършване на пазарни анализи и определяне на предприятия със значително въздействие върху пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, издадена на основание чл. 15, ал. 2 от Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги (Насоките).

Препоръката за съответните пазари определя, в съответствие с Приложение I на Рамковата директива, пазарите в рамките на сектора, характеристиките на които могат да бъдат такива, че да оправдават налагането на регулаторни задължения, предвидени в Специалните директиви. Посоченият акт отменя Препоръка на ЕК за съответните продуктови пазари в сектора на електронните съобщения, подлежащи на ex-ante регулиране (ОВ, L114, 08.05.2003 г.). С новата Препоръка за съответните пазари се редуцира списъкът от пазари, за които ЕК счита, че има основания да бъдат

предмет на ex-ante регулиране. От друга страна разпоредбата на чл. 15, ал. 3 от Рамковата директива дава право на НРО на държавите-членки да определят пазари, различни от посочените в Препоръката за съответните пазари на ЕК в случаите, когато това е оправдано от гледна точка на националните особености на сектора и при спазване разпоредбите на чл. 6 и чл. 7 от тази директива.

Това е посочено и в Разяснителната бележка, в която се съдържат мотивите на ЕК, които са довели до приемането на новата Препоръка за съответните пазари. Насоките на ЕК определят принципите, върху които НРО трябва да се базират при определяне и анализиране на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция и определяне на предприятия със значително въздействие върху тях. В т. 12 от Насоките ЕК посочва, че публикувайки тези насоки, тя има за цел също така да разясни на заинтересованите лица и предприятията, които извършват дейност в сектора на електронните съобщения, как националните регулаторни органи следва да извършват своята оценка за значително въздействие върху пазара, съгласно Рамковата директива, с цел постигане на максимална прозрачност и правна сигурност при прилагане на специалните нормативни актове в сектора.

1.2. Национално законодателство

Новата европейска правна и регулаторна рамка 2002 г. е въведена в българското законодателство с приемането на ЗЕС , който отменя действащия до този момент ЗД. Чрез приемането на ЗЕС България хармонизира националното си законодателство в сектора с това на ЕС и по този начин гарантира, че провежданата от нея политика в областта на електронните съобщения ще отговори на целите и регулаторните принципи на политиката в Общността, залегнали в Регулаторна рамка 2002.

За определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги на национално ниво се прилагат разпоредбите на ЗЕС и на Методиката за условията и реда за определяне, анализ и оценка на съответните пазари и критериите за определяне на предприятия със значително въздействие върху пазара (Методиката), приета с ПМС № 40 от 28 февруари 2008 г. (Обн., ДВ, бр. 27 от 11.03.2008 г.). Методиката е разработена от КРС на основание чл. 150, ал. 2 и ал. 3 (изм. ДВ, бр. 17 от 2009 г.) от ЗЕС, съгласувано с КЗК и съобразно правото на ЕС. Съгласно чл. 151, ал. 1 от ЗЕС и чл. 2 от Методиката и в съответствие с правилата на Глава девета от ЗЕС, КРС периодично, на всеки две години, определя съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex-ante регулиране, проучва, анализира и оценява нивото на конкуренция на съответните пазари и при установяване липсата на ефективна конкуренция определя предприятия със значително въздействие върху съответния пазар, както и налага, продължава, променя или отменя специфични задължения на предприятията със значително въздействие върху пазара.

КРС осъществява своите правомощия в съответствие с общите принципи на конкурентното право и специфичните национални условия, като условията и редът за събиране на необходимата информация за определяне, проучване и анализ на съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за извършване на анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, критериите за дефиниране на съответни пазари, за оценка за наличието на ефективна конкуренция и за определяне на предприятия със самостоятелно или съвместно

значително въздействие върху съответните пазари са регламентирани в ЗЕС и Методиката.

2. Ред, условия и процедура за определяне, анализ и оценка на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги относно наличието на ефективна конкуренция

Определянето, анализа и оценката на пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex-ante регулиране, се извършва съобразно регламентацията в чл. 15 и чл. 16 от Рамковата директива.

Съгласно чл. 15, т. 1 от Рамковата директива, съответните пазари на стоки и услуги в сектора на електронните съобщения, чиито характеристики могат да бъдат такива, че да оправдаят налагането на регулаторните задължения, определени в Специалните директиви, са посочени в Препоръка на ЕК 2003/311/ЕО от 11 февруари 2003 г., изменена с Препоръка на ЕК 2007/879/ЕО от 17 декември 2007 г. Съгласно чл. 16, т. 1 от Рамковата директива, НРО на държавите-членки изготвят анализи на съответните пазари, като отчитат в най-голяма степен Насоките на ЕК за извършване на пазарни анализи и определяне на предприятия със значително въздействие върху пазарите на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, издадени на основание чл. 15, т. 2 от Рамковата директива.

Съгласно чл. 16, т. 2 от Рамковата директива, оценката относно наличието на ефективна конкуренция на съответния пазар се определя от НРО въз основа на изготвения в съответствие с т. 1 на същия член анализ на пазара.

КРС определя, анализира и оценява съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex-ante регулиране съгласно Глава Девета на ЗЕС и Методиката. Конкретните разпоредби на тези актове транспонират посочените по-горе текстове от Рамковата директива. Съгласно чл. 152, ал. 4 от ЗЕС и чл. 4 от Методиката КРС определя съответните пазари, върху които извършва анализ за наличието на ефективна конкуренция, съобразно списъка от пазари, посочени в актуалната към съответния момент Препоръка за съответните пазари. КРС може да определи и други съответни пазари обект на ex-ante регулиране, различни от определените в Препоръката за съответните пазари, като отчита особеностите на националния пазар.

Съгласно чл. 6, ал. 2 от Методиката, в процеса на определяне, анализ и оценка на съответните пазари КРС следва да съобрази актуалните към момента Насоки, приети от ЕК.

2.1. Определяне на пазарите

Съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които се оценява ефективността на конкуренцията, са пазари на едро или на дребно, като съответния пазар има продуктово и географско измерение (чл. 152, ал. 1 от ЗЕС и чл. 8 от Методиката). Разделянето на пазарите на едро и дребно е в съответствие с Препоръката за съответните пазари. По отношение на продуктовото измерение на съответния пазар в Насоките ЕК посочва, че съответният пазар на продукти или услуги включва всички онези продукти или услуги, които са взаимозаменяеми или заместими в достатъчна степен не само поради техните обективни характеристики, благодарение на които са особено подходящи за задоволяване на постоянните нужди на потребителите поради техните цени или предназначение, но и поради условията на конкуренция и/или структурата на

търсенето и предлагането на въпросния пазар. Продуктите или услугите, които са взаимозаменяеми в ниска степен или относително, не спадат към един и същ пазар. Следователно, НРО следва да започнат определянето на съответния пазар на продукти или услуги с групиране на продуктите или услугите, които потребителите използват за една и съща цел (крайна употреба).

В съответствие с европейското законодателство, Методиката регламентира, че съответният продуктов пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които е налице взаимозаменяемост при търсенето и взаимозаменяемост при предлагането (чл. 9 от Методиката).

След определяне на съответния продуктов пазар следва да се определи и неговото географско измерение. При определяне на географското измерение на посочените в Препоръката пазари на продукти и на услуги, НРО се ръководят от Насоките на ЕК. Географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са еднакви и се различават от тези в съседни географски райони (чл. 152, ал. 3 от ЗЕС).

Съответният географски пазар се определя при отчитане на следните два критерия (чл. 14 от Методиката):

1. покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи;

2. наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Въз основа на тези два основни критерия географските пазари могат да бъдат определени като местни, регионални, национални или покриващи територията на две или повече страни (например общоевропейски пазари, пазари, съвпадащи с територията на Европейското икономическо пространство или глобални пазари).

За да определи дали съответните пазари подлежат на ex-ante регулиране, КРС изследва кумулативното наличие на следните 3 критерия:

1. Наличие на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара;

2. Липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията на пазара за период до две години напред;

3. Недостатъчна ефективност на конкурентното право за преодоляване на бариерите по т. 1 и осигуряване на условия за конкуренция на съответния пазар.

Прилагането на тези критерии при дефиниране на съответен пазар е определено в Препоръката за съответните пазари и Насоките на ЕК и е въведено в българското законодателство като императивно изискване с разпоредбата на чл. 152, ал. 5 от ЗЕС. КРС следва да прилага теста на трите критерия във всички случаи, без оглед на това дали пазарът, предмет на анализа, е включен или не в Препоръката за съответните пазари.

2.2. Анализ и оценка на съответния пазар

Целта на анализа и оценката на съответния пазар е НРО да установи наличието или липсата на ефективна конкуренция, т.е. да установи дали има предприятия със значително въздействие върху съответния пазар (чл. 154, ал. 2 от ЗЕС).

Предприятие със значително въздействие върху пазара е предприятие, което самостоятелно или съвместно с други се ползва от позиция, равностойна на господстваща, т.е. позиция на икономическа сила, позволяваща му да следва поведение до съществена степен независимо от конкуренти, потребители и крайни потребители (§1, т. 50 от Допълнителните разпоредби на ЗЕС, чл. 14, т. 2 от Рамковата директива).

3. Определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара и налагане на специфични задължения

Наличието на предприятие със значително въздействие върху пазара се установява въз основа на редица критерии. Преценката се основава на перспективен анализ на пазара (ex-ante), като се вземат предвид съществуващите пазарни условия. Като отправна точка на анализа и показател за пазарна мощ често се използват пазарните дялове. В т. 78 от Насоките ЕК подчертава, че съществуването на господстващо положение на пазара не може да бъде констатирано само въз основа на наличието на големи пазарни дялове и поради тази причина НРО следва да извършват подробен и цялостен анализ на икономическите характеристики на съответния пазар, преди да се произнесат за наличието на предприятия със значително въздействие върху даден пазар. В този смисъл, ЕК отбелязва, че НРО могат да измерят възможността на едно предприятие да следва поведение до голяма степен независимо от своите конкуренти, клиенти и потребители, като за целта използват набор от критерии, посочени в т. 78 от Насоките. В приложение II от Рамковата директива изрично се посочва, че критериите, които се прилагат за установяване наличието на предприятия със самостоятелно или съвместно значително въздействие върху пазара не са изчерпателно изброени, не са кумулативни, а списъкът от критерии дава насока при определяне съществуването на съвместно господстващо положение. Подобен подход е възприет както в Насоките на ЕК, така и на национално ниво. В Методиката е посочено, че изборът на критерии зависи от особеностите на съответния пазар, а тежестта на всеки от тях в общата оценка на пазара зависи от особеностите на разглеждания пазар. Наличието на значително пазарно въздействие се установява на базата на съвкупност от използваните критерии, които, взети самостоятелно, могат да не бъдат определящи.

Във връзка с посоченото, както и с оглед разпоредбите на Методиката, при определяне на дадено предприятие като предприятие със самостоятелно значително въздействие върху пазара КРС взема предвид неговия пазарен дял на съответния пазар и всички или някои от критериите, посочени в чл. 35 от Методиката. При определяне на дадено предприятие като предприятие за такова със съвместно значително въздействие върху пазара КРС взема предвид всички или някои от критериите по чл. 36 от Методиката.

В т. 114 от Насоките ЕК посочва, че ако след извършен анализ дадено предприятие бъде определено като предприятие със значително въздействие върху съответен пазар, но не му бъдат вменени съответни регулаторни задължения, то това не съответства на новата правна рамка и по-специално на чл. 16, ал. 4 от Рамковата директива, т.е. регулаторът следва да наложи поне едно регулаторно задължение на предприятието, определено като притежаващо значително въздействие върху съответен пазар.

Съгласно чл. 150, ал. 1 от ЗЕС, КРС е компетентният орган, който може да налага специфични мерки в случаите, когато след извършен анализ на съответен пазар е установена необходимостта от налагането на такива.

В случаите, когато, въз основа на анализ на съответния пазар, се установи, че е налице ефективна конкуренция, КРС не налага специфични задължения на предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги на съответния пазар, а ако такива са били наложени на предходен етап, КРС ги отменя (чл. 155 от ЗЕС).

В случаите, в които въз основа на анализ на съответния пазар се установи, че не е налице ефективна конкуренция, КРС определя предприятие или предприятия със значително въздействие върху пазара и налага на предприятието/предприятията специфични задължения. В случай, че са били наложени специфични задължения на предприятието или предприятията със значително въздействие върху пазара, КРС може да продължи действието им или да ги промени (чл. 156, ал. 1 и ал. 2 от ЗЕС).

4. Обхват на документа

Документът разглежда състоянието на българския пазар на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на предоставяне на широколентов достъп на едро. В него на база анализ на минал период от три години (2007 - 2009 г.) е извършена оценка на нивото на конкуренцията на съответните пазари и е направена прогноза за бъдещото им развитие за период от две години напред.

III. Обществено обсъждане и консултации с Европейската комисия. Сътрудничество с Комисията за защита на конкуренцията

С оглед спазване на принципите на консултативност и прозрачност, залегнали в европейската правна рамка и разпоредбите на националното законодателство, след определянето на съответния пазар и извършването на анализа и оценката му, КРС поставя на обществено обсъждане своя проект на решение, с което се определя съответният пазар, анализира се и се оценява дали е налице ефективна конкуренция и, при липса на такава, се определя предприятие със значително въздействие върху съответния пазар като му се налагат, продължават, изменят или отменят специфични задължения.

Наред с посоченото, Рамковата директива определя, че при извършване на анализи на съответните пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги НРО следва да работят в тясна връзка със съответните органи по защита на конкуренцията на национално ниво. Целта е създаване на условия за ефективно взаимодействие и координация при осъществяване на законово определените правомощия на органите, както и за единното и непротиворечиво приложение на националното и европейско право в областта на електронните съобщения и конкуренцията. В тази връзка, в рамките на общественото обсъждане проектът на решение се предоставя за становище от КЗК.

След приключване на процедурата по обществено обсъждане и съгласуване с КЗК, КРС изпраща на ЕК и на регулаторните органи на държавите–членки на ЕС проекта на решение, който включва определянето на съответен пазар и неговия анализ и оценка. В случай, че в законоустановения срок не постъпят предложения от ЕК и регулаторните органи на държавите-членки на ЕС, регулаторът приема проекта на решение. В случай, че постъпят предложения от ЕК и регулаторните органи на държавите-членки, КРС ги отразява в проекта на решение преди окончателното му одобряване, като уведомява за това ЕК. Процедурата по взаимодействие и консултации с ЕК и НРО на държавите-членки на ЕС е уредена в Глава четвърта, Раздел IV от ЗЕС.

Проведено обществено обсъждане със заинтересованите предприятия и съгласуване с КЗК

i. В съответствие с изискването на чл. 151, ал. 2 от ЗЕС с Решение № 2364 от 03.12.2008 г. КРС откри процедура на обществено обсъждане на изготвения проект на анализ на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително пълен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на пазара на предоставяне на широколентов достъп на едро.

В резултат на проведеното обсъждане постъпиха становища, които наложиха съществени изменения в проекта. Посоченото обоснова необходимостта от провеждане на ново обществено обсъждане, открито с Решение № 767 от 23.07.2009 г. на комисията, на изменен и допълнен проект на анализ. В този проект са отразени постъпилите становища в рамките на обсъждането, открито с Решение № 2364 от 03.12.2008 г.

След анализ на постъпилите становища от обсъждането, открито с Решение № 767 от 23.07.2009 г., КРС установи необходимост от изготвянето на нов проект, който предполага и ново обществено обсъждане. Основна причина за изготвянето на нов проект на анализ е обстоятелството, че предходния анализ на КРС бе основан на данни, актуални към края на 2007 г. В тази връзка КРС е отчела възможността към момента на

приемане на окончателното решение състоянието на разглежданите пазари да е изменено до степен, която може да наложи промени в проекто-мерките.

Предвид гореизложеното, с Решение № 1119 от 18.10.2010 г. КРС открива ново обществено обсъждане на анализа на съответните пазари.

Настоящата точка съдържа отразяване на постъпилите становища в рамките на общественото обсъждане, открито с Решение № 767 от 23.07.2009 г. на комисията, включително и постъпилото становище на КЗК.

Постъпилите становища от предприятията в цялост са в Приложение № 1 към анализа, тъй като са част от процедурата по приемане на окончателния текст на анализа.

В настоящото изложение КРС е обединила становищата, изразени в рамките на общественото обсъждане, според засегнатите въпроси и съответните части на анализа, които засягат, като е изразила общата си позиция по тях. В случаите, когато конкретни въпроси са засягани на няколко места в становището на дадено предприятие, КРС е обединила бележките на предприятието по съответния въпрос и е изложила цялостното си виждане по изложените аргументи. В случаите, когато е било възможно, КРС е посочвала и конкретното място от становището, където е направена забележката и са посочени аргументите. Становището на КЗК е отразено в края на настоящата точка.

А. Общи бележки по Проекта:

1. В своето становище, „Космо България Мобайл" ЕАД засяга въпроса по какъв начин ще се разрешават проблемите на необвързания достъп и битстрийм достъпа в населените места, където „Българска телекомуникационна компания" АД (БТК) преминава от свързване по кабел към безжичен достъп до фиксираната услуга чрез използване на мобилна мрежа.

Становище на КРС

Предоставянето на необвързан достъп и битстрийм достъп се осъществява при наличието на съответни технически условия, които са определени в проекта на анализ, в действащото Типово предложение за необвързан достъп и сключените въз основа на него индивидуални договори за достъп, както и в сключените договори за битстрийм достъп. Следва да се има предвид, че стандартите и протоколите, които се използват при безжичен широколентов достъп се различават съществено от тези, които са приложими при осъществяването на необвързан и битстрийм достъп. В този смисъл КРС счита, че не би следвало там, където техническите условия не позволяват реализирането на необвързан или битстрийм достъп да се налагат задължения за осигуряване на тези видове достъп.

2. В становищата на „Мобилтел" ЕАД и Сдружението за електронни комуникации (СЕК) се отбелязва, че със Закон за изменение и допълнение на ЗЕС (обн., бр. 17 на ДВ от 06.03.2009 г.), е изменена дефиницията за „абонатна линия", както следва: „Абонатна линия" е физическата верига, която свързва крайна точка на обществена фиксирана телефонна мрежа в помещения на абоната с главния репартитор или друго еквивалентно съоръжение.". Обръща се внимание на факта, че от определението е отпаднало ограничението, че абонатна линия може да бъде само усукана метална двойка и се предлага навсякъде в Решението и Приложението да

бъде отразена тази промяна. Целта на това предложение е да се осигури възможност за достъп на алтернативните предприятия и до оптични абонатни линии на историческото предприятие. Отбелязва се, че разглеждането на въпроса с необвързания достъп до оптичните абонатни линии в пазарния анализ би бил в съответствие с проекта на Препоръка на ЕК за регулиран достъп до следващо поколение мрежи за достъп (NGA мрежи).

Като алтернатива „Мобилтел" ЕАД предлага в случай, че в перспективния период на настоящия пазарен анализ, КРС не предвижда съществено развитие на мрежи за достъп от следващо поколение, КРС най-малко като част от задълженията за прозрачност, наложени на БТК, да задължи историческото предприятие да осигури публичност на своите планове и проекти за изграждане на NGA мрежа в страната, както и да актуализира своевременно тази информация, при настъпване на промени.

Становище на КРС

КРС е дефинирала задължението за предоставяне на необвързан достъп, като е съобразила законовата дефиниция за абонатна линия.

КРС приема частично предложението на „Мобилтел" ЕАД по отношение на осигуряване публичност на плановете на БТК за изграждане на мрежи от ново поколение в страната, като счита, че е подходящо допълването на задължението за БТК, като съответната информация се предоставя на КРС. Задължението е наложено съгласно т. V.A.1.9.6. от проекта на решение. Считаме, че посочената информация е от значение за дейността на регулатора с оглед своевременно осигуряване на условия за развитите на конкуренцията.

Б. По отношение на раздел „Състояние на пазара за пренос на данни и предоставяне на широколентови услуги в България":

1. Според БТК специфични задължения на пазарите на едро се налагат при условие, че липсва реална конкуренция на пазарите на дребно, като се позовават на чл. 150, ал. 1, чл. 166, ал. 1 и чл. 173 от ЗЕС. БТК изразява становище, че е необходимо да бъдат отчетени реално пазарите на дребно, за които са предназначени пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и пазара на предоставяне на широколентов достъп на едро. Базирайки се на факта, че в своите коментари относно изразено от БТК становище в рамките на първото обществено обсъждане на проекта, КРС определя анализа на състоянието на пазара за пренос на данни и предоставяне на услуги за достъп до Интернет в България като такъв, който „има по-скоро обзорен и въвеждащ характер", БТК прави извода, че анализът на състоянието на пазара и резултатите от него „водят до липса на законоустановеност, предвидимост, равнопоставеност, пропорционалност, технологична неутралност по отношение на мрежите при предоставянето от предприятията на електронни съобщителни услуги и прекомерна регулаторната намеса", (стр. 2 от становището на БТК).

Становище на КРС

КРС е отчела обстоятелството, че регулирането на пазарите на едро на достъп до мрежова инфраструктура в определено местоположение и на широколентов достъп, цели осигуряване на ефективна конкуренция включително и на свързаните пазари на

дребно, както и защита на крайните потребители. В Раздел IV „Анализ на информацията, относима към пазара на дребно за достъп до интернет” от приложението към проекта на решение, КРС е представила както обзорно състоянието на пазара на дребно на достъп до интернет, така и е изследвала взаимозаменяемостта на различните видове достъпи до интернет на дребно от потребителска гледна точка. Следва да се изтъкне, че КРС определя пазар на дребно на широколентов достъп до интернет единствено с оглед коректното дефиниране на вертикално свързан пазар на разглежданите в анализа пазари на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на широколентов достъп на едро, като КРС не цели определяне на пазар на дребно на широколентов достъп до интернет за целите на ex ante регулирането.

Резултатите от извършения анализ показват, че нивото на конкуренция на пазара на дребно е нестабилно, предвид че голяма част от мрежите за достъп (в частност LAN мрежите, потребители на които са 54% от абонатите на широколентов достъп на дребно към края на 2009 г.) са изградени въздушно и предполагат по-ниско или непостоянно качество на предоставяната услуга. Необходимо е да се гарантират условия за преодоляване на практиката на въздушното изграждане на мрежите на доставчиците и за безпрепятствено достигане до крайните потребители, чрез закупуването на услугите на едро за достъп. В тази връзка извършването на анализ на съответните пазари на едро е необходимо, с цел да се установи дали е налице ефективна конкуренция, която ще спомогне за развитието и ефективната конкуренция на съответните пазари на дребно.

Наред с посоченото е необходимо да се подчертае и следното:

Съгласно чл. 156, ал. 1 от ЗЕС специфични задължения се налагат на предприятия, които са определени като такива със значително въздействие върху пазара. На база на извършения анализ на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на пазара на едро на широколентов достъп КРС определя БТК за предприятие със значително въздействие на съответните пазари на едро и налага специфични задължения.

В. По отношение на раздел „Определяне на съответния пазар”:

1. В своето становище БТК отправя искане за преразглеждане на обхвата на съответните пазари, във връзка с отхвърляне на тезите на БТК за включване на кабелните мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми, LAN мрежите и предоставянето на услуги за собствени нужди в обхвата на съответните пазари, на основание аргументите в предишното им становище и следните критерии:

- липса на достатъчно аргументи от страна на КРС при отхвърлянето на тезите на компанията за включване в пазарите на кабелните мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми, LAN мрежите и предоставянето на услуги за собствени нужди;

- твърдението за невъзможност за дублиране на мрежата на БТК е „силно не кореспондиращо с реалностите на пазара”;

- мрежите по стандарт GSM на „Мобилтел" ЕАД и „Космо България Мобайл" ЕАД също са с национално покритие, като чрез тях се предоставя фиксирана гласова

телефонна услуга, което предполага, че са силно развити и се явяват конкурентни като мрежи за абонатен достъп, тъй като тези мрежи осигуряват достъп на около 10 000 000 потребители.

- мрежите за разпространение на радио- и телевизионни програми, LAN мрежите и други мрежи за широколентови услуги са „свързали" около 75% от абонатите на услуги за широколентов достъп до Интернет, като са изградени и функционират преди предоставянето на ADSL услуги от БТК, което показва липсата на пречки за изграждане на мрежи, предоставящи конкурентни услуги за широколентов достъп до Интернет на тези на БТК;

- предприятията, изградили други мрежи за широколентов пренос на данни не предоставят услуги на едро, поради липса на задължения за това, но наличието на тези мрежи и предоставянето на широколентови услуги на дребно чрез тях преди БТК да стартира предоставяне на аналогични услуги, ги превръща в основна и неразделна част от пазара на едро за достъп до абонатни мрежи (стр. 2 от становището на БТК).

Становище на КРС

КРС счита, че изложените от БТК аргументи са неоснователни. Комисията предоставя достатъчно аргументи в полза отхвърлянето на доводите на БТК и изключването на мрежите за разпространение на радио- и телевизионни програми, и кабелните мрежи за пренос на данни (LAN) и предоставянето на услуги за собствени нужди от пазарната дефиниция на съответните пазари, подлежащи на ex-ante регулиране (в Раздел V, т. 1.2 и Раздел VI, т. 1.2 от настоящия документ).

В Раздел V, т. 3.2.1.2.1. и в Раздел VI, т. 3.2.1.2.1 от настоящия проект на анализ, КРС е посочила достатъчно аргументирани факти относно заключението, че мрежата за достъп на БТК представлява инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана и представлява висока бариера за навлизане на пазара на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на пазара на широколентов достъп на едро. Изводите, базирани на тези факти, са подкрепени и в изразеното от КЗК становище (стр. 65-66).

По отношение на забележката, свързана с мрежите по стандарт GSM, КРС обръща внимание, че в частта, разглеждаща наличието на взаимозаменяемост между мобилен и фиксиран широколентов достъп до интернет (Раздел IV, т. 2.2.2. от проекта), при дефинирането на свързания пазар на дребно, е доказано, че от потребителска гледна точка, тези две услуги не могат да се считат за взаимозаменяеми, а по-скоро за допълващи се. В допълнение, следва да се отбележи, че дори и по отношение услугите, предоставяни във фиксирано местоположение - гласова телефонна услуга и услуги за достъп до интернет, е доказано, че не са част от пазара на дребно, поради факта, че се предоставят чрез мобилна мрежа Що се отнася до забележката, че мрежите за разпространение на радио- и телевизионни програми, LAN мрежите и други мрежи за широколентови услуги би следвало да бъдат включени в съответния продуктов пазар, в Раздел V, т. 1.2 и т. 3 и в Раздел VI, т. 1.2. от настоящия проект на анализа е доказано, че съществуват редица технически и функционални ограничения, които затрудняват предоставянето на необвързан и битстрийм достъп чрез кабелни мрежи за разпространение на радио- и телевизионни сигнали и кабелни мрежи за пренос на данни. Изложеното в настоящия проект потвърждава изводите, направени в анализа, поставен на консултации в средата на 2009 г. Във връзка с определянето на съответните

продуктови пазари на едро е отчетено и изключително локалното разпространение на кабелните мрежи (фиг. 24 и фиг. 30 от настоящия документ), които няма как да бъдат изградени с национално покритие.

Във връзка с твърдението на БТК, че няма пречки за навлизане на пазара на широколентов достъп на дребно, КРС отново напомня, че настоящия анализ разглежда дали са налице бариери за навлизане на пазарите на едро. По отношение на свързаните пазари на дребно, както бе посочено по-горе, извършеният от КРС анализ показва, че е необходимо е да се гарантира възможността за подобряване на съществуващата към момента конкурентна среда, тъй като алтернативните предприятия продължават да срещат затруднения в условията за осигуряването на достъп.

2. СЕК отбелязва, че въпреки направеното заключение, че пазарът на дребно за широколентов достъп включва предоставянето на широколентов достъп чрез ADSL, кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни програми и LAN/RLAN, не е направен анализ на спецификата на мрежите от типа на LAN/RLAN, както е направено по отношение на останалите технологии, за които е изследвана взаимозаменяемостта между мрежите и с оглед пълнота на изложението следва да се отрази тази специфика и в конкретния подраздел. (Становище на СЕК, Раздел IV, т. 1, стр. 20)

Становище на КРС

В рамките на настоящия проект КРС е извършила посочения в становището анализ на спецификата на мрежите от типа LAN и RLAN (Раздел IV, т. 2.2.).

3. СЕК счита, че от гледна точка на пазара на дребно в недостатъчна степен е изследвано функционалното различие на предоставянето на достъп до интернет чрез WiMAX и предоставянето чрез ADSL, кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни програми и LAN/RLAN. Отбелязва се, че предвид спецификите на крайните устройства, продуктовото портфолио и поради своите технологични специфики, WiMAX технологията не е взаимозаменяема с останалите, използвани за предоставяне на фиксиран широколентов достъп до Интернет. В становището е посочено, че етапа, в който се намира развитието на мрежите, изграждани чрез WiMAX технология не е единствената причина, която поставя технологията извън обхвата на анализирания пазар, а следва да се отчетат и технологичните различия. (Становище на СЕК, Раздел IV, т. 2, стр. 20)

Становище на КРС

КРС е изследвала функционалното различие на предоставянето на достъп до интернет на дребно чрез WiMAX и предоставянето чрез ADSL, кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни програми и кабелни мрежи за пренос на данни (LAN) в Раздел IV, т. 2.2. от настоящия проект на анализ. При изследване на взаимозаменяемостта между наличните на пазара на дребно технологии за широколентов достъп, в т.ч. и на WiMAX технологията спрямо другите технологии, КРС е отчела, както етапа, в който се намира развитието на WiMAX мрежите, така и функционалните и ценовите характеристики на тази технология за достъп спрямо останалите видове достъп.

4. Според БТК при определянето на географските пазари е нарушен основният критерий, произтичащ от правото на ЕС, респективно от ЗЕС, че специфични

задължения на пазарите на едро се налагат при условие, че липсва реална конкуренция на пазарите на дребно. Предприятието счита, че мотивите на КРС за отхвърляне на исканията на БТК за обособяване на отделен пазар на населени места с население с над 100 000 жители са неоснователни (стр. 4 от становището на БТК).

Становище на КРС

КРС е извършила анализ, който показва, че не са налице основания за географско сегментиране на пазара на дребно. Подробни аргументи на КРС се съдържат Раздел IV от приложението към решението.

Г. По отношение на раздел „Анализ и оценка на съответните пазари":

1. БТК не се съгласява с тезата на КРС, че предприятието притежава 100% пазарен дял на пазара на битстрийм достъп, поради изключването на мрежи, чрез които се предоставят услуги на 75% от пазара на дребно, което не само, че „води до промяна в обема на съответните пазари", а води до съществена промяна на обема на съответния пазар, като се изключва реалния потенциален пазар на едро на битстрийм достъп (стр. 5 от становището на БТК).

Според БТК начинът на определяне на пазарния дял на предприятието е неправилен, тъй като се анализира пазарен дял на мрежа, която обслужва 25% от всички крайни абонати (стр. 5 от становището на БТК).

Становище на КРС

Дефиницията на съответния пазар на широколентов достъп на едро, подлежащ на ex-ante регулиране е ограничена до предоставянето на битстрийм достъп. Към момента на извършване на анализа и към настоящия момент КРС не намира основания да разшири обхвата на съответния продуктов пазар. Нови обосновани аргументи в тази посока не са представени и от страна на БТК. Изхождайки от така дефинирания продуктов пазар и поради факта, че БТК е единственото предприятие в България, което предоставя битстрийм достъп, пазарният дял на предприятието на съответния пазар възлиза на 100%. В допълнение в Раздел VI е анализирана възможността на алтернативните предприятия да оказват непряк конкурентен натиск върху историческото предприятие, като в резултат на този анализ е доказана липсата на евентуален непряк конкурентен натиск върху ценообразуването на пазара на едро при пазарна структура с наличие на вертикално интегрирано предприятие, каквото е БТК.

2. В становището си БТК посочва, че наличието на множество предприятия на пазара, които предоставят услуги за широколентов достъп и фактът, че са започнали да ги предоставят значително по-рано във времето, са възпиращ навлизането на DSL технологиите фактор. Историческото предприятие отбелязва също, че като единствен доставчик на ADSL услуги, БТК предоставя последните със „силно занижен маржин", за да постигне конкурентни цени (стр. 5 от становището на БТК).

Становище на КРС

КРС е изразила своето становище по повдигнатия въпрос по време на първото обществено обсъждане на проекта на анализ, като същевременно в представения на повторно обществено обсъждане проект на анализ са предоставени допълнителни аргументи, доказващи липсата на индиректен конкурентен натиск. В настоящия проект (Раздел VI, т. 3.2.2.5.) отново е извършен анализ относно наличието на индиректен конкурентен натиск. Анализът показва, че такъв липсва.

3. Историческото предприятие БТК отбелязва в становището си, че за предоставяне на широколентов достъп до интернет не е необходимо изграждането на мрежи, аналогични на тази на БТК. Достатъчно е изграждането на LAN мрежи и кабелни мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми, за което не са необходими много средства и време. Това е причина, поради която изграждането на мрежа за предоставяне на широколентов достъп до интернет не може да се приеме за бариера за навлизане и разширяване на пазара (стр. 5 от становището на БТК).

Становище на КРС

КРС не може да се съгласи с твърдението на БТК. Мотивите за това са посочени изчерпателно в Раздел VI, т. 2.1. и т. 3.2.1.2. от настоящия анализ. Резултатите от анализа показват наличие на бариери за навлизане на съответния пазар на широколентов достъп на едро.

4. БТК поддържа мнението, че не следва да бъде определяно за предприятие със значително въздействие върху пазара на широколентов достъп на едро в населени места с над 100 000 души и определянето на предприятие със значително въздействие върху пазара следва да бъде допълнително прецизирано (стр. 6 от становището на БТК).

Становище на КРС

Като се вземат предвид резултатите от извършения от КРС анализ, който е предмет на настоящите консултации, както и с оглед становището на КРС по повод изразената позиция на БТК във връзка с определянето, анализа и оценката на пазара на предоставяне на широколентов достъп на едро, регулаторът счита за неоснователен извода, направен от БТК, че историческото предприятие не следва да бъде определено за такова със значително въздействие на съответния пазар.

Д. По отношение на Раздел „Определяне на специфични задължения”

Д.1. По отношение налагането на конкретни специфични задължения на пазара на необвързан достъп до абонатна линия (съответно бележки по относимите точки от проекта на Решение на КРС)

Задължение за достъп

1. БТК предлага т. 1.3 от раздел V, б. А на Решението да бъде допълнена по следния начин:

„1.3. Предоставяне на необвързан достъп до абонатната линия на друго предприятие, предоставящо обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, включително до неактивни абонатни линии и до междинна точка от абонатната линия.

Задължението на БТК да предоставя необвързан достъп до неактивни абонатни линии е само за случаите на наличие на вече изградена инфраструктура, осигуряваща абонатен достъп и при наличие на повече от 10% свободни абонатни линии от всички налични линии. Отговорността на БТК за поддръжка на неактивни абонатни линии се ограничава до КРУ."

БТК счита, че с въвеждането на минимален наличен капацитет ще гарантира на предприятието възможността за поддържане на качеството на абонатната мрежа. В становището си, БТК поддържа, че в много случаи се налага подмяна на повредена абонатна линия, за което е необходим наличие на свободен ресурс. Според БТК с горепосочената промяна се дава възможност и за достатъчен капацитет за включване на нови абонати в мрежата.

Становище на КРС

По отношение на предложението за гарантиране на минимален наличен капацитет за БТК с оглед подмяна на повредени абонатни линии, КРС счита, че същото следва да се приеме частично. КРС отчита необходимостта от резервиране на минимален капацитет за БТК, но изразява несъгласие с предложеното условие достъп до неактивни линии да се предоставя при наличие на *„повече от 10% свободни абонатни линии от всички налични линии."* На първо място БТК не е представило никаква обосновка за предложения размер на процента на свободни линии. Също така не е ясна формулировката *„от всички налични линии"* и дали тя се съотнася към всички налични активни и неактивни линии или само до неактивните линии. В този смисъл конкретния размер на минимално резервирания капацитет следва да се определи в Типовото предложение, след като се представят съответни мотиви и доказателства от страна на БТК, обосноваващи съответен процент на посочения капацитет.

По отношение на крайната точка на отговорност, въпросът е поставен на разглеждане с обществените консултации, открити с Решение № 1317 от 29.10.2009 г. на КРС и БТК е представило становище по условията, определящи границата на отговорността на предприятието.

Както е посочено в настоящия документ, предвид наличието на висящ съдебен спор, окончателното произнасяне на КРС по условията в Типовото предложение ще бъде извършено след провеждане на консултации по проект, който отразява в цялост наложените на дружеството задължения, включително произтичащите от настоящото решение. При произнасянето си КРС ще определи и границата на отговорност на БТК.

2. БТК предлага т. 1.4 от раздел V, б. А да отпадне, поради това, че не съществуват технически и физически възможности за осигуряване на достъп в точки, различни от местата, от които БТК предоставя услуги на собствени абонати. Според БТК, при наличие на такъв текст, предприятието ще бъде задължено да изгражда допълнителни съоръжения за алтернативни предприятия, което е силно затрудняващо задължение и би наложило извършването на необосновани инвестиции, които няма да бъдат възвърнати.

Становище на КРС

Приема се.

3. БТК предлага от т. 1.5 от раздел V, б. А да отпадне изразът „други форми на съвместно ползване на помещения и съоръжения", с което ще придобие следната редакция:

„1.5. Предоставяне на съвместното разполагане (колокиране), включително отдалечено колокиране;"

Според БТК, изразът „други форми на съвместно ползване на помещения и съоръжения" дава свобода всеки да определя начина на колокиране, било в помещения на БТК, или извън тях. БТК отбелязва, че при предоставяне на услугата Съвместно ползване на помещения и съоръжения (конкретно в сгради на БТК към момента,) тази услуга отговаря на определени технически изисквания по Типовото предложение, напр. резервирано захранване, климатизация, пожароизвестяване, контрол и наблюдение на достъпа, отчитане на консумираната електроенергия и др., които за да бъдат осигурени в случаите, когато клиентът избере „друга форма" на съвместно ползване на помещения и съоръжения, това непосилно и нерентабилно би увеличило разходите на БТК по предоставяне на услугата. Според БТК, задължението за непрекъсната поддръжка ще наложи присъствие на служителите на БТК, при всяка една повреда, а също така би дало възможност на външни за БТК лица да имат достъп до оборудване на предприятието.

Становище на КРС

КРС приема забележката, като дефинира конкретните задължения на БТК във връзка с предоставяне на съвместно ползване.

На първо място, с проекта на решение КРС определя конкретни задължения за предоставяне на съвместно ползване, като дефинира съответните възможни форми - физическо съвместно разполагане, дистанционно съвместно разполагане и виртуално (управляемо) съвместно разполагане. В тази връзка не е налице възможност от свободно определяне на формите за колокиране, без предварителна яснота относно задълженията на БТК.

4. БТК предлага т. 1.6. от раздел V, б. А да отпадне поради това, че разпоредбата на чл. 11, ал. 1 от Наредба № 1 от 19.12.2008 г. за условията и реда за осъществяване на достъп и/или взаимно свързване[1] (Наредба № 1) определя задължението за ползваните услуги при необвързан достъп, ограничавайки се до: пренос (backhaul) при необвързан достъп, съвместно разполагане при необвързан достъп, дистанционно съвместно разполагане и достъп до междинна точка от абонатната линия (sub loop). Според БТК тези услуги не се включва услугата предоставяне на тъмно влакно. Предприятието счита, че въвеждането на такова задължение разширява полето на действие на Наредбата, а задължението за разходоориентирани цени се явява допълнителна тежест. В допълнение, БТК изтъква, че предприятието предлага на ограничени места такава услуга и липсата на задължение за предоставянето й няма да лиши оператори от възможността да заявят такава услуга и да я ползват, при наличие на техническа възможност и при постигане на търговска договореност.

[1] *Приета с Решение на КРС № 2425/19.12.2008 г., обн. ДВ, бр. 5 от 20.01.2009 г.*

Становище на КРС

КРС не приема направеното предложение. На първо място следва да се има предвид, че не е налице хипотеза на необосновано разширяване на нормативно определените услуги при необвързан достъп. Съгласно § 1, т. 6 от ДР на Наредба № 1 „Пренос (backhaul) при необвързан достъп" е услуга, даваща възможност на предприятието, което ползва необвързан достъп, да свърже свое съоръжение, разположено в помещение за съвместно разполагане в главния репартитор на селищната централа за нуждите на необвързания достъп, с друго свое съоръжение, разположено извън помещенията на предприятието, предоставящо достъпа, което е част от собствената му мрежа, посредством оптичен кабел или друго преносно съоръжение на предприятието, което ползва необвързан достъп.

Видно от посоченото предвиденото задължение за достъп до тъмно влакно, по своята същност, се явява начин за осигуряване на услугата backhaul, а не въвеждане на допълнителна услуга. Наемането на тъмно влакно от алтернативното предприятие е именно вид способ предприятието да осигури преносен капациет с оглед да изгради свързването до своите съоръжения, разположени извън помещенията на БТК.

На следващо място КРС, не приема и становището на БТК за разширяване на задължението за разходоориентираност, доколкото ценовите условия за достъп до тъмно влакно следва да бъдат на свободно търговско договаряне.

5. „Мобилтел" ЕАД предлага т. 1.9.3. от раздел V, б. А на Решението да се измени, както следва:

„Българска телекомуникационна компания" АД се задължава да предоставя на Комисията данни за планирано развитие на мрежата, включително планирани промени и реконфигурации в мрежата, включително и относно планирано преустановяване на услугата в срок най-малко 9 месеца преди датата, определена за промяна, реконфигурация или преустановяване на предоставяне на услугата, освен в случаите, когато нито едно предприятие не е отправило искане за получаване на достъп в тази точка за период от една година преди датата, определена за промяна или преустановяване на дейността."

Мотивите на „Мобилтел" ЕАД за горепосочената промяна са продиктувани от това, че на практика БТК има възможност да извършва промени и преконфигуриране на собствената си мрежа, които биха могли да доведат до невъзможност за ползване на услугата от страна на алтернативните предприятия. Според „Мобилтел" ЕАД, това би довело до ситуация, в която определено алтернативно предприятие следва да прекрати своите договори със съответния кръг крайни потребители и да преустанови предоставянето на услуги на дребно.

„Мобилтел" ЕАД счита, че на първо място, по този начин ще бъдат засегнати интересите на крайните потребители, като освен това ще се създадат предпоставки за ограничаване на конкуренцията. „Мобилтел" ЕАД посочва, че т. 3.1.2 от Раздел V, б. А на проекта на Решение, БТК има възможност да посочва местата (населени места и точки), в които има възможност за реализиране на необвързан достъп, възможностите за отдалечено колокиране и възможностите за предоставяне на достъп до междинна точка на абонатна линия и следователно на практика ги определя самостоятелно. Историческото предприятие е длъжно в допълнение единствено да актуализира информацията в срок от три работни дни след настъпване на промяна, но на практика е неограничено да променя тези точки.

„Мобилтел” ЕАД счита, че възможностите на БТК да променя едностранно условията на предоставяне на достъп биха могли да се отразят негативно, както върху ползването на вече предоставен достъп, така и върху изградените пазарни стратегии на конкурентите, които ще основават своята дългосрочна търговска политика върху информация, която БТК е направила публично достъпна, но която в действителност може да бъде променена във всеки момент.

Според „Мобилтел” ЕАД, задължението предвидено в настоящата редакция на т. 1.9.3 не е достатъчно, за да гарантира стимулиране на конкуренцията и предвидимост и прозрачност в действията на БТК. В изразеното от „Мобилтел” ЕАД становище се поддържа, че КРС е предвидила, че БТК ще предоставя при поискване от страна на КРС информация за планирано развитие на мрежата, включително промени и реконфигурация. Следователно, ако такава информация не бъде изискана от комисията и БТК закрие или извърши промени на реконфигурации в мрежата, алтернативните предприятия ще бъдат в невъзможност да ползват услугата от БТК, което ще наложи и прекратяване на сключените договори със съответния кръг крайни потребители и преустановяване предоставянето на услуги на дребно.

Становище на КРС

На първо място, КРС отчита необходимостта от създаване на условия, които ще дадат възможност на алтернативните предприятия да планират своята дейност. В тази връзка в задълженията на БТК се включва изискване за предоставяне на информация за места, в които БТК предоставя достъп и предстои да бъдат преконфигурирани или закрити, като предоставянето на тази информация следва да е най-малко една година преди реалното преконфигуриране или закриване на местата за достъп. КРС счита, че предложеният срок дава възможност на алтернативните предприятия да предприемат необходимите действия с цел да уредят отношенията по предоставяне на услуги на крайните потребители.

На следващо място, с оглед приетата Препоръка относно регулирания достъп до мрежи за достъп от следващо поколение и необходимостта от контрол по изпълнение на задължението за прозрачност, КРС определя задължение на БТК на всеки шест месеца да предоставя на комисията информация за технологичното развитие на мрежата, свързано с прехода към мрежа от следващо поколение (New Generation Network), включително по отношение на изграждането на оптична абонатна мрежа от следващо поколение.

6. В становището на „Мобилтел” ЕАД е направено предложение в т. 1 от раздел V, б. А на Решението да бъде създадена нова т. 1.10:

„7.10 „Българска телекомуникационна компания" АД се задължава да синхронизира процедурата за физически достъп с процедурата за преносимост на фиксираните номера."

„Мобилтел” ЕАД счита, че мотивите на КРС за отхвърляне на настоящото предложение следва да бъдат преразгледани, тъй като съпоставянето на предложената редакция на чл. 17 от проект на Функционални спецификации за преносимост на географски номера при промяна на доставчика на фиксирана телефонна услуга и/или при промяна на адреса в рамките на един географски национален код за направление (Функционални спецификации), е некоректно. „Мобилтел” ЕАД изтъква нормативния характер на Функционалните спецификации и резултатите от настоящия анализ на съответен пазар, съгласно който БТК е

определена за предприятие със значително въздействие върху пазара, при наличие на съответните законови предпоставки за това. ***Съгласно аргументите, представени от „Мобилтел" ЕАД в хода на общественото обсъждане на проекта на Функционални спецификации, редакцията на текста на чл. 17 е твърде обща и създава потенциална опасност за злоупотреба с права от страна на даряващия доставчик, тъй като освен всичко друго откриваше възможност за прилагане на различни срокове от нормативно определените по споразумение на самите доставчици.*** *Според „Мобилтел" ЕАД, в случай че КРС цели действително създаване на конкурентни условия на пазара, следва да се има предвид, че БТК е най-големият възможен потенциален даряващ доставчик по смисъла на Функционалните спецификации и същевременно единственото предприятие със значително въздействие върху съответния пазар съгласно настоящия пазарен анализ. „Мобилтел" ЕАД счита, че на практика, това предоставя възможност на историческото предприятия да злоупотребява със своите права, като способства за задълбочаване на установените конкурентни проблеми. При наличието обаче на нормативно установен срок за осъществяване на преносимост на географски номера, както и на задължение за историческото предприятие да предоставя необвързан достъп до абонатна линия, съвсем естествено се налага извода, че синхронизирането на двете процедури ще бъде от съществено значение за повишаване на конкурентоспособността на пазара.*

В допълнение, „Мобилтел" ЕАД обръща внимание на това, че осъществяването на преносимост е право на потребителите на обществени телефонни услуги, което не следва да бъде поставено в зависимост от волята на частноправни субекти, какъвто ефект щеше да има приемането на разпоредбата на чл. 17 от проекта на Функционални спецификации. В случая става дума за наличие на задължение за определено предприятие да осигури съответствие на нормативно определената процедура и срокове за осъществяване на преносимост с друго негово задължение, наложено по силата и в изпълнение на закона. „Мобилтел" ЕАД счита, че предложението е изцяло в съответствие с целта на закона, както и с целта на налагане на специфични задължения в контекста на анализа на пазара на необвързан достъп до абонатна линия. „Мобилтел" ЕАД не споделя аргументите на КРС, че подобно правило следва да бъде включено в обхвата на Функционалните спецификации, тъй като единственото предприятие, на което ще бъде наложено задължение за предоставяне на необвързан достъп е БТК, което означава, че в нормативен акт ще се създаде задължение за един единствен правен субект, което е недопустимо и би представлявало дописване на закона. В случай че КРС действително намира, че разпоредбата има своето приложение и място сред специфичните задължения на БТК, както е посочила в своите мотиви, единствената законосъобразна възможност е да бъде предвидено в настоящото Решение.

Становище на КРС

КРС не приема направеното предложение.

КРС поддържа становище, че е обективно неизпълнимо предложеното от „Мобилтел" ЕАД задължение за БТК да синхронизира срока за пренасяне на конкретен номер със задължението за осигуряване на достъп до съответната абонатна линия. Доколкото срокът за преносимост се прилага, считано от подаване на заявление за преносимост при приемащ доставчик практически е невъзможно да се синхронизират срокове на услуга на едро (необвързан достъп) и услуга на дребно (пренасяне на номер), които услуги се предоставят от различни предприятия.

Необходимо е да се отбележи, че е и налице предложение за задължение на БТК, съгласно което БТК се задължава да осигури възможност на заинтересованите предприятия за ползване на услуги на едро при ценови и неценови условия и при срокове, които кореспондират с условията за предоставяне на услугите на дребно, предлагани от БТК. Видно от посоченото, ако приеме предложението на „Мобилтел" ЕАД, БТК няма как да осигури прилагане на посоченото задължение за случаите, когато се иска достъп до абонатна линия, чийто номер е в процедура на пренасяне.

Задължение за прозрачност

1. В становището си БТК посочва, че голяма част от информацията във връзка със задължението за прозрачност се дублира с информация, съдържаща се в други публични документи. Така например, съгласно т. 3.1.1 се изисква публикуване на срокове за осъществяване на необвързан достъп до абонатна линия и за предоставянето на DSL услуга от БТК на собствени абонати. Тези срокове са съгласно Типовото предложение и в Общите условия, а не е възможно публикуване на сроковете за изпълнение на всяка една заявка. Наред с това, се изисква публикуване на информация, при която поради динамиката на процеса, не е възможно технологично това да бъде осъществено. По-конкретно, според БТК това се отнася за брой абонатни линии, върху които има необвързан достъп/битстрийм, брой нови абонатни линии или брой подадени заявления (т. 3.1.5; 3.1.6; 3.1.7) и описанието на местата (населени места, точки), където се предоставя съответният вид достъп и наличния свободен капацитет. В тази връзка предлагаме тези задължения да отпаднат.

Становище на КРС

КРС отчита обстоятелството, че за предоставяне на информацията във вида, дефиниран в проекто-мярката, е необходимо изготвянето на единна база данни, която не е налична към настоящия момент. По тази причина КРС отчита, че реалното изпълнение на мярката в този вид ще се отложи неоправдано дълго във времето.

В същото време, КРС счита, че посочената информация е от съществено значение за планиране развитието на дейността на алтернативните предприятия. В тази връзка, КРС включва необходимите условия за осигуряване на достъп до информация в съдържанието на задължението за достъп и в съдържанието на Типовото предложение. По този начин ще се определят адекватни и приложими условия за достъп до необходимата информация, при отчитане сигурността на мрежата на БТК.

Относно задължението за публикуване на информация по т. 3.1.1. от проекта на Решение, подложен на обществено обсъждане, КРС уточнява, че става въпрос за средни срокове. В тази връзка се прави изменение при дефиниране на задължението.

2. В постъпилото становище на „Космо България Мобайл" ЕАД е посочено, че към настоящия момент БТК предоставя пълен и съвместен необвързан достъп до абонатната линия въз основа на одобрено от КРС Типово предложение за необвързан достъп, което въпреки сключените договори с алтернативни предприятия не създаде необходимите предпоставки за възникване на ефективно използване на услугите на едро. Основна причина за това е невъзможността на база на това Типово предложение да бъде направена адекватна оценка доколко са налице предпоставки за развитие на бизнес от страна на алтернативно предприятие. Според „Космо България Мобайл" ЕАД това се подкрепя от обстоятелството, че до настоящия момент КРС не е одобрило цени за услугите отдалечено колокиране, backhaul и sub-loop, поради което тези цени не са част от одобреното Типово предложение. „Космо

България Мобайл” ЕАД счита, че липсата на прозрачност, както и на конкретно изражение на даден параметър, част от ценовите модели за реализация на този достъп са от определящо значение за алтернативно предприятие, което има намерение за ползване на тези услуги на едро, да квалифицира изграждането на инфраструктура с цел ползване на необвързан достъп като рискова инвестиция.

Становище на КРС

КРС приема по принцип изложеното от дружеството и счита, че посочения проблем се преодолява с предложените специфични задължения за достъп, прозрачност и Типово предложение за необвързан достъп.

3. „Мобилтел” ЕАД предлага т. 3.1.3 от Раздел V, б. А да бъде изменена както следва:

„3.1.3. места, в които „Българска телекомуникационна компания" АД предоставя достъп и предстои да бъдат закрити, като публикуването на тази информация следва да е най-малко девет месеца преди реалното закриване на местата за достъп."

Мотивите изтъкнати от „Мобилтел” ЕАД са, че предложеният от КРС срок от 3 месеца, в който БТК следва да публикува информация за закриване на места за достъп е недостатъчен. Според „Мобилтел” ЕАД в посочения срок алтернативните предприятия ще трябва да прекратят взаимоотношенията си с крайните потребители или съответно да организират алтернативен начин за достъп до тях и поради тази причина счита, че предложения срок от девет месеца е по-целесъобразен.

Становище на КРС

Приема се. Въведено е изменение на съответното задължение на БТК.

Задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за необвързан достъп

1. „Мобилтел” ЕАД предлага в буква „б" или алтернативно в буква „г" на т. 4.5 от раздел V, б. А на проекта на Решение да се създаде изречение второ със следното съдържание:

„ Обезщетения за отклонения от качествените параметри за предоставяне на услугата”

„Мобилтел” ЕАД отново посочва, направеното в първоначалното обществено обсъждане на проекта на Решение, предложение в съдържанието на Типовото предложение за необвързан достъп до абонатна линия да бъдат включени и обезщетения за отклонения от качествените параметри, което видно от становището на КРС, така направеното предложение е прието по принцип. Същевременно обаче, въпреки че КРС е приела по принцип предложението, съответният текст на б. „г" от т. 4.5. не е променен с оглед смисъла и редакцията, предложени от „Мобилтел” ЕАД, тъй като съдържа единствено „типови договорни условия, включително обезщетения при неизпълнение на задълженията по предоставяне на услугите",

„Мобилтел” ЕАД счита, че включването в Типовото предложение не само на разпоредби относно качествените параметри на услугата, осигуряване на нейното

поддържане в изправност, но и на изрични текстове относно съответните обезщетения, дължими от БТК при неизпълнение на тези задължения, са от изключителна важност за постигане на целите на наложеното задължение. При липса на гаранции за надеждното функциониране на самата услуга, наложеното задължение би могло да изгуби интензитета на предвижданото въздействие върху конкурентната среда. В подкрепа на тази теза, „Мобилтел" ЕАД посочва Доклада на Групата на Европейките регулатори (ГЕР) относно най-добрите практики при налагане на специфични задължения на едро за предоставяне на пълен и съвместен необвързан достъп и на битстрийм достъп, където изрично е посочено, че качеството на услугите на едро свързани с предоставяне на достъп е от съществено значение за развитие на конкуренцията, тъй като от една страна оказва влияние върху качеството на предоставяните от алтернативните предприятия услуги на дребно, а от друга страна е от съществено значение за оптимизация на процесите на алтернативните предприятия. Качеството на предоставяните услуги е от значение и за предотвратяване на възможността за вертикално прехвърляне на пазарна сила от страна на историческото предприятие, като предоставя различно качество по отношение на собствените си услуги на дребно в сравнение с качеството, което предлага и гарантира на алтернативните предприятия. Според „Мобилтел" ЕАД, различното качество може да окаже съществено негативно влияние върху конкуренцията на съответните пазари на дребно.

В тази връзка, „Мобилтел" ЕАД посочва, че в доклада на ГЕР е посочено и че за да се гарантира спазване на договорените в Типовото предложение качествени параметри на услугите следва да бъде предвидено и заплащане на съответните обезщетения за неизпълнение на договореното качество. Това обезщетение следва да бъде в такъв размер, че да гарантира спазване на качествените параметри от страна на историческото предприятие.

Становище на КРС

КРС счита, че предложената в проекта редакция е по-широка и обхваща конкретно посочената от „Мобилтел" ЕАД хипотеза.

Ценови задължения на пазара за необвързан достъп

1. От страна на „Мобилтел" ЕАД е постъпило предложение за налагане на „Българска телекомуникационна компания" АД на ценово ограничение под формата на сравнителен анализ между определените от предприятието цени и цените за същите услуги на сравними конкуренти пазари на други държави - членки на Европейския съюз, като конкретните размери на определените цени за месечен абонамент, и за първоначално свързване на база средноевропейски цени към края на 2008 г. се посочат в Приложение към Решението. Предложението е мотивирано от една страна с необходимостта от време за приключване на процедурата по въвеждане на разделно счетоводство и изменение на Системата, наложени с Решение № 237 на КРС и определяне на разходоориентирани цени, а от друга се сочи, че наложените ценови ограничения за еднократните цени за свързване за необвързан достъп в Типовото предложение за сключване на договор за необвързан достъп са определени в съответствие със средноевропейските цени към октомври 2005 г.

Становище на КРС

КРС намира за основателни мотивите, свързани с необходимост от време за приключване на процедурата по въвеждане на разделно счетоводство и изменение на Системата, наложени с Решение № 237 от 2009 г. на КРС и определяне на разходоориентирани цени. Ето защо, до ефективното прилагане на раздходоориентираните цени, КРС налага задължение за ценови таван, като в анализа[2], е представила сравнения между цените за месечен абонамент[3] и еднократните[4] цени за самостоятелен и съвместен достъп до съществуващ чифт на БТК и тези на държавите-членки на ЕС.

2. „Мобилтел" ЕАД предлага в т. 5.1 и т. 5.3., Раздел V, б. А от проекта на Решение да се уточни, че задължението за прилагане на разходоориентирани цени се отнася до цените на услугите за първоначално свързване и месечен абонамент при необвързан достъп до абонатна линия, цените на услугите по съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване за целите на предоставяне на необвързан достъп, както и до цените за услугите 'backhaul', „отдалечено колокиране" и 'sub-loop'. Предприятието посочва, че така ще се избегне противоречие при тълкуване и прилагане на наложените на БТК специфични задължения. Същевременно се посочва, че решението е индивидуален административен акт и в него следва точно и изчерпателно да бъдат определени наложените на БТК специфични задължения, включително обхвата им.

"Космо България Мобайл" ЕАД предлага да се прецизира обхватът на задължението, като бъдат изрично включени ценовите ограничения, приложими към всички услуги по необвързан достъп.

Предприятието поддържа становището си, че предложените от КРС мерки, не биха имали за следствие реално предоставяне на необвързан достъп до абонатната линия в рамките на времевия интервал до извършването на следващия анализ на този пазар, тъй като цените за услугите отдалечено колокиране, backhaul и sub-loop, които не са част от одобреното Типово предложение за необвързан достъп, не са одобрени от КРС. "Космо България Мобайл" ЕАД посочва, че е некоректно да се реферира към цени по договор между две търговски дружества при налагането на ценови ограничения доколкото част от услугите - предмет на договора, не попадат в обхвата на одобреното Типово предложение за необвързан достъп и следователно са резултат от свободно търговско договаряне. Като допълнителен аргумент в тази посока се изтъква обстоятелството, че до настоящия момент въпреки сключения договор за необвързан достъп, „Орбител" ЕАД не е стартирало предоставянето на услуги на дребно. Според предприятието определянето на ценови праг, който е в съответствие със съществуващата търговска практика няма да разреши и съответно няма да допринесе за осъществяването на основните цели заложени в чл. 4 на ЗЕС.

Становище на КРС

КРС намира за основателни бележките на „Мобилтел" ЕАД и „Космо България Мобайл" ЕАД относно необходимостта от прецизиране на обхвата на задължението за

---

[2] *Стр. 211, фиг. 32*

[3] *По данни от 15-ия Доклад за напредъка на единния европейски пазар на електронни съобщения през 2009 г.*

[4] *По оперативни данни от въпросник на немския регулатор BNetZa към м. май 2010 г.*

разходоориентираност на цените на услугите за необвързан достъп, предвид което, предложените от КРС специфични задължения за публикуване на Типово предложение за необвързан достъп до абонатна линия и за ценови ограничения са прецизирани в анализа.

3. СЕК счита, че всички цени за необвързан достъп (за инсталиране и месечен абонамент за вътрешен кабел за свързване; за откриване на съединителна линия на чифт и за месечен абонамент; за съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване; за измерване, проучване и отказ от усукана медна двойка) трябва да бъдат съществено намалени. В частност, месечната абонаментна цена на едро за съвместен достъп трябва да бъде намалена до 4 лв. без ДДС, а за самостоятелен достъп - до 8 лв. без ДДС.

Като мотив сдружението посочва, че повече от 4 години след подписване на първите договори за необвързан достъп до абонатната линия, не е налице търговско предлагане на широколентов достъп чрез ползване на необвързан достъп, което е показателно за факта, че съществуващите условия за предоставяне на необвързан достъп не създават конкурентни условия за предоставяне на широколентови услуги на крайни потребители". В допълнение сдружението сочи, че „Предложените ценови ограничения са еквивалентни на цените, които понастоящем БТК предлага на алтернативните оператори.".

Становище на КРС

КРС поддържа становището, че от страна на СЕК не са представени мотиви, обосноваващи предложените конкретни ценови равнища. КРС отчита, че БТК едностранно прилага предложеното през 2009 г. намаление на цените за месечен абонамент, докато от страна на конкурентните предприятия не е заявен интерес от сключване на споразумения при цена за месечен абонамент, самостоятелно ползване на чифт, близка до посочената от СЕК. Във връзка с горното, КРС е на мнение, че ценовите тавани не ограничават възможностите на БТК да предлага цени по-ниски от наложеното максимално ограничение.

Д.2. По отношение на предложените специфични задължения на пазара на достъп до пасивна инфраструктура (съответно бележки по относимите точки от проекта на Решение на КРС)

Задължение за достъп

1. БТК счита, че към момента на изпращане на становището си, не разполага с възможност за изпълнение на задължението, предвидено в т.1.4.2. от раздел V, б. Б., а именно:

1.4.2. „Българска телекомуникационна компания" АД се задължава да извърши пълна ревизия на наличната пасивна инфраструктура и да представи на КРС, в срок до шест месеца от приемане на настоящото решение, детайлна информация за брой, разположение и капацитет на наличните съоръжения, година на изграждане, степен на запълване/свободен ресурс, дължина в километри на каналната мрежа, наличие на система за наблюдение и охрана, както и друга относима информация.

БТК посочва, че за не малка част от тази информация, съдържаща географски данни, е необходимо първо да бъдат осигурени електронни кадастрални подложки на

населените места, за които се иска информацията. Наред с това, поради отдавна известния факт, че голям брой оператори разполагат в подземната канална мрежа, не е възможно БТК да предложи на вниманието на регулатора пълна и точна информация за състоянието на каналната мрежа. БТК твърди, че въпреки регулярните и масирани кампании за проверка на наличните кабели в каналната мрежа, разполагането на незаконни кабели в нея е динамичен процес, в резултат на който направените констатации стават недостоверни още в рамките на няколко дни, след тяхното извършване. Предвид това, БТК счита, че налагането на подобно задължение за БТК и то с толкова кратък срок, поставя компанията пред необходимост да направи огромни непредвидени инвестиции за изпълнение. „Бихме искали да отбележим, че при описаната ситуация с каналната мрежа, дори да бъдат направени подобни инвестиции за извършване на нова ревизии и да бъде посветен огромен човешки ресурс в изпълнение, то информацията, която бъде предоставена на КРС отново няма да е достоверна и няма да послужи на комисията при изпълнение на поставените ѝ задачи".

Наред с това и като се вземе предвид изложеното, според БТК изискването за предоставяне на информация за „Степен на запълване/свободен ресурс" е нереално, поради интензивния процес на предоставяне на такива услуги в мрежата от една страна и от друга на полагане на незаконни кабели в мрежата и ще доведе до предоставяне на информация, остаряла още в момента на подаването ѝ. Аналогичен е проблемът със задължението за публикуване на сайта информация за местата, където се предоставя услугата с наличния свободен капацитет.

Становище на КРС

От една страна, КРС отчита обективните обстоятелства, които препятстват извършването на ревизия на каналната мрежа в посочения срок. От друга страна, в становището на БТК са посочени проблемите в изпълнението на проекто-задължението, но не се правят предложения за алтернативен подход, с цел да бъде изработена база данни, която ще дава информация за състоянието на каналната мрежа на БТК като цяло.

Предоставянето на информация на алтернативните предприятия за организацията на трасетата в подземната канална мрежа и за наличния свободен ресурс са от съществено значение за развитието на конкуренцията, предвид установените бариери за навлизане на пазара и предвид възможното развитие на мрежите и услугите.

КРС счита, че предоставянето на посочената информация е от съществено значение за развитието на сектора и в тази връзка са включени съответни изисквания в съдържанието на предложеното Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура. В рамките на процеса по изготвяне и одобряване на Типовото предложение ще бъдат определени условията и реда за достъп до необходимата информация. По този начин ще се осигури възможност за определяне на формат на информацията, както и на ред и условия за достъп до нея след провеждане на консултации със всички заинтересовани страни. При осигуряването на достъп до тази информация следва да се отчита необходимостта от гарантиране сигурността на мрежата.

Задължение за прозрачност

1. „Мобилтел" ЕАД предлага да бъде изменено и допълнено съдържанието на информацията по т. 3 от Раздел V, б. Б от Решението, която БТК следва да

публикува на интернет страницата си, като се създадат нови т.т. 3.1.6.- 3.1.12, както следва:

„3.1.6. подадени заявки за предоставяне на услуги, които са в процес на разглеждане;

3.1.7. характеристики и технически ограничения за съоръженията, които могат да бъдат съвместно разполагани;

3.1.8. мерки за сигурност;

3.1.9. условия за допускане на служители на конкурентни предприятия;

3.1.10. стандарти за безопасност;

3.1.11. правила за разпределяне на пространството, когато то е ограничено;

3.1.12. условия за проверка от конкурентни предприятия на местата, в които е възможно физическо съвместно разполагане или на местата, където съвместното разполагане е отказано поради липса на възможност."

Изложените от „Мобилтел" ЕАД аргументи са, че в проекта на решение се предвижда да бъде продължено на БТК съществуващото задължение за прозрачност. „Мобилтел" ЕАД обръща внимание на факта, че пасивната инфраструктура на БТК включва множество обекти, всеки от които представлява съществено съоръжение по смисъла на конкурентното право, както и че БТК е собственик на телекомуникационна мрежа, покриваща територията на цялата страна, както и правото на ползване и/или на собствеността на прилежащата й инфраструктура (канали, кули и съоръжения). Съоръженията са разположени на най-удобните географски точки, като изграждането на друга такава мрежа и дублирането на инфраструктурата на мрежата на БТК с оглед на необходимите значителни инвестиции и технологични срокове е практически невъзможно в настоящия етап, тъй като е свързано със строителство, което изисква дълга и сложна процедура, а в някои случаи е невъзможно.

Следователно, изграждането на собствена инфраструктура от конкурентите, която да дублира мрежата на БТК, е икономически нецелесъобразно и практически неосъществимо, поради което следва да се приеме, че инфраструктурната мрежа на БТК няма алтернатива. Същевременно без развита електронна съобщителна мрежа конкурентните предприятия не са в състояние да предоставят качествени услуги на достъпни цени. В подкрепа на този извод, „Мобилтел" ЕАД посочва и Решение № 212/05.03.2009г. на КЗК, с което комисията е започнала задълбочено проучване относно намерението на „Остерайхише Рундфункзендер ГмбХ и Ко КГ" (Osterreichische Rundfunksender GmbH & Co KG), Австрия да придобие контрол върху търговското предприятие „Национално управление радио и телевизионни станции", което е част от БТК.

„Мобилтел" ЕАД обръща внимание и на това, че значимостта на предоставяните от БТК услуги по съвместно ползване е подчертана изрично и в Решение № 2172 на КРС от 30.11.2005 г., където изрично е посочено следното: „... Възможността обществени далекосъобщителни оператори да ползват изградената на национално ниво инфраструктура на оператора със значително въздействие върху пазара е от съществено значение за развитието на тяхната далекосъобщителна дейност. В тази връзка, условията, при които ще се ползват подземната канална кабелна далекосъобщителна мрежа и помещенията, съоръженията и кулите на БТК АД, са от важно значение за операторите при развиване на техните мрежи с цел

предоставяне на услуги на по-широк кръг от потребители, което води до развитие на конкуренцията".

С оглед същественото значение на пасивната инфраструктура на БТК за предоставяните от останалите предприятия електронни съобщителни услуги и развитието на мрежовата конкуренция и предвид факта, че на БТК не е наложено предложение за публикуване на Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура, „Мобилтел" ЕАД предлага БТК да публикува на страницата си по-подробна информация за ценови и неценови условия за предоставяне на този вид достъп.

Становище на КРС

КРС приема бележката по принцип, като посочва, че предложенията на предприятието са включени в съдържанието на Типовото предложение. По този начин ще бъде осигурена прозрачност и достъп до информация, необходима на алтернативните предприятия.

2. „Мобилтел" ЕАД предлага в Раздел V, б. Б от Решението т. 3.1.5 да се измени, както следва:

„3.1.5. места за достъп, които предстои да бъдат закрити, като публикуването на тази информация следва да е най-малко девет месеца преди реалното закриване на местата за достъп. "

„Мобилтел" ЕАД излага същите съображения като изложените в предишната точка относно определянето на пасивната инфраструктура на БТК като съществено съоръжение по смисъла на конкурентното право и достъпът до нея е от съществено значение за стимулиране развитието на мрежова конкуренция между предприятията. БТК има възможност да извършва промени на обектите, включени в пасивната ѝ инфраструктура, които биха могли да доведат до невъзможност за ползването ѝ от алтернативните предприятия. Според „Мобилтел" ЕАД, това би довело до ситуация, в която определено алтернативно предприятие следва да прекрати своите договори със съответния кръг крайни потребители и да преустанови предоставянето на услуги на дребно в даден регион, поради което счита, че предложеното задължение е пропорционално.

Становище на КРС

Както бе посочено по-горе, комисията отчита обстоятелството, че към настоящия момент не е налице възможност за изработване на база данни, в кратки срокове, относно състоянието на пасивната инфраструктура на БТК. В тази връзка, при разглеждане на Типовото предложение за достъп до пасивна инфраструктура ще бъдат определени реда и условията за достъп до информацията, която е относима към съответния вид достъп.

3. „Мобилтел" ЕАД предлага в т. 3.3 от Раздел V, б. Б от Решението да се предвиди срок, в който БТК следва да изпълни наложеното задължение за публикуване на информация за действащите цени за достъп до пасивната инфраструктура.

Становище на КРС

С оглед предложението на КРС за налагане на задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура и посочените по-горе аргументи във връзка с достъп до необходимата информация, бележката не може да бъде приета, тъй като не е относима към новите предложения по специфичните задължения от страна на КРС.

Липса на задължение за изготвяне и публикуване на Типови предложения за достъп до пасивна инфраструктура

1. В становищата на АБКО, „Евроком Кабел Мениджмънт България" ЕООД, „Космо България Мобайл" ЕАД, „Иком Сървиз" АД и СЕК е направено предложение за налагане на задължение за публикуване на типово предложение за предоставяните услуги за достъп до съответната пасивна инфраструктура, аргументите в подкрепа на което могат да бъдат обобщени по следния начин (становищата на отделни предприятия са посочени изрично на съответното място):

АБКО, СЕК, „Иком Сървиз" АД и „Евроком Кабел Мениджмънт България" ЕООД са изразили становище, с което не приемат аргументите на КРС изложени в стр. 141 от Приложението към Решението за отказ от налагане на БТК на задължение за публикуване на Типово предложение за достъп до подземната каналната мрежа и Типово предложение за съвместно ползване на помещения, съоръжение и кули. Процедурата за въвеждане на Типово предложение не е по-тежка от изискването за разработване на Общи условия - по отменения Закон за далекосъобщенията. Ето защо предприятията оценяват като несъстоятелно изтъкнатото от Комисията съображение, че БТК има задължение да измени, съответно да изготви четири типови предложения. Броят на типовите предложения, които БТК трябва да изготви, е резултат от липсата на конкуренция и очевидното наличие на конкурентни проблеми на редица пазари на едро и дребно, довели до нуждата от налагане на множество специфични задължения на БТК. Според предприятията недопустимо е тъкмо неконкурентното поведение на БТК да бъде основание за проява на административен и регулаторен толеранс от страна на КРС, която не въвежда определени задължения за БТК и проявява пасивност при очевидно наличие на необходимост от регулаторна намеса и то с единствените аргументи, че по този начин ще причини неудобство да изготвя Типово предложение на предприятието, което има 97,5% от пазара на достъп до фиксирана телефонна услуга и 100% от пазара на битстрийм достъп, необвързан достъп и достъп до пасивна инфраструктура. Тъкмо защото това предприятие е най- големия оператор, който притежава значителен финансов и експертен ресурс, може да се предположи, че за дружеството няма да представлява непропорционално задължение изготвянето на две допълнителни Типови предложения. В подкрепа на тези аргументи, СЕК и АБКО посочват практиката на други държави-членки на ЕС, където задължение за съвместно ползване на каналната мрежа е наложено като част от анализа на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) е предвидено публикуване на Типово предложение. Така са постъпили френския регулатор и испанския регулатор, такова законово задължение въз основа на Типово предложение за достъп до каналната мрежа е изпълнил и португалския телеком оператор.

Според СЕК и АБКО, ако КРС наложи задължение за публикуване на Типово предложение, това ще бъде в съответствие с проекта на Препоръка на ЕК за

регулиран достъп до мрежите от ново поколение и считат за уместно КРС да съобрази решението си с Проекта на Препоръката.

СЕК, АБКО, „Иком Сървиз" АД и Евроком Кабел Мениджмънт България" ЕООД считат, че отсъствието на задължение за публикуване на Типово предложение до голяма степен ще лиши от практически смисъл налагането на останалите специфични задължения, касаещи достъпа до пасивна инфраструктура на БТК. В подкрепа на това се посочват настоящ спор между предприятията, ползващи тази инфраструктура, и БТК относно прилагането на Общите условия за съвместно ползване на помещения, съоръжение и кули и Общите условия за ползване на подземната канална мрежа на БТК (Общите условия), одобрени с Решение №721/10.05.2007 г. на КРС. Също така, без приемане на Типово предложение съществува риск от започването на нови спорове между БТК и останалите предприятия, което пък ще продължи съществуващото и в момента трудно, а в някои населени места и невъзможно, осъществяване на съвместното ползване на пасивната инфраструктура.

СЕК, АБКО, „Иком Сървиз" АД и Евроком Кабел Мениджмънт България" ЕООД твърдят, че в случай, че тези Общи условия бъдат наложени от БТК на другите предприятия, регулаторът ще изгуби възможността да притежава механизъм за намеса срещу клаузи в тях, които ограничават или нарушават конкуренцията и създават пречки за достъпа и съвместното ползване на пасивната инфраструктура на БТК. На практика БТК ще има възможността, без какъвто и да било контрол от страна на КРС едностранно да изменя Общите условия, и по този начин да избегне каквато и да е ефективна регулация. Според „Космо България Мобайл" ЕАД, по този начин КРС ще има възможност да въздейства върху определянето на неценовите условия с оглед спазването на принципите по чл. 5 от ЗЕС и постигането на целите по чл. 4 от ЗЕС.

СЕК, АБКО, „Иком Сървиз" АД и „Евроком Кабел Мениджмънт България" ЕООД считат за особено важно КРС да наложи на БТК задължение за изготвяне на Типово предложение за достъп до подземната каналната мрежа и Типово предложение за съвместно ползване на помещения, съоръжения и кули, като в раздел V, б. Б. на Решението се добави нова т. 4 със съдържание в този смисъл. Наред с това, БТК следва да бъде задължена да внесе в Комисията проекти на Типовите предложения, в срок до един месец от неговото приемане.

Становище на КРС

Приема се по принцип. Комисията предлага налагане на задължение на БТК за изготвяне и публикуване на Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура, като обхватът на задължението и мотивите за налагането му са изложени подробно в настоящия документ.

2. „Мобилтел" ЕАД изразява становище, че с посоченото в разпоредбите на т. 2 и т. 3 от раздел V, б. Б на проекта за Решение, КРС е продължила действието на наложените на БТК задължения за равнопоставеност и прозрачност, като не е продължила действието на наложеното задължение за публикуване на Общи условия, като го измени в съответствие със ЗЕС в задължение за публикуване на Типово предложение. Съгласно чл. 150, ал. 1 от ЗЕС с Решението, КРС следва да наложи, промени, продължи или отмени специфични задължения на предприятията със значително въздействие на пазара. От друга страна в § 7 от ПЗР на ЗЕС е

предвидено, че наложените по реда на ЗД (отм.) задължения за съвестно разполагане и съвместно ползване на помещения и съоръжения се запазват до влизане в сила на решенията на КРС, с които се налагат специфични задължения по реда на ЗЕС.

С оглед на гореизложеното, според „Мобилтел" ЕАД КРС следва да отмени задължението за публикуване на Общи условия, тъй като както е посочено и в мотивите на Приложението към Решението такава правна фигура (публикуване на Общи условия) не е предвидена в ЗЕС по отношение на специфичните задължения за достъп, които могат да бъдат наложени. Публикуването на Общи условия е задължение, наложено на БТК в качеството му на оператор със значително въздействие на пазара на фиксирана телефонна мрежа и фиксирана гласова телефонна услуга на основание отменения ЗД и с приемането на Решението и налагането на специфични задължения по реда на ЗЕС следва изрично да бъдат отменени задълженията, наложени по реда на ЗД (отм.), които не са съответно изменени или продължени.

Становище на КРС

Приема се по принцип, като КРС обръща внимание, че е налице необходимост да бъде осигурено приложението на Общите условия за съответни преходни периоди, съобразно посоченото в проекта на решение и частта „Специфични задължения" от анализа. Комисията счита, че е обосновано да има публични и предварително определени условия за достъп до каналната мрежа на БТК до одобряване на Типовото предложение за достъп до пасивна инфраструктура. Също така, КРС е на мнение, че следва да се определят и условията за преходен период, във връзка с предложението за отмяна на текущото задължение на БТК за съвместно ползване на помещения, съоръжения и кули.

Ценови задължения на пазара за достъп до пасивна инфраструктура

1. В становището си „Космо България Мобайл" ЕАД застъпва позицията, че налагането на ценови ограничения следва да се извърши чрез въвеждане на ценови праг, установен с действалите към момента на влизане в сила на ЗЕС индивидуални договори за достъп до селищната канална мрежа на БТК и договори за ползване на помещения, съоръжения и кули на БТК, като в заключение конкретизира, че би желало до определяне на разходоориентирани цени на БТК по отношение на достъпа до пасивна инфраструктура, да се прилагат цените съгласно действащото Допълнително споразумение от 04.07.2002 г. към Временно споразумение за взаимно свързване на обществените далекосъобщителни мрежи на БТК и „Космо България Мобайл" ЕАД от 11.09.2001 г., изменено с Допълнително споразумение от 09.08.2002 г. и Допълнително споразумение от 25.01.2008 г.

Предложението си „Космо България Мобайл" ЕАД мотивира като посочва, че цените, определени в Общите условия за съвместно ползване на помещения, съоръжения и кули и Общите условия за ползване на подземната канална мрежа, които се предвижда да действат до определянето на разходоориентирани цени въз основа на одобрена от КРС система за определяне на разходите, са твърде високи (от два до четири пъти по-високи от определените съгласно договорите, сключени между „Космо България Мобайл" ЕАД и БТК)

„Мобилтел” ЕАД предлага т. 4.3, Раздел V, б. Б от проекта на решение да се измени, както следва:

„4.3. До одобряване на разходоориентирани цени въз основа на изменената система за определяне на разходите „Българска телекомуникационна компания" АД се задължава да прилага цени за услугите за предоставянето на достъп до пасивна инфраструктура, които да са не по-високи от цените по действащите към момента на влизане в сила на Закона за електронните съобщения индивидуални договори за достъп до селищната канална мрежа на „Българска телекомуникационна компания” АД и договори за ползване на помещения, съоръжения и кули на „Българска телекомуникационна компания” АД. "

„Евроком Кабел Мениджмънт България” ЕООД, „Иком Сървиз” АД, СЕК и АБКО също предлагат изменение и допълване на ценовите задължения (раздел V, б. Б., т.5 от проекта на решение). Предложението на предприятията е, до одобряване на Типови предложения, да се прилагат цени, не по-високи от предвидените в действащите към момента на влизане в сила на ЗЕС индивидуални договори за достъп до селищната канална мрежа на БТК и договори за ползване на помещения, съоръжения и кули на БТК.

Предприятията считат, че точка 4.3, раздел V, б. Б трябва да бъде изменена по следния начин:

„т. 4.3. До доказване на разходоориентирани цени въз основа на изменената Система „Българска телекомуникационна компания” АД се задължава да прилага цените за услугите за предоставянето на достъп до пасивна инфраструктура, съобразно наложените ценови ограничения в процедурата по одобряване на Типовите предложения, а до одобряването им, респективно до влизането им в сила при липса на предварително изпълнение на решението, прилаганите от „Българска телекомуникационна компания” АД цени следва да са не по-високи от цените по действащите към момента на влизане в сила на Закона за електронните съобщения индивидуални договори за достъп до селищната канална мрежа на „Българска телекомуникационна компания” АД и договори за ползване на помещения, съоръжения и кули на „Българска телекомуникационна компания” АД. Наложените ценови ограничения следва да се прилагат до одобряване на разходоориентирани цени за съответните услуги, изчислени въз основа на Системата след нейното изменение. В случай, че в рамките на процедурата по одобряване на Типовите предложения „Българска телекомуникационна компания” АД не докаже разходоориентираност на цени, Комисията може да наложи ограничения на основание чл. 219, ал. 4 във връзка с чл. 220 от ЗЕС. "

Като мотиви „Евроком Кабел Мениджмънт България” ЕООД, „Иком Сървиз” АД, СЕК и АБКО посочват, че новият ЗЕС изобщо не предвижда приемането и одобряването от КРС на такива Общи условия, както и че имат и сериозни съмнения, че определените в ОУ равнища на цените са съзнателно завишени с цел постигане на цени, по-високи от действащите през 2004 г. индивидуални договори.

2. Според застъпените становища („Евроком Кабел Мениджмънт България” ЕООД, „Иком Сървиз” АД, СЕК и АБКО) посочените в ОУ принципи на ценообразуване явно нарушават принципа на равнопоставеност на операторите, като налагат различни цени за ползване на положен кабел в зависимост от това: дали кабелът на даден оператор преминава самостоятелно през определена тръба или през същата тръба преминава и друг кабел на същия оператор; дали кабелът на даден оператор преминава самостоятелно през определена тръба или през същата тръба преминава

кабел и на друг оператор. Предприятията, СЕК и АБКО намират това в разрез с изискването за „...пълно разпределение на разходите по услуги въз основа на дейността, която ги е породила". В подкрепа на изложеното се представя Методика за определяне на разходоориентирани цени при предоставяне на ползване на селищна канална мрежа, както и конкретни данни[5] за определяне на цената за месечен абонамент за предоставяне на ползване на 1 метър защитна тръба от каналната мрежа. На КРС е предложено да се съобрази с горепосочената методика при налагане на специфични задължения.

Становище на КРС

Без да коментира актуалността на цените, действали преди приемането на ЗЕС, КРС намира направеното предложение за прилагане на ценови таван, с цени не по-високи от цените в индивидуалния договор на „Космо България Мобайл" ЕООД или от цените по действащите към момента на влизане в сила на ЗЕС индивидуални договори, за твърде комплицирано и неприемливо. От една страна, по силата на отменения ЗД не всички предприятия имаха задължение да представят в КРС сключените си индивидуални договори. В тази връзка подчертаваме, че КРС не е в състояние да прецени дали разполага с всички сключени индивидуални договори, поради което не може да гарантира, че предлаганите в тях условия са идентични спрямо всички контрагенти. Като отчита посоченото, КРС счита, че за регулатора не е налице обосновка, която да даде основание за избор на конкретни цени, измежду цените от всички индивидуални договори, които са били действащи преди приемане на ЗЕС, и които да бъдат ползвани за налагане на ценови ограничения. От друга страна, в изпълнение на Решение на КРС № 1419 от 03.12.2009 г. БТК предостави копия от всички сключени договори, в сила към 30.06.2009 г. От предоставена информация е видно наличието на договори, сключени при условия и цени, съответстващи на тези, одобрени с Решение на КРС № 721 от 10.05.2007 г. Предвид различията в условията, при които се предоставят услугите за съвместно ползване, респективно определените за тези услуги цени, съгласно одобрените от КРС Общи условия и цитираните по-горе допълнителни споразумения между БТК и „Космо България Мобайл" ЕАД, КРС счита, че привеждането на условия и цени по договорите, сключени въз основа на решение на КРС № 721 от 10.05.2007 г., с условията и цените, съгласно сключени индивидуални договори, преди посоченото решение, би породило множество спорове.

КРС категорично не приема доводите, свързани с липсата на основание за действието на общите условия към настоящия момент. Следва да се има предвид, че действието на Общите условия е обусловено от разпоредбата на § 7 от ПЗР на ЗЕС, които урежда действието на наложените специфични задължения по реда на ЗД (отм.). В този смисъл КРС счита за ирелевантни мотивите, че ЗЕС не предвижда общи условия, като вид специфично задължение, доколкото е безспорно ясно, че настоящите Общи условия за достъп до пасивната инфраструктура на БТК не са мярка, наложена по реда на ЗЕС. В нормативната уредба има редица изменения в характера на специфичните задължения, спрямо ЗД (отм.), което не е основание да се твърди, че наложените по силата на ЗД (отм.) задължения не действат до налагането на задължения по реда на ЗЕС.

---

[5] При прилагане на методика, към новоизградена през периода 2007-2008 г. канална мрежа, се получават стойности на месечните цени за отдаване под наем на 1 метър защитна тръба от не повече от ..... лв. (търговска тайна), която цена е в пъти (между..... пъти (търговска тайна)) по-ниска от цените в ценовата листа за ползване на подземна канална мрежа на БТК

КРС приема по принцип предложените подходи на ценообразуване по отношение на цената за месечен абонамент за ползване на трасе от каналната мрежа на БТК до определяне на разходоориентирани цени.

3. „Космо България Мобайл" ЕАД намира за необосновано, с оглед наложеното задължение за разходоориентираност и във връзка със сравнението с досегашните ценови условия, заплащането на допълнителни услуги като тези за предоставяне на достъп до помещенията на БТК: в работно време – такса в размер на 70 лв.; при форсмажорни обстоятелства и в извън работно време – такса в размер на 95 лв.; след прекратяването на договора – такса в размер на 100 лв.; такса за охрана в размер на 100 лв.

Становище на КРС

КРС не приема забележката на „Космо България Мобайл" ЕАД.

Посочените цени се отнасят за допълнителни услуги, които са свързани с дейностите по предоставяне на услугите за съвместно ползване – услугите за разполагане на антени, антенни мачти, съоръжения, оборудване извън помещение и разполагане в 19" шкаф в стандартни зали за колокиране. Организирането на оторизиран достъп до помещенията на БТК е свързано с изпълнение на задълженията на предприятието, което ползва услугите на БТК. Задълженията се отнасят до спазване на изискванията за осигуряване на нормална работа на служители на други предприятия, ползващи съвместно същите помещения и съоръжения, както и до изпълнение на изискванията за вътрешния ред и пожарна безопасност. Същевременно, за осигуряване на нормалната работа на съоръженията, БТК се задължава да осигурява достъп на представители на предприятията, ползващи услугите. Предвид изложеното, КРС е на мнение, че предварителното регламентиране на достъпа до помещенията и оповестяването на условията за достъп, включително ценови условия, създава предпоставки за по-добра организация при планиране на посещенията на представителите на предприятията, ползващи съвместно помещения и съоръжения на БТК.

Следва да се отбележи, че цената за достъп до съоръженията при прекратяването на услугата (такса в размер на 100 лв.) е определена като еднаква с първоначалната цена за един ден за достъп и контрол при инсталиране на оборудване, тъй като дейностите при инсталиране и деинсталиране на оборудването се едни и същи. КРС приема, че е възможно достъпът до съоръженията при прекратяването на услугата, свързан с деинсталиране на оборудването, да се извърши в рамките на един ден. В тази връзка определянето на една и съща цена за еквивалентни услуги е напълно обосновано.

КРС не приема бележката, като отбелязва, че цените за съвместно ползване са определени на основание разпоредбата на чл. 178, ал. 2 от ЗД (отм.), която не дефинира изчерпателно елементите на цените за съвместно ползване. В тази връзка следва да се подчертае, че включването и на други цени, освен изчерпателно изброените, се основава на причинно следствената връзка между съответната услуга и извършваната дейност.

Д.3. По отношение на предложените специфични задължения на пазара на широколентов достъп (съответно бележки по относимите точки от проекта на Решение на КРС)

Задължение за достъп

1. „Космо България Мобайл" ЕАД счита за необходимо КРС да наложи задължение битстрийм достъпът да не бъде обвързан с абонамента за телефонна услуга на клиента, на който се предлага битстрийм. В тази връзка, предприятието не изключва възможността това да повлияе на финансовите параметри на услугата, но поддържа, че не следва да се поставя като предварително условие клиентът да бъде телефонен абонат на БТК

Становище на КРС

КРС обръща внимание, че предложението на „Космо България Мобайл" ЕАД се съдържа в проекта, предложен на обществено обсъждане.

2. БТК предлага следната редакция на т. VI.1.1.3:

„1.3. Предоставяне на битстрийм достъп на друго предприятие, предоставящо обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, включително до неактивни абонатни линии, независимо от наличието или липсата на действащ договор на крайния потребител с „Българска телекомуникационна компания" АД или с друго предприятие, ползващо услугата отдаване под наем на абонатни линии на едро (WLR), за предоставяне на обществена гласова телефонна услуга по съответната линия (в нискочестотната лента). Задължението на „Българска телекомуникационна компания" АД да предоставя битстрийм достъп до неактивни линии е само за случаите на наличие на вече изградена инфраструктура, осигуряваща абонатен достъп и при наличие на повече от 10% свободни абонатни линии от всички налични линии."

БТК счита, че въвеждането на минимален наличен капацитет гарантира на БТК възможност за поддържане на качеството на абонатната мрежа. Причините за това според БТК са, че в много случаи се налага подмяна на повредена абонатна линия, за което е необходим наличие на свободен ресурс. Това дава възможност и за достатъчен капацитет за включване на нови абонати в мрежата.

Становище на КРС

По отношение на предложението за гарантиране на минимален наличен капацитет за БТК с оглед подмяна на повредени абонатни линии, КРС счита, че същото следва да се приеме частично. КРС отчита необходимостта от резервиране на минимален капацитет за БТК, но изразява несъгласие с предложеното условие достъп до неактивни линии да се предоставя при наличие на *„повече от 10% свободни абонатни линии от всички налични линии."* На първо място, БТК не е представило никаква обосновка за предложения размер на процента на свободни линии. Също така, не е ясна формулировката *„от всички налични линии"* и дали тя се съотнася към всички налични активни и неактивни линии или само до неактивните линии.

КРС не намира за пропорционално налагането на БТК на задължение за Типово предложение за битстрийм достъп и в тази връзка не е налице възможността за определяне на условията за технологичен резерв в рамките на одобряване на Типово

предложение от регулатора. С оглед изложеното, КРС счита, че въпросът относно необходимия резервен капацитет следва да се определи с решение на КРС, прието на основание чл. 174, ал. 2 от ЗЕС след провеждане на обществени консултации.

3. БТК предлага следната редакция на т. VI.1.1.7.1:

„1.7.1 „Българска телекомуникационна компания" АД се задължава да осигури възможност на заинтересованите предприятия за ползване на услуги на едро при условия, които кореспондират с условията за предоставяне на услугите на дребно, предлагани от „Българска телекомуникационна компания" АД. Услугите на дребно могат да се предлагат на крайните потребители най-рано един месец след осигуряване на възможност за ползване на съответните услуги на едро от заинтересованите предприятия В процедурата по одобряване на измененията в условията на едро, „Българска телекомуникационна компания" АД следва да внесе в Комисията и предложението за изменение в условията на дребно, ако то се предвижда във връзка с изменението на условията на едро."

Според БТК, въвеждането на допълнителни изисквания за условията за предоставяне на битстрийм достъп ще доведат до засилване на пазарния дял на дребно на предприятия, предоставящи услуги чрез кабелни и LAN мрежи, които имат преимуществен пазарен дял. По този начин се постига единствено лишаване на БТК от възможността да предлага временни отстъпки и промоции, с оглед стимулиране ползването на ADSL. БТК поддържа, че задължението за предварително уведомяване на предприятия, ползващи битстрийм достъп за временни промени в условията, които се спазват и сега, е достатъчна гаранция за спазване на наложените специфични задължения.

Становище на КРС

КРС счита, че направеното сравнение не може да бъде аргумент за изменение на мярката, с оглед мотивите на КРС за дефиниране на съответния пазар. Наред с това, КРС счита, че предложението на БТК покрива редакцията, както е посочена в проекта и не е ясно в какво се изразява разликата в двете редакции като обхват на задължението.

4. В становището си, БТК предлага т. VI.1.7.2 да отпадне. В мотивите си, предприятието изтъква, че с оглед съществената разлика на конкурентната среда на пазарите на мобилни гласови услуги и широколентов достъп до Интернет не следва механично да се пренасят задължения, наложени на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, към пазара на широколентов достъп до Интернет. Според БТК, по този начин ще се въведе допълнително затруднение при преговорите, като тяхното формализиране единствено ще забави процесите.

Становище на КРС

Мотивите на КРС за налагане на мярката не са свързани с цитираните в становището пазари и не е налице механично прехвърляне на задължения. Във връзка с посоченото забележката се явява неаргументирана.

5. „Мобилтел" ЕАД предлага в т. 1.3 да от Раздел VI, т. 1 от Решението да се добави трето изречение, както следва:

„Задължението на „Българска телекомуникационна компания" АД да предоставя битстрийм достъп се отнася до предоставянето на достъп до всички нива, посочени в чл. 10, ал. 2 от Наредба № 1. Предоставянето на достъп следва да се извършва в срокове, които не се различават от сроковете, в които „Българска телекомуникационна компания" АД само би организирало предоставянето на съответната услуга на пазара на дребно. "

Според „Мобилтел" ЕАД, съдържанието на задължението за предоставяне на битстрийм достъп на друго предприятие, предоставящо обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги да бъде конкретизирано, като се посочи, че достъпът се предлага на всички нива, посочени в чл. 10, ал. 2 от Наредба № 1 (в съответствие и с Общата позиция на ГЕР относно битстрийм достъп). Решението, с което се налагат на БТК специфични задължения като предприятие със значително въздействие на съответния пазар на предоставяне на широколентов достъп на едро е индивидуален административен акт и наложените с него специфични задължения на БТК следва да бъдат конкретно и изчерпателно посочени. Съгласно посоченото, в мотивите в Раздел III от Приложението към Решението, комисията е отхвърлила предложението за разписване в Решението на конкретно задължение на БТК да предоставя битстрийм достъп във всички нива, посочени в Наредба № 1 с мотив, че в приложението към Решението комисията е посочила, че достъпът следва да бъде гарантиран спрямо всички нива, посочени в Общата позиция на ГЕР. Според „Мобилтел" ЕАД, общото позоваване в приложението към Решението към всички нива на битстрийм достъп съгласно Общата позиция на ГЕР не е достатъчно и би могло да повлияе на стабилитета на наложените на БТК специфични задължения.

Аргумент в подкрепа на изложеното е и факта, че в Раздел VIII, т. 5.5.4.3 от Приложението към решението Комисията е наложила на БТК ценови ограничения само за второ ниво, както и за препродажбата, която не е ниво за достъп по смисъла на чл. 10, ал. 2 от Наредба № 1. Следователно, ако не бъде разписано изрично в Решението задължение за БТК да предоставя достъп до всички нива, впоследствие наложеното задължение ще бъде предмет на противоречиво тълкуване от страна на БТК.

Становище на КРС

КРС приема бележката по повод конкретното изписване на нивата, като обръща внимание, че налагането на задължение за предоставяне на битстрийм достъп в конкретно ниво е свързано със структурата на мрежата на предприятието. БТК следва да има задължение да осигури достъп на съответното ниво, когато мрежата позволява това.

6. „Мобилтел" ЕАД предлага в т. 1 от раздел VI на Решението да бъде създадена нова т. 1.8 както следва:

„1.8. „Българска телекомуникационна компания" АД се задължава да синхронизира процедурата за предоставяне на битстрийм достъп с процедурата за преносимост на фиксираните номера."

„Мобилтел" ЕАД счита, че с оглед различните срокове за предоставяне на битстрийм достъп и услугите по преносимост на фиксираните номера, двете процедури следва да бъдат синхронизирани, съобразно със законовите изисквания за осъществяване на преносимост на географски номера. Предложението има за цел да преодолее възможните забавяния при предоставяне на услугите за самия краен

потребител, които биха възникнали при липса на подобно задължение. „Мобилтел" ЕАД излага подробни мотиви в подкрепа на направеното предложение, които са същите като тези в подкрепа на еквивалентно предложение във връзка с предоставянето на необвързан достъп и са изложени по-горе в съответната част от обобщението на направените становища.

Становище на КРС

От една страна, КРС поддържа изложените по-горе мотиви относно синхронизиране на сроковете за предоставяне на услугите, предмет на настоящия анализ, с преносимостта на географските номера. От друга страна, като се има предвид, че предоставянето на битстрийм достъп не е обвързано с използването на номер от абонат на БТК за ползване на фиксирана гласова телефона услуга, не е ясно защо се налага това обвързване на сроковете.

7. „Орбител" ЕАД счита, че задължението за предоставяне на битстрийм достъп трябва да се допълни като се предвиди изрично, че в бъдеще ще се предоставя достъпа на всички нива, предвидени в чл. 10, ал. 2 от Наредба № 1. „Орбител" ЕАД предлага в т. 1.7.1. да се конкретизира и начина на осигуряване на възможност, когото се касае до случаи на предлагане на услуги на дребно, които са свързани с предоставяне на нови услуги на едро, по отношение на които към момента на реализирането им няма сключени договори с предприятия (напр. предоставяне на услуги на дребно, пряко свързани с възможността да бъдат предоставяни услуги на едро на някое от другите нива на битстрийм достъп). В допълнение, „Орбител" ЕАД предлага до изготвяне на Типово предложение КРС да предвиди процедура по одобряване на измененията в условията на вече предлагани услуги на едро, както и в случаите на предлагане на нови такива, тъй като такава процедура в настоящия анализ липсва, а се цитира в т. 1.7.1. на Решението. Освен това е предвидено, че тази процедура касае единствено одобряване на изменения в условията на едро, не и предоставяне на нови условия на едро, свързани с предоставяне на нови услуги на дребно и в тази връзка предприятието предлага КРС да конкретизира наложеното задължение на БТК.

Становище на КРС

По отношение предложението за включване на конкретните нива, мотивите на КРС са посочени по-горе. Към момента битстрийм достъп вече се предоставя като услуга и в тази връзка при поява на нови услуги на дребно БТК ще следва да изменя първоначално определените и сега действащи условия на едро. КРС не счита за необходимо да бъде разписвана конкретна процедура по одобряване на условията в приложението към решението. С разписване на мерките в задължението за достъп се гарантира, че БТК ще осигури адекватните условия на едро в срокове, даващи възможност на алтернативните предприятия да отговорят със съответната оферта на дребно.

8. СЕК предлага допълване на задължението за предоставяне на битстрийм достъп като се предвиди изрично, че в бъдеще ще се предоставя достъпа на всички нива, предвидени в чл. 10, ал. 2 от Наредба № 1, с цел пълнотата на извършения анализ и избягване на противоречие с действащата нормативна уредба. Според СЕК, това се налага и с оглед недопускане на възможност от страна на БТК за недопускане на

достъп до регламентираните в Наредба № 1 нива и задълбочаване на конкурентните проблеми на анализирания пазар.

Становище на КРС

По отношение предложението за включване на конкретните нива, мотивите на КРС са посочени по-горе.

9. СЕК счита, че разпоредбата на т. 1.7.1 от раздел VI на Решението КРС не е достатъчно категорична по отношение на формулировката „най-рано един месец след осигуряване на възможност за използване на съответните услуги на едро". При предходното обществено обсъждане на проекта на Решение СЕК предложи да се въведат конкретни изисквания за предоставяне на доказателства от страна на БТК, че са предложили на предприятията новите ценови условия и допълнителни споразумения към договорите си с тях. СЕК поддържа, че изразът „осигуряване на възможност" създава предпоставки за различно тълкуване и шиканиране от страна на предприятието предоставящо достъпа, като внася несигурност в обществените отношения. Едновременното одобряване на новите условия на дребно и едро не гарантира само по себе си промяна в действащите договори за специфичен достъп с предприятията.

Според СЕК, в допълнение е необходимо самите допълнителни споразумения да бъдат факт преди едномесечният срок да започне да тече, тъй като освен самите допълнителни споразумения, на предприятията ползващи битстрийм достъпа е необходимо допълнително технологично време за своите продуктови и ценови промени в услугите, организиране на дистрибуцията, и цялостната логистика, реклама и т.н. От друга страна, СЕК счита, че следва да се конкретизира начинът на осигуряване на възможност, когато се касае до случаи на предлагане на услуги на дребно, които са свързани с предоставяне на нови услуги на едро, по отношение на които към момента на реализираното им няма сключени договори с предприятия (напр. предоставяне на услуги на дребно, пряко свързани с възможността да бъдат предоставяни услуги на едро на някое от други нива на битстрийм достъп). Не на последно място, СЕК предлага до изготвяне на Типово предложение КРС да предвиди процедура по одобряване на измененията в условията, тъй като такава в настоящия анализ липсва, а се цитира в т. 1.7.1. на Решението. Освен това е предвидено, че тази процедура касае единствено одобряване на изменения в условията на едро, не и предоставяне на нови условия на едро, свързани с предоставяне на нови услуги на дребно и в тази връзка предлага КРС да конкретизира наложеното задължение на БТК.

Становище на КРС

Осигуряването на възможност за ползване на изменените условия за предоставяне на достъп, следва да се определи като наличие на публични условия, въз основа на които могат да се сключват договори или допълнителни споразумения между БТК и заинтересованите предприятия.

КРС счита, че подписването на допълнителни споразумения не може да бъде критерий за това, кога е налице осигурена възможност, той като са налице множество договори с предприятия, както и не се отчита вероятността алтернативните предприятия да нямат интерес към изменените условия и следователно може да не е налице подписване на споразумение с някое от заинтересованите предприятия. При

тази хипотеза БТК би било лишено от възможността въобще да стартира промяна в условията на дребно.

Задължение за равнопоставеност

1. „Орбител" ЕАД и СЕК поддържат становището си, че е необходимо да се добави изрично задължение на БТК, относно сроковете на предоставяне на достъпа при миграция на абонати, като бъдат посочени конкретни срокове, при които това се извършва. В становищата се предлага за мигриращи абонати /ползватели на ADSL услугата на БТК, които преминават към ползване на услуги от алтернативни предприятия/ това да става незабавно /без прекъсване на услугата/, а в случаите на нови клиенти- в срок, съотносим със срока за предоставяне на услугата съгласно Общите условия на БТК, но не повече от 5 работни дни. Това се налага поради факта, че алтернативното предприятие също се нуждае от технологично време за инсталиране на услугата. Според предприятията кумулирането на двата срока би увеличило неоправдано времето за предоставяне на услугата на абоната на алтернативното предприятие. При изпълнение на това условие новите абонати на ADSL услугата на БТК и алтернативното предприятие ще бъдат поставени при конкурентни условия. При липса на такова специфично задължение за БТК, особено по отношение на новите абонати, алтернативното предприятие ще бъде дискриминирано по отношение на абонатите на БТК. По-дългият срок за предоставяне на услугата е от съществено значение именно за новите абонати, тъй като последните не разполагат с такава услуга и срокът е един от важните фактори при избора на доставчик. В тази насока е и Общата позиция на ГЕР. Уреждането на този въпрос в Типовото предложение на практика отлага за неопределено време проблема до приемането му. Поради тази причина се предлага налагането на Временна мярка, с която да се наложат задължения на БТК за прилагането на съотносими срокове за предоставянето на услугата на едро, спрямо тези на дребно и задължение за БТК да приведе в съответствие действащите си договори с предприятията.

Според „Орбител" ЕАД, друг пример за дискриминационна практика по отношение на алтернативното предприятие е например в случаите на преместване на адреса на крайните потребители на ADSL услугата на БТК, последните заплащат само инсталационна такса съгласно Общите условия на БТК. Не така стоят нещата при промяна на адреса на абонат на алтернативно предприятие. В този случай предприятието заплаща всички месечни абонаменти до изтичането на минималния 6 месечен срок, цена за откриване на нов DSLAM порт и цена за техническо проучване и откриване на абонатна линия. В този случай единствено последната цена е съотносима към цената за нова инсталация при ADSL услугата на БТК. Всички останали цени са в неоправдана тежест за алтернативното предприятие и поставят последния в дискриминационни условия. В случая се касае за условия по вече сключени и действащи договори, чиито условия е необходим да се променят. „Орбител" ЕАД посочва предложението на СЕК, съгласно което до приемането и влизането в сила на Типовото предложение, респ. потвърждаването на предварителното изпълнение на решението с което е прието, на БТК да бъде наложено като Временна мярка задължение, с което се задължава БТК да прилага съответни цени на услугите на едро, при наличие на съответна цена на услугата на дребно. Тъй като тези несъответни цени фигурират във вече действащите договори с предприятията, следва да бъдат премахнати. В тази връзка СЕК предлага тази Временна мярка да

включва и задължение за БТК да приведе в съответствие действащите си договори с предприятията.

Аналогично е и положението със съществуващата цена за прекратяване на услугата за абонатна линия, доколкото такава не е предвидена в услугите на дребно за абонатите на БТК. В мотивите по приемане на становищата КРС е отбелязала, че тази цена е отпаднала от договорите, с което твърдение СЕК не се съгласява и счита, че не отговаря на обективната истина. Тук изцяло следва да се приложи предложението от предходния абзац - налагане като Временна мярка на задължение, с което се задължава БТК да прилага на съответни цени на услугите на едро, при наличие на съответна цена на услугата на дребно и предвид съществуването на такава цена в действащите договори с предприятията - включване в него на задължение за БТК да приведе в съответствие договорите си съобразно Временната мярка.

Според „Орбител"ЕАД, решаването на изнесените в т.т. 2.1. и 2.2. проблеми едва в Типовото предложение не би могло да ги уреди за периода до неговото приемане, като се има предвид сроковете за внасянето му в КРС, времето за приемането, евентуалното обжалване, отмяна и/или спиране на предварителното изпълнение, т.е. за един много дълъг срок от време, в който на практика ще съществува неизпълнение на задължението на БТК за равнопоставеност, в обхвата дефиниран от регулатора.

Следва да се има предвид, че става въпрос за действащи цени в договорите за битстрийм достъп с предприятията и доколкото КРС в Раздел VI, т. 4/ценови ограничения/ е наложила като ценови ограничения цените по сключените с предприятията договори за достъп като ценови таван до въвеждането на разходоориентирани цени. На практика до уреждането, на посочените по-горе проблемни въпроси, чрез Типовото предложение, не съществува механизъм за детайлизиране, съответно следене, изпълнението на задължение за равнопоставеност от страна на БТК. В тази връзка предвидените в т. 2 на раздел VI от проекта на Решение задължения се превръщат по-скоро в декларативни.

Според „Орбител" ЕАД, посочените по-горе примери на дискриминационно отношение на практика са и в нарушение на т. 1 на раздел VI /задължение за предоставяне на услугата/ и по-конкретно на т. 1.7.1., където изрично се налага на БТК задължение за предоставяне при ценови и неценови условия и срокове, които кореспондират с услугите на дребно.

С оглед на това, „Орбител" ЕАД настоява КРС да наложи на БТК предложените по-горе задължения, с което да гарантира спазването на наложените в т. 1 и т. 2 на раздел VI от Решението задължение именно за периода до приемане на Типовото предложение.

Становище на КРС

Становището на предприятието е комплексно и засяга различни елементи от условията за предоставяне на услугата. КРС счита, че с предложените мерки ще бъдат преодоляни проблемите, посочени в становището.

Задължение за прозрачност

1. "Космо България Мобайл" ЕАД поддържа своето предходно становище, в което е обърнало внимание, че прилаганият от "Космо България Мобайл" ЕАД модел

за оценка на ценовите предложения на БТК по договора за предоставяне на битстрийм достъп, ревизиран към месец декември 2008 г. не може практически да отчете една съставна компонента, включваща се в разходите и произтичаща от техническата реализация на предоставяне на битстрийм достъп. Тази компонента е осигуряването на свързаност от точката на взаимно свързване до точката на представяне на "Космо България Мобайл" ЕАД за реализация на битстрийм достъпа.

В тази връзка "Космо България Мобайл" ЕАД поддържа становището, че предвид обстоятелството, че цената на горепосочената компонента е обект на търговско договаряне, предварителното й, макар и приблизително, определяне е невъзможно. Към настоящия момент е налице липса на прозрачност на цената за свързаност от точката на взаимно свързване до точката на представяне, както и яснота по отношение на нейната структура. Налагане на задължение за прозрачност по отношение на начина на определянето й ще предотврати потенциалната опасност тази предпоставка да създава условия за ценова преса (price squeeze) при договаряне за предоставяне на битстрийм достъп. Видно от новия проект на Решение, съответно Приложението към него, КРС не е обсъдила направената от „Космо България Мобайл" ЕАД бележка, която според "Космо България Мобайл" ЕАД е от съществено значение за определянето на бизнес стратегията на всички алтернативни предприятия.

Становище на КРС

Предвид определените за БТК специфични задължения КРС е на мнение, че задълженията за прозрачност и равнопоставеност заедно с ценовото ограничение гарантират, че потенциалната опасност от създаване условия за ценова преса (price squeeze) могат да се предотвратят. КРС определя обхвата на задължението за ценово ограничение като механизъм на ценообразуване, при който прага на цената на едро се определя от съответната цена на дребно, както е посочено в Раздел VII, т. 5.5.6 от настоящия документ.

2. „Мобилтел” ЕАД предлага т. 3.1.4. от раздел VI, т. 3 да се измени, както следва:

„3.1.4. описание на предлаганите услуги за битстрийм достъп и нивата, на които се предоставя;"

Мотивите на „Мобилтел” ЕАД са, че с оглед постигане на яснота, стабилитет и изчерпателност на окончателния акт е необходимо КРС да предвиди изрично всички нива за предоставяне на битстрийм достъп, както и да бъдат представени основните характеристики на всяко от нивата съобразно със спецификите при организиране на самия достъп. Според „Мобилтел” ЕАД при изчерпателност на регламентираната материя, всеки участник на пазара ще има възможност самостоятелно да избере най-подходящия за нуждите му тип достъп, докато в противен случай ще се създадат предпоставки за предоставяне на различни условия на различните участници на пазара от страна на БТК, както и липса на прозрачност по отношение на тези условия.

Становище на КРС

Приема се по принцип. Комисията е предприела необходимите действия по осигуряване на достъп на нормативно определените нива, съобразно структурата на мрежата.

3. „Мобилтел” ЕАД предлага т. 3.1.12. в раздел VI, т. 3 от Решението да се измени както следва:

„3.1.12. точки на достъп, които предстои да бъдат закрити, като публикуването на тази информация следва да е най-малко девет месеца преди реалното закриване на точки за достъп."

„Мобилтел” ЕАД счита, че предложеният от КРС срок от 3 месеца, в който БТК следва да публикува информация за закриване на места за достъп е недостатъчен. В посоченият срок алтернативните предприятия ще трябва да прекратят взаимоотношенията си с крайните потребители или съответно да организират алтернативен начин за достъп до тях, поради което „Мобилтел” ЕАД счита, че предложения срок от девет месеца е по целесъобразен.

Становище на КРС

Приема се по принцип. Задължение в този смисъл е предвидено по отношение на БТК.

Задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за битстрийм достъп

1. БТК предлага да отпадне задължението за публикуване на типово предложение за битстрийм достъп. Посочвайки отново изложеното в предишното си становище, предприятието счита, че публикуване на типово предложение е непропорционална мярка и не би довела до предотвратяване на конкурентни проблеми и при наличието на устойчива конкурентна среда на пазара на дребно, на който БТК има едва около 25% пазарен дял това би довело до невъзможност на предприятието да предлага конкурентни оферти, а оттам и допълнителни ползи за крайни потребители. БТК твърди, че при всяка промоция БТК дава възможност на предприятията, с които има сключен договор за битстрийм достъп, да прилагат същите условия, като променя своевременно и условията на дребно. Според БТК, при положение, че подобна промяна е свързана с процедура на одобрение на типово предложение, това би означавало невъзможност за гъвкаво поведение на пазара на дребно и би довело до деформации на този пазар и съответно по-малко ползи за потребителите. БТК счита, че задълженията за прозрачност на условията за предоставяне на услуги на едро са достатъчна и пропорционална мярка за постигане на още по-добри конкурентни условия на пазара на едро.

Становище на КРС

Предложеното в предходния проект задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение е във връзка с преодоляване на потенциални конкурентни проблеми и необходимостта от засилване на ефекта от задълженията за прозрачност и равнопоставеност.

В същото време, КРС отчита необходимост от осигуряване на гъвкаво поведение на пазара на дребно. Комисията е на мнение, че е необходимо да се отчете реалното предлагане на услугите по битстрийм достъп, въз основа на индивидуални договори с предприятията. Този аргумент, в комбинация с предложените ценови ограничения, дава основание на КРС да счита, че не е необходимо да се наложи най-тежката мярка във връзка със задълженията за прозрачност и равнопоставеност, а именно – изготвянето на Типово предложение, което предполага продължителна процедура преди влизане в сила на съответните условия за предлагане на услугите. В тази връзка, КРС счита, че на този

етап не е наложително прилагането на мярката, свързана с изготвяне и публикуване на Типово предложение.

Ценови задължения на пазара за битстрийм достъп

1. БТК счита, че наложеното ограничение от 48% при прилагане на Retail Minus следва да отпадне.

Мотивите за това са сладните:

- *Увеличаването на маржа при битстрийм на 48% е два пъти по голяма стойност от определената от КРС като „приемлива" с Решение 1358/15.11.2007 стойност от 20%;*

- *БТК периодично прави промени на цените за битстрийм достъп, като последната промяна е предложена на 02.06.2009 г. (Писмо до КРС вх. № 04-04-287/03.06.2009г.), като маржа за някои видове линии е над 40%;*

- *Няма страна в ЕС, в която да е наложен марж на услугите за битстрийм достъп в такъв размер и то при силно конкурентна среда на пазара на дребно.*

БТК подчертава, че този модел на прилагане на ограничения е приет от страна на БТК, въпреки, че не е предвиден в ЗЕС с оглед взаимноизгодно сътрудничество с предприятията, се очакват пропорционални и предвидими действия от страна на КРС в тази насока. В тази връзка, БТК счита, че прилаганата към момента структура на цените за битстрийм достъп следва да бъде запазена и занапред, като цените да отчитат направените допълнителни инвестиции за заделяне и гарантиране на необходимия ресурс за всеки алтернативен оператор, ползващ тези услуги, като се отчита и факта, че битстрийм достъпът предполага споделено ползване на част от направените инвестиции, с цел икономия от мащаба и по-висока икономическа ефективност както за БТК, така и за алтернативните оператори.

Становище на КРС

КРС не приема забележката на БТК. Мотивите на КРС за определяне на стойността на маржа между цените на дребно и цените на едро за битстрийм достъп на 48% са посочени в анализа. Както е посочено в анализа, КРС определя обхвата на задължението за ценово ограничение като механизъм на ценообразуване, при който прага на цената на едро се определя от съответната цена на дребно. Стойността на маржа зависи от условията на предоставяне на услугата на едро. Определянето на параметрите за изчисляване на средномесечен разход на абонатна линия на едро не ограничава възможностите за ползване на определена ценова структура. Напротив, сравнението между среден разход на едро и месечна цена на дребно позволява да се определят различни цени на едро, приложими за съответните услуги за битстрийм достъп, а за изчисляване на разлика между месечната цена на дребно и цените на едро да се ползва среден разход на едро на база относимите цени за услуги за достъп на едро, чрез които услуги се реализира съответната услуга на дребно.

Предвид същността на услугите за съвместно ползване – съществуващ ресурс да се ползва съвместно от няколко предприятия, КРС счита за некоректно да се въвежда отделно предложеното от БТК „споделено ползване на част от направените инвестиции, с цел икономия от мащаба и по-висока икономическа ефективност както за БТК, така и за алтернативните оператори". КРС подчертава, че направените инвестиции са отчетени в определените от БТК цени на едро.

2. „Мобилтел” ЕАД предлага на БТК да бъдат наложени задължения за ценови контрол, включително разходоориентираност на ниво предоставяне на услуги на едро за всички нива на битстрийм достъп, като до изменение на Системата на БТК следва да се наложат ценови ограничения, определени съобразно сравнителен подход с цените в държави-членки на ЕС, прилагащи разходоориентирани цени. „Мобилтел” ЕАД счита, че такова специфично задължение следва да бъде наложено отделно за всяко от нивата на достъп, които се предлагат от страна на БТК в съответствие с чл. 10, ал. 2 от Наредба № 1.

В тази връзка „Мобилтел” ЕАД предлага т. 5.3, Раздел VI, т. 5 от проекта на Решението да се измени, както следва:

„5.3. До определяне на разходоориентирани цени въз основа на изменената система за определяне на разходите, БТК прилага цени за предоставяне на услугата битстрийм достъп на всяко от нивата, на които се предоставя достъп, определени на основата на сравнителен анализ на цените на същите услуги на сравними конкурентни пазари на други държави-членки на ЕС, прилагащи разходоориентирани цени към момента на налагане на задължението.".

И в приложението към Решението на БТК да се наложат ценови ограничения за трите нива на достъп съгласно чл. 10, ал. 2 от Наредба № 1 на КРС.

„Мобилтел” ЕАД твърди, че съгласно Раздел VI, т. 5.3 от Решението до одобряване на разходоориентирани цени за битстрийм достъп, КРС налага на БТК ценови ограничения, съгласно Приложението към Решението. В Раздел VIII, т. 5.5.4.3 от Приложението комисията е наложила на БТК ценови ограничения единствено за първо ниво, както и за нива препродажба, което не е ниво съгласно нивата, предвидени в чл. 10, ал. 2 от Наредба №1. Наложените ценови ограничения ще се прилагат до одобряване на разходоориентирани цени, определени въз основа на изменената Система за определяне на разходите.

Същевременно „Мобилтел” ЕАД отбелязва, че КРС не е наложила на БТК ценови ограничения за първо и трето ниво. Следователно, ако до въвеждането на разходоориентирани цени, започне прилагането на битстрийм достъп на нива, различни от второ ниво и препродажба, то по отношение на цените за тези нива на достъп няма да се прилагат предвидените ценови ограничения. Според „Мобилтел” ЕАД следва да се вземе предвид и факта, че изменението на Системата на разходите на БТК, както беше посочено по-горе ще отнеме най-малко 16 месеца.

Предложението на „Мобилтел” ЕАД е обвързано и с предложението в Раздел VI, т. 1 от Решението да се предвиди задължение на БТК за битстрийм достъп на всички нива, посочени в чл. 10, ал. 2 от Наредба № 1. С оглед на изложеното „Мобилтел” ЕАД предлага в т. 1.3 от Раздел VI, т. 1 от Решението да се добави трето изречение в този смисъл.

Становище на КРС

КРС не приема забележката на „Мобилтел” ЕАД във връзка с налагане на ценови ограничения на цените за достъп на всички нива, посочени в чл. 10, ал. 2 от Наредба № 1.

Неясни са мотивите на „Мобилтел” ЕАД за налагане на ценови ограничения на услуги за достъп, които не се предоставят и чиято реализация не е определена. В мотивите е налице противоречие в тълкуването на наложените ценови ограничения, тъй като на първо и трето ниво и на ниво препродажба КРС не налага ценови ограничения на услугите за достъп. „Мобилтел” ЕАД едновременно твърди, че:

„В Раздел VIII, т. 5.5.4.3 от Приложението комисията е наложила на БТК ценови ограничения единствено за първо ниво, както и за нива препродажба, което не е ниво съгласно нивата, предвидени в чл. 10, ал. 2 от Наредба №1/2008 г.”

и

„КРС не е наложила на БТК ценови ограничения за първо и трето ниво”.

КРС счита, че не са налице основания за налагане на ценови ограничения на услуги, които все още не се предоставят от БТК и за които не са определени условия за реализирането им.

По отношение на задължението за разходоориентираност КРС счита, че същото не следва да се продължава по мотивите, посочени в анализа. Предвид определените за БТК специфични задължения КРС е на мнение, че задълженията за прозрачност и равнопоставеност заедно с ценовото ограничение ограничават възможностите за създаване на ценова преса (price squeeze). Обхватът на задължението за ценово ограничение като механизъм на ценообразуване, при който прага на цената на едро се определя от съответната цена на дребно, е посочен в раздел VII, т. 5.5.6 от настоящия документ.

3. В становището си относно наложените ценови ограничения „Космо България Мобайл” ЕАД от една страна посочва, че наложените от КРС ценови ограничения позволяват формиране на марж в размер на 48%, който би оказал позитивен ефект върху преодоляването на установените в рамките на анализа конкурентни проблеми, а от друга посочва, че не счита за възможно неговото формиране при прилагане на наложените през 2007 г. ценови ограничения. Последното е мотивирано от предприятието чрез адаптиран модел на калкулация, като са възприети направените от КРС допускания, както следва:

- *Откриване на 30 точки на присъствие (points of presence);*
- *4500 абоната с продължителност на договора 18 месеца;*
- *използване на 1000 Mbit/s портове,*
- *дефиниране на 6 профила клиентски трафик за всеки един от тях;*
- *срок за реализиране на възвръщаемост на направените инвестиции - 48*

месеца.

Съгласно направените допускания, приложеният от "Космо България Мобайл" ЕАД ценови модел отчита формиране на марж между цените на едро и цените на дребно в размер на 15%, който е почти три пъти под определения от КРС при сходни допускания.

1 . Първоначални такси	
Цена за техническо проучване на подадено заявление за ADSL PoP	5 000
Цена за предоставяне на оборудване за абонатен порт	450 000
Цена за откриване на MAN порт (30 бр.)	1 590
Цена за откриване на VLAN за всички профили на един порт	9 990
Цена за техническо проучване и откриване на абонатна линия	45 000
2. Месечни такси	
На абонатна линия (според профила на крайния клиентски трафик - 4.75 лв за ADSL 6144-A)	21 375

Цена за агрегиращ MAH порт, 1000 Mbps порт	3 900
Цена за VLAN	10 800
Общо месечни разходи за алтернативен оператор	63 920,42
За абонатна линия	14,20
Отношение към цената на БТК ADSL Start	85%

Въз основа на разчетите предприятието сочи наличие на „екстремно отклонение в изходните резултати от анализа, при установено наличие на сходство в прилаганите модели, поставя въпроса доколко е налице причинно-следствена връзка между наложените ценови ограничения и формираният на тази база от страна на КРС марж от 48 %."

В допълнение „Космо България Мобайл" ЕАД подчертава, че „аргумент в полза на горните твърдения може да бъде извлечен и от самия Анализ, съгласно който алтернативното предприятие „Орбител" ЕАД стартира предоставянето на услуги за достъп до Интернет на база DSL технологията за бизнес клиенти, считано от 14.06.2008 г. От направеното сравнение на предлаганите пакети от „Орбител" ЕАД и от БТК, съдържащи услугата ADSL, е видно, че единствената разлика между офертите на двете компании е в цената на дребно за инженерно инсталиране, която в случая на предлагания от "Орбител" ЕАД пакет е с 20% по-ниска от същата, приложима от БТК. Тук е мястото да отбележим, че формирането на цената за инженерно инсталиране в предлагания от „Орбител" ЕАД пакет не произтича от сключения с БТК договор за битстриийм достъп на едро. Пазарната логика налага "Орбител" ЕАД или което и да е алтернативно предприятие да следва агресивно поведение при предлагането на съответна услуга, която до скоро е била изцяло привилегия на историческия оператор. Подобно поведение следва да намери отражение най-малко в цените на предоставяне на съответната услуга на дребно.

Наличието на идентични цени на услугите в предлаганите DSL пакети от „Орбител" ЕАД и от БТК, както и дефинирането на бизнес потребителите като целева група по отношение на предоставяне на DSL пакети от страна "Орбител" ЕАД, може да бъде тълкувано единствено като липса на възможност да бъде формиран марж, който да позволи покриване на разходите и реализиране на приемлива печалба от алтернативно предприятие."

Предприятието предлага КРС да наложи адекватни ценови ограничения на услугите на едро, които реално да имат за следствие формирането на дефинирания марж.

Становище на КРС

КРС приема по принцип забележката на „Космо България Мобайл" ЕАД.

Предложените от „Космо България Мобайл" ЕАД допускания, при които се сравняват средния месечен разход на абонат на едро на алтернативно предприятие и месечната цена на дребно на БТК, са еквивалентни на допусканията на КРС. Маржът между получения среден месечен разход на абонат на едро и цената на услугата на дребно „БТК ADSL Старт" е 25%. Това доказва, че е необходимо БТК да промени цените на едро, за да изпълни наложеното специфично задължение.

4. От СЕК настояват за преразглеждане на размера на наложените ценови ограничения като се мотивират, че от приемане на Решението, с което се определят ценови ограничения /Решение №1358 от 2007 г./ до настоящия момент са изминали близо две години и съответно няма как да не са настъпили промени, а „в последния абзац на т. 5.5.4.3. от раздел VIII на Приложението КРС твърди, че при промяна на условията, при които стойността на маржа от 48% е определен, КРС ще го преразгледа.

Становище на КРС

КРС не приема забележка на СЕК. Условията за допусканията не са променени предвид факта, че не е достигнат прогнозния минимален брой абонати. Мотивите на КРС за определяне на стойността на маржа между цените на дребно и цените на едро за битстрийм достъп на 48% са посочени в анализа.

5. „Орбител" ЕАД счита че определеното в т. 5.5.4.3. на Приложението ценово ограничение, като се прилагат цените по сега действащите договори с предприятията, води до два основни проблема:

- *След сключването на договорите с предприятията за предоставяне на специфичен / битстрийм достъп БТК е предлагала намаляване на някои от цените на едро. Съществува вероятността някои от предприятията да са подписали допълнителни споразумения, а други - не. В този случай не е ясно кои са цените по действащите договори*;
- *В случай, че нито едно от предприятията не е подписало допълнително споразумение/ поради предлагането на новите цени заедно с други, неприемливи условия за предприятията/, то действащи са цените по основния договор. КРС следва да отчете предложените от БТК намаления на цените на едро, при налагане на ценовото ограничение.*

Становище на КРС

Във връзка с посоченото от предприятието комисията отбелязва следното:

Цените по действащите договори са различни за отделните предприятия, но всички договорени цени, включени в подписани двустранно договори или допълнителни споразумения, са действащи. В тази връзка налице е възможност последните предложени от БТК цени за услугите да се приемат като база за сравнение при определяне на средна цена на едро за абонатна линия.

Действието на отделни индивидуални договори не е пречка за определяне на цена за услугите на БТК по предоставяне на битстрийм достъп, тъй като наложеното задължение за ценово ограничение се отнася до цена за услуга. С оглед недопускане на противоречиви тълкувания в описанието на ценовото ограничение е направена редакция

Също така КРС счита, че предложени от БТК цени за съществуваща услуга, които не са договорени в нито един индивидуален договор, но са публични и достъпни за всяко предприятие, са действащи цени за услугата.

6. „Орбител" ЕАД счита, че определеното от КРС ниво на маржа се е оказало неадекватно с оглед реалностите на пазара сега, както и предвид това, че тези мерки

ще действат в продължение на още две години напред и се нуждае от преразглеждане.

Становище на КРС

КРС не приема изразеното от „Орбител" ЕАД становище. С Решение № 1358/15.11.2007 г. не се определя стойността на маржа между цените на дребно и цените на битстрийм, а се налагат ограничения на някои от цените. Маржът в размер на 17,39% е изчислен във връзка с оценка на ценова преса, но е постановено, че КРС определя стойност на маржа.

С проекта на решение и в предложеното ценово ограничение КРС определя марж, който служи за коректив при определяне на цени на едро въз основа на съответните цени на дребно. Предложението на КРС за размера на маржа е 48%.

7. „Орбител" ЕАД предлага да се приложи диференциран подход по отношение на различните коефициенти на споделеност.

Становище на КРС

КРС не приема предложението на „Орбител" ЕАД. Предвид факта, че използваната методология за оценка на определените цени на едро въз основа на съответните цени на дребно включва конкретни параметри на услугата на дребно, то е излишно да се определят допълнителни ограничения. Коефициентите на споделяне не са фактор при изчисление на средната цена на едро, тъй като за абонатна линия с определен коефициент на споделяне БТК определя отделни цени на дребно и на едро, които се ползват при изчисленията.

8. СЕК твърди, че остава неизяснен фактът относно наложеното задължение на БТК по отношение на цените на едро за битстрийм достъп за първо и трето ниво и как ще бъдат регулирани същите до приемане на разходоориентирани цени, съобразно изменената система на разпределение на разходите, в случай че регулаторът не прие предложението на СЕК, по време на предходното обществено обсъждане, за скъсяване на сроковете при нейното предлагане и одобрение.

Становище на КРС

КРС счита, че не са налице основания за налагане на ценови ограничения на услуги, които все още не се предоставят от БТК и за които не са определни условия за реализирането им.

9. СЕК поддържа направеното и при предходното обществено обсъждане предложение за случаите на промяна на цените на дребно за съществуващите профили на услугата. В този случай предложението е цената на едро да се определя по формулата X+X.0,15, където X е абсолютната стойност на намалението на цената на дребно. Прилагането на тази формула ще доведе до поддържане на достигнатия марж при динамична промяна на пазара на дребно и ще даде възможност на алтернативните предприятия да предлагат по конкурентни услуги на дребно на своите абонати.

Становище на КРС

КРС не приема забележката.

Както е посочено в анализа, КРС определя марж, който служи за коректив при определяне на цени на едро въз основа на съответните цени на дребно. Предложението на КРС за размера на маржа е 48%, а във формулата на СЕК се коментира абсолютна стойност на намаление само на цената на дребно. КРС е на мнение, че не следва да се определя размера на отстъпката, която всяко едно предприятие избира да прилага към цена на едро или на дребно.

10. СЕК поддържа предложението си за намаляване на цените за откриване на DSLAM порт от 116 лв. без ДДС на 100 лв. без ДДС и намаляване на цената за техническо проучване и откриване на абонатна линия от 18 лв. без ДДС на 10 лв. без ДДС.

Становище на КРС

КРС не приема забележката. Предложените от СЕК цени са действащи към момента.

11. СЕК настоява за спешното намаляване на цените на едро за най-широко използваните профили от домашни потребители. За профили ADSL 6144A и ADSL 12288 съществуващите цени, съответно 5.75 лв. и 9.05 лв. без ДДС, не позволяват да се формира услуга, чиято цена на дребно да е конкурентна на най-новите пакети на ADSL услугата на „Българска телекомуникационна компания" АД. Според СЕК цените на едро не трябва да надвишават 2 лв. и 4 лв. без ДДС.

Становище на КРС

КРС не приема забележката.

СЕК не предлага мотиви, които да обосноват предложените цени. С проекта на решение и в предложеното ценово ограничение КРС определя марж, който служи за коректив при определяне на цени на едро въз основа на съответните цени на дребно. Предложението на КРС за размера на маржа е 48%.

12. *В становището си, СЕК поддържа направеното в хода на предходното обществено обсъждане мнение, че наред със задължението по т. 1.7.1. следва да се наложи и отделно специфично задължение на БТК, с което да се предвиди забрана за налагане на т.нар. хищнически цени (predatory pricing).*

Становище на КРС

Определените специфични задължения на БТК на пазара на едро се налагат за да се предотврати антиконкурентното поведение на предприятието, включително прилагане на хищнически цени. Наложените задължения гарантират, че чрез тях КРС може да следи за наличие или липса на всеки от посочените в анализа потенциални конкурентни проблеми.

Е. По отношение на предложенията за налагане на временни мерки по чл. 42, ал. 9 от ЗЕС на пазара на пасивна инфраструктура

1. В становищата на АБКО, „Евроком Кабел Мениджмънт България" ЕООД, „Иком Сървиз" АД, „Орбител" ЕАД и СЕК е изложена молба за налагане на временни специфични задължения по отношение на БТК на основание чл. 42, ал. 9 от ЗЕС, мотивите за това и конкретни предложения за тяхната формулировка. От страна на

„Кериър БГ" АД, „Ай Ти Ди Нетуърк" АД, „И-тех" ЕООД, „Кейбълтел" ЕАД, „Михайлов ТВ" ООД, „Мегалан Нетуърк" ООД, „Микмакс" ЕООД, „Онлайн директ" ООД, „Пауърнет" ООД,"София Онлайн" ООД, „Транс Телеком" ЕАД, „Юнайтед Нет" ООД, „Вестител БГ" АД също са изпратени конкретни становища, с искане за налагане на временни мерки на пазар на пасивна инфраструктура. По същество всички постъпили предложения по този въпрос и мотивите за тях са обобщени по-долу, като подробните мотиви на предприятията могат да бъдат намерени в Приложение № 1 към настоящия документ.

Предложенията от предприятията, са както следва:

До завършване на пазарните анализи с подлежащи на предварително изпълнение решения, съгласно чл. 35, ал. 6, т. 3 на ЗЕС, е необходимо да се предприемат мерки, които да не позволят изкривяване на пазара и налагане на антиконкурентни практики от страна на БТК. Едновременно с изготвяне на проекта за решение за определяне на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение като съответен пазар, подлежащ на ex ante регулиране, КРС следва да упражни правомощието си по чл. 42, ал. 9 от ЗЕС.

В тази връзка, изразено е становище, че всички предпоставки за приложението на чл. 42, ал. 9 от ЗЕС са налице, като АБКО, СЕК, „Орбител" ЕАД, „Кериър БГ" АД, „Ай Ти Ди Нетуърк" АД, „И-тех" ЕООД, „Кейблътел" ЕАД, „Михайлов ТВ" ООД, „Мегалан Нетуърк" ООД, „Микмакс" ЕООД, „Онлайн директ" ООД, „Пауърнет" ООД,"София Онлайн" ООД, „Транс Телеком" ЕАД, „Юнайтед Нет" ООД и „Вестител БГ" АД посочват кои са те:

- *изготвен е проект на решение по чл. 42, ал. 2 от ЗЕС, с който се установява липса на ефективна конкуренция на съответния пазар (достъп до пасивна инфраструктура);*
- *предлага се определяне на предприятие със значително въздействие на пазара, както и изменение на действащи задължения;*
- *налице е спешна нужда за защита на конкуренцията и интересите на потребителите.*

СЕК, АБКО, „Кериър БГ" АД, „Ай Ти Ди Нетуърк" АД, „И-тех" ЕООД, „Кейблътел" ЕАД, „Михайлов ТВ" ООД, „Мегалан Нетуърк" ООД, „Микмакс" ЕООД, „Онлайн директ" ООД, „Пауърнет" ООД,"София Онлайн" ООД, „Транс Телеком" ЕАД, „Юнайтед Нет" ООД, „Орбител" ЕАД и „Вестител БГ" АД считат, че наложените на основание чл. 42, ал. 9 от ЗЕС обосновани, пропорционални и временни специфични задължения следва да включват:

- *продължаване на действието на наложеното на БТК задължение за предоставяне на съвместно ползване на помещения и съоръжения;*
- *продължаване действието на наложеното на БТК задължение за равнопоставеност;*
- *продължаване действието на наложеното на БТК задължение за прозрачност;*
- *налагане на ценови ограничения чрез ограничаване нарастването на цените до предварително определен ценови праг.*

Според всички предприятия, продължаването на посочените специфични задължения следва да се установи чрез задължение за предоставяне на съвместно ползване и достъп при условията на действалите към момента на влизане в сила на ЗЕС индивидуални договори за достъп до селищната канална мрежа на БТК и договори за ползване на помещения, съоръжения и кули на БТК.

В случай, че след влизане в сила на ЗЕС, БТК е сключвало договори за достъп до селищната канална мрежа на БТК и договори за ползване на помещения, съоръжения и кули при различни условия от тези по предходното изречение, по отношение на тях следва да се приложи принципът на равнопоставеност и те да бъдат уеднаквени.

В допълнение част от предприятията считат, че налагането на ценови ограничения следва да се извърши чрез забрана за увеличаване на цените или въвеждане на нови цени над ценовия праг, установен с действалите към момента на влизане в сила на ЗЕС индивидуални договори за достъп до селищната канална мрежа на БТК и договори за ползване на помещения, съоръжения и кули на БТК.

Всички предприятия посочват, че следва да се дадат и задължителни указания на БТК, до приключване на пазарните анализи, да се въздържа от каквито и да било действия по прекратяване на сключените договори и сключване на договори на основа на Общите условия. В случай че такива са сключени, отношенията да бъдат преуредени при спазване на цените и условията на действалите към момента на влизане в сила на ЗЕС индивидуални договори за достъп до селищната канална мрежа на БТК и договори за ползване на помещения, съоръжения и кули на БТК.

Посочените временни мерки следва да бъдат в сила, докато КРС завърши анализа на пазар 4 и наложи специфични задължения на предприятието със значително въздействие на пазара по реда на новия ЗЕС, така както са предложени в част от съответните становища на предприятията.

Мотивите на предприятията за предложенията за временни мерки, са както следва:

На първо място предприятията считат, че Общите условия на БТК не следва да се прилагат в условията на действие на ЗЕС, доколкото ЗД е отменен, а ЗЕС не предвижда подобно специфично задължение.

На второ място одобрените Общи условия, във варианта, в който са приети от КРС, не са обсъждани със заинтересованите предприятия и по този начин сектора е поставен пред свършен факт.

На трето място предприятията изразяват съмнения относно методиката за определяне на цените по Общите условия и част от тях представят като доказателство детайлни разчети за цените.

На четвърто място предприятията считат, че при ценообразуването по Общите условия е нарушен принципа на равнопоставеност, като се предвиждат различни цени в зависимост от това дали кабела на дадено предприятие преминава самостоятелно през определена тръба или съвместно с друг кабел на същото или друго предприятие.

На пето място, на основание на Общите условия, БТК изисква от предприятията информация за ползваните от тях трасета в собствената й канална мрежа. Тази информация се изисква с оглед таксуване. Наред с това се изисква и информация дали дадено трасе се използва самостоятелно или с друго предприятие. Поради причина, че БТК няма информация за ползването на каналната й мрежа –

самостоятелно и съвместно от предприятията, то няма как да се приложи и горепосочения метод за калкулиране на различни цени в зависимост от начина на ползване.

На шесто място предприятията посочват, че Общите условия съдържат и редица несправедливи търговски клаузи, като срокове за разглеждане на заявления, основания за отказ на достъп, процедури по осигуряване на достъп и одобряване на технически документи и др.

На седмо място предприятия посочват, че приложението на Общите условия ще доведе до сътресения на пазара на електронни съобщителни услуги, тъй като пасивната инфраструктура на БТК е основен начин за достъп на алтернативните предприятия, с оглед предоставяне на собствени услуги на крайните потребители. Промяната в условията на ползване на пасивната инфраструктура, включително и увеличаването на цената за ползването й, ще доведе намаляване на пазарния дял на тези предприятия на дребно.

Не на последно място част от предприятията подчертават необходимостта от максимално бързо завършване на процедурата по анализ на разглежданите пазари (Пазар 4 и 5 съгласно препоръката на ЕК от 2007 г.) и налагане на специфични задължения на предприятието, определено за такова със значително въздействие на пазара. Към момента са изминали над 2 години от приемане на ЗЕС, респ. повече от 2 години КРС не осъществява правомощията си да регулира съгласно новата законова рамка пазарите за достъп. Анализът на Комисията използва данни и факти актуални ***към м. ноември 2007 г. и съществува реална опасност към момента на приемане на окончателното Решение от КРС за приемане на пазарните анализи разглежданите пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги да са напълно променени, което ще доведе до неточност на направените анализи и неадекватност на наложените мерки.***

Становище на КРС

КРС не приема предложението за временни мерки. На първо място, Регулаторът счита, че предложените от предприятията задължения по характера си представляват специфични задължения, а не временни специфични задължения, които да се прилагат до окончателното приемане на проекта на решение на КРС. В становищата, както и в анализа не са налице данни за конкурентни проблеми, чието преодоляване може да се реши единствено и само чрез налагане на подходящи, обосновани и пропорционални временни мерки. В същото време КРС отбелязва, че в проекта на анализ е предвиден контрол за изпълнение на текущите ценови задължения, който се осъществява чрез ограничаване на нарастването на цените до определени ценови тавани, а по отношение на месечната цена за ползване на трасе от каналната мрежа, в анализа КРС е предложила да бъде наложено ценово ограничение, базирано на предложените в рамките на общественото обсъждане принципи на ценообразуване.

Предвид наличието на спорове между предприятията във връзка с прилагането на одобрените от КРС Общи условия за достъп до пасивна инфраструктура, комисията откри консултации по въпроса за необходимостта от изменение в общите условия. Въз основа на резултатите от тези консултации и в рамките на правомощията си по контрол на изпълнението на действащите специфични задължения, предстои КРС да приеме решение, с което да даде указания за изменение в общите условия.

Ж. По отношение на предложенията за налагане на временни мерки по чл. 42, ал. 9 от ЗЕС на пазара на битстрийм достъп

„Орбител" ЕАД счита, че са налице основания за налагане на временни мерки на пазара на битстрийм достъп. Предприятието посочва, че процедурите по приемане на окончателно решение на КРС за анализ и оценка на съответния пазар и налагане на специфични задължения ще отнеме дълъг период на време,а е налице спешна нужда от приемане на адекватни регулаторни мерки на пазар. „Орбител" ЕАД счита, че са налице всички предпоставки за приложението на чл. 42, ал. 9 от ЗЕС, а именно:

- *изготвен е проект на решение по чл. 42, ал. 2 от ЗЕС, с който се установява липса на ефективна конкуренция на съответния пазар*
- *предлага се определяне на предприятие със значително въздействие на пазара, както и изменение на действащи задължения;*
- *налице е спешна нужда за защита на конкуренцията и интересите на потребителите.*

Предприятието предлага конкретни текстове на съответните разпоредби на проекта за решение на КРС, които да бъдат наложени като временни мерки, както следва:

„VI. Налага, продължава и изменя специфични задължения на „Българска телекомуникационна компания" АД, като предприятие със значително въздействие върху пазара на специфичен / битстрийм достъп, както следва:

1. Продължава действието на наложеното на „Българска телекомуникационна компания" АД задължение за предоставяне на специфичен / битстрийм достъп и изменя същото, както следва:

1.1. Запазване на предоставения битстрийм достъп;

1.2. Добросъвестно водене на преговори с предприятия, искащи битстрийм достъп;

1.3. Предоставяне на битстрийм достъп на друго предприятие, предоставящо обществени електронни съобщителни мрежи и / или услуги, включително до неактивни абонатни линии, независимо от наличието или липсата на действащ договор на крайния потребител с „Българска телекомуникационна компания" АД или с друго предприятие, ползващо услугата отдаване под наем на абонатни линии на едро (WLR), за предоставяне на обществена гласова телефонна услуга по съответната линия (в ниско честотната лента). Задължението на „Българска телекомуникационна компания" АД да предоставя битстрийм достъп до неактивни линии е само за случаите на наличие на вече изградена инфраструктура, осигуряваща абонатен достъп;

1.4. Предоставяне на съвместно разполагане (колокиране) и други форми на съвместно ползване на помещения и съоръжения;

1.5. Предоставяне на определени услуги, необходими за осигуряване на оперативна съвместимост на услуги от край до край за потребителите;

1.6. Осигуряване на достъп до операционни поддържащи системи или подобни софтуерни системи за осигуряване на ефективна конкуренция при предоставяне на услуги;

1.7. Определя по отношение на „Българска телекомуникационна компания" АД условия във връзка със задължението за битстрийм достъп, както следва:

1.7.1 „Българска телекомуникационна компания" АД се задължава да осигури възможност на заинтересованите предприятия за ползване на услуги на едро при ценови и неценови условия и при срокове, които кореспондират с условията за предоставяне на услугите на дребно, предлагани от „Българска телекомуникационна компания" АД. Услугите на дребно могат да се предлагат на крайните потребители най-рано един месец след осигуряване на ползването на съответните услуги на едро от заинтересованите предприятия В процедурата по одобряване на измененията в условията на дребно, „Българска телекомуникационна компания" АД следва да внесе в Комисията и предложението за изменение в условията на едро, като измененията на условията на дребно се допускат само в случай, че се изменят условията на едро;

1.7.2 „Българска телекомуникационна компания" АД се задължава да прилага съотносими срокове за предоставянето на услугата на едро, спрямо тези на дребно;

1.7.3. „Българска телекомуникационна компания" АД се задължава да уведомява писмено предприятията, с които води преговори за сключване на договор за предоставяне на битстрийм достъп и / или за предоставяне на услуги, регламентирани във вече сключен договор за предоставяне на битстрийм достъп, когато не може да сключи договора и / или да предостави услугата в срока, определен в действащата нормативна уредба, и / или сключения договор за битстрийм достъп .

1.7.4. „Българска телекомуникационна компания" АД се задължава, при поискване от страна на Комисията, да предоставя данни за планирано развитие на мрежата, включително планирани промени и реконфигурации на мрежата.

1.7.5. „Българска телекомуникационна компания" АД се задължава да приведе действащите договори за предоставяне на специфичен/битстрийм достъп в съответствие с наложените в т.1 задължения."

2. Продължава действието на наложеното на „Българска телекомуникационна компания" АД задължение за равнопоставеност и изменя същото, както следва:

2.1. Предоставянето на битстрийм достъп се осъществява при равностойни условия за сходни обстоятелства, при които вече е предоставен битстрийм достъп на други предприятия, предоставящи еквивалентни електронни съобщителни услуги, включително и на свързани лица;

2.2. Предоставянето на услуги и информация на предприятие, искащо битстрийм достъп, се осъществява при същите ценови и не ценови условия, както и качество като тези, ползвани от предприятието със значително въздействие върху пазара при предоставяне на собствени услуги, както и предлагани от предприятието със значително въздействие върху пазара на свързаните с него лица, както и на предприятията, с които вече е сключен договор.

2.3. „Българска телекомуникационна компания" АД се задължава да прилага цени на услугите на едро, при наличие на съответна цена на услугата на дребно.

2.4. „Българска телекомуникационна компания" АД се задължава да приведе действащите договори за предоставяне на специфичен/битстрийм достъп в съответствие с наложените в т. 2 задължения.

3. Продължава действието на наложеното на „Българска телекомуникационна компания" АД задължение за прозрачност и изменя същото, както следва:

3.1. „Българска телекомуникационна компания" АД се задължава да публикува на Интернет страницата си информация, както следва:

3.1.1. действащите цени и условия за битстрийм достъп, включително цените и условията, приложими към собствените услуги, услугите, предоставяни на свързани лица на свързания пазар на дребно или на други свързани пазари на едро. Посочената информация следва да се представя и писмено на Комисията в сроковете за нейното публикуване;

3.1.2. срокове за организиране на битстрийм достъп и за предоставянето на DSL услуга от „Българска телекомуникационна компания" АД на собствени абонати;

3.1.3. местата за физически достъп, наличието на достъпни абонатни линии в конкретни части на мрежата за достъп, включително информацията за местата за съвместно разполагане;

3.1.4. описание на предлаганите услуги за битстрийм достъп;

3.1.5. точки на достъп и ниво в мрежата / мрежови елементи, до които се предлага битстрийм достъп;

3.1.6. технически изисквания и интерфейси;

3.1.7. процедури за организиране и предоставяне на битстрийм достъп;

3.1.8. условия, включително цени, за съвместно разполагане и ползване на съоръжения;

3.1.9. местата (населени места и точки), където ефективно може да се предоставя битстрийм достъп;

3.1.10. местата (населени места и точки), където се използва битстрийм достъп и броя на предприятията за всяко място;

3.1.11. подадени заявки за предоставяне на услуги, които са в процес на разглеждане

3.1.12. точки на достъп, които предстои да бъдат закрити, като публикуването на тази информация следва да е най-малко три месеца преди реалното закриване на точки за достъп.

3.2. „Българска телекомуникационна компания" АД публикува информацията по т. 3.1. в срок до един месец от приемане решението с което се налага временната мярка . Информация следва да се актуализира от предприятието в срок от три работни дни от настъпване на промяна, относима към някое от условията, както и от дадени от Комисията указания на основание чл. 167, ал. 2 от ЗЕС в случай, че са дадени указания относно степента на подробност на публикуваната информация.

5. Ценови ограничения, включително задължения за разходоориентираност:

5.1. До одобряване на разходоориентирани цени, въз основа на изменената система за определяне на разходите, „Българска телекомуникационна компания" АД прилага наложените ценови ограничения.

5.2. Задължава „Българска телекомуникационна компания" АД да приведе в съответствие с наложените ценови ограничения на действащите договори с предприятията за осигуряване на широколентов достъп на едро."

Становище на КРС

КРС не приема предложението за временни мерки. Регулаторът счита, че предложените от предприятието задължения по характера си представляват

специфични задължения, а не временни специфични задължения, които да се прилагат до окончателното приемане на проекта на решение на КРС. В становищата, както и в анализа не са налице данни за конкурентни проблеми, чието преодоляване може да се реши единствено и само чрез налагане на подходящи, обосновани и пропорционални временни мерки.

3. Становище на КЗК по проекта

В повторното си становище след разширяването на обхвата на съответните пазари и изменението в предвижданите мерки, КЗК отново потвърждава принципната си позиция относно частта от работата на секторния регулатор, в който КЗК има правомощие да даде становище, както и относно компетентността на КРС, а също и ефективността на конкурентното право във връзка със сектора на електронни съобщения и услуги. Запазвайки съответните уговорки, общият регулатор отново потвърждава, че и на този етап чрез прилагането на ex-ante регулиране секторният регулатор би могъл да се справи по-ефективно с премахването на съществуващите бариери пред свободната конкуренция в сектора на електронните съобщения и да даде възможност за нейното развитие и стимулиране.

И за повторно подложения на обществено обсъждане пазарен анализ КЗК счита, че КРС е определила пазарите, подлежащи на ex-ante регулиране, в съответствие с критериите и принципите на правото на конкуренцията. Конкурентното ведомство отчита, че бележките на КЗК са взети под внимание в повторния проект. Конкретно във връзка с разширяването на обхвата на пазарния анализ КЗК подкрепя направения от КРС извод, че достъпът до пасивната (физическата) инфраструктура на историческото предприятие следва да бъде разгледан като отделен продуктов пазар, част от пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение. Нещо повече, изтъкнато е, че изводът на КРС, че не е налице пасивна инфраструктура, еквивалент на пасивната (физическа) инфраструктура на БТК, се подкрепя и от КЗК с Решение № 632/30.06.2009 г., при което на базата на извършена техническа експертиза КЗК приема, че помещенията, съоръженията и кулите на БТК представляват „съществено съоръжение" по смисъла на конкурентното право. Предвид спецификата на електронните съобщителни услуги условията и достъпът до помещенията, съоръженията и кулите на историческото предприятие би следвало да подлежат на оценка и контрол от секторния регулатор. В становището на конкурентното ведомство е посочено, че съгласно отменения ЗД това е ставало посредством одобряване от КРС на Общи условия за достъп до инфраструктурата, предложени от БТК. КЗК счита, че отпадането на необходимостта от приемане на Общи условия за достъп до физическата инфраструктура на историческото предприятие и включването на този достъп в обхвата на пазарните анализи на КРС би следвало да окаже положително влияние върху конкурентната среда и да намали необходимостта от ex-post регулация от страна на КЗК.

Изтъкнато е, че въпреки разширяването на обхвата на пазара не се променя заключението, че на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение БТК следва да се определи като предприятие със значително въздействие, тъй като пазарният дял на историческото предприятие е 100 %.

КЗК също така счита, че предвидените от КРС секторни регулаторни мерки, съответстват на наложените в държавите – членки на ЕС и според ЕК са средството, което най-резултатно би могло да установи ефективна конкуренция на съответния пазар и да преустанови наблюдаваното увреждане на интересите на потребителите.

Становище на КРС

КРС обръща внимание, че при извършения анализ е установено, че вследствие на извършената прехвърлителна сделка, съществена част от пасивната инфраструктура на БТК, която е била предмет на съвместно ползване, е преминала към „НУРТС България" ЕАД. Налагането или продължаването на специфични задължения е свързано с необходимостта от преодоляване на определени конкурентни проблеми. Като се има предвид, че към момента притежаваната от БТК пасивна инфраструктура (с изключение на подземната канална мрежа) не може да бъде определена като трудна за дублиране, то комисията счита, че идентифицираните конкурентни проблеми на съответния пазар не са относими към предоставянето на достъп до и ползване на помещения, съоръжения и кули от страна на БТК. В тази връзка, КРС е на мнение, че по отношение на БТК не следва да се продължи действието на наложеното задължение за предоставяне на достъп до помещения, съоръжения и кули.

ii. В съответствие с изискването на чл. 151, ал. 2 от ЗЕС с Решение № 1119 от 18.10.2010 г. КРС откри обществено обсъждане на проекта на решение за определяне, анализ и оценка на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на пазара на предоставяне на широколентов достъп на едро.

С оглед постъпилите становища в рамките на процедурата по обществено обсъждане и необходимостта от детайлизация на предложените специфични задължения, по отношение на цените за достъп до пасивна инфраструктура, КРС с писмо, изх. № 04-04-639/09.12.2010 г., представи на вниманието на предприятията, представили становища в рамките на проведеното обществено обсъждане на проекта на анализ, своята позиция по отношение на определяне на съдържанието на съответното задължение и начина за неговото изпълнение. На заинтересованите предприятия беше предоставена възможност, в срок до седем дни от получаване на писмото, да предоставят своите становища.

Настоящата точка съдържа отразяване на постъпилите становища в рамките на общественото обсъждане, открито с Решение № 1119 от 18.10.2010 г. на комисията, включително и постъпилото становище на КЗК, както и допълнителните становища, постъпили в резултат на писмо, изх. № 04-04-639/09.12.2010 г. на КРС.

Становища в цялост са в Приложение № 2 към анализа, тъй като са част от процедурата по приемане на окончателния текст на анализа.

В настоящото изложение КРС е обединила становищата, изразени в рамките на общественото обсъждане и допълнителното допитване, според засегнатите въпроси и съответните части на анализа, които засягат, като е изразила общата си позиция по тях. В случаите, когато конкретни въпроси са засягани на няколко места в становището на дадено предприятие, КРС е обединила бележките на предприятието по съответния въпрос и е изложила цялостното си виждане по изложените аргументи. В случаите, когато е било възможно, КРС е посочвала и конкретното място от становището, където е направена забележката и са посочени аргументите. Становището на КЗК е отразено в края на настоящата точка.

А. Общи бележки по Проекта:

„Мобилтел" ЕАД прави извод, че „с настоящото решение, КРС не налага пълния набор от възможни задължения на БТК, оставя в сила задължения, действащи от 2006 г., отменя задължения, които към момента са наложени на БТК, налага по-леки задължения в сравнение с предвижданите с предходните проекти на пазарни анализи и оставя голяма част от специфичните задължения за уточнение в следващи процедури за обществено обсъждане (напр. процедурата по одобрение на типово предложение за необвързан достъп), което води до допълнително забавяне на ефективното прилагане на задълженията." (Становище на „Мобилтел" ЕАД, Раздел I, т. 1 стр. 2)

Становище на КРС

КРС подчертава, че задълженията, които следва да бъдат наложени на предприятията, определени за такива със значително пазарно въздействие, следва да са пропорционални на установените конкурентни проблеми в резултат на извършения

анализ на съответния пазар. Част от законовите правомощия на Комисията се изразяват в това да налага, продължава, променя или отменя специфични задължения на предприятията, определени като предприятия със значително въздействие върху пазара. Тези действия могат да се предприемат след извършването на пазарен анализ. Настоящият Проект съдържа актуална информация за разглеждания период (2007 – 2009 г.), на база на която се анализира и оценява нивото на конкуренция на съответните пазари.

Както е посочено в анализа, прилагането на принципа на пропорционалност при избор на подходящи специфични задължения следва да отчита особеностите на пазарите, установени вследствие на извършения анализ, като тежестта на задълженията трябва да е съобразена с целения резултат. Предвид посоченото налагането на пълен набор от възможни задължения на предприятието със значително пазарно въздействие на съответния пазар не е задължително. КРС подробно е обосновала необходимостта от конкретно избраните задължения и очакваните резултати от прилагането им в Раздел VII от Проекта – Определяне на специфични задължения.

Б. По отношение на раздел IV „Анализ на информацията, относима към пазара на дребно за достъп до интернет”:

В своето становище БТК отправя искане за преразглеждане на географския обхват на пазара на дребно на широколентов достъп до интернет. БТК счита, че при определянето на географския пазар е целесъобразно да се приложи подход, който отчита концентрацията на населението в различните населени места и предлага да бъдат обособени като два отделни географски пазара населените места с население над 70 000 жители и тези с население под 70 000 жители. Според БТК в големите градове конкурентните условия се различават, като в подкрепа на това твърдение са посочени следните аргументи:

- *пазарният дял на БТК в големите градове е по-нисък (представени са данни от проучване от април 2010 г., според които делът на БТК на пазара на дребно в големите градове е под 20%, а в София е 9%);*
- *алтернативните предприятия имат изградена инфраструктура в големите градове, като предлагат услуги с качество, често превишаващо това на ADSL услугата;*
- *крайните потребители в големите градове имат възможности за избор между различни платформи за достъп до интернет (представени са данни от маркетингово проучване за потребителските нагласи към различните технологии за достъп в зависимост от големината на населеното място и конкретно за 15 града);*
- *нивата на цените на дребно на услуги за достъп до интернет в градове с население над 70 000 жители са близки, което дава основание БТК да счита, че е налице добре развита конкурентна среда в тези населени места (представени са конкретни ценови оферти на дребно за интернет услуги на историческото предприятие и някои от алтернативните предприятия в градовете София, Бургас, Хасково, Пловдив, Русе, Стара Загора, Варна и Велико Търново);*
- *алтернативните предприятия са започнали да предоставят услуги за достъп до интернет в градовете на по-ранен етап от историческото предприятие,*

което им дава конкурентни предимства. Според БТК част от алтернативните мрежи ползват и допълнителни конкурентни предимства по отношение на разходи за изграждане или ползване на канална мрежа, тъй като техните мрежи са изградени в нарушение на нормативната уредба (чл. 286, ал. 4 от ЗЕС);

- *по-бързата възвръщаемост на инвестициите, по-голямата концентрация на населението, по-високата платежоспособност и по-ниските разходи за изграждане на мрежи са предпоставки за концентриране на дейността на алтернативните оператори в големите градове.*

БТК оспорва направените от КРС заключения по отношение на анализа на допълнителните условия за географска сегментация, разгледани в Общата позиция на Групата на европейските регулатори. Според БТК съгласно посочените критерии е налице ясно географско деление на пазарите в градовете с население над 70 000 жители и останалите градове:

- *По отношение на първото условие БТК смята, че "въпреки ограничения регионален обхват на алтернативните мрежи, възможността тези предприятия да оказват конкурентен натиск върху историческото предприятие е значителна в големите населени места";*
- *По отношение на второто условие БТК пояснява, че въпреки правото свободно да определя цените на интернет услугите си на територията на страната, определянето на различни цени за ADSL услуги в по-малките градове би довело до отлив на потребители, предвид и значително по-ниската покупателна способност на населението в тези места;*
- *По отношение на третото условие БТК смята, че "както от правна, така и от фактическа страна са налице безспорни различия в градове с население над 70 000 жители и по-малките населени места", произтичащи от силно развитата инфраструктура в големите градове и по-високата покупателна способност на населението.*

БТК смята, че налагането на специфични задължения на така определения от КРС национален пазар при наличието на силно конкурентната среда в големите градове ще доведе до: а) предоставяне на услуги с незначителен маржин, което ще спре инвестициите; б) предоставяне на услуги на едро под разходите, което е незаконосъобразно и е непосилна тежест за предприятието с наложени такива задължения и в) ограничаване на конкуренцията предвид ограничаващите условия за предоставяне на услуги на дребно, обвързани със специфични задължения на пазара на едро. (Становище на БТК, Раздел I, стр. 2-16)

Становище на КРС

КРС счита, че изложените от БТК твърдения са неоснователни. В Раздел IV на анализа КРС е представила достатъчно аргументи в подкрепа на твърдението, че не са налице основания за географско сегментиране на пазара на дребно. По отношение на изложените в становището на БТК твърдения, КРС счита че:

- критерият „брой на населението съответно над и под 70 хил. жители", предложен от БТК, е произволен и неясен и е без връзка със спецификата на пазара. При определянето на пазара КРС следва Насоките на ЕК за извършване на пазарни анализи и определяне на предприятия със значително

въздействие върху пазара и Общата позиция[6] на Групата на европейските регулатори относно географските аспекти при изготвянето на пазарни анализи. КРС отчита факта, че в ЕС липсва установена регулаторна практика за географско сегментиране на база население и счита, че критерият за обособяване на различни пазари би следвало да е директно свързан с конкурентните условия. В този смисъл обособяването на географския пазар в национални граници е продиктувано от наличието на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставянето на услугата за всички населени места и от липсата на съществени различия в географски мащаб по отношение на конкурентните условия.

- КРС не приема твърденията на БТК по отношение на размера на пазарния дял на предприятието в посочените градове и отчита, че информацията в цитираните от БТК извадки от проучвания е непълна (не е представена информация за методологията на изследванията и не е посочено към какъв момент се отнасят представените данни). Видно от представените в становището графики, делът на ADSL услугата е изчислен спрямо технологии, за които КРС е установила, че липсва взаимозаменяемост и не попадат в обхвата на изследвания пазар (като напр. мобилният достъп до интернет). От друга страна, анализът на данните, представени в КРС, не потвърждава изложените от БТК твърдения по отношение на пазарния дял на предприятието в големите градове. В таблицата по-долу са представени пазарните дялове на БТК, изчислени на база брой абонати на определения в проекта към решение пазар на дребно на предоставяне на широколентов достъп до интернет в градовете с население над 70 000 жители към края на 2008 г. и 2009 г.

Град	**Пазарен дял на база абонати на БТК към 31.12.2008 г.**	**Пазарен дял на база абонати на БТК към 31.12.2009 г.**
гр.София	14%	16%
гр.Пловдив	21%	23%
гр.Варна	64%	66%
гр.Бургас	45%	44%
гр.Русе	11%	12%
гр.Стара Загора	30%	36%
гр.Плевен	39%	46%
гр.Сливен	69%	59%
гр.Добрич	18%	18%
гр.Шумен	49%	51%
гр.Перник	47%	49%
гр.Ямбол	25%	29%
гр.Хасково	19%	20%
гр.Пазарджик	12%	12%
гр.Благоевград	69%	69%
Общо за градовете с над 70 000 жители	***27%***	***28%***

Източник: *Данни, подадени в КРС*

[6] *ERG Common Position on geographic aspects of market analysis, ERG (08) 20 final CP Geog Aspects 081016*

От представените данни е видно, че пазарният дял на БТК в най-големите градове на страната е 28%, т.е. не се отклонява в съществена степен от пазарния дял на предприятието на национално ниво (32,5%). В повече от половината от посочените градове БТК е предприятието с най-висок пазарен дял (като в София е второто най-голямо предприятие на база абонати с пазарен дял от 16%). В шест от 15-те града с население над 70 000 жители делът на БТК надвишава 40%, като в някои населени места (като Варна и Благоевград) този дял е значителен и надхвърля 65%.

Наред с това КРС отчита и ясно изразена тенденция за нарастване на абонатите и съответно на пазарния дял на БТК за сметка на дела на алтернативните предприятия в големите градове. Както е видно от данните, представени в следващата таблица, през периода 2008 г.- 2009 г. ръстът на абонатите на БТК в най-големите градове е почти два пъти по-висок от този на абонатите на конкурентните предприятия, като няма основания да се очаква, че ще настъпят съществени промени в конкурентните условия, които да променят тази тенденция в краткосрочен план.

	Ръст на абонатите 2009/08 г.	
Град	**БТК**	**Алтернативни предприятия**
гр.София	28%	13%
гр.Пловдив	24%	15%
гр.Варна	18%	8%
гр.Бургас	29%	34%
гр.Русе	13%	1%
гр.Стара Загора	25%	-4%
гр.Плевен	33%	2%
гр.Сливен	6%	67%
гр.Добрич	13%	16%
гр.Шумен	18%	9%
гр.Перник	9%	-1%
гр.Ямбол	25%	3%
гр.Хасково	19%	8%
гр.Пазарджик	19%	17%
гр.Благоевград	11%	9%
Общо за градовете с над 70 000 жители	***21%***	***12%***

Източник: *Данни, подадени в КРС*

- КРС счита, че липсват аргументи в подкрепа на твърдението на БТК, че ценовите условия в по-малките населени места се различават съществено от тези в градовете и това налага обособяването им като отделен пазар. Такъв извод не може да бъде направен и от представената в становището на БТК ценова информация, която се отнася единствено до отделни ценови оферти в някои от по-големите градове. Представените оферти се характеризират с разнородни параметри (по отношение на скоростта и качеството) и обхващат различни технологии, в т.ч. и такива за които КРС е установила, че не попадат в обхвата на изследвания пазар. В т. IV.2.4.от анализа КРС е представила конкретни данни и аргументи, че ценовите равнища по отношение на взаимнозаменяемите технологии за най-разпространените групи скорости са хомогенни и не са налице значителни отклонения в географски мащаб.

- В становището на БТК не са представени ясно конкретни мотиви, поради които предприятието не се съгласява с направените от КРС заключения по отношение на анализа на допълнителните условия за географска сегментация, разгледани в Общата позиция на Групата на европейските регулатори. Видно и от посоченото от БТК е, че не е изпълнен един от трите критерия, а именно историческото предприятие да прилага различни цени в отделните региони. КРС разглежда подробно и останалите две условия и стига до заключението, че те също не са изпълнени, като конкретните аргументи на комисията са представени в т. IV.2.4. По отношение на първото условие анализът на данните за покритието на мрежите на алтернативните предприятия с пазарен дял над 1% показва, че тези предприятия имат възможност да оказват конкурентен натиск, върху историческото предприятие само в малък брой населени места. По отношение на третото условие КРС е представила конкретни сравнения по региони на цените и предлаганите скорости за достъп, които потвърждават извода за наличието на хомогенни условия и съответно за националния обхват на пазара на дребно.

КРС отново изтъква, че определя пазар на дребно на широколентов достъп до интернет единствено с оглед коректното дефиниране на вертикално свързан пазар на разглежданите в анализа пазари на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на широколентов достъп на едро, като не цели определяне на пазар на дребно на широколентов достъп до интернет за целите на ex ante регулирането. КРС, също така, обръща внимание на обстоятелството, че географското измерение на двата съответни пазара на едро е изрично подкрепено от страна на КЗК. В Решение № 1515/30.11.2010 г., относно концентрацията на „Мобилтел" ЕАД, „Спектър Нет" АД и „Мегалан Нетуърк" АД, КЗК прави извод, че географският обхват на пазара на достъп до интернет на дребно следва да бъде определен като национален, независимо че LAN мрежите са с локално покритие.

В. По отношение на раздел V „Определяне на съответния пазар на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и анализ и оценка на съответния пазар":

„Мобилтел" ЕАД изразява принципната си подкрепа за подобно определяне на пазара „доколкото е недвусмислено предвидено от КРС, че включването на влакнесто-оптични мрежи може да има предвид единствено мрежите на предприятия, които имат възможност за осигуряване на необвързан достъп до абонатна линия, а не принципното включване на опорни оптични мрежи, които не осигуряват абонатен достъп". (Становище на „Мобилтел" ЕАД, Раздел I, т. 2.2., стр. 5)

Според БТК подходът към анализа на мрежи от ново поколение в Проекта е „силно непропорционален и би довел до невъзможност за тяхното изграждане и развитие". БТК изразява своето несъгласие с паралелно направените от КРС изводи, че от една страна съществува възможност за предоставяне на едро на необвързан достъп до абонатна линия от историческото предприятие чрез изнесените оптични възли и мултисервизните възли за достъп в мрежата му и от друга страна – активните и пасивни FTTH мрежи се изграждат само от LAN оператори и

разгръщането им е силно ограничено (1% от абонатите на широколентов достъп до интернет на дребно), като КРС не предвижда в непосредствено бъдеще да започне предлагане на (физически) достъп на едро в определено местоположение на ниво оптичен репартитор (ODF) от тези предприятия, както и че тези мрежи се изграждат преимуществено за собствени нужди, като се очаква предлагането да е насочено предимно към големи бизнес потребители. (Становище на БТК, Раздел II, т. 1, стр. 16)

Становище на КРС

Както е изтъкнато в т. V.1.1 от анализа, според Препоръката на ЕК за съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения от 2007 г., физическият достъп до мрежова инфраструктура следва да се разглежда в по-широкия аспект на абонатната линия като „физическа верига", като в него се включват както метални, така и влакнесто-оптични връзки в съответствие с изискването за технологична неутралност. От тази гледна точка, при определяне на пазара КРС е разгледала всички архитектурни решения на влакнесто-оптични мрежи: оптика до дома (FTTH), оптика до сградата (FTTB), оптика до кабелен разпределителен шкаф (FTTC) и оптика до концентраторен възел (FTTN). При пазарния анализ те са изследвани от гледна точка на тяхното използване в PSTN/ISDN, LAN и CaTV мрежите.

Както БТК правилно изтъква, активни и пасивни мрежи от вида FTTH към момента се изграждат предимно от LAN оператори, като КРС не предвижда в следващия двугодишен период те да започнат да предлагат услуги за (физически) достъп на едро в определено местоположение. В раздел V на анализа (стр. 185), комисията сочи, че БТК не е представило информация, от която да е видно, че възнамерява да развива FTTH/FTTB мрежи. Въпреки това, въз основа на наличната информация за развитието на опорната мрежа на предприятието в преход към мрежа от следващо поколение (NGN), КРС прави извод, че БТК използва архитектура FTTC/FTTN за „скъсяване" на абонатната мрежа, изградена чрез медни чифтове. В т. V.2.2 от анализа е направен извод, че на пазара на едро за достъп до мрежова инфраструктура липсва възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията за период от две години напред. Следва да се изтъкне, че БТК внесе в КРС писмо (вх. № 04-04-596/02.11.2010 г.), от което са видни намеренията на предприятието да започне изграждане на абонатна мрежа от ново поколение, изцяло базирана на оптична преносна среда, чрез активни инвестиции през следващите години.

Предвид изложеното КРС счита, че при изключително слабото проникване на FTTH мрежите в България и от гледна точка на общия размер на историческото предприятие в следващите 2 години може да се очаква предприятието интензивно да развива оптичната си абонатна мрежа, особено в големите градове, в опит да изтласка конкурентите си от пазара на широколентов достъп на дребно.

Според становището на БТК, предприятието счита, че „не е нито оператор със значително пазарно въздействие, нито участник на FTTB- и FTTH пазара". В подкрепа на своето твърдение, предприятието излага факти, според които мобилните предприятия „Мобилтел" ЕАД и „Космо България Мобайл" ЕАД притежават пазарен дял от 75% с тенденция да продължи да се увеличава като същевременно са започнали „предоставянето на нови услуги чрез високоскоростни мрежи за пренос на данни чрез оптична преносна среда", което е довело до „затваряне на кръга" на предоставяните от тях услуги. Освен това, според БТК, е

налице тенденция на изграждане на силно развита оптика от страна на малките предприятия в сектора, както и че практиката очертава тенденция към окрупняване на собствеността върху мрежи от ново поколение. (Становище на БТК, Раздел II, т. 1, стр. 16)

Становище на КРС

В анализа КРС е разгледала архитектурните решения на влакнесто-оптични мрежи (FTTH, FTTB, FTTC/FTTN) не като отделни мрежи, а от гледна точка на тяхното използване в PSTN/ISDN, LAN и CaTV мрежите, за които е направено изследване на взаимозаменяемостите при търсене и предлагане с оглед определяне на пазара на едро на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение (т. V.1.2 от анализа). От тази гледна точка, КРС не е дефинирала „FTTB и FTTH пазар", както и не е изследвала дали такъв пазар подлежи на ex ante регулиране и дали на него присъства предприятие със значително въздействие.

КРС предполага, че посоченият от БТК дял от 75% на „Мобилтел" ЕАД и „Космо България Мобайл" ЕАД се отнася до пазара на дребно на мобилни услуги, който, съгласно разглеждания анализ, не е свързан с дефинираните пазари. Той не е включен и в Препоръката на ЕК за съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения от 2007 г. като пазар подлежащ на ex ante регулиране. Следва да се отбележи, че „Мобилтел" ЕАД и „Космо България Мобайл" ЕАД са сред предприятията, уведомили КРС, че осъществяват електронни съобщения чрез кабелни мрежи за пренос на данни. От тази гледна точка, те са разгледани като участници на пазара на широколентов достъп до интернет на дребно.

При определянето и анализа на пазара на едро на достъп до мрежова инфраструктура КРС е отчела изграждането на оптични мрежи от страна на по-малките участници на пазара (предимно с архитектура FTTB), но отбелязва, че 98% от предприятията, предоставящи широколентов достъп до интернет на дребно чрез LAN мрежи, са малки регионални доставчици с пазарен дял под 1%. КРС е взела предвид и тенденцията към окрупняване на някои от участниците на пазара на дребно, като придобиването на контрола върху управлението на „Орбител" ЕАД от „Спектър нет" АД, както и вливането на „Кейбълтел" АД в „Евроком Кабел Мениджмънт България" ЕООД (ЕКМБ) [7] и. КРС ще продължи да наблюдава тази тенденция и през следващите две години.

Доколкото изложеното от БТК не е релевантно към или е отчетено при определянето и анализа на съответния пазар, КРС счита, че то не променя заключението, че БТК следва да бъде определено като предприятие със значително въздействие върху пазара на едро на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение.

Според БТК, с оглед стимулиране на инвестициите в мрежи за достъп от следващо поколение, „налагането на специфични задължения за осигуряване на достъп следва да се свежда само до съществуващата мрежа за достъп до гласови услуги, но

[7] *С писмо вх. № 12-01-6959 от 07.12.2010 г. ЕКМБ уведоми КРС за извършено преобразуване чрез промяна на правната форма и промяна на фирмата от ЕКМБ в „Близу Медиа енд Броудбенд" ЕАД*

не и до новоизграждащата се оптична мрежа". (Становище на БТК, Раздел II, т. 1, стр. 16)

Становище на КРС

Както е посочено в Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2007 г., пазарът на достъп на едро до мрежова инфраструктура и пазарът на широколентов достъп на едро се разглеждат като вертикално свързани с пазара на широколентов достъп до интернет на дребно. По тази причина, комисията разглежда PSTN/ISDN мрежата на БТК от гледна точка на възможностите за предоставяне на услуги за пренос на данни, а не на гласови услуги. В този аспект, при определянето и анализа на пазарите, обект на настоящия документ КРС се е водила от възможностите на БТК да предоставя чрез мрежата си широколентови услуги за достъп до интернет на дребно, както и услуги на едро на тези вертикално свързани пазари. Комисията счита, че преходът на мрежата на БТК към мрежа от следващо поколение, включително в абонатната й част, следва да се разглежда при спазване на принципа за технологична неутралност. В тази връзка, по отношение на пазара на достъп на едро до мрежова инфраструктура е отчетено изменението в неговото определение в Препоръката за съответните пазари от 2007 г. (предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура, включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп, в определено местоположение) спрямо определението му в Препоръката за съответните пазари от 2003 г. (пазар 11[8]: пазар на едро на необвързан достъп, включително съвместно ползване на достъп, до метални абонатни линии и части от абонатни линии за предоставяне на широколентови и гласови услуги). Следва да се изтъкне, че оптичните мрежови архитектури не могат да се разглеждат като възникващ нов пазар, на който не следва да се налагат специфични задължения. Както е отбелязано в параграф 7 на Преамбюла към Препоръката за съответните пазари от 2007 г., за възникващи нови пазари се считат обхващащите продукти или услуги, за които (поради тяхната новост) е трудно да бъдат предвидени условията на търсенето и предлагането или условията за навлизане на пазара и, по тази причина, прилагането на трите критерия е сложно. Пак там, обаче, се отбелязва, че поетапната модернизация на съществуващите мрежови инфраструктури рядко води до възникване на нов пазар[9]. От тази гледна точка, КРС счита, че мрежите от следващо поколение (NGN), включително в абонатната им част (NGA), не следва да се разглеждат като формиращи нов пазар, доколкото чрез тях се предоставят взаимозаменяеми услуги за широколентов достъп до интернет на дребно.

Според КРС, стимулирането на инвестициите в абонатни мрежи от следващо поколение (NGA) трябва да е съобразено с европейската регулаторна рамка и, по-специално, с Препоръката на ЕК за регулиран достъп до мрежи за достъп от следващо

---

[8] *Commission Recommendation of 11 February 2003 on relevant product and service markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communication networks and services, OJ L 114 от 8.5.2003 г.: Пазар 11. Wholesale unbundled access (including shared access) to metallic loops and sub-loops for the purpose of providing broadband and voice services.*

[9] *Commission Recommendation of 17 December 2007 on relevant product and service markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services:* (7) *Newly emerging markets are considered to comprise products or services, where, due to their novelty, it is very difficult to predict demand conditions or market entry and supply conditions, and consequently difficult to apply the three criteria. ..... Incremental upgrades to existing network infrastructure rarely lead to a new or emerging market."*

поколение (NGA)[10]. В Препоръката е обърнато специално внимание на подхода за стимулиране на инвестициите чрез отчитане на инвестиционния риск при определяне на цените за достъп.

По отношение на пасивната инфраструктура на БТК

ЕКМБ счита, че трябва да се изготви точен и конкретен анализ на каналната мрежа на БТК в настоящото й състояние – достъпност, заетост, декларирани и недекларирани кабели и други, за да може да се направи пълна, точна и ясна преценка за текущото състояние на каналната мрежа и да се установи каква реално цена за ползване се получава и при какви системи за изчисление. (Становище на ЕКМБ, Раздел V, стр.4)

Становище на КРС

Информация за състоянието на каналната мрежа е изискана с Приложение 4 към Решение № 168 от 04.02.2010 г. от всички предприятия, в т.ч. от БТК, с въпросника за проучване на възможността за достъп до и ползване на каналната мрежа. Наред с това КРС е изискала и информация относно разходоориентираността на цените за ползване на каналната мрежа, определени с Решение № 721 от 10.05.2007 г. КРС счете за недостатъчно надеждна информацията, представена от БТК, поради което цените на каналната мрежа на предприятието се определят въз основа на хипотетичен модел.

В икономическата теория, а и в практиката на регулаторните органи в държавите-членки, е допустимо, в случаите, когато липсва информация, въз основа на която могат да се прогнозират тенденциите в търсенето и предлагането, да се прилагат хипотетични модели.

Г. По отношение на раздел „Определяне на съответния пазар на предоставяне на широколентов достъп на едро и анализ и оценка на съответния пазар”:

БТК твърди, че съществуващите CaTV и LAN мрежи осигуряват практическа възможност за предоставяне на битстрийм достъп като реална алтернатива на битстрийм достъпа, предоставян чрез мрежата на историческото предприятие. В подкрепа на своето твърдение БТК дава за пример практиката в 13 от европейските държави, в които националните регулаторни органи са определили за взаимнозаменяеми битстрийм достъпа чрез CaTV мрежи и битстрийм достъпа, предоставян чрез PSTN мрежите на историческите предприятия, още повече, че преобладаващият начин за достъп е xDSL. В допълнение БТК цитира и четирите нива на достъп, разгледани в Общата позиция на Групата на европейските регулатори (ERG (03) 33rev2). (Становище на БТК, Раздел III, т. 1, стр. 17)

[10] *Commission Recommendation of 20 September 2010 on regulated access to Next Generation Access Networks (NGA), OJ L L 251 от 25.09.2010 г.*

Становище на КРС

При определяне на техническите възможности за предоставяне на широколентов достъп на едро чрез CaTV и LAN мрежи, аналогичен на предоставяния битстрийм достъп от БТК, КРС е приложила подхода, изложен в Общата позиция на ERG за битстрийм достъпа[11]. Видно от т. VI.1.2 на анализа, независимо от посочените трудности, техническата реализация на предоставянето на широколентов достъп на едро чрез CaTV мрежи е определена като възможна: след CMTS система, на ниво агрегиращ възел и граничен маршрутизатор (простата препродажба не е част от пазарния анализ). Аналогично, КРС определя като технически възможно и предоставянето на широколентов достъп на едро чрез LAN мрежи в точка, в която е разположен мрежов комутатор (switch), и в точка, в която е разположен маршрутизатор (router). Посочено е, че услугите на едро могат да се реализират посредством VLAN (Virtual Local Area Network), при използване на тунелен протокол за осъществяване на връзка до крайния потребител.

Следва да се изтъкне, обаче, че изследването на взаимнозаменяемостите при търсенето и предлагането не касае единствено наличието на техническа възможност за предоставянето на широколентов достъп на едро. В съответствие с чл. 10, ал. 1 от Методиката за определяне, анализ и оценка на съответните пазари, взаимозаменяемост при търсенето е налице, когато при относително малко, но постоянно повишаване на цената на дадена електронна съобщителна мрежа и/или услуга потребителите са склонни да пренасочат търсенето си към други електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които са в състояние да я заменят на базата на техните характеристики, предназначение и цени. От тази гледна точка, КРС е изследвала дали при повишение на цените на предлаганите от БТК битстрийм услуги с 5-10% е възможно възникване на търсене на широколентови услуги на едро, предоставяни от оператори на CaTV и LAN мрежи. В съответствие с чл. 11, ал. 1 от посочената Методика, взаимозаменяемост при предлагането е налице, когато вследствие на малко, но постоянно повишаване на цената за предоставяне на електронната съобщителна мрежа и/или услуга предприятия, които не осъществяват електронни съобщения и не предоставят електронни съобщителни услуги на съответния пазар, са в състояние в краткосрочен план, до една година, да навлязат на него без значителни допълнителни разходи. В този аспект, Комисията е изследвала дали при повишение на цените на предлаганите от БТК битстрийм услуги с 5-10% е възможно LAN и CaTV операторите да започнат да предоставят широколентови услуги на едро.

Изследването на взаимозаменяемостта при търсене и предлагане е изложено на систематичното им място съответно в т. VI.1.2. Заключението на КРС е, че предлаганите от БТК битстрийм услуги не са взаимозаменяеми с услуги за широколентов достъп на едро, които могат да се предлагат от CaTV и LAN оператори. КРС счита, че посочените от БТК примери за определяне на пазара на широколентов достъп на едро в други страни не са относими към изложеното. В съответствие с чл. 3 от посочената Методика, КРС следва да отчита специфичните национални особености при определяне и анализ на съответните пазари, като осъществява правомощията си съобразно ЗЕС и принципите и методите на конкурентното право, спазвайки правото на ЕС. Сред специфичните особености на българския национален пазар, с които комисията се е съобразила при определянето и анализа на пазара, са силната раздробеност на предлагането на услуги за широколентов достъп до интернет на

[11] *Bitstream Access, ERG Common Position – Adopted on 2nd April 2004 and amended on 25th May 2005, ERG (03) 33rev2*

дребно, тенденцията за нарастване на дела на потребление на предлаганите от БТК ADSL услуги за сметка на намаление на темпа на нарастване на услугите, предлагани от CaTV и LAN оператори, изоставащото проникване на услугите за широколентов достъп до интернет на дребно (България е на последно място сред държавите-членки на ЕС по този показател), както и пълната липса на предлагане на тези услуги в над 3500 населени места и в слабо-урбанизираните райони на страната.

Според БТК трябва да се извърши географско сегментиране на пазара на широколентов достъп на едро. Правилният подход според предприятието е да се обособят от една страна населените места с население над 70 000 души като пазари на дребно, на които съществува реална конкуренция и където конкурентите на БТК не желаят ползването на битстрийм достъп от историческото предприятие, и от друга страна – населени места с население под 70 000 души. (Становище на БТК, Раздел III, т. 2, стр. 18)

Становище на КРС

Съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които се оценява ефективността на конкуренцията се състоят от продуктов и географски пазар. След подробно и аргументирано изследване на взаимозаменяемостта на пазара на широколентов достъп на едро КРС установява, че съответният продуктов пазар се ограничава до предоставяната от БТК услуга за битстрийм достъп. Реализацията на услугата на едро е възможна посредством мрежата на историческото предприятие, която е с национален обхват. Поради тази основна причина географският обхват на разглеждания съответен пазар е територията на Република България. Предложеният от БТК критерий – брой жители в населените места, не би следвало да се приеме като релевантен при извършване на географска сегментация на пазара на едро. За тази цел определящи критерии могат да бъдат покритието на мрежата на предприятието, предлагащо съответната услуга, както и наличието на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставянето й.

БТК поддържа тезата, че не би следвало да бъде определено за предприятие със значително въздействие върху пазара на широколентов достъп на едро, особено в населени места с население над 70 000 души, където според него има силно развита инфраструктура за представяне на широколентов достъп до интернет. В своя подкрепа БТК твърди, че при определянето на предприятие със значително пазарно въздействие КРС взима предвид пазарен дял на едро за мрежа, която обслужва едва 30% от всички крайни абонати, като не отчита мрежите на алтернативните предприятия, обслужващи 70% от крайните абонати на услугите за достъп до интернет. Според БТК най-показателен аргумент за конкурентната среда на пазара на едро е обстоятелството, че не е налице търсене на услуги за битстрийм достъп от страна на алтернативните предприятия въпреки многократното намаляване на цените на тази услуга от историческото предприятие. (Становище на БТК, Раздел IV, стр. 19-21)

Становище на КРС

Дефиницията на съответния пазар на широколентов достъп на едро, подлежащ на ex-ante регулиране е ограничена до предоставянето на битстрийм достъп. Към момента на извършване на анализа и към настоящият момент КРС не намира основания да разшири обхвата на съответния продуктов пазар. Изхождайки от така дефинирания продуктов пазар и поради факта, че БТК е единственото предприятие в България, което предоставя битстрийм достъп, пазарният дял на предприятието на съответния пазар възлиза на 100%. При този категоричен факт КРС няма основания да определи БТК за предприятие със значително въздействие на съответния пазар единствено в населените места с население под 70 000 души.

Д. По отношение на предложените специфични задължения

Д.I. Относно наложените специфични задължения на „Българска телекомуникационна компания" АД за предоставянето на необвързан достъп до абонатна линия.

По т. V.A.1.2 от проекта на решение

„Мобилтел" ЕАД предлага да отпадне уточнението (в т. V.A.1.2 от проекта на решение), че задължението на БТК да предоставя самостоятелно ползване на достъп до неактивна абонатна линия и до междинна точка от неактивна абонатна линия ще се отнася само за случаите на наличие на вече изградена инфраструктура, осигуряваща абонатен достъп. „Мобилтел" ЕАД посочва, че наличието на неактивна абонатна линия предполага вече изградена инфраструктура, както и че това би дало права на БТК, в случай че всички абонатни линии от даден възел са неактивни, да премахне необходимите съоръжения, които осигуряват възможност за достъп до абонатните линии, с цел да не предоставя необвързан достъп. (Становище на „Мобилтел" ЕАД, стр. 6)

Становище на КРС

КРС счита възможността всички абонатни линии към даден комутационен възел да са неактивни за чисто хипотетична и неотговаряща на реалното предоставяне на достъп от страна на БТК. В случаи на закриване и/или преместване на даден комутационен възел, обслужваните от БТК абонатни линии ще бъдат прехвърлени към друг възел или мрежово съоръжение. В тази връзка, в т. V.A.1.9.3 и т. V.A.1.9.4 от проекта на решението, КРС е определила специфични задължения на БТК да продължи да предоставя услуги за необвързан достъп до абонатна линия в случаи на закриване и преместване на места с вече предоставен достъп, както и за предоставяне на информация за планирани преконфигурации в мрежата и преустановяване предоставянето на услугата. От тази гледна точка, КРС счита, че условието по т. V.A.1.2. от проекта на решението е необходимо, тъй като в противен случай ще означава налагане на прекомерни задължения на БТК.

По т. V.A.1.3 от проекта на решение

„Мобилтел” ЕАД счита, че следва да се предвижда и възможност за предоставяне на други форми на съвместно ползване в съответствие със законовата разпоредба (чл. 174, ал. 1, т. 6 от ЗЕС). Според „Мобилтел” ЕАД по този начин ще се осигурят предпоставки за по-гъвкаво изпълнение на задължението от страна на БТК. (Становище на „Мобилтел” ЕАД, стр. 7)

Становище на КРС

В съответствие с чл. 174, ал. 1, т. 6 от ЗЕС, задължението за „предоставяне на съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване, включително по отношение на канали, кули, сгради и други съоръжения и технически средства” може да бъде наложено на предприятие със значително въздействие върху съответен пазар в обхвата на задължението за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения. В т. V.A.1.3 от проекта на решението, комисията изчерпателно е посочила всички форми на съвместно разполагане, приложими по отношение на предоставянето на необвързан достъп: физическо съвместно разполагане, дистанционно и виртуално съвместно разполагане. КРС счита, че други форми на съвместно ползване по отношение на необвързания достъп до абонатна линия не са приложими. Доколкото „Мобилтел” ЕАД не е конкретизирало какви други форми на съвместно ползване свързва с тази услуга на едро, комисията счита, че т. V.A.1.3 определя изчерпателно специфичните задължения на БТК.

По т. V.A.1.5 от проекта на решение

*БТК предлага да отпадне посочената точка от проекта на решение, с която КРС задължава предприятието да осигурява предоставяне на тъмно влакно за пренос (backhaul) при необвързан достъп до абонатна линия и до междинна точка от абонатна линия, когато липсва алтернативна възможност за осигуряване на достъп до съоръжения на БТК, необходими за реализиране на услугата (backhaul)**.***

Мотивите на БТК за направеното предложение се основават на разпоредбата на чл. 11, ал. 1 от Наредба № 1 от 19 декември 2008 г. за условията и реда за осъществяване на достъп и/или взаимно свързване, с който се определя задължението за ползваните услуги при необвързан достъп, сред които не присъства услугата „предоставяне на тъмно влакно”. Като втори аргумент БТК посочва и факта, че към настоящия момент услугата „тъмно влакно” се предлага на ограничени места и липсата на задължение за нейното предоставяне няма да лиши операторите от възможността да заявят и ползват такава услуга, при наличие на техническа възможност. (Становище на БТК, стр. 21)

Становище на КРС

КРС не приема направеното предложение и поддържа позицията си, изложена при предходното обществено обсъждане на проекта на решение за определяне, анализ и оценка на съответния пазар. Комисията счита, че не е налице хипотеза на необосновано разширяване на нормативно определените услуги при необвързан достъп. Съгласно § 1,

т. 6 от ДР на Наредба № 1 „Пренос (backhaul) при необвързан достъп” е услуга, даваща възможност на предприятието, което ползва необвързан достъп, да свърже свое съоръжение, разположено в помещение за съвместно разполагане в главния репартитор на селищната централа за нуждите на необвързания достъп, с друго свое съоръжение, разположено извън помещенията на предприятието, предоставящо достъпа, което е част от собствената му мрежа, посредством оптичен кабел или друго преносно съоръжение на предприятието, което ползва необвързан достъп.

Видно от посоченото, предвиденото задължение за достъп до тъмно влакно, по своята същност, се явява начин за осигуряване на услугата backhaul, а не въвеждане на допълнителна услуга. Чрез посоченото задължение се урежда възможността предприятие, ползващо необвързан достъп, да наеме от БТК преносен капацитет с цел да осигури свързване на мрежовото си съоръжение, разположено в помещение на БТК, с друго свое мрежово съоръжение, разположено извън помещение на БТК.

КРС не приема и твърдението на БТК, че липсата на посоченото задължение няма да лиши останалите участници на пазара от възможността да заявят и ползват тъмно влакно при наличие на техническа възможност. Както е посочено в анализа (стр. 274), в съответствие с развитието на мрежата си, всеки от алтернативните участници на вертикално свързаните пазари на дребно може да избере използването на най-подходящата за него възможност за организиране на пренос (backhaul) на ползвания необвързан достъп до абонатна линия. Освен това, осигуряването с регулаторни мерки на достатъчно алтернативни възможности ще ограничи обхвата на отказите на БТК, основаващи се на липса на техническа и физическа възможност. Необходимо е да се отбележи, че съгласно т.V.A.1.5. от проекта на решението, БТК е задължено да предоставя достъп до тъмно влакно при липса на друг алтернативен начин за осигуряване на достъп до съоръжения.

Предвид изложеното, комисията е на мнение, че така определеното задължение е обосновано и не създава непропорционални тежести за БТК.

СЕК счита, че така уреденото задължение за достъп при предоставяне на услугата backhaul чрез тъмно влакно е в противоречие с Препоръката на Европейската комисия от 29.09.2010 г. относно регулиране достъпа до мрежи от следващо поколение и по-конкретно изискванията за прозрачност на условията за предоставяне на необвързан достъп „всички елементи, необходими за осигуряване на необвързан достъп до междинна точка от абонатна линия, включително пренос (backhaul) и допълнителните услуги”, поради което условията, включително ценовите, за предоставяне на услугата пренос следва да бъдат включени в състава на Типовото предложение за необвързан достъп.

Според Сдружението се нарушава и принципът за технологична неутралност, доколкото той изисква еднакъв регулаторен подход към различните технологии за осигуряване на една и съща услуга. В допълнение, в становището на СЕК се подчертава, че налагането на задължение за предоставяне на тъмно влакно само в случаите на липса на друга алтернатива не е основателно, поради факта, че нито в Препоръката, нито в ЗЕС се съдържа възможност за въвеждане на подобно условие. (Становище на СЕК, стр. 2 и 3)

Становище на КРС

Както се посочи по-горе, достъпът до тъмно влакно не е част от услугата пренос (backhaul), а е един от начините за осигуряване на услугата. В тази връзка неоснователни се явяват твърденията, че не е предвидена прозрачност по отношение на всички услуги по необвързан достъп.

На следващо място, условията за достъп до backhaul чрез тъмно влакно са предвидени в съдържанието на Типовото предложение за необвързан достъп, съгласно проекта на решение, с което се гарантира прозрачност и по отношение на тези условия.

Мотивите на КРС във връзка с предложените ценови условия за достъп до тъмно влакно са изложени на систематичното им място по-долу.

По отношение на налагането на задължение за достъп до тъмно влакно, когато липсва друга алтернатива, КРС обръща внимание, че Препоръката и анализа не препятстват възможността на КРС да определи мярка, която да бъде пропорционална и обоснована, съобразно констатираните конкурентни проблеми и целения резултат за тяхното преодоляване. Предвид обстоятелството, че алтернативните предприятия имат техническа възможност да използват различни начини за осигуряване на преносен капацитет до своята мрежа (напр. наета линия, достъп до подземна канална мрежа, собствена линия, безжична връзка), КРС счита, че не е налице основание БТК да бъде задължено да предоставя достъп до тъмно влакно в случаите, когато има друга техническа възможност за осигуряване на услугата backhaul. КРС счита, че така наложеното задължение ще стимулира и инвестиициите в собствена инфраструктура Също така, следва да се имат предвид и наложените задължения за осигуряване на дистанционно и виртуално съвместно разполагане при предоставяне на необвързан достъп..

По т. V.A.1.9.3 от проекта на решение

СЕК счита, че предложената мярка относно предоставяне на информация за местата за достъп ограничава интересите на ползващите необвързан достъп предприятия, които при посочения срок за уведомяване за промени в мрежата на БТК, от една година, биха могли да направят значителни инвестиции без да имат възможност да се възползват пълноценно от тях.

Сдружението предлага посоченият в задължението едногодишен срок да бъде увеличен на пет години, както е посочено в т. 40 от преамбюла на Препоръката на ЕК относно регулирания достъп до мрежи за достъп от следващо поколение (NGA). (Становище на СЕК, стр. 3)

Становище на КРС

В становището на СЕК не се отчита, че срокът от пет години, посочен в Препоръката на ЕК относно регулирания достъп до мрежи за достъп от следващо поколение (NGA) от 2010 г. не е задължителен и обвързващ държавите-членки. Този срок е определен като максимален и е посочено изрично, че при определянето му следва да се отчитат националните особености. Съгласно Препоръката, срокът от пет години може да бъде по-кратък, ако е осигурен напълно равностоен достъп на конкурентните предприятия и в тази връзка относими са подробните мотиви на

комисията, посочени на стр. 276 и стр. 277 от приложението към проекта на решение на КРС, които обосновават така предложената мярка.

По т. V.A.1.9.4 от проекта на решение

БТК предлага да отпадне т. V.A.1.9.4 от проекта на решение, с която КРС задължава предприятието да продължи предоставянето на услуги за необвързан достъп до абонатна линия и до междинна точка от абонатна линия в случаи на закриване и преместване на места с вече предоставен достъп на други предприятия, като предложи алтернативна възможност за достъп.

Мотивите на БТК за направеното предложение са, че закриването и преместването на съоръжения (закриване на централи или прехвърляне на абонати от едно съоръжение на друго), е свързано с оптимизиране на мрежата, за да не се поддържат паралелни съоръжения, които поддържат едни и същи абонати, както и да не се поддържа персонал единствено за предоставяне на услуги на едро. (Становище на БТК, стр. 22)

Становище на КРС

КРС счита, че посоченото от БТК не кореспондира с определените в проекта условия за изпълнение на задължението за предоставяне на необвързан достъп до абонатна линия. Както БТК посочва, при закриване и преместване на мрежови съоръжения предприятието прехвърля свързаните към него абонати към друго мрежово съоръжение. КРС счита, че с предложената мярка не се препятства правото на БТК да оптимизира мрежата си. На следващо място обаче, с оглед задължението за равнопоставеност, наложено по отношение на БТК, предприятието следва да предоставя услуги и информация на предприятие, искащо необвързан достъп до абонатна линия, при същите ценови и неценови условия и качество, като тези, ползвани от БТК при предоставяне на собствени услуги. От тази гледна точка, в случаите на вече предоставен необвързан достъп в дадено мрежово съоръжение, което се закрива и/или премества, БТК следва да предостави на ползващото достъпа предприятие аналогични условия за продължаване на неговото предоставяне в мрежовото съоръжение, към което са прехвърлени абонатите, обслужвани от закриваното и/или преместено съоръжение. В противен случай, преустановяването на вече предоставен необвързан достъп ще доведе до ограничаване на конкуренцията на пазара за широколентов достъп до интернет на дребно, доколкото ползващото достъпа на едро предприятие няма да може да продължи да обслужва своите абонати. С оглед изложеното, КРС счита, че условието по т. V.A.1.9.4 не въвежда задължение за БТК да поддържа паралелни съоръжения и/или персонал единствено за целите на предоставяне на услуги на едро. Напротив, при изграждане на мултисервизните възли за достъп (MSAN) и оптичните възли за достъп (ONU), като заместващи съоръжения на автоматичните телефонни централи, БТК следва да предвиди осигуряване на възможности за продължаване на вече предоставен необвързан достъп до абонатна линия, включително за пренос (backhaul) при необвързан достъп както до абонатна линия, така и до междинна точка от абонатна линия.

Според „Мобилтел” ЕАД, задължението по т. V.A.1.9.4 от проекта на решение, допуска определянето на минимален срок за ползване на услугите от страна на БТК, което е в противоречие с предвиденото от КРС изискване, включването на различни от определеното минимално съдържание условия в Типовото предложение за необвързан достъп, да не ограничава развитието на конкуренцията и/или да създава неравнопоставеност, както и да не внася неяснота при регламентиране на изискванията за реализиране на необвързан достъп до абонатната линия. „Мобилтел” ЕАД изтъква, че когато инициативата за преместването е на БТК, предприятието ще е длъжно да заплаща нова еднократна цена след изтичане на минималния срок на договора. Според „Мобилтел” ЕАД, еднократната цена следва да покрива разходите на БТК, като счита, че на практика, независимо, че предприятието е заплатило на БТК цена за откриване на достъпа, то ще бъде задължено да обезщети БТК за неспазване на минималния срок. По мнението на „Мобилтел” ЕАД, КРС не предприема мерки за ограничаване на възможността БТК да предвижда други плащания с обезщетителен характер, както и не предвижда задължение на БТК да отговаря в случай, че договорът се прекрати по нейна инициатива, дори и в минималния срок. Фактът, че предприятието няма да дължи заплащане на еднократна цена е ирелевантен, тъй като не съществува сигурност дали предложените алтернативи ще са приемливи за предприятието.

„Мобилтел” ЕАД счита, че е необходимо изрично да се предвиди забрана за обвързване на минималния срок за ползване на услугите със задължение за плащане на други договорни неустойки от страна на предприятията (поради факта, че са платили еднократна цена) и да се задължи БТК във всички случаи на прекратяване на достъпа по нейна инициатива да не изисква заплащане на еднократна цена. „Мобилтел” ЕАД предлага да се уточни за какъв срок се задължава БТК да продължи предоставянето на услугата, като този срок трябва да съответства най-малко на минималния срок за уведомяване от една година. Според „Мобилтел” ЕАД, в т. V.A.1.9.3 или т. V.A.1.9.4 следва да се предвиди и как се осъществява уведомяването на останалите предприятия за предстоящо закриване или промяна. (Становище на „Мобилтел” ЕАД, стр. 8-9)

Становище на КРС

На първо място, КРС обръща внимание, че задължението по т. V.A.1.9.4 от проекта на решението не въвежда възможността за минимален срок на договор за необвързан достъп. Минималният срок на договора е предвиден в действащото Типово предложение за необвързан достъп на БТК и е обоснован от необходимостта за планиране на дейността на БТК, в качеството му на задължено да предоставя достъп предприятие. В тази връзка необосновано е твърдението, че задължението по т. V.A.1.9.4 от проекта на решение е в противоречие с т. V.A.4.2. от проекта на решение. Минималният срок на договора обезпечава възможността на задълженото предприятие да планира дейността си и предоставянето на достъп на други предприятия, както и дава реална възможност за ефективно използване на свободния капацитет. С оглед посоченото и предвид факта, че това условие е валидно по отношение на всички предприятия, КРС не намира за аргументирано становището на „Мобилтел” ЕАД, че това изискване води до неравнопоставеност и ограничава развитието на конкуренцията, още по-малко води до неясноти в отношенията между предприятията. Следва да се има предвид, че конкретните условия по отношение на отговорността на БТК и предприятията по отношение на предоставяне и ползване на необвързан достъп са предмет на Типовото предложение, а не на проекта на решение. С проекта на решение,

т. V.A.4.1., б.”з”, е предвидено задължението на БТК да включи в Типовото предложение обезщетения за неизпълнение на задълженията си по предоставяне на услугите.

На следващо място, КРС поддържа позиция, че двете страни по договора следва да имат еднакви права и задължения. При прекратяване на договора в минималния срок алтернативното предприятие дължи неустойка. Тази клауза е включена с цел защита на инвестициите, направени от БТК. В случай на промяна на топологията на мрежата за достъп на БТК, при която се закрива точката на достъп на алтернативно предприятие (закриване на точка на достъп в локална централа на БТК) и в случай на промяна на технологията за достъп посредством въвеждането на влакнесто-оптични технологии за достъп (FTTC, FTTB, FTTH), се засягат вече направените инвестиции от алтернативните предприятия. За осъществяването на самостоятелен или съвместен необвързан достъп алтернативното предприятие заплаща цена за откриване на точка на достъп. В тази връзка, не би следвало да се заплаща отново цена за откриване на достъпа, когато в минималния срок на договора се прави закриване или преместване на вече предоставената точка на достъп във връзка с развитието на мрежата на историческото предприятие.

Комисията, чрез изработване на пакета от мерки, е имала за цел да гарантира запазването на предоставения достъп, при закриване или преместване на точки на достъп, с оглед защита интересите на алтернативните предприятия. Както е посочено в приложението към решението, БТК няма физическа и техническа възможност да осигурява достъп в точки, различни от местата, в които дружеството предоставя услуги на собствени абонати. Също така, за да бъде запазен достъпът в тези точки следва да бъдат извършени допълнителни инвестиции, които не могат да бъдат възвърнати. В тази връзка КРС е приела за пропорционално и обосновано да задължи БТК да предоставя алтернативен достъп до своята мрежа, в случаите на закриване или преместване на вече предоставената точка на достъп във връзка с развитието на мрежата.

Комисията не е определила срок за предоставяне на достъп, осигурен чрез алтернативна точка, в случаите на закриване или преместване на вече предоставената точка на достъп във връзка с развитието на мрежата, тъй като счита, че не е необходимо да се определя подобен срок. Не са налице основания в този случай да има ограничения по отношение на срока на ползване на достъп. Продължителността на договора за достъп следва да се определя от условията на Типовото предложение и волята на страните.

По отношение на уведомяването за предстоящите промени КРС отбелязва, че БТК следва да уведомява заинтересованите предприятия по подходящ начин, съобразно реда за предоставяне на информация при промяна в предоставянето на услуги за необвързан достъп до абонатна линия, свързани с миграция на местата за предоставяне на необвързан достъп до абонатна линия и до междинна точка от абонатна линия (планирано откриване на нови места, преместване или закриване на съществуващи места), определен в Типовото предложение, съгласно посоченото в т. V.A.4.1.2. б. „г” от решението. В случай, че е налице необходимост да бъдат информирани заинтересованите страни за предстоящи промени, преди наличие на одобрена процедура за предоставяне на такава информация в Типово предложение, БТК следва да информира съответните предприятия писмено.

По т. V.A.1.9.6 от проекта на решение

БТК предлага да отпадне точка V.A.1.9.6. от проекта на решение, с която предприятието се задължава на всеки шест месеца да предоставя на КРС информация за технологичното развитие на мрежата, свързано с прехода към мрежа от следващо поколение (Next Generation Network), включително по отношение на изграждането на оптична абонатна мрежа от следващо поколение.

Мотивите на БТК за направеното предложение се основават на:

- *посочената информация в анализа, според която редица предприятия пристъпват към изграждане на оптична мрежа и налагането на задължение единствено на БТК, касаещо оптична мрежа, поставя предприятието в неравностойно положение спрямо други оператори, изграждащи такива мрежи;*

- *допълнителните разпоредби на ЗЕС – т.62 и т. 66, където се определят задълженията за необвързан достъп, които се ограничават до усукана метална двойка;*

- *действащия ЗЕС, в който все още не е въведена законодателна рамка 2009 на ЕС, в която се разглеждат въпросите на NGA. (Становище на БТК, стр. 22)*

Становище на КРС

КРС не приема направеното предложение.

На първо място, комисията обръща внимание, че специфични задължения се налагат на предприятията, които имат значително въздействие върху съответен пазар. В тази връзка, възражението на БТК, че специфични задължения не са наложени и на други предприятия, не могат да бъдат взети предвид.

На следващо място, КРС не приема възражението, че БТК е поставено в неравнопоставено положение спрямо другите предприятия, участници на свързаните пазари на дребно. При избора на специфични задължения КРС е спазвала принципите на обоснованост и пропорционалност и предложените специфични задължения са дефинирани съобразно конкурентните проблеми, установени в анализа на регулатора.

Задължението по т.V.A.1.9.6 от проекта на решение е във връзка с продължението и изменено задължение за осигуряване на достъп до и ползване на необходими мрежови елементи и/или средства. Видно от подробно изложените в анализа мотиви на комисията, значителното въздействие на БТК на съответния пазар на физически достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен достъп до абонатната линия) в определено местоположение е фактор, който създава условия предприятието да се опитва да следва пазарно поведение, характеризиращо се с тактики, насочени към препятстване и/или забавяне навлизането на конкуренти на пазара. Тези тактики могат да бъдат налагани както по отношение на необвързания достъп до абонатна линия, така и по отношение на достъпа до пасивната инфраструктура (подземната канална мрежа) на историческото предприятие. Както е посочено в т. VII.4.1.1.2.4. от приложението към решението, дискриминационното използване или, въобще, непредоставянето на необходима информация за ползването на услугите на едро, е тактика, която може да бъде използвана от историческото предприятие за негласен отказ да предостави услуги за достъп до пасивната инфраструктура (подземната канална мрежа). Като дискриминационна практика може да се разглежда и несвоевременно предоставяне на информация за планираното

развитие на мрежата на историческото предприятие и въвеждането в нея на нови технологии, платформи и протоколи за пренос и сигнализация.

От гледна точка на изложеното, КРС не счита, че условието по т.V.A.1.9.6 от проекта на решение е дискриминационно по отношение на БТК. КРС изтъква, че в изпълнение на своите правомощия регулатора следва да предприеме мерки за стимулиране и развитие на конкуренцията на пазара за период от две години напред.

По отношение на възражението, че действащия ЗЕС не засяга въпросите на NGA, КРС счита, същото за неотносимо. Определените в § 1, т. 62 и т. 66 от ДР на ЗЕС дефиниции за „самостоятелно ползване на достъп до абонатна линия" и „съвместно ползване на достъп до абонатна линия" са изцяло приложими и към архитектура FTTC/FTTN на мрежа от следващо поколение, която също е включена в Препоръка 2010/572/ЕО за регулиран достъп до абонатни мрежи от следващо поколение (NGA). В съответствие с изложеното, и с оглед технологичното развитие на мрежата на БТК към момента, предоставянето на необвързан достъп до междинна точка от абонатна линия, което е част от продължените специфични задължения на БТК, се отнася именно до предоставяне на такъв достъп до усукана метална двойка.

КРС обръща внимание, че в посочената Препоръка не е предвиден отлагателен срок за прилагане на разпоредбите й и в тази връзка Препоръката следва да бъде съобразявана от националните регулаторни органи (НРО). Необходимо е да се отчита и обстоятелството, че анализът на съответния пазар отчита и потенциалното развитие на този пазар за период от две години напред и с оглед това наложените специфични задължения следва да отчитат тенденциите на развитие на пазара, в частност технологичното развитие на мрежата на предприятието със значително въздействие върху пазара.

От тази гледна точка, КРС счита, че т. 41 от Препоръка 2010/572/ЕО е относима по отношение на налагането и изменението на специфичните задължения на БТК съобразно констатираните конкурентни проблеми на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение. В съответствие с тази разпоредба на Препоръката, НРО следва да изискват информация от предприятията със значително въздействие върху пазара относно плановете за изменение в мрежата, които се очаква да окажат въздействие върху конкурентните условия на даден пазар. Освен това, в рамките на задължението за прозрачност, НРО трябва да осигурят своевременно предоставяне на предприятията, ползващи (физически) достъп или широколентов достъп до мрежата на предприятието със значително въздействие върху пазара, на необходимата информация за намерения на последното да подмени с оптика части от съществуващите медни линии в абонатната си мрежа или да закрие места с действащи точки на взаимно свързване. В това отношение, НРО могат да определят нивото на подробност и формата на предоставяне на тази информация, които са достатъчни за ползващите достъп предприятия да използват тази информация при планиране на развитието на техните мрежи, като същевременно се спазят стриктно изискванията за конфиденциалност на получената информация.

По т. V.A.3 от проекта на решение

„Мобилтел” ЕАД отбелязва, че от задължението за прозрачност са отпаднали редица елементи. Предприятието е на мнение, че отново е необходимо да бъдат включени в обхвата на информацията най-малко следните данни:

> „места за достъп – посочване на населени места и точки, в които има възможност за реализиране на необвързан достъп, посочване на възможностите за физическо съвместно разполагане, дистанционно и виртуално съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване и възможностите за предоставяне на достъп до междинна точка от абонатната линия.”

Предприятието счита, че без актуална информация относно местата за достъп, ползването на услугата не може да се осъществи и предприятията не биха могли да изготвят планове за бъдещо предоставяне на услугите. (Становище на „Мобилтел” ЕАД, стр. 9)

Становище на КРС

С оглед разпоредбите на чл. 176, ал. 2, т. 1, б. „б” и т. 2, б. „а” от ЗЕС, в Типовото предложение следва да се съдържат условията за предоставяне на информация за местата за физически достъп, както и информация за местата за съвместно разполагане, която информация може да се предоставя само на заинтересованите лица, за да се гарантира сигурността на мрежата.

Наред с посоченото, следва да се има предвид, че чрез Типовото предложение се изпълнява и задължението за прозрачност и в тази връзка твърденията за отпадане на част от задълженията, свързани с прозрачност, са неоснователни.

По т. V.A.5 от проекта на решение

„Космо България Мобайл” ЕАД счита, че ценовите ограничения (т. V.A.5 от проекта на решение), включително задължения за разходоориентираност, които КРС налага на БТК на пазара на необвързан достъп до абонатна линия следва да бъдат скрепени със съответен срок за изпълнението им, тъй като в противен случай налагането им се явява изцяло пожелателно. Предприятието счита, че с оглед установените сериозни конкурентни проблеми на разглеждания пазар, КРС следва да определи максимално кратки срокове за изпълнение на тези задължения с цел възможно най-своевременно поощряване на конкуренцията на засегнатия пазар. (Становище на „Космо България Мобайл” ЕАД, стр. 2)

Становище на КРС

На първо място, наложеното задължение за разходоориентираност е приложимо независимо от това дали цените се определят въз основа на действащата система на БТК или въз основа на система за определяне на цените в съответствие с разходите на ефективен оператор. Наложеното задължение следва да се прилага за целия разглеждан период. КРС не може да определи предварително сроковете, в които могат да бъдат ревизирани цените на БТК с цел да се установи дали се изпълнява наложеното специфично задължение. Следва да се има предвид, че всички регулаторни органи на държавите-членки са ползвали консултантски фирми, избрани въз основа на

обществена поръчка, при разработване на система, чрез която се определят разходи на ефективен оператор. КРС възнамерява да се придържа към практиката на регулаторните органи на държавите-членки, относно начина на разработване на мярката. В тази връзка, и като се отчитат изискванията на Закона за обществените поръчки, определянето на конкретни срокове за прилагане на разходоориентирани цени, в съответствие с разходите на ефективен оператор, е твърде комплицирано.

„Космо България Мобайл" ЕАД счита, че липсата на ценови ограничения за услугите отдалечено колокиране, backhaul и sub-loop, които не са част от одобреното Типово предложение за необвързан достъп до абонатна линия е съществен недостатък на пазарния анализ. Като излага аргументи, свързани с прозрачност и предвидимост по отношение на бъдещите инвестиции, свързани с предоставяне на услуги, базирани на необвързан достъп, предоставян от БТК, предприятието настоява КРС да наложи ценови ограничения за услугите отдалечено колокиране, backhaul, sub-loop и „dark fibre", с решението за окончателно одобряване на пазарния анализ и преди одобряване на Типовото предложение за необвързан достъп до абонатна линия, като част от продължеността и изменено задължение за прозрачност, наложено на предприятието със значително въздействие върху съответния пазар.

„Космо България Мобайл" ЕАД мотивира искането си за налагане на разходоориентираност на цените, включително цената за пренос посредством предоставяне на тъмно влакно (dark fibre) с разпоредбата на т.32 от преамбюла на Препоръка на ЕК от 20.09.2010 г. относно регулирания достъп до мрежи за достъп от следващо поколение (NGA). (Становище на „Космо България Мобайл" ЕАД, стр. 4)

На същото основание СЕК счита, че цената за осигуряване на необвързан достъп до междинна точка от абонатните линии, следва да бъде разходоориентирана.

Също така, СЕК счита, че липсата на ценова регулация по отношение предоставянето на тъмно влакно е в противоречие с Препоръка на Европейската комисия от 20.09.2010 г. относно регулирания достъп до мрежи за достъп от следващо поколение и по-конкретно с т. 31 от преамбюла на Препоръката. Предвид посоченото, СЕК застъпва мнение, че условията, включително ценовите, за предоставяне на услугата пренос следва да се включат в състава на Типовото предложение за необвързан достъп до абонатна линия. (Становище на СЕК, стр. 4)

Позовавайки се на принципа за технологична неутралност, доколкото той изисква еднакъв регулаторен подход към различните технологии за осигуряване на една и съща услуга, СЕК счита, че задължението за включване в типово предложение на условията и цените за предоставяне на услуги за пренос (backhaul) само чрез традиционната технология, а не и чрез тъмно влакно (dark fibre), е в нарушение и на този принцип. (Становище СЕК, стр. 3)

"Мобилтел" ЕАД счита, че ценовите условия за достъп до тъмно влакно не следва да са предмет на свободно търговско договаряне, а трябва да са регулирани от КРС като част от задълженията на съответния пазар. (Становище на „Мобилтел" ЕАД, стр. 7-8)

Становище на КРС

Както е посочено в текущите задължения на БТК, в изпълнение на Решение на КРС № 121 от 21.01.2010 г., БТК е представило на КРС изменение на Типовото предложение, съдържащо описание и цени на услугите backhaul, sub loop и отдалечено колокиране. От страна на „Космо България Мобайл" ЕАД е подадена жалба срещу Решение № 121 от 21.01.2010 г. на комисията. Наличието на съдебен спор препятства възможността на КРС да се произнесе по внесените от БТК предложения. Със свой окончателен акт от 21.10.2010 г. Върховния административен съд отхвърли подадената от „Космо България Мобайл" ЕАД жалба срещу решение № 121/21.01.2010 г. на КРС. Същевременно, в следствие на настоящия анализ, на БТК са наложени изменения в задължението за предоставяне на необвързан достъп, които изменения следва да намерят своето отражение в Типовото предложение на предприятието. С оглед изложеното и предвид необходимостта от осигуряване на единно и действащо Типово предложение КРС счита за нецелесъобразно да бъдат открити две процедури по разглеждане на промени в Типовото предложение и предложените от БТК изменения на Типовото предложение, по отношение на услугите backhaul, отдалечено колокиране и sub-loop. В допълнение, КРС счита, че цените на услуги, които предприятието не е предоставяло, но които са необходимо условие за реализиране на необвързания достъп следва да бъдат определени допълнително, предвид условията, при които тези услуги биха били предоставяни. В съответствие с това си разбиране, КРС изрично е посочила в раздел VII „Определяне на специфични задължения", т. 5.4.5.2 от анализа, че си запазва правото *„да преразгледа наложените ценови ограничения, с оглед възможни промени на Типовото предложение за необвързан достъп на БТК"*.

По отношение на ценовата регулация за достъп до тъмно влакно, към настоящия момент според данни на Cullen-International S.A. Дания е единствената държава-членка, в която разходоориентираната цена за услугата backhaul, реализирана чрез тъмно влакно се прилага ефективно. Тази цена е определена при използване на методология за разпределяне на разходите LRAIC (дългосрочни средно претеглени разходи за предоставяне на една допълнителна единица (инкремент/прираст)) при предоставяне на услугата backhaul, реализирана чрез тъмно влакно). В случай на наложено задължение за разходоориентираност на цената на услугата backhaul, реализирана чрез тъмно влакно, то до определянето й въз основа на разходите на ефективен оператор, БТК е задължена да определи цена и да представи доказателства за нейната разходоориентираност въз основа на действащата система. В последната се извършва пълно разпределение на разходите в съответствие с методологията Fully distributed cost, която съществено се отличава от методологията за разпределяне на разходите, ползвана в Дания, от което следва несъпоставимост на разходоориентираните цени на БТК и тези, прилагани в Дания за услугата backhaul, реализирана чрез тъмно влакно, при равни други условия. Като отчита евентуалните възможности за извършване на сравнителен анализ, на представените от БТК разходи за услугата, реализирана чрез тъмно влакно, КРС счита, че на този етап, прилагането на сравнителния подход при определяне на дискутираната цена, би имал за резултат изкривяване на пазара, предвид различията в ползваните методологии за разпределяне на разходите. Отчитайки посоченото, както и вземайки предвид, че тъмното влакно е възможност за реализиране на услугата backhaul, от множеството алтернативи, КРС счита, че налагането на задължение за разходоориентираност на цената на услугата backhaul, реализирана чрез тъмно влакно, на настоящия кръг от пазарния анализ би било необосновано.

По т. V.A.5.1.1. от проекта на решение

БТК предлага задължението за прилагане на разходоориентирани цени, определени въз основа на система, която оценява разходите на ефективен оператор[12] *да отпадне, като посочва, че промяната на задълженията за начина на оценка по системата за определяне на разходите чрез въвеждане на LRIC е несвоевременна и непропорционална мярка. БТК обръща внимание, че подобен подход е приет от ЕК по отношение на цените за терминиране във фиксирани и мобилни мрежи, като препоръката е за въвеждане на тази методология не по късно от 31.12.2012 г., като до посочената дата могат да бъдат прилагани и определените преди това от регулатора начини на определяне на цени.*

Предвид посоченото предприятието счита, че предварително налагане на тези задължения няма да доведе до нужния резултат при определяне на цените за необвързан достъп, а единствено ще бъде допълнителна тежест за операторите. (Становище БТК, стр. 22-23)

Становище на КРС

КРС не намира за обосновани мотивите за „несвоевременност" и „непропорционалност", изложени от БТК във връзка с предложението за отпадане на задължението за прилагане на разходоориентирани цени, определени въз основа на разходите на ефективен оператор. Както е посочено в пазарния анализ[13] най-често прилагания начин за оценка на разходите е настоящата стойност – за 62% от наложените задължения, а най-често използваната методология за разпределение на разходите е LRIC (разходи за предоставяне на една допълнителна единица инкремент/прираст) – за 54% от наложените от регулаторните органи в държавите-членки задължения. КРС отчита, че оценката на разходите по настояща стойност и методология LRIC може да се съчетаят с модел на система за определяне на разходите „отгоре-надолу" (top-down). С оглед установените конкурентни проблеми, свързани с достъпа до пазара и в частност с достъпа до каналната мрежа, която се явява „тясното място" за достъпа до мрежата (bottleneck network areas) КРС счита, че моделът на система за определяне на разходите „отдолу-нагоре" (bottom-up) е по-подходящ от модела на система „отгоре-надолу" (top-down). Застъпеното от КРС виждане е базирано на икономическата теория за регулиране на цените за достъп до „тясно място" на мрежата. За да осигурят оптимално регулиране, цените на такъв вид достъп до „тясното място" на мрежата следва да изпълняват три цели. Първо, цените следва да осигуряват ефективно ползване на достъпа до „тясното място" на мрежата. От друга страна, цените трябва да насърчават производствената ефективност, като насочват към съвместно ползване на достъпа до „тясното място" на мрежата от новите участници на пазара, които не са икономически ефективни. Цени, които отразяват разходите за предоставяне на една допълнителна единица инкремент/прираст отговарят на изискването за насърчаване на производствената ефективност. Също така, цените за достъп следва да осигуряват динамична ефективност и покриване на общите ефективни разходи, свързани с достъпа до „тясното място" на мрежата, а не просто да покриват инкременталните разходи на предприятието със значително въздействие върху пазара. Посочените цели не биха допринесли за оптимална ценова регулация, ако се отнасят

[12] *Оценката на разходите следва да се основава на настоящата стойност, като при разпределението им да се използва методологията Long Run Incremental Cost – LRIC*
[13] *стр. 286, таблица 14*

само до цена на една услуга за достъп, тъй като изискването за възстановяване на разходите на пазара, характеризиращ се с високо ниво на фиксирани и общи разходи, които се разпределят пропорционално върху услугите има за резултат неефективен достъп до „тясното място" на мрежата.

В допълнение отбелязваме, че към настоящия момент[14], по данни от нотификациите, публикувани на официалната страница на Cullen International S.A. в интернет, е видно, че задължение за прилагане на разходоориентирани цени, определени въз основа на система, която оценява разходите на ефективен оператор, е наложено в Белгия, Кипър, Германия, Люксембург, Румъния, независимо от липсата на изрична препоръка относно регулаторния подход при определяне на цените на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп). Задължение за прилагане на разходоориентирани цени, определени въз основа на система, която оценява разходите на ефективен оператор е наложено и от македонския регулатор, въпреки, че държавата не е член на Европейския съюз.

По т. V.A.5.3 от проекта на решение

„Космо България Мобайл" ЕАД счита, че наложения ценови таван върху цените за месечен абонамент за свързване на усукана медна двойка, съответно при самостоятелно и съвместно ползване следва да бъде съобразен с указанията на КЗК, дадени в Решение № 948/17.09.2009 г., относно съдържащите се в Проект на годишен доклад на КРС за 2008 г. текстове, в които е извършена оценка за развитието на конкуренцията на пазарите на електронни съобщения относно съотношението между цените за месечен абонамент за фиксирана гласова телефонна услуга и цената за месечен абонамент за необвързан самостоятелен достъп. (Становище „Космо България Мобайл" ЕАД, стр. 2-3).

„Космо България Мобайл" ЕАД изтъква, че видно от т. V.A.5.3 от проекта на решение наложените ценови ограничения се отнасят само до усукани медни двойки, което е в противоречие на изискванията на Препоръката на ЕК относно регулирания достъп до мрежи за достъп от следващо поколение, която изрично предвижда регулация и на този тип последни мили (т. 22 и следващите от Препоръката). (Становище на „Космо България Мобайл" ЕАД, стр. 4)

Въз основа на данни от Годишния доклад на КРС за 2009 г. „Космо България Мобайл" ЕАД посочва, че факта, че цената за месечен абонамент за домашни абонати на БТК е четири пъти по-ниска от средната цена за месечен абонамент за домашни абонати в ЕС, а цената за необвързан достъп е над средноевропейската при самостоятелен достъп, то са създадени предпоставки за злоупотреба с господстващо положение. В тази връзка предприятието твърди, че по отношение на посочените цени е налице ценова преса от страна на БТК и предлага при определяне на цените да се цели пропорционалност спрямо европейските равнища, като „съотношението между българската цена за необвързан достъп към средноевропейската се изравни със съотношението на българската цена за месечен абонамент към средноевропейската", като едновременно с това бъде осигурен

[14] *01.12.2010 г.*

достатъчен марж между цените на едро и „собствените цени на дребно на БТК". (Становище „Космо България Мобайл" ЕАД, стр. 3-4)

Становище на КРС

КРС счита, че изводите на КЗК не могат да бъдат пренесени механично в настоящия анализ и да послужат за основа за налагане на конкретни ценови ограничения. Следва да се отбележи, че в направеното сравнение са игнорирани цените за месечен абонамент за служебни абонати. Необвързаният достъп обаче, независимо от това дали е самостоятелен или съвместен, се предоставя без оглед на вида на абоната (домашен или служебен). В допълнение, направеното от КЗК сравнение не отчита отражението от наложеното на БТК задължение за предоставяне на ценови пакети от обхвата на универсалната услуга върху средните цени за месечен абонамент за домашни абонати.

Гореизложените мотиви дават основание на КРС да счита, че направените от КЗК сравнения са непрецизни, предвид данните, характера и целите на документа, въз основа на който КЗК е постановила своето решение, а именно Годишен доклад на КРС за 2008 г. Последното е видно и от становището на КЗК по настоящия проект на анализ на съответните пазари. В становището не се съдържат конкретни забележки в посока изменение на определените от КРС ценови ограничения.

КРС не приема и посоченото от „Космо България Мобайл" ЕАД, а именно, че наложените ценови ограничения само до усукани метални двойки е в противоречие на изискванията на Препоръката. Наложените към момента на приемане на анализа ценови ограничения са съобразени с реално предлаганите от БТК услуги. В тази връзка за КРС не са налице основания да наложи ценови ограничения върху услуги, които не се предлагат. Като е отчела възможностите за евентуални промени в начина на организация на предлаганите от БТК услуги във връзка със замяната на металните двойки с оптика, както и съответната промяна в нивото на разходите при предоставяне на услугите, КРС изрично е предвидила възможност да преразгледа наложените ценови ограничения при одобряване на Типовото предложение за необвързан достъп.

Според СЕК при съпоставяне на ценовото ограничение, предложено от КРС, с цените, предлагани от БТК на вертикално свързаните пазари на дребно, може да се направи извода, че посочените в Решението цени на едро, както и тези по Типовото предложение от 2006 г. са твърде високи, за да обусловят наличието на достатъчна икономическа целесъобразност при предлагането на услуги на дребно от алтернативни предприятия при използване на необвързан достъп на едро от БТК. Предвид посоченото СЕК счита, че всички цени за необвързан достъп (за инсталиране и месечен абонамент за вътрешен кабел за свързване; за откриване на съединителна линия на чифт и за месечен абонамент; за съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване; за измерване, проучване и отказ от усукана медна двойка) трябва да бъдат намалени. (Становище на СЕК, стр. 3-4)

Становище на КРС

Както е посочено в пазарния анализ цените за месечен абонамент за самостоятелно и съвместно ползване при необвързан достъп в България са съпоставими с тези на държавите-членки на Общността, еднократните цени са сред най-ниските в Общността, а цените за съвместно разполагане, в помещения на БТК, не се различават

от ценовите ограничения, наложени от КРС с решение № 237/17.03.2009 г. относно определянето, оценката и анализа на пазарите на генериране на повиквания от определено местоположение и на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи. Следва да се отбележи, че твърдението на СЕК за прекалено високи цени не е подкрепено с конкретни данни. Предвид посоченото КРС не би могла да приеме, че от страна на СЕК са изложени доказателства и аргументи, подкрепящи предложението на сдружението за намаление на всички цени за необвързан достъп. В допълнение, КРС отбелязва, че формата на ценовото ограничение (ценови таван) по отношение на цената за месечен абонамент не ограничава възможностите на БТК да предлага цени, по-ниски от ценовия таван.

Д.II. Относно наложените специфични задължения на „Българска телекомуникационна компания" АД за предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа).

По точки V.Б.1.2 и V.Б.1.4 от проекта на решение

СЕК счита, че за да бъде ефективно гарантирана възможността алтернативните предприятия да използват каналната мрежа на БТК, е необходимо тя да бъде с достатъчен капацитет.

Сдружението посочва, че са налице редица случаи, при които БТК няма техническа възможност да предоставя трасета поради липса на свободен капацитет. Също така в становището се посочва, че БТК изгражда новата си мрежа така, че ограничава максимално възможностите за достъп на други предприятия до мрежата си, която се изгражда с една или две тръби или при изграждането ѝ се използват тръби с малък диаметър. Ограничението за достъп от страна на алтернативните предприятия до каналната мрежа на БТК идва и от разпоредбите на т. 3.5.1 от действащите Общи условия за ползване на канална мрежа на БТК (да се запазва една резервна канална тръба за аварийни ситуации), въпреки нанесените промени в тях с Решение 1220 от 11.11.2010 г.

СЕК предлага да се наложат регулаторни мерки на историческото предприятие, които да доведат до реална възможност за алтернативните предприятия да ползват както съществуващите, така и новоизградените трасета от каналната мрежа на БТК.

Сдружението счита, че такова задължение може да се наложи в т.V.Б.1.4. от проекта на решение и предлага следния текст:

> „БТК да осигури възможност за ползване от други предприятия, предоставящи електронни съобщителни мрежи и/или услуги, на най-малко 50% от наличното извън заделените за аварийни нужди тръби пространство във всички участъци от каналната си мрежа."

В предложението си СЕК посочва, че то е и в съответствие с т. 16 от Препоръката на Европейската комисия за мрежите от следващо поколение. Подобни задължения са наложени във Франция и Италия.

Като алтернатива на направеното по-горе предложение, СЕК посочва, че може да се въведе задължение на БТК да предоставя достъп до тъмно влакно от собствената си оптична мрежа, там където е налице техническа възможност. Такъв

подход ще доведе до преодоляване на съществуващите и потенциални проблеми, произтичащи от запълнения капацитет на каналната мрежа. Ако се приеме предложения подход следва да се предвиди, че такава услуга може да се предоставя в случаите, когато е налице влакно между точки, в които е възможно разполагането на необходимото оборудване на алтернативния оператор. По отношение на цената на такава услуга, Сдружението е на мнение че и тя следва да е разходоориентирана. (Становище на СЕК, стр. 4-6)

Становище на КРС

Както е посочено от СЕК, т.16 от Препоръка 2010/572/ЕО за регулиран достъп до абонатни мрежи от следващо поколение (NGA) се отнася до възможностите на НРО да налагат задължение на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар да изгражда или предвижда допълнителен капацитет в пасивната си инфраструктура, предназначен за използване от други оператори. СЕК, обаче, не уточнява, че тази разпоредба на Препоръката се прилага, когато националното законодателство предвижда такава възможност. КРС посочва, че действащото българско законодателство в областта на електронните съобщения не предвижда възможност, по силата на която БТК да бъде задължено да изгражда допълнителен капацитет в подземната си канална мрежа единствено за целите на неговото ползване от други предприятия. В съответствие с чл.175, т.2 от ЗЕС, комисията налага задължение за предоставяне на достъп до и ползване на необходими мрежови елементи и/или средства, като взема предвид възможността за предоставяне на достъп с оглед на наличния капацитет. Доколкото, в съответствие с чл.174, ал.1, т. 6 от ЗЕС, това задължение се отнася до предоставяне на съвместно разполагане и други форми на съвместно ползване, включително по отношение на канали, задължението на БТК за осигуряване на достъп до подземната канална мрежа на предприятието следва да е съобразено с наличния свободен капацитет в нея. Във връзка с изложеното, КРС не приема предложението на СЕК за изменение на т.V.Б.1.4 от проекта на решение, с което да наложи на БТК задължение да резервира 50% от наличното пространство в каналната му мрежа за ползване от други предприятия. Следва да се има предвид, че разпоредбата на т.16 от Препоръка 2010/572/ЕО се прилага и при съобразяване с пазарното търсене. КРС не разполага към момента с налична информация за пазарното търсене на достъп до каналната мрежа на БТК както по населени места, така и по конкретни трасета. Това е допълнителна причина, поради която КРС счита налагането на задължение на БТК да резервира и/или изгражда 50% допълнителен капацитет в каналната си мрежа за непропорционално и икономически нецелесъобразно. Както се изтъква в становището на Сдружението, КРС е предприела, с Решение № 1220 от 11.11.2010 г., мерки за осигуряване правото на ползвателите на подземната канална мрежа на БТК да ползват равнопоставено от резервирания капацитет за аварийни нужди.

Посочената от СЕК алтернативна възможност за предоставяне на достъп до тъмно влакно, при липса на свободен капацитет в подземната канална мрежа на БТК, е предвидена в т.V.А.1.5 и т.VI.1.6 от проекта на решение. При анализа на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и пазара на предоставяне на широколентов достъп на едро, КРС установи, че мрежата на БТК представлява инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана и по тази причина, контрола упражняван върху подобна инфраструктура може да е съществена бариера за навлизане на потенциални конкуренти на съответния пазар, както и на

свързаните пазари на дребно. От тази гледна точка, КРС счита, че с оглед стимулиране на ефективното използване на мрежовата инфраструктура на БТК, задължението за предоставяне на тъмно влакно следва да бъде обвързано с използването на предлаганите от БТК услуги за необвързан достъп до абонатна линия и битстрийм достъп, предоставян на ниво DSLAM. От друга страна, както е посочено в Препоръка 2010/572/ЕО, когато не желаят да използват предоставяните от БТК услуги на едро, алтернативните предприятия могат да предприемат действия за съвместно инвестиране в FTTH инфраструктура, включително изграждане на пасивна инфраструктура, като по този начин намалят както индивидуалните си разходи, така и риска, свързан с конкретното инвестиционно намерение.

По отношение на цената за достъп до тъмно влакно са относими аргументите, дадени на систематичното място.

По т. V.Б.1.4.2 от проекта на решение

БТК изразява несъгласието си по отношение предложеното, в т. V.Б.1.4.2. от проекта на решение, задължение на предприятието.

Според БТК с прилагането на цитираното задължение и по-конкретно предлагането на „най-кратко възможно трасе" от страна на БТК, ще е налице необоснована намеса на трети лица в техническото и търговското планиране на предприятията предоставящи електронни съобщителни мрежи и/или услуги, тъй като определянето на дължината на кабелното трасе, началната и крайната точка на маршрута, по който то преминава, е част от индивидуалното планиране на мрежата на всяко едно предприятие и то не може да бъде обект на преценка на трети лица.

Също така БТК смята, че разширяването на това задължение до преценка как клиентите на предприятието да планират маршрута на кабелната си мрежа, а не само БТК да извършва проверка за наличие на техническа и физическа възможност по желаното от предприятието трасе и да посочи конкретните параметри, е необосновано и утежняващо за всички участници в процеса на предоставяне на услугата. (Становище на БТК, стр. 23-24)

Становище на КРС

При определяне на задължението по т.V.Б.1.4.2, КРС е имала предвид предоставяне на най-краткото алтернативно трасе в подземната канална мрежа между ***всеки две заявени точки в трасето***, когато в прякото трасе между заявените точки липсва свободен капацитет. Задължението е насочено към ограничаване на възможностите на БТК да прехвърля вертикални предимства чрез неценови модели на поведение, като предлага изключително дълги обходни алтернативни трасета в каналната си мрежа и, по този начин, повишава необосновано разходите на търсещото достъп предприятие.

От гледна точка на изложеното, КРС не счита, че предвиденото задължение може да се тълкува като намеса на трети лица в техническото и търговско планиране на предприятията, предоставящи електронни съобщителни мрежи и/или услуги. То не ограничава по никакъв начин търсещото достъп предприятие да заяви повече от две точки, определящи трасе в каналната мрежа на БТК, в съответствие с индивидуалното планиране на мрежата му. Напротив, с оглед съкращаване на срока за предоставяне на

достъп до каналната мрежа, КРС е предвидила, че в случаите на липсваща физическа и техническа възможност за предоставяне на най-краткото (пряко) трасе между заявените точки, БТК е длъжно да предостави на заявителя пълна информация за всички разполагаеми алтернативни възможности за достъп до каналната мрежа между заявените точки. С оглед недопускане на неясноти КРС е въвела уточнения в описанието на задължението, посочени в долната бележка.

„Космо България Мобайл" ЕАД счита, че ограничението винаги да се предоставя пряко трасе между две точки има съществено дискриминационно измерение. Според предприятието това ограничение означава, че ако дадено алтернативно предприятие желае да получи достъп не само до трасе между две крайни точки, но и до други точки, отстоящи в страни от най-прякото трасе, той няма да може да получи такъв достъп и ще трябва да раздели своето трасе на отделни отсечки, свързващи всички точки, като по този начин заплати няколко такси за проучване. (Становище на „Космо България Мобайл" ЕАД, стр. 5)

Становище на КРС

Както бе посочено по-горе, със задължението по т.V.Б.1.4.2 от проекта на решение, КРС цели да ограничи възможностите на БТК да предлага необосновано дълги алтернативни трасета, при липса на физическа и техническа възможност за предоставяне на достъп в заявено трасе от подземната му канална мрежа. В съответствие със заявленията по Приложение 1 (Формуляр на заявление за предоставяне на услуга) на Общите условия за ползване на подземната канална мрежа на БТК (Общите условия), при описание на трасето заявителят следва да посочи адреси на „крайна точка 1" и „крайна точка 2", както и общата му дължина. Формулярът се подава при необходимост от изтегляне на нов кабел и не предвижда възможност за определяне на други междинни точки от трасето. Съгласно Приложение 2 (Формуляр на заявление за осигуряване на достъп до подземната канална мрежа на БТК) от Общите условия, в него се посочват крайните точки на трасето и кабелни шахти, през които то следва да преминава. Като се има предвид, че никъде в т.V.Б.1.4.2 от проекта на решение не се коментират две ***крайни точки*** на трасето, КРС не вижда причина за тълкуване на задължението по т.V.Б.1.4.2 от проекта на решение в смисъла, посочен от „Космо България Мобайл" ЕАД. По никакъв начин предвиденото задължение не променя формата на заявяване на необходимото на дадено предприятие трасе от каналната мрежа – например, чрез посочване на кабелните шахти, през които то преминава като междинни точки на трасето. Задължението се отнася именно за случаи, когато между две заявени кабелни шахти няма наличие на физическа и техническа възможност за предоставяне на достъп в каналната мрежа. В този случай, БТК следва да предостави най-краткото обходно алтернативно трасе между двете шахти.

КРС счита задължението по т.V.Б.1.4.2 от решението за необходимо, но с оглед внасяне на допълнителна яснота текстът на първото изречение се изменя, както следва:

> „При липса на физическа и техническа възможност за предоставяне на достъп до пряко трасе в подземната канална мрежа между всеки две заявени точки в трасето, „Българска телекомуникационна компания" АД се задължава да предостави достъп до алтернативно трасе между заявените точки, за които не може да предостави пряко трасе."

ЕКМБ и СЕК считат, че задължението трябва да се допълни с предвиждане на възможност за алтернативните оператори да посочват конкретно трасе чрез определяне освен на крайните точки и на междинни такива, през които да преминава трасето и едва при невъзможност за предоставяне на желаната отсечка между две междинни точки или между крайна и междинна точка, или при непосочване от страна на алтернативното предприятие конкретни междинни точки, БТК да е длъжно да предложи най-краткото трасе между тях.

Мотивите на ЕКМБ и СЕК са свързани с това, че при изграждането на конкретно трасе, алтернативните предприятия целят освен свързване между две крайни точки и изграждане на мрежа, която да достигне до максимален брой абонати. По този начин с изграждането на трасе покриващо в максимална степен нуждите на оператора ще се намалят и неговите разходи по проучване, проектиране и т.н. (Становище на „Евроком Кабел Мениджмънт България" ЕООД, стр. 4; Становище на СЕК, стр. 6)

Становище на КРС

Както бе посочено по-горе, КРС приема, че първото изречение на т.V.Б.1.4.2 от проекта на решение не определя ясно задължението на БТК, доколкото се коментира като ограничение на възможността на предприятията да определят свободно трасето в каналната мрежа на БТК, до което желаят да получат достъп. От тази гледна точка, КРС прави изменение на това изречение, както е посочено в предходната бележка.

"Мобилтел" ЕАД предлага третото изречение на т.V.Б.1.4.2 от проекта на решение да бъде изменено, както следва:

„При липса на такава възможност „Българска телекомуникационна компания" АД е задължено да предоставя информация за другите възможности за достъп."

(Становище на "Мобилтел" ЕАД, стр. 9)

Становище на КРС

КРС счита, че редакционната бележка е правилна и я приема.

По точки V.Б.1.4.3 и V.Б.1.4.4 от проекта на решение:

БТК е на мнение, че налагането на подобно регулярно задължение на предприятието го поставя пред необходимостта да прави на всеки шест месеца огромни инвестиции за неговото изпълнение и че дори да бъдат направени тези инвестиции, заедно с привличането на огромен човешки ресурс, то информацията, която ще бъде предоставена в КРС няма да е достоверна няколко дни след предоставянето ѝ, тъй като въпреки регулярните и масирани проверки, които се извършват от БТК на наличните кабели в каналната мрежа, разполагането на незаконни кабели в нея е динамичен процес, в резултат на който направените констатации стават недостоверни в рамките на няколко дни.

БТК също така посочва, че за голяма част от тази информация първо е необходимо да бъдат осигурени електронни кадастрални подложки на населените места, за които се иска информацията.

На трето място БТК посочва, че изискването за предоставяне на информация за „свободен капацитет" е нереално, поради интензивния процес на предоставяне на такива услуги в мрежата, както и поради полагането на незаконни кабели. (Становище на БТК, стр. 23-24)

Становище на КРС

В съответствие с параграф 12[15] от преамбюла на Препоръка 2010/572/ЕО за регулиран достъп до абонатни мрежи от следващо поколение (NGA), достъпът до пасивна инфраструктура е от решаващо значение за разгръщане на паралелни оптични мрежи. По тази причина е важно НРО да разполагат с цялата необходима информация за оценка на наличието на канална мрежа за целите на изграждане на NGA мрежи. НРО следва да упражнява правомощията си за получаване на информация относно местоположението и капацитета на тези съоръжения. В тази връзка, в т.4 от Препоръката, от НРО се изисква да установят правила с цел да се осигури предоставяне на необходимата информация от предприятието със значително въздействие върху пазара по отношение на планиране промени в мрежовата топология или по отношение на наличието на канална мрежа.

В тази връзка са налице основания КРС да изиска предоставянето на регулярна информация за реалното състояние на каналната мрежа на БТК. Цел на тази информация е да се установи какви действия са предприети от БТК в посока разширяване на съществуващия капацитет чрез ревизия на съществуващите трасета и предприемане на действия по отстраняване на неизползвани кабели (както на БТК, така и на конкурентни предприятия). Също така, КРС следва да има информация и за промени, които се осъществяват в каналната мрежа, включително изграждане на нови трасета. КРС следва да разполага с информация за изпълнени от БТК инвентаризации (ревизиране) на съществуващите трасета от каналната мрежа с оглед отстраняване на неизползвани кабели и осигуряване на свободен капацитет, както и за нанасяне и/или проверка на маркировката на останалите кабели.

На следващо място, задължението за поддържане на информация относно настъпили промени в резултат на експлоатацията, модернизацията и реконструкцията на обектите на инфраструктурата не може да се определи като утежняващо за предприятието, тъй като това задължение е нормативно установено още при действието на отменения ЗД (чл. 169 от ЗД), като това задължение продължава да е валидно за предприятието и към момента (чл.282 от ЗЕС).

КРС счита, че информацията относно установения свободен капацитет не е необходима за постигане на посочените цели. С предоставянето на информация относно предприетите действия по разширяване на съществуващия капацитет КРС ще получи необходимите данни с цел да оцени възможностите за ефективен достъп до каналната мрежа и необходимостта от предприемане на конкретни действия в посока осигуряване на свободен капацитет.

---

[15] *Препоръка 2010/572/ЕО за регулиран достъп до абонатни мрежи от следващо поколение (NGA): (12) Access to civil engineering infrastructure is crucial for the deployment of parallel fiber networks. It is therefore important that NRAs obtain the necessary information to assess whether and where ducts and other local loop facilities are available for the purpose of deploying NGA networks. NRAs should use their powers under Directive 2002/21/EC to obtain all relevant information on location, capacity and availability of such facilities.*

По т. V.Б.3 от проекта на решение

СЕК предлага към задължението за публикуване на определена информация на интернет страницата на БТК, наложено с т. V.Б.3.1. от проекта на решение и аргументирано с т. 5.4.9 от Приложението, да бъде добавено изискване за предоставяне на информация и за:

- Дължина на каналната мрежа, за която са били удовлетворени заявките и дължина, за която не са били удовлетворени;
- Разпределение на удовлетворени и неудовлетворени заявки по населени места;
- Разпределение на неудовлетворените заявки по причина за отказа.

Също така СЕК счита, че част от информацията, която е предвидена да бъде предоставяна като задължение на БТК по Типовото предложение за достъп до пасивна инфраструктура, трябва да бъде включена в съдържанието на задължението за прозрачност и по-конкретно задължението относно поддържане на актуална информация за каналната мрежа, като бъде определен срок за неговото изпълнение тъй като такъв към момента липсва.

Мотивът на Сдружението е, че включването на задължение за предоставяне на информация относно дължината и броя на тръбите в подземната канална мрежа на историческото предприятие в Типовото предложение е нецелесъобразно, тъй като подобно решение превръща предоставянето на информация в задължение по вече сключен договор, докато в действителност тази информация е необходима преди неговото сключване.

Сдружението изказва мнение, че липсата на информация за дължината на броя на тръбите в подземната канална мрежа на БТК е в следствие на нежелание от страна на историческото предприятие да стопанисва мрежата си с дължимата грижа. (Становище на СЕК, стр.7)

Становище на КРС

КРС счита, че публикуването на информация за дължината на каналната мрежа, за която са били удовлетворени заявки, и за дължината на каналната мрежа, за която не са били удовлетворени заявки, не може да бъде отнесена към качеството на предоставяния от БТК достъп до канална мрежа. При налагане на задължението по т.3, КРС се е съобразила с най-добрата практика на европейските регулаторни органи, свързани с наблюдение на изпълнението на задължението за равнопоставеност и прозрачност от гледна точка на качеството на предоставяните услуги. В съответствие с Доклад на ГЕР за най-добрите практики в регулаторните режими за необвързан достъп на едро и битстрийм достъп[16], сред ключовите показатели за качество (KPI, Key Performance Indicators) са брой на изпълнените заявки и процент на отказаните заявки, среден срок за предоставяне на услуга и среден срок за отстраняване на повреди (при предоставен достъп на други предприятия и за собствени нужди).

[16] *Report on ERG best practices on regulatory regimes in wholesale unbundled access and bitstream access, ERG (07) 53 WLA WBA BP final 080604*

Когато са изпълнени техническите изисквания за достъп до канална мрежа, които следва да се считат за неотменно условие за неговото предоставяне, единственото основание за неудовлетворяване на заявка за достъп е липсата на свободен капацитет в каналната мрежа. От тази гледна точка, КРС не счита за необходимо БТК да публикува и конкретни причини за отказ да удовлетвори конкретна заявка. Съотношението между брой удовлетворени и неудовлетворени заявки е индиректен показател за запълване на каналната мрежа.

КРС счита, обаче, че има основание да приеме бележката на СЕК за представяне на удовлетворените и неудовлетворени заявки по населени места. С оглед посоченото КРС изменя т.V.Б.3.1.1.1 и т.V.Б.3.1.1.2 от проекта на решение, както следва:

„3.1.1.1. брой удовлетворени заявки по населени места;

3.1.1.2. брой неудовлетворени заявки по населени места."

КРС не приема, че информацията по т.V.Б.4.1.2, б. „а"от проекта на решение следва да бъде публично достъпна, доколкото нейното публикуване може да се счита за условие за нарушаване сигурността на мрежата и, съгласно чл.176, т.2, б."а" от ЗЕС следва да се предоставя само на заинтересованите лица. КРС счита, че предоставянето на тази информация на заинтересованите лица, в съответствие с условията, определени в Типовото предложение за достъп до каналната мрежа на БТК, не представлява предоставяне на информация при условия на вече сключен индивидуален договор. Типовото предложение има за цел да определи всички относими условия във връзка с предоставянето на достъп, включително и правилата за предоставяне на информация, въз основа на която заинтересованото предприятие може да прецени дали да поиска конкретно предоставяне на достъп.

По т. V.Б.4.1.2, б."а" от проекта на решение

"Мобилтел" ЕАД счита, че информацията от Типовото предложение за достъп до пасивна инфраструктура по отношение на "организацията и трасетата на първичната и вторична подземна канална мрежа, включително географско разположение на елементите й – канални тръби, защитни тръби, шахти, колектори и други; информация за свободен капацитет в подземната канална мрежа; информация за алтернативни трасета в подземната канална мрежа в случай на липса на физическа и техническа възможност за предоставяне на достъп в заявено трасе; информация за заявки за трасета в каналната мрежа, които са в процес на обработка" следва да е обект на публикуване и на официалната интернет страница на БТК, за да се осигури възможност за нейната периодична актуализация и достъп на заинтересованите предприятия до данните, с оглед установяване на техните бизнес планове. Според "Мобилтел" ЕАД тази информация трябва да се актуализира на времеви интервал не по-дълъг от три месеца. В противен случай, КРС следва да предвиди механизъм за актуализация на Типовото предложение за достъп до пасивна инфраструктура на определен максимален период. (Становище на „Мобилтел" ЕАД, стр. 10)

Становище на КРС

Както бе изтъкнато по-горе, КРС не приема, че посочената информация следва да е публично достъпна от гледна точка на защита на сигурността на мрежата на БТК.

Разработването, в режим на одобрение от КРС, и публикуването на Типово предложение за достъп до пасивната инфраструктура, е гъвкав регулаторен инструмент за постигане на прозрачност и равнопоставеност при изпълнението на наложеното задължение на БТК за предоставяне на достъп до пасивната му инфраструктура на останалите участници на пазара. По тази причина, КРС счита за достатъчно определянето в Типовото предложение на условията, при които посочената информация ще се предоставя на заинтересованите лица. Информацията по т.4.1.2.а. се предоставя само на заинтересовани страни с оглед гарантиране сигурността на мрежата. Конкретната точка определя обема от информация, която БТК следва да предоставя. В типовото предложение ще бъде уреден редът за достъп до тази информация, но целта на мярката не е нейното публикуване в самото типово предложение. Също така, следва да се посочи, че съгласно т.V.Б.4.1.3 от проекта на решение на БТК е наложено задължение да определи условията и да предоставя достъп до информационни системи или бази данни, включително за предоставяне на оторизиран онлайн достъп на заинтересованите предприятия до налични бази данни (и/или информационни системи) с информация за трасетата и елементите на първичната и вторична подземна канална мрежа, както и за свободния капацитет в нея.

По т. V.Б.5 от проекта на решение, т. 5.4.12 от Приложението към решението ("Модел за определяне на цените за месечен абонамент")

- По отношение на използването на модел за определяне на цените за ползване на трасе от каналната мрежа

БТК не възразява срещу използването на модел, предложен от самото предприятие, чрез който то определя цените за ползване на трасе от каналната си мрежа, но възразява срещу резултатите, получени при прилагане на модела. Възраженията са подкрепени със следните аргументи:

1. Оценката[17] на разходите е направена в съответствие с одобрената от КРС система, съгласно която дължината на каналите в каналната мрежа се умножава по разхода на километър. Предприятието посочва, че в сравнение с предходното второ полугодие на 2008 година, каналната мрежа и металните кабели в абонатната мрежа за първо полугодие на 2009 имат както общо, така и по отделно по-ниска настояща оценка, в сравнение с тази за предходното полугодие. В допълнение се отбелязва, че няма нарастване на настоящата стойност на актив Р2012, която да се отнася в тежест на каналната мрежа и не е налице прехвърляне на разходи от пазара на дребно към пазара на едро.

2. В Системата е залегнала методологията Current cost accounting, което означава, че активите участват в резултатите на Системата с тяхната настояща оценка и на тази база са изчислени амортизационни отчисления. Увеличението на счетоводната брутна балансова стойност през годините (например в следствие на заведените новоизградени участъци канална мрежа или ремонти с характер на подобрение на съществуващи такива) не влияе в посока увеличение на разхода на

[17] *Приложение 3.1 от внесените от БТК с писмо вх. № 04-04-562 от 24.09.2009 г. данни от системата за определяне на разходите за първо полугодие на 2009 г.*

единица. В допълнение предприятието представя данни, относно намалението на настоящата стойност на актива Р2012, представляващи търговска тайна.

3. В случай на необходимост КРС би могла да провери стъпките, като съблюдава описанието на Системата и Приложение 2 от нея.

4. Има несъответствия спрямо внесените данни като същевременно с това предприятието смята, че не са взети под внимание всички представени в модела разходи или от страна на КРС са внесени корекции в модела за разходите, които не отразяват действителните обстоятелства. (Становище на БТК, стр. 25-26)

Становище на КРС

Със свое Решение № 1220 от 11.11.2010 г. КРС прие, че представените от БТК данни от системата за определяне на разходите не дават основание предложените цени да бъдат приети за разходоориентирани. Доказателство в тази посока се съдържа и в представеното от БТК становище, в което предприятието е посочило[18], „че е налице намаление на общата настояща стойност през годините, а следователно и на амортизационните отчисления за актив Р2012, което при една и съща дължина на каналната мрежа води до по-нисък разход." Последното не кореспондира с цените за ползване на каналната мрежа, определени от БТК въз основа на действащата система, които при равни други условия не отчитат посоченото от самото предприятие намаление на разходите за амортизация. Следва да се подчертаят и различните ценови нива по отношение на цената за месечен абонамент за ползване на трасе от каналната мрежа, определени в резултат от прилагане на системата за определяне на разходите и при прилагане на модела. В този смисъл, аргументът за проверка на стъпките при разпределение на разходите е необоснован, още повече, че в своето становище БТК се позовава единствено на представените разходи и цени, определени въз основа на предложения от предприятието модел.

Отчитайки посоченото, за целите на определяне на цената за месечен абонамент за ползване на трасе от каналната мрежа КРС е използвала предложения от БТК модел, като представените от предприятието доказателства (финансово-счетоводни документи) бяха подробно разгледани и оценени при включването им в модела. Подробни мотиви за оценката на тези разходи се съдържат в решение на КРС № 1220 от 11.11.2010 г., публикувано на официалната страница[19] на регулатора в интернет.

- **По отношение на наличието на неясноти при прилагане на предложената от КРС формула за ефективно използване на каналната мрежа**

БТК счита, че при определяне на месечните цени, от страна на КРС е допусната съществена грешка, тъй като съгласно текста към формулата за определяне на месечните цени, всяка от цените на линеен метър от таблицата, следва да се намалява пропорционално на площта, заета от кабел/защитна тръба. Предвид посоченото предприятието не може да даде становище за прилагането на посочената формула с включено сечение. (Становище на БТК, стр. 28)

[18] *Стр. 26 от писмо на БТК вх. № 04-04-619/19.11.2010 г.*
[19] *http://www.crc.bg/decisions.php?id=23&lang=bg*

„Космо България Мобайл" ЕАД, СЕК и ЕКМБ считат, че начинът, по който са описани цените за месечен наем на канална мрежа[20], е неясен. „Космо България Мобайл" ЕАД изтъква, че е неясно кога се прилагат цените за метър положена тръба и кога цените, съгласно формулата на стр. 225 от анализа. Предприятието посочва, че това би довело до значителни проблеми при прилагане на предложените ценови ограничения. Подобно становище се застъпва и от СЕК, като сдружението сочи необходимостта от редактиране на текста с оглед ясно и недвусмислено определяне на цените, които следва да се прилагат от БТК, и най-вече – начина на тяхното прилагане, след което би могло да даде и своите конкретни бележки (Становище на „Космо България Мобайл" ЕАД, стр. 6; Становище на СЕК, стр. 7; Становище на ЕКМБ, стр. 5)

Същевременно ЕКМБ счита, че приложената формула за изчисление на цените би могла да бъде приемлива, като относима към оптимизацията на инфраструктурата. След направени калкулации предприятието счита, че методът с изчисление на цените за ползване на канална мрежа чрез прилагането на формулата би бил по-ефективен и обоснован, отколкото прилагането на фиксираните в Таблица 16 цени. (Становище на ЕКМБ, стр. 5)

Становище на КРС

КРС приема бележката. Поясненията са добавени на съответното място в анализа. Във връзка с постъпилите становища, в които се посочва, че така предложената формула не е достатъчно ясна и е възможно да създаде затруднения при прилагането, КРС направи изменения в проекта на решение и проекта на анализ, като тези изменения бяха предоставени за становище на заинтересованите страни. Позицията на КРС по постъпилите становища в рамките на допълнителното допитване до заинтересованите страни се съдържа по-долу в настоящото изложение.

Според ЕКМБ е необходимо допълнително разяснение на механизма на изчисление на цените чрез формулата, включително и яснота как е определен коефициентът 1,6. Предприятието предлага КРС да изясни различните възможности при ползване на каналната мрежа, като даде достатъчно примери, които да обхващат 7 различни хипотези, посочени от предприятието. (Становище на ЕКМБ, стр. 4-5)

Становище на КРС

При разработването на формулата за изчисляване на ефективно заетата площ КРС е използвала добра практика на регулаторните органи във Франция, Португалия и Испания. Тя се основава на прилагането на стандарт ANSI[21]/TIA[22]/EIA[23] 569-A „Commercial Building Standard for Telecommunication Pathways and Spaces". В стандарта

[20] *стр. 224 – стр. 225 от анализа*
[21] *American Standards National Institute*
[22] *Telecommunications Industry Association (TIA): международна организация, в която членуват производители от цял свят. Тя се счита за представител на световната индустрия в областта на информационните и телекомуникационни технологии и подпомага своите членове чрез разработване на индустриални стандарти, извършване на регулаторни анализи, изследване на пазари и оказване на подкрепа в развитието на бизнес възможности.*
[23] *Electronic Industries Alliance (EIA). Членове на Съюза са TIA, Electronic Components Association, Internet Security Alliance и др.*

се препоръчва максимален коефициент на запълване между 20% и 40% на сечението на всяка тръба от подземната канална мрежа. Капацитетът следва да се определя чрез разделяне на сечението на всички кабели в дадена защитна тръба на процента на запълване, като е избрана максимална стойност от 40%. Същият подход се прилага и при определяне на заетото пространство от един кабел или защитна тръба в дадена канална тръба от каналната мрежа.

КРС е отразила препоръките на стандарта във формулата за изчисляване на запълването на канална тръба като е избрала максимален коефициент на запълване от 40%.

- **По отношение на калкулиране на цената на защитната тръба в модела**

„Космо България Мобайл" ЕАД настоява изрично да се поясни, че цената за ползване на защитна тръба при положени кабел/(и) в защитна тръба включва цената на самата тръба, която се поставя предварително от БТК. В противен случай на алтернативния оператор да бъде предоставена възможност сам да инсталира такава срещу съответно приспадане от последващите наемни цени. (Становище на „Космо България Мобайл" ЕАД, стр. 6)

СЕК посочва, че в т. 2 от таблица 16 на стр. 224 от Приложението е посочена цена за „ползване на защитна тръба при положени кабел/(и) в защитна тръба", като не е уточнено дали тази защитна тръба се осигурява от БТК или от предприятието ползвател. Доколкото в текста е упомената думата „ползване", и предвид на описания в Приложението метод за определяне на цените, отразяващ разходите за изграждане и поддържане на каналната мрежа, от сдружението считат, че при поискване от страна на алтернативен оператор да ползва защитна тръба, срещу цената, посочена в т. 2 от таблица 16, БТК следва да предостави за ползване такава защитна тръба, а в случай че такава не е налична – да положи защитна тръба, без операторът да дължи за това никакво допълнително възнаграждение (еднократно и/или периодично). Все пак, за избягване на съмнение, намират за удачно този факт да бъде изрично отбелязан. Наред с посоченото, в таблицата следва да бъде посочена и отделна, съответно занижена, цена за ползване на защитна тръба при положени кабел/(и) в защитна тръба, в случаите, когато алтернативното предприятие поиска само да осигури такава вместо БТК. Предвиждането на такава възможност е необходимо с оглед наличието на случаи, когато в поисканото трасе от каналната мрежа не е налице свободна защитна тръба, а за БТК е трудно или невъзможно да предостави такава в поискания от съответния алтернативен оператор срок. (Становище на СЕК, стр. 8)

Становище на КРС

КРС счита за обосновани становищата, в които се посочва, че е необходимо да се направи разграничение относно цената, която ще се заплаща, в случаите, когато защитната тръба се поставя от БТК, и когато тя ще се полага от предприятието, ползващо достъп. В тази връзка КРС направи изменение в проекта на решение, което бе предоставено за становище на заинтересованите страни. Позицията на КРС по постъпилите становища се съдържа по-долу в настоящото изложение.

- **По отношение на цената на кабел, положен извън защитната тръба**

БТК счита, че определянето на цена за кабел, положен извън защитна тръба в канална тръба в размер на 50% от цената за положен кабел в защитна тръба е необосновано, доколкото наличието на такъв кабел ограничава възможността за полагане на защитни тръби и ангажира аналогичен ресурс. Предприятието обръща внимание, че ако при определяне на цената се отчита заетото пространство в каналната мрежа, то би следвало да се вземе предвид, че в каналната мрежа могат да бъдат разполагани защитни тръби с различни размери, което от своя страна би следвало да доведе и до различна цена за ползване на услугата, във всеки отделен случай. Доколкото подобен фактор не е бил отчетен в приетия до момента модел, предприятието счита, че не е налице основание за определяне на различна цена за разполагане на кабел без защитна тръба. Също така предприятието счита, че в каналната мрежа на БТК следва да се позволява разполагане единствено на защитени кабели като предлага от ценовата листа да отпадне цената за разполагане на кабел, без защитна тръба. Предприятието посочва, че определената цена от 0,08 лв. за линеен метър кабел, не покрива разходите за предоставяне на услугата и не позволява на компанията да реализира каквато и да било печалба от нея, което противоречи както на разпоредбите на Закона за електронните съобщения, така и на нормалната търговска практика в сектора на електронните съобщения.

Предприятието отбелязва, че в случай че КРС не приеме изложените съображения за отпадане на цената за полагане на кабел без защитна тръба, е необходимо изрично да се допълни, че последната ще се прилага само за кабели, които отговарят на изискванията за безопасност и технологично могат да се полагат без наличие на HDPE покритие (Hign Density Polyetilen) – материал със солидна здравина и износоустойчивост, който изпълнява функциите, присъщи на защитната тръба. Такива кабели са коаксиалните или някои по-скъпи оптични кабели. (Становище на БТК, стр. 25-29)

СЕК счита, че цената от 0,08 лв./м за положен кабел извън защитна тръба, следва да бъде значително намалена Подобно становище изразява ЕКМБ, като предприятието счита, че всички цени са неоправдано високи. От ЕКМБ и СЕК привеждат пример, при който в една канална тръба с диаметър 75/110 мм без използване на защитни тръби според тях могат да бъдат положени най-малко 10 кабела. т.е. БТК в този случай би получило поне 0,80 лв./м на канална тръба, което е близо два пъти повече от определената разходоориентирана цена за такава тръба. Изводът на предприятията е за необходимостта от съответно, най-малко двойно, намаляване на предвидената цена за полагане на кабел без защитна тръба. (Становище на СЕК, стр. 12)

Същевременно СЕК отбелязва, че изводът от пояснението в т. 3 от таблицата 16 от анализа сочи, че директно полагане на кабели не би могло да се извършва и цената от 0,08 лв./м не би могла да се прилага за други кабели освен коаксиални и симетрични и то само ако това бъде предвидено в съответното типово предложение (или действащите ОУКМ) на БТК. Аналогичен пояснителен текст към цената за полагане на кабел извън защитна тръба е предвиден и с Приложение I към Решение № 1220 (Становище на СЕК, стр. 8-9)

Становище на КРС

Като отчита, че до одобряване на Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК, посочените в таблица 16 от

Приложението, цени за ползване на канална мрежа ще се прилагат при условия, одобрени в съответните Общи условия, прилагани от БТК, КРС отбелязва, че в т. 3.2.2 от Общите условия за съвместно ползване на подземна канална мрежа на предприятието е регламентирана възможността да се изтеглят коаксиални и симетрични кабели без защитна тръба. Предвид допуснатата от БТК правна възможност и при отчитане на резултатите от направена от КРС проверка[24], сочеща наличието на кабели без защитна тръба, с горепосоченото решение, регулаторът е постановил прилагането на цена, в съответствие с посочената правна възможност, както и с констатираните заварени случаи. Към настоящия момент КРС поддържа непроменено становището си по отношение на определената цена за кабел без защитна тръба, още повече, че от представените от оторизираните предприятия доводи не става ясно въз основа на какви данни е направено допускането за 10 кабела, нито дали изобщо е технически обосновано подобно запълване на каналната тръба.

Отчитайки предстоящото изпълнение на наложеното задължение за изготвяне на Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа) КРС е посочила в пазарния анализ, че „цената за месечен абонамент за ползване на трасе от каналната мрежа от 0,08 лв./линеен метър е приложима по отношение на коаксиални и симетрични кабели. До 30.11.2011 г. тази цена се прилага и по отношение на заварените случаи.

Така определените цени следва да се прилагат при отчитане разпоредбите на чл. 14, от Наредба № 17 от 03.06.2005 г. за правилата за изграждане на кабелни далекосъобщителни мрежи и съоръженията към тях."

- **По отношение на конкретен размер на месечната цена за ползване на трасе от каналната мрежа на БТК**

БТК предлага да бъде променена определената от КРС цена за линеен метър защитна тръба, която според предприятието следва да бъде повишена, като бъде определена цена в размер на 0,286 лв./м или на 0,20 лв./м, в случай, че КРС счете, че предприятието следва да бъде лишено от нормална търговска печалба. Освен мотивите, свързани с извършената от КРС оценка на разходите, включени в модела, като мотив за промяна на цената и нейното повишаване БТК привежда данни за цени на канална мрежа в някои Европейски страни, на базата на които изчислява средна цена от 0,233 Евро на линеен метър, прилагана в държавите от Европейския съюз. Така БТК стига до извода, че определената от КРС цена за линеен метър защитна тръба следва да бъде променена и да отговаря на внесените от БТК разходи. (Становище на БТК, стр. 27-28)

От своя страна СЕК счита, че определените абсолютни стойности на цените в таблица 16 към т. 5.4.12.1 от Приложението би следвало да претърпят допълнително изменение в посока тяхното намаляване, като възразява срещу определения от КРС размер на цената на капитала, и наличието на разходи за маркетинг. Становището си за намаление на цените СЕК мотивира и с посочената от КРС в Приложение I към Решение № 1220 статистика за средните европейски нива на месечните цени за ползване на защитна тръба от канална мрежа на

---

[24] С констативни протоколи на КРС № С-ЕМ-114/26.08.2010 г., № С-ОК-104/26.08.2010 г., № С-НК-073/26.08.2010 г. е установено наличието на кабели без защитна тръба в каналната мрежа на БТК

съответното историческо предприятие, съгласно която цената от 0,16 лв. на метър, предвидена в Приложението към Проекта, надвишава средното ценово равнище в страни с регулация в ЕС с повече от 2 ст. От сдружението отбелязват и факта, че в редица от изследваните страни цените за ползване на защитна тръба са далеч по-ниски от посочената в т. 2 на таблица 16 от Приложението цена, като са съизмерими с определените в Приложението цени за положен кабел извън защитна тръба. Като примери в това отношение могат да бъдат посочени държави като Дания – 0,025 лв./м, Литва – 0,057 лв./м, и Естония – 0,088 лв./м Поради това от СЕК считат, че цената за ползване на защитна тръба в България следва да бъде не по-висока от средноевропейското равнище от 0,137 лв./м (Становище на СЕК, стр. 11-12)

Становище на КРС

Предложената от БТК цена е определена въз основа на предложения от предприятието модел, без да е взета предвид направената от КРС оценка на разходите. КРС още веднъж посочва, че е разгледала и оценила представените от БТК доказателства относно включените в модела разходи и поддържа без изменение становището си относно техния размер. Както вече беше посочено, подробни мотиви за оценката на разходите, включени при определянето на цената, се съдържат в решение на КРС № 1220 от 11.11.2010 г., публикувано на официалната страница[25] на регулатора в интернет.

Цитираните от СЕК данни по повод направено от КРС[26] сравнение, както това е посочено от самия регулатор, има за цел само да илюстрира малкия брой страни с налична регулация и големите различия между цените, предвид различните условия за изграждане и ползване на канална мрежа в съответната държава-членка. Поради голямото разнообразие на цени, варианти на изградена инфраструктура, тип строителство в различните държави, наличие на други видове комунални предприятия, които предоставят достъп, местни закони и т.н., сравнението на цените за ползване на канална мрежа е силно затруднено. Предвид посоченото КРС би могла да приеме посочените аргументи, при условие, че цените отговарят на изискването за съпоставимост.

Според становището на ЕКМБ, цените, посочени в таблица 16 от анализа са прекалено високи, тъй като от предприятието намират, че извършената от КРС оценка на разходите, направени от БТК във връзка с доказване разходоориентираността на цените, е неправилна, защото разходите са оценени по настояща стойност. Според ЕКМБ, КРС следва да отчита, че каналната мрежа на БТК е била изграждана през определен период от време, като за всеки един период цените за дейности и материали са били различни и не кореспондират на тези цени, които в момента са актуални и които БТК е предоставило пред КРС. Предприятието предлага на КРС да събере информация за цените за изграждане на канална мрежа, както към настоящия момент, така и за цените за изграждана такава, съответно стойностите до които е достигнала каналната мрежа през целия период на нейното съществуване, като подчертава и факта, че каналната мрежа на БТК е била собственост на държавата. (Становище на ЕКМБ, стр. 2)

[25] *http://www.crc.bg/decisions.php?id=23&lang=bg*
[26] *Приложение I към Решение на КРС № 1220/11.11.2010 г.*

Становище на КРС

Според представена от БТК информация[27] към момента на приватизация каналната мрежа не е заведена като отделен актив в счетоводството на дружеството, а като част от съответната селищна мрежа. Във връзка с представената от БТК информация КРС отправи запитване към съответните държавни институции. Отговорът[28] на запитването, постъпил от Агенция за приватизация и следприватизационен контрол потвърждава представената от БТК информация за това, че към момента на приватизация каналната мрежа на дружеството не фигурира като отделен актив, като е посочено и следното: „В информационния меморандум са описани видове и бройки различни телефонни мрежи без да е посочена или изведена канална мрежа като отделен актив." В отговор на запитването на КРС Агенцията по геодезия, картография и кадастър информира[29], че не разполага с данни за броя и разположението на техническата инфраструктура. Предвид посоченото за КРС не е налице възможност да определи цените за ползване на трасе от каналната мрежа за целия период на съществуването на актива.

Оценката на разходите по настояща стойност е съобразена с предложенията на конкурентните предприятия в рамките на второто обществено обсъждане на пазарния анализ и с представените от тях разходни калкулации за формиране на цена за ползване на линеен метър канална мрежа, въз основа на реализирани проекти за изграждане на канална мрежа[30]. Становището на конкурентните предприятия за оценка на каналната мрежа по настояща стойност съвпада и с приложения от БТК принцип на оценка на актива за целите на ценообразуването.

ЕКМБ и СЕК считат, че в модела, не следва да се включват маркетингови разходи, доколкото тези разходи не са присъщи, задължителни и относими за изграждането, поддръжката и експлоатацията на каналната мрежа. Предприятията посочват, че включването на маркетингови дейности при услуги, които са обект на продажба на едро, е неоправдано и следва да отпадне от Проекта, като това намери своето отражение и върху определените разходоориентирани цени, определени в таблица 16 от анализа. (Становище на ЕКМБ, стр. 3; Становище на СЕК, стр. 12)

Становище на КРС

КРС счита за основателна бележката за изключване на разходите за маркетингови дейности в модела. Същевременно отбелязва, че в общите разходи, отчетени в модела не са включени разходи за маркетинг. Налице е техническа грешка при изписване на видовете общи разходи, включени в модела. С оглед на прецизност КРС коригира текста в анализа.

---

[27] *Писмо на БТК вх. № 04-04-94/12.02.2010 г.*

[28] *Писмо на Агенцията за приватизация и следприватизационен контрол вх. № 04-04-94/12.02.2010 г.*

[29] *Писмо на Агенцията по геодезия, картография и кадастър вх. № 04-15-1/12.04.2010 г.*

[30] *Приложенията с калкулация на ценообразуване на наем на канална мрежа са посочени от предприятията за търговска тайна и са представени от„Спектър нет" АД (Приложение № 4 към вх. № 12-01-5041/28.08.2009 г), „Иком сървиз" АД (вх. № 12-01-5021/28.08.2009 г.), „Ай Ти Ди Нетуърк" АД (Приложение № 2 към вх. № 12-01-5041/28.08.2009 г.), „Евроком Кабел Мениджмънт България" ЕООД (Приложение № 3 към вх. № 12-01-5041/28.08.2009 г).*

Според ЕКМБ от калкулацията относно стойността на каналната мрежа следва да се извадят стойностите на тръбата, която се ползва от БТК, също така и на тръбата, която е резервирана за аварийни нужди на БТК. Предприятието посочва, че ако тези стойности не са извадени, то за БТК ще е налице възможност да прехвърля тежестта от изграждане и поддържане на мрежата върху предприятията, които я ползват, като в същото време се увеличава драстично цената за наемане на трасе в нея. (Становище на ЕКМБ, стр. 3)

Становище на КРС

КРС счита, че изразеното от ЕКМБ становище не кореспондира с възприетия от КРС подход при определяне на цените за ползване на каналната мрежа на БТК. Както вече беше посочено, възприетият начин на определяне цените на каналната мрежа се основава на хипотетичен модел, който предполага и хипотетичен брой тръби. Заложените в модела тръби, съставляват хипотетично трасе от каналната мрежа, като на тази база се изчислява стойност на една отделна канална тръба от съставляващите трасето. Аналогичен е подходът и на оторизираните предприятия в приложените от тях калкулации. При това разходите за изграждане и поддръжка на каналната мрежа не зависят от това дали тя се ползва за собствени нужди, или за отдаване под наем. От друга страна капацитетът, резервиран за аварийни нужди е предназначен за ползване при повреда, независимо на чие разположение е авариралата тръба.

СЕК и ЕКМБ считат, че размерът на цената на капитала (WACC) следва да бъде коригиран (намален) като изтъкват, че огромна част от каналната мрежа на историческия оператор е изградена с изцяло държавно финансиране, при това в значително отдалечен период от време, като изградената канална мрежа е предадена безвъзмездно в собственост на историческия оператор. Неотчитането на този фактор води до значително изкривяване на крайния резултат в посока завишаване на действителната стойност на каналната мрежа, а оттам – и на цените за наемането ѝ, във вреда на предприятията, ползващи я под наем. (Становище на СЕК, стр. 11; Становище на ЕКМБ, стр. 3)

Становище на КРС

КРС намира за неприемливо предложението за коригиране (намаляване) на среднопретеглената цена на капитала. В застъпеното от двете предприятия становище не се разглежда методологията за определяне на среднопретеглената цена на капитала, а се поставя въпрос за източниците на финансиране на инвестиции от страна на БТК. При това източниците на привлечени средства са изцяло игнорирани, а по отношение на източниците на собствени средства, които предприятието може да инвестира, се разглежда единствено амортизацията на актива-канална мрежа. В тази връзка КРС още веднъж посочва, че актива канална мрежа се оценява по настояща стойност предвид на което историческата му стойност не оказва влияние при определяне на източниците на собствени средства, които предприятието може да инвестира.

СЕК и ЕКМБ, с оглед отчитане на степента на запълненост на тръбите, предлагат механизъм за обемна отстъпка за брой положени кабели, като при добавяне на кабели в съществуващо трасе, съответното алтернативно предприятие получава по 10% отстъпка за всеки следващ положен от него в същото трасе кабел,

като първият добавен кабел се плаща с 10% отстъпка, вторият с 20% и т.н. (Становище на СЕК, стр. 13; Становище на ЕКМБ, стр. 4)

Становище на КРС

Предложението за въвеждане на обемна отстъпка кореспондира с ценовите ограничения, наложени от КРС с Решение № 721 от 10.05.2007 г. Различията в цените в зависимост от броя на кабелите беше оспорвано от страна на оторизираните предприятия, които изтъкваха, че подобни цени противоречат на принципа за разходоориентираност и практически са трудно приложими. В настоящия анализ КРС е отчела тези становища, като е предложила прилагането на формула, прилагането на която осигурява заплащане на месечен абонамент само за сечението, което всяко предприятие ползва. Предвид посоченото, КРС счита предложението за неприемливо.

Становища, постъпили във връзка с писмо изх. № 04-04-639 от 09.12.2010 г. на Комисията за регулиране на съобщенията

По конкретния размер на цените за ползване на каналната мрежа на БТК:

- **В случаите, когато конкурентно предприятие само полага защитни тръби в каналната мрежа на БТК**

Според СЕК, „Космо България Мобайл" ЕАД и „Близу Медиа Енд Броудбенд" ЕАД разликата между цените за ползване на каналната мрежа на БТК, в случаите, когато конкурентно предприятие само полага защитни тръби и изтегля кабели, и когато полага кабели в съществуващи защитни тръби е твърде малка. Заинтересованите страни считат, че цените за ползване на каналната мрежа на БТК, в случаите, когато конкурентно предприятие само полага защитни тръби и изтегля кабели не отразяват действителните разходи за полагане на защитни тръби във вече изградена канална мрежа и следва да бъдат по-ниски от 0,15 лв. на метър, съответно от 0,43 лв. на метър.

Становище на КРС

Както е посочено в приложението към решението, разходните елементи и нива на предложения от БТК модел са съпоставени с разходните калкулации на конкурентните предприятия, представени в рамките на общественото обсъждане на проекта, проведено през 2009 г. Само едно от конкурентните предприятия е представило разходи за полагане на защитни тръби, като размерът на тези разходи не се различава съществено от представените от БТК разходни документи за полагане на защитна тръба в каналната мрежа, в съответствие с последните актуални договори. При отчитане на посоченото и предвид липсата на конкретни доказателства за размера на разходите за полагане на защитна тръба, представени с настоящите становища, КРС не би могла да приеме за обосновани вижданията на заинтересованите страни, че цената за защитна тръба, положена от конкурентно предприятие, следва да се намали.

„Космо България Мобайл" ЕАД и „Близу Медиа Енд Броудбенд" ЕАД считат, че с отпадането на маркетинговата дейност като друг разход, включен в разходната

калкулация, при определяне на цените за ползване на каналната мрежа на БТК, съгласно измененията в Приложението към Проекта на решение, следва да настъпят и корекции в насока намаляване на цените за ползване на каналната мрежа на БТК.

Също така „Космо България Мобайл" ЕАД счита, че от модела следва да отпаднат и разходите за „събиране на дължимите суми", поради следните причини:

- *БТК не прави разходи за събиране на дължими суми по договорите за достъп до пасивна инфраструктура, защото всички разноски, свързани с плащанията се поемат от платеца – чл. 78 от ЗЗД гласи, че „Разноските по изпълнението са в тежест на длъжника…";*
- *Дори да се стигне до принудително събиране на дължимите вземания, разноските за това отново са дължат от длъжника и дори се ползват с привилегията по чл. 136, ал. 1, т. 1 от ЗЗД.*

Становище на КРС

Мотивите за запазване на цената за ползване на канална мрежа, без изменение, след заличаване на текста „маркетингови дейности", са посочени на систематичното им място при отразяване на становищата на заинтересованите страни от общественото обсъждане, открито с решение на КРС № 1119/18.10.2010 г.

КРС счита, че предложението за отпадане на разходите за „събиране на дължими суми" е неприемливо, поради следните мотиви:

На първо място, разходите за билинг и фактуриране и събиране на дължими суми са групирани в една обща подгрупа от общите разходи на БТК, както това е посочено в Препоръка[31] на ЕК № 98/322 от 08.04.1998 г. относно взаимното свързване в условията на либерализиран телекомуникационен пазар (Част 2 – счетоводно разделяне и прилагане на система за определяне на разходите), допълнена с Препоръка[32] № 2005/698 от 19.09.2005 г. относно счетоводно разделяне и прилагане на система за определяне на разходите в съответствие с регулаторната рамка за електронни комуникации. В цитираните документи на ЕК разходите за билинг и събиране на дължими вземания са разпределят директно към продуктите или услугите, където това е възможно, в противен случай разходите се разпределят към услугите на база разходи за труд или между услугите на база тяхното ползване. При това разходите за билинг и събиране на дължими вземания се включват в бизнес единицата „Услуги на дребно", като някои от разходите се отнасят към бизнес единицата „Услуги на едро".

На второ място, КРС счита позоваването на ЗЗД за неотносимо. От изложеното по-горе е видно, че БТК прави разходи във връзка със събиране на дължимите суми. Разпоредбата на ЗЗД се отнася до разходите, които алтернативното предприятие следва да направи при заплащане на ползваните услуги (например такси за банкови преводи).

Като още веднъж изтъква в становището си и аргументите, представени в рамките на общественото обсъждане, открито с Решение на КРС № 1119 от 18.10.2010 г. относно твърде високата цена за ползване на каналната мрежа, определена от КРС, „Близу Медиа Енд Броудбенд" ЕАД счита, че КРС следва да посочи и какви цени ще се прилагат по отношение на сега положените кабели в защитни тръби от самите предприятия.

---

[31] *http://www.etsi.org/WebSite/document/aboutETSI/EC_Legislation/1998_322.pdf*
[32] *http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:266:0064:0069:EN:PDF*

Становище на КРС

В т. V.Б.5.3 от решението са посочени конкретните цени, както и условията, при които ще се прилагат.

- **По отношение на цените за месечен абонамент за ползване на канална мрежа на линеен метър, определени въз основа на модела**

В становището на БТК отново са посочени аргументите, които като цяло се застъпени при общественото обсъждане на Общите условия за ползване на каналната мрежа на дружеството.

Становище на КРС

КРС поддържа без изменение становището и мотивите си, съдържащи се в Приложение 1.1 към Решение № 1220/11.11.2010 г., които са предоставени само на БТК, поради наличието на данни -търговска тайна в приложението.

По условията, свързани с прилагане на цената за кабел без защитна тръба

Позовавайки се на условията, свързани с прилагането на цената от 0,08 лв. на линеен метър, посочена в Таблица 16 от проекта на анализа, СЕК заключава, че полагането на оптични кабели в каналната мрежа на БТК може да бъде извършвано само при използване на защитни тръби и заплащане на съответната за тях цена. Същото становище се застъпва и от „Космо България Мобайл" ЕАД. Заинтересованите страни още веднъж изтъкват позицията си, че няма основание оптичните кабели да бъдат третирани различно от симетричните и коаксиалните що се отнася до технологичните изисквания за полагането им в каналната мрежа. В позицията им се подчертава, че изискването за използване на защитни тръби при полагане на оптични кабели не произтича от никакви нормативни изисквания или практическа необходимост, както и че то би създало значителни пречки пред осъществяване на дейността на предприятията, включително като доведе до невъзможност за ползване на налично пространство в каналната мрежа на БТК, което би могло да бъде достатъчно за полагане на самостоятелен кабел, но не и за изтегляне на защитна тръба.

В подкрепа на позицията за полагане на оптични кабели без защитна тръба, СЕК представя на вниманието на комисията допълнителни данни относно практиката при полагане на оптични кабели в канална мрежа в други държави-членки на ЕС и Европейското икономическо пространство, в които достъпът до каналната мрежа на историческия оператор е регламентиран.

Предвид изложените аргументи за полагане на оптични кабели без защитна тръба заинтересованите страни предлагат различни подходи.

Според „Космо България Мобайл" ЕАД – на конкурентните предприятия следва да се предостави поне едната от двете възможности да инсталират оптични кабели извън защитни тръби (като това изрично се посочи в пазарния анализ) или БТК да бъде задължена да предостави достъп до стоящите празни и неизползвани резервни тръби.

Според СЕК поясненителният текст към т. 3 от Таблица 16 от анализа следва да бъде променен така: „Цената за месечен абонамент за ползване на трасе от

каналната мрежа от … лв./м е приложима по отношение на кабели, положени извън защитна тръба.".

От своя страна „Мобилтел" ЕАД предлага да се въведе уточнението, че цената от 0,08 лв./линеен метър е приложима и по отношение на положените оптични кабели извън защитна тръба (предвид наличието на оптични кабели, чиято технология (стоманено вече, уплътняващи нишки, стоманена оребрена броня) позволява тяхното полагане извън защитна тръба).

Становище на КРС

КРС счита така представените становища за необосновани. На първо място е необходимо да се има предвид следното:

Съгласно т. 2 на препоръка ITU-T L.35, която се отнася до инсталация на оптични кабели в канална тръба, когато диаметърът на каналната тръба позволява и да се използват защитни тръби (PE или PVC sub-ducts), същите се полагат чрез изтегляне. Съгласно Раздел II., т. 1 на допълнение ITU-T L.35 Amendment 1, инсталирането на оптични кабели изисква празни канални тръби и ако няма такива е необходимо инсталирането на допълнителни канални тръби. Инсталирането на допълнителни канални тръби е важно за развитието на FTTx мрежи в градски условия, където няма резервни канали. Допълнението към препоръка ITU-T L.35 е изцяло ориентирано към изтеглянето на защитни тръби в канална тръба с цел увеличаване на алтернативните възможности за ползване на каналната мрежа от множество предприятия.

В т. 5.2. на препоръка ITU-T L.10 са описани механичните характеристики, на които следва да отговарят оптичните кабели, предназначени за изтегляне в канална тръба. Характеристиките минимално допустим радиус на свиване и устойчивост на опън, на удар, на натиск и усукване се постигат именно посредством използването на защитна тръба (HDPE тръба).

Също така, в раздел III. „Регулация" на доклада на BEREC BoR (10) 08 „Достъп от следващо поколение – проблеми при прилагането и продукти на едро" са заложени изисквания в типовото предложение за използването на защитни тръби (sub-ducts) с цел разделянето на оптичните кабели на различни предприятия. Включването на изискване в Доклада на BEREC за използването на защитна тръба при инсталиране на оптични кабели ще стимулира използването на посочената практика в останалите държави-членки на ЕС.

Предвид посоченото, КРС счита за необосновани становищата, според които е допустимо изтеглянето на оптичен кабел извън защитната тръба.

На следващо място, в становищата липсва анализ на относимата нормативна уредба в съответните държави-членки. Типовото предложение е документ, който съдържа правилата за достъп, но е допустимо определени относими условия да бъдат уредени и в нормативен акт. В тази връзка, съдържанието на типовото предложение не е меродавно за пълния обхват от правила, определящи реда за достъп в съответната държава-членка.

СЕК предлага да отпадне и уточнението под линия към формулата за изчисляване на цените след одобряване на типово предложение, предвиждащо, че тя „важи за коаксиални и симетрични кабели в каналната мрежа, когато това е допустимо съгласно условията за достъп до каналната мрежа", като посочва, че не би следвало с Решението, прието в резултат на извършения от КРС пазарен анализ,

да се ограничава необосновано и предварително до възможността с типовото предложение да се предвиди полагането на кабели в каналната мрежа без защитна тръба.

Становище на КРС

КРС не приема предложението, предвид изложените по-горе мотиви относно полагане на оптични кабели без защитна тръба.

Във връзка с ценовите ограничения по т. V.Б.5.3 от проекта на решение, „Мобилтел" ЕАД счита, че следва да се уточни, че цените по т. 1 от Таблица 16 от приложението към решението, се дължат алтернативно на цената по т. 2 и т. 3, с оглед избягване на противоречиво тълкуване на текста.

Становище на КРС

Цените се заплащат за реално ползваната услуга. При подписване на констативния протокол за начало на ползваната услуга ще бъде определено какъв достъп се предоставя – за ползване на каналната тръба или за ползване на защитна тръба. На база на подписания протокол се дефинира ползваната услуга и дължимата цена.

„Мобилтел" ЕАД изразява становище, че липсата на информация относно дължината на положените тръби, съответно разходите за широк изкоп в общите изкопни работи и за положените в бетонов кожух PVC тръби, не позволяват да се определят коректно разходите, което създава предпоставки за едностранно определяне на цени от страна на БТК.

Становище на КРС

КРС подчертава, че в приложението към решението е отбелязана липсата на надеждна информация относно дължината и броя на тръбите в подземната канална мрежа на историческото предприятие единствено във връзка с неприложимостта на действащата система на БТК за определяне на разходите. В тази връзка още веднъж посочваме, че за остойностяване на разходите в модела са ползвани актуални цени за дейности и материали, съгласно последни актуални договори за изграждане на канална мрежа на БТК, в които фигурира и дължината на положените тръби. Предвид посоченото КРС не приема, че при определяне на цените са налице предпоставки, които водят до едностранно определяне на цени от страна на БТК.

БТК повтаря мотивите си, изложени в рамките на общественото обсъждане, открито с Решение на КРС № 1119/18.12.2010 г. по отношение на цената за кабел, положен извън защитна тръба в канална тръба, приложима до определяне на разходоориентирани цени, одобрени с Типовото предложение за ползване на пасивна инфраструктура (канална мрежа). Предприятието още веднъж възразява срещу прилагането на цена от 0,08 лв./м за срок от 1 година за заварените случаи на кабели, различни от симетрични и коаксиални, положени извън защитна тръба. В тази връзка БТК счита, че за да бъде наложено на предприятията задължение да „вкарат" кабели, различни от коаксиални и оптични в защитни тръби, то би следвало спрямо такива кабели да се прилага цена за ползване на защитна тръба, като по мнение на

предприятието е единственият реален начин за реализация на това преместване, тъй като практиката показва, че административната принуда не води до желаните резултати. В становището на БТК още веднъж се повтаря, че определената цена от 0,08 лв. за линеен метър кабел не покрива разходите на БТК за предоставяне на услугата и не позволява на компанията да реализира каквато и да било печалба от нея. Въз основа на изложеното БТК предлага да се позволява разполагане единствено на защитени кабели, а цената за разполагане на кабел без защитна тръба да отпадне от ценовата листа.

Становище на КРС

Съгласно т. 3.2.2 от Общите условия се допуска изтегляне без защитна тръба само на защитени с полиетиленова обвивка коаксиални и симетрични кабели и същите не би следвало да бъдат отнесени към оптичните кабели, за които поради технологични съображения се въвежда използване на защитна тръба (HDPE). Коаксиалните и симетричните съобщителни кабели имат по голяма устойчивост на опън, удар, натиск и усукване, в следствие на което технологичните условия по полагане на същите следва да се различават от тези на оптичните кабели.

При налагането на специфични задължения КРС отчита реалното положение на пазара. В тази връзка КРС е предвидила преходен период, в който се дава възможност на страните да уредят взаимоотношенията си в съответствие с правилата за достъп до каналната мрежа. КРС е отчела обстоятелството, че е необходимо да бъдат създадени правила, които да стимулират привеждане на съоръженията в съответствие с общите условия. В тази връзка КРС определя, че след изтичане на преходния период дължимата цена е тази, приложима за полагане на кабел в защитна тръба.

Относно определената цена от 0,08 лв., КРС подчертава, че цената е определена в рамките на модела и въз основа на оценените от регулатора разходи.

По отношение на срока за прилагане на цената за кабел без защитна тръба за заварени случаи

СЕК счита, че е необходимо режимът, който следва да се прилага към заварените случаи да бъде ясно уреден, като посочва, че към момента не е налице яснота по въпроса каква цена ще се прилага по отношение на заварените случаи след изтичане на определения от Комисията срок 30.11.2011 г. Подобно становище се застъпва и от „Близу Медиа Енд Броудбенд" ЕАД, като предприятието настоява КРС да уточни дали заварените случаи включват всички кабели, които са положени извън защитна тръба, без значение дали са оптични, коаксиални или други или се отнасят за всеки един кабел, без значение вида и начина на ползване – във или извън защитна тръба, както и да посочи какви са причините за определяне на датата 30.11.2011 г. за краен срок по отношение на заварените случаи.

СЕК предлага, в случай, че изискването за използване на защитни тръби при полагане на оптични кабели остане, текстът на пояснението към определящата цените таблица да гласи: „Цената за месечен абонамент за ползване на трасе от каналната мрежа от … лв./м е приложима по отношение на коаксиални и симетрични кабели. До влизане в сила на одобрено от КРС типово предложение за достъп до каналната мрежа на БТК тази цена се прилага и по отношение на заварените случаи." Предложението срокът да не бъде обвързан с конкретна фиксирана дата, а да бъде обвързан с влизането в сила на типовото предложение за достъп до пасивна инфраструктура на БТК, е мотивирано с възможността типовото предложение да бъде одобрено и/или влезе в сила след 30.11.2011 г.

„Мобилтел” ЕАД също посочва, че не е изяснено и дали има данни, които да позволят преизчисляването на дължимите цени по отношение на заварените случаи след изтичане на предвидения от КРС срок.

Становище на КРС

Преходният период е предвиден с цел да се осигури възможност на предприятията да уредят своите отношения. В рамките на този период предприятията следва да приведат съоръженията си в съответствие с техническите изисквания.

Условията за ползване на каналната мрежа след изтичане на този период следва да намерят място в типовото предложение.

В случай, че към 01.12.2011 г. не е налице действащо типово предложение и все още съществуват оптични кабели, които са поставени извън защитна тръба, то дължимата цена е равна на тази, приложима за ползване на защитна тръба. КРС счита, че тази мярка няма да създаде необоснована тежест за предприятията, тъй като е даден достатъчен период, в рамките на който предприятията имат възможност да приведат съоръженията си в съответствие с приложимите технически изисквания.

По отношение отлагане прилагането на формулата

Според „Близу Медиа Енд Броудбенд” ЕАД методът за изчисляване на цените за ползване на канална мрежа чрез прилагането на формулата би бил по-ефективен и обоснован. От друга страна прилагането ѝ се отлага до одобряване типово предложение, а процедурите по обсъждане и приемане на административни актове и тяхното влизане в сила могат да продължат прекалено дълго, ето защо предприятието настоява прилагането на формулата да започне с приемането на настоящия анализ.

Становище на КРС

Както е посочено в писмото на КРС, изх. № 04-04-639/09.12.2010 г., описаният модел за формиране на цените за месечен абонамент за ползване на трасе от каналната мрежа кореспондира с Общите условия за ползване на подземната канална мрежа на БТК, одобрени с решение № 1220 11.11.2010 г., както и съгласно общите условия, действали преди (решение на регулатора № 721/10.05.2007 г.), и не отчита възможността в канална тръба да се полагат защитни тръби с диаметри, различни от посочените в модела. Предвид посоченото, КРС си запазва правото да преразгледа изходните параметри, заложени в модела в съответствие с условията за ползване на каналната мрежа, които ще залегнат в типовото предложение за достъп до пасивната инфраструктура на БТК (канална мрежа).

В становището на „Мобилтел” ЕАД се посочва, че съгласно т. V.Б.5.2 от проекта на решение, формулата по т. V.Б.5.1.3. се прилага върху цените за ползване на канална тръба от ценовата листа, одобрена при одобряване на типовото предложение за достъп до пасивна инфраструктура. Според дружеството не е изяснено как посочената формула се отнася към определяне на цената за ползване на канална мрежа.

Становище на КРС

Както е посочено в писмото на комисията, изх. № 04-04-639/09.12.2010 г., цените за канална тръба, определени съгласно т. V.Б.5.1.2. от проекта на решение са основа за определяне на крайните цени, които се заплащат за предоставения достъп до каналната мрежа. При определяне на крайната цена се отчита ефективно заетата площ. Ефективно заетата площ се определя по формулата, посочена в писмото.

„Мобилтел" ЕАД, посочвайки формулата $S = \left\{\left(D_{тр./к.} * 1{,}6\right)/2\right\}^2 * \pi$ *, където* $D_{тр./к.}$ *е диаметър на защитна тръба/кабел счита, че е необходимо да е налице яснота по отношение на диаметъра на вече положените защитни тръби в каналната мрежа. Предприятието мотивира становището си с необходимостта от сигурност по отношение на възможностите на БТК да предостави данни за броя и вида на тръбите (като диаметър) на положените вече защитни тръби в каналната мрежа с оглед приложението на формулата в бъдещ период.*

Становище на КРС

Комисията счита, че приложението на формулата в бъдещ период е ясно и заплащането следва да е свързано с действително заетата площ. Конкретното установяване на заетата площ е предмет на отношения между страните по договора за достъп.

БТК счита, че с решение № 1119/18.10.2010 г. КРС е публикувала сгрешен текст, а именно предложената от КРС формула, която е неработеща, което опорочава процедурата по обществено обсъждане на пазарния анализ. Предприятието твърди, че КРС е променила формулата в анализа, като по този начин се опитва да коригира допуснатата грешка. Според БТК липсва конкретна цена, върху която се прилага формулата, изготвена от КРС. Също така, според предприятието, с писмото КРС не разяснява анализа, а го изменя, като промените са съществени и на практика изменят целия модел на определяне на цените. В допълнение предприятието счита, че подхода, при който при определяне на крайните цени се налага задължение за прилагане на формула върху цени, чиято стойност е неизвестна и предстои да бъде одобрена в типовото предложение е незаконосъобразен и нарушава правото на защита на страните, доколкото те не биха могли да направят своите изчисления и да придобият представа относно стойността на крайните цени, при които ще предоставят услугата достъп до канална мрежа.

Въз основа на посоченото, както и изтъквайки краткия срок за запознаване с разясненията във връзка с прилагане на формулата БТК предлага да бъде проведено ново обществено обсъждане в съответствие със ЗЕС.

В допълнение, предприятието посочва, че за прилагане на формулата ще е необходим гратисен период най-малко от 2 години, с оглед извършване на инвентаризация на мрежата за идентифициране на кабелите в зависимост от новия начин на таксуване. За да събере данни за дължината на положените кабели, към които да приложи всяка от трите различни цени БТК ще трябва да направи допълнителен разход за обхождане на цялата канална мрежа в страната, който възлиза на не по-малко от 3 милиона лева (за инвентаризация на около 100 000 шахти, на цена средно по 30,00 лв. на шахта). В допълнение следва да се отбележи, че при

определянето на цените КРС не е взела под внимание (не е признала) този вид разход като присъщ за услугата ползване на канална мрежа.

Становище на КРС

Относно твърденията за нарушаване на процедурата по приемане на пазарния анализ, КРС счита тези твърдения за неоснователни. Цел на процедурата по чл. 36 от ЗЕС е да бъде обсъден със заинтересованите страни проекта на регулатора за определяне, оценка и анализ на съответните пазари, както и определените от комисията специфични задължения. Неоснователни са твърденията, че с писмо изх. № 04-04-639 от 09.12.2010 г. КРС прави съществени изменения спрямо проекта, приет с решение № 1119 от 18.10.2010 г.

На първо място, КРС не изменя наложеното задължение за определяне на разходоориентирани цени въз основа на система, която оценява разходите на ефективен оператор. На следващо място, КРС не изменя задължението за определяне на разходоориентирани цени въз основа на модел, одобрен от КРС, до прилагане на разходоориентирани цени въз основа на система, която оценява разходите на ефективен оператор. Също така, не се променя и изискването за определяне на крайна цена въз основа на формула и по-специално, не с правят промени в конкретната формула.

В рамките на общественото обсъждане постъпиха становища, въз основа на които КРС прие за необходимо да допълни съответни пояснения и мотивите в проекта, с цел постигане на максимална яснота относно наложените задължения. Видно от направените промени, посочени в писмо изх. № 04-04-639 от 09.12.2010 г., КРС не въвежда качествено нови задължения спрямо проекта, предложен за обсъждане с Решение № 1119 от 18.10.2010 г. КРС е допълнила предложените на консултации текстове, с цел постигане на максимална яснота във връзка с определените специфични задължения. Както се посочи, тези промени са продиктувани от становищата на заинтересованите страни. В тази връзка възможност за предоставяне на становище следва да се осигури именно на тези предприятия, които са се възползвали от правото да представят становище в 30-дневния срок по чл.36 от ЗЕС. Процедурата по чл.36 от ЗЕС не предвижда изискване към КРС за провеждане на обществено обсъждане при всяко изменение в първоначално представения проект. В случаите, когато е необходимо да бъдат изяснени в максимална степен позициите на заинтересованите страни, приложение следва да намери не разпоредбата на чл.36 от ЗЕС, а тази по чл.34, ал.3 от АПК.

Предвид посоченото, КРС счита за необосновано твърдението за нарушаване на процедурата по приемане на решението на КРС.

В решението на КРС изрично се посочва, че размерът на цената, въз основа на която ще се прилага формулата и ще се изчислява крайната дължима цена, ще бъде определена при одобряване на типовото предложение. Предвид законоустановената процедура за одобряване на типово предложение, на заинтересованите страни ще бъде предоставена възможност да предоставят становища по конкретния размер на дължимите цени. Следва да се има предвид, че предмет на настоящото обсъждане е формулата, която въвежда принципа на определяне на крайната цена.

Съгласно т. 5.3.2 от Общите условия БТК има право да изисква от Оператора пълна информация и документация по техническата спецификация и местоположението на неговите кабели положени в Подземната канална мрежа.

Посредством Заявлението за предоставяне на услугата (Приложение № 1 на Общите условия) и Констативния протокол (Приложение № 3 на Общите условия) конкурентното предприятие предоставя информация на БТК за типа на кабелите, които ще/са положени в каналната мрежа на БТК. От гореизложеното е видно, че БТК разполага с информация относно типа на кабелите, които се разполагат в каналната мрежа като съответно от спецификацията на същите може да се определи и техния диаметър.

БТК счита, че начина на определяне на цена, на база използвано сечение от канална тръба, променя съществено модела, подложен на обществено обсъждане с решение № 1119 от 18.10.2010 г.

Като изтъква, че цените, получени в резултат от прилагане на формулата, значително редуцират цените за защитни тръби за линеен метър, предприятието счита, че определянето на цената за ползване на каналната мрежа, на база сечение на канал/тръба, спрямо цяла канална тръба е практически неприложимо. В мотивите се сочи, че нито БТК, нито операторите, ползващи каналната мрежа на дружеството имат информация за сечението на положените кабели в нея. Прилагането на подобна цена налага измерването им, което да бъде направено във всяка една тръба. Практиката от реалните възможности за инвентаризация показва, че за подобна дейност са необходими минимум 2 години при статично положение на услугата и непрекъсната паралелна работа на 20 екипа при пълна координация между БТК и клиентите. Посочените затруднения се задълбочават и от липсата на единен стандарт, определящ стандартно сечение на кабели/защитни тръби, което е допълнителна пречка за прилагането на модела.

В заключение БТК застъпва виждането си, че прилагането на цена на база сечение няма да оптимизира използването на каналната мрежа, а напротив ще доведе до силно неефективното й използване, в сравнение с модел, при който се заплаща единствено за линеен метър защитна тръба.

Становище на КРС

На първо място, КРС не приема за обосновано твърдението, че нито БТК, нито предприятията, ползващи каналната мрежа на дружеството имат информация за сечението на положените кабели в нея. Такова твърдение не може да се приеме, предвид съдържанието на Общите условия, което регламентира взаимоотношенията между страните във връзка с ползването на канална мрежа. На второ място, както се посочи, съгласно т. 5.3.2 от Общите условия БТК има право да изисква от Оператора пълна информация и документация по техническата спецификация и местоположението на неговите кабели, положени в подземната канална мрежа. Сеченията на съответните кабели се описват в спецификациите на съответните производители. При прилагане на формулата ще се отчитат параметрите на съответния кабел/защитна тръба съобразно техническите им спецификации. Именно прилагането на формулата дава възможност да се определи реално заетата площ в каналната тръба, а оттам да бъде определена справедливата цена, която се дължи от алтернативното предприятие.

По отношение на коефициента „1,6”, използван във формулата

„Близу Медиа Енд Броудбенд” ЕАД счита, че прилагането на коефициент води до изкуствено увеличаване на площта на сечението на кабела или на защитната

тръба, върху която се изчислява цената. Това, според предприятието, не би могло да се обоснове с технически изисквания. В допълнение се изтъква, че в момента по-голямата част от каналната мрежа на БТК, особено в гр. София, е препълнена с положени кабели, поради което коефициентът не би бил валиден.

СЕК и „Космо България Мобайл" ЕАД също смятат, че поради включения във формулата коефициент „1,6", неоправдано се ограничават възможностите за пълноценно използване на капацитета на каналната мрежа и неоправдано се завишават цените за ползването ѝ.

СЕК и „Близу Медиа Енд Броудбенд" ЕАД предлагат конкретен размер на коефициента – „1,2".

Становище на КРС

КРС не приема направеното предложение. Коефициентът „1,6" отразява полагането на три и повече защитни тръби в канална тръба. В тази връзка, при използване на каналните тръби при спазване на техническите изисквания не е налице основание да се твърди, че коефициентът не би бил приложим. КРС счита за обосновано и пропорционално да се придържа към вече изложените мотиви за приложение на посочения коефициент спрямо добрите практики на регулаторите на държавите-членки. Освен това, СЕК и „Близу Медиа Енд Броудбенд" ЕАД не са обосновали по никакъв начин предложението си коефициентът във формулата да бъде намален от 1,6 на 1,2.

„Космо България Мобайл" ЕАД оспорва цитирания от КРС стандарт, който според предприятието е неприложим, а освен това не съдържа изискване за въвеждане на конкретна формула. В допълнение предприятието счита, че доколкото стандартът е приет от организации извън кръга на посочените в чл. 17 от Рамковата директива използването му ще е в директно нарушение на европейското законодателство.

Що се отнася до изискването на стандарта за запълване между 20% и 40% от капацитета, предприятието посочва, че стандартът изрично допуска запълване и до 60%, което следва да бъде взето под внимание, ако въпреки всичко КРС реши да се опре на стандарта в определянето на коефициента и същият следва да бъде намален.

Становище на КРС

КРС не приема изложеното от предприятието. Посоченият стандарт има отношение към процента за запълване на канална тръба и в тази връзка практически няма как в стандарта да има изискване за прилагане на формула. Предложената формула е заимствана от добрите практики на регулаторите на държавите-членки и е съобразена със заетия капацитет на каналната мрежа на БТК.

Стандартът се прилага от производители на оптични кабели и с оглед посоченото неоснователно е твърдението за неприложимост на стандарта към конкретния казус. В качеството му на индустриален стандарт същия се прилага и рамките на Европейската общност (видно от практиката на регулаторите на държавите-членки) и в тази връзка КРС приема за несъстоятелни твърденията за противоречие с европейското законодателство.

Разпоредбата на чл. 17 от Рамковата директива не въвежда забрана за прилагане на стандарти, приети от международни организации.

СЕК излага становище, че при изчисляването на цените, които биха се получили при прилагане на формулата с включения в нея коефициент „1,6", при използване на защитна тръба с диаметър 40 мм предприятията би следвало да заплащат цена от 0,21 лв. на метър, която е значително по-висока от определената в Таблица 16 цена от 0,16 лв. на метър за полагане на защитна тръба. Това според тях компрометира твърдението за разходоориентираност на определените по двата метода цени и би довело до значително завишаване на разходите на използващите такива защитни тръби предприятия след преминаване към прилагане на формулата.

Становище на КРС

КРС не приема твърдението на СЕК, че заплащането на цена от 0,21 лв. при използване на защитна тръба с диаметър 40 мм *„компрометира твърдението за разходоориентираност на определените по двата метода цени и би довело до значително завишаване на разходите на използващите такива защитни тръби предприятия след преминаване към прилагане на формулата."* Разходоориентираната цена, изчислена на база на модела, се отнася до цяла канална тръба като цените за ползването на защитни тръби се определят въз основа на нея. Както е посочено в приложението към решението, на база на тази цена се определя цена за ефективно заета площ, изчислена чрез формулата. Действително цената от 0,21 лв. на метър ефективно заета площ е по-висока от определената в Таблица 16 (0,16 лв. на линеен метър) от приложението към решението. Същевременно цената на метър ефективно заета площ за защитни тръби с диаметър 32 мм и по-малко, е по-ниска от определените в Таблица 16 (0,16 лв. на линеен метър).

По отношение на техническите изисквания, свързани с полагане на защитни тръби в каналната мрежа на БТК

Посочвайки, че КРС не е отчела и не е отдала нужната значимост на факта, че изграждането на мрежи от следващо поколение е един вече започнал процес, СЕК предлага с пазарния анализ да бъде предвидена изрично възможността за използване и на защитни тръби с диаметър, различен от 32 мм и 40 мм, като изтъква, че съществува значителен риск влизането в сила на типовото предложение за достъп до пасивна инфраструктура на БТК да се забави значително, предвид времето, необходимо за одобряване на типовото предложение за достъп до пасивната инфраструктура, или във връзка с обжалване на решението на КРС. Със същите мотиви „Космо България Мобайл" ЕАД застъпва същото становище по отношение на включване в анализа на изричен текст, даващ възможност на предприятията да ползват защитни тръби с диаметър, различен от 32 мм и 40 мм.

Становище на КРС

В становището на СЕК не се съдържа конкретно предложение за определяне на тръби с различен диаметър. Предприятието посочва, че процесът по изграждане на мрежи от следващо поколение вече е започнал. В същото време, в рамките на консултациите по обсъждане на съдържанието на общите условия не са постъпили становища от заинтересовани страни, които да посочат необходимост от изменение в общите условия в тази част. КРС счита, че определянето на конкретни правила относно диаметъра на защитните тръби следва да бъде направено след консултации със заинтересованите страни. В тази връзка конкретните условия следва да се дефинират в типовото предложение.

СЕК, подкрепено и от „Близу Медиа Енд Броудбенд” ЕАД, се противопоставя на изискването за полагане на оптични кабели в защитни тръби, като изтъква, че това би довело до неефективно ползване на каналната тръба, тъй като ще е налице значително незапълнено пространство, както в защитните тръби, така и в самата канална тръба и вместо 10 оптични кабела без защитни тръби, реално ще могат да се изтеглят само 3 защитни тръби с по 1 или 2 кабела във всяка една.

Становище на КРС

КРС не приема посоченото и поддържа мотивите си, изложени по-горе.

По отношение на становища, несвързани със специфичните ценови задължения за ползване на подземна канална мрежа на БТК

Според „Близу Медиа Енд Броудбенд” ЕАД в анализа не е предвиден механизъм, който да позволява на операторите да могат да узнаят какво е действителното положение във всяка една тръба от каналната мрежа на БТК и съответно кой или кои оператори и какви кабели са положили в инфраструктурата на БТК. Предвид посоченото, предприятието предлага БТК да бъде задължена да публикува детайлна и изчерпателна информация за заетостта на всяка една тръба и на свободния капацитет, като това бъде отразено в задълженията в т. 5.4.9 „Задължения за прозрачност при предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа)” от Приложението към Проекта на решението.

Становище на КРС

КРС поддържа мотивите си, че това е динамична информация и не е налице възможност да се поддържа актуална информация за целия свободен капацитет на каналната мрежа. В тази връзка, е предвидено задължение БТК да предоставя на заинтересованите страни конкретна информация за свободен капацитет при конкретни запитвания.

В съответствие с т.V.Б.4.1.2. б.”е” от решението в съдържанието на типовото предложение за достъп до пасивна инфраструктура (канална мрежа) следва да бъдат уредени условията за предоставяне на достъп за проверка от конкурентни предприятия на местата, в които съществува възможност за предоставяне на достъп до канална мрежа или на местата, където такъв достъп е отказан поради липса на физическа и техническа възможност.

„Близу Медиа Енд Броудбенд” ЕАД счита, че КРС следва да изясни съдържанието на нововъведеното понятие „оторизирано предприятие”, както и на понятието „заварени положения”.

Становище на КРС

КРС уточнява, че под „оторизирано предприятие” се разбира предприятие, което има право да ползва достъп, съобразно нормативната уредба (чл. 3 от Наредба № 1 за условията и реда за осъществяване на достъп и/или взаимно свързване). С оглед недопускане на неясноти комисията е използвала понятията алтернативно и конкурентно предприятие.

По отношение на заварените положения преходният период до 30.11.2011 г. се отнася за оптични кабели, положени извън защитна тръба.

Допълнителни предложения, свързани с предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура

„Космо България Мобайл" ЕАД предлага, с оглед разпоредбите на Препоръката на Европейската комисия относно регулирания достъп до мрежи за достъп от следващо поколение (NGA) КРС да наложи на БТК и следните допълнителни задължения:

- *БТК да предоставя достъп във всички свободни тръби без да се оставя резервна такава.*

  „Космо България Мобайл" ЕАД предлага въвеждането на това задължение, тъй като не намира техническа причини за изискването БТК да пази една резервна тръба, още повече, че всяко едно предприятие изгражда мрежите си с необходимата резервираност. Предприятието посочва, че статистически погледнато, хипотеза, в която една от две непосредствено разположени една до друга тръби бъде разрушена, а втората да остане здрава, е нищожна. Също така „Космо България Мобайл" ЕАД изрично подчертава, че трябва да се разграничат случаите на прекъсване на кабел, в които той или се подменя или се „сплайсва".

- *БТК да предоставя достъп до неосветено влакно (dark fibre) от оптичните си кабели в случай, че липсва възможност за предоставяне на достъп до каналната мрежа на БТК за изтегляне на собствен кабел от страна на алтернативните доставчици. Неосветеното влакно следва да се предлага при разходоориентирани цени, които следва да са по-ниски от цената на метър за кабел.*

- *БТК да инсталира една или повече допълнителни тръби с достатъчен диаметър за нуждите на алтернативните предприятия, при изграждането на нова канална мрежа. Броят на тръбите следва да се определя съгласно гъстотата на населението в района, в който се изгражда инфраструктурата. Мотивът на „Космо България Мобайл" ЕАД за предлагане на това задължение се основава на чл. 16 от Препоръката.*

Според „Космо България Мобайл" ЕАД, ако предложените по-горе задължения не бъдат наложени със сегашния анализ ще се натрупа съществено забавяне в развитието на широколентовия пазар в България. (Становище на „Космо България Мобайл" ЕАД, стр. 5-6)

Становище на КРС

По отношение на резервирането на свободен капацитет в подземната канална мрежа за целите на аварийни ситуации, КРС счита, че наличието на такъв технологичен резерв е задължителен за гарантиране безаварийното функциониране не само на мрежата на БТК, но и на всички предприятия, които ползват достъп в съответен участък. В съответствие с Доклад BoR (10) 08 „Достъп от следващо поколение – проблеми на прилагането и продукти на едро" (стр. 42) на Органа на европейските

регулатори в областта на електронните комуникации (BEREC), в типовото предложение за достъп до канална мрежа следва да бъдат уредени техническите въпроси на достъпа, като за част от тях се счита определянето на резервиран свободен капацитет за целите на поддръжката и текущия ремонт, който да се използва от всички оператори. Като пример е дадена Португалия, където за тези цели се заделя 20% от вътрешното пространство на тръбите във всяко трасе на каналната мрежа.

Както бе посочено по-горе, във връзка със становището на Сдружението за електронни комуникации по точки V.Б.1.2 и V.Б.1.4 от проекта на решение, алтернативна възможност за предоставяне на достъп до тъмно влакно, при липса на свободен капацитет в подземната канална мрежа на БТК, е предвидена в т.V.А.1.5 и т.VI.1.6 от проекта на решение. КРС счита, че задължението не следва да бъде наложено по принцип, тъй като при определяне на специфичните задължения КРС изхожда от тяхната пропорционалност спрямо констатираните конкурентни проблеми. Както вече бе посочено, КРС е наложила специфично задължение за достъп до тъмно влакно с цел достигане до крайните потребители, но с оглед и на стимулиране на ефективното използване на мрежата на БТК. КРС счита, че следва да насърчава и инвестициите в алтернативна мрежова инфраструктура. От тази гледна точка и с оглед установеното динамично изграждане на оптични мрежи през последните две години, КРС счита, че следва да бъдат разгледани и възможностите за съвместно инвестиране в FTTH инфраструктура от останалите участници на пазара. Предвид последното КРС не приема предложението за налагане на разходоориентирани цени за предоставяне на тъмно влакно в случай, че липсва възможност за предоставяне на достъп до каналната мрежа на БТК за изтегляне на собствен кабел от страна на алтернативните доставчици, тъй като счита, че налагането на предложеното задължение единствено по отношение на БТК би довело до липса на стимули за инвестиции. Поради липсата на аргументи КРС намира за неприемливо и предложението за определяне на разходоориентирани цени „*които следва да са по-ниски от цената на метър за кабел”*.

Прилагането на чл.16 от Препоръка 2010/572/ЕО за регулиран достъп до абонатни мрежи от следващо поколение (NGA)[33] бе коментирано от КРС във връзка със становището на Сдружението за електронни комуникации по точки V.Б.1.2 и V.Б.1.4 от проекта на Решение. Съгласно изложените по-горе мотиви, КРС счита, че не може да задължи БТК да изгражда допълнителен капацитет в подземната си канална мрежа единствено за целите на неговото ползване от други предприятия. Освен това, разпоредбата на т.16 от Препоръката се прилага съобразно пазарното търсене (в случая, на услуги на едро за достъп до подземната канална мрежа на БТК), а не в съответствие с гъстотата на населението в даден район.

КРС би желала да изтъкне, че развитието на пазара за широколентов достъп на дребно не зависи от регулаторната намеса, доколкото не подлежи на ex ante регулиране, а предимно от потребителското търсене, върху което влияят редица фактори, като икономическото развитие на отделните региони, покупателната способност на населението, свързана и със заетостта на труда, както и множество други фактори от социално и културно естество. КРС счита, че предвидените в проекта на решение специфични задължения са насочени към създаване на условия за стимулиране на конкуренцията на вертикално свързания пазар на широколентов достъп на дребно, като са съобразени с действащата нормативна уредба в областта на електронните съобщения.

---

[33] *Commission Recommendation of 20 September 2010 on regulated access to Next Generation Access Networks (NGA), OJ L L 251 от 25.09.2010 г.*

ЕКМБ предлага КРС да задължи БТК в максимално кратки срокове да ревизира и изчисти каналната си мрежа от нерегламентирани и недекларирани трасета и кабели.

Становище на КРС

Извършването на ревизия относно състоянието на каналната мрежа, както и предприемането на конкретни действия с цел премахване на кабели, поставени в противоречие с установените правила, не може да бъде осъществено с еднократно действие на предприятието. За извършването на посочените действия е необходимо технологично време като на този етап КРС не може да определи конкретните срокове, в които следва да бъдат предприети действия от БТК. Въз основа на информацията, която БТК следва да предоставя въз основа на задължението по т. V.Б.1.4.4. от проекта на решение КРС ще прецени какви са възможностите за определяне на конкретни изисквания спрямо БТК във връзка с управлението на каналната мрежа.

Д.III. По отношение на наложените специфични задължения на „Българска телекомуникационна компания” АД за предоставяне на битстрийм достъп.

По т. VI.1 от проекта на решение

БТК предлага да отпадне предложеното в т. VI.1. задължение на предприятието за предоставяне на битстрийм достъп. В случай че КРС не приеме това предложение БТК предлага същото да се редуцира единствено до населени места с население над 70 000 жители, като задължението се ограничи до битстрийм на второ ниво.

Мотивът на БТК е, че практически няма пазарна необходимост от предоставяне на битстрийм достъп, поради силно конкурентната страна при изграждане на инфраструктурата. БТК счита, че задължението следва да е ограничено до по-малки населени места, където няма така силно изградена инфраструктура. Освен това, според мнението на БТК, разширяването на обхвата на битстрийм достъпа няма да доведе до допълнителни ползи за алтернативните предприятия (подробно мотивът е изложен в т.III.1. от становището на БТК, стр. 29).

Становище на КРС

КРС счита, че с оглед мотивите за направеното предложение, в становището си БТК е допуснало техническа грешка, и предлага задължението му за предоставяне на битстрийм достъп да бъде ограничено до населени места с ***под***, а не ***над***, 70000 жители. Това предположение е свързано с мотивите на БТК, че задължението следва да е ограничено до по-малки населени места, както и с възражението на БТК по т.I.2 от становището му относно определянето на географския характер на пазара на широколентов достъп на дребно като национален.

КРС отново посочва, че БТК не е представило основания за разделно географско изследване на условията на взаимозаменяемост при търсенето и предлагането на услуги за широколентов достъп на дребно, на основата на географско сегментиране на

населените места в съответствие с броя на жителите: населени места с до 70000 жители и населени места с над 70000 жители. Видно от интернет страницата на „Маркет тест" АД[34], посоченото от БТК изследване на потреблението на интернет е проведено сред градското население на България на възраст от 15 до 69 години. По тази причина, то не може да се счита за представително за цялата страна. Не е посочено ясно, че в изследването е наложена граница за големи градове, като населени места с над 70000 жители. Ако тази граница е ясно установена, в него за малки градове следва да се считат и единадесет от областните административни центрове (Видин, Враца, Габрово, Кърджали, Кюстендил, Ловеч, Монтана, Разград, Силистра, Смолян и Търговище[35]). Освен това, изследването е насочено предимно към проучване на потребителското търсене, а предлагането е анализирано единствено на основата на цените на широколентов достъп до интернет на дребно в 9 от най-големите градове в България (Бургас, Варна, Велико Търново, Плевен, Пловдив, Русе, София, Стара Загора и Хасково). От гледна точка на изложеното, КРС не приема за основателно предложението на БТК задължението му за предоставяне на широколентов достъп на едро да се отнася само до населени места с население под 70000 жители.

КРС е определила географския обхват както на пазара на широколентов достъп до Интернет на дребно, така и на пазара на широколентов достъп на едро, в съответствие с българското законодателство, като се е придържала и към Препоръката на ЕК за съответните пазари от 2007 г., Насоките на ЕК относно анализа на пазарите и изследване наличието на значително въздействие върху пазара[36], като допълнително се е съобразила с Общата позиция на ГЕР относно географските аспекти на пазарния анализ (определяне и мерки)[37]. В последния документ (стр. 9), са посочени индикатори, при наличието на които националните регулаторни органи следва да предприемат по-детайлен анализ на географските аспекти на пазара, както следва:

- един или няколко алтернативни оператори имат значително, но по-малко от национално, покритие на мрежите си и упражняват значителен конкурентен натиск в регионите, в които осъществяват дейност;
- историческият оператор прилага географски диференцирани цени или, ако историческият оператор прилага единни национални цени, съществуват значителни различия в нивата на цените, прилагани от него и от алтернативните предприятия в регионите, където последните осъществяват дейност;
- съществуват значителни географски различия в продуктовите характеристики на предлаганите услуги.

Както е видно от приложението към проекта на решение, при определяне на обхвата на пазара на широколентов достъп на дребно и неговите географски характеристики КРС напълно се е съобразила с изследване наличието на посочените индикатори на българския пазар. КРС разглежда подробно трите условия и стига до заключението, че те не са изпълнени, като конкретните аргументи на комисията са

---

[34] http://www.mtest.bg/izsledvaniya/bg

[35] Посочените областни административни центрове са с население под 70000 души, съгласно данни на населението с настоящ адрес на Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване" към края на 2009 г.

[36] Commission guidelines on market analysis and the assessment of significant market power under the Community regulatory framework for electronic communications networks and services, (2002/C 165/03), OJ C 165 от 17.07.2002 г.

[37] ERG Common Position on Geographic Aspects of Market Analysis (definition and remedies), ERG (08) 20 final CP Geog Aspects 081016

представени в Раздел IV, т. 2.4. От гледна точка на констатирането на тяхната липса при разглеждане на шестте региона за планиране, КРС е счела за нецелесъобразно да предприема задълбочено географско изследване на пазара. Така КРС стига до извода, че пазарът на широколентов достъп до интернет на дребно следва да се определи като национален.

Същият подход е приложен при определяне на пазара на широколентов достъп на едро, като при изследване на взаимозаменяемостите при търсенето и предлагането КРС е доказала, че в следващия двугодишен период не може да се очаква търсене и предлагане на услуги на едро, аналогични на предлагания от БТК битстрийм достъп, от нови участници на пазара или от оператори на LAN и CATV мрежи (раздел VI.1.2 от приложението към проекта на решение). По тази причина, в обхвата на този пазар са включени само услугите за битстрийм достъп, предлагани от БТК. На основата на националното измерение на мрежата на историческото предприятие, пазарът е определен като национален. При изследването на трите критерия, КРС стига до заключението, че пазарът на широколентов достъп на едро подлежи на ex ante регулиране, тъй като изпълнява кумулативно всеки от тях (раздел VI.2 от приложението към проекта на решение). В допълнение, при анализа на този пазар, КРС изследва непрекия конкурентен натиск от наличието на алтернативни мрежи, който би могъл да бъде оказан на БТК от гледна точка на взаимозаменяемостите, констатирани при широколентовия достъп до интернет на дребно. Представена е и нагледна графична информация за географското разпределение на изградените LAN и CATV мрежи (фигури 29 до 33), чиито оператори разполагат с възможности да оказват конкурентен натиск върху поведението на БТК на пазара на дребно на регионално ниво. В резултат на тези подробни и задълбочени анализи, КРС стига до извода, че БТК е предприятие със значително въздействие върху пазара на широколентов достъп на едро.

В становището на БТК се посочва, че разширяването на обхвата на битстрийм достъпа няма да доведе до допълнителни ползи за алтернативните предприятия. На първо място, това твърдение не е подкрепено с аргументи. На следващо място, към момента БТК не предлага битстрийм услуги на едро на всички нива, съобразно Наредба № 1 и по тази причина историческото предприятие не би могло да оцени какво ще е търсенето на услуги на отделните нива – например, на национално ниво.

От гледна точка на изложеното, КРС счита за неоснователни предложенията на БТК и, по тази причина, не ги приема.

По т. VI.1.3 от проекта на решение

„Мобилтел” ЕАД предлага да отпадне уточнението, че БТК има задължение да предоставя самостоятелно ползване на xDSL битстрийм достъп до неактивна абонатна линия само в случаите на наличие на вече изградена инфраструктура, осигуряваща абонатен достъп. Според „Мобилтел” ЕАД наличието на неактивна абонатна линия предполага изградена инфраструктура. От друга страна се създават условия за злоупотреба с права от страна на БТК - в случай, че всички абонатни линии от даден възел са неактивни, то е възможно БТК да премахне, с цел да не предоставя необвързан достъп, необходимите съоръжения, които осигуряват възможност за достъп до абонатните линии. (Становище на „Мобилтел” ЕАД, стр. 11)

Становище на КРС

КРС не приема предложението на „Мобилтел” ЕАД. Относими са мотивите, изложени във връзка със становището на предприятието по т. V.A.1.2 от проекта на решение.

По т. VI.1.6 от проекта на решение

Според „Мобилтел” ЕАД ценовите условия за предоставяне на тъмно влакно за пренос (backhaul) при битстрийм достъп трябва да са регулирани от КРС като част от задълженията на съответния пазар. „Мобилтел” ЕАД посочва, че задължението за достъп до тъмно влакно, по своята същност, се явява начин за осигуряване на услугата backhaul, а не въвеждане на допълнителна услуга. (Становище на „Мобилтел” ЕАД, стр. 12)

Становище на КРС

КРС не приема становището на „Мобилтел” ЕАД. Мотивите са изложени по-горе на систематичното място. КРС е посочила, че задължението за предоставяне на тъмно влакно се явява начин за осигуряване на възможност за пренос (backhaul). По тази причина задължението на БТК по т.VI.1.6 се отнася до предоставяне на тъмно влакно само при битстрийм достъп, предоставян на ниво непосредствено след DSLAM. Само на това ниво, ползващото достъпа предприятие следва да разполага свое активно мрежово съоръжение в помещение на БТК (съвместно разполагане) и да осъществи за своя сметка преноса (backhaul) до собствената си мрежа. На останалите нива на предоставяне на битстрийм достъп (в точка на присъствие в опорната мрежа – на ниво обслужващ и отдалечен комутатор, както и на IP управляемо ниво), този пренос (backhaul) се включва в предоставяната от БТК услуга на едро.

В становището си СЕК посочва, че липсва ценова регулация по отношение на задължението за предоставяне на backhaul чрез dark fibre при липса на алтернативно трасе в подземната канална мрежа на БТК. СЕК твърди, че свободното търговско договаряне на цените за достъп до тъмно влакно са в противоречие с изискванията на Препоръката за мрежите от следващо поколение и принципа на технологична неутралност. СЕК отбелязва, че „всички условия по предоставяне на backhaul услуги за целите на битстрийм достъп посредством тъмно влакно, следва да бъдат регулирани от КРС”. (Становище на СЕК, стр. 13)

Становище на КРС

КРС не приема за основателно твърдението на СЕК. Задължението за предоставяне на тъмно влакно за пренос (backhaul) при битстрийм достъп на ниво непосредствено след DSLAM при липса на физическа и техническа възможност за предоставяне на пряко и алтернативно трасе в подземната канална мрежа на БТК е част от задълженията за реализиране на достъп на първо ниво.

По т. VI.1.10.2 от проекта на решение

БТК предлага да отпадне задължението по т. VI.1.10.2 от проекта на решението.

Мотивът на БТК е, че задължението и по-конкретно частта, отнасяща се до внасяне в КРС на предложение за изменение на условията на дребно шест месеца преди стартиране на търговското им предлагане, противоречи на действащото законодателство. Съгласно чл. 216, ал. 6 от ЗЕС предприятията, предоставящи електронни съобщителни мрежи и/или услуги, представят цените на дребно за сведение в КРС в три дневен срок преди влизането им в сила.

Също така БТК отбелязва, че изменения в условията на предоставяне на услугите на дребно могат да се предлагат на крайните потребители най-рано един месец след осигуряване на възможност за ползване на съответните услуги на едро от заинтересованите предприятия.

БТК счита, че наложеното задължение е пример за свръхрегулация, като КРС излиза извън пределите на компетенциите си и налага задължение, за което нормативната уредба изрично е предвидила друг ред и условия за изпълнение.

На четвърто място БТК изразява мнението си, че въвеждането на допълнителни изисквания за условията за предоставяне на битстрийм достъп ще доведе до засилване на пазарния дял на дребно на предприятията, предоставящи услуги чрез кабелни и LAN мрежи, като по този начин БТК ще бъде лишена от възможността да предлага временни отстъпки и промоции с оглед стимулиране на ADSL.

БТК посочва, че действащото в момента задължение за предварително уведомяване на предприятията, ползващи битстрийм достъп за временни промени в условията е достатъчна гаранция за спазване на наложените специфични задължения. (Становище на БТК, стр. 30)

Становище на КРС

Съгласно т. 32 от Препоръката на ЕК за регулиран достъп до мрежи за достъп от следващо поколение (NGA) НРО следва да определят правила, според които предприятията със значително въздействие върху пазара обявяват условията за предоставяне на нови услуги на едро най-малко шест месеца преди старта на предоставяне на еквивалентни услуги на дребно.

Целта на посоченото правило е да се гарантира, че предприятието със значително въздействие върху пазара няма да се възползва от положението си на пазара и няма да предлага оферти на дребно, без да се гарантира възможност на алтернативните предприятия да репликират тези оферти. В тази връзка, наложеното от КРС задължение отговаря на целите на регулаторната рамка и е съобразено с насоките, които очертават регулаторния подход във всяка една държава-членка.

КРС не счита за основателни твърденията за нарушаване на чл. 216, ал. 6 от ЗЕС. За да се изпълни ефективно наложеното задължение, то необходимо условие е КРС да разполага с относимата информация за цените на дребно, които ще бъдат предложени от БТК. Само така КРС може да оцени дали планираните изменения в условията на едро ще гарантират наличие на реални възможности за ефективна конкуренция. С наложеното задължение не се въвежда регулация в цените на дребно, КРС не цели да

ревизира направените предложения за оферти на дребно. Целта е да бъде събрана необходимата информация, която ще даде възможност на КРС да оцени коректността на предложението за условия за предоставяне на услугата на едро.

КРС отчита обстоятелството, че изискването за предварителното внасяне на условия, когато изменението се отнася само и единствено до ценовите условия, шест месеца преди влизането им в сила, е неоправдано. В тази връзка КРС счита, че за случаите, когато изменението се отнася само до ценовите условия, БТК ще бъде задължено да публикува на страницата си и да представи на комисията съответното изменение в ценовите условия на дребно и едро два месеца преди стартиране на търговското предлагане на услугите на дребно.

По т. VI.3 от проекта на решение

„Мобилтел" ЕАД счита, че задължението за прозрачност при предоставяне на битстрийм достъп следва да бъде допълнено, както следва: „Българска телекомуникационна компания" АД се задължава да осигури ефикасен битстрийм достъп на едро, като не поставя изисквания за ползване на допълнителни услуги или изпълнение на допълнителни условия, които не са необходими за целите на предоставяне на поискания достъп ." (Становище на „Мобилтел" ЕАД, стр. 12-13)

Становище на КРС

Въвеждането на предложеното задължение не е необходимо, тъй като същото се съдържа в чл.14, т.2 от Наредба № 1 за условията и реда за осъществяване на достъп и/или взаимно свързване.

„Мобилтел" ЕАД счита, че задължението за прозрачност следва да бъде допълнено, както следва: „Определянето на други условия за предоставяне на битстрийм достъп до абонатна линия, различни от публикуваните, не трябва да ограничават развитието на конкуренцията и да създават неравнопоставеност, както и да внасят неяснота при регламентиране на условията за реализиране на необвързания достъп." (Становище на „Мобилтел" ЕАД, стр. 13)

Становище на КРС

КРС счита, че предложението не следва да се приема. С предложението е направена аналогия с правилата по отношение съдържанието на типовите предложения за необвързан достъп и за достъп до пасивна инфраструктура. Така предложената мярка може да има положителен ефект, само ако допълнителните условия предварително се одобряват от КРС. Такава е процедурата по одобряване и изменение в типовото предложение.

По отношение предоставянето на битстрийм достъп е предвидено задължение всички услуги и условията за предоставянето им да са предварително и прозрачно определени на интернет страницата на дружеството. В тази връзка, въвеждането на възможността за определяне на допълнителни условия спрямо вече публикуваните, ще доведе до противоречиво тълкуване на наложената мярка. Ако бележката се приеме, то

като резултат ще се даде възможност за определяне на други условия в индивидуалните договори, което може да доведе до неравнопоставеност.

„Космо България Мобайл” ЕАД счита, че с оглед принципите на прозрачност и равнопоставеност следва да бъде изменена т. VI. 3. 3.1.6 от обсъжданото решение, както следва:

„3.1.6. цени за всяка от предлаганите услуги във връзка с реализацията на битстрийм достъп, като същите бъдат съобразени с наложените специфични задължения;”.

Според „Космо България Мобайл” ЕАД предложението се мотивира от факта, че „не може практически да отчете една съставна компонента, включваща се в разходите и произтичаща от техническата реализация на предоставяне на битстрийм достъп”. Предприятието твърди, че тази компонента е „осигуряването на свързаност от точката на взаимно свързване до точката на представяне на „Космо България Мобайл” ЕАД за реализация на битстрийм достъпа”.

Становище на КРС

КРС не приема предложението. Задължението за прозрачност в т. VI.3.1.6 от проекта на решение е по отношение на услугите за предоставяне на битстрийм достъп и предложеният текст не допълва или променя задължението.

Твърдението, че в разходите за реализиране на битстрийм достъп се включват разходи за осигуряването на свързаност от точката на взаимно свързване до точката на представяне на битстрийм достъпа е невярно. При реализиране на битстрийм достъп не се предоставя точка на взаимно свързване.

По т. VI.4 от проекта на решение

„Мобилтел” ЕАД и „Космо България Мобайл” ЕАД са на мнение, че не следва да се отменя задължението за разходоориентираност на цените на БТК за битстрийм достъп. (Становище на „Мобилтел” ЕАД, стр. 14, становище на „Космо България Мобайл” ЕАД, стр. 8)

„Космо България Мобайл” ЕАД счита, че на базата аргументите, с които е продължено задължението на БТК за разходоориентираност в предходния проект на анализ, в настоящия анализ КРС е заключила, че разходоориентираността на цените е излишна мярка. (Становище на „Космо България Мобайл” ЕАД, стр. 8)

Становище на КРС

Както е посочено в мотивите към Решение № 1119/18.10.2010 г., КРС установи необходимост от изготвянето на нов проект на анализ след анализ на постъпилите становища от обсъждането, открито с Решение № 767 от 23.07.2009 г. Основна причина за изготвянето на нов проект на анализ е обстоятелството, че предходния проект бе основан на данни, актуални към края на 2007 г. В тази връзка комисията е отчела възможността, към момента на приемане на своето окончателно решение за определяне, анализ и оценка на съответните пазари, състоянието на разглежданите пазари да е

изменено до степен, която може да наложи промени в проекто-мерките. Данните за абонатите на дребно на достъп до интернет сочат, че към 2009 г. най-голям ръст се наблюдава при абонатите на ADSL достъп – 89% спрямо 2007 г. Предвид изложеното, мотивът на КРС в настоящия анализ е свързан с необходимостта от прилагане на регулаторни мерки, които „своевременно да осигурят нормални условия за развитие на конкуренцията". Същевременно, доказването на разходоориентирани цени въз основа на изменената Система в съответствие с наложените на БТК задължения изисква по-продължителен период от време. В тази връзка КРС счита, че следва да оттегли задължението за определяне на разходоориентирани цени за битстрийм достъп въз основа на Системата. За регулатора съществува възможност да контролира условията на достъпа и да ограничава възможностите на БТК, които целят лимитиране на продажбите на конкурентите на пазара на дребно, като наложи на БТК задължение за ценови ограничения на цените за битстрийм достъп. Предвид изложеното, КРС избра да наложи задължение на БТК за ценово ограничение по отношение на цените за битстрийм достъп под формата на ограничаване на нарастването на цените на едро до предварително определен ценови праг. КРС е на мнение, че за да не се създава ценова преса по отношение на цените на пазара на широколентов достъп, БТК следва да определя цените за битстрийм достъп на базата на съответните цени на дребно.

Както и в предишните си становища, БТК посочва, че отново отхвърля наложеното ограничение от 48% при прилагане на Retail Minus. Като мотиви БТК изтъква, че увеличението на маржа на 48% е два пъти по-голяма стойност от определената от КРС като „приемлива" с Решение № 1358/15.11.2007 г. стойност от 20% и че БТК периодично прави промени на цените за битстрийм достъп, като при последната промяна, предложена на 13.10.2010 г. (Писмо до КРС вх. № 04-04-287/03.06.2009 г.), маржът за някои видове линии е над 40%.

С оглед взаимноизгодно сътрудничество с предприятията БТК очаква пропорционални и предвидими действия от страна на КРС. (Становище на БТК, стр. 31)

Становище на КРС

С настоящия анализ КРС определя ценово ограничение на цените на БТК за битстрийм достъп. Текущото задължение на БТК по отношение на битстрийм достъпа включва задължение за БТК да определя разходоориентирани цени, спазвайки принципите на прозрачност и равнопоставеност. Предвид посоченото в становището на БТК, че „маржът за някои видове линии е над 40%" може да се приеме, че наложеното ценово ограничение не възпрепятства БТК да развива своя бизнес.

В становището си БТК твърди, че за да бъде приложима отстъпката от 30% за ниво препродажба, е необходимо да бъдат изпълнени изискванията от договорите за препродажба и да бъдат приложени и в битстрийм договорите с цел равнопоставеност. Предприятието цитира следните клаузи от договорите за препродажба, които са прекратени още през 2007 г.:

„Съдоговорители, имат задължение за минимален годишен оборот. В случай, че за предходната година такъв оборот не е достигнат, от всеки потенциален Съдоговорител се изисква да внесе банкова гаранция в размер на 100 000 /сто хиляди/ лева. При неизпълнение на това задължение, БТК има право да прекрати настоящия

договор без предизвестие. Условията и сроковете за предоставяне на гаранцията се договарят отделно писмено от страните."

„Съдоговорителят поема задължението през първата година от действието на договора да реализира продажбата на не по-малко от 500 /петстотин/ Пакета ADSL. За периода след първата година на действие на договора Съдоговорителят следва да поддържа брой на клиенти на услугата не-по малко от 500. За всеки спад с един или повече процента на броя на клиентите за съответния месец под 500 възнаграждението на Съдоговорителя се намалява с по 2.5 % за всеки един процент." (Становище на БТК, стр. 31)

Становище на КРС

Невярно е твърдението, че е приложима отстъпка от 30% за ниво препродажба, определена от КРС. На ниво препродажба КРС не налага ценови ограничения на услугите за достъп, тъй като препродажбата се осъществява след нивото на IP-свързаност, т.е. препродажбата не е ниво за достъп по смисъла на чл. 10, ал. 2 от Наредба № 1. По тази причина не би следвало при предоставяне на битстрийм достъп да се определят условия за препродажба на услугата на дребно, предоставяна от БТК.

В настоящия анализ КРС определя стойността на маржа между цените на дребно и цените на едро за второ ниво на свързаност, съгласно разпоредбите на Наредба № 1 за условията и реда за осъществяване на достъп и/или взаимно свързване. Както е посочено в анализа, КРС не определя марж за нивата, за които БТК не предоставя битстрийм достъп: „При предложение на БТК за условия и цени за битстрийм достъп за първо и трето ниво, съгласно разпоредбите на Наредба № 1, КРС ще определи съответната стойност на маржа за съответното ниво на достъп."

Според БТК няма страна в ЕС, в която да е наложен марж на услугите за битстрийм достъп в такъв размер и то при силно конкурентна среда на пазара на дребно. БТК твърди, че „прилаганата към момента структура на цените за битстрийм достъп следва да бъде запазена и занапред, като се отчитат направените допълнителни инвестиции за заделяне и гарантиране на необходимия ресурс за всеки алтернативен оператор, ползващ тези услуги". Като мотив предприятието посочва, че битстрийм достъпът предполага споделено ползване на част от направените инвестиции, с цел икономия от мащаба и по-висока икономическа ефективност както за БТК, така и за алтернативните оператори. (Становище на БТК, стр. 32)

Становище на КРС

КРС обръща внимание, че не са налице мотиви, които да обосноват твърдението на БТК, че *„битстрийм достъпът предполага споделено ползване на част от направените инвестиции, с цел икономия от мащаба и по-висока икономическа ефективност както за БТК, така и за алтернативните оператори".* КРС счита, че не са налице основания да определя задължения за *„споделено ползване на част от направените инвестиции".*

По отношение на запазването на структурата на цените следва да се отбележи, че КРС не променя структурата на цените с предложеното ценово ограничение. Тъй като с анализа не се променят условията за ползване на битстрийм достъп, съответно не се променят цените за всяка от услугите, които БТК предоставя за реализиране на този

достъп. КРС променя задължението за разходоориентираност както е описано в анализа (т. VII.5.5.6 от проекта на решение), като определя ценово ограничение. Обхватът на ценовото ограничение се определя като механизъм на ценообразуване, при който прага на цената на едро се определя от съответната цена на дребно.

По отношение на неналагане на задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за битстрийм достъп

„Мобилтел" ЕАД счита, че е необходимо налагане на задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за битстрийм достъп. Предприятието посочва, че задължението за публикуване на типово предложение, заедно със задълженията за прозрачност и равнопоставеност, е подходяща и пропорционална мярка за решаване на потенциалните конкурентни проблеми, свързани с отказ от споразумение, дискриминация при ползване на информация, тактики на забавяне и обвързване и т.н. Наличието на типово предложение ще даде възможност за предварително разглеждане на условията за осигуряване на битстрийм достъп занапред, когато за БТК е налице техническата възможност да предоставя битстрийм достъп на нива, различни от прилаганите към момента. (Становище на „Мобилтел" ЕАД, стр. 13)

„Космо България Мобайл" ЕАД, като се позовава на заключение, направено от КЗК в изготвеното от нея становище, относно Проект на годишен доклад на КРС за 2009 г., свързано с ниската степен на „конкуренция на пазара на xDSL технологията за широколентов достъп до интернет" и необходимостта „секторния регулатор да предприеме адекватни мерки за коригиране на тази ситуация в рамките на анализа на пазарите на (физически) достъп до мрежова инфраструктура в определено местоположение и предоставяне на широколентов достъп на едро", изразява несъгласие с факта, че КРС не налага задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за битстрийм достъп, чрез което могат да бъдат преодолени констатираните съществени конкурентни проблеми.

„Космо България Мобайл" ЕАД се позовава и на информация на Cullen International, според която към настоящия момент няма държава, в която регулаторния орган да не е наложил задължение за публикуване на Типово предложение, дори в страни, където конкуренцията на разглеждания пазар е на много по-високо равнище. (Становище на „Космо България Мобайл" ЕАД, стр. 7)

Становище на КРС

Като поддържа вече изложените мотиви по становищата от предходното обществено обсъждане КРС отчита необходимост от осигуряване на гъвкаво поведение на пазара на дребно. Комисията е на мнение, че е необходимо да се отчете реалното предлагане на услугите по битстрийм достъп, въз основа на индивидуални договори с предприятията. Този аргумент, в комбинация с предложените ценови ограничения, дава основание на КРС да счита, че не е необходимо да се наложи най-тежката мярка във връзка със задълженията за прозрачност и равнопоставеност, а именно – изготвянето на Типово предложение, което предполага продължителна процедура преди влизане в сила на съответните условия за предлагане на услугите. Относно гарантиране на възможността за предварително разглеждане на условията за осигуряване на битстрийм достъп, КРС счита, че този контрол е осигурен чрез задълженията по т.VI.1.10.1 и т.VI.1.10.2.

Предвид посоченото, КРС счита, че на този етап не е наложително прилагането на мярката, свързана с изготвяне и публикуване на Типово предложение.

Д.IV. Относно отмяната на задължението за осигуряване на достъп до и ползване на помещения, съоръжения и кули по отношение на БТК

СЕК счита, че в рамките на Проекта на пазарен анализ КРС следва да разгледа и пазарното положение на „НУРТС България" ЕАД, което е новия собственик на част от инфраструктурата на БТК, като в случай, че установи наличие на значително въздействие на пазара на едро на предоставяне на съвместно ползване на помещения, съоръжения и кули, му наложи съответни специфични задължения. В противен случай според сдружението ще се стигне до недопустима ситуация, при която прехвърлянето на определени имущества от страна на историческото предприятие води до пълна дерегулация на определени пазари.

В становището си СЕК посочва, че КРС не разглежда възможността за предоставяне на достъп до разглежданите инфраструктурни съоръжения от страна на новия им собственик „НУРТС България" ЕАД, което е 50% собственост на БТК.

Сдружението изказва мнение, че независимо дали „НУРТС България" ЕАД е сключило договори за предоставяне на достъп до трудно дублиращата се инфраструктура или не, дружеството несъмнено има значително въздействие на пазара на предоставяне на такъв достъп.

СЕК коментира и факта, че всички обекти, собственост на поделението на БТК, чрез които се предоставят услуги за съвместно ползване и/или за собствени нужди, са прехвърлени на „НУРТС България" ЕАД. Във връзка с това, сдружението изказва опасенията си, че може да се стигне до конкурентен натиск чрез прилагане на различни цени от страна на „НУРТС България" ЕАД по отношение на БТК от една страна и на останалите дружества от друга, тъй като липсват наложени специфични задължения както на БТК, така и на „НУРТС България" ЕАД. (Становище на СЕК, стр. 13-15)

Становище на КРС

Налагането на специфични задължения е пряко свързано с дефиницията на съответния пазар и установеното от регулатора относно ефективната конкуренция на този пазар. Специфични задължения се налагат само на предприятията, определени като такива със значително въздействие върху съответния пазар, с цел да се предотврати всяка злоупотреба с такава доминантна позиция.

В рамките на разглеждания пазар на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение се изследва възможността на предприятието със значително въздействие да поставя бариери за навлизане пред алтернативните предприятия с оглед притежаваната от него инфраструктура, която трудно може да бъде дублирана. Елемент от притежаваната от предприятието инфраструктура е и пасивната инфраструктура. В тази връзка, в рамките на разглеждания пазар специфично задължение за достъп до пасивна инфраструктура може да бъде наложено само на БТК, в качеството му на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар.

„Космо България Мобайл” ЕАД е на мнение, че точки VII.1 и VII.2 от проекта на решение следва да отпаднат, тъй като не са съобразени нито с фактическото положение на пазара на достъп до и ползване на помещения, съоръжения и кули, нито с действащото българско и европейско законодателство.

Предприятието се опасява, че при отмяна на задължението на БТК да осигурява достъп до и ползването на помещения, съоръжения и кули има съществен риск договорът, който в момента действа, да бъде прекратен, защото няма да има регулаторно задължение за БТК.

В случай, че се наложи предприятието да изгражда собствени съоръжения, за да осигури дейността си в районите, където сега ползва съоръжения на БТК, това би отнело не по-малко от 24 месеца, а също така и значителни инвестиции, които нито едно предприятие в условията на криза би си позволило.

Също така в становището се посочва, че в момента „Космо България Мобайл” ЕАД ползва съоръжения, които вече са прехвърлени на „НУРТС България” ЕАД без да е преподписан договор с това дружество, както и че за тях е важно да се запазят същите условия по договора. Предприятието изразява опасения относно запазване на цените на услугата от страна на „НУРТС България” ЕАД в следствие отпадането на регулацията на цените. Може да се създаде ситуация, при която БТК заедно с „НУРТС България” ЕАД да изтласкат останалите мобилни оператори най-малко от пазара на мобилни услуги.

„Космо България Мобайл” ЕАД счита за напълно погрешно разбирането, че промяната на собственост, но не и на контрола върху съоръженията, може само по себе си да бъде основание за вдигане на регулаторните задължения, свързани с ползването на съоръжения. В подкрепа на това си изказване предприятието дава следния пример: „Ако БТК реши да създаде собствено дъщерно дружество, в което апортира 60% от каналната си мрежа заедно с инсталираните кабели, нима достъпът (включително до канали, необвързан достъп и битстрийм достъп) до запазената и до апортираната част от мрежата би станал нерегулиран, при условие, че де факто контролът върху тези мрежи от страна на БТК се запазва.”.

Предприятието, смята, че становището, застъпено в Пазарния анализ, че съоръженията, оставащи в БТК, не са трудни за дублиране, е невярно, и че съоръженията, които са прехвърлени на НУРТС не могат да бъдат дублирани и са незаменяеми.

„Космо България Мобайл” ЕАД предлага задължението за достъп и съвместно ползване на помещения, съоръжения и кули, наложено на БТК, да остане в сила, тъй като към настоящия момент това е единствения начин да се осигури равнопоставеност на предприятията, предоставящи мобилни телефонни услуги. Задължението следва да остане в сила поне докато на „НУРТС България” ЕАД бъдат наложени еквивалентни регулаторни задължения.

„Космо България Мобайл” ЕАД посочва, че отменянето на горепосоченото задължение противоречи на разпоредбата на чл.155, ал 2 от ЗЕС, която предвижда единствения ред, по който могат да бъдат отменени специфични задължения, и ще лиши всички оператори и самата комисия от възможността да наложат ефективно задължение за достъп до тези съоръжения, тъй като нормата на чл. 177 от ЗЕС е твърде неясна и може да се тълкува като позволяваща на КРС да наложи задължение за достъп без да има право да наложи цени за този достъп.

В излагане на мотивите си за отпадане на т.1 и т.2 , раздел VII от проекта на решение „Космо България Мобайл” ЕАД се спира и на решение № 655 от 2010 г. и на решение № 1220 от 2010 г. на КРС.

С първото решение КРС налага задължение на „НУРТС България” ЕАД „да предоставя съвместно ползване на помещения, съоръжения и кули при условията, при които БТК предоставя съвместно ползване към момента на прехвърлянето. „НУРТС България” ЕАД се задължава да не изменя действащите договори и се задължава да сключва нови при условията на равнопоставеност.”, което според „Космо България Мобайл” ЕАД е неясно по отношение дали включва ценовите ограничения, наложени на БТК.

Второто решение не е адресирано към „НУРТС България” ЕАД и остава неясно дали неговите услуги, свързани с предоставянето на достъп, са регулирани. Ако не са, „Космо България Мобайл” ЕАД счита, че има нужда спешно да бъдат регулирани с оглед рисковете на пазара на мобилни телефонни услуги. А ако са, то би следвало „НУРТС България” ЕАД в качеството си на правоприемник на БТК изрично да бъде посочен като адресат на решение № 1220 от 2010 г.

В заключение на мотивите си предприятието подчертава, че отпадането на регулацията в областта на достъпа до и ползване на помещения, съоръжения и кули (без да са наложени съответните специфични задължения на „НУРТС България” ЕАД и без да е изследвано евентуално съвместно значително въздействие на пазара от страна на „НУРТС България” ЕАД и БТК) може да доведе до съществено намаляване покритието на мрежата на „Космо България Мобайл” ЕАД, която се използва както от граждани и бизнеса, така и от редица държавни институции, свързани със сигурността на страната. (Становище на „Космо България Мобайл” ЕАД, стр.8-11)

Становище на КРС

КРС счита, че точки 1 и 2 от раздел VII са съобразени изцяло с фактическото положение по отношение на достъп до и ползване на помещения, съоръжения и кули, както и с действащото българско и европейско законодателство.

Решението на КРС за отмяна на наложените на БТК задължения се основава на установеното при анализа на съответния пазар. В Приложението към решението се съдържат данните и информацията, въз основа на които КРС е установила, че инфраструктурата, посочена в становището на „Космо България Мобайл” ЕАД, вече не е собственост на БТК. Този факт не се оспорва и от „Космо България Мобайл” ЕАД. Както бе посочено в мотивите по предходното становище, при налагане на специфични задължения КРС е обвързана от дефиницията на съответния пазар и определеното предприятие със значително въздействие върху същия. В тази връзка, мерките, наложени с настоящото решение, не могат да обхващат предприятия, които не са определени за такива със значително въздействие върху съответния пазар.

КРС счита, че разпоредбата на чл. 155, ал. 2 от ЗЕС е неприложима с оглед конкретно разглеждания казус. Тази разпоредба се прилага в случаите, когато вследствие на извършения анализ се установява наличие на ефективна конкуренция. Съгласно чл. 154, ал. 2 от ЗЕС ефективна конкуренция на съответния пазар е налице, когато нито едно предприятие, предоставящо обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги самостоятелно или съвместно с други предприятия, няма значително въздействие върху този пазар. В конкретния казус КРС е установила липса на ефективна конкуренция поради наличие на предприятие със значително въздействие

върху съответния пазар, а именно БТК. С оглед резултатите от извършения анализ, адресат на специфични задължения може да бъде само БТК.

За да бъде продължено наложеното на БТК задължение за осигуряване на достъп до и ползване на помещения, съоръжения и кули, следва анализът да е установил, че БТК притежава инфраструктура, която не може да бъде дублирана лесно и чрез която БТК може да упражнява конкурентен натиск върху алтернативните предприятия. Липсата на такава инфраструктура в собственост на предприятието, което е определено за такова със значително въздействие върху пазара, в случая БТК, препятства възможността да бъдат налагани специфични задължения за достъп.

Според „Мобилтел" ЕАД съществува противоречие в становищата на КРС по отношение значението на пасивната инфраструктура от гледна точка на осигуряването на ефективна конкуренция на пазара на дребно на широколентов достъп до интернет. „Мобилтел" ЕАД цитира КРС като подчертава, че в предходния Проект на анализ комисията стига до извода, че „достъпът до пасивната (физическата) инфраструктура, и особено до тази на историческото предприятие (вкл. сгради, канали, шахти, кули, мачти и др.) е от огромно значение от регулаторна гледна точка за осигуряването на ефективна конкуренция както на пазара на дребно на услуги за широколентов достъп, така и като цяло с цел предоставяне на електронни съобщителни услуги на крайни потребители. Той позволява на предприятията, предоставящи широколентови и други обществени електронни съобщителни услуги безпроблемно да достигат до крайните потребители, използвайки срещу заплащане изградените вече мрежови съоръжения на историческото предприятие… По отношение на използването и отдаването под наем на друга пасивна инфраструктура – кули, мачти, технологични помещения и други съоръжения, анализът на данните показва, че БТК е предприятието с най-много такива съоръжения – XXX бр. (търговска тайна), което е около 5 пъти повече от съоръженията от този тип, собственост на всички останали предприятия, предоставящи електронни съобщения. В допълнение към това, историческото предприятие отдава под наем всичките си съоръжения от този тип, докато само 50% от съоръжения, собственост на други предприятия се отдават под наем."

В настоящия Проект на анализ изводите на КРС по този въпрос се ограничават конкретно до значението на каналната мрежа на БТК като важен елемент от нейната пасивна инфраструктура, изключвайки от обхвата на пазара достъпа до кули и съоръжения.

„Мобилтел" ЕАД споменава, че подходът на КРС е продиктуван от настъпилата промяна в собствеността на част от кулите и съоръженията за съвместно ползване, които преминават в собственост на „Нуртс България" ЕАД. В резултат КРС излиза със становище, че „отчита обстоятелството, че към настоящия момент все още може да има сключени и действащи договори за съвместно ползване, по които страна е БТК. В тази връзка КРС счита, че следва да бъде определен преходен период от шест месеца, в рамките на който страните следва да уредят взаимоотношенията си във връзка с реализиране на съвместното ползване. До изтичане на този срок БТК няма право да прекратява сключените договори, както и да изменя условията, спрямо одобрените от КРС Общи условия за съвместно ползване на помещения, съоръжения и кули, освен при постигане на договореност между страните."

Като взима предвид и фактът, че към настоящия момент продължават да са в сила Общите условия за съвместно ползване на помещения, съоръжение и кули и Общите условия за ползване на подземната канална мрежа на БТК, които са одобрени от КРС с Решение № 721 от 10.05.2007 г., по реда на ЗД (отм.) и потвърдени с окончателно решение на петчленен състав на ВАС от 09.07.2009 г.

Също така, „Мобилтел" ЕАД посочва наличието на акт на КЗК, с който секторният регулатор е постановил, че сделката между БТК и „НУРТС България" ЕАД не попада в обхвата на чл. 24, ал. 1 от ЗЗК, както и че „НУРТС България" ЕАД е създадено като съвместно предприятие между Манселор Лимитид и БТК.

Въз основа на гореизложеното„Мобилтел" ЕАД поставя следните конкретни въпроси (Становище на „Мобилтел" ЕАД, Раздел I, т. 2.1., стр. 3-5):

1) При определяне на задължението КРС отчита ли, че по-голяма част от обектите за съвместно ползване са прехвърлени на „НУРТС България" ЕАД, съответно „НУРТС България" ЕАД е заместило БТК като страна по индивидуалните договори за тяхното ползване. Във връзка с това, само обектите, които са останали собственост на БТК ли има предвид комисията? В случай че няма предвид само тези обекти, как ще бъде осъществен контрол върху „НУРТС България" ЕАД предвид факта, че „НУРТС България" ЕАД не е предприятие със значително въздействие?

Становище на КРС

Както се посочи в становищата по предходните забележки, мерките в настоящото решение се отнасят само до БТК, доколкото дружеството е определено за предприятие със значително въздействие върху съответния пазар. В тази връзка, задълженията по т. VII се отнасят само до притежаваната от БТК инфраструктура (подземна канална мрежа).

2) Счита ли КРС, че БТК следва да има право да прекратява без основание сключени индивидуални договори след изтичане на определения от комисията срок?

Становище на КРС

Съгласно т. VII.2. от основното тяло на решението, в срок до шест месеца БТК няма право да прекратява и изменя сключените договори, освен при постигане на договореност между страните. След изтичане на този срок отношенията между страните следва да се уреждат съобразно приложимото законодателство относно договорните отношения, както и при съобразяване на относимите разпоредби на ЗЕС във връзка с договаряне на достъп.

3) Счита ли КРС, че БТК следва да има право да изменя едностранно сключени индивидуални договори след изтичане на определения от комисията срок?

Становище на КРС

Процедурата по изменение в договорите след изтичане на определения срок следва да се подчинява на общите разпоредби на договорното право, при отчитане на регламентираното в индивидуалния договор.

4) Счита ли КРС, че „НУРТС България” ЕАД има право да прекратява без основание или да променя условията по сключени индивидуални договори, които са преминали по силата на прехвърлителната сделка?

Становище на КРС

Прекратяването на договорите следва да се подчинява на условията, определени в индивидуалните договори. Съгласно т. III от решение № 655 от 10.06.2010 г. на КРС „НУРТС България” ЕАД се задължава да не изменя действащите договори, по които е правоприемник на БТК, и се задължава да сключва нови при условията на равнопоставеност.

5) Счита ли КРС, че задълженията на БТК да определя цените за услугите по съвместно ползване като разходоориентирани са преминали върху „НУРТС България” ЕАД като част от прехвърлителната сделка или са отпаднали като наложени на конкретен правен субект с индивидуален административен акт? В случай на положителен отговор как КРС ще упражнява контрол за спазването на тези задължения при липса на система за определяне на разходите?

Становище на КРС

На „НУРТС България” ЕАД не е наложено задължение за определяне на цени при спазване принципа на разходоориентираност.

6) Счита ли КРС, че БТК и „НУРТС България” ЕАД са свързани лица?

Становище на КРС

С оглед информацията, достъпна в Търговския регистър и предвид дефиницията съгласно §1, ал.1, т.5 от ДР на Търговския закон, следва да се приеме, че БТК и „НУРТС България” АД са свързани лица.

7) Счита ли КРС, че е осигурила предпоставки едно съществено съоръжение, което е от изключителна важност за предоставяне на електронни съобщителни услуги в страната и чието дублиране е невъзможно, да се използва съобразно принципите на чл. 4 от ЗЕС с оглед насърчаване на конкуренцията?

Становище на КРС

КРС е предприела необходимите действия в рамките на законовите си правомощия.

8) Счита ли КРС, че „НУРТС България” ЕАД ще предоставя на останалите предприятия в страната равнопоставени условия при ползване на кули и съоръжения, каквито предоставя на свързани лица, при липсата на регулаторни задължения?

Становище на КРС

Съгласно т. III от Решение № 655 от 10.06.2010 г. на КРС „НУРТС България” ЕАД се задължава да сключва договори при равнопоставеност.

9) Счита ли КРС, че при обратно изкупуване на търговското предприятие „НУРТС България" ЕАД от страна на БТК след приемане на настоящия пазарен анализ, КРС ще има възможност за осигуряване на условия за ефективна конкуренция без извършване на пазарен анализ?

Становище на КРС

Така формулираният въпрос поставя за разглеждане множество хипотетични ситуации, които препятстват възможността за формиране на конкретна регулаторна позиция.

КРС не би могла да предполага какво ще бъде състоянието на търговското предприятие на „НУРТС България" ЕАД към момента на евентуалната сделка, описана в становището. Обективно възможно е преди обратно изкупуване на предприятието, „НУРТС България" ЕАД да е прехвърлило съответната инфраструктура като част от активите си на трето лице. В този случай, въпреки наличието на обратно изкупуване, съоръженията, предмет на становището, отново няма да бъдат в собственост на БТК.

Последиците от такава сделка могат да бъдат оценявани само към съответния момент, като се преценят действащите задължения на БТК, реалното състояние на пазара към съответния момент, както и други относими обстоятелства, които следва да бъдат отчетени при приемане на регулаторното решение.

Е. Становище на КЗК по проекта

КЗК поддържа изразеното си становище по предходния проект на анализ, представено в Решение № 881/10.09.2009 г., като отчита предложените промени в регулирането по отношение на част от пасивната инфраструктура (помещения, съоръжения и кули), принадлежала на БТК. Предвид наличието на прехвърлителна сделка по отношение на определени елементи от пасивната инфраструктура между БТК и „НУРТС България" ЕАД, КЗК подкрепя направения от КРС извод, че не са налице необходимите предпоставки за продължаване действието на наложеното на БТК задължение за предоставяне на достъп до помещения, съоръжения и кули. Предвид променената фактическа обстановка, КЗК поддържа направения от КРС извод и съответно оттеглянето на гореспоменатото задължение, с което се намалява регулаторната тежест. КЗК подкрепя също така и наложения шестмесечен преходен период, в рамките на който страните по сключени и действащи договори за съвместно ползване, където БТК е страна, да уредят взаимоотношенията си във връзка с реализирането на съвместното ползване.

В заключение КЗК е на мнение, че КРС е определила пазарите, подлежащи на ex-ante регулиране, в съответствие с критериите и принципите на правото на конкуренцията.

IV. Анализ на информацията, относима към пазара на дребно за достъп до интернет

Настоящият анализ касае пазарите на едро на (физически) достъп до мрежова инфраструктура в определено местоположение и на широколентов достъп. Достъпът до мрежова инфраструктура и широколентовият достъп на едро се търсят от предприятията с цел възможност за предоставяне на услуги на дребно. За предоставянето на широколентов[38] достъп на дребно и допълнителни услуги по пренос на данни, тези предприятия следва да изградят собствена инфраструктура или да получат достъп до инфраструктурата на друго предприятие, чрез която да предоставят услуги. **В този смисъл, регулирането на пазарите на едро на достъп до мрежова инфраструктура в определено местоположение и на широколентов достъп, цели осигуряване на ефективна конкуренция включително и на свързаните пазари на дребно, както и защита на крайните потребители, което обосновава необходимостта от кратко разглеждане на състоянието на пазара на дребно за целите на настоящия анализ.**

1. Състояние на пазара на дребно за достъп до интернет

1.1. Участници на пазара

Към края на 2009 г. броят на регистрираните в КРС предприятия за осъществяване на услуги за пренос на данни и достъп до интернет достига 724, което представлява 14-процентно увеличение спрямо 2008 г. Според постъпилите в КРС данни[39], броят на предприятията, които реално са предоставяли услуги към 31.12.2009 г. е 534.

Следва да се има предвид, че по реда на ЗД (отм.) до средата на 2007 г., за разлика от дейността по пренос на данни, предоставянето на услугата достъп до интернет на крайни потребители беше на свободен режим. След влизане в сила на ЗЕС, за доставчиците на достъп до интернет, възникна задължението да подадат уведомления в КРС за осъществяване на тази дейност (§10 от ПЗР на ЗЕС). Предприятията, които използват ограничен ресурс за осъществяване на дейността, следва да получат съответното разрешение за използване на ограничен ресурс – радиочестотен спектър и номера. Такова разрешение не е необходимо на предприятията, които предоставят широколентов достъп, чрез локални радиомрежи (RLAN), работещи в честотните ленти 2,4 GHz и 5 GHz. В тази връзка в настоящия анализ са обхванати само тези предприятия, които са изпълнили законовото си задължение да уведомят КРС.

По отношение на лицата, осъществяващи електронно съобщителна дейност в нарушение на нормативните изисквания се ангажира административнонаказателна отговорност, когато бъде установено, че осъществяват дейност в нарушение на изискванията на ЗЕС.

---

[38] *Достъп със скорост над 144 Kbit/s, съгласно дефиниция на Европейската Комисия* http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomm/doc/implementation_enforcement/broadband_access/Broadband_data_july_08.pdf *, стр. 4*

[39] *В КРС е постъпила информация от 95% от регистрираните предприятия за предоставяне на услуги за достъп до интернет*

1. 2. Видове достъп, предоставян от предприятията

В таблица 1 е представен броят на предприятията, предлагащи различни видове услуги за пренос на данни и достъп до интернет на дребно към края на 2009 г.

Видове достъп на дребно, предоставян от предприятията към 31.12.2009 г.		
№	**Видове достъп на дребно, предоставян от предприятията**	**Общ брой предприятия, които предоставят услугата към 31.12.2009 г.**
1	Комутируем достъп до интернет през аналогови и през цифрови телефонни постове	**1**
2	Комутируем /ISDN достъп до интернет	**1**
3	xDSL интернет достъп: собствена мрежа	**1**
4	xDSL интернет достъп: битстрийм	**2**
5	Фиксиран безжичен достъп до интернет (WiMax)	**4**
6	Кабелен достъп до интернет (CaTV)	**34**
7	Друг традиционен жичен интернет достъп	**12**
8	Оптичен интернет достъп до дома или офиса (FTTH)	**27**
9	Сателитен достъп	**1**
10	Друг вид интернет достъп (LAN)	**464**
11	Друг вид интернет достъп (RLAN)	**156**
12	Мобилен достъп през UMTS/HSDPA мрежа	**3**

Източник: *КРС*

Таблица 1

Видно от таблицата, към края на 2009 г. около 87% от предприятията предлагат LAN и RLAN достъп до интернет на крайните потребители. Единствено историческото предприятие БТК предлага на дребно DSL достъп чрез собствената си мрежа.

1.3. Потребители на услуги за достъп до интернет

По данни от въпросниците на предприятията, представили информация в КРС, броят на абонатите на услуги за фиксиран достъп до интернет към края на 2009 г. е 999 912[40] (фиг. 1), като отбелязва ръст от 61% спрямо 2007 г. Темповете на нарастване на годишна база на абонатите се забавят, като за 2009 г. ръстът е 17%, докато през 2008 г. и 2007 г. абонатите са нараствали съответно с 31% и 40% спрямо предходната година.

[40] *По информация, постъпила в КРС от 95% от регистрираните предприятия за предоставяне на услуги за достъп до интернет*

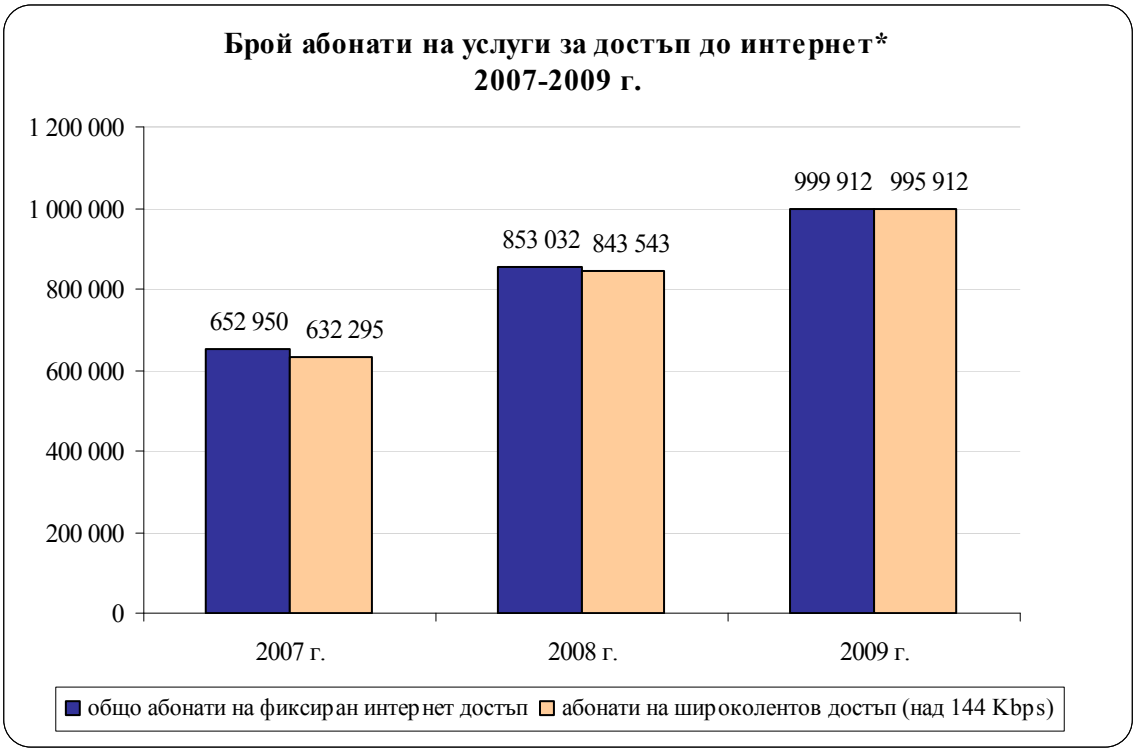

**Не са включени абонатите на мобилен достъп до интернет през usb модеми и карти за данни, поради липсата на съпоставими данни за периода на анализа*

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Фигура 1

През последните години с динамични темпове нараства и потреблението на услуги за мобилен достъп до интернет. Активните абонати на трите мобилни предприятия, които ползват пакети за достъп до интернет (през usb модеми и карти за данни) са 120 878 в края на 2009 г., което представлява ръст от 70% спрямо 2008 г.

На фиг. 2 е представено проникването на интернет услугите на база домакинства в държавите-членки на ЕС по данни на Eurostat. От графиката е видно, че проникването на интернет в българските домакинства се е увеличило с 11 процентни пункта за периода от 2007 до 2009 г. и е достигнало 30%. Въпреки ръста, България все още е на последно място в ЕС по показателя „достъп до интернет в домакинствата".

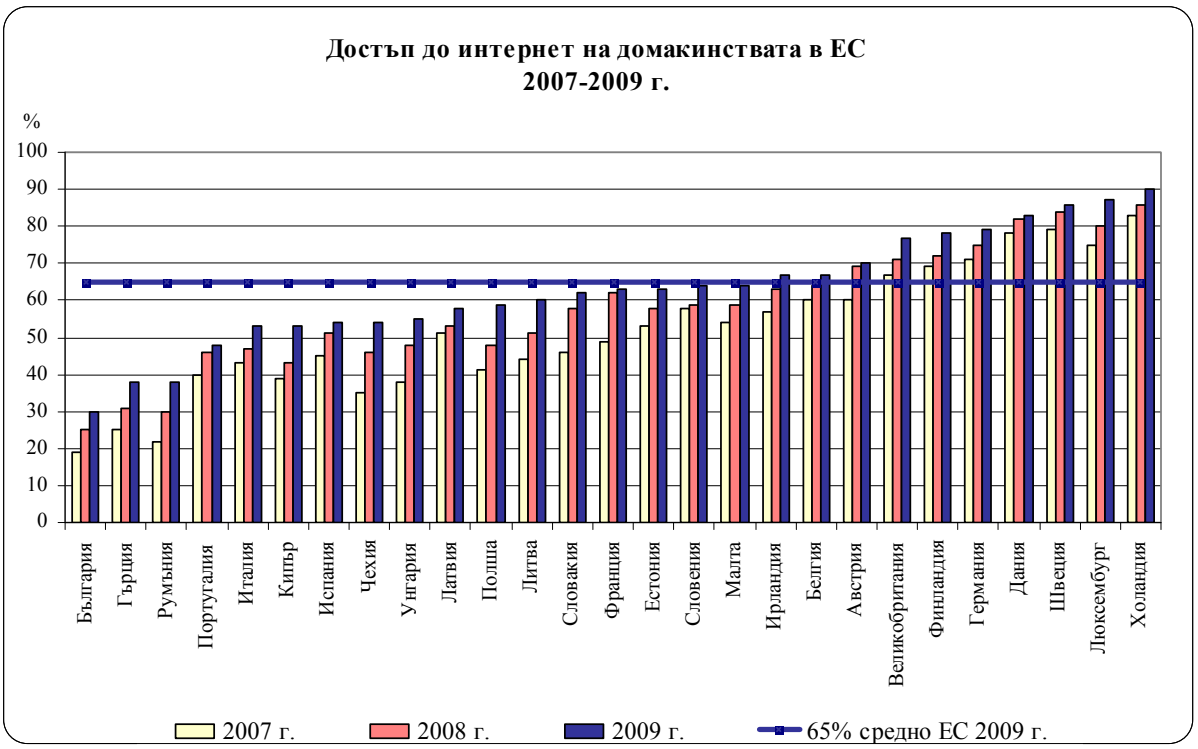

***Източник**: Eurostat*[41]

Фигура 2

По данни на Националния статистически институт[42], към края на 2009 г. делът на лицата между 16 и 74 години в България, които регулярно (поне веднъж седмично) използват интернет е 39,7%, като техният брой е нараснал с 12 процентни пункта за периода 2007 – 2009 г. През последната година България е подобрила позициите си по отношение на този показател и вече изпреварва Гърция и Румъния (фиг. 3), но остава под средната стойност за страните от ЕС (60%).

[41] *http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tin00088&plugin=1*
[42] *http://www.nsi.bg/IKT/IKT.htm*

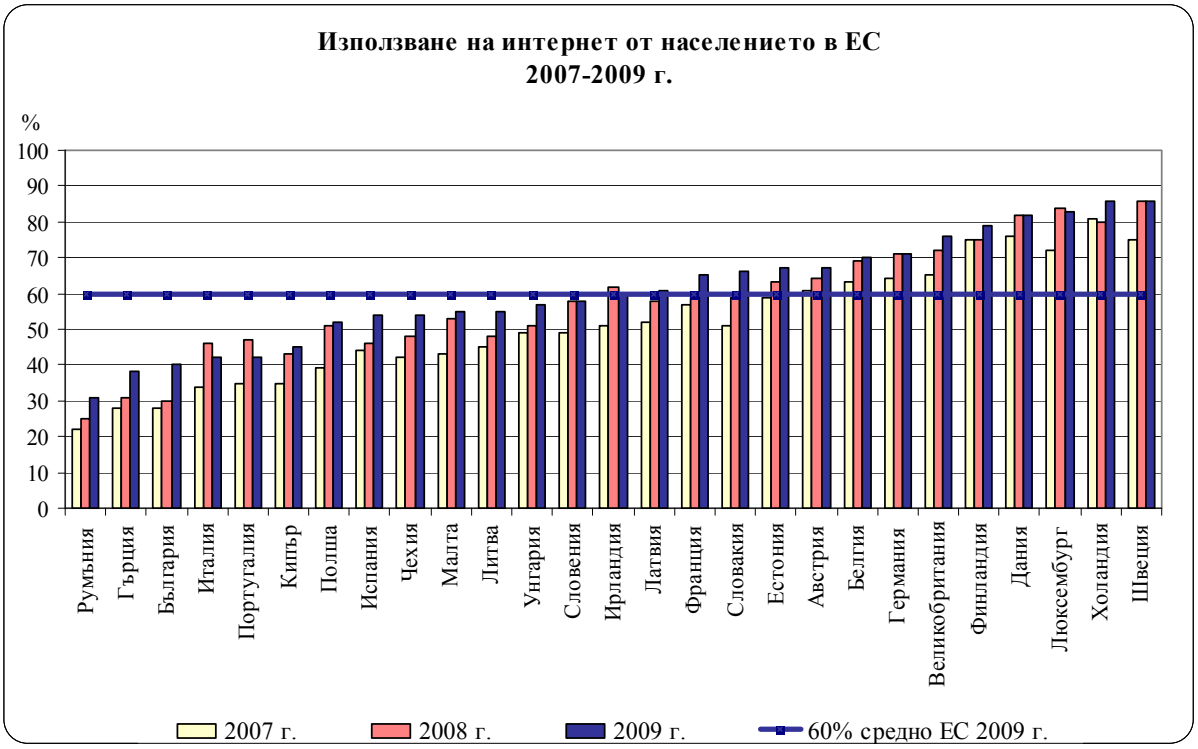

Забележка: Дял на лицата между 16 и 74 год., използващи регулярно интернет (всеки ден или поне веднъж седмично)

***Източник**:Eurostat*[43]

Фигура 3

Нивото на проникване на широколентов достъп в България към началото на 2010 г. е 13% при 24,8% средно ниво за ЕС (фиг. 4), което отрежда последно място по този показател на страната.

[43] *http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tin00061&plugin=1*

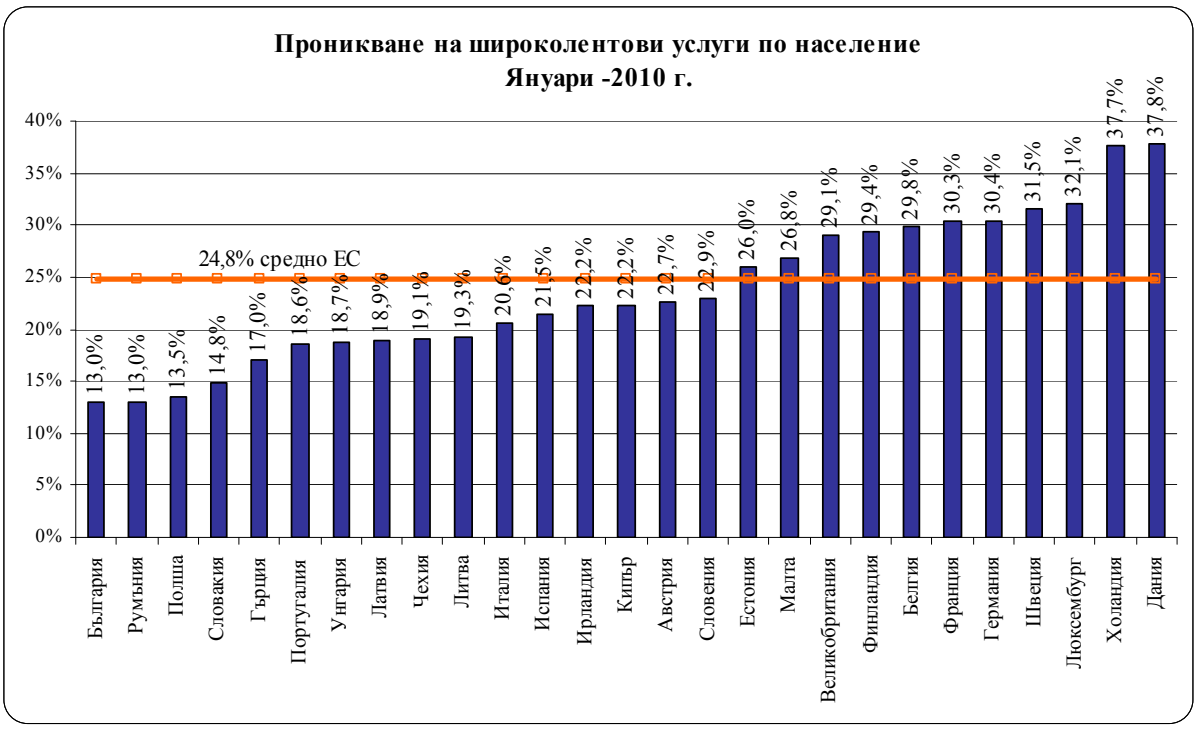

Източник: *15-ти доклад на ЕК за напредъка на единния европейски пазар на електронни съобщения през 2009 година*

Фигура 4

Видно от представената информация във фиг. 5, ниското проникване на широколентови услуги в България може да се обясни с факта, че в редица населени места и слабо-урбанизирани райони липсва предлагане на широколентов достъп.

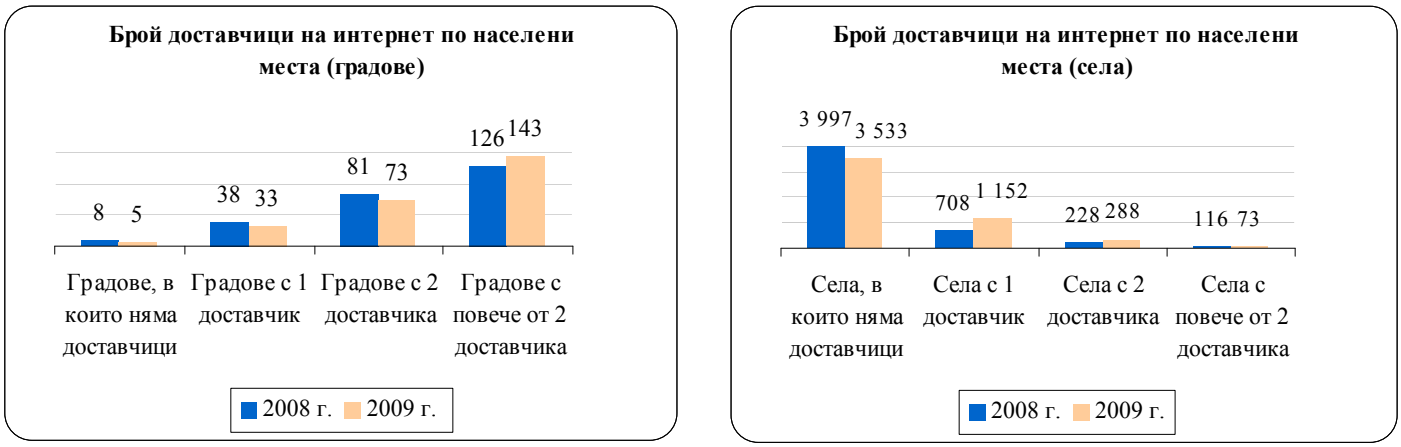

Източник: *Данни, подадени в КРС* [44]

Фигура 5

Данните отразяват нарастване на конкурентното предлагане в градовете с тенденция на увеличаване на броя на градовете, в които работят повече от два доставчика на услуги за достъп до интернет. От друга страна, в българските села

[44] *По информация, постъпила в КРС от 95% от регистрираните предприятия за предоставяне на услуги за достъп до интернет*

тенденцията е обратна, като се отбелязва спад в броя на селата с повече от два доставчика, отразяващо се в увеличението на броя на селата с два доставчика. Намалението на броя на селата, в които няма нито един доставчик на услуги за достъп до интернет, е почти равно на ръста в броя на селата с един доставчик.

Следва да се отбележи, че сериозна пречка за увеличаване на проникването на интернет услугите в България оказват фактори като ограниченото разпространение на персоналните компютри сред домакинствата в страната и относително по-ниския дял на разходите за информационни технологии и комуникации в разходите на домакинствата. За период от три години (2007 г. – 2009 г.) разпространението на компютри в домакинствата е нараснало с 8,4 процентни пункта - от 23,3% през 2007 г. на 31,7% през 2009 г., като и по този показател изоставането спрямо средните стойности за ЕС е значително (по данни на Евростат[45] към края на 2009 г. средно 65% от домакинствата в ЕС разполагат с персонален компютър).

1.4. Разпределение на абонатите по технологии за достъп

За разлика от останалите страни в ЕС, където най-популярната технология за достъп в определено местоположение е DSL, в България преобладаващата част от абонатите на фиксиран интернет достъп (69%) ползват алтернативни на DSL технологии (фиг. 6). Най-разпространеният начин за достъп остават мрежите на LAN и RLAN операторите – този вид достъп към края на 2009 г. ползват малко повече от половината (54%) от всички абонати. Следва, обаче, да се отбележи, че относителният дял на LAN и RLAN абонатите в общата структура на пазара бележи спад от 3 процентни пункта спрямо 2007 г., като намалението е главно за сметка на нарастване на дела на абонатите на ADSL, предоставян от историческото предприятие.

[45] *http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/information_society/data/database*

Разпределение на абонатите, ползващи интернет достъп според вида на технологията*
2007-2009 г.

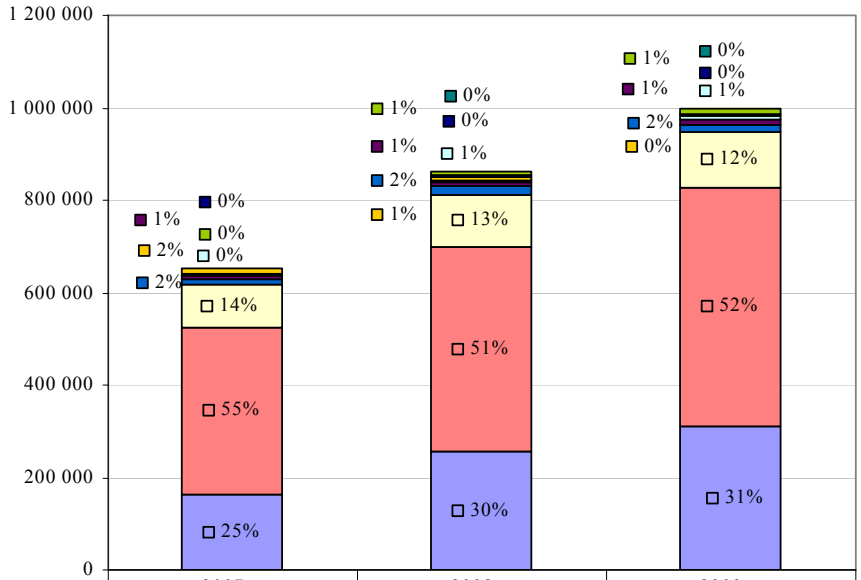

	2007 г.	2008 г.	2009 г.
фиксиран достъп през мобилна мрежа		ТЪРГОВСКА ТАЙНА	
наети линии	518	1 829	2 058
сателитен достъп		ТЪРГОВСКА ТАЙНА	
комутируем достъп	13 199	6 617	1 988
WiMAX	1 657	5 448	6 933
оптика до дома (FTTH)	7 500	6 648	9 794
RLAN	13 188	20 010	18 649
кабелни мрежи (CaTV)	91 249	112 371	120 021
LAN	361 732	444 010	516 366
ADSL	163 905	256 090	309 756

**Не са включени абонатите на мобилен достъп до интернет през usb модеми и карти за данни, поради липсата на съпоставими данни за периода на анализа*

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Фигура 6

Втората най-често използвана технология на българския пазар е ADSL. При абонатите на този вид фиксиран достъп се наблюдава най-значителен ръст - 89% спрямо 2007 г. ADSL услуги се предоставят от историческото предприятие БТК (чрез собствена мрежа) и от алтернативните предприятия „Орбител" ЕАД и „Некском-България" ЕАД (на базата на битстрийм достъп до мрежата на историческото предприятие). БТК стартира предлагането на ADSL услуги относително късно през 2004 г., като към края на 2009 г. вече предоставя услуги в 968 населени места и селищни образувания в страната, а делът на абонатите достига 31% в общия обем на пазара. "Орбител" ЕАД и „Некском-България" ЕАД предлагат услуги, базирани на битстрийм достъп съответно от средата на 2008 г. и 2009 г., но общо абонатите им в края на 2009 г. наброяват едва 194 или 0,02% от всички абонати на фиксиран достъп до интернет. Останалите технологии за достъп в определено местоположение имат незначителен относителен дял в общата структура на пазара, но при някои от тях, като например при оптичния достъп, се наблюдава динамичен ръст през последните години. Налице е тенденция за увеличаване на инвестициите на LAN операторите в технологии,

базирани на оптична свързаност, като към края на 2009 г. 46% от LAN абонатите използват мрежи за достъп с FTTC/FTTB архитектура. Следва да се отбележи, обаче, че делът на абонатите използващи оптика до дома (FTTH) е едва около 1%.

В допълнение, с цел да бъде представено състоянието на пазара на достъп до интернет, отразявайки и абонатите на мобилен достъп, долната графика показва относителните дялове на всички предлагани към края на 2009 г. технологии за достъп.

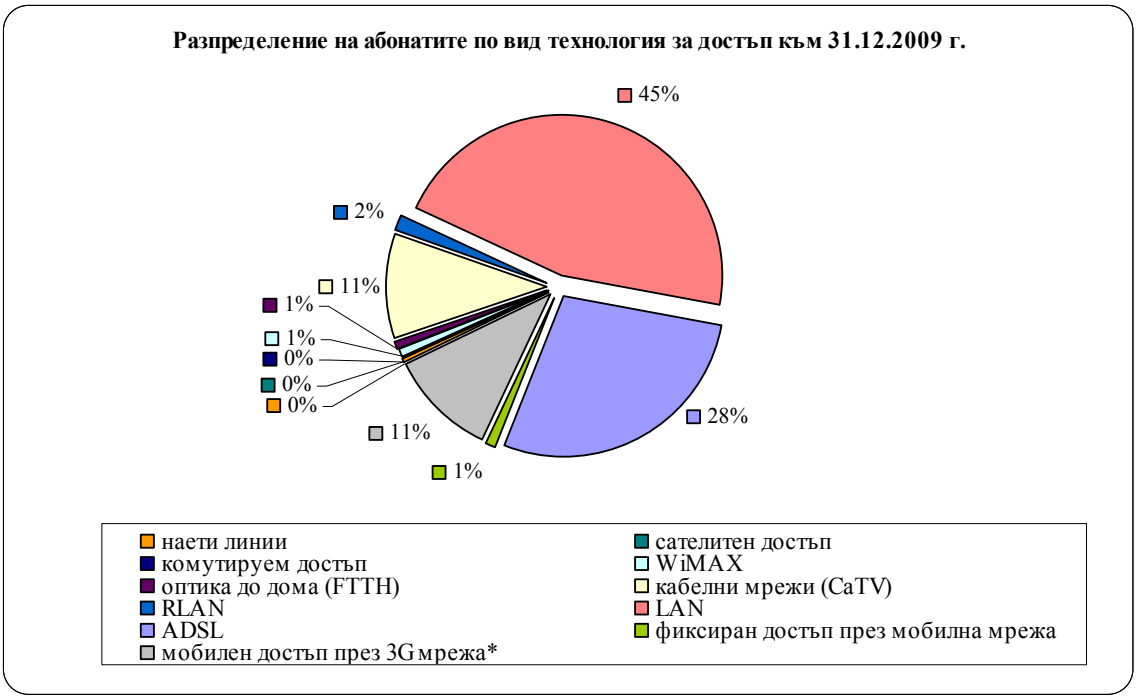

** Активни абонати на мобилни пакети за данни през карта за данни/usb модем*

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Фигура 7

По отношение на качеството на предоставяния достъп до интернет на дребно, оценявано на основата на предлаганите скорости в посока към потребителя (download) България е на едно от първите места в ЕС. Делът на абонатите на широколентов достъп до интернет, със скорост над 10 Mbit/s в посока към потребителя е над 60%, докато към края на 2009 г. достъп със скорости до 2 Mbit/s се използва едва от 5% от абонатите. (фиг. 8).

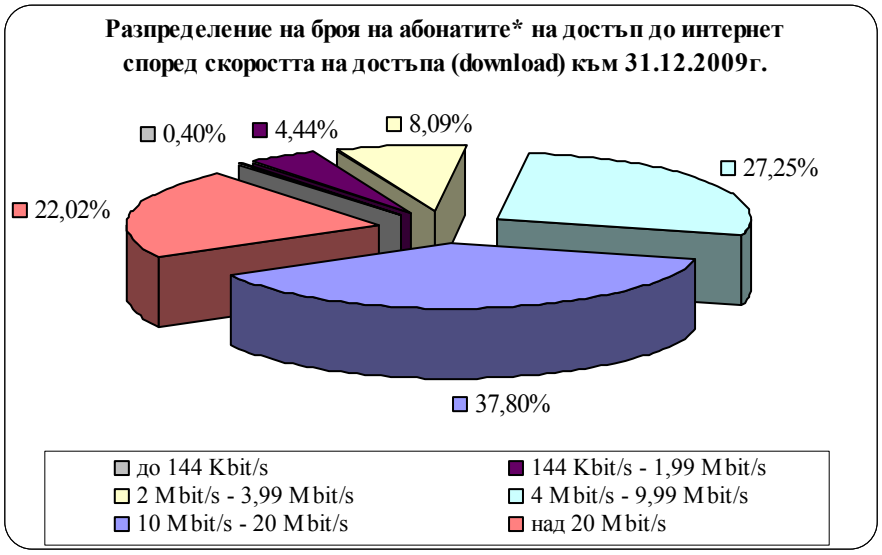

**Не са включени абонатите на мобилен достъп до интернет през usb модеми и карти за данни, поради липсата на съпоставими данни за периода на анализа*

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Фигура 8

1. 5. Приходи и инвестиции

Обемът на пазарния сегмент „мрежи за пренос на данни и предоставяне на услуги за достъп до интернет"[46] през 2009 г. възлиза на 295 млн. лева, отбелязвайки ръст от 5% спрямо 2008 г. Близо 83% от реализираните приходи са от предоставяне на услуги на крайни потребители, в т.ч. интернет услуги, предоставяни в пакет с други услуги, а 17% са от услуги на едро. Анализът на приходите, разпределени по предоставяни услуги на дребно показва, че с най-голям дял са приходите от услуги за достъп до интернет - 80%, като тук се включват както приходите от предоставяне на услуги само за достъп до интернет (76%), така и приходите от пакетни услуги, включващи достъп до интернет (чийто дял е 4%). Приходите от други допълнителни услуги като IP телевизия (IPTV), пренос на глас чрез интернет протокол (VoIP), хостинг и комутируем достъп са с незначителен дял от около 1% от общия обем на пазара. В сегмента „предоставяне на услуги на едро" повече от половината от приходите - 53% са от предоставяне на капацитет за интернет свързаност на други предприятия, а останалите се разпределят между услугите колокиране (13,5%),VoIP (1,3%), IPTV (0,4%) и други услуги на едро. Единствено историческото предприятие предоставя достъп на едро до абонатни линии, като приходите му от тази услуга представляват 0,2% от всички приходи от услуги на едро в сегмента.

На фигура 9 са представени приходите от предоставяне на услуги за достъп до интернет на дребно и инвестициите в мрежи за пренос на данни за периода 2007-2009 г.

[46] *Обемът на пазара за 2009 г. е изчислен въз основа на постъпила в КРС информация от 95% от регистрираните предприятия за предоставяне на услуги за достъп до интернет*

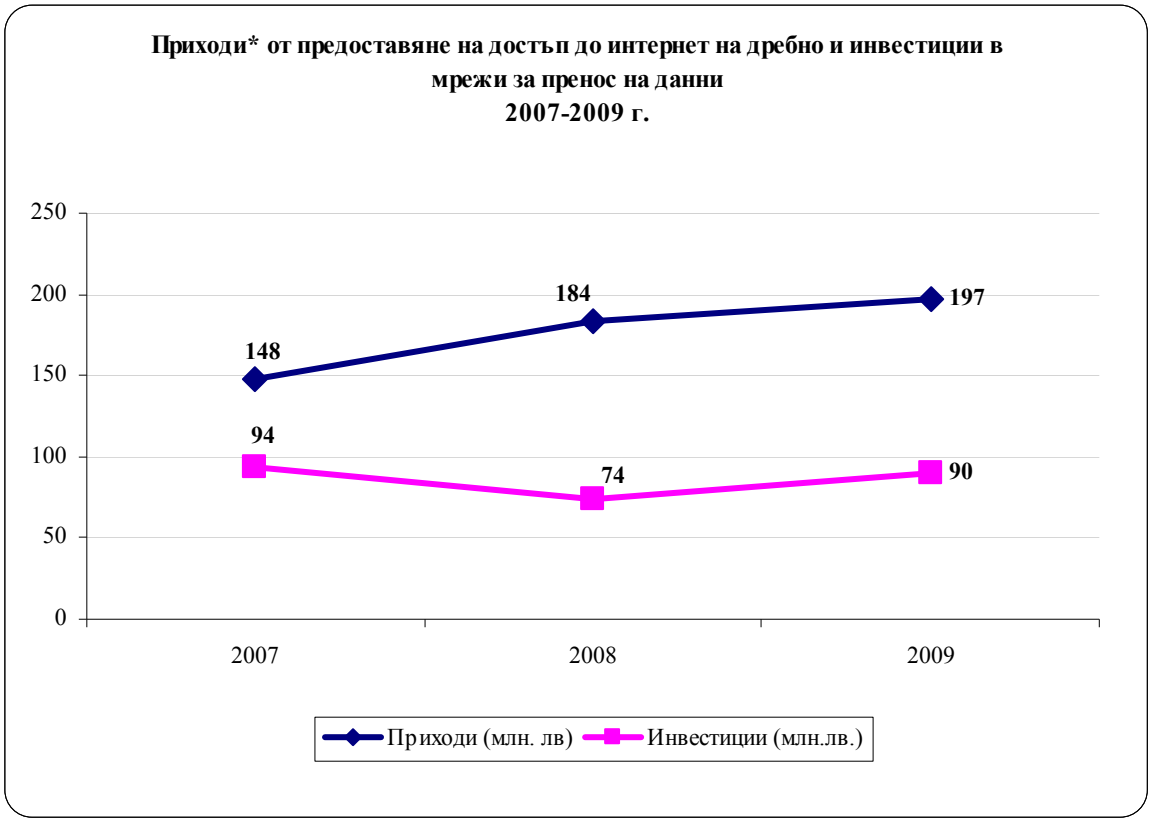

** С изключение на приходите от мобилен достъп до интернет през usb модеми и карти за данни, поради липсата на съпоставими данни за периода на анализа*

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Фигура 9

През 2009 г. инвестициите в изграждане, поддържане и използване на мрежите за пренос на данни са се увеличили със 22% спрямо 2008 г. и достигат 90 млн. лв., но остават с 4 млн. лв. под равнището им от 2007 г.

2. Взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и предлагането на пазара на дребно

Определянето на пазара на широколентов достъп на едро зависи от определянето на вертикално свързания пазар на широколентов достъп до интернет на дребно. При определяне на последния е необходимо да бъде изследвана взаимозаменяемостта при търсенето и предлагането от гледна точка на предназначението (достъп до интернет), характеристиките (скорост от/към световната интернет мрежа) и цените на предлаганите услуги за достъп до интернет на пазара на дребно.

Продуктовият пазар на достъп до широколентов интернет на дребно следва да бъде ограничен само до онези видове достъп, които могат да се приемат от крайните потребители като взаимозаменяеми по отношение на техните характеристики, цени и предназначение. Тук следва да се включат всички мрежови технологии, които покриват основните критерии от гледна точка на изискванията на потребителите към широколентовия достъп, а именно технологиите, които осигуряват:

- двупосочен пренос на данни от и до крайния потребител;
- постоянно изградена некомутируема връзка (always-on connection);

- скорост на достъпа от мрежата към потребителя (download) от минимум 144 Kbit/s;

На следващ етап следва да се анализира доколко наличните на пазара технологии, които изпълняват тези критерии се предлагат на еднакви или сходни цени и имат сходни характеристики, така че потребителите да са склонни да заменят един вид достъп с друг. Освен по отношение на търсенето следва да се направи и оценка на взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането, като за целта се изследва дали предприятия, които не са активни на съответния пазар могат в краткосрочен план да навлязат на него без значителни допълнителни разходи.

В Разяснителната бележка към Препоръката на ЕК за съответните пазари е отбелязано, че към настоящия момент са разпространени основно три вида достъп до интернет: (i) комутируем достъп (dial-up), (ii) широколентов достъп, използващ ADSL технологии (или еквивалентни такива) или кабелни модеми, и (iii) специално организиран достъп. В тази връзка КРС анализира **:**

- *Дали широколентовият и теснолентовият достъп са в обхвата на един и същ пазар;*
- *Дали различните видове широколентов достъп от гледна точка на използваните мрежови технологии са в обхвата на един и същ пазар;*
- *Дали широколентовият достъп и специално организираният достъп (dedicated access)*[47] *са в обхвата на един пазар.*

2.1. Взаимозаменяемост между теснолентов и широколентов достъп до интернет

При анализа на поведението на потребителите, използващи услуги за достъп до интернет КРС обръща внимание на възможните алтернативи за такъв достъп, като изследва дали е налице взаимозаменяемост между теснолентов (до 144 Kbit/s, вкл. комутируем и некомутируем достъп) и широколентов (над 144 Kbit/s) достъп до интернет.

При анализа на взаимозаменяемостта между теснолентов комутируем (dial-up) достъп и широколентов достъп до интернет КРС разглежда основните функционални и технически характеристики на двата вида достъп:

- комутируема (dial-up) или ,постоянна връзка (always-on connection) към интернет;
- максимална скорост на пренос в посока от мрежата към потребителя (download).

При комутируемия (dial-up) достъп не е налице постоянно изградена връзка към интернет и не могат да се използват едновременно услуги за достъп до интернет и гласови телефонни услуги. За осъществяването на комутируем достъп се използва таксуване по време, което при продължителна връзка към интернет е икономически неизгодно за крайния потребител. Цената за свободен комутируем достъп в мрежата на БТК (единственото предприятие, декларирало, че предоставя dial-up достъп към 31.12.2009 г., в качеството си на предприятие задължено да предоставя универсалната услуга) е 2,16 лв. за един час[48], което означава, че при продължителна връзка към интернет, абонатът ще трябва да заплати многократно по-висока цена за достъп,

[47] *Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари, стр. 29*
[48] *Цена с ДДС за достъп до интернет на номер 0134200 за силен трафик*

отколкото би заплатил, ако ползва широколентов достъп с неограничен трафик. Максималната скорост на пренос от мрежата към потребителя при комутируема връзка по аналогова линия е 56 Kbit/s, а при използването на двата канала за връзка на основен ISDN достъп е 128 Kbit/s.

Широколентовият достъп до интернет се характеризира с постоянно изградена (некомутируема) връзка, като в случай, че абонатът ползва пакетна услуга (напр. достъп до интернет и фиксирана телефонна услуга), то той има възможност за едновременно ползване и на двете услуги. КРС приема за широколентов достъп този, при който максималната скорост за пренос от мрежата към потребителя е по-голяма от 144 Kbit/s независимо от използваната технология.

Ограничението на скоростта при теснолентовия достъп до интернет не позволява на крайните потребители да използват услуги, изискващи пренос на големи обеми от данни, например IP телефония, интернет телевизия, аудио и видео в реално време и др.

По тази причина през последните три години се наблюдава активна миграция на потребителите, използващи теснолентов достъп до интернет към широколентов достъп. По данни на КРС в края на 2007 г. абонатите на теснолентов достъп до интернет са били 20 655, или 3% от общия брой абонати, докато към края на 2009 г. абонатите на теснолентов достъп са намалели до 3 968 и представляват само 0,4% от общия брой интернет абонати. Комутируем dial-up достъп се предоставя само от историческото предприятие, като абонатите на този достъп са ….. *(информацията е търговска тайна)* към края на 2009 г.

КРС е на мнение, че тази тенденция ще продължи, като е малка вероятността потребители, използващи широколентов достъп до интернет да се откажат от него, предпочитайки теснолентовия достъп.

Анализирайки взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането, КРС изследва дали доставчиците на услуги за достъп до интернет биха започнали да предоставят единствено теснолентов достъп до интернет при малко, но продължително увеличение на цените за широколентов достъп и обратно. КРС е на мнение, че докато интернет доставчиците могат да заменят предоставянето на теснолентов достъп с широколентов, то обратното не би се случило.

Във връзка с посочените по-горе причини би могло да се направи заключението, че към настоящия момент не съществува взаимозаменяемост между теснолентов и широколентов достъп до интернет както при търсенето, така и при предлагането.

2.2. Взаимозаменяемост между различните видове широколентов достъп от гледна точка на потребителското търсене и на развитието на мрежите за предлагане, използващи различни технологии

При дефинирането на пазара следва да се оцени също така дали е налице взаимозаменяемост на различните видове широколентов достъп, предоставян чрез мрежите и технологиите, налични към момента на анализа в България или такива, за които се предвижда да се появят в следващите две години.

2.2.1. Основни характеристики на използваните технологии за широколентов достъп до интернет

Както бе посочено (в т. 1.4 от настоящия раздел), най-разпространените начини за предоставяне на широколентов достъп на дребно в България са чрез ADSL, кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни програми (CaTV) и LAN мрежи.

Други алтернативни платформи, налични на пазара на дребно, но по-слабо разпространени са оптична свързаност до дома или офиса (FTTH), фиксиран безжичен достъп чрез RLAN и WiMAX мрежи и достъп чрез UMTS/HSDPA мрежите на мобилните предприятия.

2.2.1.1. Кабелен широколентов достъп до интернет в определено местоположение

- **ADSL, предоставян от историческото предприятие и от алтернативни предприятия, ползващи битстрийм услуги на едро**

ADSL е широко разпространена технология в Европа за предоставянето на широколентов достъп до интернет на крайни потребители. Същата използва наличната усукана метална двойка в PSTN мрежата на историческото предприятие, посредством която се предоставят едновременно теснолентови и широколентови услуги. За целта в помещение на предприятието или в изнесен оптичен възел се инсталират съответни мултиплексори за достъп (DSLAM), които служат за осъществяване на връзка с крайните абонатни устройства (ADSL модеми) и за мултиплексиране на гласовия и интернет трафик. Важна особеност на ADSL е, че скоростите на предаване и на приемане са несиметрични, поради което тази технология е подходяща за предоставянето на широколентов достъп до интернет на домашни потребители.

През последните три години се наблюдава значително нарастване на броя на потребителите, използващи ADSL. Това се дължи до голяма степен на намаляването на цената на този вид достъп при увеличаване на скоростите, както и на предлагането на множество промоционални оферти и интернет достъп в пакети с фиксирана и мобилна телефония. През разглеждания тригодишен период, максималната скорост за пренос към потребителя (download) се повишава от 2Mbit/s през 2007 г. до 12Mbit/s към края на 2009 г., като цената за домашни абонати на планове с най-високи скорости е паднала с 36% (от 38,99 лв. на 25 лв. с ДДС).

Съществена предпоставка за увеличаване на използването на ADSL достъпа е и наличието на изградена инфраструктура на историческото предприятие и техническа възможност за предоставяне на услугата в голям брой населени места. Предвид факта, че покритието на мрежите, базирани на различна от ADSL технология за широколентов достъп в определено местоположение, е значително по-ограничено от това на медната инфраструктура на БТК, ADSL достъпът на историческото предприятие често е единствената алтернатива в по-малките населени места. Броят на населените места, в които се предоставя ADSL достъп в България се е увеличил малко над три пъти за тригодишния период на анализа (от 290 до 968 към 31.12.2009 г.). За сравнение към края на 2009 г. населените места с абонати на LAN достъп са 724, а с абонати на кабелен достъп – едва 140.

Целевият пазар на ADSL услугата са предимно домашните потребители и малките и средни компании. От февруари 2009 г. ADSL услугите са достъпни и за потребители, които нямат активен телефонен абонатен пост към БТК или желаят да закрият телефонния си пост (naked ADSL планове).

Услугата ADSL на БТК за домашни абонати се предлага на цени[49] за месечен абонамент от 20 лв. (за основен пакет със скорост до 6 Mbit/s към потребителя) и 25 лв. (за пакет със скорост до 12 Mbit/s) на месец. Еднократната цена за инсталиране е 18 лв., като съществува възможност и за заявяване на стартов пакет с „Инсталирай сам" опция,

[49] *Цените са с ДДС при сключване на едногодишен договор*

при който не се заплаща цена за инсталиране. Всички ADSL пакети включват неограничен интернет достъп, безплатно оборудване (WiFi модем) и допълнителни услуги като електронна пощенска кутия, уеб хостинг пространство, както и антивирусна защита (за бизнес потребителите). БТК предлага ADSL услугата си и в пакети с фиксирана и/или мобилна телефония (на цени за домашни абонати от 30 лв. за двойна услуга и 40 лв. за тройна услуга).

Отбелязаният съществен ръст в потреблението на ADSL услуги през последните три години се дължи главно на абонатите на историческото предприятие, като конкуренцията от страна на алтернативните предприятия в този сегмент е все още недостатъчно ефективна. Към настоящия момент ADSL услуги, базирани на ползване на битстрийм достъп на едро, се предоставят на пазара на дребно единствено от „Орбител" ЕАД и „Некском-България" ЕАД. Броят на абонатите на двете алтернативни предприятия към 31.12.2009 г. представлява едва 0,02% от общия брой ADSL абонати на БТК и 0,002% от общия брой абонати на широколентов достъп. В таблицата по-долу са представени населените места, в които реално се предоставят услуги на базата на битстрийм достъп от алтернативните предприятия (АП), както и делът на абонатите на АП от общия брой ADSL абонати на БТК в съответното населено място.

Разпределение на ADSL абонатите на алтернативните предприятия по населени места към 31.12.2009 г.

Населено място	Брой ADSL абонати на алтернативните предприятия (АП)	Брой ADSL абонати на БТК	% на ADSL абонатите на АП от ADSL абонатите на БТК в съответното място
гр. Бургас	ТЪРГОВСКА ТАЙНА		0,046%
гр. Варна			0,050%
гр. София			0,261%
гр. Пловдив			0,086%
гр. Велико Търново			0,074%
гр. Русе			0,141%
гр. Стара Загора			0,155%

***Източник**: Данни, подадени в КРС*

Таблица 2

В таблица 3 е представено сравнение на предлаганите ADSL пакети за домашни абонати на БТК и алтернативните предприятия.

Цени на дребно за широколентов ADSL достъп за домашни потребители	БТК ADSL Start	Некском-България (nDSL Home 6 Mbit/s)	БТК ADSL Tempo	Некском-България (nDSL Home 12 Mbit/s)
Максимална скорост на download	6 Mbit/s	6 Mbit/s	12 Mbit/s	12 Mbit/s
Максимална скорост на upload	512 Kbit/s	512 Kbit/s	1 Mbit/s	1 Mbit/s
Еднократна цена за инсталиране (с ДДС)	18,00 лв.	25,00 лв.	18,00 лв.	25,00 лв.
Месечен абонамент (с ДДС)	20,00 лв.	18,00 лв.	25,00 лв.	22,00 лв.

***Източник**: Данни, представени в КРС и информация от интернет страниците на предприятията*

Таблица 3

В следващите таблици е представена информация за цените и параметрите на ADSL плановете за бизнес абонати на БТК и алтернативните предприятия.

Цени на дребно за широколентов ADSL достъп - 6 Mbit/s за бизнес потребители	2008 г.		2009 г.			2010 г.		
	БТК (ADSL)	Орбител (ODSL)	БТК (ADSL)	Орбител (ODSL)	Некском-България (nDSL)	БТК (ADSL)	Орбител (ODSL)	Некском-България (nDSL)
Максимална скорост на download	6 Mbit/s	6 Mbit/s	6 Mbit/s	6 Mbit/s	6 Mbit/s	6 Mbit/s	6 Mbit/s	6 Mbit/s
Максимална скорост на upload	1 Mbit/s	1 Mbit/s	2 Mbit/s	1 Mbit/s	2 Mbit/s	2 Mbit/s	2 Mbit/s	2 Mbit/s
Еднократна цена за инсталиране (с ДДС)	36,00 лв.	30,00 лв.	36,00 лв.	30,00 лв.	25,00 лв.	15,00 лв.	25,00 лв.	25,00 лв.
Месечен абонамент (с ДДС)	45,00 лв.	45,00 лв.	35,40 лв.	45,00 лв.	40,00 лв.	29,50 лв.	37,50 лв.	40,00 лв.
Брой предоставени статични IP адреси	5	1	5	1	1	5	1	1
Цени на дребно за широколентов ADSL достъп - 12 Mbit/s за бизнес потребители	**2008 г.**		**2009 г.**			**2010 г.**		
	БТК (ADSL)	**Орбител (ODSL)**	**БТК (ADSL)**	**Орбител (ODSL)**	**Некском-България (nDSL)**	**БТК (ADSL)**	**Орбител (ODSL)**	**Некском-България (nDSL)**
Максимална скорост на download	12 Mbit/s	12Mbit/s	12Mbit/s	12Mbit/s	12 Mbit/s	12 Mbit/s	12 Mbit/s	12 Mbit/s
Максимална скорост на upload	1 Mbit/s	1 Mbit/s	2 Mbit/s	1 Mbit/s	2 Mbit/s	2 Mbit/s	2 Mbit/s	2 Mbit/s
Еднократна цена за инсталиране (с ДДС)	36,00 лв.	30,00 лв.	36,00 лв.	30,00 лв.	25,00 лв.	15,00 лв.	25,00 лв.	25,00 лв.
Месечен абонамент (с ДДС)	75,00 лв.	75,00 лв.	52,50 лв.	75,00 лв.	65,00 лв.	43,50 лв.	62,50 лв.	65,00 лв.
Брой предоставени статични IP адреси	5	1	5	1	1	5	1	1

***Източник**: Данни, представени в КРС и информация от интернет страниците на предприятията*

Таблица 4

От данните в таблици 3 и 4 може да се заключи, че към настоящия момент цените за бизнес потребители на алтернативните предприятия за широколентов ADSL достъп са по-високи от тези на БТК, докато по отношение на ADSL достъпа за домашни потребители алтернативните предприятия предлагат по-изгодни месечни цени.

В следствие на въвеждането на оптични технологии до междинна точка в мрежата за достъп (FTTC/FTTN) скоростите на предлаганите DSL услуги могат да бъдат увеличени, което ще стимулира тяхното търсене. Във връзка с посочените особености КРС счита, че през следващия отчетен период делът на абонатите на достъп до интернет посредством DSL ще продължи да нараства с изпреварващ темп спрямо останалите технологии за достъп в определено местоположение.

- **Кабелни мрежи за пренос на данни (LAN мрежи за достъп)**

Използването на локални мрежи, изградени на базата на Ethernet стандарт, е най-разпространения начин за предоставяне на широколентов достъп до интернет в България (повече от половината от абонатите – 54% ползват този вид достъп към 31.12.2009 г.). Обективна предпоставка за развитието и широкото разпространение на LAN мрежите се явява късното стартиране на ADSL услугите от страна на историческото предприятие и нарасналото потребителско търсене на високоскоростни услуги за достъп до интернет, дължащо се на появата на нови услуги и приложения, изискващи високи скорости на пренос. В отговор на това търсене, в началото на 21 век започва изграждане на малки квартални въздушни кабелни (UTP/FTP) мрежи, първоначално на територията на големите градове, а по-късно и в прилежащите по-малки населени места.

Локалните мрежи обхващат само ограничена географска област - обикновено част от населено място – квартал или отделни сгради в него. Компютрите, принадлежащи към тази мрежа, се разполагат на неголеми разстояния. Размерът на LAN мрежите може да варира драстично по брой на компютрите и потребителите. Например, една локална мрежа може да се състои от два компютъра, разположени на

няколко метра един от друг в офис или в дома или да бъде съставена от стотици компютри, обхващайки цяла сграда или няколко сгради.

Локалните мрежи са подходящи основно за осъществяване на връзка на малки разстояния поради специфичната им архитектура и техническите характеристики на мрежата. Те не биха могли да се използват за изграждането на мрежа, покриваща големи райони.

През анализирания тригодишен период (от 2007 г. до 2009 г.) една част от предприятията, предоставящи електронни съобщителни услуги посредством LAN, започнаха да въвеждат нови технологии, включващи изграждане на оптична свързаност все по-близо до потребителите (предимно с архитектура FTTB), като последният участък на абонатния достъп се реализира посредством усукана метална двойка (UTP, FTP). Вследствие на навлизането на нови оптични технологии в мрежите за достъп, КРС очаква броят на абонатите на LAN мрежи, използващи оптика до дома (FTTH) да нараства, но с относително бавни темпове.

Основното предимство на LAN достъпа за крайните потребители е, че предлага високи локални скорости при по-ниски или конкурентни цени спрямо ADSL и кабелния достъп. 74% от LAN абонатите са на скорости (download) над 10 Mbit/s. Цените варират в значителна степен в зависимост от параметрите на услугите – на фигурата по-долу са представени средните цени за LAN достъп, изчислени на базата на постъпилата в КРС информация.

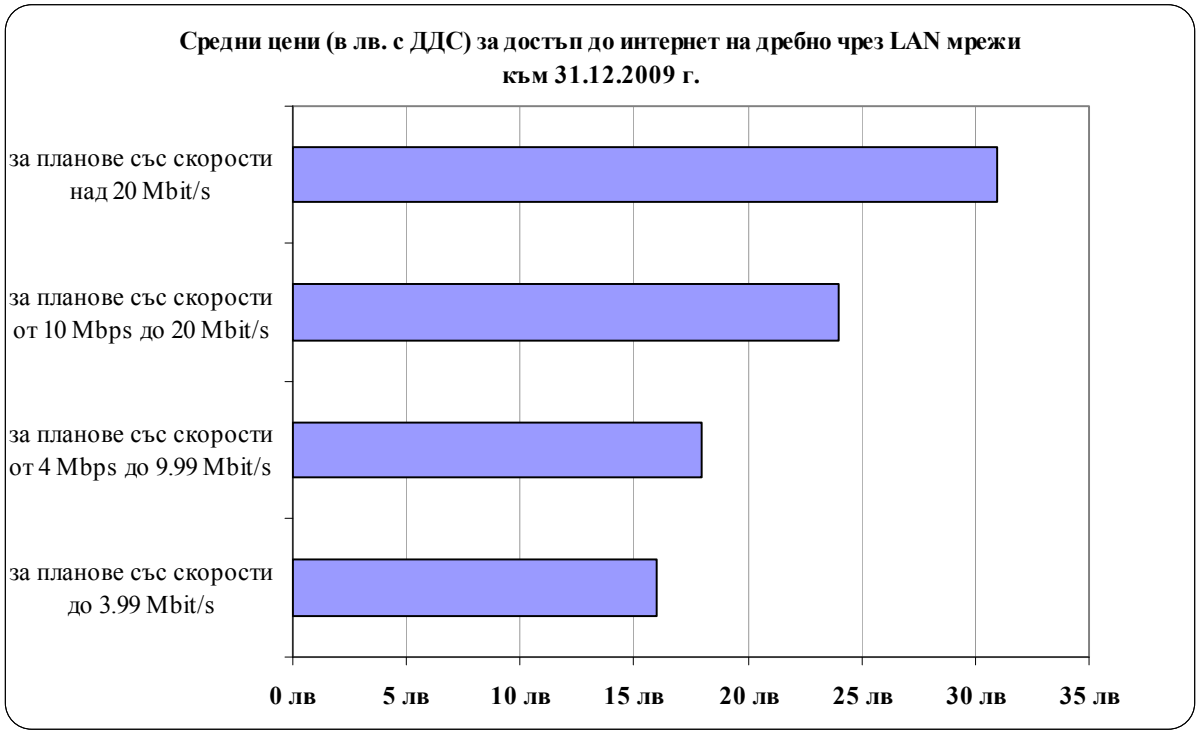

**Средните цени са изчислени като съотношение от годишния приход (в съответната група скорости) и абонатите в съответната група скорост. Включват се приходите от инсталационни такси, месечен абонамент и трафик.*

Източник*: *Данни, подадени в КРС

Фигура 10

Друго съществено предимство на LAN достъпа е лесното активиране на услугите - това е най-лесният за първоначална инсталация и експлоатация от страна на потребителя достъп, тъй като не изисква покупка на допълнително оборудване. Доставчиците на LAN достъп до интернет по-често проявяват и гъвкавост по отношение на потребителите под формата на различни отстъпки от обявените цени и/или предоставяне на услугата без обвързване със срочен договор. Голяма част от LAN операторите предлагат и редица допълнителни услуги като например игри в мрежата и достъп до локални сървъри с безплатно съдържание.

В този сегмент от пазара действат както утвърдени предприятия, които разполагат с оптични трасета, положени в подземни кабелни мрежи, като само крайните отклонения се изпълняват с медни кабели, така и многобройни малки доставчици с въздушни мрежи, използващи технология за достъп, която позволява изграждането на частни или корпоративни LAN мрежи и обслужващи само няколко блока или отделен квартал. Може да се приеме, че големите LAN доставчици, които са изградили оптични трасета, предлагат услуги със сходно или по-високо качество от това на ADSL услугата на БТК на конкурентни цени. Мрежите на тези предприятия обаче имат ограничено покритие само на територията на някои от най-големите градове. Преобладаващата част от участниците на пазара са малки регионални доставчици - от 464 предприятия, реално предоставящи LAN услуги към края на 2009 г., само 10 имат пазарен дял на база абонати над 1%. Според резултатите от проучване на организация Български ИКТ Клъстър от 2008 г. повече от половината (55%) от всички LAN доставчици предлагат услугите си на територията само на един квартал.[50] Все още няма предприятие, което да има национално покритие, предвид факта, че най-големите LAN доставчици имат мрежи в не повече от пет до шест области.

Основен недостатък на голяма част от LAN мрежите у нас е и липсата на достатъчно условия за гарантиране на качеството за крайните потребители. Като цяло офертите на повечето LAN доставчици не предлагат достатъчно висока скорост към международното интернет пространство, тъй като това би повишило разходите им. В много случаи тези мрежи се изграждат при възможно най-ниски разходи за строителство без спазването на правила и технологични изисквания . Незащитените въздушни мрежи са уязвими на атмосферните условия и явления като гръмотевични бури, които могат да предизвикат сериозни прекъсвания в предоставянето на услугите.

Предвид големината на предприятията, предоставящи LAN услуги (98% са малки регионални доставчици с пазарен дял под 1%), характерни за този сегмент от пазара са проблеми като липсата на сериозни технологични и бизнес умения, силна фрагментация, липса на икономия от мащаба и технологични пречки пред разрастването на мрежите и предоставяне на ново поколение мултимедийни услуги.

- **Кабелни мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми**

Друг вид мрежи, които се използват в България за предоставяне на широколентов достъп в определено местоположение са кабелните мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми, изградени чрез коаксиални кабели или на базата на хибридна оптично-коаксиална (HFC) технология за достъп. Последната се базира на оптична свързаност до междинна точка в мрежата за достъп и от същата до потребителите се използва коаксиален кабел. Достъпът до интернет чрез кабелна мрежа обикновено се осъществява посредством стандарта DOCSIS (Data Over

[50] *Български ИКТ Клъстер „Изследване на пазара на интернет услуги в България предоставяни посредством LAN мрежи през 2008 г.”, http://www.ictalent.org/uploads/LAN_Study_Resume_BGN.doc*

Cable System Interface Specification), регламентиращ пренос на данни, включително и широколентов достъп до интернет през HFC мрежата на предприятието.

Обикновено интернет услугата се предоставя в пакет с кабелна телевизия или като допълнителна услуга към нея и необходимо условие за ползването на този вид достъп от домашни абонати е абонамент за кабелна телевизия. Предлаганите от кабелните предприятия пакетни услуги включват достъп до интернет с оферти, които, по отношение на цените, са конкурентни на ADSL и LAN услугата. Предприятието с най-голям пазарен дял предлага интернет планове със скорости от 6, 12 и 20 Mbit/s на цени съответно от 16 лв., 20 лв. и 30 лв. месечно, а троен пакет от кабелна телевизия, фиксирана телефония и интернет със скорост 12 Mbit/s се предлага на цена 25 лв.

Максимално достижимите скорости обикновено са по-ниски от скоростите, предлагани чрез LAN и DSL технология. Към настоящия момент болшинството от кабелните предприятия използват стандарт Docsis 1.0, а 70% от абонатите са на скорости до 10 Mbit/s. Поради тази причина, наред с мрежите за пренасяне на телевизионни програми, някои от кабелните предприятия започват да изграждат и съпътстващи оптични или LAN мрежи за достъп до интернет. Има и случаи, в които кабелните предприятия закупуват по-малки LAN мрежи, което им позволява да навлизат в нишата на LAN операторите.

През разглеждания период (2007 г. - 2009 г.) се наблюдава лек спад в търсенето на достъп до интернет посредством кабелни мрежи за предоставяне на радио- и телевизионни програми поради високата цена на крайното оборудване (кабелен модем), сравнително ниските скорости, които могат да се поддържат в мрежата в сравнение с LAN мрежите и навлизането на нови технологии за достъп от вида FTTx. Все пак следва да се отбележи, че въпреки намалението на относителния дял на кабелния достъп в общия обем на пазара, абонатите на този вид достъп в абсолютни стойности нарастват, видно от фигура 6.

- **Влакнесто-оптични мрежи за достъп**

Както беше описано, по-горе част от предприятията, предоставящи интернет достъп на крайни потребители посредством CaTV и LAN на крайни потребители, използват оптика с архитектура FTTC/FTTB, но технологията за достъп и интерфейсът при крайния потребител остават едни и същи. Паралелно с изграждането на хибридни влакнесто-оптични мрежи за достъп, интернет доставчиците започнаха да изграждат мрежи за достъп с оптична свързаност от край до край (FTTB), което може да се разглежда като нова технология за достъп. Във влакнесто-оптичните мрежи за достъп се използват различни по вид мрежови съоръжения и интерфейси за абонатен достъп, като видът на последните определя и избора на крайно устройство. Влакнесто-оптичните мрежи за достъп притежават по-добри технически характеристики във връзка със сигурността и пропускателната способност на мрежата и същите се определят от използваната медийна среда. Високата защитеност от външни и електромагнитни въздействия и високата пропускателна способност представляват обективни фактори, които, заедно с цената за достъп, предопределят предпочитанията на крайните потребители към оптичните технологии за достъп.

Оптика до дома (FTTH) е мрежова архитектура, при която усуканата метална двойка в мрежата за достъп се заменя изцяло с оптично влакно. Старата инфраструктура, включваща MDF (Main Distribution Frame) и уличните кабелни разпределителни шкафове се заменят с оптични разпределители - ODF (Optical Distribution Frame) и оптични сплитери. Посредством топология „точка към точка” или

„точка към много точки” се изгражда връзка от сграда на предприятието, предоставящо електронни съобщителни услуги, до помещение на абоната.

Мрежите, осигуряващи директна оптична свързаност са с ограничено проникване и са концентрирани най-вече в отделни райони на големите градове. Към края на 2009 г. 27 предприятия предоставят FTTH достъп на територията на 32 населени места. Предвид, че тази услуга се предлага сравнително от скоро, към настоящия момент броят на абонатите на тези оптични мрежи е незначителен спрямо общия обем на пазара – едва около 1%.

Съгласно представените в КРС данни, предприятията, използващи влакнесто-оптични технологии за достъп, изграждат оптична връзка посредством топология „точка към точка” или „точка към много точки”. Част от предприятията, с FTTH мрежа за достъп, предоставят услуги на бизнес потребители посредством оптична свързаност с топология „точка към точка”. Използването на единични оптични влакна за изграждането на връзка към свои абонати се прилага в случаите на осъществяването на свързаност на сървъри и офиси на бизнес потребители към интернет със скорости, достигащи до десетки Gbps (на потребителя се предоставя пълната честотна лента на оптичното влакно), но високата цена за осъществяването на този вид достъп е причина за ограниченото приложение на същия.

В следствие на използването на общо оптично влакно до междинна точка в FTTH мрежите с топология „точка към много точки”, може да се очаква, че разходите по изграждането на същите е по-ниска. Пасивна оптична мрежа (PON[51]) е най-популярната мрежова архитектура за осъществяването на широколентов достъп до интернет и предимствата на същата са свързани с използването на пасивни устройства (сплитери) и сравнително ниската цена за изграждането ѝ. Към края на 2009 г. делът на абонатите в България, използващи PON мрежа за достъп е 83% от общия брой на абонатите, използващи влакнесто-оптични мрежи до дома или офиса (FTTH).

Към настоящия момент „Спектър Нет” АД[52] разполага с изградени PON мрежи на част от територията на градовете София, Варна и Бургас и предоставя достъп до интернет на домашни абонати с крайни цени от 29,90 лв. (за достъп съответно със скорости 50Mbit/s download/10Mbit/s upload) до 59,90 лв. (за достъп със скорости 100Mbit/s/40Mbit/s). Посредством тази технология се предоставят и пакетни услуги от интернет, цифрова телевизия и фиксирана телефония.

Може да се очаква делът на абонатите, използващи влакнесто-оптични мрежи до дома или офиса да нараства през следващите години предвид това, че тези мрежи позволяват предоставянето на множество електронни съобщителни услуги, включително и на мултимедийни услуги.

2.2.1.2. Безжични технологии за достъп

Следва да се разгледат и характеристиките на наличните на българския пазар видове безжичен достъп, предлагани от RLAN, WiMAX, сателитните и мобилните оператори, с цел да се определи дали са взаимозаменяеми с кабелния (жичен) широколентов достъп във фиксирано местоположение, предоставян чрез технологиите, разгледани по-горе (ADSL, CaTV, LAN и FTTH).

---

[51] *PON - Passive Optical Network*

[52] *Информация от интернет страницата на “Спектър Нет” АД: http://www.pon.bg*

- **Radio LAN/Wireless LAN**

Безжичните технологии за достъп RLAN, известни също като WLAN, се използват за свързването на отдалечени компютърни системи и/или локални мрежи.

Повечето от устройствата, използвани при безжичните мрежи, работят в честотния обхват от 2,4 GHz или 5 GHz и са проектирани в съответствие със стандарти IEEE 802.11. Устройствата, базирани на стандарти IEEE 802.11b и 802.11g, осигуряват максимална скорост за пренос на данни съответно 11 Mbit/s и 54 Mbit/s. Посредством същите могат да се изграждат широколентови безжични мрежи за достъп за домашни потребители, локални Wi-Fi зони на покритие и покритие на големи части от територията на населеното място.

Абонатите могат да се включат чрез точка за достъп към мрежата на съответното предприятие свободно или посредством оторизиран достъп, като за целта закупуват съответно крайно устройство. Последното включва маршрутизатор (Router Board) със слот за включване на карта за безжичен достъп, параболична антена в комплект с облъчвател съответно за 2,4 GHz или 5 GHz и високочестотен кабел. Диаметърът на параболичната антена зависи от разстоянието до сградата на предприятието, а дължината на високочестотния кабел зависи от местоположението на посочената антена.

През 2009 г. 155 предприятия предлагат широколентов RLAN достъп на територията на 655 населени места в страната. Броят на абонатите на тези услуги към 31.12.2009 г. е 18 536 и представлява 1,9% от общия брой абонати на широколентов достъп.

Предимствата на безжичния достъп чрез RLAN/WLAN мрежа са, че осигурява по-голяма гъвкавост при конфигуриране и разширяване на мрежите, по-голяма мобилност и удобство при по-ниски разходи, предвид, че отпада необходимостта от полагане на кабели до помещението на абоната. Безжичните мрежи се използват предимно в слабо населени райони, в които изграждането на кабелна мрежа за достъп е икономически неефективно. Недостатъците на тези мрежи са високата цена на крайните устройства (надвишаваща 300 лв.), която зависи от разстоянието между сградата на предприятието и помещението на потребителя, слабата защитеност на същите към външни влияния, както и необходимостта от пряка видимост за постигането на добро качество на връзката. Друго съществено различие в сравнение с изброените по-горе технологии за жичен достъп (DSL, LAN, CaTV и FTTH) са значително по-ниските скорости. Към 31.12.2009 г. близо 75% от абонатите на RLAN мрежите в България ползват достъп до интернет със максимална скорост (download) до 4 Mbit/s, докато преобладаващата част от абонатите на DSL, LAN и CaTV и FTTH мрежи ползват скорости на download над 10 Mbit/s. Плановете за домашни потребители на RLAN достъп се предлагат на цени от 18 лв. до 30 лв. за скорост на достъпа до 1 Mbit/s, като в повечето случаи потребителите заплащат и еднократна инсталационна цена (вариращa от 60 лв. до 150 лв.).

WiMAX

WiMAX (Worldwide Interoperability for Microwave Access) е технология от типа „точка към много точки”, разработена да предоставя безжична свързаност на големи разстояния за различни крайни устройства (от работни станции и преносими компютри до мобилни телефони). Технологията е базирана на стандарта за пренос на данни IEEE 802.16 и осигурява възможност за осъществяването на безжична връзка с теоретична споделена скорост до 70 Mbit/s, като същата зависи от радио параметрите на мрежата и

от броя на потребителите, обслужвани от съответната базова станция. Спецификата на WiMAX допълва много от ограниченията, въведени от Wi-Fi стандарта, като предлага подобрена честотна лента и по-устойчиво криптиране.

За WiMAX мрежите е характерно, че чрез използване на висикоскоростна безжична връзка с обхват от няколко километра, предприятията имат възможност да предлагат широк спектър от услуги, включително достъп до интернет, гласови услуги, виртуални частни мрежи, видеонаблюдение, IPTV, както и други услуги, свързани с предоставянето на специфично съдържание по желание на потребителя. От друга страна, технологията може да се използва за осъществяването на връзка на големи разстояния (до 50 км) или за предоставянето на широколентов достъп с висока скорост на крайни потребители (до 70 Mbit/s), като увеличаването на разстоянието намалява максималната достижима скорост и обратно.

Услуги чрез мрежи от типа „точка към много точки", включително широколентов достъп до интернет чрез WiMAX технология на българския пазар предоставят четири предприятия. WiMAX може да се използва както от фиксирани, така и от мобилни потребители чрез използването на необходимите крайни устройства. От гледна точка на пазара на дребно, това означава, че този вид достъп до интернет може да бъде конкурентен, както на широколентовия достъп предлаган от фиксираните предприятия, така и на достъпа, предлаган от мобилните предприятия.

Широколентови услуги, базирани на WiMAX технология се предлагат на българския пазар от 2007 г. и с оглед краткия период на присъствие на тези услуги на пазара към настоящия момент, броят абонати и приходи на WiMAX мрежи са незначителни спрямо общия обем на пазара за широколентов достъп до интернет. Все още покритието на изградените WiMAX мрежи е ограничено: към края на 2009 г. предприятието с най-много WiMAX абонати покрива едва 2,6% от територията на страната и 43% от населението. Предприятията, предоставящи WiMAX достъп развиват своите мрежи основно в големите градове и гъсто населените райони, поради факта, че с едни и същи капитални вложения могат да се обслужват многократно по-голям брой абонати, отколкото в по-слабо населените райони. В същото време обаче, в тези райони ADSL, LAN и кабелните оператори предоставят достъп с по-високи скорости, по-добро качество на същата или на по-ниска цена. Това означава, че е малко вероятно да се очаква в краткосрочен план преминаване на абонати на ADSL, LAN и кабелни мрежи към WiMAX технологията.

Предлаганите в момента на извършване на анализа скорости за интернет достъп чрез WiMAX варират от 1 Mbit/s до 4 Mbit/s и са под средните скорости, обявени в офертите на ADSL, LAN, оптичните и кабелните оператори. В средата на 2010 г. едно от предприятията („Макс Телеком" ООД) увеличи скоростта на мобилните си интернет услуги до 8 Mbit/s. Предложението е пилотно и за сега важи само за територията на два областни града (Ямбол и Кърджали), като предприятието е обявило намерения до края на годината да предложи тези услуги в цялата си мрежа. Ценовите оферти за домашни потребители за най-ниските скорости (от 1 Mbit/s) са в границите от 15 до 24,90 лв., а офертите с по-високи скорости (4 Mbit/s) се предлагат на цени от 29,90 до 48 лв. с ДДС.

На пазара все още не се предлагат масово крайни устройства – преносими компютри и мобилни телефони, които да поддържат WiMAX стандарт, което ограничава възможностите за развитието на WiMAX достъпа на този етап. Бъдещото развитие на пазара на услуги, предоставяни чрез мрежи от типа „точка към много точки" е свързано с активното търсене на пазарна ниша при предоставянето, както на мобилни услуги, така и на широколентов достъп до интернет и с очакванията WiMAX

да се развие като реална алтернатива на т. нар. „последна миля”. Това би могло да се случи обаче извън рамките на разглеждания от анализа бъдещ двугодишен период.

- **Сателитни връзки**

Спътниковите системи се използват както за изграждане на опорни мрежи, така и за предоставяне на услуги в определено местоположение, тъй като се изграждат бързо, покриват големи територии без да е необходимо полагането на кабел и позволяват динамична промяна на топологията на мрежата. Същите се използват за осъществяване на телефонни повиквания, за пренос на данни и за широколентов достъп до Интернет.

В България се използват основно две технологии за изграждане на спътникови мрежи. Технологията DirecPC се използва в местоположение, в което има изграден теснолентов канал за обратна връзка (upload link) и се използва предимно за изграждането на точка на достъп към световната мрежа от предприятия, предоставящи електронни съобщителни услуги.

Посредством VSAT технология за достъп до интернет се осъществява двупосочна свързаност към световната мрежа, като скоростите позволяват предоставянето на широколентови услуги на крайни клиенти. Предприятието, предоставящо достъп до интернет, от своя главен наземен център (VSAT hub) посредством голяма параболична антена осъществява връзка към комуникационния спътник, разположен в геостационарна орбита. За връзка с последния, абонатът използва малка параболична антена с диаметър до 1,2 м и VSAT крайно устройство, позволяващо изграждането на два канала за връзка (download link, upload link).

Съществени недостатъци на този вид мрежи са закъсненията, затихването на сигнала във високочестотния диапазон при дъжд и сняг, внасянето на шумове при попадане на слънчеви лъчи върху наземните станции и високата цена на крайното устройство (надвишаваща 1500 лв.), което ги прави не особено търсени за случаите, в които могат да се използват други начини за осъществяване на достъп до мрежова инфраструктура.

Общо 9 предприятия са регистрирани за пренос на данни чрез спътникова мрежа от неподвижната радиослужба, като през 2009 г. само едно предприятие „Трансат” АД е предоставяло сателитен достъп до интернет на крайни абонати - техният брой е пренебрежимо малък спрямо общия брой абонати на широколентов достъп – ….. абоната *(информацията е търговска тайна)*. Разрешението на предприятието за предоставяне на тези услуги е прекратено с решение на КРС №313/11.03.2010 г. Предвид това, че този вид достъп не се предоставя на пазара на дребно към момента на извършване на анализа и не се очаква в краткосрочен план някое предприятие да започне да предоставя тази услуга (нито едно от предприятията, предоставящо услуги в сегмента неподвижни спътникови мрежи не е уведомило КРС с годишните въпросници за намерения за въвеждане и предоставяне на услуги за сателитен достъп до интернет през 2010 г.) КРС приема, че този вид достъп не оказва влияние на широколентовия пазар в страната като цяло.

- **Мобилни мрежи (UMTS/HSDPA)**

За осигуряване на широколентов достъп през мобилни мрежи е необходимо те да работят по стандарт UMTS и да ползват HSDPA (High-Speed Downlink Packet Access) протокол. При използване на UMTS технология скоростите за download и upload, които се предлагат от мобилни предприятия достигат 384 Kbit/s, което е доста под скоростите,

предлагани посредством други технологии в България (при кабелните мрежи за пренос на радио и телевизионни програми най-ниската предлагана скорост е 1 Mbit/s, а при ADSL тя е 6 Mbit/s). Използвайки HSDPA, теоретичната скорост на пренос на данните може да достигне до 14,4 Mbit/s downlink (посока към абоната), но реалната скорост на преноса зависи както от крайното устройство, така и от броя на потребителите на мобилен интернет в обхвата на дадена клетка от мрежата.

На българския пазар и трите мобилни предприятия предлагат свързаност към интернет през 3G мрежа. Наличните на пазара тарифи за мобилен интернет включват както пакети с данни, които могат да се използват през мобилен телефон, така и абонаментни планове за мобилен достъп чрез карта или USB модем, свързани към преносим компютър.

Във връзка с горепосоченото, КРС е на мнение, че следва да бъдат представени и анализирани основните характеристики на предлагания мобилен широколентов достъп до интернет като цена, скорост, обем на трафик, достъпност и мобилност на услугата, с цел аргументация на заключението по отношение на взаимозаменяемостта между различните видове достъпи.

Както бе споменато по-горе, наличните тарифи за мобилен достъп до интернет позволяват използването му през различен тип крайно устройство - мобилен телефон или преносими компютри. КРС счита, че характеристиките на мобилния телефон, свързани с ползването на интернет са ограничени по отношение на размера на екрана, резолюцията и наличността на приложения и широколентовият достъп до интернет, предоставян чрез мобилен телефон не се смята за заместител на широколентовия достъп, предоставян в определено местоположение.

В следващата таблица е представена справка за предлаганите към юли 2010 г. пакети за мобилен интернет за преносим компютър от трите мобилни предприятия.

„Мобилтел" ЕАД	**обем данни (МБ)**	**цена на МБ извън пакет**	**месечен абонамент**	**цена на крайното устройство**	**средна цена за МБ в пакета**
МТЕЛ Surf 2 Gb	2048	0,10 лв.	20,90 лв.	от 99 лв. до 149 лв.	0,01 лв.
МТЕЛ Surf Non Stop	неограничен**	0,10 лв.	24,90 лв.	0,00 лв.	0,00 лв.
МТЕЛ Surf Non Stop+	неограничен**	0,10 лв.	39,90 лв.		0,00 лв.

*Посочените цени са в лв. с ДДС. Цените на крайните устройства варират в зависимост от модела и са валидни само при подписване на договор за пакет за пренос на данни за 12 месеца.
**За плановете с неограничен трафик - при достигане на месечно потребление от 10 GB за M-Tel Surf NonStop + и 2,5 GB за M-Tel Surf NonStop скоростта за пренос на данни се ограничава до 128 Kbit/s.

„Космо България Мобайл" ЕАД	**обем данни (МБ)**	**цена на МБ извън пакет**	**месечен абонамент**	**цена на крайното устройство**	**средна цена за МБ в пакета**
GoWeb 1000	1000	0,10 лв.	24,00 лв.	USB модем - 49,00 лв.	0,02 лв.
GoWeb Unlimited 2500	неограничен**	0,00 лв.	24,00 лв.	0,00 лв.	0,00 лв.
GoWeb 4000	4000	0,10 лв.	36,00 лв.	0,00 лв.	0,01 лв.
GoWeb 8000	8000	0,10 лв.	48,00 лв.	0,00 лв.	0,01 лв.
GoWeb 12000	12 000	0,10 лв.	60,00 лв.	0,00 лв.	0,01 лв.

*Посочените цени са в лв. с ДДС. Цените на крайните устройства са валидни само при подписване на договор за пакет за пренос на данни за 12 месеца. **План GoWeb Unlimited 2500 - Първите 2500 MB се предоставят при максимална достижима скорост в зависимост от технологията

БТК АД	обем данни (МБ)	цена на МБ извън пакет	месечен абонамент	цена на крайното устройство	средна цена за МБ в пакета
Виваком трафик 750 MB	750	0,10 лв.	20,00 лв.	0,00 лв.	0,03 лв.
Виваком трафик 5 GB	5000	0,10 лв.	36,00 лв.*	0,00 лв.	0,01 лв.
Виваком трафик 15 GB	15000	0,10 лв.	59,90 лв.*	0,00 лв.	0,003 лв.

*Посочените цени са в лв. с ДДС. Крайните устройства са безплатни при сключване на договор за пакет за пренос на данни за 12 месеца

***Източник**: Данни от интернет страниците на мобилните предприятия: www.mtel.bg; www.globul.bg; www.vivacom.bg*

Таблица 5

От представените данни е видно, че при предлаганите тарифи и от трите мобилни предприятия в страната, е налице ограничение по отношение на обема трафик от данни, заплащан с месечния абонамент и ползван при максимално достижима скорост. Въпреки, че двете най-големи мобилни предприятия предлагат тарифи за неограничен достъп, то трябва да се обърне внимание на факта, че при тези тарифи при надхвърляне на определен обем данни на месец, скоростта за достъпа се ограничава до 128 Kbit/s, което може да се счита за допълнително ограничение от потребителска гледна точка.

Следва да се обърне внимание и на относително ниското покритие на 3G мрежите по територия, което допълнително ограничава използването на достъп до широколентов интернет посредством тях. Покритието на 3G мрежите на мобилните предприятия в България към 31.12.2009 г. по територия и население е представено в таблицата по-долу:

Предприятие	покритие на 3G мрежа по територия	покритие на 3G мрежа по население
„Мобилтел" ЕАД	**19,41%**	**69,19%**
„Космо България Мобайл" ЕАД	**47,02%**	**82,05%**
БТК АД	**16,72%**	**54,32%**

***Източник:** Данни, подадени в КРС*

Таблица 6

2.2.2. Заключение относно взаимозаменяемостта между различните видове широколентов достъп на дребно

В следващата таблица са представени обобщено основните характеристики и цени на предлаганите към юли 2010 г. планове за интернет при всяка от наличните на българския пазар технологии за достъп. За изготвянето на сравнението са взети под внимание стандартните ценови планове за домашни абонати, предлагани от предприятията с най-голям пазарен дял за съответния вид достъп (на база абонати към 31.12.2009 г.).

Параметри	ADSL	CaTV	LAN	FTTH	RLAN	UMTS	WiMAX
Двупосочна връзка	да	да	да	да	да	да	да
Непрекъсната свързаност (always-on connection)	да	да	да	да	да	да	да
Неограничен трафик	да	да	да	да	да	не	да
Оферти с най-ниски предлагани скорости*							
Международна скорост в Mbps (download/upload)	6/0,5	6/6	30/5	50/10	1/1	до 0,384	1/1
Локална скорост в Mbps (download/upload)	6/0,5	6/6	30/20	50	1/1	-	1/1
Инсталационна цена (с ДДС)	18 лв.	-	-	-	20 лв.	-	-
Месечна цена (с ДДС)	20 лв.	16 лв.	21,99 лв.	29,90 лв.	15 лв.	24,90 лв.	24,90 лв.
Цена за крайно устройство (с ДДС)	-	-	-	-	-	0-109 лв.	-
Оферти с най-високи предлагани скорости*							
Международна скорост в Mbps (download/upload)	12/1	20/20	50/7	100/40	2/2	до 0,384	4/2
Локална скорост в Mbps (download/upload)	12/1	20/20	50/33	100	2/2	-	4/2
Инсталационна цена (с ДДС)	18 лв.	-	-	-	24 лв.	-	-
Месечна цена (с ДДС)	25 лв.	30 лв.	35,99 лв.	59,90 лв.	25 лв.	24,90 лв.	34,90 лв.
Цена за крайно устройство (с ДДС)	-	-	-	-	-	0-109 лв.	79 лв.

*Посочените оферти са на предприятията с най-голям пазарен дял, предоставящи съответния вид достъп и са валидни при сключване на 1 годишен договор.

Източник: *Данни, представени в КРС и информация от интернет страниците на предприятията*

Таблица 7

На базата на изложената дотук информация за отделните видове достъп може да се приеме, че услугите, предоставяни във фиксирано местоположение чрез кабелни мрежи, базирани на ADSL, LAN, FTTH или DOCSIS технология, имат до голяма степен сходни характеристики, предназначение и цени. От една страна при тези технологии се гарантира по-голяма надеждност на връзката и се осигурява по-висока скорост на преноса - предимно над 10 Mbit/s, каквито скорости трудно могат да бъдат достигнати при използването на безжични технологии (RLAN, WiMAX, UMTS). От друга страна ценовите оферти за фиксиран/кабелен достъп са по-изгодни от цените за безжичен, в т.ч. мобилен достъп (предвид това, че осигуряват неограничен трафик и по-голям капацитет на по-ниски или близки цени). Това дава основание да се допусне, че при малко (5% до 10%), но относително постоянно повишаване на цената на някой от изброените видове фиксиран кабелен достъп потребителите биха били склонни да пренасочат търсенето си към някой от другите видове кабелен достъп, но е малко вероятно да го заменят с безжичен достъп.

При сравнение на представените тарифи за достъп до мобилни широколентови услуги с тези за широколентов достъп, предлагани чрез LAN, DSL, оптична или кабелна мрежи е видно, че цените за широколентов достъп чрез мобилни мрежи са сравнително по-високи. По данни от проучване на Фондация „Приложни изследвания и комуникации", цените на предлагания широколентов достъп до интернет през мобилна мрежа са от 3 до 5 пъти по-високи спрямо тези за фиксирания. Също така, освен цената на дадена услуга, която от потребителска гледна точка е водеща характеристика, по отношение на изследване на взаимозаменяемостта между мобилен и фиксиран

широколентов достъп с голяма тежест са и предлаганата скорост и обем на трафика. В тази връзка следва да се вземе под внимание и факта, че по-голямата част от тарифите на мобилните предприятия предлагат ограничен по обем трафик, който може да се използва с определения пакет, след което се заплаща на MB. При плановете с неограничен трафик след достигане на определено месечно потребление максималната скорост за пренос на данни се ограничава до 128 Kbit/s (виж. Таблица 5). За сравнение предприятията, предлагащи широколентов достъп чрез LAN, DSL, CaTV или FTTH мрежи предлагат основно неограничен достъп със скорости, многократно надвишаващи 144 Kbit/s.

От началото на 2008 г. едно от мобилните предприятия („Мобилтел" ЕАД) започна да предлага фиксиран достъп до интернет през мобилната си мрежа в пакет с телефонна услуга, включваща фиксиран и мобилен номер в едно фиксирано крайно устройство. Услугите HomeBox и OfficeBox се предлагат съответно за домашни и бизнес потребители, като към края на 2009 г. са достъпни на територията на всички общини в страната, а абонатите им достигат ….. *(информацията е търговска тайна)*. Предоставяният достъп до интернет също се характеризира с до няколко пъти по-ниски скорости, в зависимост от използваната технология (UMTS, HSDPA) спрямо скоростите, които се достигат при фиксираните кабелни мрежи, както и с ограничения по отношение на трафика (до 3 GB, след което скоростта се ограничава до 128 Kbit/s).

На базата на представената информация, КРС счита че не е налице взаимозаменяемост между мобилния и фиксирания (LAN, CaTV, ADSL и FTTH) широколентов достъп до интернет, и че мобилният достъп на този етап от развитието на пазара е по-скоро допълваща услуга. Допълнителен аргумент в подкрепа на изказаното е и факта, че въпреки отчетеното нарастване, през 2009 г. спрямо 2008 г., от около 80% при абонатите на мобилен достъп, то за едногодишен период се наблюдава и нарастване с почти 17% и на абонатите на фиксирания (LAN, CaTV, ADSL и FTTH) широколентов достъп до интернет. Тези данни потвърждават, че не е налице отказване на абонати, ползващи фиксиран достъп до интернет, за сметка на достъпа през мобилна мрежа.

На следващата таблица е представено разпределението на достъпа на домакинства до интернет по видове устройства за периода 2007 г. – 2009 г. според регулярни проучвания на НСИ за използване на интернет от домакинствата[53]

Вид устройство	2007 г.	2008 г.	2009 г.
Персонален компютър	94,3%	91,3%	91,8%
Преносим компютър	9,1%	14,3%	19,4%
Джобен компютър	0,6%	0,3%	1,1%
Мобилен телефон	8,9%	7,2%	4,9%
Телевизионен приемник	1,3%	0,4%	0,5%
Игрова конзола	0,5%	0,7%	0,6%

Източник: *НСИ*

Таблица 8

Видно от представените данни изключително голяма част от домакинствата (91,8%) с достъп до интернет към края на 2009 г. използват персонален компютър, който предполага и използването на фиксиран достъп до интернет. Също така, въпреки

[53] *http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=17*

че се наблюдава нарастване при броя на използваните преносими компютри през периода 2007-2009 г. с около 10 процентни пункта, за които реално е насочено предлагането на мобилен интернет, то процентът на използваните персонални компютри през разглеждания период остава изключително стабилен, което КРС счита за още едно доказателство към твърдението, че на този етап от развитието на пазара, достъпът до интернет през мобилна мрежа в България следва да се разглежда като допълваща услуга.

Анализирайки взаимозаменяемостта от гледна точка на предлагането, КРС счита, че е малко вероятно доставчиците на услуги за безжичен широколентов достъп при трайно увеличение на цените от 5% до 10% да навлязат в краткосрочен план на пазара на кабелен достъп в определено местоположение без значителни допълнителни разходи. От друга страна, възможността предприятие, което предоставя друг вид широколентов достъп да започне да предоставя безжичен, в т.ч. мобилен достъп в краткосрочен план е ограничена от високи бариери за навлизане на пазара, като например закупуването на ограничен ресурс – честоти и номера, както и високото ниво на насищане на потреблението на мобилни телефонни услуги в България.

***Заключение**: Съпоставяйки функционалните и ценовите характеристики на различните видове широколентов достъп на пазара на дребно, КРС счита, че е налице взаимозаменяемост при търсенето по отношение на достъп, организиран чрез използване на ADSL, кабелни мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми (CaTV), LAN мрежи и мрежи от вида FTTH. Всички останали разгледани по-горе технологии (мобилен достъп, WiMAX, сателитен достъп, RLAN), въз основа на представената информация, не попадат в обхвата на разглеждания пазар на дребно.*

2.3. Широколентов достъп и специално организиран достъп

Една малка част от предприятията, предоставящи достъп до интернет, не притежават собствена мрежа за достъп, а използват линии под наем за връзка със своите абонати. Този начин за връзка се използва за предоставянето на достъп до интернет на корпоративни клиенти и на локални и регионални доставчици на интернет услуги, както и за връзка на сървъри към световната мрежа. При този достъп на абоната се осигуряват два симетрични канала за връзка към интернет (upload, download) и се гарантира минимална скорост за достъп към световната мрежа.

Специално организираният достъп (dedicated access) е техническо решение, което се реализира конкретно за нуждите на крайни потребители, търсещи неограничен, висикоскоростен достъп до интернет. Обичайно такъв достъп се осигурява чрез оптична свързаност, изградена от доставчика на широколентовия интернет достъп, линии под наем или безжично решение и се предоставя на големи корпоративни клиенти, които изискват високо качество на предлаганите им услуги. От друга страна, една малка част от предприятията, предоставящи достъп до интернет, не притежават собствена мрежа за достъп, а използват линии под наем за осъществяване на връзка на офиси и сървъри към световната мрежа.

В тази връзка, по-често използваните технически решения за организирането на този вид достъп осигуряват симетрично пренасяне на данни в двете посоки (upload, download), за разлика от другите разпространени у нас начини за предоставяне на широколентов достъп чрез асиметрично пренасяне на данни (ADSL и кабелни мрежи). Използването на този вид достъп за осъществяване на връзка към корпоративни мрежи за пренос на данни и към сървъри за доставка на услуги изисква гарантирането на минимална скорост за достъп към световната мрежа. В сравнение със специално

организирания достъп, изброените по-горе технологии ADSL, FTTH, CaTV, LAN и други, се базират на предоставянето на споделен достъп (shared access) до интернет на крайни потребители.

Тези технически и функционални изисквания определят и цената на специално организирания достъп, която е повече от 20 пъти по-висока от цената при стандартните начини за осъществяване на широколентов достъп. Като пример може да се посочи, че месечният абонамент за ADSL достъп със скорост 12 Mbit/s за бизнес абонати е 35 лв., а абонаментът за линия под наем със скорост 2 Mbit/s е 720лв.[54]

Отчитайки различията в ценовите и функционалните характеристики на широколентовия достъп на дребно и специално организирания достъп, тези услуги не би следвало да се считат за взаимозаменяеми.

Заключение

В резултат на анализа КРС счита, че пазарът на дребно за широколентов интернет достъп включва предоставянето на некомутируем достъп със скорости над 144 Kbit/s на домашни и бизнес абонати (както в пакет с други електронни съобщителни услуги, така и като самостоятелна услуга) чрез следните мрежи:

- PSTN/ISDN мрежа (ADSL достъп);

- кабелна мрежа за разпространение на радио и телевизионни програми (CaTV достъп);

- кабелна мрежа за предаване на данни (LAN достъп);

- мрежа от вида FTTH (оптичен достъп).

2.4. Съответен географски пазар

Съгласно Насоките за пазарните анализи и оценката на значително въздействие върху пазара и чл. 14, ал. 1 от Методиката, географският обхват на съответния пазар в сектора на електронните съобщения се определя въз основа на два главни критерия:

- покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи;
- наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Въз основа на тези два критерия географският пазар може да бъде определен като местен, регионален, национален или обхващащ територията на две или повече страни (например общоевропейски пазар, пазар, обхващащ територията на Европейското икономическо пространство, или глобален пазар).

Съгласно чл. 152, ал. 3 от ЗЕС, географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, и в която конкурентните условия са еднакви и се различават от тези в съседни райони.

- покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи:

Поради наличието на връзка между пазарния дял и покритието на мрежата и факта, че предприятията, предоставящи обществени електронни съобщения обикновено прилагат еднакви цени на територията, покрита от мрежите им, първият етап при изследване на наличие на географски подпазари зависи от покритието на мрежата на

[54] *Цени на БТК , публикувани на страницата на предприятието в интернет: www.vivacom.bg*

предприятието с най-голям пазарен дял на съответния продуктов пазар. Историческото предприятие БТК е предприятието с най-голям пазарен дял (32,5%) на дефинирания продуктов пазар на широколентов достъп до интернет на дребно. Тук следва да бъде подчертано, че БТК притежава изградена мрежа с национално покритие, като по предоставената от предприятието информация към края на 2009 г. предоставя услуги на дребно в 968 населени места в България. Следва да се отбележи и факта, че БТК предлага еднакви услуги и ценови тарифи, както и условия за предоставяне на услугата за цялата територия на Република България.

- наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги:

По реда на ЗД (отм.), за разлика от дейността по пренос на данни, предоставянето на услугата достъп до интернет беше на свободен режим. След влизане в сила на ЗЕС за предприятията, предоставящи такава услуга, възникна задължението да подадат уведомления в КРС за осъществяване на дейността си (§10 от ПЗР на ЗЕС). Това изискване е валидно за всички предприятия, желаещи да предоставят услуги на територията на България. Предприятията, на които е необходим ограничен ресурс за осъществяване на дейността, следва да получат съответното разрешение за използване на ограничен ресурс. Съгласно разпоредбата на § 9 от ПЗР на ЗЕС, предприятията, които към влизането в сила на този закон извършват дейност въз основа на индивидуална лицензия или регистрация по обща лицензия се вписват служебно в публичен регистър от КРС и съответно им се издават служебно разрешения за ползване на ограничен ресурс.

Поради изброените по-горе доказателства, КРС счита, че не съществуват различия в географски мащаб по отношение на бариерите за навлизане на пазара на широколентов достъп до интернет на дребно.

Отчитайки и европейската практика, съгласно обща позиция на Европейските регулатори относно географските аспекти при изготвянето на пазарни анализи, отправна точка при определянето на географски обхват на съответния продуктов пазар е изследване наличието на взаимозаменяемост при търсенето и предлагането в отговор на 5-10% повишение на цените. В контекста на дефиниране на географски пазар, изследването на взаимозаменяемост при търсенето и предлагането отчита, чрез прилагане на теста на хипотетичния монополист, дали достатъчен брой потребители ще преминат към потребление на услугата в други географски области или предприятия от дадена географска област ще започнат предоставяне на услуги в други географски области в отговор на 5-10% повишение на цените.

Съгласно общата позиция на Европейските регулатори, практиката показва, че при някои пазари (например – пазар на дребно на обществено достъпни телефонни услуги, предоставяни в определено местоположение), прилагането на теста на хипотетичния монополист може да посочи, че географския обхват на пазара е национален.

В други случаи, обаче, теста на хипотетичния монополист може да доведе до много тесен географски обхват на даден пазар. В тази връзка например по отношение на пазара на дребно за широколентов достъп до интернет или пазара на дребно за достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение е малко вероятно потребителите на тези услуги да се преместят в други географски област или предприятие, предоставящо услуги в една област да започне да предлага такива в друга област, където не е предоставяло услуги, в резултат на малко (5-10%), но трайно увеличение на цените на дребно.

Според европейските регулатори в повечето страни това би довело до определяне на десетки или стотици пазари и прилагането на такъв подход не би било практически разумно от гледна точка на извършването на анализ на пазара и налагане на специфични задължения.

В заключение на това, съгласно горецитираната обща позиция на Европейските регулатори, се счита че като първа стъпка НРО трябва да определи дали съществува доказателство за географска сегментация или дали има доказателства, които предполагат съществуването на един национален пазар.

Във връзка с посоченото, КРС счита, че поради спецификите на българския пазар следва да бъдат анализирани и допълнителните критерии, които са разгледани в Общата позиция на Европейските регулатори.

Съгласно посочения документ, географска сегментация на конкретен пазар е целесъобразно да се направи, след като се докаже, че конкурентните условия в даден регион се различават съществено от тези в съседните региони. Изготвянето на подробен географски анализ е оправдано в случай, че са изпълнени следните условия[55]:

- едно или няколко от алтернативните предприятия имат значително, но по-малко от националното покритие на мрежите на територията на страната и упражняват съществен конкурентен натиск в районите, в които осъществяват дейност;
- историческото предприятие предоставя услугите си на различни цени в отделните региони на страната или прилага единни национални цени, които се отклоняват значително от цените на алтернативните предприятия;
- налице са значителни географски различия в характеристиките на предлаганите услуги по отношение на скорости, гарантирано качество и др.

На следващата графика е представено географското разпределение на броя на алтернативните мрежи като се отчита и вида достъп.

[55] *ERG Common Position on geographic aspects of market analysis, ERG (08) 20 final CP Geog Aspects 081016, стр. 9*

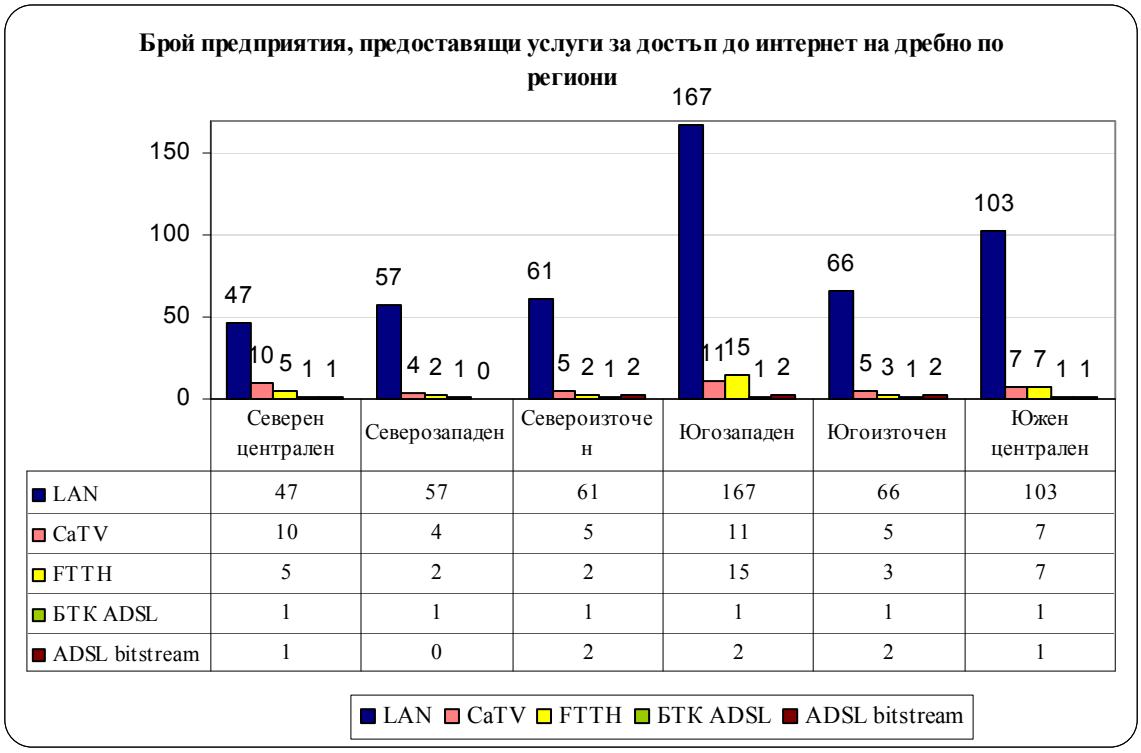

	Северен централен	Северозападен	Североизточен	Югозападен	Югоизточен	Южен централен
LAN	47	57	61	167	66	103
CaTV	10	4	5	11	5	7
FTTH	5	2	2	15	3	7
БТК ADSL	1	1	1	1	1	1
ADSL bitstream	1	0	2	2	2	1

***Източник**: Данни, подадени в КРС*

Фигура 11

Видно от графиката, предлагането се характеризира с голям брой участници (над 50 за всеки регион), като във всички региони са налични основните видове достъп. Най-голям е броят на LAN и кабелните предприятия (CaTV), което се обяснява с факта, че повечето от тях са малки доставчици с ограничен обхват на дейност, обикновено, на територията на едно или няколко населени места. Най-много мрежи на алтернативни предприятия са изградени в Югозападния район, в който се включва столицата.

В Общата позиция (стр. 3) се изтъква, че може да е целесъобразно да бъдат изследвани не само географското разпределение на броя на алтернативните мрежи, но и размера на алтернативните предприятия, като се акцентира върху „големи" предприятия с възможности за упражняване на достатъчно силен конкурентен натиск върху историческото предприятие.

Покритието към 31.12.2009 г. на БТК и алтернативните предприятия с над 1% пазарен дял (на база абонати) е представено в следващата таблица.

Предприятие	Технология за достъп	Покритие население*	Брой населени места с абонати на дребно към 31.12.2009 г.			Градове с абонати
			Общо населени места	Градове	Села	
БТК	ADSL	79%	ТЪРГОВСКА ТАЙНА			
ЕВРОКОМ КАБЕЛ МЕНИДЖМЪНТ БЪЛГАРИЯ ЕООД	CaTV, LAN	26%				
МЕГАЛАН НЕТУЪРК	LAN, FTTH	15%				
КЕЙБЪЛТЕЛ ЕАД	CaTV, LAN	38%				
СПЕКТЪР НЕТ АД	LAN, FTTH	35%				
НЕТУОРКС - БЪЛГАРИЯ ООД	LAN	3%				
ПАУЪРНЕТ ООД	LAN	15%				
ЦИФРОВА КАБЕЛНА КОМПАНИЯ ООД	CaTV, FTTH	5%				
НЕТ 1 ЕООД	LAN	15%				
ИНТЕРНЕТ ГРУП ООД	LAN	2%				
ОНЛАЙН ДИРЕКТ ООД	LAN, FTTH	15%				
СПИДИ НЕТ АД	LAN	15%				
ЕСКОМ ХАСКОВО ООД	LAN	4%				

*Относителен дял на населението в населените места с абонати на съответните предприятия спрямо населението на страната към 31.12.2009 г. по данни на НСИ

Източник: *Данни, представени в КРС*

***Таблица* 9**

Населени места, в които осъществяват дейност предприятията с относителен дял по-голям от 1% на база абонати към 31.12.2009 г.

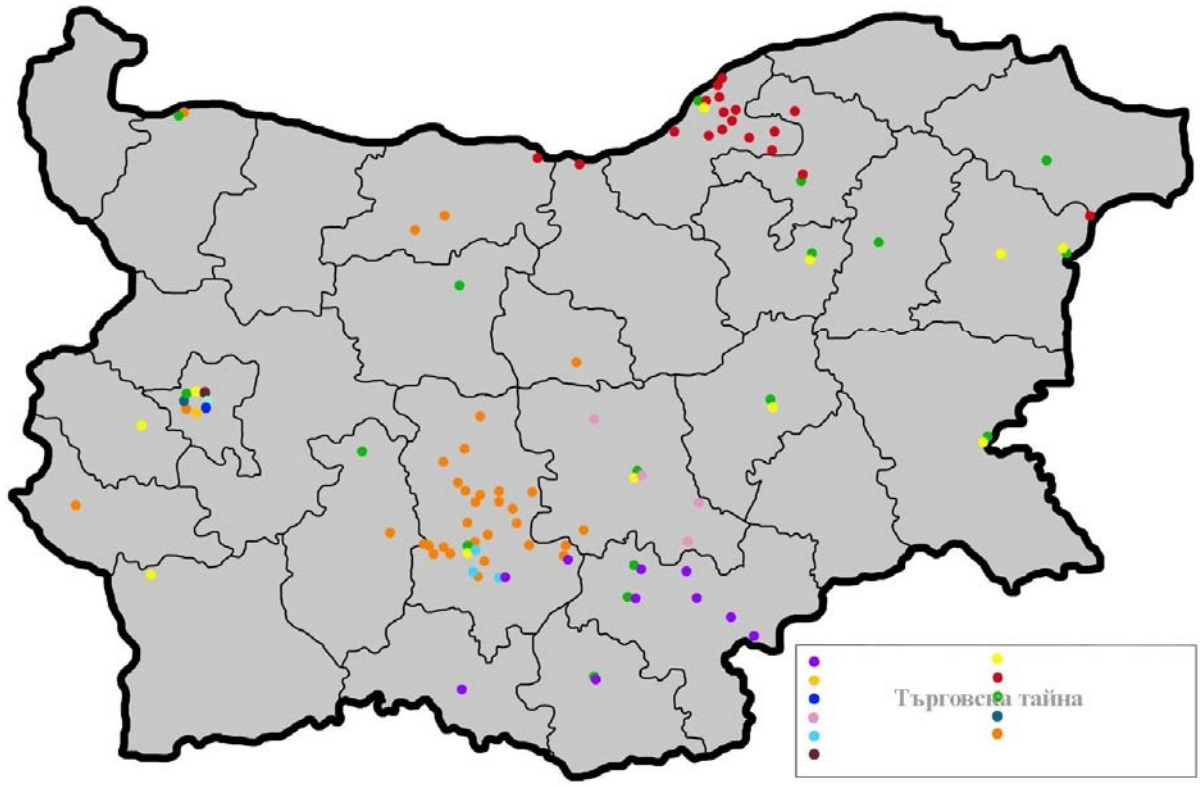

Източник: *Данни, представени в КРС*

Фигура 12

Населените места, в които предоставят услуги 12-те предприятия с пазарен дял над 1%, са общо 75. Поради ограничения регионален обхват на алтернативните мрежи, възможността тези предприятия да оказват конкурентен натиск, върху историческото предприятие е ограничена само до малък брой населени места (предимно по-големите градове в страната). Непропорционалното развитие на алтернативните предприятия в определени региони дава отражение върху хомогенния характер на националния географски пазар, и в последствие би могло да предизвика разбиването му на отделни подпазари. Следва да се има предвид обаче факта, че съгласно констатираното в труда на Liyang Hou „Geographic Dimension of Electronic Communications Markets”[56], „…конкуренцията на пазара на електронни съобщения се осъществява значително по-лесно в гъсто населени региони отколкото в рядко населени, или с други думи, е нормално да се наблюдава непропорционално развитие на конкуренцията…”.

Не е изпълнен и втория критерий, тъй като историческото предприятие предоставя ADSL услугите си на еднакви цени на цялата територия на Република България. В таблици 3 и 4 са представени цените на БТК за ADSL, актуални към 31.12.2009 г.

[56] *http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1485465*

Във връзка с третото условие относно наличието на значителни географски различия в характеристиките на предлаганите услуги по отношение на скорости, гарантирано качество и др., на следващата фигура е представена информация за скоростите на предлаганите оферти на дефинирания пазар на дребно на национално ниво и по райони за планиране.

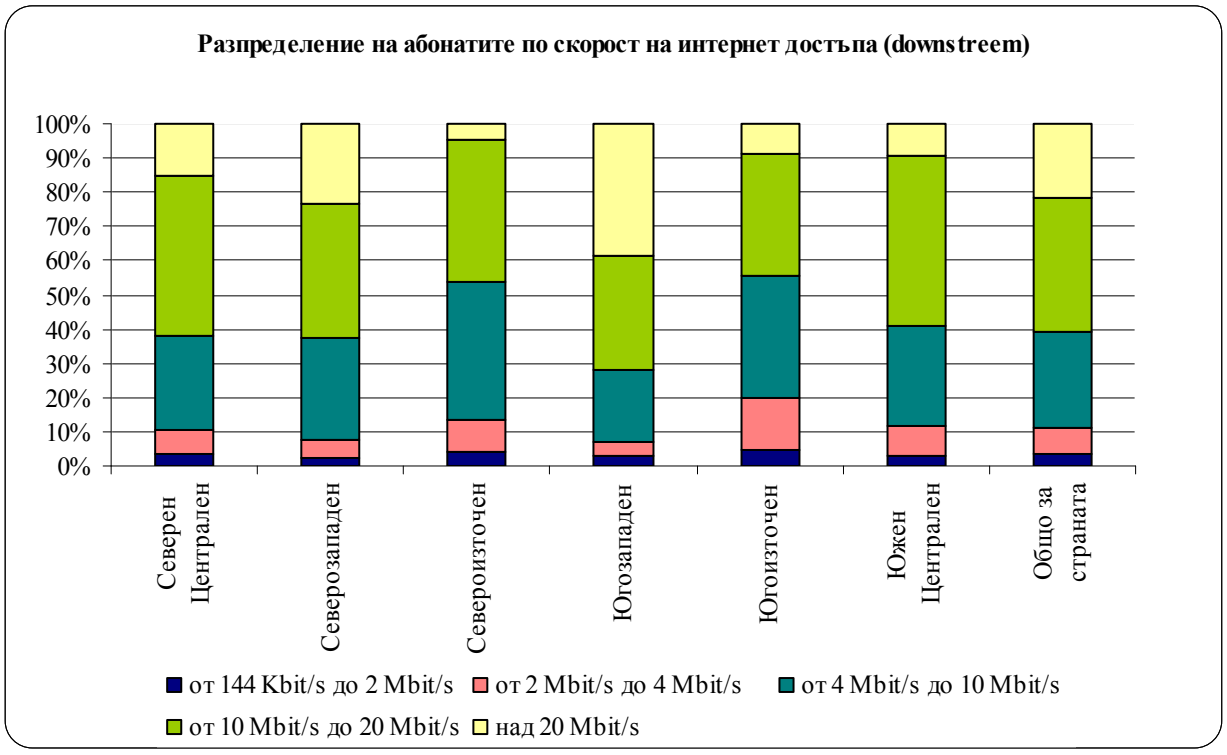

***Източник**: Данни, подадени в КРС*

Фигура 13

Както е видно от фиг. 13 географското разпределение на абонатите според скоростта на интернет достъпа е относително равномерно на територията на страната. Във всички райони преобладаващата част от абонатите ползват услуги със скорост на интернет достъпа от 4 до 20 Mbit/s. По-големият дял на абонатите на най-високи скорости (над 20 Mbit/s) в Югозападния район се обяснява с факта, че в столицата, която попада в този район, има изградена добра оптична инфраструктура и засилен потребителски интерес към високоскоростни услуги.

На следващата фигура е представено сравнение на средните цени за месечен абонамент за широколентов достъп до интернет по райони на планиране и на национално ниво, като при изготвянето на сравнението са отчетени офертите на съответните предрприятия за всяко населено място в рамките на даден регион. Следва да се отбележи, че поради големия брой предприятия, предоставящи услуги за достъп до интернет, средните цени са изчислени на база на актуалните към 31.12.2009 г. ценови оферти за домашни потребители на 40-те най-големи предприятия (според броя абонати), формиращи в национален мащаб 80% от обема на дефинирания пазар на дребно. В допълнение към това отчитайки и факта, че преобладаващата част от абонатите на съответния пазар (видно от фиг. 13) ползват интернет планове със скорост на достъпа (download) от 4 Mbit/s до 20 Mbit/s, за целите на сравнението са взети под внимание именно ценовите планове за услуги с скорости в тези граници, предоставяни чрез ADSL, LAN, CATV и FTTH мрежи.

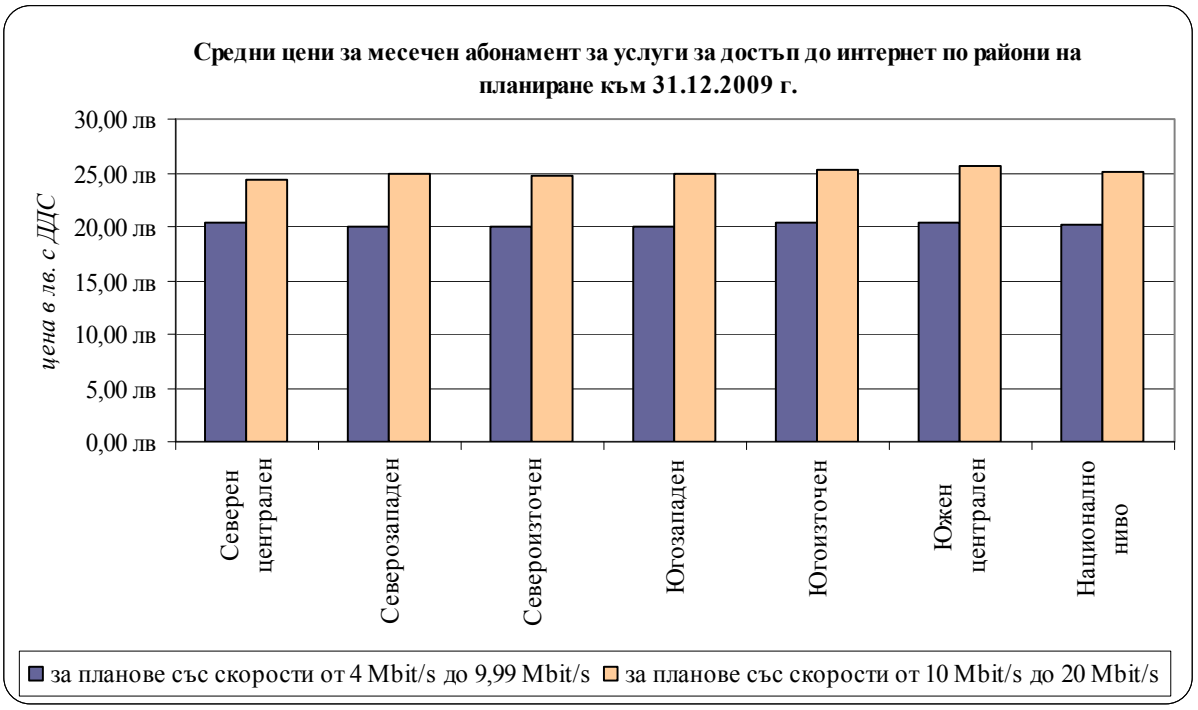

***Източник**: Данни, подадени в КРС*

Фигура 14

На база на представените сравнения, КРС счита че ценовите равнища по региони, за най-разпространените групи скорости на съответния пазар на дребно, са изключително хомогенни и не са налице значителни отклонения, което представлява още едно доказателство за националния обхват на пазара на дребно.

Към представените по-горе критерии за наличието или липсата на необходимост от географско сегментиране на пазара, КРС разгледа потребителското търсене като допълнителен критерий[57]. При изследването му, КРС обърна внимание на проникването на интернет сред българските домакинства по райони на планиране. На разположената по-долу фигура (фиг. 15) се наблюдава сравнително еднаква степен на проникване към 31.12.2009 г.

[57] *ERG Common Position on geographic aspects of market analysis, ERG (08) 20 final CP Geog Aspects 081016, стр. 16*

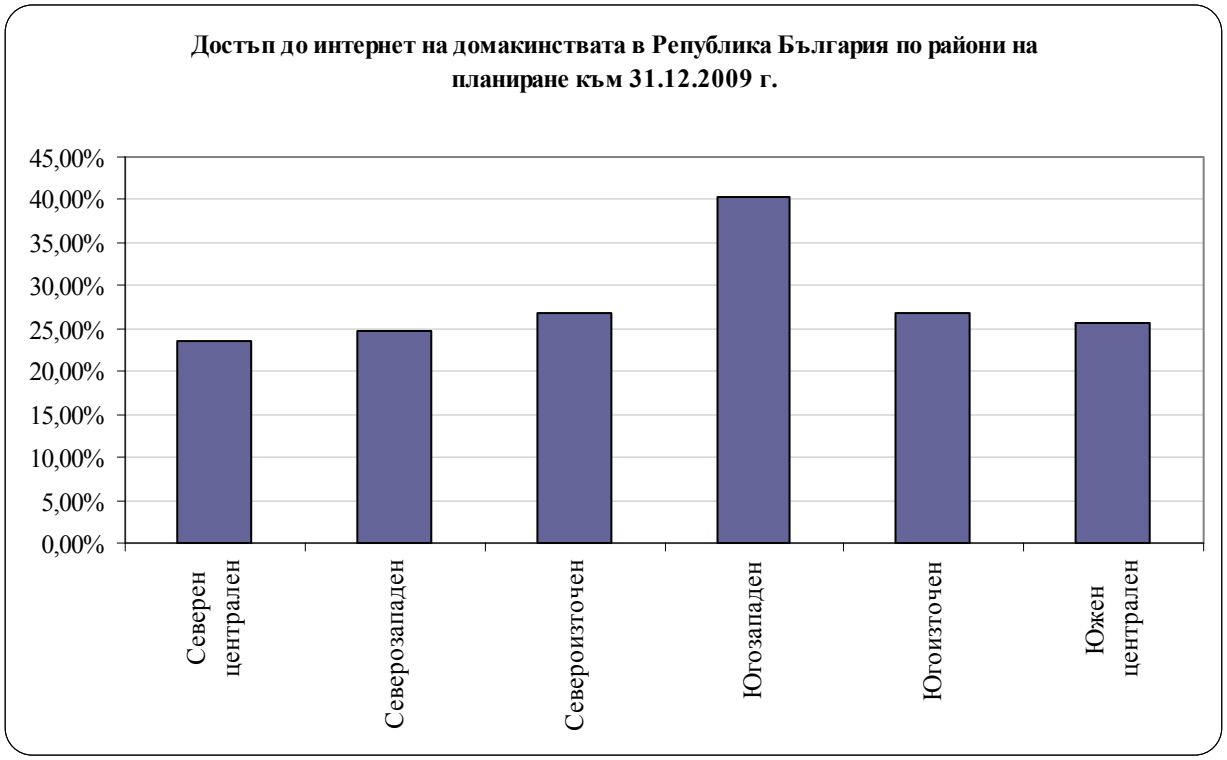

***Източник**: НСИ*

Фигура 15

Изключение прави единствено Югозападният район. Причините за наблюдаваното разминаване са обективни и се обясняват с факта, че в този регион се включва столицата. Въпреки по-високият процент на проникване в Югозападния район, може да се направи извода, че нивото на проникване на интернет сред българските домакинства в различните региони е видимо хомогенно. Наличието на относително хомогенно ниво на проникване между отделните региони може да се тълкува като приблизително еднаква степен на потребителско търсене. Също така, показателят проникване би могъл да отразява реакцията на крайните потребители към условията на пазара. Следователно, приблизително еднаквото ниво на проникване в различните региони, би могло да означава и сходни условия при предлагането на услуги за широколентов достъп до интернет на дребно.

Заключението от разглеждането на потребителското търсене като допълнителен критерий също води до направените по-горе изводи, че не е необходимо географско сегментиране на пазара.

На базата на представената по-горе информация КРС счита, че не са изпълнени основните критерии за географска сегментация на пазара и няма основание да се приеме, че конкурентните условия в отделните региони на страната се различават до такава степен, че да е оправдано определянето на регионални пазари.

Заключение: Вземайки предвид разпоредбите на европейското и националното законодателство, КРС дефинира съответния географски пазар на широколентов достъп на дребно като *национален (в рамките на територията на Република България)* по своя обхват. Доказателствата в подкрепа на това твърдение са:

1. националното покритие на мрежата на БТК;

2. предлагането от БТК на еднакви услуги и ценови тарифи, както и условия за предоставяне на услугата за цялата територия на Република България;

3. мрежите на алтернативните предприятия имат ограничено покритие, като те не упражняват върху историческото предприятие съществен конкурентен натиск в районите, в които осъществяват дейност; и

4. не са налице значителни географски различия в характеристиките на предлаганите услуги (скорости, гарантирано качество и др.)

Следва да се изтъкне, че КРС определя пазар на дребно на широколентов достъп до интернет единствено с оглед дефиниране на вертикално свързан пазар на разглежданите по-нататък в анализа пазари на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на широколентов достъп на едро. КРС не цели определяне на пазар на дребно на широколентов достъп до интернет за целите на ex ante регулирането.

3. Заключение

Въпреки наличието на конкуренция на платформи на пазара на широколентов достъп на дребно, може да се постави под въпрос доколко положението на пазара на дребно е стабилно и развитието му върви в правилна посока. Въпреки увеличението в проникването на широколентови услуги сред потребителите, голяма част от мрежите за достъп (в частност LAN мрежите, потребители на които са 54% от абонатите на широколентов достъп на дребно към края на 2009 г.) в България са изградени въздушно. Следва да се отчита обстоятелството, че мрежите, изградени въздушно предполагат по-ниско или непостоянно качество на предоставяната услуга, тъй като мрежата за достъп се влияе от атмосферните условия. Съществува и пряка опасност за свързаните към мрежата устройства на крайните потребители.

Важно е да се отбележи и, че съгласно разпоредбата на чл. 286, ал. 1 от ЗЕС кабелните електронни съобщителни мрежи се изграждат подземно. Изключение се допуска с разпоредбата на чл. 286, ал. 2, съгласно която, кабелни електронни съобщителни мрежи могат да се изграждат въздушно само извън границите на урбанизираните територии и в урбанизирани територии с население до 10 000 жители и/или с ниско жилищно застрояване. С оглед посоченото може да се направи обоснованото заключение, че част от мрежите, чрез които се осигурява широколентов достъп на дребно са изградени в нарушение на нормативната уредба и регулаторът, предвид въвеждането на разпоредбата на чл. 286, ал. 4 от ЗЕС (ЗИД на ЗЕС, обн. ДВ., бр. 17 от 2009 г), е предприел съответните действия с оглед преустановяването на осъществяване на електронни съобщения в противоречие с нормативната уредба.

Предвид изложеното, при преценката относно стабилността на конкуренцията на пазара на дребно на широколентов достъп, следва да се отчита и контрола, който КРС осъществява по отношение на изпълнението на разпоредбата на чл. 286, ал. 1 от ЗЕС. Съществува вероятност немалък брой от доставчиците на широколентов достъп, притежаващи въздушно изградени мрежи, да се оттеглят от пазара, с оглед нормативното изискване за премахване на въздушно изградената инфраструктура и подземно изграждане на мрежата – дейност, свързана със значителни инвестиции. Евентуалното излизане на доставчици от пазара на дребно на интернет неминуемо ще окаже влияние върху броя потребители на широколентов достъп, част от които биха били изправени пред възможността или да се насочат към оферта на друг доставчик на широколентов достъп, или да се откажат от услугата въобще.

С цел насърчаване на ефективната конкуренция и стабилното развитие на пазара на широколентов достъп на дребно, КРС е на мнение, че първо трябва да бъдат осигурени нужните условия на ниво пазар на едро. Необходимо е да се гарантира възможността не само за безпрепятствено навлизане на нови участници на пазара на широколентов достъп на дребно, но и за подобряване на съществуващата към момента конкурентна среда, тъй като алтернативните предприятия продължават да срещат затруднения в условията за осигуряването на достъп. Подходящ регулаторен коректив в това отношение е налагането на задължение за достъп до пасивна (физическа) инфраструктура, каквато е каналната мрежа на предприятието със значително пазарно въздействие върху съответния пазар. Тази конкретна форма на регулаторна намеса се препоръчва от ЕК и е използвана в практиката на редица европейски регулатори в случаите, когато са дефинирали подобен конкурентен проблем. От гледна точка на особеностите на националния пазар, налагането на задължение за достъп до подземна канална мрежа би спомогнало значително при преодоляване на практиката на въздушното изграждане на мрежите на доставчиците и при създаване на условия на предприятията за безпрепятствено достигане до крайните потребители, чрез закупуването на услугите на едро за достъп.

V. Определяне на съответния пазар на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и анализ и оценка на съответния пазар

1. Определяне на съответния пазар на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвмесстен необвързан достъп) в определено местоположение

1.1. Въведение

КРС определя съответните пазари, върху които извършва анализ за наличието на ефективна конкуренция съобразно списъка от пазари, посочени в Препоръката за съответните пазари.

Съгласно т. 5 от Преамбюла на Препоръката на ЕК за съответните пазари и чл. 6, ал. 1 от Методиката, при определянето на даден пазар за съответен се вземат предвид принципите на конкурентното право, както и следните три критерия, които се прилагат кумулативно:

- наличие на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара;
- липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията на пазара за период до две години напред;
- недостатъчна ефективност на конкурентното право за преодоляване на бариерите за навлизане на пазара и осигуряване на условия за конкуренция на съответния пазар.

Съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които се оценява ефективността на конкуренцията, са пазари на едро или пазари на дребно, като всеки от тях се състои от продуктов и географски пазар (чл. 8, ал. 1 и 2 от Методиката).

Продуктовият пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които могат да се приемат от потребителите като взаимозаменяеми по отношение на техните характеристики, предназначение и цени (чл. 8, ал. 3 от Методиката).

Географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са еднакви и се различават от тези в съседни географски райони (чл. 8, ал. 4 от Методиката).

Тъй като е необходимо анализът за наличието на ефективна конкуренция да отчита бъдещото развитие, пазарите се дефинират като се вземат под внимание очакваните или предполагаеми технологични или икономически промени в рамките на разумен времеви хоризонт, свързан с периода до изготвянето на следващия анализ. Съгласно чл. 2 от Методиката КРС периодично на всеки две години определя съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex-ante регулиране, проучва, анализира и оценява нивото на конкуренция на съответните пазари и при установяване липсата на ефективна конкуренция определя предприятия със значително въздействие на съответния пазар.

Пазарите следва да бъдат анализирани като се вземе предвид технологичната неутралност, отнасяща се до използваната инфраструктура при предоставяне на електронни съобщения (чл. 8, т. 1 от Рамковата директива и чл. 4, ал. 2, т. 2 от ЗЕС), както и принципите на конкурентното право (чл. 15, т. 3 от Рамковата директива и чл. 150, т. 1 от ЗЕС).

Съгласно Препоръката на ЕК за съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения от 2007 г., пазар 4 е дефиниран като пазар на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение. В него се включват услуги за физически или инфраструктурно-базиран абонатен достъп, еквивалентни на самостоятелен или съвместен необвързан достъп до абонатна линия, за целите на предоставяне на широколентови услуги на дребно[58], които се считат за взаимозаменяеми от крайните потребители. В съответствие с направените заключения по отношение на пазара на дребно на широколентов достъп до интернет, в него се включват предоставяне на широколентов достъп чрез ADSL, кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни програми (CaTV), кабелни мрежи за пренос на данни (LAN) и мрежи за достъп от следващо поколение (NGA[59]), базирани на влакнесто-оптични технологии, като от потребителска гледна точка на пазара на дребно са разгледани отделно само мрежи с архитектура „оптика до дома" (FTTH). Останалите архитектурни решения на влакнесто-оптичните мрежи от следващо поколение (FTTB, FTTC/FTTN) са изследвани при анализа на пазарите на едро в съответствие с тяхното използване в PSTN/ISDN, LAN и CaTV мрежите.

Определянето на съответния продуктов пазар следва да се базира на текущото състояние на мрежите и на предлаганите услуги, както и на прогнози за развитието на пазара за следващ двугодишен период. Във връзка с посочените съображения и от гледна точка на технологичната неутралност, в пазар 4 ще бъдат включени всички кабелни мрежови технологии (включително оптични), които позволяват предоставяне на (физически) достъп до мрежова инфраструктура в определено местоположение, еквивалентен на самостоятелния или съвместен необвързан достъп, предоставян чрез усукана метална двойка, включително NGA мрежи с влакнесто-оптична инфраструктура. Така продуктите и услугите, включени в пазар 4, ще бъдат съобразени с по-широката дефиниция за абонатна линия по чл.1(е) от Директивата за достъпа[60], имплементирана в §1, т.2 от Допълнителните разпоредби на ЗЕС[61]. В Препоръката на ЕК за съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения от 2003 г., разглежданият пазар бе дефиниран по-тясно, с изрично позоваване на „метални" абонатни линии (усукана метална двойка). Според Препоръката на ЕК за съответните пазари на продукти и услуги в сектора на електронните съобщения от 2007 г., физическият достъп до мрежова инфраструктура следва да се разглежда в по-

---

[58] Commission Staff Working Document, Explanatory Note, Accompanying document to the Commission Recommendation on Relevant Product and Service Markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services (Second edition), {(C(2007) 5406)}, стр.32;
http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomm/doc/implementation_enforcement/eu_consultation_procedures/sec_2007_1483_2.pdf

[59] Next Generation Access

[60] Directive 2002/19/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on access to, and interconnection of, electronic communications networks and associated facilities (Access Directive), OJ L108/24.04.2002

[61] "Абонатна линия" е физическата верига, която свързва крайна точка на обществена фиксирана телефонна мрежа в помещения на абоната с главния репартитор или друго еквивалентно съоръжение.

широкия аспект на абонатната линия като „физическа верига", като в него се включват както метални, така и влакнесто-оптични връзки[62] в съответствие с изискването за технологична неутралност. Абонатната линия може да бъде дефинирана като резервирана линия (dedicated link) между крайна точка на мрежата в помещения на абоната и главния/оптичния репартитор. В тази дефиниция следва да се включват както сценариите „оптика до кабелния разпределителен шкаф" или „оптика до концентраторен възел от абонатната мрежа" (FTTC/FTTN[63]), така и сценариите „оптика до сградата" или „оптика до дома" (FTTB/FTTH[64]), както е изложено по-нататък в този документ. В FTTC/FTTN сценария кабелният разпределителен шкаф или възел на историческото предприятие, разположени в мрежата за достъп между главния репартитор и помещение на абоната, се заместват с концентраторна точка. Независимо от използваната технология и архитектура на абонатната мрежа, предоставянето на резервиран физически достъп до метална или влакнесто-оптична линия или до честотна лента/дължина на вълната в абонатната линия от репартитора или от концентраторна точка до краен абонат може да се счита за услуга на едро, еквивалентна на необвързан достъп до абонатна линия.

В допълнение, разглежданите технологии следва да осигуряват капацитет за двупосочен пренос, така че клиентите на едро да могат да предоставят диференцирани широколентови услуги на крайните си потребители. Качеството на предоставяния широколентов достъп следва да е сравнимо с осигуряваното чрез усукана метална двойка.

С навлизането на новите влакнесто-оптични технологии в мрежите за достъп, в Република България се наблюдава миграция към абонатни мрежи от типа FTTx (основно FTTB и FTTN/FTTC). При FTTN/FTTC сценария (фиг. 16), предприятието, предоставящо широколентов достъп до интернет на дребно използва влакнесто-оптична свързаност „точка към много точки" от свое помещение до междинна точка от абонатната линия, а от тази точка до помещение на потребителя - посредством усукана метална двойка. В този случай, традиционната абонатна линия, изградена чрез усукани метални двойки, се „скъсява" и се осигурява възможност за предоставяне на широколентов достъп с по-високи скорости към потребителя (download) и към мрежата (upload).

Възможно е FTTN/FTTC архитектура да се реализира и при използване на коаксиални кабели до крайния потребител, вместо усукана метална двойка. Тази възможност може да се реализира в кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни програми (CaTV), които по принцип са хибридни оптично-коаксиални мрежи. Тя е реализирана в някои от традиционните CaTV мрежи в България, чрез които се предоставят широколентови интернет услуги на дребно. При тях също е възможно постигане на високоскоростен двупосочен TCP/IP пренос на данни (при използване на протокол DOCSIS 3.0).

При FTTN/FTTC мрежите, за свързване на участъка от абонатните линии, изграден чрез усукана метална двойка, към влакнесто-оптичната мрежа, в концентраторния възел или в кабелния разпределителен шкаф трябва да бъде инсталирано активно съоръжение (DSLAM[65] или MSAN[66]). В някои случаи, тези

---

[62] Параграф 6 от преамбюла на Директивата за достъпа (Директива 2002/19/ЕО) и Становище на Групата на европейските регулатори
[63] Fibre To The Cabinet/Fibre To The Node
[64] Fibre To The Building/Fibre To The Home
[65] Digital Subscriber Line Access Multiplexer, мултиплексор за достъп до цифровата абонатна линия
[66] Multi-Service Access Node, мултисервизен възел за достъп

съоръжения се разполагат на по-ниско ниво във физическата йерархия на мрежата от това на главния репартитор (Main Distribution Frame, MDF) в посока към абоната. Обикновено, сценарият FTTC се свързва с използване на VDSL2 технология за достъп, като поддържаните от нея максимални скорости могат да бъдат постигнати при дължина на изградения чрез усукани метални двойки участък до няколкостотин метра. На по-големи дължини използването на VDSL2 става икономически неизгодно, тъй като скоростта на широколентовия достъп при крайния потребител намалява и може да достигне до поддържаните скорости чрез ADSL технологии за достъп. За сравнение, технологията ADSL2 осигурява достигането на скорост в посока към потребителя (download) до 12 Mbit/s, докато при ADSL2+ и VDSL максималните скорости са съответно 24 Mbit/s и 52 Mbit/s.

Схема на мрежа от вида FTTN/FTTC

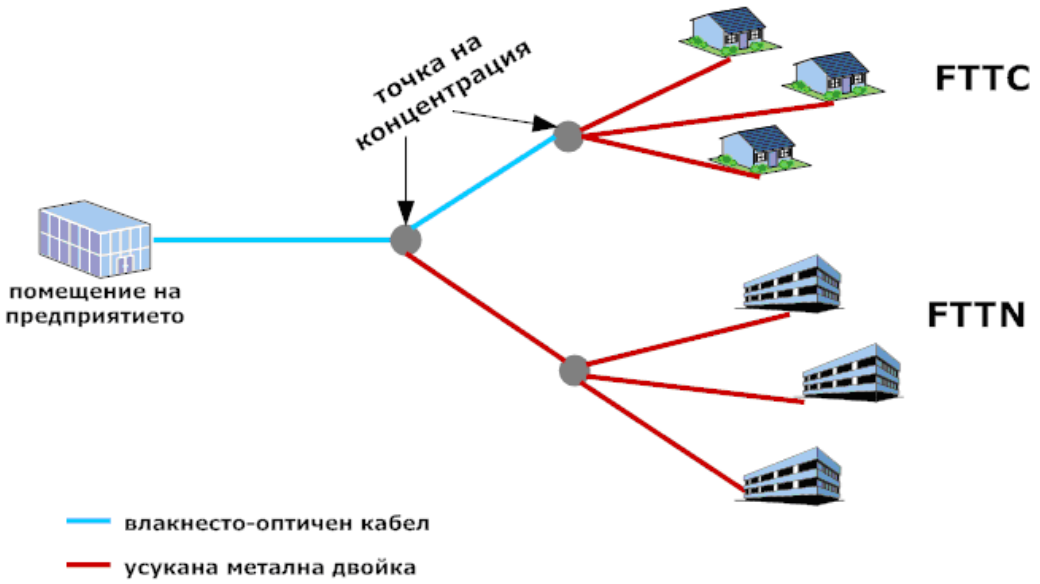

Фигура 16

Историческото предприятие не е представило информация в КРС, от която да е видно, че възнамерява да развива FTTH/FTTB мрежа за достъп. От друга страна, във връзка с разгръщането на опорна мрежа от следващо поколение (NGN), се изграждат изнесени оптични възли за достъп (Optical Network Unit, ONU) и мултисервизни възли за достъп (Multi-Service Access Node, MSAN). Тези възли се разполагат все по-близо до помещенията на крайните потребители, вследствие на което изградената, посредством усукани метални двойки и топология „точка към точка", абонатна мрежа се „скъсява". По този начин, на практика историческото предприятие разширява опорната си оптична мрежа, използвайки сценария FTTN/FTTC.

КРС предвижда, че през следващите две години – периодът, обхванат в настоящия пазарен анализ, процесът на „разширяване" на опорната мрежа на историческото предприятие по сценария FTTN/FTTC ще бъде ускорен. Тези очаквания се базират на тенденцията към предлагане в страната на все по-високи скорости за широколентов достъп до интернет на дребно в посока към потребителя (download) и към мрежата (upload). Конкурентният натиск на пазара на дребно може да наложи необходимостта историческото предприятие да използва нови технологии за широколентов достъп (ADSL2+, VDSL, VDSL2), които изискват намаляване на

дължината на абонатната линия, изградена чрез усукана метална двойка. При тези условия, може да се очаква влакнесто-оптичната мрежа на БТК да достигне в непосредствена близост до крайните потребители, като в големите градове може да се разгърне в архитектура FTTB.

Във връзка с горепосочените особености, КРС счита, че изнесените оптични възли и мултисервизните възли за достъп в мрежата на историческото предприятие са подходящи за предоставянето на необвързан достъп до абонатна линия, като за целта алтернативното предприятие следва да изгради свои аналогични съоръжения в непосредствена близост и да използва услугата пренос (backhaul) до свое помещение или до помещение за взаимно разполагане в сграда на историческото предприятие.

FTTH мрежите (фиг. 17) са изцяло оптични мрежи и се изграждат основно в две архитектурни схеми – „точка към точка" и „точка към много точки". Архитектурите FTTH изискват наличие на устройство, терминиращо оптическата линия (Optical Line Terminal, OLT) в помещение на оператора на мрежата, и крайно оптично мрежово устройство (Optical Network Terminal/Unit, ONT/ONU) в сграда или помещение на абонатите.

FTTH архитектурите от вида „точка към точка" (активно оптично влакно) се изграждат чрез използване на единично оптично влакно от сграда на предприятието, в което са разположени активните мрежови съоръжения, до помещение на крайния потребител. Те са еквивалентни на архитектурата на абонатната мрежа от усукани метални двойки, като главният репартитор (MDF) се заменя от оптичен репартитор (ODF). Разликата е в това, че разстоянието между активното мрежово оборудване и абоната може да е значително по-голямо и достига до 20 км и повече, докато xDSL широколентови услуги по традиционни абонатни мрежи, изградени чрез усукани метални двойки, могат да се предлагат на разстояние до няколко километра. Потенциалните скорости, ползвани от всеки абонат при FTTH мрежите, достигат до няколко Gbit/s.

При изграждането на FTTH с архитектура „точка към много точки" се използва общо оптично влакно до концентраторна точка, разположена в близост до крайните потребители, а от нея до помещение на абоната - единично оптично влакно. Тази архитектура може да се използва от пасивни и активни мрежи. Разликата се състои в мрежовото устройство, което се разполага в концентраторната точка. При пасивните оптични мрежи (PON), в концентраторната точка е разположен сплитер, а при активните, обикновено Ethernet базирани, оптични мрежи – комутатор (switch) или маршрутизатор (router). В пасивните оптични мрежи се използва мултиплексиране чрез разделяне по дължина на вълната (Wavelength-Division Multiplexing, WDM) в споделената част на оптиката, която осигурява на всеки краен потребител независим пренос от сплитера до активното оборудване в помещението на предприятието.

От подадената информация в КРС е видно, че в България по-голямата част от FTTH мрежите са изградени посредством топология „точка към много точки" и чрез разположено в междинна точка на абонатната линия мрежово съоръжение (комутатор или маршрутизатор) за концентриране на трафика от потребителите към мрежата на предприятието.

FTTB мрежите (фиг. 17) са хибридно решение, при което влакнесто-оптичната мрежа достига от оптичен репартитор (ODF) в помещение на предприятието до оптичен възел (ONU), а терминиращият участък на мрежата (вертикалното сградно окабеляване) се реализира чрез усукани метални двойки (например, UTP/FTP кабели). Оптичния възел (ONU) е разположен обикновено в подземните части на сгради в режим на етажна

собственост или големи бизнес центрове. Оптично-влакнестият участък е споделен. Споделената оптична връзка от оптичния репартитор (ODF) до последния концентратор (ONU) може да се разглежда като линия за пренос (backhaul). От гледна точка на икономиите от мащаба, сценарият FTTB е донякъде сходен с FTTC при използване на VDSL2 технология за абонатен достъп.

Схема на мрежа от вида FTTH/FTTB

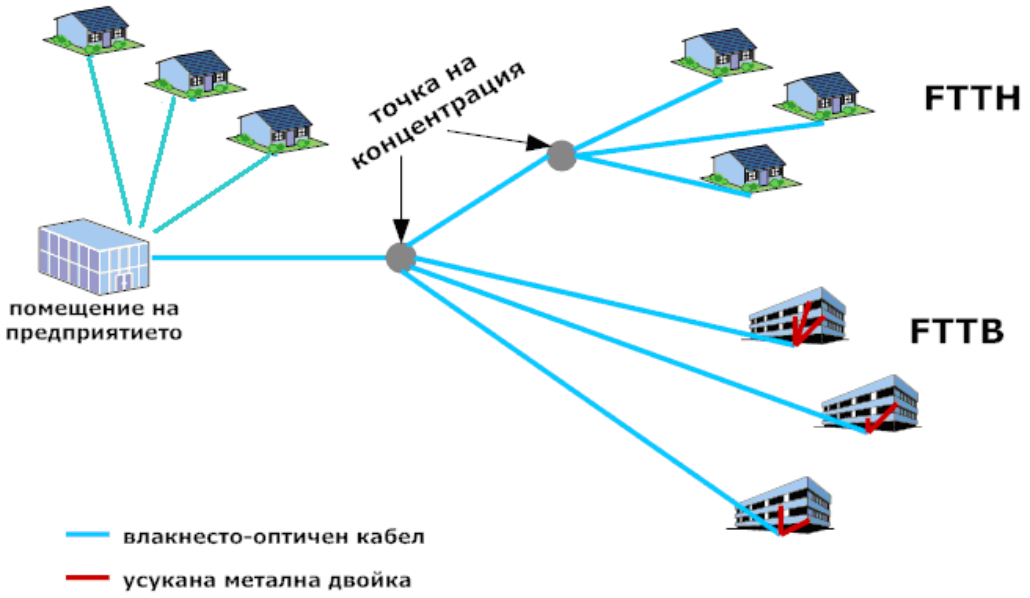

Фигура 17

Към настоящия момент, в България мрежи с архитектура FTTH/FTTB, се изграждат от оператори на LAN мрежи за пренос на данни. Само едно от действащите на пазара на дребно предприятия използва пасивна технология (PON) за изграждане на MAN мрежи в столицата и градовете Варна и Бургас. Останалите участници на пазара използват FTTH сценария в редки случаи, предимно за предоставяне на услуги на бизнес абонати чрез връзка „точка към точка" от оптичния репартитор (ODF) до помещения на потребителя. В този случай, в последния концентраторен възел се разполага активно мрежово оборудване, най-често мрежов комутатор (switch), а на потребителя се предоставя за използване целият честотен ресурс на абонатната линия.

От подадената информация в КРС е видно, че по-голямата част от FTTB мрежите са изградени като активни Ethernet-базирани мрежи с разположено в последната концентраторна точка мрежово съоръжение (обикновено, мрежов комутатор) за концентриране на трафика от потребителите към мрежата на предприятието.

При мрежовите архитектури FTTC/FTTN, необвързан достъп до абонатна линия, изградена чрез усукани метални двойки, може да се реализира на физическия слой (слой 1) на OSI модела чрез предоставяне на достъп на ниво оптичен възел (ONU). Абонатни мрежи с такава архитектура се изграждат от историческото предприятие, в процеса на разгръщане на оптичната му опорна мрежа от следващо поколение.

При изследване на взаимозаменяемостта при предлагане, КРС разглежда всички възможни решения за предоставяне на (физически) достъп до мрежова инфраструктура на едро в определено местоположение при абонатни мрежи с архитектура FTTH, FTTB, FTTC/FTTN: достъп до вътрешносградно окабеляване, достъп до концентраторна

точка, достъп до кабелен разпределителен шкаф и достъп до оптичен репартитор (ODF).

Следва да се отбележи, че достъпът до вътрешносградно окабеляване е невъзможен в условията на българския пазар. В съответствие със Закона за устройство на територията, окабеляването в многофамилните сгради тип етажна собственост и в административните сгради и бизнес центрове следва да е изградено предварително и е задължение на инвеститора. То остава прилежаща собственост на притежателите на тези сгради. Към момента, окабеляването се изпълнява предимно чрез усукани метални двойки и може да се използва единствено от историческото предприятие. Операторите на кабелни мрежи за пренос на данни (LAN), полагат собствени кабели в сградите, обикновено усукана метална двойка (тип UTP, FTP или STP, в съответствие с необходимия интерфейс RJ45 за свързване на Ethernet базирани мрежи) или оптични влакна. Окабеляването се полага за собствени нужди и по конкретна заявка от краен потребител.

Предвид факта, че активни и пасивни FTTH мрежи се изграждат само от LAN оператори и разгръщането им е силно ограничено (1% от абонатите на широколентов достъп до интернет на дребно), КРС не предвижда в непосредствено бъдеще да започне предлагане на (физически) достъп на едро в определено местоположение на ниво оптичен репартитор (ODF) от тези предприятия. Отново ще изтъкнем, че тези мрежи се изграждат преимуществено за собствени нужди, като се очаква предлагането да е насочено предимно към големи бизнес потребители.

От гледна точка на гореизложеното, КРС счита, че при абонатните мрежи от следващо поколение реалистични възможности за предоставяне на (физически) достъп на едро в определено местоположение са услугите на ниво концентраторен възел, включително в непосредствена близост до потребителите, на мястото на кабелен разпределителен шкаф или в друга междинна точка от абонатната линия. Тези възможности са разгледани по-нататък при определянето на пазар 4 от гледна точка на взаимозаменяемостите при търсенето и при предлагането.

Наред с посоченото, КРС отчита и резултатите от информацията, постъпила от предприятията във връзка с ползването на пасивната (физическа) инфраструктура.

Достъпът до пасивната (физическата) инфраструктура, и особено до подземната канална мрежа на историческото предприятие е от съществено значение от регулаторна гледна точка за предоставяне на електронни съобщителни услуги на крайни потребители като цяло. Конкретно по отношение на разглеждания пазар на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение ключов елемент от пасивната (физическа) инфраструктура представлява подземната канална мрежа. Достъпът до подземна канална мрежа позволява на предприятията, предоставящи услуги за широколентов достъп до интернет и други обществени електронни съобщителни услуги безпроблемно да достигат до крайните потребители, използвайки срещу заплащане услугата на едро от историческото предприятие. Тъй като той е и значим фактор за технологичното развитие на мрежите на алтернативните предприятия, може да се направи изводът, че достъпът до подземна канална мрежа създава условия за ефективна конкуренция на пазара на дребно на услуги за широколентов достъп.

Както вече споменахме, възможността да се предоставят широколентови услуги на дребно зависи от наличието на изградена мрежа за достъп до краен потребител. Именно тази част от електронната съобщителна мрежа, чрез която се осъществява

непосредствения достъп до краен потребител, се счита за най-малко заменяемият елемент[67]. Основната причина за този извод, направен от ЕК в Разяснителната бележка и подкрепен от КРС, се изразява в изключително високите инженерно-строителни разходи за изграждане на пасивната (физическа) инфраструктура на абонатната мрежа, позволяваща достъпа до краен потребител. Както още се твърди в Разяснителната бележка, тези разходи могат да представляват между 50%-80% от общите разходи за изграждане на мрежите за достъп[68]. Освен разходите, друго съществено ограничение при изграждането на пасивна (физическа) инфраструктура са законовите изисквания за осъществяване на тази дейност, които фигурират не само в ЗЕС, но и в други нормативни актове, засягащи строителните дейности и експлоатацията на инфраструктура от този вид.

Законовата дефиниция на термина „достъп", дадена в § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на ЗЕС, включва и „достъп(а) до физическа инфраструктура, включително сгради, канали, шахти, кули, мачти и др.". Отделно, в Разяснителната си бележка от 2007 г. ЕК посочва, че „достъпът до каналната мрежа може да бъде важна част от всяко задължение, наложено с цел разрешаване на проблемите, свързани с физическия достъп до мрежова инфраструктура"[69]. Следвайки европейската практика при извършването на анализи на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение, както и препоръката на ЕК за налагане на задължение за достъп до канална мрежа, КРС стигна до извод, че достъпът до подземна канална мрежа ще бъде отнесен като пропорционално задължение на разглеждания пазар.

С Решение № 168/04.02.2010 г. КРС изиска информация относно възможността за достъп до и ползване на инфраструктура, включително канална мрежа, към края на 2009 г. Обобщените данни са на база получен отговор от 92 % от предприятията.

Броят на предприятията, декларирали, че имат изградена собствена канална мрежа, освен БТК, възлиза на 118, но само 5 от тях са генерирали приходи от тази услуга през 2009 г. По данни от предоставените въпросници, приходите на БТК от тази услуга с Х пъти повече от тези, генерирани от петте останали предприятия, предоставящи електронни съобщение. От друга страна предприятията, генерирали приход от предоставяне на достъп до собствена канална мрежа, имат изградена такава едва в 2 села и 14 града, като общата дължина на отдадената под наем канална мрежа възлиза на 164,5 км. От останалите 112[70] предприятия около 55% нямат свободен капацитет; около 14% нямат намерения да предоставят достъп на други предприятия и около 31% - не отдават поради липса на търсене.

От друга страна, БТК има изградена канална мрежа в 486 населени места в 28-те области в страната, докато предприятията, които предоставят достъп до своята канална мрежа или имат такива намерения (към момента не е имало търсене), са изградили канални мрежи само в 27 различни населени места. Около 71% от тях имат изградена канална мрежа само в едно населено място, а в до пет населени места – 92,6%. В допълнение към това, от подадената до КРС информация, около 86% от отговорилите

[67] *Разяснителна бележка от 2007 г., стр.17*
[68] *Разяснителна бележка от 2007 г., стр.17*
[69] *Разяснителна бележка от 2007 г., стр.32*
[70] *Едно предприятие отдава под наем, но не генерира приходи*

предприятия, използващи канална мрежа под наем, за да предоставят електронни съобщения в България, разчитат на каналната мрежа на историческото предприятие.

Общата дължина на каналната мрежа на БТК е около ….. км. *(информацията е търговска тайна)*, и е 1,5 пъти по-голяма от сумарната дължина на каналната мрежа на всички останали предприятия, посочили, че към края на 2009 г. имат изградена собствена такава в населените места и почти 19 пъти по-голяма от дължината на предприятието с втората по големина канална мрежа Предприятието с втората по големина собствена канална мрежа има изградена такава в 22 населени места, и към края на 2009 г. отдава достъп само на две предприятия.

По отношение на използването и отдаването под наем на друга пасивна инфраструктура – кули и други съоръжения, следва да се отбележи, че БТК[71] уведоми КРС за сключването на 20.08.2010 г. на сделка по прехвърляне на активи и пасиви на Национално управление „Радио и телевизионни станции", собственост на БТК на дружеството „НУРТС България" ЕАД. От информацията е видно, че всички обекти, собственост на поделението на БТК, чрез които се предоставят услуги за съвместно ползване и/или за собствени нужди, се прехвърлят на „НУРТС България" ЕАД.

Във връзка с полученото уведомление, с писмо, изх. № 04-04-514 от 27.09.2010 г. КРС изиска от БТК да предостави информация относно съоръженията, останали в собственост на БТК и тези, прехвърлени към „НУРТС България" ЕАД. От получената информация е видно, че 60% от съоръженията на БТК са прехвърлени на „НУРТС България" ЕАД (от общо ….. *(търговска тайна)* съоръжения, ….. (*търговска тайна)* са прехвърлени). От останалите в собственост на БТК съоръжения, 23% могат да бъдат ползвани съвместно с други предприятия.

1.2. Взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и предлагането на пазара на едро на предоставяне на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение

Във връзка с посочените по-горе мотиви, КРС е на мнение, че следва да бъде анализирано:

- *Дали достъпът на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение и широколентовият достъп на едро са в обхвата на един и същ пазар;*
- *Дали предоставянето на услуги на едро, еквивалентни на необвързания достъп до абонатната линия, чрез кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни програми (CaTV), е в обхвата на пазара на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение;*
- *Дали предоставянето на услуги на едро, еквивалентни на необвързания достъп до абонатната линия, чрез кабелни мрежи за пренос на данни (LAN), е в обхвата на пазара на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение*

[71] *писма вх. № 04-04-449/17.08.2010 г. и от 26.08.2010 г.*

- **Дали достъпът на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и широколентовият достъп на едро са в обхвата на един и същ пазар**

Чрез необвързаният достъп, предоставян от БТК, се осигурява техническа възможност на алтернативните предприятия да използват самостоятелно (самостоятелен достъп) или съвместно (съвместен достъп) абонатната линия на историческото предприятие с оглед предоставяне на обществена гласова телефонна услуга и/или широколентова услуга на дребно, като собствеността на линията не се променя. Под понятието „абонатна линия" се има предвид физическа верига (към момента, усукана метална двойка), която свързва крайна точка на обществената фиксирана телефонна мрежа в помещение на абоната с главния репартитор или друго еквивалентно съоръжение.

- *Самостоятелно ползване на абонатната линия*

При самостоятелно ползване на абонатната линия, историческото предприятие предоставя на алтернативно предприятие за ползване пълната честотна лента на усуканата метална двойка от главния репартитор до крайна точка от мрежата за достъп. В този случай, алтернативното предприятие има пълен контрол върху всички услуги, които могат да бъдат предоставяни по абонатната линия.

Схема на самостоятелно ползване на абонатна линия

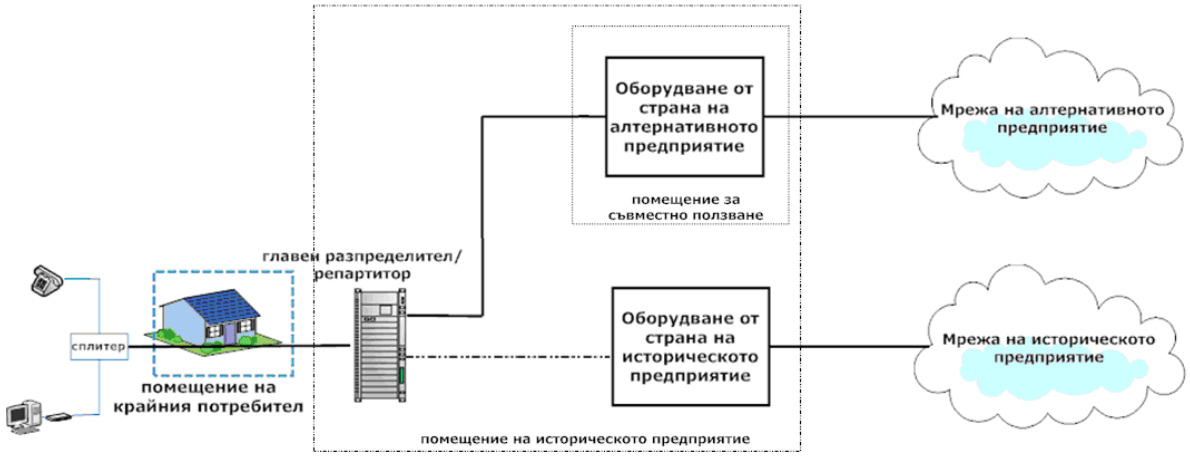

Фигура 18

- *Съвместно ползване на абонатната линия*

При съвместно ползване на абонатната линия, историческото предприятие предоставя на алтернативно предприятие възможност за използване на честотния спектър в абонатната линия извън гласовата честотна лента. Крайният потребител получава гласова телефонна услуга, включително чрез основен ISDN достъп, от историческото предприятие, а широколентови услуги - от алтернативното предприятие. Разделянето между двете услуги се осъществява чрез сплитери, поставени както при главния репартитор, така и при абоната.

Схема на съвместно ползване на абонатна линия

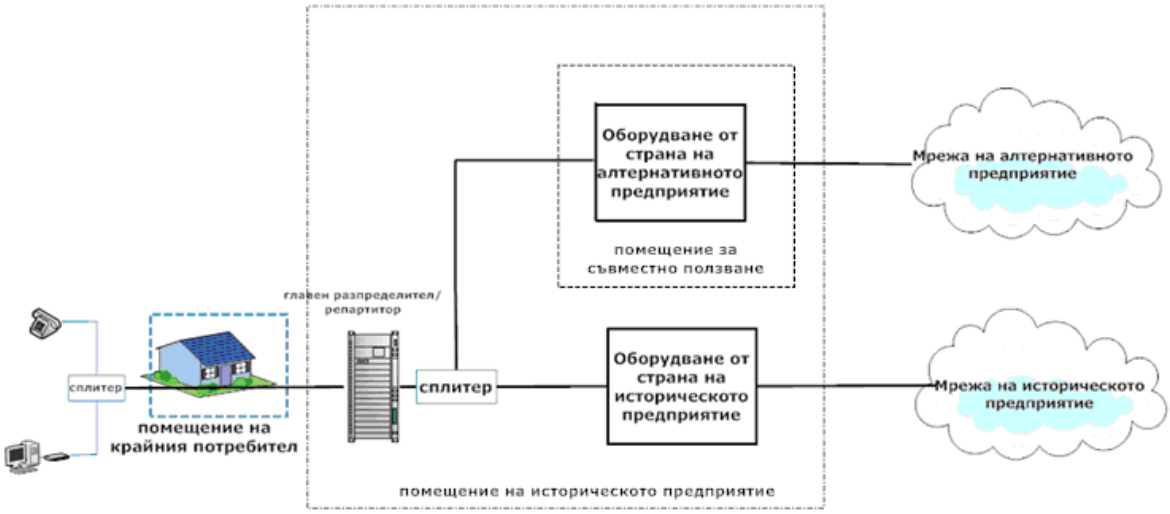

Фигура 19

Към настоящия момент в България историческото предприятие БТК предоставя самостоятелен и съвместен необвързан достъп. Услугите се предлагат от БТК въз основа на одобрено от КРС Типово предложение за необвързан достъп до абонатна линия.

- *Битстрийм достъп*

Друга услуга на едро, която може да се използва от алтернативните предприятия за предоставяне на широколентов достъп до интернет, е битстрийм достъпът, предоставян от БТК.

Алтернативните предприятия могат да ползват услугата при навлизане на пазара, когато не са натрупали достатъчно средства – от гледна точка на стълбата на инвестициите, да изградят опорни мрежи с покритие, дублиращо развитието на мрежата на БТК не само на национално, но и на регионално ниво.

Схема на битстрийм достъп

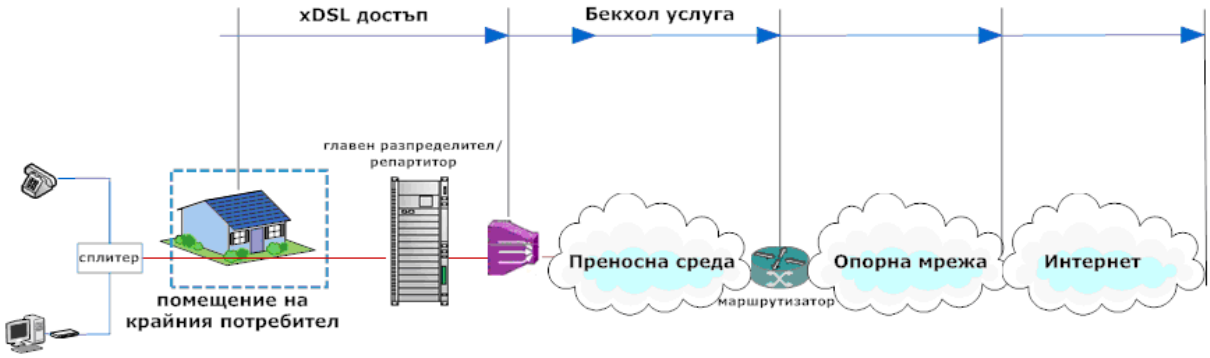

Фигура 20

Съществуват редица функционални разлики между необвързания достъп до абонатна линия и битстрийм достъпа. Основната разлика се отнася до обстоятелството кое предприятие контролира мултиплексора за достъп до цифрова абонатна линия (Digital Subscriber Line Access Multiplexer, DSLAM). При предоставяне на необвързан достъп (включително съвместен достъп), управлението на DSLAM съоръжението се осъществява от алтернативното предприятие, докато при битстрийм достъпа то се реализира от историческото предприятие, предоставящо достъпа.

Към настоящия момент, в България историческото предприятие БТК предоставя специфичен (битстрийм) достъп въз основа на индивидуални договори с алтернативните предприятия, сключени при спазване принципа на равнопоставеност и при регулирани цени.

БТК предоставя битстрийм достъп само на регионално ниво, чрез агрегиране на трафика от ADSL абонатни линии, свързани към MAN възел от IP мрежата на историческото предприятие, и преотдаването му – чрез линия за пренос (backhaul), към конфигуриран агрегиращ порт в помещения на алтернативното предприятие.

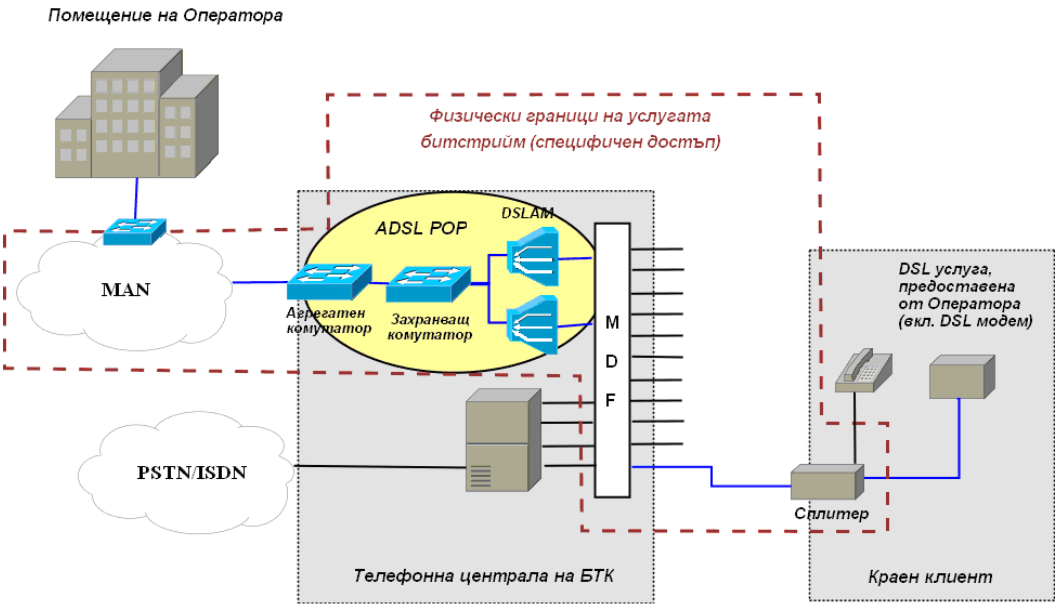

Фигура 21

В случаите, когато няма MAN възел от мрежата, битстрийм достъпът се предоставя при техническа възможност. Услугата се реализира с качество, отговарящо на предоставяното от БТК, от гледна точка на скорости от/към абоната и клиентски профили със съответен коефициент на споделяне.

Двете услуги на едро следва да се разглеждат от гледна точка на продуктовите им характеристики и взаимозаменяемостта при търсенето и предлагането.

От гледна точка на характеристиките, те се различават по отношение на гъвкавостта, която предлагат за предоставяне на услуги на дребно от страна на ползващото услугите предприятие. Ползването на услугите за достъп до мрежова инфраструктура в определено местоположение предоставя на алтернативното предприятие пълен контрол върху и независимост на предоставяните от него услуги за широколентов достъп до интернет на дребно, включително по отношение на тяхното

качество. Обратно, използването на широколентов достъп на едро предлага ограничени възможности за диференциране на предоставяните от алтернативното предприятие услуги на дребно от тези на историческото предприятие. Номенклатурата на предоставяните услуги на дребно от гледна точка на използваната технология за широколентов достъп (ADSL, ADSL2, ADSL2+, VDSL и др.) зависи напълно от тази на историческото предприятие.

Двете услуги на едро се различават и от гледна точка на нивото в мрежата, където се осигурява достъпа. При услугите за необвързан достъп до абонатна линия, най-високото ниво в мрежата, където алтернативното предприятие може да ползва достъп е главният репартитор (MDF) или оптичният репартитор (ODF) – при архитектура FTTH. Други междинни точки от абонатната линия (например, кабелен разпределителен шкаф, възел от влакнесто-оптичната мрежа ONU) се използват по-рядко, предимно поради по-ниската икономическа рентабилност от гледна точка на необходимите инвестиции за достъп до по-ограничен кръг потребители. Освен на ниво DSLAM, битстрийм достъп може да бъде ползван и на по-високи нива в мрежата, дори на национално ниво. Трябва да се има предвид, че колкото по-високо в мрежовата йерархия е точката на достъп на алтернативното предприятие, т.е. колкото по-отдалечена е тя от крайния потребител, толкова по-зависими са предлаганите услуги на дребно от тези на историческото предприятие по отношение на тяхното качество и качеството на обслужване – скорости в посока към/от потребителя, коефициенти на споделяне, първоначално време за предоставяне на услугата и др.

Характеристиките на двете услуги на едро са различни и от гледна точка на допълнителните услуги, необходими за тяхното ползване. При необвързания достъп до абонатна линия или еквивалентна услуга, е необходимо съвместно ползване на помещения в комбинация с линия за пренос (backhaul) до помещения на алтернативното предприятие. Алтернатива е отдалеченото съвместно ползване, при което активното мрежово оборудване (DSLAM) е разположено в помещения на ползващото услугата предприятие. При широколентовия достъп на едро, преносът (backhaul) на трафика до помещенията на алтернативното предприятие е включен като елемент на услугата, с изключение на достъпа, предоставен след DSLAM.

Широколентовият достъп на едро дава възможност на новонавлизащи на пазара предприятия да предоставят широколентови услуги на дребно чрез използване на изградена собствена опорна мрежа, в комбинация с достъп до средните и ниски йерархични нива на мрежата на историческото предприятие. Битстрийм достъпът се счита за едно от първите стъпала по „стълбата на инвестициите” към изграждане на напълно разгърната собствена мрежа – през следващото стъпало на необвързания достъп до абонатна линия. Така, с натрупване на достатъчна база от абонати при използване на мрежовата инфраструктура на историческото предприятие, те постепенно придобиват инвестиционни възможности за изграждане на собствени мрежи, дублиращи и конкуриращи се с инфраструктурата на историческото предприятие.

От гледна точка на гореизложеното, се очаква, че предприятие, използващо необвързан достъп до абонатна линия или друга инфраструктурно-базирана услуга, не би счело широколентовия достъп на едро за взаимозаменяема услуга, дори когато осигурява възможност за предоставяне на еквивалентни услуги на дребно на тези, предоставяни чрез достъп до мрежова инфраструктура в определено местоположение. Това се дължи, както на направените до момента големи инвестиции в мрежата за получаването на необвързан достъп, така на зависимостта на номенклатурата и

качеството на предоставяните услуги от мрежата на историческото предприятие при използването на широколентов достъп на едро.

Аналогично, слабо вероятно е предприятие, използващо широколентов достъп на едро да премине бързо и лесно към използване на необвързан достъп до абонатна линия с цел предоставяне на същите широколентови услуги на дребно на крайните си потребители. Такъв преход ще е възможен при условие, че предприятието вече има изградени всички останали мрежови елементи, така че да може ефективно да се възползва от услуги за (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение.

Възможностите за взаимозаменяемост при предлагането зависят от същите условия. Например, за да предоставя (физически) достъп на едро в определено местоположение, предприятието следва да разполага с добре изградена абонатна мрежа на локално ниво. Предоставянето на широколентов достъп на едро изисква, в допълнение, добре изградена опорна мрежа – например, в рамките на едно населено място (MAN). Към момента, освен БТК, на пазара не работят предприятия с добре разгърнати опорни мрежи, включително на местно ниво, както и с изградени локални мрежи, покриващи всички потребители в дадено населено място. Както вече бе изтъкнато, операторите на LAN и CaTV мрежи изграждат абонатните си мрежи на базата на търсенето, като основната им цел е удовлетворяване на нови заявки на потребителите и задържане на съществуващите чрез подобряване на качеството на услугите. Към момента, в КРС не са постъпили данни за намерения на тези предприятия да развиват своите мрежи с оглед предоставяне на услуги на едро.

Базирайки се на горепосочените заключения, КРС счита, че услугите за (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и за широколентов достъп на едро не са взаимозаменяеми от гледна точка както на търсенето, така и на предлагането, и поради това не формират един и същ пазар на едро.

- **Дали предоставянето на услуги на едро, еквивалентни на необвързания достъп до абонатната линия, чрез кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни програми (CaTV), е в обхвата на пазара на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение**

При определянето на продуктите и услугите, включени в пазар 4, следва да се оцени дали алтернативни мрежи и технологии за широколентов достъп до интернет на дребно, налични на пазара в България (или такива, за които се предвижда да се появят през следващите две години) са в състояние да навлязат на пазар 4 за предоставяне на услуги на едро, еквивалентни на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързания достъп до абонатната линия) в определено местоположение.

Предоставянето на достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение при използване на кабелна мрежа за разпространение на радио и телевизионни програми (CaTV мрежа) може да бъде осъществено на нивото на системата за терминиране на кабелните модеми (Cable Modem Termination System, CMTS), показана на фиг. 22. CMTS е устройство за достъп и концентрация на трафика, работещо в каналния или мрежовия слой на модела OSI (комутатор или маршрутизатор), като същото притежава радиочестотен интерфейс за връзка към

хибридна оптично-коаксиална мрежа (HFC) и Ethernet или ATM интерфейси за връзка към опорна мрежа за пренос на данни. Базираният на DOCSIS стандарт радиочестотен интерфейс осигурява пренос на данни в посока към потребителя (downstream) с максимална скорост 50Mbit/s и в обратна посока (upstream) с 10Mbit/s, като за целта се използва споделена от кабелните модеми честотна лента от 6 или 8 MHz.

Схема на кабелна мрежа за разпространение на радио- и телевизионни програми

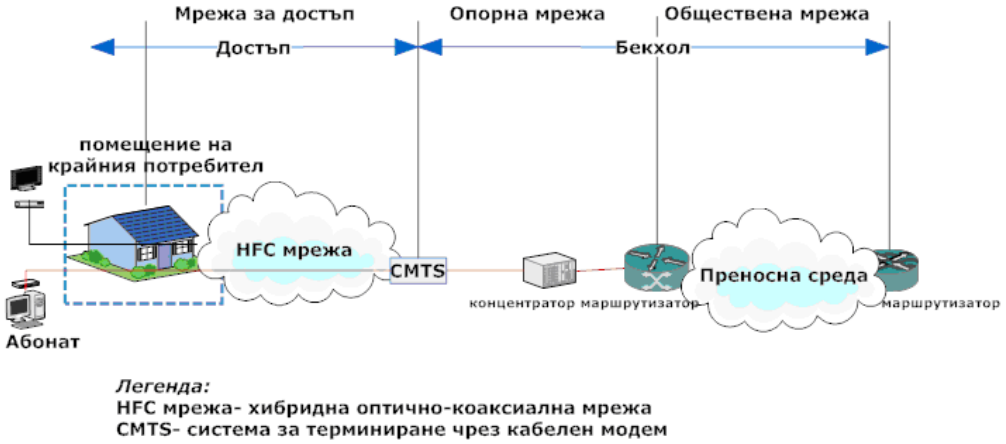

Фигура 22

При CaTV мрежите съществуват редица технически и функционални ограничения, които възпрепятстват предоставянето на услуги, аналогични на необвързан достъп до абонатна линия.

Системата за терминиране на кабелни модеми (CMTS) е отговорна за трансфера на данни от и към кабелната мрежа, за комуникацията с кабелните модеми, както и за управлението на последните. С оглед получаване на достъп до мрежата на CaTV оператор, алтернативното предприятие може да монтира своя CMTS в помещение на основния оператор, до CMTS оборудването на последния, като го свърже към HFC абонатна мрежа посредством радиочестотен интерфейс за връзка. Но, CMTS системите на двата оператора следва да използват диференцирани честоти в двете направления (към и от крайния потребител). Докато в посока към абоната (downstream), това е лесно осъществимо, спектърът за връзка от абоната към системата (upstream) е силно ограничен, което е рестриктивно условие за използване на HFC мрежата от повече предприятия.

Друг проблем за осигуряването на достъп до HFC мрежата се получава от начина, по който работи протокол DOCSIS. Когато кабелният модем се свърже първоначално в мрежата, започва сканиране на downstream честотите за установяване на комуникация със CMTS системата. Това означава, че модемът ще се свърже с първата CMTS система, която отговори. Този факт, при наличие на повече от една CMTS системи би довело до проблем, тъй като модемът може да се свърже със системата на друг оператор. От тази гледна точка, е необходима настройка на модема при крайния потребител, така че той да „сканира" само честотите на CMTS системата, към която е свързан.

Друг лимитиращ фактор е необходимостта алтернативното предприятие да използва пространство за съвместно ползване, където да разположи активното си

мрежово оборудване, или да изгради или наеме линия за пренос (backhaul) до собствените си помещения.

В допълнение, следва да се посочи, че към настоящия момент основното приложение на оптично-коаксиалните мрежи е за разпространение на радио- и телевизионни програми, като само част от CaTV мрежите са проектирани за двупосочен пренос на трафик с цел предоставянето на широколентови услуги на дребно за крайни потребители. Към края на 2009 г., от общо около 440 предприятия, разпространяващи радио- и телевизионни програми, само 34 предоставят широколентов достъп до интернет на свои потребители. От тази гледна точка, както и от гледна точка на ограниченото пространство за съвместно разполагане и лимитираният честотен ресурс в посока от абоната към мрежата (upstream), не може да се очаква, че операторите на CaTV мрежи ще са склонни да започнат да предоставят услуги на едро, аналогични на необвързан достъп до абонатна линия, при малко (5% до 10%), но трайно повишение на цените на историческото предприятие (към момента, единствен доставчик на услуги за необвързан достъп до абонатна линия).

От гледна точка на търсенето, се очаква новонавлизащото предприятие да предпочете използването на услуги за необвързан достъп до абонатна линия на историческото предприятие или изграждането на своя собствена инфраструктура посредством друг вид технология за достъп поради необходимостта от високи инвестиции за CMTS оборудване и за множество кабелни модеми при крайните потребители. Друга особеност е ограниченото географско покритие на кабелните мрежи за разпространение на радио и телевизионни сигнали по отношение на предлагането на услуги за широколентов достъп (фиг. 23).

Населени места, в които реално се предоставя кабелен достъп до интернет към 31.12.2009 г.

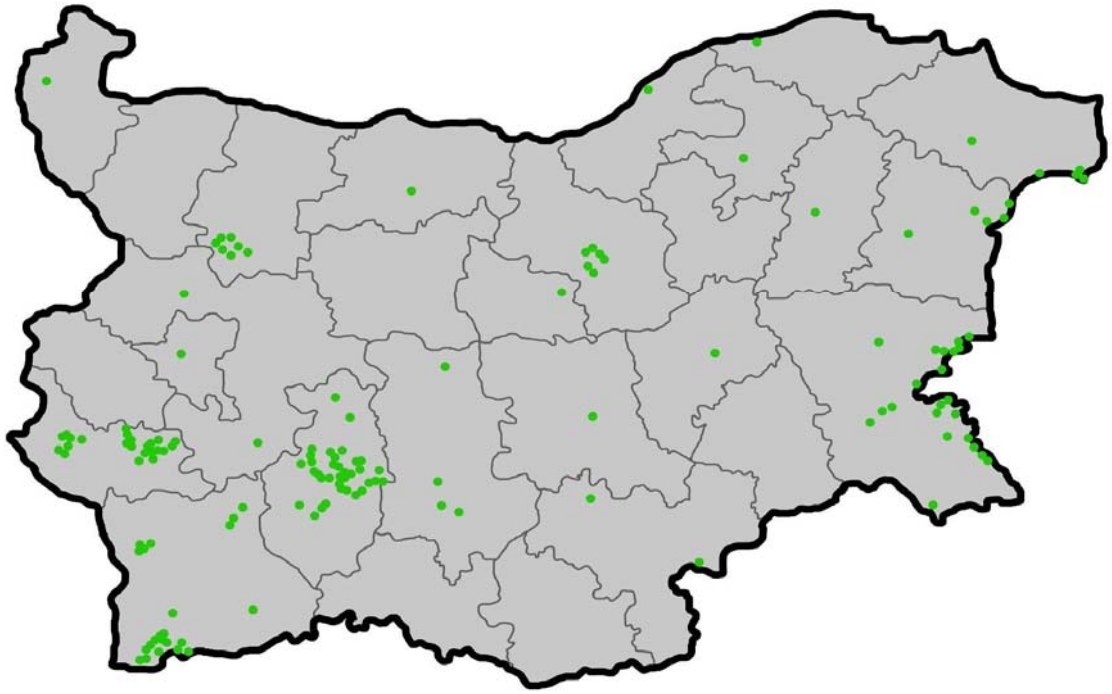

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Фигура 23

Към края на 2009 г. общото проникване на услуги за широколентов достъп чрез мрежите на двете най-големи кабелни предприятия („Евроком Кабел Мениджмънт България” ЕООД и „Кейбълтел” АД), е едва 1,6% от населението и 4,2% от домакинствата в България. Двете предприятия предлагат услуги за широколентов достъп до интернет на дребно в някои от по-големите градове на страната и отделни по-малки населени места около тях.

Въз основа на горепосочените заключения, КРС счита, че услугите за (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и предоставянето на услуги на едро, еквивалентни на необвързания достъп до абонатната линия, чрез кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни програми (CaTV) не са взаимозаменяеми от гледна точка както на търсенето, така и на предлагането, и поради това не формират един и същ пазар на едро.

- **Дали предоставянето на услуги на едро, еквивалентни на необвързания достъп до абонатната линия, чрез кабелни мрежи за пренос на данни (LAN), е в обхвата на пазара на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение**

Мрежите за пренос на данни в България, се базират на използване на технологии за изграждане на локални мрежи (LAN) и тяхното свързване в мрежи, обхващащи по-големи територии (предимно MAN[72] и в редки случаи WAN[73]), (фиг. 24). За изграждането на локални мрежи се използват усукана метална двойка (кабели UTP, FTP) и влакнесто-оптични технологии посредством архитектура „точка към много точки”, което определя ограничените възможности за предоставяне на физически достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение.

Схема на кабелна мрежа за пренос на данни (LAN)

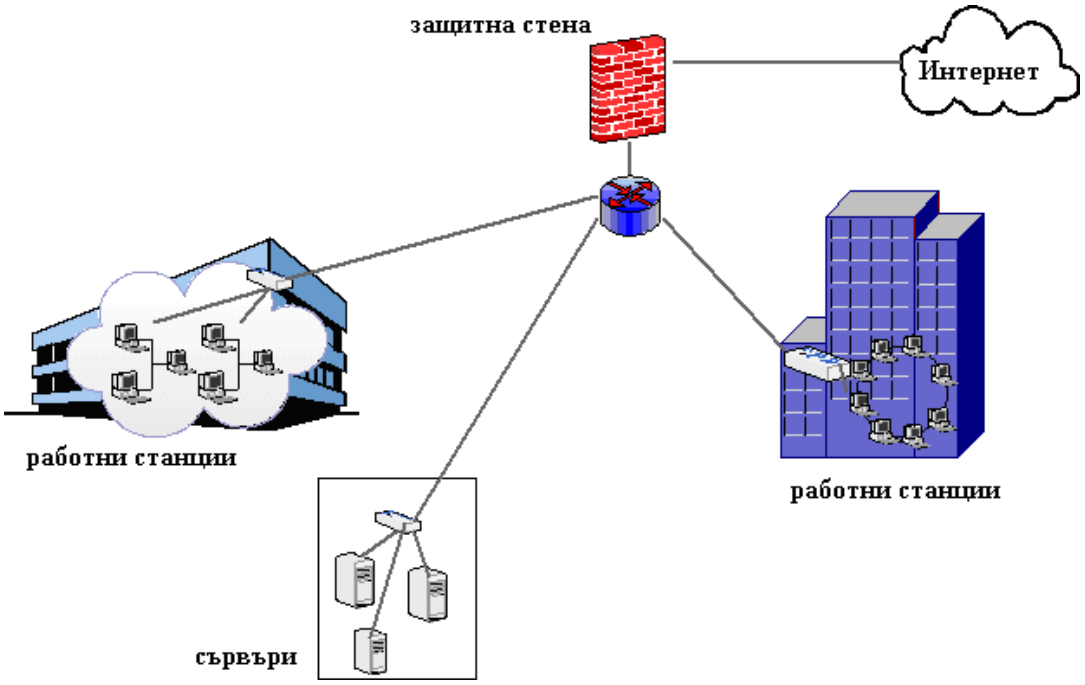

Фигура 24

[72] *Metropolitan Area Network – градски мрежи*
[73] *Wide Area Network – регионална или по-крупна териториално разпределена мрежа*

Както бе изтъкнато, за да се счита услуга на едро за еквивалентна на предоставянето на необвързан достъп до абонатна линия, тя следва да осигурява на клиента на едро възможности за резервиран (физически или аналогичен на физическия) достъп от точката на предоставен достъп на едро до крайния потребител (връзка „точка към точка"), за двупосочен пренос на полезна информация и за независимо предлагане на услуги за широколентов достъп до интернет на дребно.

Точката от LAN мрежата, в която може да се осигури достъп на едро, аналогичен на необвързания достъп до абонатна линия (т.е., свързаност „точка - точка"), е последният концентратор (hub) или мрежов комутатор (switch) от страна на абоната. В България, обикновено тези мрежови съоръжения се разполагат в общите части на многоетажните сгради и последният сегмент в мрежата, изграден с архитектура „точка към точка" е много къс, като максималната му дължина при използването на UTP кабел съгласно стандарт IEEE802.3 е 100 м.

Както бе изтъкнато при влакнесто-оптичните мрежи с архитектура FTTH, аналогична услуга на необвързания достъп до абонатна линия може да бъде предоставена на ниво сплитер – при пасивните мрежи (PON), или на ниво мрежов комутатор (switch) – при активните мрежи. Ограниченият кръг крайни потребители, до които се достига при този достъп на едро, и постиганите ниски икономии от мащаба, намаляват неговата икономическа привлекателност и занижават икономическия интерес от неговото използване.

През последната година бе отчетено мигриране на потребителите към FTTB мрежи, изграждани от LAN оператори, вследствие на по-високите скорости, предлагани за широколентов достъп до интернет на дребно. В края на 2009 г., максималните скорости за пренос в посока към потребителя (download), поддържани в LAN мрежи за достъп, достигат до 100 Mbit/s.

Делът на абонатите, използващи FTTB към края на 2009 г. е 17% от общия брой абонати на определения (в Раздел IV, т. 2) продуктов пазар на дребно на широколентов достъп до интернет и се очаква той да продължи да нараства

Предпочитанията на LAN операторите към изграждане на оптични мрежи с FTTB, а не с FTTH, архитектура се определят от редица фактори. Основен фактор е оскъпяването на необходимото оборудване при клиента при FTTH сценария, в сравнение с това при FTTB. В първия случай, с цел преобразуване на оптичния сигнал в електрически, предприятието следва да осигури на всеки краен потребител оптичен медиен конвертор и SFP модул (SFP Transceiver Module), които са относително скъпи устройства. Във втория случай, тези устройства са вградени в оптичния възел (ONU) и са значително по-евтини, от гледна точка на реализираните икономии от мащаба. Друг фактор е, че при активните FTTB мрежи драстично се намалява броят на оптичните влакна, терминирани в ODF в помещенията на оператора на LAN мрежата. От друга страна, това решение предлага изключителна гъвкавост за присъединяване на нови потребители към мрежата.

Към настоящия момент, оптичните мрежи се изграждат предимно в големите градове на страната, с преобладаващо присъствие на сгради тип етажна собственост. В този смисъл, друг фактор, задържащ навлизането на FTTH мрежи, е липсата на достатъчно пространство в тези сгради за разполагане на мултивлакнестото вертикално окабеляване до помещенията на крайните потребители.

При LAN мрежите, използването на архитектури FTTC/FTTN се различава единствено по отношение на разстоянието до помещенията на потребителите. Към края

на 2009 г., делът на абонатите на предприятията с LAN мрежи, използващи този сценарий за изграждане на абонатния участък от мрежата си, е 8% от общия брой абонати на абонати на определения (в Раздел IV, т. 2) продуктов пазар на дребно на широколентов достъп до интернет .

За да се възползва от (физически) достъп на едро в мястото на разполагане на последния концентратор/комутатор в LAN мрежа, новонавлизащо предприятие трябва да има или собствена мрежа, достигаща в непосредствена близост до крайния потребител или възможност да изгради/наеме линия за пренос (backhaul) до собствените си помещения. В допълнение, за ползване на услугата на едро, това предприятие следва да разположи и свое активно съоръжение в точката на получаване на достъпа. Например, за да осъществи достъп на ниво мрежов комутатор (switch) при LAN мрежа, предприятието, което желае да ползва услуга, еквивалентна на необвързан достъп до абонатна линия, трябва да разположи свой мрежов комутатор (switch) в точката на достъпа.

При пасивни оптични мрежи (PON) достъп на едро, аналогичен на необвързан достъп до абонатна линия, може да бъде предоставен и на ниво помещение на LAN оператора, където е разположено оборудването, поддържащо мултиплексиране чрез разделяне по дължина на вълната (WDM). В този случай, ползващото достъпа предприятие трябва да използва допълнително услуги за съвместно разполагане в помещения на LAN оператора, както и линия за пренос (backhaul) до собствените си помещения.

От гледна точка на гореизложеното, не може да се очаква, че новонавлизащо предприятие, разполагащо с развита мрежова инфраструктура, достигаща в непосредствена близост до крайните потребители, или с възможности за пренос (backhaul) до собствените си помещения, ще предпочете да ползва услуги на едро от LAN оператор, с който се конкурира на пазара на дребно за достъп до интернет. Следва да се има предвид, че в съответствие с българското законодателство, изграждането на вътрешносградното окабеляване (обикновено, чрез единична усукана метална двойка за всяко жилище с цел предоставянето на фиксирани телефонни услуги) е задължение на инвеститора и остава като прилежаща собственост на притежателите на самата сграда. От тази гледна точка, при свързване на определен абонат, операторът на LAN мрежата обикновено изгражда и вътрешносградното окабеляване (UTP/FTP) или оптични влакна, тъй като инсталираните усукани метални двойки не могат да бъдат използвани в LAN мрежите в съответствие с фамилията стандарти за изграждането на Ethernet-базирани мрежи и за RJ45 интерфейс. При тези условия, достъп до вече изградена абонатна линия, аналогичен на необвързания достъп, е възможен единствено при отказ на активни абонати на LAN оператора от ползване на услугите на последния. Във всички останали случаи, новонавлизащото предприятие следва да ползва или услугите за необвързан достъп на историческото предприятие, или да изгради собствена абонатна линия – UTP/FTP или оптична, за да предостави достъп на свой нов абонат.

Поради ниските икономии от мащаба, от гледна точка на ограничения брой потребители, до който се получава достъп, КРС не очаква подобни услуги за (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение, предлагани от предприятия с LAN/MAN мрежи, да предизвикат икономически интерес у новонавлизащи на пазара предприятия. Поради изключителната раздробеност на LAN мрежите, следва да се отчетат и трудностите, които тези предприятия ще срещнат при договаряне на подобни услуги дори, ако се приеме, че съществува достатъчно предлагане на пазара.

Развитието на LAN мрежите се определя от търсенето на широколентови услуги за достъп до интернет на дребно. От тази гледна точка, предприятията съобразяват капацитета на последният концентратор (hub) или мрежов (switch) със собствената си абонатна база и очакванията за нейното разширение в непосредствено бъдеще. В този смисъл, не може да се очаква операторите на LAN мрежи да навлязат на пазара на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение при малко, но значимо и трайно повишение на цените на едро на предлаганите от историческото предприятие услуги. Към момента, в КРС липсва информация за предлагани услуги на едро от LAN оператори на пазар 4, еквивалентни на предлаганите услуги за необвързан достъп до абонатна линия на историческото предприятие.

На фиг. 25 е представена схема на населените места, където се предоставят услуги за достъп до широколентов интернет на дребно чрез LAN мрежи.

Населени места, в които реално се предоставя широколентов LAN достъп до интернет към 31.12.2009 г.

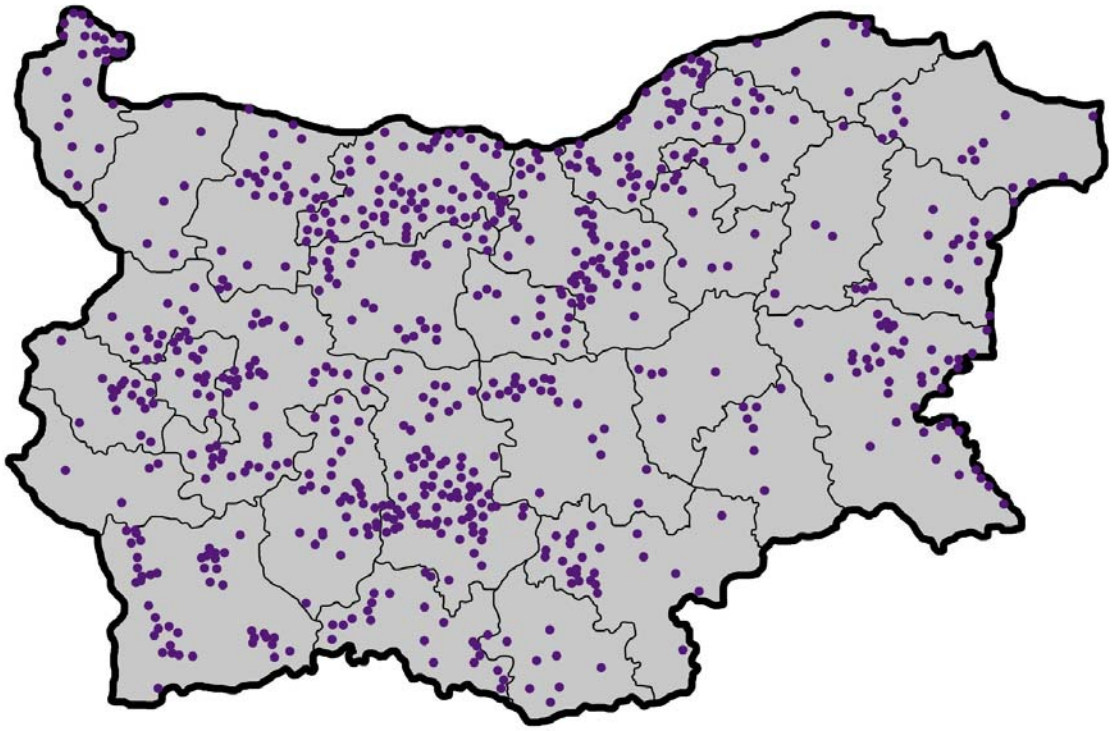

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Фигура 25

На картата са представени населените места, в които реално се предоставя достъп до интернет от предприятия с мрежи за пренос на данни (LAN), като следва да се има предвид, че този тип мрежи са с изключително локално покритие в рамките на населено място.

Независимо от наличието на технически възможности за предоставяне чрез LAN мрежи на достъп на едро, еквивалентни на необвързания достъп до абонатна линия, от гледна точка на тяхното ограничено локално покритие и географска фрагментираност, КРС счита, че те не представляват реална алтернатива на осигуряването на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение с цел

предоставяне на широколентови услуги на дребно и не попадат в обхвата на разглеждания пазар.

Предварителни заключения

На база на представения по-горе анализ на взаимозаменяемостта на продуктите и услугите и следвайки изложеното в Препоръката на ЕК относно съответните пазари, КРС приема, че *пазарът на достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение:*

- не включва битстрийм достъп;
- не включва услуги на едро, предлагани чрез LAN и CaTV мрежи;
- включва всички продукти и услуги, свързани с необвързан достъп на едро (самостоятелен и съвместен) до абонатна линия и предоставяни на трети лица, посредством съществуващи PSTN/ISDN мрежи.

1.3. Съответен географски пазар

Съгласно Насоките за пазарните анализи и оценката на значително въздействие върху пазара и чл. 14, ал. 1 от Методиката, географският обхват на съответния пазар в сектора на електронните съобщения се определя въз основа на два главни критерия:

- покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи;
- наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Въз основа на тези два критерия географският пазар може да бъде определен като местен, регионален, национален или обхващащ територията на две или повече страни (например общоевропейски пазар, пазар, обхващащ територията на Европейското икономическо пространство, или глобален пазар).

Съгласно чл. 152, ал. 3 от ЗЕС, географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, и в която конкурентните условия са еднакви и се различават от тези в съседни райони.

Вземайки предвид разпоредбите на европейското и националното законодателство, КРС дефинира съответния географски пазар на едро на необвързан достъп до абонатната линия като *национален (в рамките на територията на Република България)* по своя обхват. Доказателствата в подкрепа на това твърдение са:

1. националното покритие на мрежата на БТК

Към края на 2009 г. БТК предоставя услуги на дребно в 968 населени места от общо 5302 в България, като населението, което покрива, представлява 79% от населението на страната. Броят на населените места, в които историческото предприятие предоставя услуги на дребно, през 2009 г. се е увеличил 3 пъти спрямо населените места през 2007 г. Също така към края на 2009 г. БТК притежава пазарен дял от 90,8 % на пазара на дребно на достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение, изчислен на база брой постове.

2. предлагането от БТК на еднакви услуги и ценови тарифи, както и условия за предоставяне на услугата за цялата територия на Република България.

1.4. Заключение

В резултат на извършения анализ, целящ определянето на съответен пазар, КРС стигна до следното заключение:

Съответният продуктов пазар, обект на този анализ, е пазарът на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение. Географският обхват на разглеждания съответен пазар е територията на Република България.

Съответният пазар включва предоставяните от БТК услуги за самостоятелен и съвместен необвързан достъп до абонатна линия. При евентуална поява на ново предприятие, предоставящо необвързан достъп до абонатна линия на едро, би следвало то да бъде включено в разглеждания съответен пазар на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение.

2. Прилагане на теста на трите критерия

В Препоръката за съответните пазари на ЕК[74] като пазар, подлежащ на ex-ante регулиране, фигурира пазарът на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение[75].

Съгласно горепосочената Препоръка и Разяснителната бележка към нея[76] не е необходимо регулаторните органи на държавите-членки да прилагат теста на трите критерия по отношение на пазарите, включени в нея, доколкото на европейско ниво вече е установено, че тези пазари покриват трите критерия. В съображенията на Препоръката също е посочено, че ако се установи, че за съответната държава въпросният пазар не покрива теста на трите критерия, въпреки че фигурира в списъка от пазари, то националните регулаторни органи могат и да не извършват анализ и оценка за наличие на предприятие със значително въздействие върху пазара. Българското национално законодателство (чл. 152, ал. 5 от ЗЕС) предвижда, че КРС следва да прилага теста на трите критерия във всички случаи, без оглед на това дали пазарът, предмет на анализа, е включен или не в Препоръката за съответните пазари. В тази връзка, като отправна точка в настоящия анализ, КРС е извършила анализ за кумулативното наличие на следните три критерия:

- наличие на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара;
- липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията;
- недостатъчна ефективност на конкурентното право.

Следва да се отчете и дали тези критерии ще продължат да бъдат изпълнени и в двугодишния период до следващото определяне, анализ и оценка на съответния пазар.

2.1. Наличие на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара

При анализа съгласно този критерий КРС изследва наличието на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на даден пазар в

---

[74] *http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:344:0065:0069:EN:PDF*

[75] *Препоръка за съответните пазари – Приложение, т. 4, на англ. Wholesale (physical) network infrastructure access (including shared or fully unbundled access) at a fixed location*

[76] *http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomm/doc/implementation_enforcement/eu_consultation_procedures/sec_2007_1483_2.pdf*

рамките на времеви хоризонт от две години, свързан с периода до изготвянето на следващия анализ.

Структурни бариери за навлизане на пазара са тези, които се явяват като бариера в резултат от необходимите първоначални разходи или условията на търсенето и създават неравноправни условия между предприятията със значително въздействие върху пазара и навлизащите предприятия на пазара, затрудняващи или препятстващи навлизането на пазара (чл. 7, ал. 1 от Методиката).

Правни или регулаторни бариери са бариери, които не се основават на икономическите условия, а са резултат от законодателни, административни или други държавни мерки, които в някаква степен ограничават достъпа до пазара на потенциалните конкуренти или тяхното бъдещо поведение (чл. 7, ал. 2 от Методиката).

За навлизане на разглеждания пазар на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение, КРС счита, че съществуват значителни бариери.

Като основна структурна бариера за навлизането на пазара, обект на настоящия анализ, може да се посочи контролът върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана.

Предоставянето на необвързан достъп до абонатна линия по дефиниция предполага контрол върху инфраструктура, осигуряваща достъп до крайните потребители. Предвид дела, който БТК притежава на пазара на дребно за достъп на домашни и бизнес потребители до обществена телефонна мрежа (90,8%), може да се приеме, че дружеството контролира трудна за дублиране инфраструктура, осигуряваща достъп до крайните потребители и по този начин явяваща се предпоставка за предоставяне на необвързан достъп. Както подробно е обосновано в т. 1.2. от раздела, PSTN/ISDN мрежата на БТК представлява инфраструктура, която трудно може да бъде дублирана и в този смисъл може да се разглежда като значима и трайна бариера за навлизане на гореспоменатия пазар.

Както бе описано в т. 1.2. съществуват изградени кабелни мрежи и други мрежи на предприятията, чрез които се предоставят услуги за пренос на данни и широколентов достъп, но те, според КРС, не попадат в рамките на разглеждания пазар. Тези мрежи имат незначителен пазарен дял по отношение достъпа на крайни потребители до обществена телефонна мрежа. Тук следва да се изтъкне и обстоятелството, че необвързаният достъп се предоставя не само с оглед предоставяне на широколентови, но също така и на гласови услуги.

При оценката дали този критерий е налице, КРС се е съобразила и с Разяснителната бележка към Препоръката на ЕК за съответните пазари. В нея е посочено, че най-малко заменяемият елемент при установяването на преносен канал към местоположението на крайния потребител е абонатната линия. ЕК изрично посочва, че са налице редица препятствия да бъде дублирана мрежата за достъп до определено местоположение на историческото предприятие, свързани с разходи, време и правни бариери. Видно от направения анализ, ситуацията в България не се различава от така направените констатации на ЕК[77].

Като структурна бариера могат да бъдат оценени и високите невъзстановими разходи, необходими за навлизане на пазара. Става въпрос за разходи за специализирано оборудване и персонал, обучение, проучвания и развитие и т.н.

[77] *Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари , стр. 31*

Значението на невъзстановимите разходи като бариера за навлизане е подробно описано в т. 3.2.1.2.2., в която е изследвано наличието на предприятие със значително въздействие на пазара. Регулаторът не намира доказателства, че значението на тези разходи като бариера ще намалее в рамките на времевия хоризонт на настоящия пазарен анализ.

Значима входна бариера представляват и икономиите от обхвата и мащаба, от които историческото предприятие се възползва и се очаква да продължи да се възползва, предвид гъстотата и йерархическата структура на мрежата му, както и предвид широката гама от услуги, предоставяни от БТК. Възможностите на БТК да се възползва от значителни икономии от обхвата и мащаба са разгледани подробно в т.2.2.1.2.3. от настоящия анализ, изследваща наличието на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар.

КРС отчита, че регулацията на пазара на необвързан достъп до абонатна линия би могла да улесни навлизането на вертикално свързания в посока към потребителя пазар на широколентов достъп на едро. Въпреки това, необходимостта от значителни инвестиции, които следва да бъдат направени във връзка с ползване на услугата необвързан достъп до абонатна линия от алтернативно предприятие, както и наличието на икономии от обхвата и мащаба, от които, както стана видно, се ползва историческото предприятие, обосновават извода, че дори при регулиран пазар за предоставяне на физически достъп до мрежова инфраструктура продължават да са налице високи бариери за навлизане и на пазара на предоставяне на широколентов достъп на едро[78].

След влизане в сила на ЗЕС (май 2007 г.), КРС счита, че като правно-регулаторна бариера за навлизане на пазара следва да бъде разглеждано нормативното изискване за подземно разполагане на мрежите в населени места с над 10000 жители.

Също така, съгласно действащата нормативна уредба, изграждането на пасивна инфраструктура, чиито елементи спомагат за изграждането на мрежа за достъп до краен абонат, е свързано със спазването на нормативни изисквания по отношение на строеж и експлоатация на съответните съоръжения, което също би могло да бъде оценено като бариера за навлизане на разглеждания пазар.

Във връзка с горепосоченото, КРС прави извода, че за навлизане на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение съществуват високи бариери за навлизане и не се очаква намаляване на тяхното значение за периода на времевия хоризонт на настоящия пазарен анализ.

2.2. Липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията

Според Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари[79], анализът, доколко липсва възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията на пазара на предоставяне на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение в рамките на разглеждания двугодишен период, има за цел да покаже, дали въпреки наличието на непреходни бариери за навлизане на него, развитието им не клони към ефективна конкуренция. При отчитането на този критерий ЕК препоръчва разглеждането на няколко показателя, които описват динамиката на пазара:

---

[78] *Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари, стр. 33*
[79] *Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари, стр. 9-10*

- *пазарен дял*: КРС приема, че пазарът на предоставяне на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение на практика обхваща пазара на предоставянето на необвързан достъп до абонатна линия, без значение дали този достъп се реализира посредством съществуващата PSTN/ISDN мрежа или посредством новоизграждащата се влакнесто-оптична мрежа на историческото предприятие. БТК е единственото предприятие, което предоставя необвързан достъп до абонатна линия и следователно може да се приеме, че притежава 100% пазарен дял. Предвид качеството му на фактически монополист на съответния пазар, както и притежавания висок пазарен дял на пазара на дребно на достъп до обществена телефонна мрежа (90,8%), КРС не намира индикации, че разглежданият пазарен дял на БТК ще бъде съществено променен в близко бъдеще.

- *обхват и степен на развитие на алтернативните мрежи:* Следва да се разгледа и въпросът дали наличните към момента на изготвяне на настоящия анализ алтернативни мрежи осигуряват техническа възможност за предоставяне на необвързан достъп на едро, като алтернатива на необвързания достъп на историческото предприятие и дали това не би довело до стимулиране и развитие на конкуренцията. Взаимозаменяемостта на едро, както и развитието на алтернативни CaTV и LAN мрежи, бяха разгледани подробно в т. 1.2. от настоящия раздел. Заключението на КРС е, че те не представляват реална алтернатива на осигуряването на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение с цел предоставяне на широколентови услуги на дребно и не попадат в обхвата на разглеждания пазар.

- *технологично развитие* на пазара – историческото предприятие, което е и пазарният лидер по отношение достъпа на крайни потребители до обществена телефонна мрежа, разполага с разгърната в национален мащаб мрежа, в която продължава да инвестира. Доколкото КРС приема, че съответният пазар се ограничава до необвързания достъп до абонатна линия, за целите на настоящия анализ са релевантни направените изводи в анализа на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи[80], а именно, че не е налице възможност за технологично надграждане на мрежите на опериращите на пазара предприятия, което да доведе до конкурентни предимства за предприятието, което го предприеме.

С оглед изложеното, КРС приема, че разглежданият пазар покрива на национално ниво и втория критерий, а именно липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията.

2.3. Недостатъчна ефективност на конкурентното право

Общото заключение дали даден пазар подлежи на ex-ante регулиране зависи и от оценката дали правото в областта на конкуренцията е достатъчно за преодоляване на неефективната конкурентна среда, установена на пазара в резултат на удовлетворяването на първите два критерия.

В България органът, овластен да прилага правото на защита на конкуренцията, е КЗК. Нейната дейност се основава преди всичко на ex-post регулиране. В този случай регулаторни мерки се прилагат тогава, когато се установи, че от даден участник на

[80] *Решение № 237 на КРС от 17.03.2009 г.*

пазара са извършени действия, довели до увреждане на конкуренцията. Това е и съществената разлика спрямо прилагането на ex-ante регулация, където налагането на определени мерки има за цел да предотврати нарушаването на условията за конкуренция. В този случай контролът се осъществява в перспектива, за разлика от типичния за дейността на конкурентното ведомство принцип на последващ контрол. КЗК прилага ex-ante контрол единствено що се касае до оценки на концентрации на стопанска дейност, от което следва че възможността по силата на конкурентното право да бъдат наложени подходящи превантивни мерки за предотвратяване ограничаването на конкуренцията, е поставено в пряка зависимост от евентуалното осъществяване на сливания, вливания, придобивания или други форми на концентрация в сектора.

Като пример може да се посочи именно липсата на възможност по правилата на конкурентното право да се наложат задължения, свързани с осигуряване на достъп (в това число и физически достъп /вкл. необвързан и достъп до пасивна инфраструктура/) до изградените мрежи от предприятията на пазара. При положение, че бъде установено господстващо положение на дадено предприятие на пазара на предоставяне на необвързан достъп до абонатна линия всяка злоупотреба с такава доминантна позиция би подлежала на санкция. Ex-post регулирането обаче предвижда предприемането на мерки, едва когато се установи, че вече е налице необоснован отказ за предоставяне на достъп, налагане на свръх-цени, ценова преса, както и други форми на експлоатационни и/или структурни злоупотреби с притежаваното господстващо положение. Прилагането на този принцип не позволява да бъдат предприети адекватни мерки, които превантивно да въздействат на поведението на участниците на пазара и да създадат такива правила, които да предотвратяват възможността за необосновани откази за достъп, както и да водят до невъзможност на доминиращото предприятие да извлича облаги, които не би могло да извлече при наличие на ефективна конкуренция, освен ако не се касае за случаи на концентрации между предприятия. В резултат на това, в рамките на конкурентното право липсва ефективна възможност за преодоляване на идентифицираните по-горе структурни бариери, като например наличието на инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана. Не са налице възможности, при спазване принципите на конкурентното право, да бъдат приложени такива мерки, които да премахнат възможността от препятстване на достъпа до тази инфраструктура.

Ex-post регулацията представлява прилагане на последващ контрол и е свързана с предприемане на санкционни мерки за вече извършено нарушение. Този принцип на регулиране обаче не дава възможност за налагане на несанкционни мерки като например ценови ограничения на предприятията, чиято ценова политика може да доведе до нарушаване на условията за конкуренцията. В тази връзка, липсата на възможност въз основа на нормите на конкурентното право да се предприемат конкретни мерки за бързо и ефективно въздействие върху ценовите условия за предоставяне на електронни съобщителни услуги на практика отнема възможността за стимулиране на конкуренцията на разглеждания пазар на физически достъп до мрежова инфраструктура в определено местоположение.

Следва да се отбележи и обстоятелството, че принципите за последваща регулация, т.е. след установяване на вече извършено нарушение, не включват възможността за периодично събиране на информация от предприятията, което ограничава възможността за анализ на тенденциите относно развитието на пазара в перспектива. По този начин се отнема възможността за предприемане на бързи и адекватни мерки с цел да се предотвратят възможностите за нарушаване на конкуренцията.

В допълнение следва да се посочи, че при установяване на нарушение на Закона за защита на конкуренцията (ЗЗК), конкурентният регулаторен орган постановява прекратяване на нарушението, като същевременно ЗЗК дава възможност на КЗК за налагане на имуществени санкции за вече извършени нарушения, както и за налагане на временни мерки и за поемане на ангажименти от страна на предприятията.

В своето становище по съгласуването на проекта на решение на КРС относно определяне, анализ и оценка на пазарите на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и пазара на предоставяне на широколентов достъп на едро, прието с Решение № 881 от 10.09.2009 г., КЗК счита, че „въпреки, че за обезпечаване на ефективното прилагане на ЗЗК е предвидено, че евентуалното обжалване на наложените временни мерки не спира изпълнението им, често решенията на конкурентния регулаторен орган биват обжалвани от засегнатите предприятия, като по този начин се отлага влизането им в сила до приключване на съдебното обжалване и следователно се отлага реалното налагане на имуществени санкции за извършените нарушения, което води до известна неефективност на правото на защита на конкуренцията".

Като се има предвид посоченото, с оглед установените високи и непреходни бариери и липсата на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията, налагането от конкурентния регулаторен орган на временни мерки, както и на имуществени санкции за вече извършени нарушения, са недостатъчен механизъм за преодоляване на тези бариери, дори и санкциите да бъдат налагани в чести случаи. За ефективното развитие на пазарите е необходимо предприемането на мерки, които да могат да предотвратят извършването на нарушения, които увреждат конкуренцията, което не може да се постигне със заложените в конкурентното право правомощия за последващо (ex-post) регулиране.

2.4. Заключение

След прилагането на теста на трите критерия може да бъде направен изводът, че пазарът на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура, удовлетворява трите кумулативно приложени критерия и съответно подлежи на ex-ante регулиране.

В Разяснителната бележка[81] се обръща внимание на факта, че удовлетворяването на трите критерия не означава автоматично, че е необходимо регулиране на пазара. То е необходимо само в случаите, когато се докаже наличието на едно или няколко предприятия със значително въздействие върху съответния пазар.

3. Анализ и оценка на съответния пазар

3.1. Въведение

След определянето на границите и участниците на съответния пазар на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение (т. 1, Раздел V от документа) и въз основа на събраната информация по реда на Раздел III на Методиката, КРС извършва анализ на съответния пазар, който има за цел да оцени:

[81] *Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари, стр. 11*

- наличието на предпоставки, възпрепятстващи функционирането на пазара и ефективната конкуренция, които могат да позволят на едно или повече предприятия, участници на съответния пазар, самостоятелно или съвместно, да имат господстващо поведение до степен на съществена независимост от конкуренти, потребители и крайни потребители;
- наличието на възможности за прехвърляне на пазарна сила на свързани пазари.

Според чл. 14, ал. 2 от Рамковата директива и чл. 24 от Методиката, предприятие със значително въздействие върху пазара е предприятие, което самостоятелно или съвместно с други се ползва от позиция, равностойна на господстваща, т.е. позиция на икономическа сила, позволяваща му да следва поведение до съществена степен независимо от конкуренти, потребители и крайни потребители.

Ефективна конкуренция на съответния пазар е налице, когато нито едно предприятие, предоставящо обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги самостоятелно или съвместно с други предприятия, няма значително въздействие върху този пазар[82].

3.2. Критерии, използвани при анализа на ефективността на конкуренцията и определяне на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар

Според чл. 75 от Насоките господстващо положение на даден съответен пазар се установява по редица критерии и преценката за него се основава на перспективен анализ на пазара, обхващащ бъдещ период от две години, като се вземат предвид съществуващите пазарни условия. Като отправна точка в анализа и показател за наличието на пазарна мощ обикновено се използват пазарните дялове. Самото наличие на висок пазарен дял обаче не е достатъчно, за да се установи присъствие на господстващо положение.

Освен пазарния дял, критериите, които се използват за измерване на пазарната мощ на съответните предприятия зависят от конкретните характеристики на съответния пазар. Националните регулаторни органи са тези, които следва да определят кои критерии са най-подходящи за анализиране на пазарното присъствие[83]. Част от критериите, които могат да бъдат използвани за установяване наличието на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар са посочени в чл.156, ал.3 и 4 от ЗЕС и в чл. 35 и 36 от Методиката.

КРС счита, че не е релевантно за целите на настоящия анализ да използва всички критерии за установяване наличието на значително въздействие върху пазара, които са залегнали в Насоките за пазарните анализи и оценката на значително въздействие върху пазара[84], както и в ЗЕС и Методиката[85].

---

[82] *Чл. 25, ал. 2 от Методиката*
[83] *Чл. 77 от Насоките*
[84] *Чл. 78 от Насоките*
[85] *Чл. 35 и чл. 36 от Методиката*

Критерии, които КРС счита, че не са относими при установяване наличието на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар, обект на настоящия анализ:

- Наличие на продуктово разнообразие (чл. 35, ал. 6 от Методиката)– критерият не е взет под внимание, тъй като обект на анализ е пазар на едро и по-специално специфични услуги, предоставяни на едро от предприятията;

- Добре развита дистрибуторска и пласментна мрежа (чл. 35, ал. 10 от Методиката) - критерият не е взет под внимание, тъй като обект на анализ е пазар на едро, и по-специално специфични услуги, предоставяни на едро от предприятията. Потребителите на услугите на пазарите на едро са предприятия, които предоставят електронни съобщителни услуги и са добре запознати с предлаганите оферти на едро от историческото предприятие. Поради естеството на услугите не е необходимо създаването на специализирана дистрибуторска мрежа, която да обслужва потребителите на пазара на едро.

Критерии за установяване наличието на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар, обект на настоящия анализ, които КРС счита, че не са определящи:

- Общ размер на предприятието (чл. 35, ал. 1 от Методиката) – във връзка с така определеният продуктов и географски пазар, обект на анализ, изследването на този критерий не би променило по никакъв начин изводите, направени по отношение на определянето на предприятие със значително въздействие върху пазара;

- Технологични предимства или превъзходство и/или достигнато технологично ниво на развитие на мрежата (чл. 35, ал. 3 от Методиката) – във връзка с така определеният продуктов и географски пазар, обект на анализ, изследването на този критерий не би променило по никакъв начин изводите, направени по отношение на определянето на предприятие със значително въздействие върху пазара;

- Лесен или привилегирован достъп до капиталови пазари и/или финансови ресурси (чл. 35, ал. 5 от Методиката) – във връзка с така определения продуктов и географски пазар, обект на изследване, изследването на този критерий не би променило по никакъв начин изводите, направени по отношение на определянето на предприятие със значително въздействие върху пазара.

Относими критерии при установяване наличието на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар, обект на настоящия анализ:

При анализа на ефективността на конкуренцията и при определянето на предприятие със значително въздействие върху **пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура,** КРС използва следните критерии:

1. Пазарен дял;
2. Бариери за навлизане на пазара:
   - Контрол върху инфраструктура, която не може да бъде лесно дублирана;
   - Наличие на разходи, необходими при навлизане в сектора, които не могат да бъдат възстановени при неговото напускане;

- Икономии от мащаба и от обхвата;

3. Вертикална интеграция;
4. Недостатъчна или слаба покупателна способност;

3.2.1. Приложение на избраните критерии

3.2.1.1. Пазарен дял

Оценката на пазарния дял е отправна точка при анализа на значителното въздействие върху пазара. Ако пазарният дял на едно предприятие е по-голям от 50%, то това може да бъде разглеждано като ясен знак за наличието на значително въздействие върху пазара, освен при изключителни обстоятелства. По правило предприятия с пазарен дял под 25% не се считат за предприятия със значително въздействие върху пазара[86].

Тъй като БТК е единственото предприятие в България, предоставящо необвързан достъп до абонатна линия (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп), то БТК притежава 100% пазарен дял на съответния пазар. Услугата на едро се предлага от историческото предприятие въз основа на одобрено от КРС Типово предложение за необвързан достъп. Към края на 2009 г. са сключени 3 договора за съвместен необвързан достъп до абонатна линия с алтернативните предприятия „Некском България" ЕАД, „Орбител" ЕАД и „Спектър Нет" АД. Отдадени са само 2 линии на едро на „Орбител" ЕАД, които не се продават на абонати на дребно. Другите две предприятия - „Некском България" ЕАД и „Спектър Нет" АД, не разполагат с активни линии, въпреки сключените договори с БТК.

На базата на представените данни може да се заключи, че БТК притежава пазарен дял от 100% на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение.

Пазарният дял сам по себе си е недостатъчен за извеждането на категорично заключение дали дадено предприятие има значително въздействие върху пазара и трябва да се разглежда в неразривна връзка с останалите критерии, заложени в чл. 78 от Насоките и чл. 35 и чл. 36 от Методиката. Въпреки това, 100% пазарен дял, даващ на предприятието качеството на фактически монополист, е ясна индикация за наличие на значително въздействие на пазара.

3.2.1.2. Наличие на бариери за навлизане и разширяване на пазара

3.2.1.2.1. Контрол върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана

При оценката съгласно критерия контрол върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана се отчита дали дадено предприятие има право на собственост или контрол върху електронна съобщителна мрежа или друга, пасивна инфраструктура, за изграждането на които потенциалните конкуренти ще трябва да направят значителни по размер разходи за продължителен период от време и която му дава възможност да следва поведение, независимо от другите доставчици. Контролът, упражняван от дадено предприятие върху подобна инфраструктура, може да е съществена бариера за

[86] *Чл. 75 от Насоките*

навлизане на потенциални конкуренти на съответния пазар, както и на свързаните пазари на дребно.

БТК притежава йерархична инфраструктура и национално покритие на мрежата, като населените места в България, в които предоставя широколентов достъп към края на 2009 г. достигат 968, включително 5 курортни комплекса, като по този начин покрива 79% от населението на България. Сравнено с данните за 2007 г., предоставени от историческото предприятие, броят на населените места, в които се предоставя услугата, се е увеличил 3 пъти.

Второто предприятие, което предоставя широколентови услуги на дребно, покрива 41 населени места в страната, разположени основно в две административни области, като 10 от тях са градове, а останалите – села. Следва обаче да се отбележи, че това предприятие притежава незначителен пазарен дял (0,8%) на база общия брой абонати към 31.12.2009 г.

В допълнение, КРС изиска от БТК и информация относно капацитета на мрежата й. От предоставените данни към 31.12.2009 г. е видно, че към момента на изготвяне на анализа, историческото предприятие има изградени съоръжения за ползване на ADSL в 412 населени места, чрез които може да обслужва абонати от цялата страна

По отношение на каналната мрежа на историческото предприятие, като значим елемент от пасивната инфраструктура, който предоставя техническа възможност на алтернативните предприятия да предоставят широколентов достъп до интернет на крайни потребители, БТК притежава собствена подземна канална мрежа, която е около 1,2 пъти по-голяма от сумарната дължина на каналната мрежа на всички останали предприятия, предоставящи електронни съобщения взети заедно. Освен това населените места, в които е изградена, са 22 пъти повече в сравнение с населените места, в които има изградена подземната канална мрежа предприятието с втората по големина такава.

От представените аргументи, КРС е на мнение, че електронната съобщителна мрежа, както и подземната канална мрежа като част от пасивната инфраструктура на БТК не могат лесно да се дублират, както от техническа, така и от икономическа гледна точка и по тази причина представляват висока бариера за навлизане на съответния пазар.

3.2.1.2.2. Разходи, необходими за навлизане в сектора, които не могат да бъдат възстановени при неговото напускане

Разходите, свързани с изграждане, поддържане и експлоатиране на подобна електронна съобщителна мрежа и предоставянето на услуги посредством нея, които не могат да бъдат възстановени при напускане на пазара могат да включват: инвестиции във високо специализирано оборудване и сгради, разходи за набиране на квалифициран персонал и обучения, разходи за реклама, лицензионни такси, разходи за проучвания и развитие и др.[87]

Наличието на невъзстановими разходи не означава автоматично, че са налице високи бариери за навлизане на пазара. Приема се, че винаги съществуват разходи, необходими за навлизане на голяма част от пазарите, които не могат да бъдат възстановени. Историческото предприятие е претърпяло подобни загуби, навлизайки на пазара. Въпреки това, в доклада си относно бариерите за навлизане от 2005 г., ОИСР

[87] *Report 2005 Barriers to entry, OECD; http://www.oecd.org/dataoecd/43/49/36344429.pdf*

отбелязва, че при някои обстоятелства е много по-трудно за новонавлизащите в момента на пазара предприятия, отколкото е било за историческото предприятие при неговото навлизане: *„когато пазарът вече е зает от историческо предприятие, потенциалните предприятия може да се озовят пред установени марки продукти, както и пред търсене, което е недостатъчно, за да позволи ефективно действие на новите предприятия"*[88].

В доклада се отбелязва, че където са налице високи невъзвръщаеми разходи, установилото се историческо предприятие, което също е претърпяло значителни невъзстановими разходи, има възможност да отговори на новонавлизащите предприятия като увеличи цените над своите собствени средни разходи, но под равнището, при което алтернативното предприятие би могло да покрие невъзстановимите разходи за навлизане. Тези разходи създават значителна асиметрия, която е способна да задържи навлизането, тъй като историческото предприятие вече е направило тези разходи, а алтернативните не са. „*По правило, колкото по-високи са разходите, които не могат да се възстановят, толкова е по-малко вероятно да навлезе друго предприятие на този пазар."*

Навлизането на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение, би изисквало значителни разходи, които не могат да се възстановят при неговото напускане. Отчитайки ефекта на разходите, които не могат да бъдат възстановени при напускане на пазара, не би било логично да се приеме, че новонавлизащо предприятие би инвестирало в мрежа за достъп в мащаб, подобен на мащаба на мрежата на БТК.

Поради изброените причини КРС е на мнение, че разходите, които са необходими за навлизане на съответния пазар и не могат да бъдат възстановени при неговото напускане, представляват висока бариера за навлизане на съответния и на свързаните с него пазари.

3.2.1.2.3. Икономии от мащаба и обхвата

При оценка съгласно тези критерии се отчита дали в резултат на нарастване обема на предоставяните от дадено предприятие електронни съобщителни мрежи и/или услуги намаляват средните му разходи за единица и дали в резултат на съвместното производство и предоставяне от дадено предприятие на електронни съобщителни мрежи и/или услуги намаляват средните му разходи на единица.

В сектора на електронните съобщения икономии от мащаба възникват, когато средните разходи на предприятието намаляват в резултат на това, че процесът на производство и реализация на дадена електронна съобщителна мрежа и/или услуга е съпроводен с високи фиксирани разходи и/или е налице висока степен на специализация, в резултат на която се отчита висока производителност; наличието на икономии от мащаба може да представлява бариера за навлизане на нови конкуренти на пазара, както и да създава преимущества пред съществуващите конкуренти.

При икономиите от обхвата намаление на разходите може да бъде постигнато чрез общ процес за производство/предоставяне на няколко електронни съобщителни мрежи и/или услуги; икономии от обхвата са налице, когато дадено предприятие използва капацитета на една съществуваща електронна съобщителна мрежа за производство и предоставяне на повече от една услуги.

---

[88] *Report 2005 Barriers to entry, OECD; http://www.oecd.org/dataoecd/43/49/36344429.pdf*

Гъстотата и йерархичната структура на мрежата на БТК позволяват на предприятието да се възползва от икономии от мащаба, които намаляват разходите спрямо тези на алтернативните предприятия. От друга страна, широката гама услуги, които предоставя БТК чрез мрежата си за достъп й позволяват да разпредели фиксираните разходи върху всички услуги и по този начин да се възползва от значителни икономии от обхвата.

БТК осъществява дейност на няколко пазара, които могат да се считат за свързани с пазара, обект на настоящия анализ. Към края на 2009 г. БТК притежава следните дялове на всеки от тези пазари:

- на пазара на широколентов достъп на едро – 100%, изчислен на база брой линии;
- на определения (в Раздел IV, т. 2) пазар на дребно на широколентов достъп до Интернет – 32,5%, изчислен на база брой абонати;
- на пазара на дребно на достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение - 90,8%, изчислен на база брой постове.

Към края на 2009 г. историческото предприятие реализира 90,8% от фиксираните телефонни постове в България. Това позволява на БТК да действа като основен или единствен доставчик на услуги на пазарите на едро и едновременно с това да предлага услуги на крайни потребители, като по този начин на пазарите на дребно се конкурира с потребителите на своите услуги, предлагани на пазарите на едро.

Изключително високите пазарни дялове на БТК, изчислени на база достъп до обществени телефонни мрежи в определено местоположение и широколентов достъп на едро, както и растящият пазарен дял на пазара на дребно на широколентов достъп до интернет (за три години ръстът в абсолютно изражение е 90%), създават на историческото предприятие съществени преимущества пред неговите конкуренти. От една страна БТК е в състояние да предлага услуги на дребно за широколентов достъп и обществени телефонни услуги в определено местоположение, без да е поставено в зависимо положение от другите участници на пазара.

От друга страна, господстващото положение на историческото предприятие на пазарите на дребно за достъп и повиквания и фактът, че е на практика доминиращото предприятие, предоставящо xDSL достъп в България (другите две предприятия са „Орбител" ЕАД и „Некском-България" ЕАД, чийто брой предоставени линии на дребно представляват пренебрежително малък процент – под 0,1%, от тези на БТК), му осигурява значителни икономии от мащаба. В действителност, клиентската база и обемът на трафика на БТК му позволяват да съкрати разходите за единица производство.

Икономиите от мащаба и обхвата, от които се възползва БТК са важно икономическо предимство спрямо алтернативните предприятия и представляват бариера за навлизане или значително разширяване на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение.

3.2.1.3. Вертикална интеграция

При оценка съгласно този критерий се отчита дали дадено предприятие, включително свързани с него лица, действа(-т) като доставчик на услуги на пазара на едро и същевременно предлага(-т) услуги на крайни потребители на пазара на дребно,

като на пазара на дребно се конкурира(-т) с потребителите на своите услуги, предложени на пазара на едро; наличието на вертикална интеграция може да представлява бариера за навлизането на нови конкуренти на съответните пазари на едро и дребно, да създава преимущества пред съществуващите конкуренти на тези пазари и да е потенциална възможност за прехвърляне на пазарно въздействие от единия на другия пазар.

БТК е вертикално интегрирано предприятие, поради факта, че като основен доставчик на пазара на едро има и значително присъствие на свързаните с него пазари на дребно надолу по веригата. БТК е единственото предприятие на разглеждания съответен пазар и същевременно притежава високи пазарни дялове на свързаните пазари на дребно – 90,8% от фиксираните абонатни линии на пазара на дребно и 95,9% от приходите на пазара на дребно на достъп до обществени телефонни мрежи в определено местоположение. Предприятието притежава 32,5% пазарен дял на база брой потребители на определения (в Раздел IV, т. 2) пазар на дребно на предоставяне на широколентов достъп до Интернет и към края на 2009 г. е с изключителни лидерски позиции при предоставянето на ADSL в България. БТК е и единственото предприятие, предоставящо битстрийм достъп. Това позволява на дружеството да действа като основен или единствен доставчик на услуги на пазарите на едро и едновременно с това да предлага услуги на крайни потребители, като на тези пазари на дребно се конкурира с предприятията, закупуващи услугите му, предлагани на пазарите на едро.

Поради факта, че историческото предприятие притежава значителна пазарна мощ на тези свързани пазари, съществува възможност да прехвърля пазарната си сила. КРС счита, че за алтернативно предприятие би било трудно да навлезе на съответния пазар и да намали пазарната мощ на историческото предприятие.

Според КРС, всички гореизброени фактори, заедно с контрола върху инфраструктурата, която не може лесно да се дублира, представляват значителни бариери за навлизане на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение, ограничаващи потенциалната конкуренция и оказващи влияние върху конкуренцията на пазарите надолу по веригата.

3.2.1.4. Недостатъчна или слаба покупателна способност

При оценката съгласно критерия недостатъчна или слаба покупателна способност на клиентите се отчита дали дадено предприятие има потребители със силни позиции при водене на преговори, които упражняват значително въздействие върху конкуренцията и ограничават способността на предприятието да следва поведение, независимо от своите потребители (чл. 35, т. 4 от Методиката). При анализа на покупателната способност би следвало да се отчетат следните фактори: дали тези потребители закупуват голям дял от предлаганите от предприятието електронни съобщителни мрежи и/или услуги, дали тези потребители реализират значителна част от постъпленията на предприятието, информирани ли са за алтернативни предприятия, предлагащи сходни електронни съобщителни мрежи и/или услуги и дали са в състояние да преминат лесно и без значителни разходи към електронни съобщителни мрежи и/или услуги, предлагани от други предприятия или дори да започнат сами да предоставят съответните електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Съотношение на приходите на БТК от предоставяне на необвързан достъп до абонатна линия към общите приходи на предприятието за периода 2007-2009 г.		
2007 г.	**2008 г.**	**2009 г.**
0,0023%	*0,001%*	*0,0003%*

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Таблица 10

Както бе споменато, БТК е единственото предприятие в България, предоставящо услугата необвързан достъп до абонатната линия. Видно от таблица 10, реализираните от БТК приходи от предоставяне на услугата на едро през разглеждания период представляват пренебрежимо малък процент от общите приходи на предприятието и са намалели близо 8 пъти от 2007 до 2009 г. Отчитайки тези факти, КРС е на мнение, че при липса на регулация, което и да било предприятие, използващо услугата необвързан достъп от историческото предприятие, не би било в състояние да упражни осезаемо въздействие спрямо БТК, което да доведе до промяна в цената или другите условия на предоставяне на услугата.

Поради изброените по-горе причини, КРС е на мнение, че не съществува балансираща покупателна способност на предприятия, потребители на услугите на едро на БТК, която те биха били в състояние да упражнят спрямо историческото предприятие.

4. Определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара

В резултат на извършения пазарен анализ, имащ за цел да оцени наличието на предпоставки, възпрепятстващи ефективната конкуренция на разглеждания пазар на *предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение*, вземайки предвид изводите, направени при анализа съгласно всеки един от разгледаните критерии, а именно:

- фактът, че БТК има 100% пазарен дял на съответния пазар;
- наличието на инфраструктура, изградена от историческото предприятие, която не може лесно да се дублира;
- икономиите от мащаба и обхвата, от които се възползва БТК;
- вертикалната интеграция и
- липсата на други предприятия, които имат възможност чрез своята покупателна способност да окажат въздействие върху цените на разглежданите услуги на едро,

КРС стигна до заключението, че следва да определи „Българска телекомуникационна компания" АД за предприятие със значително въздействие върху пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение.

VI. Определяне на съответния пазар на предоставяне на широколентов достъп на едро и анализ и оценка на съответния пазар

1. Определяне на съответния пазар на предоставяне на широколентов достъп на едро

1.1. Въведение

КРС определя съответните пазари, върху които извършва анализ за наличието на ефективна конкуренция съобразно списъка от пазари, посочени в Препоръката за съответните пазари.

Съгласно т. 5 от Преамбюла на Препоръката на ЕК за съответните пазари и чл. 6, ал. 1 от Методиката, при определянето на даден пазар за съответен се вземат предвид принципите на конкурентното право, както и следните три критерия, които се прилагат кумулативно:

- наличие на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на пазара;
- липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията на пазара за период до две години напред;
- недостатъчна ефективност на конкурентното право за преодоляване на бариерите за навлизане на пазара и осигуряване на условия за конкуренция на съответния пазар.

Съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, за които се оценява ефективността на конкуренцията, са пазари на едро или пазари на дребно, като всеки от тях се състои от продуктов и географски пазар (чл. 8, ал. 1 и 2 от Методиката).

Продуктовият пазар включва всички обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, които могат да се приемат от потребителите като взаимозаменяеми по отношение на техните характеристики, предназначение и цени (чл. 8, ал. 3 от Методиката).

Географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги и в която конкурентните условия са еднакви и се различават от тези в съседни географски райони (чл. 8, ал. 4 от Методиката).

Тъй като е необходимо анализът за наличието на ефективна конкуренция да отчита бъдещото развитие, пазарите се дефинират като се вземат под внимание очакваните или предполагаеми технологични или икономически промени в рамките на разумен времеви хоризонт, свързан с периода до изготвянето на следващия анализ. Съгласно чл. 2 от Методиката КРС периодично на всеки две години определя съответните пазари на обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, подлежащи на ex-ante регулиране, проучва, анализира и оценява нивото на конкуренция на съответните пазари и при установяване липсата на ефективна конкуренция определя предприятия със значително въздействие на съответния пазар.

Пазарите следва да бъдат анализирани като се вземе предвид технологичната неутралност, отнасяща се до използваната инфраструктура при предоставяне на електронни съобщения (чл. 8, т. 1 от Рамковата директива и чл. 4, ал. 2, т. 2 от ЗЕС),

както и принципите на конкурентното право (чл. 15, т. 3 от Рамковата директива и чл. 150, т. 1 от ЗЕС).

Битстрийм достъпът е услуга за широколентов достъп на едро, която се състои в предоставянето на връзка до помещения на крайния потребител, независимо дали е изградена чрез усукана метална двойка или оптично влакно, и услуга за пренос на трафик до определен брой точки на предаване на трафика (точки за достъп). Тя предлага възможност на алтернативните оператори да диференцират своите услуги от тези на историческото предприятие посредством добавянето на нови услуги или чрез промяна на техническите характеристики на същите.

При традиционните абонатни мрежи, изградени чрез усукани метални двойки, битстрийм достъпът се състои от xDSL абонатна линия (например, ADSL2+, SHDSL, VDSL2 и др.) от крайна точка на мрежата до мрежови съоръжения, разположени в сграда с главен репартитор на историческото предприятие или в междинна точка от абонатна линия - като DSLAM/MSAN, и връзка за пренос (backhaul) от изходящия порт на тези мрежови съоръжения до точка на предаване на трафика в мрежата на алтернативното предприятие. При абонатни мрежи от следващо поколение, от помещенията на абоната до оптичния репартитор (ODF) абонатната линия е изградена чрез оптични влакна.

Алтернативното предприятие може да получи достъп на ниво DSLAM, MSAN или устройство, терминиращо оптическата линия (OLT) в помещение на оператора на мрежата. Други нива на достъп са преди активните съоръжения в обслужващ възел от мрежата (parent node) и на обслужващия възел или на ниво отдалечен възел (distant node)– на канален слой на мрежовия OSI модел (при използване на Ethernet, ATM или друг протокол) и на IP ниво (BRAS или Router) – на мрежов слой на OSI модела (при използване на IP протокол).

Колкото по-високо в йерархията на мрежата се предоставя достъпът, т.е. по-далеч от крайните потребители, толкова повече мрежови функции са инкорпорирани в него и икономиите от мащаба са по-големи, но предоставяните услуги на дребно стават по-зависими от тези на предприятието, предоставящо достъпа на едро. От тази гледна точка, съществено изискване към продуктите на едро е те да бъдат достатъчно модулирани, така че да осигуряват максимална свобода на алтернативните предприятия да определят собствени параметри за качество на обслужване и да конфигурират собствени услуги на дребно. Например, битстрийм продуктът, предоставян на ниво обслужващ възел е икономически по-изгоден от този на ниво DSLAM, тъй като осигурява по-значими икономии от мащаба, като същевременно дава относителна свобода на алтернативното предприятие да предоставя услуги на дребно с диференциран профил и качество, ако успее да ги договори с оператора, предоставящ достъпа на едро.

В България както историческото предприятие, така и алтернативните оператори използват Ethernet-базирани мрежи за предоставяне на услуги за широколентов достъп на едро. ATM е рядко използвана технология като мрежов транспортен протокол. При услугите за широколентов достъп на едро, предоставяни на слой 2 при използване на Ethernet, обикновено модулирането на продукта се отнася до:

- гъвкаво разпределяне на конфигурираните виртуални мрежи (VLAN), определящи клиентските профили: например, бизнес абонатите обикновено предпочитат изграждане на частна мрежа със специално организирана VLAN, докато за домашните абонати е достатъчно организирането на споделени виртуални мрежи;

- възможност за поддържане на различни нива на качество на обслужване[89] в съответствие с различни индустриални стандарти: алтернативните предприятия трябва да имат възможност да контролират параметрите за качество на обслужване, за да могат да диференцират своите услуги на дребно в отговор на потребителското търсене; необходимо е и диференциране между трафик с нисък и с висок приоритет;
- гъвкаво агрегиране на трафика на локално и регионално ниво и предоставяне на услуги за пренос (backhaul), както и гъвкави форми на взаимно свързване: необходимо е предоставяне на точки на достъп на различни нива в мрежата, така че на алтернативните предприятия да се осигури възможност за намаляване на разходите за линии за пренос (backhaul) или да им се предостави възможност за използване на собствена инфраструктура;
- гъвкавост и свобода по отношение на избора, от страна на алтернативното предприятие, на крайни електронни съобщителни устройства от различни доставчици: необходимо е да се осигури оперативна съвместимост между DSLAM/MSAN съоръженията и модемите на различни доставчици, така че алтернативните предприятия да не са задължени да закупуват крайни потребителски устройства от доставчика на историческото предприятие; те няма да могат да получат същите отстъпки поради очаквания по-малък обем на техните заявки;
- поддържане на мултикаст функционалност: ще позволи на алтернативните предприятия да се конкурират ефективно за абонати на IPTV услуги и да предлагат тройна услуга (triple play); тази функционалност следва да се осигури на каналния слой на мрежовия OSI модел, в съответствие с необходимата широчина на честотната лента, като за всеки потребител е необходимо да се осигурят различни VLAN за предоставяните услуги (VoIP, IPTV, internet);
- осигуряване на защита: възможно е да бъде постигнато чрез разделяне на трафичните потоци и предоставяне на възможност на алтернативните предприятия да въведат свои мерки за сигурност.

При определяне на продуктовия пазар, КРС разглежда всички възможни решения за предоставяне на широколентов достъп на едро: достъп на ниво DSLAM, обслужващ възел от мрежата (parent node), отдалечен възел (distant node) и на IP ниво (BRAS или маршрутизатор).

---

[89] *В електронните съобщителни мрежи с пакетна комутация, терминът качество на обслужване (Quality of service) се отнася до механизми за управление на резервирането на ресурсите. Така се осигурява възможност за определяне на приоритетността на различни видове приложения, абонати или потоци данни, или за гарантиране на ниво на качество на определен поток данни (например, изисквано ниво на битова скорост, закъснение, джитер, коефициент на грешките по бит (Bit Error Rate, BER) и др). Параметрите за качество на обслужване са особено важни по отношение предоставянето на някои услуги, като поточни мултимедийни приложения – IPTV, VoIP, онлайн игри и др. Те работят с фиксирана битова скорост и са чувствителни по отношение на закъснения. Ethernet протоколът осигурява 8 класа на качество на обслужване (QoS): от негарантирана скорост (best effort) до най-високия седми клас – резервиран трафик чрез мрежово управление на слой 2 от OSI модела (Layer 2 Network Control Reserved Traffic), при което се гарантират най-ниски стойности на времето на закъснение и джитер. Последните 2 класа на качество на обслужване обикновено се използват за управление на сигнализацията в мрежата. Ethernet протоколът позволява използване на виртуални мрежи (VLAN) за разделяне на нивата на качество на обслужване. Например, комутаторите в FTTH мрежите обикновено разполагат с няколко Ethernet порта, свързани към различни виртуални мрежи – една за интернет достъп (с нисък приоритет), един за IPTV (с по-висок приоритет) и един за VoIP (с най-висок приоритет).*

1.2. Взаимозаменяемост от гледна точка на търсенето и предлагането на пазара на едро на широколентов достъп

КРС счита, че при определяне на продуктовия пазар следва да бъдат разгледани и изследвани следните въпроси:

- *Дали предоставянето на услуги на широколентови услуги на едро, еквивалентни на битстрийм достъп, чрез кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни програми (CaTV), е в обхвата на пазара на широколентов достъп на едро*
- *Дали предоставянето на услуги на широколентови услуги на едро, еквивалентни на битстрийм достъп, чрез кабелни мрежи за пренос на данни (LAN), е в обхвата на пазара на широколентов достъп на едро*

При търсене на отговор на тези въпроси, КРС изследва дали е налице техническа възможност за предоставяне на услуги за предоставяне на широколентов достъп на едро, еквивалентен с битстрийм достъпа, предлаган от историческото предприятие. Освен това, се разглеждат взаимозаменяемостите при търсене и при предлагане, с оглед определяне на обхвата на продуктовия пазар.

- **Дали предоставянето на услуги на широколентови услуги на едро, еквивалентни на битстрийм достъп, чрез кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни програми (CaTV), е в обхвата на пазара на широколентов достъп на едро**

За предоставяне на широколентов достъп до интернет на дребно, кабелните мрежи за разпространение на радио и телевизионни програми, които са хибридни оптично-коаксиални мрежи, следва да разполагат с възможности за двустранна връзка. За обратна връзка към мрежата (upstream) обикновено се използва честотна лента с обхват между 30 и 60 MHz.

Съществен елемент от CaTV мрежите са крайните електронни съобщителни устройства – кабелните модеми. От потребителя към мрежата данните се изпращат в гъвкава и програмируема система, която се управлява от системата за терминиране на кабелните модеми (CMTS). Данните се модулират от трансмитер със скорост за пренос от 64 Kbit/s до 10 Mbit/s. Скоростите в посока към потребителя (downstream) и към мрежата (upstream) могат да бъде конфигурирана в съответствие с конкретните потребности на крайните клиенти. Когато бъде включен, кабелният модем изпълнява процес на сканиране на честотите, определяне на оперативните радиочестотни параметри, съгласуване на протоколите и получаване на конфигурационен файл от обслужващия сървър, който определя параметрите на услугата (скорости към потребителя и към мрежата, брой клиенти и др.), както и получаването на IP адрес посредством протокола за динамично конфигуриране на хостове (DHCP).

Системата за терминиране на кабелните модеми (CMTS) е устройство за достъп или концентрация. Тя поддържа два интерфейса – един от страна на хибридната оптично-коаксиална среда, която осъществява комуникации при използване на същите протоколи като кабелните модеми, и друг – от страна на мрежата, който осигурява Ethernet или ATM свързаност. CMTS системите могат да бъдат устройства, работещи на каналния слой (комутатори, мостове) или на мрежовия слой (маршрутизатори) на OSI модела. При използване на протокола DOCSIS, радиочестотният интерфейс към потребителя може да осигури скорост до 50 Mbit/s в посока към абоната и до 10 Mbit/s в посока към мрежата. Потребителите, свързани към този интерфейс, „споделят" честотната лента.

Опорната мрежа съдържа агрегиращ възел за CMTS системите, за което обикновено се използват Ethernet комутатори и множество сървъри за управление на мрежата и предоставянето на услугите, изготвяне на абонатни сметки и за поддържане на различни приложения. В опорната мрежа се разполагат и маршрутизатори, осъществяващи връзката между възли от мрежата или с други мрежи.

Широколентов достъп на едро в кабелни мрежи за разпространение на радио- и телевизионни програми (CaTV) може да бъде предоставен на ниво агрегиращ възел – след комутатор, работещ на канален или мрежов слой на OSI модела. Друго възможно ниво на достъп е граничният маршрутизатор, осъществяващ връзката с други мрежи. Маршрутизаторът свързва две логически подмрежи, които имат различен клас мрежови адреси, чрез използване на многопротоколна комутация на основата на етикети (Multiprotocol Label Switching, MPLS) за пренос на IP трафик (IP/MPLS). MPLS тунелирането дава възможност за създаване на виртуални мрежи на мрежовия слой на OSI модела.

Към момента, ниво на достъп след CMTS системата за получаване на широколентови услуги е изключително трудно осъществимо по технически причини. Достъп преди CMTS системата, от страната на потребителя, е възможен, но той следва да се разглежда като аналогичен на (физически) достъп до мрежова инфраструктура в определено местоположение.

Предприятие, търсещо достъп на ниво агрегиращ възел следва да използва услуги за съвместно разполагане в помещения на предоставящото достъпа предприятие, за да инсталира свое оборудване за управление на трафика, постъпващ от абонатната мрежа. За разделяне на трафика е възможно да се прилагат решения както на каналния, така и на мрежовия слой на OSI модела. Разделянето на трафика позволява на навлизащото на пазара предприятие да предостави собствени услуги на дребно. Освен това, трябва да се предостави услуга за пренос (backhaul) до собствената мрежа на навлизащото на пазара предприятие. В мрежата на даващото достъпа предприятие трябва да бъдат инсталирани сървъри за оперативно управление, администриране, поддръжка и предоставяне на услугите и да се управляват дистанционно. Това решение дава на новия участник на пазара значителна степен на свобода за диференциране на предоставяните услуги на дребно.

За предоставяне на широколентов достъп на едро на ниво агрегиращ възел могат да се използват следните протоколи: PPPoE (Point to Point Protocol over Ethernet), L2TP (Layer 2 Tunneling Protocol) или DHCP (Dynamic Host Configuration Protocol). При първите два в персоналните компютри на абонатите се инсталира PPPoE/L2TP клиент или използване на клиенти на операционната система. В помещения на доставчика на едро следва да се разположи шлюз за избор на услуги (Service Selection Gateway, SSG) или възел за широколентови услуги (Broadband Services Node, BSN), които осигуряват идентификация на клиента, IP адресиране и прилагане на параметрите на услугата на конкретния потребител, както и L2TP „тунелиране” за всеки клиент на едро. Следва да се има предвид, че при използване на маршрутизаторен тип CMTS системи (работещи на мрежовия слой на OSI модела), тези протоколи не могат да бъдат използвани.

При използване на DHCP протокол е необходимо инсталирането на съответен сървър, отговорен за разпределяне на IP адресите в мрежата, съобразени с различните доставчици на интернет услуги. Въпреки, че използването на протоколи PPPoE и L2TP е утвърдено в практиката решение, предоставянето на широколентов достъп на едро посредством тунелен протокол има редица недостатъци от гледна точка на оператора на CaTV мрежата. Необходимо е инсталиране на допълнително оборудване (SSG или

BSN). При използването на тунелен протокол се добавя служебна информация в хедъра на пакета, което понижава ефективността на използване на капацитета на мрежата. Операторът на CaTV мрежата не може да „види" трафика в PPPoE или L2TP тунелите, което не позволява предоставяне на ниво на качество, съответстващо на предоставяните услуги на дребно – например, гарантиран капацитет или закъснение за видео и VoIP приложения.

От гледна точка на гореизложеното, КРС счита, че операторите на CaTV мрежи, които поддържат двупосочна връзка с крайните потребители, не биха преминали към предоставяне на широколентови услуги на едро на други предприятия при малко, но значимо повишение на цените на предоставяните от БТК услуги на едро. Измененията, които е необходимо да направят за мрежово оборудване, изискват влагане на допълнителни инвестиции, които са необосновани по размер от гледна точка на предимно локалното и регионално разгръщане на мрежите им. Следва да се има предвид, че операторите на CATV мрежи работят в рамките на ограничен локален пазар, което ще определи нежеланието им да стимулират конкуренцията на вертикално свързания пазар на дребно чрез предоставяне на широколентови услуги за достъп на едро.

Предлагането на широколентов достъп на едро на IP/MPLS ниво е възможно при използване на PBR (Policy-Based Routing), MPLS (Multi-Protocol Label Switching) и IP-VPN. Повечето производители на маршрутизатори и CMTS оборудване предлагат решения за предоставяне на достъп на мрежовия слой на OSI модела. Посредством използването на PBR кабелният оператор може да предоставя различни по вид Интернет услуги на различни доставчици на широколентов достъп до интернет на дребно. За поддържане на различни нива на качество на обслужване кабелната мрежа трябва да използва най-малко протокол DOCSIS 1.1. В тази връзка е необходимо да се отбележи, че съгласно предоставените в КРС данни за 2009г., делът на абонатите на кабелните мрежи използващи стандарт DOCSIS 1.0, който не може да поддържа политика за качество на обслужване, е едва 1% от общия брой абонати на CaTV мрежи на широколентов достъп до интернет на дребно.

Принципът за предоставяне на широколентов достъп на едро на мрежовия слой на OSI модела, се основава на идентификация на крайния потребител, прилагането на политиката за качество на обслужване и пренос на пакетирания трафик през „тунел" до съответния клиент на едро (доставчик на интернет услуги на дребно). Един от основните недостатъци на решенията, използващи мрежовия слой на OSI модела, е необходимостта от високопроизводителни маршрутизатори с голяма оперативна памет, тъй като се прилага комплексна политика за качество на обслужване и управление на трафика, в сравнение с традиционните методи на маршрутизиране по дестинация. Освен това, опорната мрежа трябва да е изградена с пропускателна способност за поемане на допълнителното натоварване от използването на PBR. За да не се влоши качеството на предоставяните услуги при обслужване на стотици абонати, функционалността на маршрутизирането, основано на политики (PBR) трябва да бъде разпределена към периферията на мрежата. За целта могат да се използват маршрутизатори, интегрирани в DOCSIS CMTS системата. Тези характеристики на услугата, заедно с използването на MPLS позволява независим пренос на клиентски трафик при използване на „виртуални маршрутизатори".

Използването на MPLS е свързано с необходимостта всички съседни маршрутизатори в дадена мрежа да използват единен протокол на вътрешния шлюз (Interior Gateway Protocol, IGP) протокол, т. е. да са под общ административен контрол. Необходимо е мрежата да е поне с добро регионално покритие и да обхваща достатъчен

брой маршрутизатори, за да се компенсира забавянето при добавянето и махането на етикетите. По тази причина, използването на MPLS в мрежите е скъпо начинание.

Във връзка с гореизложените причини, КРС счита, че не може да се очаква оператор на CaTV мрежа да започне да предоставя широколентов достъп на едро на IP/MPLS ниво при малко, но значимо и трайно повишение на цените на предоставяните от историческото предприятие услуги. Необходимите за този преход инвестиции са значителни по обем и са свързани с реорганизация, планиране и изграждане на необходимия допълнителен капацитет в мрежата и инсталиране на високопроизводителни маршрутизатори.

Предприятие, търсещо достъп на ниво агрегиращ възел, следва да използва услуги за съвместно разполагане в помещения на CaTV оператора, за да инсталира свой маршрутизатор за управление на трафика. В допълнение, е необходимо разполагане на сървъри за оперативно управление, администриране, поддръжка и предоставяне на услугите, които се управляват дистанционно. Освен това, трябва да се осигури линия за пренос (backhaul) до собствената мрежа на клиента на едро. Той трябва да инсталира при крайния потребител съответен софтуер или да извърши настройка на интегрирания в операционната система софтуер. Услугите за широколентов достъп на едро, при това решение, дават на новия участник на пазара значителна степен на свобода за диференциране на предоставяните услуги на дребно. Но, то е икономически неизгодно, като се имат предвид ниските икономии от мащаба, реализирани на предимно локално и регионално ниво, спрямо необходимите инвестиции за получаване на услуги за широколентов достъп на едро.

За да използва достъп на едро на IP/MPLS ниво в CaTV мрежа, нов участник на пазара на дребно използва мрежата за достъп и опорната мрежа на кабелния оператор. Той може да договори достъп с различно качество на обслужване, въпреки че на това ниво е възможно постигане на минимална диференциация на услугите на дребно. Следва да се има предвид, че в съответствие с особеностите на българското законодателство, алтернативното предприятие трябва да изгради и линията за свързване на своите абонати до CMTS системата на CaTV оператора.

Във връзка с изложеното, КРС не очаква възникване на търсене на услуги за широколентов достъп на едро, предоставяни CaTV оператори. От друга страна, предприятие, което използва битстрийм услуги на едро от историческото предприятие, не би преминало към ползване на широколентови услуги за достъп на едро, предоставяни чрез кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни сигнали при малко, но значимо повишение на ползваните от него услуги, поради вече вложените инвестиции за получаване на тези услуги.

- **Дали предоставянето на широколентови услуги на едро, еквивалентни на битстрийм достъп, чрез кабелни мрежи за пренос на данни (LAN), е в обхвата на пазара на широколентов достъп на едро**

Повечето от LAN мрежите в България са активни мрежи, изградени на базата на топология „точка към много точки”, осигуряващи пренос на трафика в двете посоки и с разположени мрежови устройства в близост до помещенията на потребителите (фиг. 23). Собствениците на LAN мрежи използват мрежови устройства, работещи в каналния и мрежовия слой от модела OSI (комутатори и маршрутизатори). Маршрутизаторите се използват в опорната мрежа за свързване на крайните сегменти на мрежата, за изграждането на които се инсталират мрежови комутатори (switch). За осигуряването на защита на връзката и на пренасяната информация в мрежата предприятията използват протоколи PPTP или PPPoE, като за целта инсталират в

мрежата сървъри за мрежов достъп (Network Access Server) и в оборудването на потребителя инсталират или конфигурират съответен софтуер.

Както бе посочено в Раздел V, част от доставчиците на интернет услуги надграждат LAN мрежите в FTTx мрежи за достъп от следващо поколение. Голяма част от предприятията използват в опорната мрежа влакнесто-оптични кабели с цел увеличаване на разстоянията между крайните сегменти в мрежата, а също така за увеличаване на пропускателната способност, вследствие на което се увеличават скоростите за достъп за крайни потребители. Най-често използваната архитектура на LAN мрежите от следващо поколение е FTTB.

Сравнявайки локалната мрежа с PSTN (използването на xDSL технология) и CaTV мрежа за предоставянето на широколентов интернет достъп е видно, че в LAN няма налично съоръжение с функционалност на DSLAM (Digital Subscriber Line Access Multiplexer) или CMTS (Cable Modem Termination System), разгледани при съответните технологии за достъп (xDSL и CaTV), поради което не може да се предостави широколентов достъп на едро в посочените съоръжения.

Предоставянето на широколентов достъп на едро в кабелните мрежи за пренос на данни технически може да бъде осъществено посредством VLAN (Virtual Local Area Network), като за целта се използват мрежови устройства, работещи на каналния и мрежовия слой от модела OSI.

Широколентов достъп на едро може да се предостави в точка, в която е разположен мрежов комутатор (switch), като трафикът в съответния сегмент на мрежата се агрегира и посредством VLAN се прехвърля в мрежата на алтернативното предприятие.

Друг начин за предоставянето на широколентов достъп е на IP ниво, съответстващо на нива 3 и 4[90] на битстрийм достъп, като за целта доставчикът на услугата на едро следва да прехвърли трафика в мрежата на алтернативното предприятие в точка, в която е разположен маршрутизатор (router).

За предоставянето на широколентов достъп на едро е необходимо да бъдат инсталирани допълнителни съоръжения и софтуер, свързани с добавянето на нови функции в мрежата относно агрегиране на IP трафика, идентификация на потребителите, разделяне на услугите в мрежата, осигуряването на информационна и мрежова сигурност, както и управление на трафика и тарифиране на услугата.

Локалните мрежи са изградени за ползване от доставчиците на интернет услуги на дребно. За предоставянето на широколентов достъп на едро, собственикът на мрежата трябва да инсталира нови съоръжения, най-често високопроизводителни комутатори или маршрутизатори, посредством които да бъдат изградени VLAN и да се агрегира трафика от крайните потребители към съответния доставчик на интернет услуги.

Трудностите, които могат да възникнат при предоставянето на услуги на едро са свързани с идентифициране на крайния потребител и осигуряване на защита на връзката от край до край. Както бе описано по-горе един от начините за осъществяване на връзка с крайния потребител е посредством използването на VLAN. Теоретично могат да бъдат конфигурирани 4096 VLAN, но в реалния случай броя на VLAN зависи

[90] *ERG Common Position on Bitstream Access; стр. 5 до 7*
http://www.erg.eu.int/doc/whatsnew/erg_03_33rev2_bitstream_access_final_plus_cable_adopted.pdf

от избора на мрежово оборудване, което ограничава приложението на този метод при предоставянето на широколентов достъп на едро.

Използването на тунелен протокол за осъществяване на връзка до крайния потребител води до ограничаване на капацитета на мрежата поради преноса на допълнителна информация в хедъра на пакета. При този метод на осъществяване на връзка е необходимо инсталирането на съответен софтуер в потребителското оборудване, което е задължение на съответния доставчик на интернет услуги на дребно.

Посочените по-горе възможни точки за предоставяне на широколентов достъп на едро и проблемите, свързани с предоставянето на тези услуги, се отнасят и до LAN мрежите с архитектура FTTB и FTTC/FTTN, където оптично-влакнестата опорна мрежа достига в непосредствена близост до дома, или до друга по-отдалечена от крайния потребител мрежова точка.

Имайки предвид описаните по-горе технически и икономически ограничения, КРС счита, че малко (5-10%) повишение на цените на едро на битстрийм услугите, предоставяни от историческото предприятие, няма да доведе до навлизане на нови участници на пазара на широколентов достъп на едро от средите на LAN операторите, поради големия обем на необходимите допълнителни инвестиции в тези мрежи за целево разширяване на капацитета и технологичните им възможности. Следва да се има предвид и високото ниво на риска, свързан с тези инвестиции, от гледна точка на неясното търсене на услуги за широколентов достъп на едро, предоставяни от LAN мрежи, което определя високото ниво на разходите, които няма да бъдат възстановени при напускане на пазара.

1.3. Съответен географски пазар

Съгласно Насоките за пазарните анализи и оценката на значително въздействие върху пазара и чл. 14, ал. 1 от Методиката, географският обхват на съответния пазар в сектора на електронните съобщения се определя въз основа на два главни критерия:

- покритие по територия на обществените електронни съобщителни мрежи;
- наличие на еднакви законови и регулаторни изисквания за предоставяне на електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Въз основа на тези два критерия географският пазар може да бъде определен като местен, регионален, национален или обхващащ територията на две или повече страни (например общоевропейски пазар, пазар, обхващащ територията на Европейското икономическо пространство, или глобален пазар).

Съгласно чл. 152, ал. 3 от ЗЕС, географският пазар включва определена територия, в която се предлагат съответните взаимозаменяеми обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, и в която конкурентните условия са еднакви и се различават от тези в съседни райони.

Вземайки предвид разпоредбите на европейското и националното законодателство, КРС дефинира съответния географски пазар на широколентов достъп на едро като *национален (в рамките на територията на Република България)* по своя обхват. Доказателствата в подкрепа на това твърдение са:

1. националното покритие на мрежата на БТК за предоставяне на широколентов достъп до интернет на дребно

Към края на 2009 г. БТК предоставя услуги на дребно в 968 населени места от общо 5302 в България, като населението, което покрива, представлява 79% от населението на страната. Броят на населените места през 2009 г. се е увеличил 3 пъти спрямо населените места през 2007 г.

2. предлагането от БТК на еднакви услуги и ценови тарифи, както и условия за предоставяне на услугата за цялата територия на Република България

1.4. Заключение

В резултат на извършения анализ, целящ определянето на съответния пазар, КРС стигна до следните заключения:

Съответният продуктов пазар, обект на този анализ е пазарът на широколентов достъп на едро, ограничен до предоставяните от историческото предприятие БТК услуги за битстрийм достъп. Географският обхват на разглеждания съответен пазар е територията на Република България.

При евентуална поява на ново предприятие, предоставящо широколентов достъп на едро, би следвало то да бъде включено в разглеждания съответен пазар на широколентов достъп на едро.

2. Прилагане на теста на трите критерия

В Препоръката за съответните пазари на ЕК [91] като пазар, подлежащ на ex-ante регулиране, фигурира пазарът на предоставяне на широколентов достъп на едро[92].

Съгласно горепосочената Препоръка и Разяснителната бележка към нея[93] не е необходимо регулаторните органи на държавите-членки да прилагат теста на трите критерия по отношение на пазарите, включени в нея, доколкото на европейско ниво вече е установено, че тези пазари покриват трите критерия. В съображенията на Препоръката също е посочено, че ако се установи, че за съответната държава въпросният пазар не покрива теста на трите критерия, въпреки че фигурира в списъка от пазари, то националните регулаторни органи могат и да не извършват анализ и оценка за наличие на предприятие със значително въздействие върху пазара. Българското национално законодателство (чл. 152, ал. 5 от ЗЕС) предвижда, че КРС следва да прилага теста на трите критерия във всички случаи, без оглед на това дали пазарът, предмет на анализа, е включен или не в Препоръката за съответните пазари. В тази връзка, като отправна точка в настоящия анализ, КРС е извършила анализ за кумулативното наличие на следните три критерия:

- наличие на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара;
- липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията;
- недостатъчна ефективност на конкурентното право.

Следва да се отчете и дали тези критерии ще продължат да бъдат изпълнени и в двугодишния период до следващото определяне, анализ и оценка на съответния пазар.

---

[91] *http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:344:0065:0069:EN:PDF*
[92] *Препоръка за съответните пазари – Приложение, т. 4, на англ. Wholesale broadband access*
[93] *http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomm/doc/implementation_enforcement/eu_consultation_procedures/sec_2007_1483_2.pdf*

2.1. Наличие на високи и непреходни бариери за навлизане на пазара

При анализа съгласно този критерий КРС изследва наличието на високи и непреходни структурни, правни или регулаторни бариери за навлизане на даден пазар в рамките на времеви хоризонт от две години, свързан с периода до изготвянето на следващия анализ.

Структурни бариери за навлизане на пазара са тези, които се явяват като бариера в резултат от необходимите първоначални разходи или условията на търсенето и създават неравноправни условия между предприятията със значително въздействие върху пазара и навлизащите предприятия на пазара, затрудняващи или препятстващи навлизането на пазара (чл. 7, ал. 1 от Методиката).

Правни или регулаторни бариери са бариери, които не се основават на икономическите условия, а са резултат от законодателни, административни или други държавни мерки, които в някаква степен ограничават достъпа до пазара на потенциалните конкуренти или тяхното бъдещо поведение (чл. 7, ал. 2 от Методиката).

За навлизане на разглеждания в настоящия анализ пазар на предоставяне на широколентов достъп на едро КРС счита, че съществуват значителни бариери.

Като основна структурна бариера за навлизането на разглеждания пазар може да се посочи контролът върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана.

Предоставянето на битстрийм достъп по дефиниция предполага контрол върху инфраструктура, осигуряваща достъп до крайните потребители. Предвид дела, който БТК притежава на пазара на дребно за достъп на домашни и бизнес потребители в определено местоположение (90,8% от общия брой постове към края на 2009 г.) до обществената телефонна мрежа на предприятието може да се приеме, че то контролира трудна за дублиране инфраструктура, осигуряваща достъп до крайните потребители и по този начин явяваща се предпоставка за предоставяне на битстрийм достъп. Както подробно е обосновано в раздела, посветен на анализа на съответния пазар за (физически) достъп на едро в определено местоположение (Раздел V, т. 3.2.1.2.), PSTN/ISDN мрежата на БТК представлява инфраструктура, която трудно може да бъде дублирана и в този смисъл може да се разглежда като значима и трайна бариера за навлизане както на споменатите пазари на дребно, така и на пазара на широколентов достъп на едро и вертикално свързания с него пазар на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение.

Както бе описано в т. 1.2 съществуват изградени кабелни мрежи и други мрежи на предприятията, чрез които се предоставят услуги за пренос на данни и широколентов достъп, но те, според КРС, не попадат в рамките на разглеждания пазар. Тези мрежи имат незначителен пазарен дял по отношение достъпа на крайни потребители до обществена телефонна мрежа.

При оценката дали този критерий е налице, КРС се е съобразила и с Разяснителната бележка към Препоръката на ЕК за съответните пазари. В нея е посочено, че най-малко заменяемият елемент при установяването на преносен канал към местоположението на крайния потребител е абонатната линия. ЕК изрично посочва, че са налице редица препятствия да бъде дублирана мрежата за достъп до определено местоположение на историческото предприятие, свързани с разходи, време

и правни бариери. Видно от направения анализ, ситуацията в България не се различава от така направените констатации на ЕК[94].

Като структурна бариера могат да бъдат оценени и високите невъзстановими разходи, необходими за навлизане на пазара. Тук се включват разходите за специализирано оборудване и персонал, обучение, проучвания и развитие и т.н. Значението на невъзстановимите разходи като бариера за навлизане е подробно разгледано в т. 3.2.1.2.2., в която е изследвано наличието на предприятие със значително въздействие на пазара. Регулаторът не намира доказателства, че значението на тези разходи като бариера за навлизане на пазара ще намалее в рамките на времевия хоризонт от две години на настоящия пазарен анализ. Значима входна бариера представляват и икономиите от обхвата и мащаба, от които историческото предприятие се възползва и се очаква да продължи да се възползва, предвид гъстотата и йерархическата структура на мрежата му, както и предвид широката гама от услуги, предоставяни от БТК. Възможностите на БТК да се възползва от значителни икономии от обхвата и мащаба са разгледани подробно в т. 3.2.1.2.3. от настоящия анализ, изследваща наличието на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар.

КРС отчита, че регулаторната намеса на пазара на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение би могла да улесни навлизането на разположения надолу по веригата на добавената стойност пазар на широколентов достъп на едро. Въпреки това, необходимостта от значителни инвестиции, които следва да бъдат направени във връзка с ползване на услугата необвързан достъп до абонатна линия от алтернативно предприятие, както и наличието на икономии от обхвата и мащаба, от които, както стана видно, се ползва историческото предприятие, обосновават извода, че дори при регулиран пазар за предоставяне на физически достъп до мрежова инфраструктура, продължават да са налице високи бариери за навлизане и на пазара на предоставяне на широколентов достъп на едро[95].

След влизане в сила на ЗЕС (май 2007 г.), КРС счита, че като правно-регулаторна бариера за навлизане на пазара следва да бъде разглеждано нормативното изискване за подземно разполагане на мрежите в населени места с над 10000 жители.

Във връзка с горепосоченото, КРС прави извода, че за навлизане на пазара на предоставяне на широколентов достъп на едро съществуват високи бариери и не се очаква намаляване на тяхното значение за периода на времевия хоризонт на настоящия пазарен анализ.

2.2. Липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията

Според Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари[96], анализът, доколко липсва възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията на пазара на предоставяне на широколентов достъп на едро в рамките на разглеждания двугодишен период, има за цел да покаже, дали въпреки наличието на непреходни бариери за навлизане на тях, развитието им не клони към ефективна конкуренция. При отчитането на този критерий ЕК препоръчва разглеждането на няколко показателя, които описват динамиката на пазара:

---

[94] *Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари , стр. 31*
[95] *Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари, стр. 33*
[96] *Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари, стр. 9-10*

- *пазарен дял*: КРС приема, че пазарът на предоставяне на широколентов достъп на едро на практика се ограничава до пазара на предоставянето на битстрийм достъп. БТК е единственото предприятие, което предоставя битстрийм достъп и следователно притежава 100% пазарен дял на този пазар. Предвид качеството му на фактически монополист на съответния пазар, както и високия пазарен дял на историческото предприятие на пазара на дребно на достъп до обществена телефонна мрежа (90,8%), КРС не намира индикации, че разглежданият пазарен дял на БТК ще бъде съществено променен в близко бъдеще.

- Следва да се разгледа и въпросът какъв пряк или непряк конкурентен натиск би могло да окаже наличието на алтернативни мрежи върху битстрийм достъпа, предоставяни от БТК, и дали това не би довело до стимулиране и развитие на конкуренцията. Тук следва да се обърне внимание, че изграждането на нова кабелна (CaTV) мрежа също е свързано с определени невъзстановими разходи. Значително по-малки са разходите за изграждане на LAN мрежи, но всяка такава мрежа има ограничен териториален обхват и влиянието й върху конкуренцията на пазара би било съществено ограничено. От друга страна, налице са множество предприятия с достъп до крайните потребители чрез LAN мрежи. Следователно, единственият начин предприятието, търсещо достъп, да получи битстрийм достъп с национален обхват е да използва услугите, предлагани от историческото предприятие. Получаването на достъп на едро през кабелните мрежи за пренос на данни с относително широк обхват на покритата територия би изисквало сключване на множество договори при различни условия с много на брой предприятия, предоставящи услуги с различно качество.

- Наред с посоченото следва да се изтъкне също, че значението на алтернативните мрежи като фактор за развитие на конкуренцията е съществено тогава, когато едновременно е значително както проникването на широколентовия достъп сред населението/домакинствата, така и нивото на необвързания достъп и наред с това алтернативните оператори са започнали предоставянето на широколентов достъп на едро в значителни части от територията на страната, конкурирайки се с историческото предприятие[97]. Действителната обстановка в България не е идентична. На първо място, в България е налице слабо проникване на широколентови услуги, а необвързан достъп на практика не е ползван. Наред с това, не е налице и предлагане на услуги на едро от страна на алтернативните предприятия. Въпреки това, индиректният конкурентен натиск от страна на алтернативните предприятия е изрично отчетен от КРС при извършване на анализа относно наличието или липсата на ефективна конкуренция.

- *технологично развитие* на пазара – историческото предприятие, което е и пазарният лидер по отношение достъпа на крайни потребители до обществена телефонна мрежа, разполага с разгърната в национален мащаб мрежа, в която продължава да инвестира. Доколкото КРС приема, че съответните пазари се ограничават до битстрийм достъп, за целите на настоящия анализ са релевантни направените изводи в анализа на пазара на терминиране на повиквания в определено местоположение на индивидуални обществени телефонни мрежи, а именно, че не е налице възможност за технологично надграждане на мрежите на опериращите на пазара предприятия, което да доведе до конкурентни предимства за предприятието, което го предприеме.

[97] *Разяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари, стр. 34*

С оглед изложеното, КРС приема, че дефинираният в т. 1.4. по-горе пазар на предоставяне на широколентов достъп на едро покрива на национално ниво и втория критерий, а именно липса на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията.

2.3. Недостатъчна ефективност на конкурентното право

Общото заключение дали даден пазар подлежи на ex-ante регулиране зависи и от оценката дали правото в областта на конкуренцията е достатъчно за преодоляване на неефективната конкурентна среда, установена на пазара в резултат на удовлетворяването на първите два критерия.

В България органът, овластен да прилага правото на защита на конкуренцията, е КЗК. Нейната дейност се основава преди всичко на ex-post регулиране. В този случай регулаторни мерки се прилагат тогава, когато се установи, че от даден участник на пазара са извършени действия, довели до увреждане на конкуренцията. Това е и съществената разлика спрямо прилагането на ex-ante регулация, където налагането на определени мерки има за цел да предотврати нарушаването на условията за конкуренция. В този случай контролът се осъществява в перспектива, за разлика от типичния за дейността на конкурентното ведомство принцип на последващ контрол. КЗК прилага ex-ante контрол единствено що се касае до оценки на концентрации на стопанска дейност, от което следва че възможността по силата на конкурентното право да бъдат наложени подходящи превантивни мерки за предотвратяване ограничаването на конкуренцията, е поставено в пряка зависимост от евентуалното осъществяване на сливания, вливания, придобивания или други форми на концентрация в сектора.

Като пример може да се посочи именно липсата на възможност по правилата на конкурентното право да се наложат задължения, свързани с осигуряване на достъп (в това число и физически достъп /вкл. необвързан и достъп до пасивна инфраструктура/, както и широколентов /битстрийм/ достъп) до изградените мрежи от предприятията на пазара. При положение, че бъде установено господстващо положение на дадено предприятие на пазара на предоставяне на даден вид достъп (в случая битстрийм достъп) всяка злоупотреба с такава доминантна позиция би подлежала на санкция. Ex-post регулирането обаче предвижда предприемането на мерки, едва когато се установи, че вече е налице необоснован отказ за предоставяне на достъп, налагане на свръх-цени, ценова преса, както и други форми на експлоатационни и/или структурни злоупотреби с притежаваното господстващо положение. Прилагането на този принцип не позволява да бъдат предприети адекватни мерки, които превантивно да въздействат на поведението на участниците на пазара и да създадат такива правила, които да предотвратяват възможността за необосновани откази за достъп, както и да водят до невъзможност на доминиращото предприятие да извлича облаги, които не би могло да извлече при наличие на ефективна конкуренция, освен ако не се касае за случаи на концентрации между предприятия. В резултат на това, в рамките на конкурентното право липсва ефективна възможност за преодоляване на идентифицираните по-горе структурни бариери, като например наличието на инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана. Не са налице възможности, при спазване принципите на конкурентното право, да бъдат приложени такива мерки, които да премахнат възможността от препятстване на достъпа до тази инфраструктура.

Ex-post регулацията представлява прилагане на последващ контрол и е свързана с предприемане на санкционни мерки за вече извършено нарушение. Този принцип на регулиране обаче не дава възможност за налагане на несанкционни мерки като например ценови ограничения на предприятията, чиято ценова политика може да доведе до нарушаване на условията за конкуренцията. В тази връзка, липсата на

възможност въз основа на нормите на конкурентното право да се предприемат конкретни мерки за бързо и ефективно въздействие върху ценовите условия за предоставяне на електронни съобщителни услуги на практика отнема възможността за стимулиране на конкуренцията на разглеждания пазар на широколентов достъп.

Следва да се отбележи и обстоятелството, че принципите за последваща регулация, т.е. след установяване на вече извършено нарушение, не включват възможността за периодично събиране на информация от предприятията, което ограничава възможността за анализ на тенденциите относно развитието на пазара в перспектива. По този начин се отнема възможността за предприемане на бързи и адекватни мерки с цел да се предотвратят възможностите за нарушаване на конкуренцията.

В допълнение следва да се посочи, че при установяване на нарушение на Закона за защита на конкуренцията (ЗЗК), конкурентният регулаторен орган постановява прекратяване на нарушението, като същевременно ЗЗК дава възможност на КЗК за налагане на имуществени санкции за вече извършени нарушения, както и за налагане на временни мерки и за поемане на ангажименти от страна на предприятията.

В своето становище по съгласуването на проекта на решение на КРС относно определяне, анализ и оценка на пазарите на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и пазара на предоставяне на широколентов достъп на едро, прието с Решение № 881 от 10.09.2009 г., КЗК счита, че „въпреки, че за обезпечаване на ефективното прилагане на ЗЗК е предвидено, че евентуалното обжалване на наложените временни мерки не спира изпълнението им, често решенията на конкурентния регулаторен орган биват обжалвани от засегнатите предприятия, като по този начин се отлага влизането им в сила до приключване на съдебното обжалване и следователно се отлага реалното налагане на имуществени санкции за извършените нарушения, което води до известна неефективност на правото на защита на конкуренцията".

Като се има предвид посоченото, с оглед установените високи и непреходни бариери и липсата на възможност за стимулиране и развитие на конкуренцията, налагането от конкурентния регулаторен орган на временни мерки, както и на имуществени санкции за вече извършени нарушения, са недостатъчен механизъм за преодоляване на тези бариери, дори и санкциите да бъдат налагани в чести случаи. За ефективното развитие на пазарите е необходимо предприемането на мерки, които да могат да предотвратят извършването на нарушения, които увреждат конкуренцията, което не може да се постигне със заложените в конкурентното право правомощия за последващо (ex-post) регулиране.

2.4. Заключение

След прилагането на теста на трите критерия може да бъде направен изводът, че пазарът на предоставяне на широколентов достъп на едро, който според КРС се ограничава до битстрийм достъп, удовлетворява трите кумулативно приложени критерия и съответно подлежи на ex-ante регулиране.

В Разяснителната бележка[98] се обръща внимание на факта, че удовлетворяването на трите критерия не означава автоматично, че е необходимо регулиране на този пазар. То е необходимо само в случаите, когато се докаже

[98] *Разяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари, стр. 11*

наличието на едно или няколко предприятия със значително въздействие върху съответния пазар.

3. Анализ и оценка на съответния пазар

3.1. Въведение

След определянето на границите и участниците на съответния пазар на широколентов достъп на едро (т. 1, Раздел VI от документа) и въз основа на събраната информация по реда на Раздел III на Методиката, КРС извършва анализ на съответния пазар, който има за цел да оцени:

- наличието на предпоставки, възпрепятстващи функционирането на пазара и ефективната конкуренция, които могат да позволят на едно или повече предприятия, участници на съответния пазар, самостоятелно или съвместно, да имат господстващо поведение до степен на съществена независимост от конкуренти, потребители и крайни потребители;
- наличието на възможности за прехвърляне на пазарна сила на свързани пазари.

Според чл. 14, ал. 2 от Рамковата директива и чл. 24 от Методиката, предприятие със значително въздействие върху пазара е предприятие, което самостоятелно или съвместно с други се ползва от позиция, равностойна на господстваща, т.е. позиция на икономическа сила, позволяваща му да следва поведение до съществена степен независимо от конкуренти, потребители и крайни потребители.

Ефективна конкуренция на съответния пазар е налице, когато нито едно предприятие, предоставящо обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги самостоятелно или съвместно с други предприятия, няма значително въздействие върху този пазар[99].

3.2. Критерии, използвани при анализа на ефективността на конкуренцията и определяне на предприятия със значително въздействие върху съответния пазар

Според чл. 75 от Насоките господстващо положение на даден съответен пазар се установява по редица критерии и преценката за него се основава на перспективен анализ на пазара, обхващащ бъдещ период от две години, като се вземат предвид съществуващите пазарни условия. Като отправна точка в анализа и показател за наличието на пазарна мощ обикновено се използват пазарните дялове. Самото наличие на висок пазарен дял обаче не е достатъчно, за да се установи присъствие на господстващо положение.

Освен пазарния дял, критериите, които се използват за измерване на пазарната мощ на съответните предприятия зависят от конкретните характеристики на съответния пазар. Националните регулаторни органи са тези, които следва да определят кои критерии са най-подходящи за анализиране на пазарното присъствие[100]. Част от критериите, които могат да бъдат използвани за установяване наличието на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар са посочени в чл.156, ал.3 и 4 от ЗЕС и в чл. 35 и 36 от Методиката.

КРС счита, че не е релевантно за целите на настоящия анализ да използва всички критерии за установяване наличието на значително въздействие върху пазара, които са

[99] *Чл. 25, ал. 2 от Методиката*
[100] *Чл. 77 от Насоките*

залегнали в Насоките за пазарните анализи и оценката на значително въздействие върху пазара[101], както и в ЗЕС и Методиката[102].

Критерии, които КРС счита, че не са относими при установяване наличието на предприятия със значително въздействие върху съответния пазар, обект на настоящия анализ:

- Наличие на продуктово разнообразие (чл. 35, ал. 6 от Методиката)– критерият не е взет под внимание, тъй като обект на анализ е пазар на едро и по-специално специфични услуги, предоставяни на едро от предприятията

- Добре развита дистрибуторска и пласментна мрежа (чл. 35, ал. 10 от Методиката) - критерият не е взет под внимание, тъй като обект на анализ е пазар на едро, и по-специално специфични услуги, предоставяни на едро от предприятията. Потребителите на услугите на пазарите на едро са предприятия, които предоставят електронни съобщителни услуги и са добре запознати с предлаганите оферти на едро от историческото предприятие. Поради естеството на услугите не е необходимо създаването на специализирана дистрибуторска мрежа, която да обслужва потребителите на пазара на едро.

Критерии за установяване наличието на предприятия със значително въздействие върху съответните пазари, обект на настоящия анализ, които КРС счита, че не са определящи:

- Общ размер на предприятието (чл. 35, ал. 1 от Методиката) – във връзка с така определеният продуктов и географски пазар, обект на анализ, изследването на този критерий не би променило по никакъв начин изводите, направени по отношение на определянето на предприятия със значително въздействие върху пазара;

- Технологични предимства или превъзходство и/или достигнато технологично ниво на развитие на мрежата (чл. 35, ал. 3 от Методиката) – във връзка с така определеният продуктов и географски пазар, обект на анализ, изследването на този критерий не би променило по никакъв начин изводите, направени по отношение на определянето на предприятия със значително въздействие върху пазара;

- Лесен или привилегирован достъп до капиталови пазари и/или финансови ресурси (чл. 35, ал. 5 от Методиката) – във връзка с така определеният продуктов и географски пазар, обект на анализ, изследването на този критерий не би променило по никакъв начин изводите, направени по отношение на определянето на предприятия със значително въздействие върху пазара.

Относими критерии при установяване наличието на предприятия със значително въздействие върху съответните пазари, обект на настоящия анализ:

При анализа на ефективността на конкуренцията и при определянето на предприятия със значително въздействие върху **пазара на широколентов достъп на едро**, КРС използва следните критерии:

1. Пазарен дял;
2. Бариери за навлизане на пазара:
   - Контрол върху инфраструктура, която не може да бъде лесно дублирана;

[101] *Чл. 78 от Насоките*
[102] *Чл. 35 и чл. 36 от Методиката*

- Наличие на разходи, необходими при навлизане в сектора, които не могат да бъдат възстановени при неговото напускане;
- Икономии от мащаба и от обхвата;

3. Вертикална интеграция;
4. Недостатъчна или слаба покупателна способност;
5. Потенциална конкуренция.

3.2.1. Приложение на избраните критерии

3.2.1.1. Пазарен дял

Оценката на пазарния дял е отправна точка при анализа на значителното въздействие върху пазара. Ако пазарният дял на едно предприятие е по-голям от 50%, то това може да бъде разглеждано като ясен знак за наличието на значително въздействие върху пазара, освен при изключителни обстоятелства. По правило предприятия с пазарен дял под 25% не се считат за предприятия със значително въздействие върху пазара[103].

Тъй като БТК е единственото предприятие в България, предоставящо битстрийм достъп, то историческото предприятие притежава 100% пазарен дял на съответния пазар.

Във връзка с изложеното по-горе, БТК притежава пазарен дял от 100% на пазара на едро на широколентов достъп.

За изследвания период на анализа (2007 – 2009 г.) само историческото предприятие предоставя широколентов достъп на едро въз основа на сключени договори за специфичен/битстрийм достъп със седем предприятия. Първият такъв договор е сключен между БТК и „БТК Мобайл" ЕООД в края на 2007 г.

Въпреки, че БТК е единственото предприятие, предоставящо широколентов достъп на едро, КРС изследва дали отчитането на вътрешните доставки (self-supply) и продажбите на едро на трети лица, би променило в значителна степен пазарния дял на историческото предприятие. В таблицата по-долу е предоставена информация относно развитието в пазарния дял на БТК при отчитане на вътрешните доставки.

Развитие на пазарния дял на БТК за периода 2007-2009 г.			
	2007 г.	2008 г.	2009 г.
БТК вътрешни доставки	100%	99,95%	99,94%
БТК продажби на едро	0%	0,05%	0,06%

Източник: *Данни, подадени в КРС*

Таблица 11

От таблицата е видно, че въпреки отчитането на вътрешните доставки на историческото предприятие, пазарния дял (на база абонати) на БТК значително надвишава 50%.

В допълнение, на фиг. 26 е представено изменението в броя на абонатите на БТК и на предприятията, предоставящи широколентов достъп на дребно, на базата на сключените договори за битстрийм достъп (*информацията е търговска тайна*)

[103] *Чл. 75 от Насоките*

***Източник**: Данни, подадени в КРС*

Фигура 26

Видно от данните, представени в графиката, абонатите на БТК са нараснали близо 2 пъти за разглеждания период, а абонатите на алтернативните предприятия представляват едва 0,06% от общия брой ADSL абонати със скорости над 144 Kbit/s на историческото предприятие.

Пазарният дял сам по себе си е недостатъчен за извеждането на категорично заключение дали дадено предприятие има значително въздействие върху пазара и трябва да се разглежда в неразривна връзка с останалите критерии, заложени в чл. 78 от Насоките и чл. 35 и чл. 36 от Методиката. Въпреки това 100% пазарен дял, даващ на предприятието качеството на фактически монополист, е ясна индикация за наличие на значително въздействие на пазара.

3.2.1.2. Наличие на бариери за навлизане и разширяване на пазара

3.2.1.2.1. Контрол върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана

При оценката съгласно критерия контрол върху инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана се отчита дали дадено предприятие има право на собственост или контрол върху електронна съобщителна мрежа, за изграждането на която потенциалните конкуренти ще трябва да направят значителни по размер разходи за продължителен период от време и която му дава възможност да следва поведение, независимо от другите доставчици. Контролът, упражняван от дадено предприятие върху подобна инфраструктура, може да е съществена бариера за навлизане на потенциални конкуренти на съответния пазар.

БТК притежава силно изразена йерархична инфраструктура и национално покритие на мрежата, като населените места в България, в които предоставя широколентов достъп към края на 2009 г. достигат 968, включително 5 курортни комплекса, като по този начин покрива 79% от населението на България. Сравнено с данните за 2007 г., предоставени от историческото предприятие, броят на населените места, в които се предоставя услугата, се е увеличил 3,7 пъти.

Второто предприятие, което предоставя широколентови услуги на дребно, покрива 41 населени места в страната, разположени основно в две административни области, като 10 от тях са градове, а останалите – села. Следва обаче да се отбележи, че това предприятие притежава незначителен пазарен дял (0,8%) на база общия брой абонати към 31.12.2009 г.

От представените аргументи, КРС е на мнение, че мрежата на БТК не може лесно да се дублира, както от техническа, така и от икономическа гледна точка и по тази причина представлява висока бариера за навлизане на съответния пазар.

В заключение, мрежата за достъп на БТК представлява инфраструктура, която не може лесно да бъде дублирана и представлява висока бариера за навлизане на пазара.

3.2.1.2.2. Разходи, необходими за навлизане в сектора, които не могат да бъдат възстановени при неговото напускане

Разходите, свързани с изграждане, поддръжка и експлоатиране на подобна мрежа и предоставяне на услуги посредством нея, които не могат да бъдат възстановени при напускане на пазара могат да включват: инвестиции във високо специализирано оборудване и сгради, разходи за набиране на квалифициран персонал и обучения, разходи за реклама, лицензионни такси, разходи за проучвания и развитие и др[104].

Наличието на невъзобновими разходи не означава автоматично, че са налице високи бариери за навлизане на пазара. Приема се, че винаги съществуват разходи, необходими за навлизане на голяма част от пазарите, които не могат да бъдат възстановени. Историческото предприятие е претърпяло подобни загуби, навлизайки на пазара. Въпреки това, в доклада си относно бариерите за навлизане от 2005 г., ОИСР отбелязва, че при някои обстоятелства е много по-трудно за новонавлизащите в момента на пазара предприятия, отколкото е било за историческото предприятие при неговото навлизане: *„когато пазарът вече е зает от историческо предприятие, потенциалните предприятия може да се озовават пред установени марки продукти, както и пред търсене, което е недостатъчно за да позволи ефективно действие на новите предприятия"*[105].

В доклада се отбелязва, че където са налице високи невъзвръщаеми разходи, установилото се историческо предприятие, което също е претърпяло значителни невъзстановими разходи, има възможност да отговори на новонавлизащите предприятия като увеличи цените над своите собствени средни разходи, но под равнището, при което алтернативното предприятие би могло да покрие невъзстановимите разходи за навлизане. Тези разходи създават значителна асиметрия, която е способна да задържи навлизането, тъй като историческото предприятие вече е направило тези разходи, а алтернативните не са. „*По правило, колкото по-високи са*

[104] *Report 2005 Barriers to entry, OECD; http://www.oecd.org/dataoecd/43/49/36344429.pdf*
[105] *Report 2005 Barriers to entry, OECD; http://www.oecd.org/dataoecd/43/49/36344429.pdf*

разходите, които не могат да се възстановят, толкова е по-малко вероятно да навлезе друго предприятие на този пазар."

Навлизането на пазара на широколентов достъп на едро би изисквало значителни разходи, които не могат да се възстановят при неговото напускане. Необходими са и допълнителни инвестиции за развитие на услугата, мрежово оборудване, изграждане на канална мрежа в населените места с над 10,000 души население и др. Отчитайки ефекта на разходите, които не могат да бъдат възстановени при напускане на пазара, не би било логично да се приеме, че новонавлизащо предприятие би инвестирало в мрежа за достъп от мащаба на мрежата на БТК. За навлизане на пазара на широколентов достъп на едроса необходими значителни разходи, които не могат да бъдат възстановени.

Поради изброените причини, КРС е на мнение, че разходите, които не могат да бъдат възстановени при напускане на пазара, представляват бариера за навлизане за всяко предприятие, което не е изградило собствена мрежа и представляват по-малка, но все пак значителна бариера за навлизане на предприятие, притежаващо собствена мрежа, до която може да бъде предоставен достъп, но без елементите, необходими за предлагането на едро на широколентов достъп.

3.2.1.2.3. Икономии от мащаба и обхвата

При оценка съгласно тези критерии се отчита дали в резултат на нарастване обема на предоставяните от дадено предприятие електронни съобщителни мрежи и/или услуги намаляват средните му разходи за единица и дали в резултат на съвместното производство и предоставяне от дадено предприятие на електронни съобщителни мрежи и/или услуги намаляват средните му разходи на единица.

В сектора на електронните съобщения икономии от мащаба възникват, когато средните разходи на предприятието намаляват в резултат на това, че процесът на производство и реализация на дадена електронна съобщителна мрежа и/или услуга е съпроводен с високи фиксирани разходи и/или е налице висока степен на специализация, в резултат на която се отчита висока производителност; наличието на икономии от мащаба може да представлява бариера за навлизане на нови конкуренти на пазара, както и да създава преимущества пред съществуващите конкуренти.

При икономиите от обхвата намаление на разходите може да бъде постигнато чрез общ процес за производство/предоставяне на няколко електронни съобщителни мрежи и/или услуги; икономии от обхвата са налице, когато дадено предприятие използва капацитета на една съществуваща електронна съобщителна мрежа за производство и предоставяне на повече от една услуги.

Гъстотата и йерархичната структура на мрежата на БТК позволяват на предприятието да се възползва от икономии от мащаба, които намаляват разходите спрямо тези на алтернативните предприятия. От друга страна, широката гама услуги, които предоставя БТК чрез мрежата си за достъп й позволяват да разпредели фиксираните разходи върху всички услуги и по този начин да се възползва от значителни икономии от обхвата.

БТК осъществява дейност на няколко пазара, които могат да се считат за свързани с пазара, обект на настоящия анализ. Към края на 2009 г. БТК притежава следните дялове на всеки от тези пазари:

- на пазара на едро на достъп до мрежова инфраструктура в определено местоположение – 100%, изчислен на база брой линии**;**

- на определения (в Раздел IV, т. 2) продуктов пазар на дребно на широколентов достъп до Интернет – 32,5%, изчислен на база брой абонати;
- на пазара на дребно на достъп до обществена телефонна мрежа в определено местоположение - 90,8%, изчислен на база брой постове.

Към края на 2009 г. историческото предприятие реализира 90,8% от фиксираните телефонни постове в България. Това позволява на БТК да действа като основен или единствен доставчик на услуги на пазарите на едро и едновременно с това да предлага услуги на крайни потребители на вертикално свързаните пазари на дребно, като по този начин на пазарите на дребно се конкурира с потребителите на своите услуги, предлагани на пазарите на едро.

Изключително високите пазарни дялове на БТК, изчислени на база достъп до обществени телефонни мрежи в определено местоположение и (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура в определено местоположение, както и растящият пазарен дял на пазара на дребно на широколентов достъп до интернет (за три години ръстът в абсолютно изражение на абонатите на БТК е 90%), създават на историческото предприятие съществени преимущества пред неговите конкуренти. От една страна БТК е в състояние да предлага услуги на дребно за широколентов достъп и обществени телефонни услуги в определено местоположение, без да е поставено в зависимо положение от другите участници на пазара.

От друга страна, господстващото положение на историческото предприятие на пазарите на дребно на достъп в определено местоположение и за осъществяване на национални и международни повиквания и фактът, че е на практика доминиращото предприятие, предоставящо xDSL достъп в България в рамките на анализирания период, му осигуряват значителни икономии от мащаба и от обхвата. В действителност, клиентската база и обема на трафика на БТК му позволяват да съкрати разходите за единица производство.

Икономиите от мащаба и обхвата, от които се възползва БТК са важно икономическо предимство спрямо алтернативните предприятия и представляват бариера за навлизане или значително разширяване на пазара на едро на широколентов достъп.

3.2.1.3. Вертикална интеграция

При оценка съгласно този критерий се отчита дали дадено предприятие, включително свързани с него лица, действа(-т) като доставчик на услуги на пазара на едро и същевременно предлага(-т) услуги на крайни потребители на пазара на дребно, като на пазара на дребно се конкурира(-т) с потребителите на своите услуги, предложени на пазара на едро. Наличието на вертикална интеграция може да представлява бариера за навлизането на нови конкуренти на съответните пазари на едро и дребно, да създава преимущества пред съществуващите конкуренти на тези пазари и да е потенциална възможност за прехвърляне на пазарно въздействие от единия на другия пазар.

БТК е вертикално интегрирано предприятие, поради факта, че като основен доставчик на пазара на едро има и значително присъствие на свързаните с него пазари на дребно надолу по веригата. БТК е единственото предприятие на пазара, което предоставя битстрийм достъп и същевременно притежава високи пазарни дялове на свързани пазари на дребно – 90,8% от фиксираните абонатни линии на пазара на дребно и 95,9% от приходите на пазара на дребно на достъп до обществени телефонни мрежи в

определено местоположение. Предприятието притежава и 100% пазарен дял на пазара на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение. Това позволява на дружеството да действа като основен или единствен доставчик на услуги на пазарите на едро и едновременно с това да предлага услуги на крайни потребители като на тези пазари на дребно се конкурира с предприятията, закупуващи услугите му, предлагани на пазарите на едро.

Поради факта, че историческото предприятие притежава значителна пазарна мощ на тези свързани пазари, съществува възможност да прехвърля пазарната си сила. КРС счита, че за алтернативно предприятие би било трудно да навлезе на пазара и да намали пазарната мощ на историческото предприятие.

Според КРС всички гореизброени фактори, заедно с контрола върху инфраструктурата, която не може лесно да се дублира, представляват значителни бариери за навлизане на пазара на едро на широколентов достъп, ограничавайки потенциалната конкуренция и оказват влияние върху конкуренцията на пазарите надолу по веригата.

3.2.1.4. Недостатъчна или слаба покупателна способност

При оценката съгласно критерия недостатъчна или слаба покупателна способност на клиентите се отчита дали дадено предприятие има потребители със силни позиции при водене на преговори, които упражняват значително въздействие върху конкуренцията и ограничават способността на предприятието да следва поведение, независимо от своите потребители (чл. 35, т. 4 от Методиката). При анализа на покупателната способност би следвало да се отчетат следните фактори: дали тези потребители закупуват голям дял от предлаганите от предприятието електронни съобщителни мрежи и/или услуги, дали тези потребители реализират значителна част от постъпленията на предприятието, информирани ли са за алтернативни предприятия, предлагащи сходни електронни съобщителни мрежи и/или услуги и дали са в състояние да преминат лесно и без значителни разходи към електронни съобщителни мрежи и/или услуги, предлагани от други предприятия или дори да започнат сами да предоставят съответните електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

БТК е единственото предприятие в България, предоставящо услугата битстрийм достъп, като приходите на предприятието от предоставяната през 2009 г. услуга представляват едва 0,011% от общите му приходи. Отчитайки този факт, КРС е на мнение, че при липса на регулация, което и да било предприятие, използващо услугата битстрийм достъп и закупуващо и други услуги на едро от историческото предприятие, не би било в състояние да упражни осезаемо въздействие спрямо БТК, което да доведе до промяна в цената или другите условия на предоставяне на услугата битстрийм достъп.

Поради изброените по-горе причини, КРС е на мнение, че не съществува балансираща покупателна способност на предприятията, която те биха били в състояние да упражнят спрямо историческото предприятие, предоставящо им битстрийм достъп.

3.2.1.5. Потенциална конкуренция

КРС анализира и евентуалния непряк конкурентен натиск от наличието на алтернативни мрежи, който би могъл да бъде оказан на историческото предприятие посредством взаимозаменяемост на продуктите на дребно. Основания за по-детайлен

анализ в тази връзка съществуват дотолкова, доколкото беше установено на ниво пазар на дребно, че съществува взаимозаменяемост между широколентовия достъп, предоставян съответно чрез ADSL, кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни програми (CaTV), кабелни мрежи за предаване на данни (LAN) и мрежи от вида FTTH. Следвайки подхода на ЕК, КРС извършва анализ в този аспект именно при изследването на пазарната мощ на историческото предприятие, а не при определянето на съответния продуктов пазар.

Индиректният конкурентен натиск върху ценообразуването на пазара на едро при пазарна структура с наличие на вертикално интегрирано предприятие принципно може да бъде обяснен по начина, представен на схемата на фиг. 27. При този подход се разглежда хипотеза, при която доставчиците на едро А и Б предоставят услуги, които не са взаимозаменяеми. Доставчикът на едро А е вертикално интегриран с доставчика на дребно А1 и предоставя услугата на едро на доставчика на дребно А1 (принадлежащ към неговата икономическа група) и на доставчика на дребно В. Доставчикът А е единственият доставчик на съответната услуга на едро. Доставчикът на дребно Г ползва услуга на едро от доставчика на едро Б (двете предприятия би могло да са вертикално интегрирани). Доставчиците на дребно А1 и В предлагат идентична услуга на дребно, а доставчикът на дребно Г предлага услуга, която е взаимозаменяема с нея.

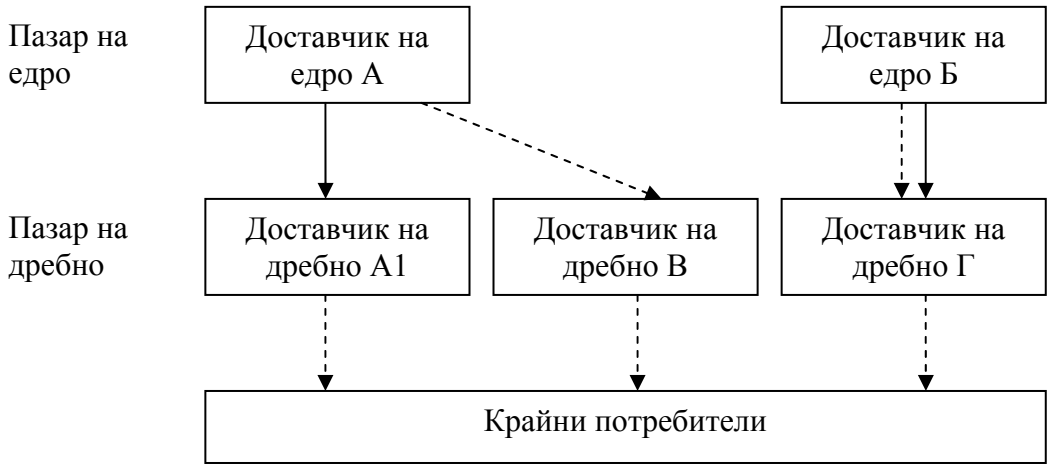

Фигура 27

Евентуалният непряк конкурентен натиск в резултат на взаимозаменяемостта на продуктите на дребно би се изразявал в следното: повишаването на цената на услугата на едро, предоставяна от доставчика А, нормално би довело до повишаване на цената на услугата на дребно, предлагана от доставчиците на дребно А1 и В. Доколкото услугите на дребно са взаимозаменяеми, това повишаване на цените би могло да доведе до преминаване на крайни потребители, досега използвали услугите на А1 или В, към доставчика на дребно Г. При намалени продажби от страна на доставчика на дребно В, той би намалил и количеството на услугата на едро, която закупува от доставчика на едро А. Проблемът, който трябва да бъде изследван, е дали евентуално увеличаване на цените на едро, предлагани от доставчик А, ще се отразят на цените на дребно, предлагани от доставчик В, което при действието на описания механизъм би направило това повишаване на цените на едро икономически неизгодно за доставчик А и това да доведе до извод за липса на значително въздействие върху пазара на едро.

Приложен към разглежданите в настоящия документ пазари, този принципен механизъм придобива следното измерение: единствен доставчик на едро на битстрийм достъп е БТК, т.е. това е доставчик на едро А и е вертикално интегрирано предприятие. От средата на 2008 г. ADSL достъп на дребно посредством битстрийм достъп, ползван от БТК, предлага и „Орбител" ЕАД, а „Некском България" ЕАД – от средата на 2009 г. Предвид посоченото, „Орбител" ЕАД и „Некском България" ЕАД могат да бъдат разглеждани като доставчици на дребно В.

ADSL достъпът на дребно е взаимозаменяем за крайните потребители с достъпа, предоставян от кабелните телевизионни оператори (CaTV), от операторите на кабелните мрежи за пренос на данни (LAN) и достъпът, предоставян чрез FTTH. Към 31.12.2009 г. са сключени 7 договора за специфичен/битстрийм достъп, предоставян от БТК на следните предприятия: „Орбител" ЕАД, „Спектър Нет" АД, „Еволинк" ООД, „Некском България" ЕАД, „Нет Ис Сат" ООД, „Нет1" ЕООД и „Вестител БГ" АД.

Изследвайки индиректния конкурентен натиск, КРС счита, че трябва да бъде направен детайлен анализ на икономическата позиция на историческото предприятие по отношение на степента му на зависимост от неговите клиенти и/или конкуренти. Принципният механизъм, приложен към разглежданите в настоящия документ пазари, за оценка на индиректния конкурентен натиск върху ценообразуването на пазара на едро е представен на схемата на фиг. 28.

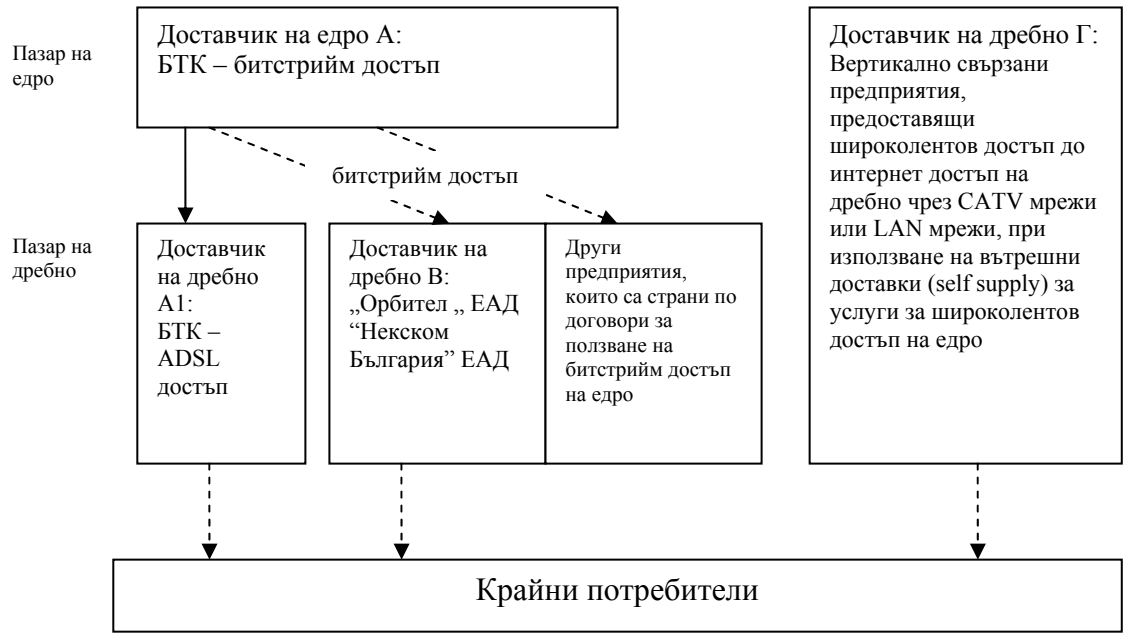

Фигура 28

КРС отчита на първо място обстоятелството, че до средата на 2008 г. единствено историческото предприятие предлага ADSL достъп на дребно. Към момента на настоящия анализ „Орбител" ЕАД и „Некском България" ЕАД са доставчици на дребно, които предоставят ADSL достъп чрез използването на битстрийм достъп. На следващо място, КРС отчита и пренебрежимо малкия брой абонати на „Некском България" ЕАД -…..(*информацията е търговска тайна*), използващи тази услуга.

Поради тази причина, за да се оцени на практика възможността за пренасяне на евентуално увеличение на цените на едро на БТК за битстрийм достъп към пазара на дребно, е анализирано съотношението между цените на едро и цените на дребно за 2008 г. и 2009 г., прилагани от БТК и тези от „Орбител" ЕАД.

В таблица 12 са представени цените на едро за битстрийм достъп (месечна цена за абонатна линия със съответния профил) и цените на дребно за ADSL достъп(месечна цена за абонатен профил), предлагани от БТК, както и съотношенията между тях. Сравнението е направено по данни за четирите абонатни профила за ADSL достъп на дребно, предоставяни от историческото предприятие.

Цени за абонатен профил, в лева, без ДДС	Цена на БТК за 2008 г.		Цена на БТК за 2009 г.		Съотношение между цена на едро и цена на дребно, в проценти	
	на едро	на дребно	на едро	на дребно	2008 г.	2009 г.
6 Mbit/s, коефициент на споделяне 1:50	5,75	16,67	4,25	16,67	35%	26%
6 Mbit/s, коефициент на споделяне 1:20	13,42	37,50	13,42	29,50	36%	45%
12 Mbit/s, коефициент на споделяне 1:50	9,05	20,83	7,25	20,83	43%	35%
12 Mbit/s, коефициент на споделяне 1:20	18,18	62,50	18,18	43,50	29%	42%

Източник: *КРС*

Таблица 12

Видно от резултатите от сравнението, съотношението за четирите абонатни профила е различно. Цената на едро (месечна цена за абонатна линия) е до 45% от цената на дребно (месечната цена за абонатна линия).

Аналогично на оценката на съотношението между цените на доставчика на едро А (БТК) и доставчика на дребно А1 (БТК) е направена оценка на съотношението между цените на доставчика на едро А (БТК) и доставчика на дребно В („Орбител" ЕАД). Тъй като за ползване на битстрийм достъп доставчикът на дребно В („Орбител" ЕАД) заплаща по цени на едро повече от една услуга (освен месечни цени, така и еднократни цени), съответните цени на едро не могат да бъдат съпоставени пряко с месечната цена на дребно. Предвид посоченото, анализът е направен на база на среднопретеглена месечна цена на едро за линия (по оценка на разходите на „Орбител" ЕАД за реалното ползване на услугите), която представлява месечен разход за абонатна линия на доставчика на дребно В за ползване на битстрийм достъп. Данните, представени в таблицата са за два абонатни профила за ADSL достъп за бизнес абонати (6 Mbit/s и 12 Mbit/s скорост към потребителя, при коефициент на споделяне 1:20), тъй като почти всички абонати на дребно на „Орбител" ЕАД на този вид достъп са бизнес потребители. Еднократните разходи на „Орбител" ЕАД са разпределени за период от 36 месеца. Съответното сравнение на цената на дребно на доставчика В ("Орбител" ЕАД) с цената на едро е представено в таблица 13 по-долу *(информацията е търговска тайна)*.

Търговска тайна

Цени за абонатен профил при коефициент на споделяне 1:20, в лева, без ДДС	**2008 г.**	**2009 г.**
Изчислени като среднопретеглена месечна цена на едро за линия (по оценка на разходите на „Орбител" ЕАД за ползване на услугите, като еднократните разходи са разпределени за период от 36 месеца)		
6 Mbit/s	ТЪРГОВСКА ТАЙНА	
12 Mbit/s		
Средна месечна цена на дребно на линия „Орбител" ЕАД		
6 Mbit/s		
12 Mbit/s		
Съотношение между цена на едро и цена на дребно, в проценти		
6 Mbit/s		
12 Mbit/s		

Източник: *КРС*

Таблица 13

Видно от резултатите от сравнението, представено в таблица 13 съотношението за двата абонатни профила остава почти без изменение в рамките на две години. Съотношението между цените на едро и дребно достига до 61% и следователно, при допускане за увеличение на цените на едро на доставчика А (БТК) с от 5% до 10%, не би могло да се очаква прехвърляне на увеличението към цената на дребно, предлагана от доставчика В.

Посочените сравнения на съотношението цената на едро (месечна цена за абонатна линия) и цената на дребно (месечната цена за абонатна линия) сочат, че намаляването на продажбите на доставчика на едро А (БТК) в резултат на евентуално повишаване на цените при действието на описания механизъм не би направило това повишаване икономически неизгодно, т.е. не би повлияло на значително въздействие на предприятието върху пазара.

Допълнителен аргумент в подкрепа на горното е фактът, че броят на абонатите на ADSL достъп на дребно, предоставян от доставчици на услугите чрез битстрийм достъп, е незначителен, т.е. БТК не би претърпяло загуби от евентуално (на този етап чисто теоретично) преминаване на клиенти от доставчици на ADSL (и съответно загуба на ползватели на битстрийм достъп на БТК) към други доставчици на дребно.

В заключение от горепосоченото, КРС счита че при евентуално малко, но постоянно увеличение от 5-10% на цената на едро за битстрийм достъп, то няма да бъде прехвърлено върху цента на дребно, предлагана от „Орбител" ЕАД, тъй като, видно от представените в таблица 13 изчисления, минималния марж възлиза на 38,9%. Също така, може да бъде направен извода, че историческото предприятие действа независимо от своите конкуренти и/или клиенти, което потвърждава неговите силни икономически позиции.

След като бе разгледан индиректния ценови натиск, КРС счита за необходимо да представи и анализира и допълнителна информация относно предприятията, предоставящи ADSL, CaTV, LAN и FTTH достъп, поради факта, че тези видове достъпи са определени като взаимнозаменяеми, от потребителска гледна точка, на дребно (виж.

Раздел IV). В тази връзка на следващата фиг. 29 са представени данни за разпределение на предприятията, според броя на абонатите им, актуални към 31.12.2009 г.

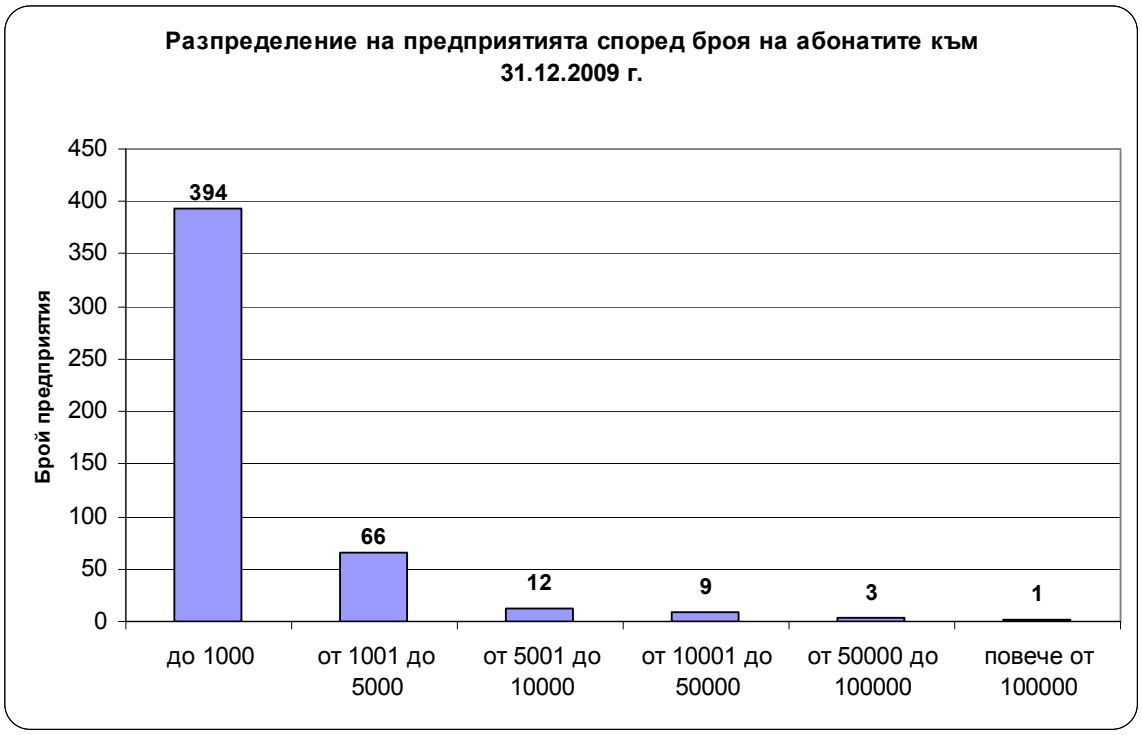

Източник: *КРС*

Фигура 29

Видно от представената информация, по-голяма част от предприятията – около 80%, имат до 1000 абоната, а между 1001 и 10000 абоната – почти 17% от тях. В резултата от показаните на графиката данни, КРС е на мнение, че тези предприятия нямат икономическа сила, за да оказват натиск върху ценовото поведение на историческото предприятие БТК. В допълнение към това, КРС счита че трябва да се обърне по-голямо внимание на 12-те предприятия (без БТК), всяко от които има повече от 10000 абоната (съответно относителен пазарен дял на база абонати – по-голям от 1%), с цел да бъде оценено до каква степен всяко едно от тях може да оказва конкурентно влияние върху БТК.

За постигането на тази цел, на графиката по-долу, е представена информация за обхвата на мрежите, по брой на населените места, на предприятията с относителен пазарен дял на база абонати над 1%.

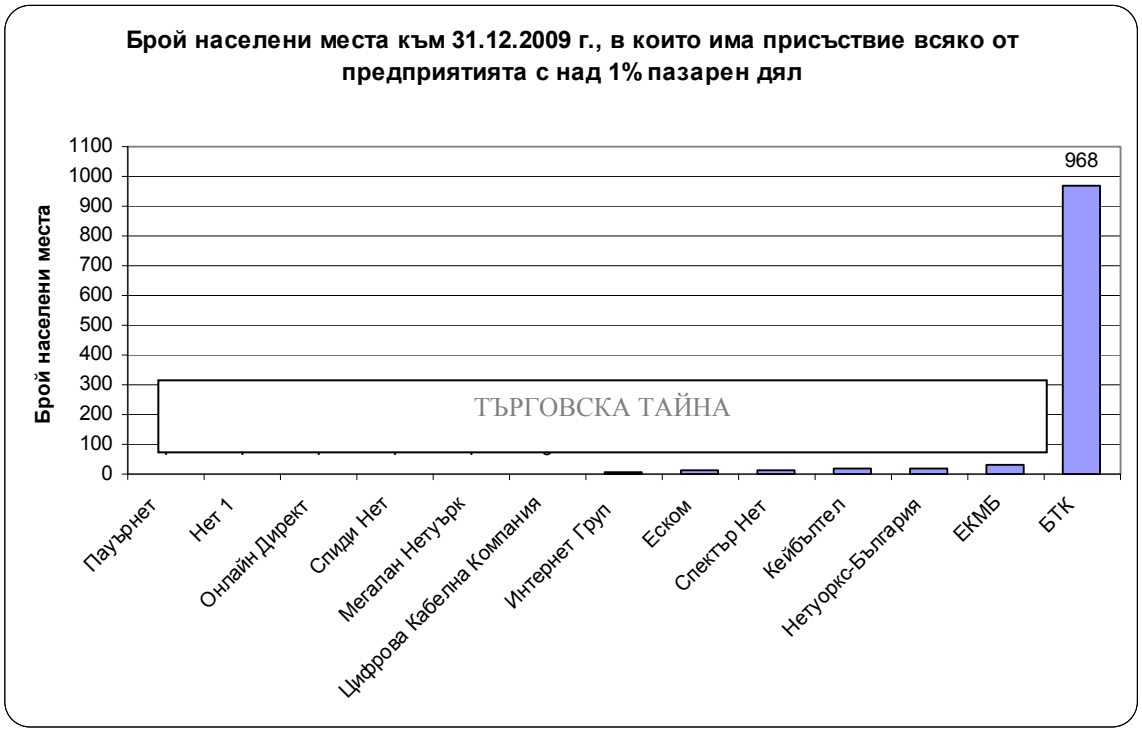

Източник: *КРС*

Фигура 30

Населените места, в които предоставят услуги 12-те предприятия с пазарен дял над 1%, са общо 75. От съществено значение е фактът, че от тези 75 населени места, в които има абонати на алтернативните предприятия, 48 са градове и 27 села. Също така, важно е да се отбележи, че по-голяма част от градовете са или областни, или общински центрове, което категорично показва, че тези предприятия развиват мрежите си само в по-големите населени места в страната.

Източник: *КРС*

Фигура 31

Данните на фиг. 31 за обхвата на мрежите на алтернативните предприятия, ясно показват, че доставчиците на услуги на дребно за достъп до интернет (CaTV, LAN и FTTH) съсредоточават дейността си в големите населени места. Осем от тези предприятия имат абонати само и единствено в едно населено място, а процентът на предприятията, които имат абонати в до 20 населени места, възлиза на 98,5%.

От друга страна, предприятието, което е на второ място след БТК по национално покритие на мрежата, има абонати в 41 населени места, съсредоточени предимно в две области на страната (10 града и 31 села). Следва да се отбележи, че само в 8 населени места същото предприятие има повече от 100 абоната и неговият относителен дял, изчислен на база брой абонати, е пренебрежимо малък и възлиза на 0,8%. Предвид посоченото КРС счита, че това предприятие не е в състояние да окаже натиск по отношение на поведението на историческото предприятие.

С цел да бъде показан контраста между предприятията по отношение на покритието на мрежите са представени съответните данни върху двете национални карти по-долу. На картите са отбелязани населените места, в които, по данни на предприятията (БТК и 12-те предприятия с относителен пазарен дял на база абонати по-голям от 1%), към 31.12.2009 г. има абонати на достъп до интернет.

Населени места, в които осъществяват дейност предприятията с относителен дял по-голям от 1% на база абонати към 31.12.2009 г.

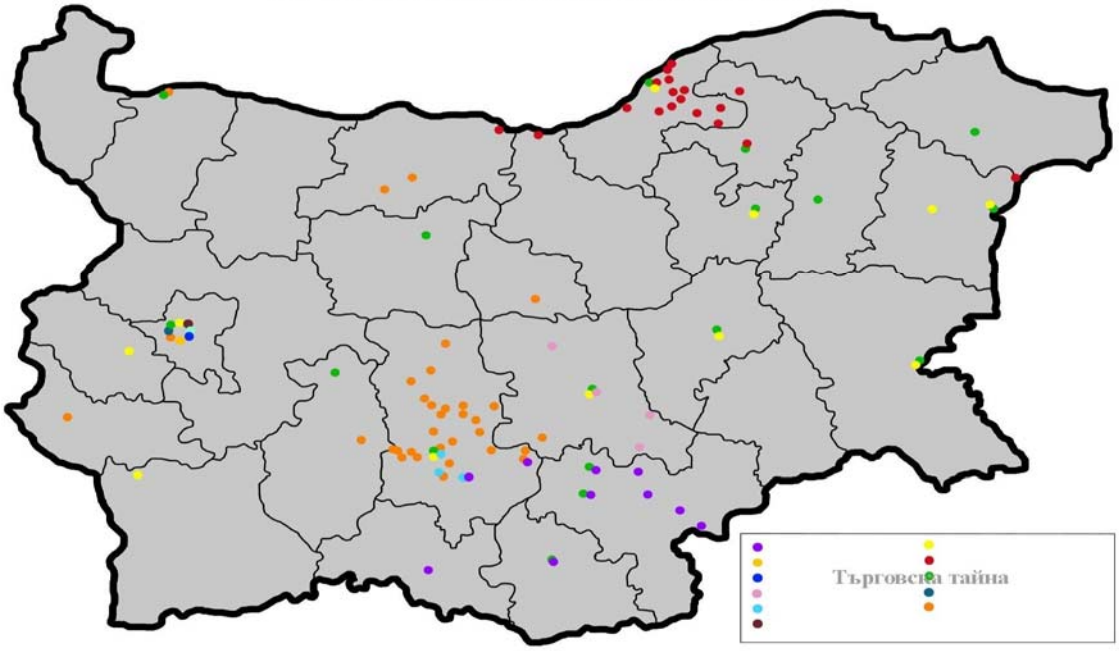

***Източник**: КРС*

Фигура 32

Населени места, в които БТК реално предоставя ADSL достъп до интернет към 31.12.2009 г.

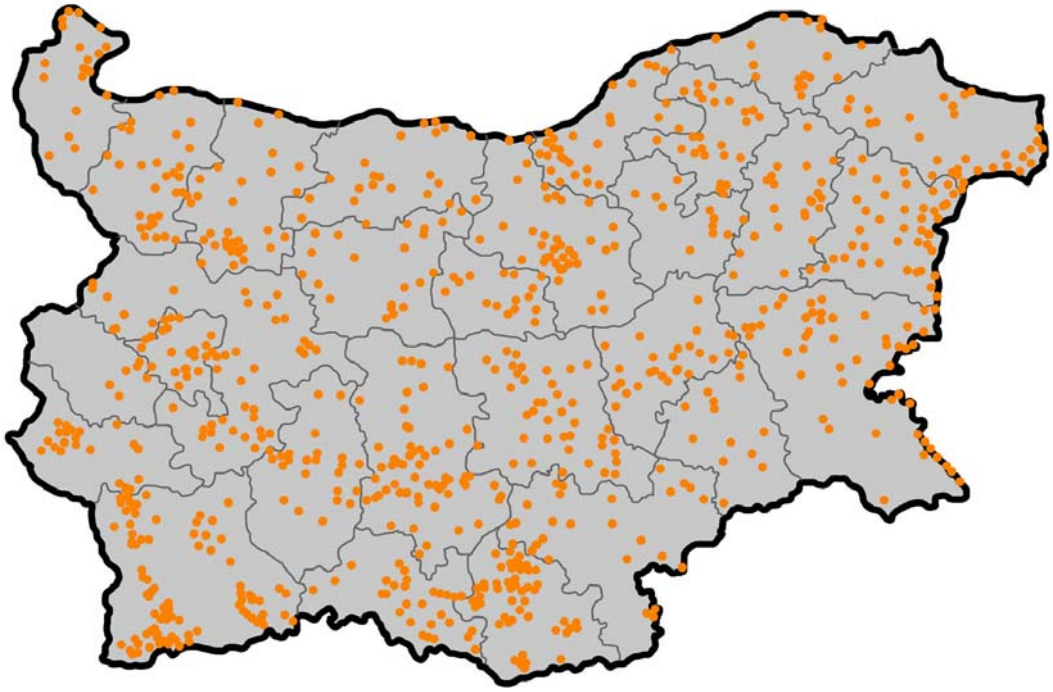

***Източник**: КРС*

Фигура 33

При сравняване на двете карти ясно се очертава голямото различие по отношение на мрежите на историческото предприятие и 12-те алтернативни предприятия, взети заедно. Видно от първата карта, мрежите на тези алтернативни предприятия са съсредоточени основно в три области в страната – София, Пловдив и Русе. Прави впечатление факта, че предимно в областите Пловдив и Русе тези предприятия имат абонати в няколко населени места, докато в останалите области са съсредоточени преди всичко и единствено в областните и/или общинските центрове. От друга страна, видно от втората карта, категорично се потвърждава националното покритие на мрежата на историческото предприятие БТК, което към 31.12.2009 г. има абонати в 968 населени места във всички 28 области на територията на страната и потенциално може да достигне 79% от населението на България.

Предвид резултатите от анализа на евентуалния непряк конкурентен натиск върху ценообразуването на пазара на едро при пазарна структура с наличие на вертикално интегрирано предприятие, КРС счита, че такъв не е налице. Обобщени, мотивите за това са следните:

- Поради достатъчния марж, показан в таблица 12, евентуално нарастване на цената на едро с 5% до 10% няма да се прехвърли върху цената на дребно, предлагана от съответното предприятие;
- Ограниченият обхват на мрежите и силната географска сегментация дори на най-големите предприятия, конкуренти на БТК и предоставящи доказаните за взаимозаменяеми услуги за достъп на дребно (CaTV, LAN и FTTH), не им позволява да оказват силен натиск върху поведението на историческото предприятие БТК; и
- БТК има силни икономически позиции, което й позволява да действа независимо от своите конкуренти, клиенти на едро и крайни потребители.

4. Определяне на предприятие със значително въздействие върху пазара

В резултат на извършения пазарен анализ, имащ за цел да оцени наличието на предпоставки, възпрепятстващи ефективната конкуренция на разглеждания пазар *на едро на широколентов достъп*, вземайки предвид изводите, направени при анализа на всеки един от разгледаните критерии, а именно:

- фактът, че БТК има 100% пазарен дял на съответния пазар и липсата на значителен индиректен конкурентен натиск от страна на предприятията, предлагащи алтернативни технологии за широколентов достъп;
- наличието на инфраструктура, изградена от историческото предприятие, която не може лесно да се дублира;
- икономиите от мащаба и обхвата, от които се възползва БТК;
- вертикалната интеграция; и
- липсата на предприятия, които имат възможност чрез своята покупателна способност да окажат въздействие върху цените на разглежданите услуги за битстрийм достъп,

КРС стигна до заключението, че следва да определи „Българска телекомуникационна компания” АД за предприятие със значително въздействие върху пазара на широколентов достъп на едро.

VII. Определяне на специфични задължения

1. Изводи относно необходимостта от регулаторна намеса

Изводите от анализа на съответния пазар на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение сочат, че на разглеждания пазар няма потенциален конкурент на БТК, който да има възможност да предоставя достъп до аналогична мрежова инфраструктура. БТК е единственото предприятие, собственик на мрежа от абонатни линии с национално покритие, свързващи крайни точки на обществената телефонна мрежа в помещения на абоната. Същевременно БТК е и предприятието с най-развита подземна канална мрежа в страната.

Също така, в анализа на пазара на широколентов достъп на едро, КРС определя БТК като единствено предприятие със значително въздействие върху съответния пазар. Неговият пазарен дял е 100% и съгласно постъпилата в КРС информация няма друго предприятие, което да предоставя битстрийм достъп на пазара на едро.

Като отчита значителното въздействие на БТК върху съответните пазари на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура и на широколентов достъп на едро и като взема предвид възможностите за осъществяване на контрол върху собствената инфраструктура, която не може да бъде лесно дублирана, КРС счита, че БТК е способно да действа независимо от конкурентите и клиентите си на пазара на едро, както и от крайните потребители на пазара на дребно.

Предвид изложеното КРС счита, че на двата разглеждани пазари е налице необходимост от ex-ante регулиране, както с оглед преодоляване на съществуващите конкурентни проблеми, така и с оглед превенция срещу евентуални действия на предприятието със значително въздействие върху разглежданите пазари, свързани с ценови и неценови дискриминационни похвати спрямо предприятия, търсещи достъп до мрежова инфраструктура или широколентов достъп, с цел предоставяне на услуги на крайните потребители.

Въз основа на горепосоченото КРС счита, че е налице основание на предприятието със значително въздействие върху съответния пазар да бъде наложено поне едно от специфичните задължения, регламентирани в ЗЕС, както следва:

• Задължение за достъп до и използване на специфични мрежови съоръжения - чл. 166, ал. 2, т. 4 и чл. 173 от ЗЕС;

• Задължение за прозрачност – чл. 166, ал.2, т. 1 от ЗЕС;

• Задължение за равнопоставеност (недискриминация) – чл. 166, ал. 2, т. 2 от ЗЕС;

• Задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение – чл. 167, ал. 3 и чл. 176, ал. 1 и ал. 2 от ЗЕС;

• Задължение за спазване на ценови ограничения, включително разходориентираност - чл. 166, ал. 2, т. 5 от ЗЕС.

2. Цели и принципи при избор на специфични задължения

Основните цели, на които следва да бъде подчинен изборът на специфични задължения при регулирането на пазари на електронни съобщителни мрежи и/или

услуги, в които мрежовата инфраструктура не може лесно да бъде дублирана, са свързани със създаване на условия за:

- ефективното използване на съществуващата инфраструктура в най-голяма възможна степен и навлизане на нови предприятия на пазара с оглед развитие на конкуренцията;
- развитие на единния вътрешен пазар на електронни съобщения на Общността;
- подкрепа интересите на гражданите.

За постигането на ефективно въздействие на налаганите специфични задължения, които да създадат условия за развитието на ефективна конкурентна среда, при избора на специфични задължения КРС отчита особеностите на пазарите, установени вследствие на извършения анализ, а именно:

- БТК е определено за предприятие със значително въздействие на разглежданите пазари;
- БТК е самостоятелно доминиращо и вертикално интегрирано предприятие, което единствено предоставя необвързан достъп до абонатната линия и битстрийм достъп;
- достъпът до пасивната (физическа) инфраструктура (канална мрежа) на БТК, е съществен ресурсен фактор, без който не могат да бъдат предоставяни услуги на дребно.

В съответствие с разпоредбите на чл. 157 от ЗЕС при избора на специфичните задължения КРС следва за спазва следните принципи:

• обоснованост – специфичните мерки, които регулаторът може да налага, да отговарят на действащите нормативни изисквания;

• пропорционалност – да са посочени причините за налагане на специфичните мерки за всяко предприятие, като тежестта на задължението се съобразява с целения резултат.

3. Текущи задължения, наложени на БТК като оператор със значително въздействие върху пазара на фиксирани обществени телефонни мрежи и фиксирани гласови телефонни услуги, по реда на ЗД (отм.)

Предвид разпоредбата на § 5, ал. 3 от ПЗР на ЗД (отм.) и Решения № 1748/16.09.2004 г., № 1742/12.09.2005 г. и № 1317 от 2006 г. на КРС, както и на основание разпоредбата на § 7 от ПЗР на ЗЕС, към настоящия момент за оператор със значително въздействие върху пазара на фиксирани обществени телефонни мрежи и предоставяне на фиксирани гласови телефонни услуги чрез тях е определено БТК.

С оглед посоченото БТК е задължено да продължи да изпълнява предвидените в ЗД (отм.) и в издадената на предприятието индивидуална лицензия № 100-0001 от 28.01.2005 г. задължения. Тези от тях, относими към разглежданите пазари, предмет на настоящия анализ, са както следва:

3.1. По отношение пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение

3.1.1. Самостоятелен и съвместен необвързан достъп до абонатната линия

БТК е задължено да предоставя самостоятелен и съвместен необвързан достъп до абонатната линия, включително до междинна точка от абонатна линия, определена в кабелен разпределителен шкаф (КРШ), при спазване на принципите на прозрачност и равнопоставеност, като има задължение да изготвя и публикува Типово предложение за сключване на договор за необвързан достъп до абонатната линия (Типово предложение), което се одобрява от КРС. Предприятието е задължено да сключва договори за необвързан достъп въз основа на заложените в одобреното Типово предложение услуги, срокове, условия и цени.

С Решение № 2297/29.12.2004 г. КРС одобри Типово предложение за сключване на договор за необвързан достъп до абонатната линия на БТК, като даде задължителни указания за изменение на част от условията в Типовото предложение и бяха наложени ограничения на цените за предоставяне на необвързан достъп, предложени от БТК. Посоченото решение на КРС е обжалвано от БТК пред Върховния административен съд (ВАС).

Със свое окончателно Решение № 3284/28.03.2006 г. петчленен състав на ВАС постанови отмяна на Решение на КРС № 2297/29.12.2004 г. и върна преписката за ново разглеждане от регулатора. Решението на КРС е отменено, тъй като ВАС прие, че КРС е изменила едностранно условията на Типовото предложение без да проведе процедура по обществено обсъждане на изменените текстове. Също така, съдът прие, че не са налице доказателства за приключване на процедурата по обществено обсъждане на първоначално внесения от БТК проект.

Съгласно задължителните указания на ВАС, преписката е върната на КРС за ново разглеждане на внесеното за одобряване от БТК Типово предложение, при изпълнение на дадените в решението указания, а именно, провеждане на обществено обсъждане по реда на чл. 133, ал. 3 от ЗД (отм.).

С Решение № 1459/11.07.2006 г. КРС одобри за втори път Типово предложение на БТК при провеждане на процедура, съгласно указанията на съда. С посоченото решение КРС даде задължителни указания за изменение на част от условията в Типово предложение и бяха наложени ограничения върху предложените от БТК цени за предоставяне на необвързан достъп. По отношение на цените за услуги за свързване, ограниченията са съобразени с мотивите в Решение № 135 от 22.06.2006 г. на КЗК. С постановеното решение КЗК се произнесе в посока, че така определените цени водят до наличие на ценова преса, което е в нарушение разпоредбата на чл. 18 от Закона за защита на конкуренцията, и приема като механизъм за прекратяване на нарушението максимално бързото одобряване на Типово предложение, заедно с ценови условия за предоставяне на необвързан достъп, съобразени с мотивите в решението на КЗК. Тъй като за КЗК не са налице правомощия да определя размера на цените, при които БТК следва да предоставя необвързан достъп, този въпрос следва да бъде решен от секторния регулатор в лицето на КРС, съгласно разпоредбата на чл. 219 от ЗД (отм.), при съобразяване с мотивите, изложени в решението на КЗК.

Срещу Решение на КРС № 1459/11.07.2006 г. е подадена жалба от БТК пред ВАС.

Предвид потвърденото от съда предварително изпълнение на Решение на КРС № 1459/11.07.2006 г., последното запази своето действие до края на съдебния спор.

Със свое окончателно Решение № 54/08.04.2008 г. ВАС потвърди решението на КРС.

Към момента на извършване на анализа, предвид влязло в сила решение за одобряване на Типово предложение за предоставяне на необвързан достъп до абонатната линия и с оглед разпоредбата на § 7 от ПЗР на ЗЕС, за БТК е налице специфично задължение да предоставя необвързан достъп до абонатната линия в съответствие с одобреното от КРС Типово предложение.

БТК има сключени три договора с предприятия за предоставяне на необвързан достъп, в съответствие с Типовото предложение, одобрено от КРС през 2004 г. Договори са сключени с „Орбител" ЕАД, „Некском-България" ЕАД и „Спектър Нет" АД.

В изпълнение на Решение на КРС № 1459/11.07.2006 г. БТК предложи на „Орбител" ЕАД, „Некском-България" ЕАД и „Спектър Нет" АД допълнителни споразумения за привеждане на сключените договори за необвързан достъп в съответствие с одобреното Типово предложение, като предприятията проведоха преговори по съдържанието на допълнителни споразумения, но до настоящия момент единствено „Орбител" ЕАД подписа допълнително споразумение от 17.09.2008 г.

Съгласно задължителните указания на КРС по Типовото предложение, БТК е задължено да не предоставя услуги за широколентов пренос на данни на собствените си потребители чрез xDSL технологии, различни от ADSL, преди КРС да е одобрила изменение на Типовото предложение така, че да даде възможност и на предприятията, ползващи необвързан достъп, да използват съответната технология за предоставянето на собствени услуги. БТК е задължено да предоставя на КРС и информация относно намеренията и възможностите за въвеждане на технологии за широколентов пренос на данни, различни от DSL технологиите, посочени в Типовото предложение, на всеки 6 месеца, считано от одобряване на Типовото предложение.

Наред с посоченото, съгласно одобреното Типово предложение, при подаване на конкретна заявка за предоставяне на услуги чрез DSL технология, която не е част от Типовото предложение, БТК извършва проучване за техническата възможност за удовлетворяване на такава заявка. При наличие на техническа възможност, съответната заявка следва да бъде удовлетворена. В случай, че е налице отказ от страна на БТК за удовлетворяване на заявката, същият следва да бъде мотивиран. Тази възможност е допустима в условията на свободно търговско договаряне с оглед осигуряване на експериментално предоставяне на услуги чрез xDSL технология, която не е част от Типовото предложение.

Съгласно одобреното Типово предложение БТК предлага следните услуги на предприятията за осигуряване на необвързан достъп:

- вътрешни кабели за свързване;
- предоставяне и поддържане на усукана медна двойка;
- съвместно ползване на помещения и съоръжения;
- информационни услуги.

Съобразно задължителните указания на КРС, дадени при одобряване на Типовото предложение, БТК е задължено при предоставяне на необвързан достъп да осигурява и:

- Пренос (backhaul) при необвързан достъп ;
- Дистанционно съвместно разполагане;
- Необвързан достъп до междинна точка от абонатна линия (sub-loop)

БТК е представило на КРС условията за предоставяне и техническо описание на услугите за пренос (backhaul) при необвързан достъп, дистанционно съвместно разполагане и самостоятелен и съвместен достъп до междинна точка от абонатна линия, но тези условия не са одобрени до настоящия момент от КРС и не са част от Типовото предложение.

Ценовите условия, при които БТК предоставя необвързан достъп, се регулират от КРС. Предприятието е длъжно да определя цените за услугите за осигуряване на необвързан достъп като разходоориентирани въз основа на Система, одобрена от КРС, спазвайки принципите на прозрачност и равнопоставеност. БТК има задължение да доказва разходите по предоставяне на услугите за осигуряване на необвързан достъп като следва да представи разходите, получени въз основа на одобрената от КРС Система. При поискване от КРС, предприятието има задължение да доказва за период не по-малък от шест месеца разходоориентираността на вече съгласувани цени като представя данни за разходите, получени при прилагане на одобрената от КРС система за определяне на разходите.

Цените за осигуряване на необвързан достъп следва да бъдат определени така, че предприятието, което иска необвързан достъп до абонатна линия на БТК, да заплаща само услугата, която желае да му бъде предоставена. Цените за необвързан достъп до абонатната линия са:

- първоначална цена за организиране на физическа свързаност (инсталация и откриване);
- месечни цени за ползване на вътрешен кабел и за ползване на съединителна линия.

При формиране на цените на услугите за осигуряване на необвързан достъп БТК е длъжно да спазва следните изисквания:

- да не включва елементи на ценообразуването, основаващи се единствено на значителното си въздействие върху пазара;
- да не включва отстъпки, които нарушават възможностите за конкуренция от страна на други обществени оператори за съответната услуга;
- да не създава предимства за отделни потребители на същата или сходна услуга;
- да определя цените на услугите над нивото на разходите по предоставянето.

БТК има задължение да води разделно счетоводство за разходите, свързани с дейностите по предоставяне на услугите по индивидуална лицензия № 100-0001 от 28.01.2005 г. Посоченото задължение не включва конкретни изисквания на регулатора, както относно прилаганата методология при воденото му, така и относно представяне на редовни отчети със съдържание и във форма, определени от КРС. Посоченото

задължение е продължено, по отношение на БТК, като е изменено, съобразно определеното в Решение № 237 от 17.03.2009 г. на комисията.

С Решение № 1459/11.07.2006 г. за одобряване на Типовото предложение за необвързан достъп на БТК, КРС определи таван на цените за свързване и наложи ограничения на цените за съвместно ползване на помещения и съоръжения за срок от шест месеца.

С посоченото решение БТК беше задължено да внесе предложение за условия за предоставяне и цени на услугите пренос (backhaul) при необвързан достъп, самостоятелен и съвместен достъп до междинна точка от абонатна линия (sub loop), определена в кабелен разпределителен шкаф, и дистанционно съвместно разполагане, както и документи и свързаната с тях информация, които доказват разходоориентираността на предложените цени. БТК предостави на КРС пакет от документи, който обаче не съдържаше достатъчно данни за доказване на разходоориентираност на предложените цени. Към настоящия момент КРС не е одобрила цени на услугите пренос (backhaul) при необвързан достъп, самостоятелен и съвместен достъп до междинна точка от абонатна линия (sub loop) и дистанционно съвместно разполагане, поради което в Типовото предложение не се съдържат цени за предоставянето на посочените услуги.

Действащите цени, съгласно договорите за необвързан достъп, са променени еднократно през 2008 г. и промяната е в съответствие с наложените от КРС ограничения с Решение № 1459/11.07.2006 г. С писмо № 04-04-232/29.07.2008 г. БТК предложи едностранно намаление на цените за месечен абонамент за съединителна линия, както следва: за съвместно ползване с 30%, а за самостоятелно с 10%. В резултат на това предложение, към сключения договор за необвързан достъп с „Орбител" ЕАД е подписано второ допълнително споразумение от 17.09.2008 г.

Следва да се подчертае, че на основание разпоредбата на § 4, ал. 2 от ПЗР на Наредба № 1, БТК представи в КРС (вх. № 04-04-122/19.03.2009 г.) проект на Типовото предложение за сключване на договор за необвързан достъп, под формата на цялостен проект, който не се ограничава до измененията, които следват от Наредбата.

С Решение № 1317 от 29.10.2009 г. прие проект на Решение на КРС за одобрение със задължителни указания на внесеното от БТК Типово предложение и откри процедура на обществени консултации на проекта със заинтересованите страни.

С Решение № 121 от 21.01.2010 г. КРС прекрати процедурата по разглеждане на проекта на Типово предложение, внесен от БТК, по мотивите подробно посочени в решението. С посоченото решение КРС задължи БТК да внесе проект на изменение на Типово предложение, съобразно разпоредбите на Наредба № 1. С писма вх. №.№ 04-04-75/04.02.2010 г. и 04-04-75/04.03.2010 г., БТК представи изменение на Типвото предложение, съобразно изискванията на Наредба № 1, съдържащо описание и цени на услугите backhaul, sub loop и отдалечено колокиране.

От страна на „Космо България Мобайл" ЕАД е подадена жалба срещу Решение № 121 от 21.01.2010 г. на комисията. Наличието на съдебен спор препятства възможността на КРС да се произнесе по внесените от БТК предложения. Със свой окончателен акт от 21.10.2010 г. Върховния административен съд отхвърли подадената от „Космо България Мобайл" ЕАД жалба срещу решение № 121/21.01.2010 г. на КРС. Същевременно, в следствие на настоящия анализ, на БТК са наложени значителни изменения в задължението за предоставяне на необвързан достъп, които изменения следва да намерят своето отражение в Типовото предложение на предприятието. С оглед изложеното и предвид необходимостта от осигуряване на единно и действащо

Типово предложение КРС счита за нецелесъобразно да бъдат открити две процедури по разглеждане на промени в Типовото предложение и предложените от БТК изменения на Типовото предложение, по отношение на услугите backhaul, отдалечено колокиране и sub-loop, ще бъдат разгледани ведно с измененията, произтичащи от промяната в специфични задължения на БТК.

3.1.2. Пасивна инфраструктура

БТК следва да удовлетворява искане за предоставяне на съвместно ползване, при наличие на техническа и физическа възможност и при условията на прозрачност, равнопоставеност и публичност.

Договорите с предприятията, които са заявили искане за съвместно ползване, се сключват при спазване на общи условия за сключване на договор за съвместно ползване на БТК, одобрени от КРС.

Със свое Решение № 721 от 10.05.2007 г., по реда на ЗД (отм.), КРС е одобрила Общи условия за съвместно ползване на помещения, съоръжения и кули и Общи условия за ползване на подземната канална мрежа на БТК. Посоченото решение на КРС е потвърдено с окончателно решение на петчленен състав на ВАС и е в сила, считано от 09.07.2009 г. Ценовите условия, при които БТК предоставя съвместно ползване, се регулират от КРС. Предприятието е длъжно да определя цените за услугите по съвместно ползване като разходоориентирани, спазвайки принципите на прозрачност и равнопоставеност и отчитат и следните елементи:

1. първоначална цена, покриваща разходите по физическото осъществяване на съвместното ползване;

2. цени, покриващи разходите по текущото поддържане на съоръженията и помещенията.

БТК има задължение да доказва разходоориентираност на цените на тези услуги въз основа на одобрената от КРС система за определяне на разходите. При поискване от КРС, предприятието има задължение да доказва за период не по-малък от шест месеца разходоориентираността на вече съгласувани цени като представя данни за разходите, получени при прилагане на одобрената от КРС Система.

При формиране на цените на услугите за осигуряване на съвместно ползване БТК е длъжно да спазва следните изисквания:

- да не включва елементи на ценообразуването, основаващи се единствено на значителното си въздействие върху пазара;
- да не включва отстъпки, които нарушават възможностите за конкуренция от страна на други обществени оператори за съответната услуга;
- да не създава предимства за отделни потребители на същата или сходна услуга;
- да определя цените на услугите над нивото на разходите по предоставянето.

БТК има задължение да води разделно счетоводство за разходите, свързани с дейностите по предоставяне на услугите, за които БТК има наложени специфични задължения. При условията на отменения ЗД посоченото задължение не включваше конкретни изисквания на регулатора, както относно прилаганата методология при воденето му, така и относно представяне на редовни отчети със съдържание и във

форма, определени от КРС. Посоченото задължение е продължено, по отношение на БТК, като е изменено, съобразно определеното в Решение № 237 от 17.03.2009 г. на комисията.

С Решения № 1418 и 1419 от 03.12.2009 г. КРС откри процедура по обществени консултации относно необходимостта от изменение на условията и относно доказване разходоориентираността на определените с Решение № 721 от 10.05.2007 г. цени в Общите условия за съвместно ползване на помещения, съоръжения и кули и Общите условия за ползването на подземната канална мрежа на БТК.

С оглед постъпилите становища от заинтересованите предприятия и предвид оценката на КРС по отношение на действащите условия за предоставяне на съвместно ползване, с Решение № 578 от 27.05.2010 г. комисията прие позиция, относно изменение на Общите условия и откри процедура по обществени консултации на проектите. Към момента предстои окончателно приемане на указанията на КРС по отношение на Общите условия на БТК.

3.2. По отношение на пазара на широколентов достъп на едро

БТК следва да удовлетворява обосновано и технически необходимо искане за битстрийм (специфичен) достъп при спазване на равнопоставеност, като определя цените за този вид достъп при спазване на принципите на прозрачност и разходоориентираност. Достъпът се предоставя въз основа на индивидуални договори, които се одобряват от КРС и КРС може да наложи изменения в съответните договори при хипотезите, посочени в ЗД (отм.). БТК е сключило договори за ADSL битстрийм достъп със седем предприятия – „Орбител” ЕАД, „Некском-България” ЕАД, „Спектър-Нет” АД, „Нет Ис Сат”ООД, „Вестител БГ” АД, „Нет 1” ЕООД и „Еволинк” АД.

Ценовите условия, при които БТК предоставя специфичен/битстрийм достъп, се регулират от КРС. Предприятието е длъжно да определя цените за услугите по достъпа като разходоориентирани, спазвайки принципите на прозрачност и равнопоставеност. БТК има задължение да доказва разходите по предоставяне на услугите за осигуряване на битстрийм достъп като при доказване на разходоориентираност на цените на тези услуги следва да представи разходите, получени въз основа на одобрената от КРС система за определяне на разходите. При поискване от КРС, предприятието има задължение да доказва за период не по-малък от шест месеца разходоориентираността на вече съгласувани цени като представя данни за разходите, получени при прилагане на одобрената от КРС Система.

При формиране на цените на услугите за осигуряване на специфичен достъп БТК е длъжно да спазва следните изисквания:

- да не включва елементи на ценообразуването, основаващи се единствено на значителното си въздействие върху пазара;
- да не включва отстъпки, които нарушават възможностите за конкуренция от страна на други обществени оператори за съответната услуга;
- да не създава предимства за отделни потребители на същата или сходна услуга;
- да определя цените на услугите над нивото на разходите по предоставянето.

БТК има задължение да води разделно счетоводство за разходите, свързани с дейностите по предоставяне на услугите, за които БТК има наложени специфични

задължения. При условията на отменения ЗД посоченото задължение не включваше конкретни изисквания на регулатора, както относно прилаганата методология при воденето му, така и относно представяне на редовни отчети със съдържание и във форма, определени от КРС. Посоченото задължение е продължено, по отношение на БТК, като е изменено, съобразно определеното в Решение № 237 от 17.03.2009 г. на комисията.

Обхватът на задълженията за предоставяне на специфичен достъп е определен вследствие на съдебни решения № 7688 от 10.07.2006 г. и № 7653 от 10.07.2006 г., както и с дадени задължителни указания от КРС с Решение № 1579/27.07.2006 г. и Решение № 628/25.04.2007 г. По силата на съдебните решения, специфичният достъп по ЗД (отм.) е определен като битстрийм достъп.

По отношение на конкретните нива на свързване, в които БТК следва да предостави битстрийм достъп, КРС изиска от предприятието да предостави информация за възможностите за предоставяне на битстрийм достъп, както и обосновка в случай, че предприятието няма техническа възможност да осигури достъп на определено ниво. Към настоящия момент БТК осигурява битстрийм достъп само на регионално ниво, чрез агрегиране на трафика от ADSL абонатни линии, свързани към MAN възел от IP мрежата на историческото предприятие, и преотдаването му – чрез линия за пренос (backhaul), към конфигуриран агрегиращ порт в помещения на алтернативното предприятие. В случаите, когато няма MAN възел от мрежата, битстрийм достъпът се предоставя при техническа възможност. Услугата се реализира с качество, отговарящо на предоставяното от БТК, от гледна точка на скорости от/към абоната и клиентски профили, определени със съответен коефициент на споделяне. Конфигурацията на услугата е определена предвид изразените изисквания на заинтересованите предприятия, които са сключили договори за битстрийм достъп.

С Решение № 1358/15.11.2007 г. КРС наложи ограничения на част от предложените от БТК цени за услугите по предоставяне на битстрийм достъп. Причина за налагане на ограниченията от една страна е обстоятелството, че не са предоставени достатъчно доказателства от БТК за разходоориентираност на предложените цени, а от друга страна, КРС отчете необходимостта да се изпълнят основните цели на ЗЕС, свързани с осигуряване на конкуренцията и защита интересите на потребителите, а именно цените за битстрийм достъп да бъдат такива, че да осигуряват възможност на новите предприятия да се възползват от битстрийм достъпа, като в същото време имат възможност да определят цени за крайните потребители, които да бъдат конкурентни на предложените от БТК цени за собствени абонати.

4. Конкурентни проблеми

Като отчита състоянието и перспективите за развитие на съответните пазари на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на широколентов достъп на едро, посочени в анализа, КРС идентифицира наличието на конкурентни проблеми на съответните пазари в съответствие с Общата позиция на ГЕР[106] относно подхода при определяне на подходящи специфични задължения. В позицията е посочено, че под „конкурентен проблем" се разбира всяко пазарно поведение на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар, чрез което се цели конкурентите да не се допуснат да навлязат на пазара или да се изтласкат от пазара, или

[106] *Обща позиция на ERG относно подхода при определяне на подходящи специфични задължения – ERG (06) 33 final version*

да се експлоатират потребителите. В цитирания документ ГЕР посочва, че налагането на специфични задължения на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар, в светлината на регулаторна рамка 2002, не предполага задължителна злоупотреба с господстващо положение. Съгласно Общата позиция на ГЕР специфични задължения могат да бъдат наложени и когато е налице възможност, при определени обстоятелства, идентифицирани конкурентни проблеми да възникнат като потенциални. Изхождайки от целите, посочени в раздел VII, т. 2 от анализа, КРС разглежда възможностите за възникване на конкурентни проблеми при липса на ex-ante регулация.

4.1. Конкурентни проблеми на съответния пазар на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен достъп до абонатната линия) в определено местоположение

Значително въздействие на БТК на съответния пазар на физически достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен достъп до абонатната линия) в определено местоположение е фактор, който създава условия предприятието да се опитва да следва пазарно поведение, характеризиращо се с тактики, насочени към препятстване и/или забавяне навлизането на конкуренти на пазара. Тези тактики могат да бъдат налагани както по отношение на необвързания достъп до абонатна линия, така и по отношение на достъпа до пасивната инфраструктура (подземната канална мрежа) на историческото предприятие. Това налага регулаторът да идентифицира проблемите и пречките за развитието на ефективна конкуренция, породени от възможностите за прехвърляне на вертикални и хоризонтални предимства от съответния продуктов пазар на достъп на едро към свързани с него пазари на едро и дребно.

4.1.1. Прехвърляне на вертикални предимства

Една от възможните тактики за възпрепятстване на конкуренцията и разширяване на значителното въздействие върху пазара е тактиката на прехвърляне на вертикални предимства. Най-общо под прехвърляне на вертикални предимства се разбира всяко пазарно поведение на предприятие със значително въздействие върху пазара, целящо прехвърляне на пазарна сила от един пазарен сегмент на друг, потенциално конкурентен сегмент. В позицията на ГЕР[107] е посочено, че прехвърлянето на вертикалните предимства може да бъде дефинирано като практика на предприятие, което оперира както на пазара на едро, така и на вертикално свързания с него пазар на дребно, като същевременно е обявено за предприятие със значително въздействие върху пазара на едро.

Като вертикално интегрирано предприятие със значително въздействие на съответния пазар на (физически) достъп до мрежова инфраструктура в определено местоположение, притежавайки мрежовата инфраструктура, която се явява съществен ресурс, чрез който се предоставят услуги на свързания пазар на дребно, респективно се изгражда необходимата инфраструктура за предоставяне на услуги на дребно, за БТК са налице мотиви да прехвърля вертикални предимства като следва следните стратегии:

- Отказ за предоставяне на достъп;
- Прехвърляне на вертикални предимства чрез неценови модели на пазарно поведение;

[107] *ERG (06) 33 final version*

- Прехвърляне на вертикални предимства чрез ценови модели на пазарно поведение.

4.1.1.1. Отказ за предоставяне на достъп до мрежата на вертикално интегрирано предприятие със значително въздействие върху пазара, както и до неговата пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа)

Предприятие със значително въздействие върху пазара на едро би опитало да увеличи и пренесе пазарната си мощ на свързания пазар на дребно като осъществява пазарно поведение, насочено към отказ от предоставяне на достъп или съвместна търговия на конкурентните предприятия, опериращи на потенциално конкурентния пазар на дребно. КРС счита, че като предприятие със значително въздействие върху съответния пазар на (физически) достъп до мрежова инфраструктура в определено местоположение, за БТК са налице мотиви да откаже достъп на предприятия, предлагащи конкурентни услуги на свързания пазар на дребно. Предвид доминиращата позиция на разглеждания пазар БТК може едностранно да откаже необвързан достъп до абонатна линия или достъп до подземната си канална мрежа. Такова поведение може да бъде следвано с цел недопускане на конкурентите на свързания пазар и ограничаване на възможностите им за предоставяне на услуги на крайните потребители. Тъй като такива действия затрудняват конкуренцията на пазара на дребно, КРС обръща внимание на необходимостта от разглеждането на този конкурентен проблем и евентуалните пазарни дефекти, които потенциално могат да възникнат при липса на регулаторна намеса.

4.1.1.2. Прехвърляне на вертикални предимства чрез неценови модели на пазарно поведение

Прехвърлянето на вертикални предимства чрез неценови модели на пазарно поведение включва различните типове вероятно дискриминационно поведение. Както е отбелязано в Общата позиция на ГЕР, потенциален конкурентен проблем при вертикално интегрираните предприятия е тактиката на умишлено забавяне или отлагане, т.нар. „натиск при предоставянето” (provisioning squeeze). По отношение на разглеждания пазар най-често тя може да се прояви при сключване на договори за необвързан достъп до абонатната линия и при договори за достъп до пасивната инфраструктура. Тактиката на забавяне се проявява в различни форми, като продължителни преговори или симулиране на технически проблеми. Посредством ненужно дълги преговори за достъп или позоваване на несъществуващи технически проблеми предприятието със значително въздействие върху пазара цели създаването на несигурност у конкурентите, както и увеличаване на разходите им. Така разгледано забавянето на преговорите или на предоставянето на услугите за достъп би могло да се приравни на отказ от достъп. Мотивите за такова поведение са два вида. На първо място, в случай че пазарът на дребно е отворен за конкуренция, която би довела до намаляване на печалбите на предприятието със значително въздействие върху пазара, то използва тактиката за забавяне на навлизането на пазара, за да защити монополната си печалба.

Съществува потенциална възможност действията на БТК по забавяне под формата на дълги проучвателни срокове, на чувствително разтегнати във времето вътрешен одит на мрежата, детайлна проверка на билинг системата, проверка на централите или други необходими съоръжения и изчисления на разходите, да са причина конкурентните предприятия да загубят интереса си към ползване на искания достъп.

По-специално по отношение на необвързания достъп е валидна ситуация, при която на пазара на дребно историческото предприятие предлага нова услуга. Тогава тактиката на забавяне допринася за постигане на предимството на първия навлизащ, което не би било възможно, ако необходимата услуга на едро бъде предоставена едновременно на всички конкуренти на пазара на дребно, както и ако предприятието със значително въздействие върху пазара бъде задължено да предоставя свои собствени услуги на пазара на дребно, базирани на новата услуга на едро в срок, който осигурява възможност на конкурентите да разработят конкурентна оферта. Предимството на първия навлизащ от гледна точка на предлагането се проявява под формата на ефект на мрежата и редуциране на разходите, предвид реализирането на икономии от мащаба. От гледна точка на търсенето, предимството на първия навлизащ е резултат от ефекта на затваряне на потребителите (lock-in effects).

Тактиката на умишлено забавяне или отлагане е конкурентен проблем, който е потенциален и по отношение предоставянето на достъп до подземната канална мрежа на историческото предприятие. В този случай такова поведение резултира във възпрепятстване на процеса по изграждане или развитие на собствени мрежи от предприятията. По този начин, освен че се препятства тяхното развитие на пазарите на дребно, се препятства възможността им за реална алтернатива на необвързания достъп, като започнат да предоставят услуги чрез собствени мрежи.

В резултат на липсата на възможност за предоставяне на услуги на крайните потребители чрез необвързан достъп се наблюдава тенденцията конкурентите предприятия да предпочитат изграждането на собствени мрежи за достъп, така създавайки предимства за крайните потребители чрез избор между по-разнообразни продукти и услуги. Развитието на конкуренцията обуславя предлагането на нови решения по отношение на цени и качество. За изграждането на собствени мрежи за достъп, в т.ч. такива от следващо поколение (NGA) от съществено значение е спомагателния ресурс, собственост на БТК, а именно достъпа до пасивната инфраструктура (подземната канална мрежа) на БТК. КРС счита, че тактиката на умишлено забавяне или отлагане е възможна стратегия и при достъпа до подземната канална мрежа с цел възпрепятстване навлизането на конкурентите на пазара на дребно.

4.1.1.2.1. Прекомерни изисквания

Поставянето на завишени изисквания към търсещите достъп предприятия проявяващи се в неотносими към искания достъп условия, нормиране на броя на линиите, които ще се наемат, допълнителни утежняващи условия при искания за достъп до пасивна инфраструктура, обвързване на ползването на линии или съоръжения с продължителни задължителни срокове по процедурите за предоставяне на достъп, определяне на типа на абонатите, за които ще се предостави необвързания достъп, водят до последици, аналогични на гореизложените. Чрез тях историческото предприятие би могло да се стреми да запази доминиращото си положение по отношение на достъпа до физическата инфраструктура, явяваща се съществен ресурс, без който не могат да се предоставят услуги на свързания пазар на дребно (на „входа" на услугата), да я контролира и максимално да отлага навлизането на конкурентните предприятия на този пазар.

4.1.1.2.2. Дискриминация по отношение на качеството

Качеството на услугите, предоставяни на разглеждания пазар оказва пряко влияние върху услугите, предоставяни на крайните потребители. Посоченото създава

предпоставки за предприятие със значително въздействие върху този пазар да предоставя на свързаните пазари на дребно (надолу по веригата) услуги, с качество, различно от качеството на услугите, предоставяни на конкурентните предприятия. Така например, за БТК е налице възможност да предоставя достъп до услугите на свързаните пазари на дребно, в срокове, по-кратки от тези, които БТК предоставя на конкурентните предприятия. Също така, с оглед препятстване на конкурентите, за БТК са налице мотиви да налага необосновани технически изисквания или сложни процедури за отстраняване на повреди. Подобно поведение може да има съществено влияние върху конкуренцията на пазарите на дребно и в крайна сметка да е в ущърб на потребителите на пазарите на дребно. Предвид посоченото КРС счита, че дискриминацията по отношение на качеството е потенциален конкурентен проблем, подлежащ на ex-ante регулиране. В тази връзка, КРС е на мнение, че евентуалното оттегляне на задължението за изготвяне и публикуване на Типово предложение за необвързан достъп до абонатната линия, би създало възможност за БТК да приложи дискриминация чрез качеството, като по този начин постави конкурентите си в неизгодно положение на свързаните пазари на дребно.

4.1.1.2.3. Стратегическо планиране на продуктовите характеристики

Продуктовата стратегия е друга възможност за предприятието със значително въздействие върху пазара на едро да постави конкурентите си на пазара на дребно в неизгодна позиция. Продуктовото планиране може да обхване всяка една от продуктовите характеристики: съвместимост, норми и стандарти, и др. Стратегическото планиране на продуктовите характеристики може да доведе както до повишаване на разходите на конкурентните предприятия, така и до ограничаване на продажбите им. Предвид гореизложеното КРС е на мнение, че при липса на регулиране, БТК би имало мотиви да приложи стратегическо планиране на продуктовите характеристики с оглед възможността да постави конкурентите си в неизгодно положение. В тази връзка КРС счита, че това е потенциален конкурентен проблем, подлежащ на ex-ante регулиране.

4.1.1.2.4. Дискриминационно използване и непредоставяне на информация

Дискриминационното използване или, въобще, непредоставянето на необходима информация за ползването на услугите на едро, е друга тактика, която може да бъде използвана от историческото предприятие за негласен отказ да предостави услуги за необвързан достъп до абонатна линия или за достъп до пасивната инфраструктура (подземната канална мрежа). Такава възможност е, например, поставянето на условия за познаване на адресите на кабелни разпределителни шкафове и/или на други междинни точки от абонатна линия, където са разположени аналогични концентраторни съоръжения, и налагане на изискване за тяхното посочване в заявката за достъп. Друга възможност е непредставянето на актуална информация както за броя на абонатните линии, така и за района, обслужван от определен главен репартитор или еквивалентно съоръжение, включително наличния свободен капацитет. Непредоставянето на информация за разполагаемите площи за съвместно разполагане, както и за свободен капацитет в подземната канална мрежа, също е съществено дискриминационно условие.

Следва да се изтъкне, че липсата на тази информация е от съществено значение както за планиране от страна на алтернативните предприятия на ползването на услуги за необвързан достъп, така и за коректно заявяване на тези услуги. Същевременно, вертикално свързаното звено на дребно на БТК разполага напълно свободно с

посочената информация, което може да се разглежда като ползване на преимущества в условие на неравнопоставеност по отношение на неговите конкуренти.

Като дискриминационна практика може да се разглежда и несвоевременно предоставяне на информация за планираното развитие на мрежата на историческото предприятие и въвеждането в нея на нови технологии, платформи и протоколи за пренос и сигнализация.

4.1.1.3. Прехвърляне на вертикални предимства чрез ценови модели на пазарно поведение

Като вертикално интегрирано предприятие със значително въздействие върху пазара на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение, БТК, при липса на регулаторна намеса, би имала възможности да прехвърля вертикалните си предимства от съответния пазар на едро на пазарите на дребно чрез прилагане на ценови модели на пазарно поведение, намиращи израз в ценова дискриминация, крос-субсидиране, хищническо ценообразуване. Чрез такива модели на поведение се цели лимитиране на продажбите на конкурентите на пазара на дребно, увеличаването на техните разходи и поставянето под натиск на размера на печалбата им („margin squeeze"). Общото между проблемите от този вид е, че се пораждат вследствие на взаимното влияние между цените на пазара на едро на необвързан достъп, от една страна, и взаимосвързаността на цените на посочения пазар на едро с цените на свързаните пазари на дребно.

4.1.1.3.1. Ценова дискриминация

БТК като вертикално интегрирано предприятие има стимули да прилага по-ниски цени за услугите, извършвани от собствени звена/поделения или от свързани с предприятието лица (вътрешни услуги), в сравнение с цените за същите услуги, предлагани на конкурентните предприятия (външни услуги), като по този начин осъществява ценова дискриминация. Такива практики биха поставили конкурентите в неблагоприятно положение по отношение на разходите им на вертикално свързаните пазари на дребно.

4.1.1.3.2. Крос-субсидиране

Близко свързан с ценовата дискриминация, крос-субсидирането е друг потенциален конкурентен проблем на пазара на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение. Крос-субсидирането, само по себе си, би могло и да не представлява антиконкурентно поведение. Но, ако едната цена е прекалено висока (на пазара на едро), а другата е хищническа (на пазара на дребно), крос-субсидирането може да бъде използвано, за да се затвори свързан, потенциално конкурентен пазар. При условие че на пазара на едро е определена прекалено висока цена, а пазарът, на който се предлагат услуги на хищнически цени е този на дребно и предприятието със значително въздействие върху пазара е вертикално интегрирано, то крос-субсидирането може да доведе до потискане на печалбата (margin squeeze) на конкурентите. В конкретния случай потискането на печалбата би възникнало, ако разликата между прилаганите от предприятието със значително въздействие върху пазара цени за достъп на пазара на едро и прилаганите от същото предприятие цени на услугите на свързания пазар на дребно е толкова малка, че не позволява на конкурентните предприятия на пазара на дребно да постигнат разумна норма на печалба, което от своя страна води до изтласкването им от пазара на дребно.

4.1.1.3.3. Хищнически цени

Хищническото ценообразуване е класическа форма на злоупотреба с господстващо положение по смисъла на конкурентното право и се характеризира със следното:

- цената на продукта или услугата е под разходите,
- изтласкване на конкурентите от пазара и
- възможност за предприятието да възстанови загубите си.

Следва да се отбележи, че предприятието със значително въздействие върху пазара прави компромис по отношение на размера на печалбата си в краткосрочен план, очаквайки повишаването й в дългосрочен план. В тази връзка потребителите се възползват от ниски цени на услугите в краткосрочен план, а в дългосрочен план се накърняват интересите им от елиминирането на конкуренцията. На практика, хищничеството е трудно доказуемо, особено що се отнася до динамични пазари с високи постоянни разходи, на които оперират мулти-продуктови предприятия, прилагащи дългосрочна стратегия.

Следва да се отчете и фактът, че вертикално интегрирано предприятие със значително въздействие върху пазара на едро, което предоставя на конкурентите си необходими съоръжения, би могло да прилага хищнически цени на свързания пазар на дребно с цел да подтисне печалбите на конкурентните предприятия, като по този начин ограничава продажбите им и съответно ги изтласква от пазара. Резултатът от хищническите цени на пазара на дребно може да окаже отражение на пазара на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение, защото по този начин БТК може да налага “margin squeeze” на клиентите си на пазара на едро.

Като отчита, че ценовата дискриминация, крос-субсидирането и хищническите цени могат да се използват от БТК като средство за прехвърляне на пазарна сила от пазара на предоставяне на необвързан достъп към свързаните пазари на дребно, КРС счита, че при липса на регулаторна намеса, пазарно поведение на предприятие със значително въздействие върху пазара, следващо модела на прехвърляне на ценови конкурентни предимства, представлява потенциален конкурентен проблем.

4.1.2. Самостоятелно значително въздействие върху пазара

Необходимостта от регулаторна намеса се подкрепя и от факта, че БТК е и предприятие със самостоятелно значително въздействие върху пазара на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение. Това също така е предпоставка за възникване на конкурентни проблеми на пазара.

Възможни са три типа стратегии на поведение на предприятието със самостоятелно значително въздействие върху пазара:

- Издигане на бариери за навлизане на пазара;
- Експлоататорско поведение;
- Производствена неефективност.

4.1.2.1. Издигане на бариери за навлизане на пазара

Този конкурентен проблем се отнася за предприятие със значително въздействие върху пазара, което издига бариери за навлизане на потенциални конкуренти на пазара, с цел запазване на доминиращото си положение и изтласкване на конкурентите. Съществуват различни форми на издигане на бариери за навлизане на пазара като някои от тях (стратегическо планиране на продуктовите характеристики, прекомерни изисквания в договорните условия и хищнически цени) вече са разгледани като конкурентни проблеми при прехвърляне на вертикални предимства, поради което тук ще се разгледат конкурентните проблеми, извън посочените в т. 4.1.1.

4.1.2.2. Експлоататорско поведение

Конкурентните проблеми от този вид често се свързват с „типично монополно поведение". Това е поведение, при което доминиращото предприятие експлоатира потребителите си чрез прекалено високи цени и ценова дискриминация, която е разгледана в т. 4.1.1.3.1.

4.1.2.2.1. Прекалено високи цени

Прекалено високите цени се дефинират като цени, дължащи се на монополно или господстващо положение, чиито нива са значително по-високи от тези на конкурентите. Необоснованото ценообразуване съставлява нарушение на правото на конкуренция, относимо към предприятие с господстващо положение, което определя необоснована цена (необосновано висока или необосновано ниска цена). Следва да се отбележи, че в конкурентното право липсва легална дефиниция за необосновани цени. Наличието на прекалено високи (необосновани) цени се преценява по косвени аргументи като: рязко покачване на цената, необичайно (немотивирано) повишаване на цените, липса на връзка между себестойността на продукта и цената. В икономическия анализ се приема, че са налице прекалено високи цени в случай, че предприятието има възможност да генерира печалби, по-високи отколкото в ситуация на ефективна конкуренция. КРС счита, че съществува потенциална възможност посоченият конкурентен проблем да възникне на пазара на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение, тъй като БТК би имала мотиви да прилага прекалено високи цени по отношение на предоставяните на конкурентните предприятия услуги с оглед възможността на дружеството от една страна да максимизира печалбата си и от друга страна да повиши разходите на конкурентите си, което пък резултира в упражняване на натиск чрез печалбата (margin squeeze), в случай, че наложените ценови задължения бъдат оттеглени. Прекомерно високите цени на пазара на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение биха компрометирали услугите на пазара на дребно, принуждавайки средният потребител да плаща прекомерни цени за тях. В тази връзка КРС е на мнение, че необходимостта от ex-ante регулиране не следва да отпада.

4.1.2.3. Производствена неефективност

Този тип потенциален конкурентен проблем се отнася до различните видове продуктова неефективност при липса на конкуренция. Причината е, че липсата на дисциплиниращия ефект на конкуренцията на пазара ще се очаква да се отрази върху продуктовата ефективност. Потенциалните конкурентни проблеми от този вид

включват липса на инвестиции, прекомерни разходи/неефективност и ниско качество на предоставяната услуга.

4.1.2.3.1. Липса на инвестиции

Предприятията, изложени на натиска на конкуренцията и извършващи дейност в среда на постоянна конкуренция, се стремят към намаляване на цените и подобряване на качеството на предлаганите от тях продукти, като правят необходимите инвестиции, за да постигнат тези цели. От друга страна, доминиращото предприятие, без или с незначителна действителна и потенциална конкуренция на пазара, няма стимули за подобряване на качеството и намаляване на цената, което може да доведе до възникване на неефективност, по-ниско качество и липса на инвестиции - резултати, които имат негативни за общото благосъстояние на потребителя ефекти (производствени неефективности), сравнени с хипотетично конкурентно положение.

КРС счита, че е налице потенциална възможност за възникване на посочения конкурентен проблем при липса на регулация, предвид пазарния дял на БТК на анализирания пазар и липсата на мотивация за оптимизиране на процеса на предоставяне на услуги.

4.1.2.3.2. Прекалено високи разходи/ неефективност

Според икономическата теория, за предприятие със значително въздействие на пазар, на който липсва реална потенциална конкуренция, липсват и стимули да работи при разходна ефективност. На практика, в България БТК има 100% пазарен дял на пазара на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение, поради което КРС счита, че без регулаторна намеса, насочена към насърчаване на потенциалната бъдеща конкуренция, за БТК не биха били налице стимули за намаляване на разходите при предоставяне на услугите и свеждането им до нива на разходи, които би имал ефективен оператор.

Заключение

В заключение може да се каже, че ясно се очертават две групи конкурентни проблеми, които потенциално предотвратяват, ограничават и/или нарушават конкуренцията на пазара на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) във определено местоположение в страната – **ценови** (прекомерно високи цени, ценова дискриминация) и **неценови** (задържаща тактика, неуместни изисквания, продуктова стратегия, дискриминационно предоставяне или непредоставяне на необходима за ползването на услугите информация).

4.2. Конкурентни проблеми на пазара на широколентов достъп на едро

Наличието на предприятие със значително въздействие върху анализирания пазар на широколентов достъп на едро индикира възможностите за възникване на потенциални конкурентни проблеми.

Според КРС, основните конкурентни проблеми, които могат да възникнат на този пазар, при отсъствие на регулация, се отнасят до възможностите на предприятието със значително въздействие върху пазара да осъществява вертикално и хоризонтално прехвърляне на конкурентни предимства, както и до затваряне на пазара и изтласкване на конкурентите, с оглед запазване на доминираща позиция.

4.2.1. Прехвърляне на вертикални предимства

Прехвърлянето на вертикални предимства е ситуация, при която вертикално интегрирано предприятие със значително въздействие на пазара на едро предприема действия да прехвърли конкурентните си предимства от пазара на широколентов достъп на едро към свързания пазар на широколентов интернет достъп на дребно.

По-надолу, КРС разглежда възможните видове поведение като потенциални конкурентни проблеми, които се асоциират с опитите за прехвърляне на пазарна сила от пазара на широколентов достъп на едро към свързания пазар на дребно за широколентов достъп до интернет.

Могат да се разграничат три типа стратегии за прехвърляне на вертикални предимства:

- Отказ на достъп до мрежата на вертикално интегрирано предприятие със значително въздействие върху пазара на широколентов достъп на едро;
- Прехвърляне на вертикални предимства чрез неценови модели на пазарно поведение;
- Прехвърляне на вертикални предимства чрез ценови модели на пазарно поведение.

4.2.1.1. Отказ на достъп до мрежата на вертикално интегрирано предприятие със значително въздействие върху пазара на широколентов достъп на едро

БТК като предприятие със значително въздействие на пазара може да отказва достъп до xDSL битстрийм услуги на конкурентите си като по този начин цели да задържи стабилните си пазарни позиции и да възпрепятства конкуренцията на пазара на широколентов достъп до интернет на дребно. Като форма на отказ за предоставяне на достъп до широколентови услуги на едро се разглеждат не само в случаите, когато предприятието със значително въздействие върху пазара пряко отказва да предостави този достъп, но и в случаите, когато предоставянето на достъпа е свързано с налагане на прекомерни изисквания по отношение на информация, качество, цени и др.

Един от ефектите на отказ на битстрийм достъп ще е увеличаване на разходите за конкурентните предприятия. Те ще трябва да инвестират в собствени опорни мрежи и мрежи за достъп до крайните потребители, като по този начин се изправят пряко пред високите структурни бариери за навлизане на пазара, породени от ниски икономии от мащаба и високите невъзстановими разходи. Друг възможен ефект е изтласкването на конкурентите от пазара на дребно при предлагане на нов, по-качествен продукт на крайните потребители (например, високоскоростен VDSL достъп до интернет). В този случай, тактиките на отказ на предоставяне на аналогично качество на битстрийм достъп ще предоставят на предприятието със значително въздействие върху пазара конкурентното предимство на първия навлизащ на пазара (first mover advantage). Вариантите на поведение, които може да използва историческото предприятие при предоставянето на битстрийм услуги на едро, за да ограничи достъпа на алтернативните предприятия, са различни. Преобладаващата част от тях имат технологична мотивировка, като при условията на регулаторно задължение да предостави битстрийм достъп БТК се стреми косвено да откаже достъп до инфраструктурата си.

В тази връзка, КРС счита за необходимо ex-ante регулиране на пазара за широколентов достъп на едро с цел предотвратяване възпрепятстването на конкуренцията и защита на интересите на крайните потребители, като същевременно се

създадат условия за инвестиции на алтернативните предприятия за постигане на мрежова конкуренция.

4.2.1.2. Прехвърляне на вертикални предимства чрез неценови модели на пазарно поведение

Конкурентните проблеми, които се асоциират с прехвърляне на вертикални предимства посредством неценови модели на пазарно поведение, включват различни видове дискриминационно поведение. Те имат за цел ограничаване на възможностите за изграждане или развитие на собствени мрежи от предприятията, като по този начин възпрепятстват навлизането на конкуренти на свързания пазар на широколентов достъп до интернет на дребно, в ущърб на интересите на потребителите.

4.2.1.2.1. Умишлено забавяне или отлагане

Както е отбелязано в Общата позиция на ГЕР, потенциален конкурентен проблем при вертикално интегрираните предприятия е тактиката на умишлено забавяне или отлагане – понякога наричана „натиск при предоставянето" (provisioning squeeze). Тази тактика е възможна още на етапа по търговски преговори за сключване на договори за битстрийм достъп. По този начин предприятието се стреми да се възползва възможно най-дълго време от предимствата на първия навлязъл на съответния пазар, което не би било възможно, ако необходимата услуга на едро бъде предоставена едновременно на всички конкуренти на пазара на дребно.

Умишленото забавяне или отлагане може да се приложи по административен и по технологичен ред. Административното забавяне или отлагане на сключването на договори за битстрийм достъп се проявява, например, чрез неспазване на срокове в процеса на водене на преговори, както и въвеждане на сложни процедури. Другият вариант за отлагане сключване на договор е чрез неоснователни технически изисквания. Умишлено забавяне може да е налице и при определяне на реда и условията за предоставяне на услугите по договора. Пример за това може да бъде некоректно зададен срок за предоставяне на услугата на едро на конкурентите спрямо срока за предоставяне на услугата на крайния потребител на пазара на дребно. Ако срокът за предоставяне на битстрийм достъп на едро за конкурентното предприятие по договор е по-дълъг или съвпада със срока, за който БТК предоставя широколентов интернет достъп на пазара на дребно за краен потребител, конкурентното предприятие е поставено в невъзможност да предложи същото време за предоставяне на услугата на своите клиенти. Такава ситуация възпрепятства конкуренцията по отношение на времето за първоначално предоставяне на услугата до крайния потребител. По този начин БТК би си осигурила конкурентно предимство на пазара на дребно за нови клиенти. В другия случай, ако досегашен клиент на БТК избере новонавлизащо конкурентното предприятие за доставчик на услугата и това го принуждава да се откаже от ползването на услугата за периода, посочен като срок за предоставяне на услугата на едро, отново ще е налице възпрепятстване на конкуренцията. Това до известна степен е и обвързване на крайния клиент, тъй като за да се прехвърли към нов доставчик, той трябва да се откаже от ползването на услугата за известен период от време, което от своя страна ще представлява пропуснати ползи за него.

Умишленото забавяне може да се използва от БТК и след формалното сключване на договора на етапа на физическото изпълнение на услугата, когато забавянето засяга технологичния процес на предоставяне на услугата. Прилага се посредством неспазване на определени в договора клаузи по отношение на времеви и технически спецификации. Като пример за това може да се посочи допускането на умишлено

забавяне чрез връщане на подадени заявки на основание на допуснати формални неточности в тяхното попълване. Процедурата по предоставяне на услугата се удължава с допълнителното продължително време за идентификация и корекция на допуснатите неточности.

4.2.1.2.2. Прекомерни изисквания

Като вертикално интегрирано предприятие със значително въздействие на пазара на битстрийм достъп е възможно БТК да използва тактиката на налагане на прекомерни изисквания. След подписване на договор за битстрийм достъп, предприятието може да прилага утежнени процедури в техническо и времево отношение като сложни процедури по подписване на протоколи за организация и изисквания по отношение на срокове и инсталиране на крайни потребителски устройства, които трябва да бъдат извършени от конкурентното предприятие в съответствие с условията на договора.

4.2.1.2.3. Дискриминация по отношение на качеството

Връзката от помещения на конкурентното предприятие до крайното оборудване при абоната се реализира през мрежовата инфраструктура на доминиращото предприятие. Това обуславя възможността за затруднения при диагностициране на даден технически проблем, времето за отстраняване на възникнали повреди и различното отношение към абонатите на алтернативното предприятие. Това също така е основание да се допусне, че предприятието със значително въздействие върху пазара може да предприеме дискриминационно поведение по отношение на качеството на услугата. Този вид дискриминация може да се изразява в приоритетно обслужване на собствения си трафик в претоварени участъци на мрежата или при повреди на абонатни линии, например, чрез приоритетно отстраняване на проблеми при собствените клиенти или продължаващо предоставяне на битстрийм достъп на основата на ADSL технология, като същевременно на крайните потребители се предлага по-високоскоростен VDSL достъп. В тази връзка КРС счита, че дискриминацията по отношение на качеството е потенциален конкурентен проблем подлежащ на ex-ante регулиране.

4.2.1.2.4. Стратегическо планиране на продуктовите характеристики

Продуктовата стратегия е друга възможност за предприятието със значително въздействие на пазара на едро да постави конкурентите си на пазара на дребно в неизгодна позиция. Продуктовото планиране може да обхване всяка една от продуктовите характеристики: оперативна съвместимост, норми и стандарти, и др. Стратегическото планиране на продуктовите характеристики може да доведе както до неоснователно повишаване на разходите на конкурентните предприятия, така и до ограничаване на продажбите им. Предприятието със значително въздействие на пазара на широколентов достъп на едро може да предлага услуги с характеристики, които ограничават възможностите на конкурентите да предложат услуги на пазара на дребно, различни от тези на историческото предприятие. Така например за историческото предприятие са налице мотиви да ограничи възможностите на алтернативните предприятия да диференцират предоставяните от тях услуги на дребно в сравнение с продуктовите характеристики (скорост в посока към потребителя и към мрежата, коефициенти на споделяне) на широколентовия достъп до интернет, предоставян от предприятието със значително въздействие върху пазара. Тази форма на дискриминация може да се реализира в точки за прехвърляне на трафика към мрежата на конкурентното предприятие, където съществуват технологични възможности то да

упражнява независим контрол и управление на техническите параметри на предоставяните услуги. Ефектът от тази форма на дискриминация е свеждане на услугите на алтернативното предприятие на пазара на дребно до проста препродажба на предоставяните от историческото предприятие услуги. Предвид гореизложеното, КРС е на мнение, че при липса на регулиране, БТК би имала мотиви да приложи стратегическо планиране на продуктовите характеристики с оглед възможността да постави конкурентите си в неизгодно положение.

4.2.1.2.5. Дискриминационно използване, предоставяне или непредоставяне на информация

Възможност за дискриминационно използване на информация се появява, когато БТК получи от конкурентно предприятие информация по повод договаряне на условията на едро за предоставяне на битстрийм достъп. Придобивайки по този начин информация какви услуги възнамерява да предоставя на пазара на дребно предприятието търсещо битстрийм достъп, БТК може да предприеме изпреварваща стратегия при планиране на фирмения продуктов микс, предназначен за крайните потребители. Много често това изпреварващо поведение на пазара се допълва с агресивни рекламни кампании от страна на историческото предприятие за новите му изгодни пакети на пазара на дребно, предоставяне на по-изгодни условия, характерни за друга целева група (примерно предоставяне на по-добри ценови условия за домашни и бизнес абонати). Вертикалната интеграция на историческото предприятие предполага способност за по-бърза реакция на промените на пазара на дребно.

От друга страна, непредоставянето от страна на историческото предприятие на информация, необходима за заявяване и/или ползване на услугите за широколентов достъп на едро, което прави това ползване до голяма степен непредвидимо, може да възпрепятства планирането на алтернативното предприятие, насочено към разширяване на клиентската му база. В същото време, звеното на БТК, реализиращо услугите за широколентов достъп до интернет на дребно, може да използва в пълен обем информацията, отказана или предоставена със закъснение на алтернативните предприятия. По този начин, историческото предприятие отново може да се ползва с конкурентни предимства на вертикално свързания пазар на дребно, които са насочени към ограничаване на конкурентното предлагане на този пазар.

4.2.1.3. Прехвърляне на вертикални предимства чрез ценови модели на пазарно поведение

Прехвърлянето на вертикални предимства чрез ценови модели на пазарно поведение основно включва потенциалните конкурентни проблеми ценова дискриминация, крос-субсидиране и грабливи/хищнически цени, които целят лимитиране на продажбите на конкурентите на пазара на дребно, увеличаването на разходите за конкурентите и поставянето под натиск на размера на печалбата им („margin squeeze”). Посочените конкурентни проблеми са идентични с подробно разгледаните в т. 4.1.1.3.1, поради което изложените аргументи са относими и към пазара на широколентов достъп на едро.

4.2.2. Самостоятелно значително въздействие върху пазара

Както на пазара на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп до абонатната линия) в определено местоположение, така и на пазара на широколентов достъп на едро освен проблемите, свързани с опитите за прехвърляне на вертикални предимства между

пазарите, съществуват и потенциални проблеми на конкуренцията, отнасящи се до самостоятелното значително въздействие на БТК върху пазара на битстрийм достъп. Според регулатора възможните ефекти за конкурентните условия на пазара от наличието на самостоятелно доминиращо предприятие не се различават от подробно разгледаните в т. 4.1.2.1 и се свеждат до:

- Издигане на бариери за навлизане на пазара;
- Експлоататорско поведение;
- Производствена неефективност.

Поради това, изложените по-горе аргументи са относими и към пазара на широколентов достъп на едро.

Заключение

В заключение може да се каже, че ясно се очертават две групи конкурентни проблеми, които потенциално възпрепятстват конкуренцията на пазара на битстрийм достъп в страната – **ценови** (прекомерно високи цени, ценова дискриминация) и **неценови** (задържаща тактика, неуместни изисквания, влошено качество на услугата, продуктова стратегия, дискриминационно използване, предоставяне или непредоставяне на информация).

5. Избор на специфични задължения

5.1. Асиметричност на специфичните задължения спрямо отделните предприятия

Разпоредбите на чл. 166, ал. 2 от ЗЕС дават възможност на регулатора, с оглед постигане на целите по чл. 4 от ЗЕС, да избере измежду няколко възможни специфични задължения, чрез които се осигуряват необходимите условия за развитие на конкуренцията и се подкрепят интересите на крайните потребители.

5.2. Прилагане на принципа на пропорционалност

Съгласно разпоредбите на чл. 166 от ЗЕС КРС може да налага, продължава, изменя или отменя специфични задължения на предприятията със значително въздействие върху съответния пазар, като спазва принципите за обективност, прозрачност, пропорционалност и равнопоставеност. Разпоредбите на чл. 157 от ЗЕС предвиждат, че наложеното специфично задължение е пропорционално тогава, когато съответства на причината за установената неефективна конкуренция и на целения резултат. В допълнение, разпоредбите на чл. 175 от ЗЕС предвиждат, че при налагане на специфично задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения КРС следва принципа на пропорционалност, като взема предвид:

1. техническа и икономическа жизнеспособност на ползването или инсталирането на средства от конкурентни предприятия, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, с оглед развитието на пазара и характера и вида на използваното взаимно свързване и достъп;
2. възможност за предоставяне на достъп с оглед на наличния капацитет;
3. направени първоначални инвестиции и свързания с тях риск;
4. запазване на конкуренцията в дългосрочен аспект;
5. права на интелектуална собственост, когато са относими;
6. предоставяне на общоевропейски услуги;
7. наложени специфични задължения на същото предприятие на съседни свързани пазари.

Изхождайки от законовите разпоредби и като отчита алтернативните възможности за избор на специфично задължение, КРС счита, че прилагането на принципа за пропорционалност при избор на специфични задължения означава, че регулаторният орган трябва да избере най-малко обременяващата мярка за съответното предприятие със значително пазарно въздействие. В същото време, тази мярка следва да е обоснована и от гледна точка на целения резултат.

5.3. Взаимосвързаност между специфичните задължения

При налагане на съответните мерки КРС е отчела обстоятелството, че между специфичните задължения, които могат да бъдат наложени на предприятията със значително въздействие върху съответния пазар, до голяма степен е налице тясна свързаност. Връзката се изразява в ефективното прилагане на съответната мярка, тъй като самостоятелно тя не би дала необходимия ефект за развитие на конкуренцията. Например, изолирано задължението за публикуване на Типово предложение за необвързан достъп би имало по-малък ефект, отколкото ако задължението се налага, заедно с прилагането на ценови ограничения.

5.4. Налагане на конкретни специфични задължения на пазара на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение

Предвид резултатите от анализа на пазара на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение (виж Раздел V, т. 4) и идентифицираните потенциални конкурентни проблеми в Раздел VII, т. 4, КРС е на мнение, че без регулаторна намеса ефективното използване на изградената инфраструктура и улесняване навлизането на пазара на нови предприятия не би било гарантирано. В тази връзка и предвид принципите и целите, посочени в анализа, КРС счита, че специфичните задължения, пропорционални на потенциалните конкурентни проблеми, които следва да бъдат наложени, продължени, изменени и/или отменени на предприятието със значително въздействие върху разглеждания пазар, според тежестта на конкурентните проблеми, са:

5.4.1. Задължение за необвързан достъп до абонатната линия

В анализа се установи, че бариерите за навлизане на пазара на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение са твърде високи, а възможностите за дублиране на съществуващата инфраструктура на историческото предприятие БТК са силно ограничени. Към настоящия момент има сключени три договора за предоставяне на необвързан достъп до абонатната линия, като достъпа на практика не се осъществява. По тази причина, КРС счита, че евентуалното отменяне на задължението на БТК за осигуряване на достъп до и ползване на необходими мрежови елементи и/или средства би могло да доведе до пазарно поведение, препятстващо конкурентите, предоставящи широколентов достъп и гласова телефонна услуга на пазара на дребно. КРС счита, че отсъствието на задължение за достъп и отказ от предоставянето му от страна на БТК ще доведе до отслабване на конкурентната среда и ще засили възможността предприятието да следва неценови модели на поведение, целящи прехвърляне на вертикалните му предимства на пазарите на дребно. Поради посоченото, срокът на действие на наложеното задължение следва да бъде продължен.

КРС счита, че продължаването на действието на наложеното задължение на БТК за осигуряване на самостоятелно и съвместно ползване на необвързан достъп до абонатна линия, включително до междинна точка от абонатна линия, е пропорционална мярка на констатираните и потенциални регулаторни проблеми и ще гарантира развитието на конкуренцията.

Както бе посочено по-горе, с оглед спазване принципа на пропорционалност, при налагане на задълженията за достъп, КРС взема предвид обстоятелствата, посочени в чл. 175 от ЗЕС.

Не са налице основания, които да водят до извода, че посредством наложените задължения би се засегнало нормалното функциониране на мрежата и икономическата стабилност на БТК. КРС счита за необходимо да бъде продължено действието и на наложеното задължение на БТК за изготвяне и публикуване на Типово предложение за необвързан достъп до абонатна линия, като инструмент за намеса с оглед преодоляване на неценови и ценови антиконкурентни практики на историческото предприятие. Като се има предвид, че по силата на закона условията на Типовото предложение се изготвят от задълженото предприятие, то за БТК е налице възможност да предложи такива условия, които няма да нарушат нормалното функциониране на мрежата му. Чрез предоставянето на информация за тези условия КРС ще има възможност да прецени какви са подходящите технически и икономически решения, които ще доведат до ефективно развитие на конкуренцията, без да се засягат неоправдано техническата и икономическата жизнеспособност на задълженото предприятие.

По отношение засягането на правата на интелектуалната собственост КРС счита, че този въпрос не е в пряка връзка с налагането на задължението за достъп и, доколкото такива проблеми могат да възникнат, тяхното уреждане следва да е предмет на индивидуалните договори за необвързан достъп до абонатна линия.

По отношение предлагането на общоевропейски услуги, КРС не намира основания, които водят до извода, че налагането на посочените по-долу задължения би се отразило негативно върху предлагането на тези услуги.

Във връзка с гореизложеното, КРС счита за пропорционална мярка да продължи действието на наложеното на БТК задължение за предоставяне на самостоятелно и съвместно ползване на достъп до абонатна линия, включително до междинна точка от абонатна линия, като измени същото, както следва:

а) запазване на предоставяния, преди изменение на настоящото задължение, необвързан достъп до абонатна линия, по вече сключени индивидуални договори;

б) предоставяне на други предприятия, предоставящи електронни съобщителни мрежи и/или услуги, на необвързан достъп до абонатна линия, както е определена в §1, т.2 от Допълнителните разпоредби на ЗЕС, включително самостоятелно и съвместно ползване на достъп до абонатна линия и до междинна точка от абонатна линия и самостоятелно ползване на достъп до неактивна абонатна линия и до междинна точка от неактивна абонатна линия. Задължението на БТК да предоставя самостоятелно ползване на достъп до неактивна абонатна линия и до междинна точка от неактивна абонатна линия ще се отнася само за случаите на наличие на вече изградена инфраструктура, осигуряваща абонатен достъп.

в) предоставяне на физическо съвместно разполагане, дистанционно и виртуално съвместно разполагане;

г) осигуряване на ползването на услуги за пренос (backhaul) при необвързан достъп до абонатна линия и до междинна точка от абонатна линия за свързване на мрежи или мрежови съоръжения;

д) предоставяне на тъмно влакно за пренос (backhaul) при необвързан достъп до абонатна линия и до междинна точка от абонатна линия. БТК е задължено да осигури такъв достъп, когато липсва алтернативна възможност за осигуряване на достъп до съоръженията на БТК, необходими за реализиране на услугата „backhaul". Условията и сроковете на предоставяне на тъмно влакно следва да бъдат включени в Типовото предложение за необвързан достъп до абонатната линия. Ценовите условия за достъп до тъмно влакно се определят на базата на свободно търговско договаряне;

е) осигуряване на достъп до операционни поддържащи системи или подобни софтуерни системи, както и до информационни системи или бази данни, за осигуряване на ефективна конкуренция при предоставяне на услугите за необвързан достъп до абонатна линия;

ж) добросъвестно водене на преговори с предприятия, искащи достъп.

Горепосочените задължения следва да се изпълняват при условия и срокове, които ще бъдат определени в Типовото предложение за необвързан достъп, одобрено от КРС в съответствие с предвидените в ЗЕС процедури, както и в съответствие с наложените от КРС специфични задължения.

В задължението на БТК да предоставя самостоятелно ползване на необвързан достъп до абонатна линия и до междинна точка от абонатна линия е включено и предоставянето на неактивни линии, т.е. линии, неизползвани от абонати на историческото предприятие. КРС счита, че това задължение е пропорционално от гледна точка на факта, че за неговото изпълнение не съществуват технически и технологични пречки. От друга страна, отливът от ползване на достъп до фиксирани телефонни услуги е причина за увеличаване на неизползвания абонатен капацитет на БТК. Но, за изпълнение на това задължение е наложено ограничителното условие то да се отнася само за случаите на наличие на вече изградена инфраструктура, осигуряваща абонатен достъп. В случая, се има предвид наличието на изградена връзка до първата концентраторна точка в мрежата на БТК. При липса на „третична мрежа", самостоятелното ползване на достъп до неактивна абонатна линия се реализира само ако желаещото ползването на услугата предприятие изгради третична мрежа за своя сметка или за сметка на крайния потребител.

Предоставянето на самостоятелен и съвместен необвързан достъп до абонатна линия е обусловено от предоставянето на няколко съпътстващи услуги. Една от тях е възможността за ползване на съвместното разполагане (колокиране), което може да бъде реализирано в три алтернативни форми:

* физическо съвместно разполагане (физическо съвместяване), при което алтернативното предприятие разполага свои съоръжения в специално пригодени отделни помещения на БТК, до които му е осигурен достъп и до което БТК изгражда вътрешен свързващ кабел. Физическо съвместяване може да се предлага и в съоръжения на БТК, разположени в междинна точка от абонатна линия, когато в тях съществува достатъчно свободно пространство;

* дистанционно съвместно разполагане, при което БТК изгражда и поддържа свързващ кабел за нуждите на необвързания достъп между главния репартитор или аналогично съоръжение в свои технологични помещения, така че алтернативното предприятие да може да свърже свое мрежово съоръжение, разположено в негови

помещения в зоната, обслужвана от съответния главен репартитор или аналогично съоръжение, за целите на ползване на необвързан достъп до абонатна линия;

* виртуално (управляемо) съвместно разполагане, при което БТК експлоатира собствени съоръжения, разположени в негови помещения в сградата на главния репартитор или еквивалентно съоръжение, или в междинна точка от абонатна линия в полза на алтернативното предприятие[108].

Отказът на достъп, обоснован чрез липса на възможност за съвместно разполагане би нанесъл съществена вреда на конкурентната среда. По тази причина, КРС счита, че предоставянето на други форми на съвместно разполагане, освен физическото съвместяване в помещения на историческото предприятие, ще създаде избор на алтернативните предприятия и ще ограничи възможностите на БТК да отказва предоставяне на необвързан достъп до абонатна линия по причина на липса на пространство за съвместно разполагане, като по този начин ще допринесе за стимулиране на конкурентното предлагане на вертикално свързаните пазари на дребно. Ограничените технически възможности на предприятието със значително въздействие върху пазара биха се отразили пряко и негативно върху конкурентните предприятия. Евентуален отказ за предоставяне на физическо съвместно разполагане и случаите на забавено удовлетворяване на заявките поради липса на технически и физически възможности се явяват висока бариера за алтернативните предприятия за навлизане на пазара.

Друга необходима услуга, която БТК е длъжно да предоставя във връзка със самостоятелното и съвместно ползване на достъп до абонатна линия и до междинна точка от абонатна линия, е осигуряването на пренос (backhaul) при необвързан достъп. Поради наличието на високи бариери за навлизане на пазара, свързани с изградената от БТК физическа мрежова инфраструктура, включително пасивна инфраструктура, на конкурентите и на новонавлизащите участници на вертикално свързаните пазари на дребно следва да бъдат осигурени достатъчно алтернативи за ползване на тази услуга, за да могат да достигнат до собствените си мрежи при използване на необвързан достъп до абонатна линия. Предложените от КРС специфични задължения на разглеждания пазар - (използване на подземната канална мрежа на БТК за разполагане на собствени кабели (включително влакнесто оптични) и използване на тъмно влакно, както и използване на линии под наем в съответствие с действащото към момента задължение на историческото предприятие на съответните пазари), осигуряват редица алтернативни възможности на предприятието, ползващо достъп, да изгради свързването до своите съоръжения, разположени извън помещенията на БТК. В съответствие с развитието на мрежите им, всеки от алтернативните участници на вертикално свързаните пазари на дребно може да избере използването на най-подходящата за него възможност за организиране на пренос (backhaul) на ползвания необвързан достъп до абонатна линия до собствената си мрежа. Освен това, осигуряването с регулаторни мерки на достатъчно алтернативни възможности ще ограничи обхвата на отказите на БТК, основаващи се на липса на техническа и физическа възможност.

Достъпът до операционни поддържащи системи (OSS – operational support systems) или подобни софтуерни системи на предприятието със значително въздействие върху пазара може да бъде необходим за целите на организирането и поддържането на

---

[108] *Дефиницията е основана на определението за managed (virtual) collocation, включено в документ „Принципи на прилагането и най-добра практика по отношение необвързания достъп до абонатна линия" на Групата на независимите регулатори, публикуван на страницата на КРС* http://www.crc.bg/files/_bg/PIBs_on_LLU_bg.pdf

услугата. Този достъп би улеснил алтернативните предприятия при изготвяне на заявките, в процеса на самото заявяване на услугите, както и в процеса на тяхното предоставяне, включително при подаване на искания за ремонт, при таксуването на ползваните услуги и др. Както бе изтъкнато, един от неценовите конкурентни проблеми е непредоставянето на информация по отношение на местата, в които е възможно ползването на необвързан достъп до абонатна линия. От тази гледна точка, КРС счита, че неговото преодоляване е възможно с налагане на задължение за предоставяне на алтернативните предприятия на оторизиран онлайн достъп до налични бази данни със съответна информация за адресите на сградите с главен репартитор или еквивалентно съоръжение; за броя и адресите на кабелните разпределителни шкафове (КРШ) и/или на други съоръжения в междинни точки от абонатната линия, обслужвани от всеки главен репартитор или еквивалентно съоръжение в мрежата; за броя на активни и неактивни абонатни линии, включително ползвани от други предприятия по договори за необвързан достъп, както и за броя на линиите по подадени заявки за необвързан достъп до абонатна линия, които са в процес на обработка; и за наличните възможности за ползване на съвместно разполагане, както в сгради и технологични помещения на БТК, така и в съоръжения, разположени в междинни точки на абонатна линия. С оглед осигуряване на достъп до свои информационни системи или бази данни, БТК трябва да предостави на предприятията, искащи достъп, технически спецификации, относно интерфейса за достъп до собствените си информационни системи.

На основание чл. 174, ал. 2 от ЗЕС, КРС има правомощия да определи изисквания, свързани с предоставянето на достъп. КРС счита, че с продължаване на мярката за изготвяне и публикуване на Типово предложение ще се осигури възможност на регулатора да определи, вследствие и на обществено обсъждане, специфични правила и процедури за изпълнение на посочените задължения с оглед развитието на конкуренцията. От друга страна, КРС счита за необходимо още при налагането на настоящите мерки, свързани с осигуряване на достъп, да определи задължения за БТК, както следва:

БТК се задължава да осигури възможност на заинтересованите предприятия за ползване на услуги на едро при ценови и неценови условия и при срокове, които кореспондират с условията за предоставяне на услугите на дребно, предлагани от БТК. Услугите на дребно могат да се предлагат на крайните потребители най-рано един месец след осигуряване на възможност за ползване на съответните услуги на едро от заинтересованите предприятия при условия, осигуряващи възможност за ефективна конкуренция. В процедурата по одобряване на измененията в условията на едро, БТК следва да внесе в Комисията и предложението за изменение в условията на дребно.

БТК се задължава да уведомява писмено и мотивирано предприятията, с които води преговори за сключване на договор и предоставяне на необвързан достъп до абонатната линия и/или за предоставяне на услуги, регламентирани във вече сключен договор за достъп до абонатна линия, когато не може да сключи договора и/или да предостави услугата в срока и при условията, определени респективно в действащата нормативна уредба, Типовото предложение за необвързан достъп до абонатна линия и/или сключения договор.

БТК се задължава да предоставя информация за местата, в които предоставя достъп и за които се предвиждат промени и реконфигурации в мрежата, включително и планирано преустановяване на услугата, като предоставя тази информация на заинтересованите предприятия най-малко една година преди реалната промяна или закриване на места за достъп.

БТК се задължава да продължи предоставянето на услуги за необвързан достъп до абонатна линия и до междинна точка от абонатна линия в случаи на закриване и преместване на места с вече предоставен достъп на други предприятия. Заедно с уведомлението за закриване и преместване на места за достъп БТК следва да предложи и алтернативна възможност на достъп. В случай, че промяната се реализира в рамките на минималния срок на договора, заинтересованото предприятие не дължи плащане на цената за откриване на новата точка на достъп. Условията и процедурите за изпълнение на това задължение следва да бъдат включени в обхвата на Типовото предложение за необвързан достъп.

Задължението за предварително информиране при планирана промяна, както и за осигуряване на достъп след извършване на промяната, ще осигурят на алтернативните предприятия предвидимост в използването на необвързан достъп до абонатна линия, защита на техните инвестиции и защита срещу прекратяване на предоставянето на достъпа от страна на БТК по причини, свързани с развитието на мрежата му.

Съгласно параграф 39 от Препоръката на Европейската комисия относно регулирания достъп до мрежи за достъп от следващо поколение (NGA) от 2010 г., наложените специфични задължения на предприятието със значително въздействие на пазара на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на пазара на широколентов достъп на едро, следва да се прилагат и при промени в архитектурата на съществуващата мрежа и технологиите. Изключение се допуска, само ако между предприятието със значително въздействие на пазара и алтернативните предприятия, които в момента се възползват от достъпа до мрежата на предприятието със значително въздействие на пазара, е постигнато споразумение, което урежда прехода при промяна в мрежата на предприятието, задължено да предоставя достъп. При липса на такова споразумение, националните регулаторни органи следва да гарантират, че алтернативните предприятия са уведомени не по-късно от пет години (като при необходимост вземат предвид националните особености) преди извеждането от експлоатация на точки за реализиране на необвързан достъп. Този период може да бъде по-кратък от пет години, ако е осигурен напълно равностоен достъп.

Посоченият по-горе параграф указва условията, при които се уреждат отношенията между предприятията при промени в топологията на мрежата на историческото предприятие. Тази разпоредба защитава правата на алтернативните предприятия в случаите на промяна на използваните технологии в мрежата за достъп от историческото предприятие, като срокът от пет години е съгласуван със стандартния период на инвестиране в необвързан достъп до абонатни линии или необвързан достъп до междинна точка от абонатната линия.

Към момента няма постигнати споразумения между БТК и алтернативните предприятия, които уреждат условията за преход при промяна в архитектурата на съществуващата мрежа и технологиите. В тази връзка КРС счита за необходимо да бъде гарантирано изпълнението на наложените специфични задължения по начин, който ще осигури ефективен преход. За осъществяването на самостоятелен или съвместен необвързан достъп до абонатни линии алтернативните предприятия следва да направят сериозни инвестиции в своята мрежа, при което промяната на условията за достъп в кратки срокове (в сравнение със стандартния период за възвръщане на инвестициите), би довела до значителни вреди за алтернативните предприятия. При миграция към мрежа за достъп от ново поколение (NGA) на историческото предприятие, свързаността от сградата на същото до междинна точка от абонатната линия се осъществява

посредством оптично влакно, а главния репартитор (MDF) се измества от локалната централа в уличен шкаф (MSAN), при което следва да бъдат осигурени напълно равностойни условия за използване на уличния шкаф, в който следва да бъде разположена точката за достъп.

С настоящото решение, на БТК се налага задължение за предварително уведомяване при промяна в точките на достъп, най-малко една година преди промяната.

КРС счита, че срок от пет години за предварително уведомяване е неприложим на разглеждания пазар. Предварителното уведомяване има за цел да даде възможност на алтернативните предприятия да предвидят и извършат необходимите промени в мрежите, като до изтичане на преходния период предоставеният им достъп следва да бъда запазен. По-конкретно, това означава, че за период от 5 години БТК не следва да закрива предоставените точки за достъп. В проекта, поставен за обсъждане с решение № 767 от 23.07.2009 г. КРС бе предвидила задължение за БТК да осигурява, при техническа и физическа възможност, достъп в точки, различни от местата, в които дружеството предоставя услуги на собствени абонати. В становището на БТК по тази проекто-мярка се посочва, че е налице физическа и техническа невъзможност да се запази достъпът на алтернативни предприятия в точки, различни от тези, които БТК предоставя услуги на собствени абонати. Също така, БТК посочва, че за да бъде запазен достъпът в тези точки следва да бъдат извършени допълнителни инвестиции, които не могат да бъдат възвърнати.

КРС възприема това становище на БТК. В тази връзка, КРС приема, че определянето на срок от пет години, в рамките на който следва да бъде запазен предоставения достъп, се явява непропорционална мярка и може да засегне равитието на мрежата на БТК. КРС счита за подходящо да се приложи алтернативния подход, предвиден в Препоръката, а именно, прилагане на по-кратък срок за уведомяване и задължение за осигуряване на алтернативен достъп. Също така, ако промяната се извършва в минималния срок на договора, то заинтересованото предприятие не следва да дължи плащане на цената за откриване на новата точка на достъп.

По отношение правилата, приложими в минималния срок на договора, КРС счита задължението за обосновано по следните аргументи:

КРС счита, че двете страни по договора следва да имат еднакви права и задължения. При прекратяване на договора в минималния срок алтернативното предприятие дължи неустойка. Тази клауза е включена с цел защита на инвестициите, направени от БТК. В случай на промяна на топологията на мрежата за достъп на БТК, при която се закрива точката на достъп на алтернативно предприятие (закриване на точка на достъп в локална централа на БТК) и в случай на промяна на технологията за достъп посредством въвеждането на влакнесто-оптични технологии за достъп (FTTC, FTTB, FTTH), се засягат вече направените инвестиции от алтернативните предприятия. За осъществяването на самостоятелен или съвместен необвързан достъп, алтернативното предприятие заплаща цена за откриване на точка на достъп. В тази връзка, не би следвало да се заплаща отново цена за откриване на достъпа, когато в минималния срок на договора се прави закриване или преместване на вече предоставената точка на достъп във връзка с развитието на мрежата на историческото предприятие.

Предвид посоченото, историческото предприятие следва да осигури равностойни условия за достъп, с цел продължаване на предоставянето на съответните услуги на едро (необвързан достъп до абонатни линии и необвързан достъп до

междинна точка от абонатната линия). По този начин се осигурява равнопоставеност на страните по сключения договор при изпълнение на поетите от тях ангажименти. Също така, се осигурява ефективно изпълнение на задължението за достъп.

БТК се задължава да разработи и включи в Типовото предложение за необвързан достъп условия за преход (миграция) на предприятията от ползване на услуги за отдаване на абонатна линия под наем на едро и за ползване на широколентов достъп на едро към ползване на необвързан достъп до абонатна линия. КРС счита, че по този начин на алтернативните предприятия ще бъде осигурен прозрачен преход в ползването на предоставяните услуги от предприятието със значително въздействие върху съответните пазари, в процеса на тяхното изкачване по стълбата на инвестициите.

БТК се задължава на всеки шест месеца да предоставя на КРС информация за технологичното развитие на мрежата, свързано с прехода към мрежа от следващо поколение (New Generation Network), включително по отношение на изграждането на оптична абонатна мрежа от следващо поколение (New Generation Access). Информацията, включително предоставена в електронен формат, следва да съдържа планирана и/или реализирана подмяна или инсталиране на нови мрежови и линийни съоръжения, преместване и закриване на местоположението на съществуващи мрежови съоръжения, както и описание на промените по отношение на използваните в мрежата протоколи, включително за сигнализация. В информацията следва да се включва конкретно посочване на географската карта на Република България на местата на реализираните промени и диаграми, описващи в пълна степен на подробност функционалността на мрежата. Информацията ще се предоставя във формат и ниво на подробност, определен от комисията след консултации с БТК. Редовното получаване от КРС на посочената по-горе информация е условие за текущо следене на развитието на мрежата на БТК с оглед осъществяване на контрол по изпълнение на наложеното задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения в съответствие с целите за създаване на условия за развитие на конкуренцията и в подкрепа на интересите на потребителите.

Предвид факта, че задължението за необвързан достъп до мрежата на БТК е задължение, което е наложено на предприятието по реда на ЗД (отм.), КРС не счита, че продължаването на неговото действие би създало значителни затруднения за дружеството. Определените от КРС изисквания, свързани с предоставянето на достъп, са обосновани от гледна точка установените конкурентни проблеми и пазарното положение на БТК. Задълженията за предварително предоставяне на информация за планирани промени в мрежата, както и относно осигуряването на преход при планирани промени е необходимо условие, за да се постигне ефективност на наложените задължения. От съществено значение за контрола върху ефективното изпълнение на наложените задължения е предоставянето на информация на КРС за развитието на мрежата.

5.4.2. Задължение за равнопоставеност при предоставяне на необвързан достъп до абонатната линия

Съгласно чл. 168 от ЗЕС, задължението за осигуряване на равнопоставеност обхваща предоставяне на равностойни условия при сходни обстоятелства на други предприятия, предоставящи еквивалентни електронни съобщителни услуги, както и предоставяне на услуги и информация при същите условия и качество като тези, предлагани от предприятието на свързаните с него лица и на предприятията, с които вече е сключен договор.

БТК, в качеството си на предприятие със значително въздействие върху пазара на фиксирани обществени телефонни мрежи и предоставяне на фиксирани гласови телефонни услуги чрез тях, има наложено задължение за равнопоставеност при предоставянето на необвързан достъп до абонатната линия по реда на ЗД (отм.).

Изводите от настоящия анализ сочат, че като вертикално интегрирано предприятие за БТК са налице мотиви да предоставя достъпа до услугите, осигуряващи реализацията на необвързания достъп, при условия на неравнопоставеност, с оглед на по-благоприятно третиране на собствената дейност на предприятието на свързания пазар на дребно, в сравнение с условията, при които предоставя на конкурентните предприятия услугите на едро, които са основата за конкуренция на свързания пазар на дребно. При отчитане на горното КРС счита, че евентуалната отмяна на задължението за равнопоставеност би се отразила негативно върху развитието на конкуренцията на свързания пазар на дребно, тъй като с отмяна на посоченото задължение ще се премахнат и ограниченията пред предприятието със значително въздействие върху пазара на едро за прехвърляне на пазарна сила от пазара на едро към пазара на дребно, което от своя страна може да доведе до намаляване на конкурентоспособността на алтернативните предприятия. Като взема предвид конкурентните проблеми, свързани с условията за осигуряване на достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения, както и законовите изисквания за предоставяне на достъп от страна на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар, КРС счита за подходящо и пропорционално да продължи действието на задължението за равнопоставеност. Като отчита, че за БТК са налице стимули за пазарно поведение, насочено към дискриминиране на конкурентите, КРС счита, че задължението за равнопоставеност следва да включва:

- предоставянето на необвързан достъп до абонатната линия се осъществява при равностойни условия за сходни обстоятелства, при които вече е предоставен необвързан достъп на други предприятия, предоставящи еквивалентни електронни съобщителни услуги, включително и на свързани лица;

- предоставянето на услуги и информация на предприятие, искащо необвързан достъп до абонатната линия, се осъществява при същите ценови и неценови условия, както и качество, като тези, ползвани от предприятието със значително въздействие върху пазара при предоставяне на собствени услуги, както и предлагани от предприятието със значително въздействие върху пазара на свързаните с него лица, както и на предприятията, с които вече е сключен договор.

Задължението за равнопоставеност, наложено самостоятелно, не би имало необходимия ефект, но в комбинация с ценовите ограничения, задълженията за достъп, за прозрачност и за изготвяне и публикуване на Типово предложение за необвързан достъп ще способства за развитие на конкуренцията на пазара на необвързания достъп до абонатната линия, разширявайки спектъра на предлаганите услуги на дребно за достъп до интернет.

Тъй като задължението за равнопоставеност продължава своето действие, то изпълнението му не би създало затруднение или допълнителни тежести за БТК. Същевременно, продължаването му би осигурило еднакви условия за конкуренция на пазара на дребно, поради което КРС смята, че ползата от продължаването му е по-голяма от тежестта, която то представлява за предприятието.

5.4.3. Задължение за прозрачност при предоставяне на необвързан достъп до абонатната линия

Съгласно чл. 167, ал. 1 от ЗЕС, задължението за прозрачност включва публикуване на определена информация като: финансови отчети, технически спецификации, характеристики на мрежата, условия и ред за предоставяне на достъп и/или взаимно свързване, начин на използване, включително цени. Съгласно Общата позиция на ГЕР, задължението за прозрачност се прилага като подходяща мярка за решаване на потенциалните конкурентни проблеми, свързани с дискриминация при ползване на информация, тактики на забавяне, обвързване, прекомерни и неоправдани изисквания, дискриминация по отношение на качеството и стратегическо планиране на продуктовите характеристики.

Съгласно § 7 от ЗЕС за БТК е налице задължение за прозрачност. По реда на ЗД (отм.) на предприятието е наложено задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за необвързан достъп, с оглед осигуряване на заинтересованите предприятия на достъп до информация и спецификации, необходими за осъществяване на необвързан достъп. В тази връзка и предвид установените при анализа на съответния пазар потенциални конкурентни проблеми, КРС счита, че задължението за прозрачност на БТК следва да бъде продължено. Като отчита, че чрез задължението за прозрачност като подходяща мярка се гарантира недопускане на част от потенциалните конкурентни проблеми, КРС счита, че евентуалното отменяне на задължението би могло да доведе до условия за създаване на дискриминация по отношение на качеството, прекомерни и неоправдани изисквания и стратегическо планиране по отношение на продукта.

Съгласно чл. 176 от ЗЕС, предприятието, на което е наложено задължение за предоставяне на необвързан достъп, следва да публикува Типово предложение. С публикуването на Типово предложение се осигурява прозрачност в условията за реализиране на необвързания достъп. В същото време, КРС счита, че определена информация следва да бъде поставена от БТК на интернет страницата на дружеството с оглед осъществяване на контрол върху качеството на предоставяните услуги. Такава информация не регламентира конкретни условия за предоставянето на необвързан достъп и в тази връзка нейното място не е в Типовото предложение.

Предвид изложеното КРС счита, че задължението за прозрачност на БТК следва да бъде продължено и се изразява в задължение за публикуване на информация на интернет страницата на предприятието, както следва:

- средни срокове за предоставяне на необвързан достъп до абонатната линия на алтернативните предприятия и средни срокове за предоставянето на съответните услуги от БТК на собствени абонати.
- общ брой заявки за предоставяне на услуги за предоставяне на необвързан достъп, в това число информация и за:
  - брой удовлетворени заявки;
  - брой неудовлетворени заявки.
- средно време за отстраняване повреди при осъществяване на необвързан достъп до абонатната линия и за отстраняване на повреди на собствени абонати.

Посочената информация се публикува съобразно изискванията на КРС и следва да се актуализира веднъж на три месеца. Информацията следва да се актуализира и при дадени от комисията указания, на основание чл. 167, ал. 2 от ЗЕС в случай, че са дадени указания относно степента на подробност на публикуваната информация.

КРС счита, че БТК следва да бъде задължено да публикува и актуализира на официалната си страница в интернет действащите цени за предоставяне на необвързан достъп, включително цени и условия, приложими към собствените услуги, услугите, предоставяни на свързани лица на свързания пазар на дребно или на други свързани пазари на едро. Посочената информация следва да се представя и писмено на КРС в сроковете за нейното публикуване.

КРС счита, че на БТК следва да се наложи и задължение да публикува и да актуализира на официалната си страница в интернет финансови отчети (отчет за доходите, баланс), в срокове съобразно разпоредбите на Закона за счетоводството и да предоставя, при поискване от КРС отчет за промените в собствения капитал, отчет за паричните потоци и приложенията към финансовия отчет.

Въз основа на горното КРС счита, че посочените задължения, ведно със задължението за изготвяне и публикуване на Типово предложение, ще осигурят възможност за предвидимост и прозрачност на условията за предоставяне на необвързан достъп. Наложените задължения са пропорционални, тъй като ползите от прилагането им се изразяват в осигуряване на възможност за навлизане на пазара, стимулиране на ефективното използване на съществуващата инфраструктура и съответно подобряване на конкурентната среда.

5.4.4. Задължение за публикуване на Типово предложение за необвързан достъп до абонатна линия

Съгласно § 7 от ЗЕС за БТК е налице задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за необвързан достъп. Както бе посочено по-горе, съгласно чл. 176 от ЗЕС предприятието, на което е наложено задължение за предоставяне на необвързан достъп, следва да публикува Типово предложение. КРС счита, че за ефективното изпълнение на задължението за предоставяне на необвързан достъп до абонатната линия е необходимо изготвяне и публикуване на Типово предложение за необвързан достъп от предприятието със значително въздействие върху пазара. В тази връзка, КРС продължава действието на задължението за изготвяне на типово предложение, наложено на БТК по отменения ЗД. Изхождайки от принципа за пропорционалност, предварителното одобряване на условията за необвързан достъп от страна на регулатора са гаранция за постигане на подходящи условия за развитие на конкуренцията. Задължението за изготвяне и публикуване на Типово предложение, заедно със задълженията за прозрачност и равнопоставеност, е подходяща и пропорционална мярка, която ще спомогне преодоляването на потенциалните конкурентни проблеми, свързани с отказ от достъп, дискриминация при ползване на информация, тактики на забавяне и обвързване на услуги. Тъй като съдържанието на Типовото предложение е регламентирано в чл. 176, ал. 2 от ЗЕС като неизчерпателно, то КРС счита, че е необходимо да определи минималното съдържание на Типовото предложение за необвързан достъп, както следва:

1. Описание на услугите, които се предоставят (описанието следва да включва и мрежови елементи):

а) самостоятелно ползване на достъп до абонатна линия, включително до неактивна абонатна линия;

б) съвместно ползване на достъп до абонатна линия;

в) ползване на достъп до междинна точка от абонатна линия, включително самостоятелно ползване на достъп до междинна точка от неактивна абонатна линия;

г) пренос (backhaul) при необвързан достъп, включително предоставяне на тъмно влакно;

д) физическо съвместно разполагане;

е) дистанционно съвместно разполагане;

ж) виртуално съвместно разполагане.

2. Условия за необвързан достъп до абонатна линия и до междинна точка от абонатна линия , както и за свързаните с тях услуги за съвместно разполагане и пренос (backhaul) при необвързан достъп:

а) информация за местата, в които се помещава главен репартитор или еквивалентно съоръжение в мрежата, както и адреси на кабелни разпределителни шкафове или на съоръжения, разположени в други междинни точки от абонатната линия, обслужвани от всеки главен репартитор или еквивалентно съоръжение в мрежата; информацията може да се предоставя само на заинтересовани лица с оглед гарантиране сигурността на мрежата;

б) информация за наличие на активни и неактивни абонатни линии, обслужвани от всеки главен репартитор или еквивалентно съоръжение, включително ползвани от други предприятия по договори за необвързан достъп, както и брой на линиите по подадени заявки за необвързан достъп до абонатна линия, които са в процес на обработка;

в) технически условия, свързани с достъпа и използването на услугите за достъп до абонатна линия, включително технически характеристики на абонатната линия и, при необходимост, на използваните мрежови съоръжения, включително приложими стандарти, технически спецификации и изисквания, интерфейси; условия за резервиране на минимален капацитет;

г) условия, предоставяне на информация и процедура за промяна в предоставянето на услуги за необвързан достъп до абонатна линия, свързани с миграция на местата за предоставяне на необвързан достъп до абонатна линия и до междинна точка от абонатна линия (планирано откриване на нови места, преместване или закриване на съществуващи места).

д) условия за преход (миграция) на предприятията от ползване на услуги за отдаване на абонатна линия под наем на едро и за ползване на широколентов достъп на едро към ползване на необвързан достъп до абонатна линия.

е) информация за адреси на местата, в които е възможно физическо съвместно разполагане – сгради с главен репартитор или еквивалентно съоръжение, кабелни разпределителни шкафове или мрежови съоръжения, разположени в други междинни точки от абонатната линия, включително информация за предлаганото свободно пространство за физическо разполагане; информацията може да се предоставя само на заинтересовани лица с оглед гарантиране сигурността на мрежата;

ж) информация за адреси на местата, в които съществуват възможности за виртуално съвместно разполагане, включително в кабелни разпределителни шкафове или мрежови съоръжения, разположени в други междинни точки на абонатната линия;

з) условия за предоставяне на информация за наличие на тъмни влакна в заявеното или в алтернативно трасе на подземната канална мрежа при липса на физическа и техническа възможност за достъп в заявено трасе или на алтернативни

трасета в подземната канална мрежа; информацията може да се предоставя само на заинтересовани лица с оглед гарантиране сигурността на мрежата;

и) характеристики и технически ограничения за съоръженията, които могат да бъдат съвместно разположени;

к) мерки за сигурност;

л) условия за допускане на служители на конкурентни предприятия в местата, в които е възможно физическо съвместно разполагане;

м) стандарти за безопасност;

н) правила за разпределяне на пространството, когато то е ограничено;

о) условия за проверка от конкурентни предприятия на местата, в които е възможно физическо съвместно разполагане, или на местата, където е отказано физическо и/или дистанционно, и/или виртуално съвместно разполагане, и/или тъмно влакно, поради липса на физическа и техническа възможност.

3. Условия за достъп до обслужващи операционни системи, както и до информационни системи или бази данни за предварителни заявки, предоставяне, заявяване, обслужване, искания за ремонт и таксуване, включително условия за предоставяне на оторизиран онлайн достъп на заинтересованите предприятия до налични бази данни за:

а) сградите с главен репартитор или еквивалентно съоръжение, както и за наличното свободно пространство в тях за физическо и/или дистанционно и/или виртуално съвместно разполагане;

б) брой и адреси на кабелни разпределителни шкафове (КРШ) и/или на други съоръжения в междинни точки от абонатната линия, в които се предоставя услугата „необвързан достъп до междинна точка от абонатна линия”, обслужвани от всеки главен репартитор или еквивалентно съоръжение в мрежата, както и за наличното свободно пространство в тях за физическо и/или виртуално съвместно разполагане;

в) активни и неактивни абонатни линии, включително ползвани от други предприятия по договори за необвързан достъп, както и брой на линиите по подадени заявки за необвързан достъп до абонатна линия, които са в процес на обработка.

4. Условия за предоставяне на необвързан достъп до абонатна линия и до междинна точка от абонатна линия, както и до свързаните с тях услуги за съвместно разполагане и пренос (backhaul) при необвързан достъп:

а) срокове и условия за подаване на заявки и за отговор по тях, за всяка от услугите;

б) срокове, процедури и условия за предоставяне на услуги и оборудване;

в) условия за ограничаване и отказ при предоставяне на услугите;

г) процедури и условия за прекратяване на предоставения достъп;

д) споразумения за ниво на качеството на услугите и обслужването; стойности на относими параметри за качество на услугите и на обслужването;

е) процедури за установяване и отстраняване на повреди; срок за възстановяване на услугите и тяхното качество;

ж) цени и механизъм за калкулиране на цените за всяка от услугите. До одобряване на разходоориентирани цени на услугите БТК прилага ценовите ограничения съгласно този документ;

з) типови договорни условия, включително обезщетения при неизпълнение на задълженията по предоставяне на услугите;

и) друга относима информация, необходима за предоставяне на необвързан достъп до абонатна линия и/или до междинна точка от абонатна линия, включително за съвместно разполагане, пренос (backhaul) при необвързан достъп до абонатна линия и достъп до тъмно влакно.

Включването на други условия в Типовото предложение за необвързан достъп, различни от определеното минимално съдържание, не трябва да ограничават развитието на конкуренцията и да създават неравнопоставеност, както и да внасят неяснота при регламентиране на изискванията за необвързан достъп.

Както е посочено при описание на текущите задължения на БТК, относими към разглеждания пазар, преди приемане на настоящото решение КРС е открила процедура по разглеждане на проект за изменение в Типово предложение, внесен от БТК. Процедурата е прекратена с Решение № 121 от 21.01.2010 г. Във връзка с т. 2 от Решение № 121 от 21.01.2010 г. БТК е внесло нов проект за изменение, който има за цел да приведе типовото предложение в съответствие с Наредба № 1. Поради наличие на висящ съдебен спор, процедурата по разглеждане на този проект не е приключила.

С настоящия документ КРС продължава и изменя задължението на БТК за предоставяне на необвързан достъп. За да се постигне съответствие на типовото предложение с наложените специфични задължения на предприятието, е необходимо да бъде разгледан проект, който отразява задълженията на дружеството в цялост. В тази връзка КРС счита, че следва да бъде проведена процедура по разглеждане на изработен и внесен от БТК проект, който ще отразява в цялост нормативните изисквания и наложените специфични задължения.

Предвид посоченото, БТК се задължава да внесе изменение на Типовото предложение за необвързан достъп до абонатна линия, съобразно изискванията на настоящия документ. Този проект следва да включва относимите изменения, представени в КРС с писма вх. №.№ 04-04-75/04.02.2010 г. и 04-04-75/04.03.2010 г., в срок до един месец от получаване на решението на комисията.

КРС счита, че ползите от продължаването на задължението за изготвяне и публикуване на Типово предложение за необвързан достъп надвишават негативите, тъй като се осигурява прозрачност и предвидимост по отношение на условията и цените за предоставяне на услугите на едро, както и техните промени. Прозрачността и предвидимостта дават възможност за адекватен контрол от страна на регулатора, както и възможност на предприятията да предвиждат развитието на своята дейност, тъй като услугите на едро са пряко свързани с предоставянето на услуги на пазара на дребно.

5.4.5. Ценови ограничения при предоставяне на необвързан достъп до абонатната линия

Въз основа на разпоредбите на чл. 170 от ЗЕС за КРС е налице възможност при налагане на ценови ограничения да избере като подходяща мярка определяне на разходоориентирани цени, изчислени въз основа на система за определяне на разходите или основаващи се на нивото на цените на съпоставими пазари, на които има ефективна конкуренция.

5.4.5.1. Разделно счетоводство

По отношение на разделното счетоводство КРС отчита, че същото е текущо за БТК и е наложено на пазарите на терминиране на трафик в определено местоположение и на генериране на трафик от определено местоположение и по отношение на услугите, предоставяни на настоящия пазар, тъй като това задължение се прилага по отношение на цялостната дейност на предприятието. Съгласно принципната позиция на КРС при налагане на специфичното задължение за разделно счетоводство, съдържаща се в анализа на пазара на терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи регулаторът счита, че не е необходимо изрично да се налага задължение за разработване, въвеждане и поддържане на разделно счетоводство на пазара на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение.

5.4.5.2. Разходоориентирани цени на услугите за необвързан достъп

Както е посочено в текущите задължения на БТК, предприятието има задължение за прилагане на разходоориентирани цени за необвързан достъп, изчислени въз основа на система за определяне на разходите (Системата), одобрена от КРС през 2004 г.[109] и изменена през 2008 г.[110] Системата се базира на настоящи стойности[111], като използва разходите за дейността според счетоводните (историческите) данни[112] и амортизационни разходи, основани на настояща стойност, като ползва методология на пълно[113] разпределение на разходите по услуги въз основа на дейността, която ги е породила[114].

Отчитайки потенциалните възможности за развитие на конкуренцията при предоставяне на услуги на дребно, базиращи се на необвързания достъп, КРС счита, че евентуалната отмяна на мярката би ограничила възможностите за насърчаване на конкуренцията и би довела до липса на прозрачност и предвидимост по отношение на цените на БТК за услугите, описани в Типовото предложение за необвързан достъп на БТК.

Същевременно КРС отчита, че разходоориентираните цени на БТК се изчисляват въз основа на Системата, която не е одитирана от независим одитор. Предвид опита на регулаторните органи в държавите-членки, КРС отчита, че система, базирана на историческите разходи, с изключение на разходите за амортизация, не се прилага в повечето държави-членки на ЕС. Данните за прилагане на системи за определяне на разходите са обобщени в долната таблица.

---

[109] *Решение на КРС № 1049/15.04.2004 г.*
[110] *Решение на КРС № 158/28.02.2008 г., с което КРС одобрява измененията в Системата и изиска от БТК резултатите по одобрената система за 2006 г и 2007 г.*
[111] *Терминът за разходната база при настояща стойност е Current cost accounting (CCA).*
[112] *Терминът за разпределяне на вече извършени разходи е Top-down.*
[113] *Терминът за стандарта за разпределение е Fully distributed costs.*
[114] *Терминът за метода на разпределение е Activity based costing.*

Съответен пазар	Брой държави, прилагащи ценови контрол и/или системи за определяне на разходите	Най-често прилаган начин за оценка на активите	Най-често използвана разходна методология	Най-често използван метод за ценови контрол
Пазар 4 необвързан достъп до абонатна линия	26	62% настояща стойност (CCA)	54% LRIC/LRAIC[115] 38% FDC	85% разходоориентирани цени

***Източник**: ERG Report (09) 41 Regulatory Accounting in Practice October 2009*[116]

Таблица 14

Според най-актуалните данни[117], съдържащи в проекта на доклад относно практическото прилагане на регулаторното счетоводство през 2010 г., изготвен от органа на европейските регулатори в областта на електронните съобщения (ОЕРЕС), се сочи, че през 2010 г. 16 от 22 държави прилагат настоящата стойност при оценка на разходите, като се подчертава, че промяната на разходната база (от исторически разходи (HCA) на текущи разходи (CCA)) е от особено значение за този пазар. Изтъква се, че очакваното намаление в реално изражение на стойността на активите, който обикновено се наблюдава в други пазари, при приемането на CCA разходната база, където поради развитието на техническия прогрес намаляват разходите за оборудване, такова намаление не е задължително да се наблюдава на пазара на необвързан достъп, тъй като най-висок дял от общите разходи за този пазар се поражда от разходите за канална мрежа. Последната има много дълъг икономически живот и оборудване, върху което развитието на техническия прогрес не намира широко отражение. От една страна, КРС отчита, че и към настоящия момент активите на БТК се оценяват по настояща стойност в одобрената от КРС система за определяне на разходите. От друга страна, както е посочено в проекта на доклад на ОЕРЕС, използването на настоящата стойност може да бъде от значение в момента на въвеждане на влакнестооптични мрежи за достъп и може да изпрати по-добре инвестиционните сигнали за насърчаване на конкуренция на основа на инфраструктурата, както и инвестициите в инфраструктура. В тази връзка КРС счита, че оценката на разходите на ефективен оператор на разглеждания пазар следва да се основава на настоящата стойност, като при разпределението им да се използва методологията Long Run Incremental Cost - LRIC (дългосрочни разходи за предоставяне на една допълнителна единица (инкремент/прираст) от дадена услуга).

Въз основа на посоченото, както и с оглед на създаване на предвидими условия, в които конкурентните предприятия да могат да планират своите инвестиции, КРС счита, че текущото задължение за прилагане на разходоориентирани цени на услугите следва да бъде продължено.

КРС намира, че посочената мярка е пропорционална на установените конкурентни проблеми и не е свързана с допълнителни финансови тежести за предприятието.

---

[115] *Методологии при които постоянните разходи (разходите, които не зависят от обема на предоставяните услуги) се разглеждат като дългосрочни. LRAIC – дългосрочни среднопретеглени разходи за предоставяне на една допълнителна единица (инкремент/прираст) включва разходите за всички услуги предоставени чрез една допълнителна единица.*

[116] *http://www.erg.eu.int/doc/publications/2009/erg_09_41_regulatory_accounting_report_in_practice_2009_final.pdf*

[117] *Данните са предоставени от 22 държави-членки за периода 2007–2010 г.,*

Ценови контрол и ограничения върху цените на съществуващите услуги за предоставяне на необвързан достъп до абонатна линия

Както вече беше посочено по-горе, с Решение № 1459 от 11 юли 2006 г. за одобряване на Типовото предложение за необвързан достъп на БТК, КРС определи таван на цените за срок от 6 месеца. Следва да се отбележи, че БТК доброволно намали цените за месечен абонамент през 2008 г. и през 2009 г. Видно от долните графики, към настоящия момент, цените за месечен абонамент за самостоятелно и съвместно ползване при необвързан достъп в България са съпоставими с тези на държавите-членки на Общността.

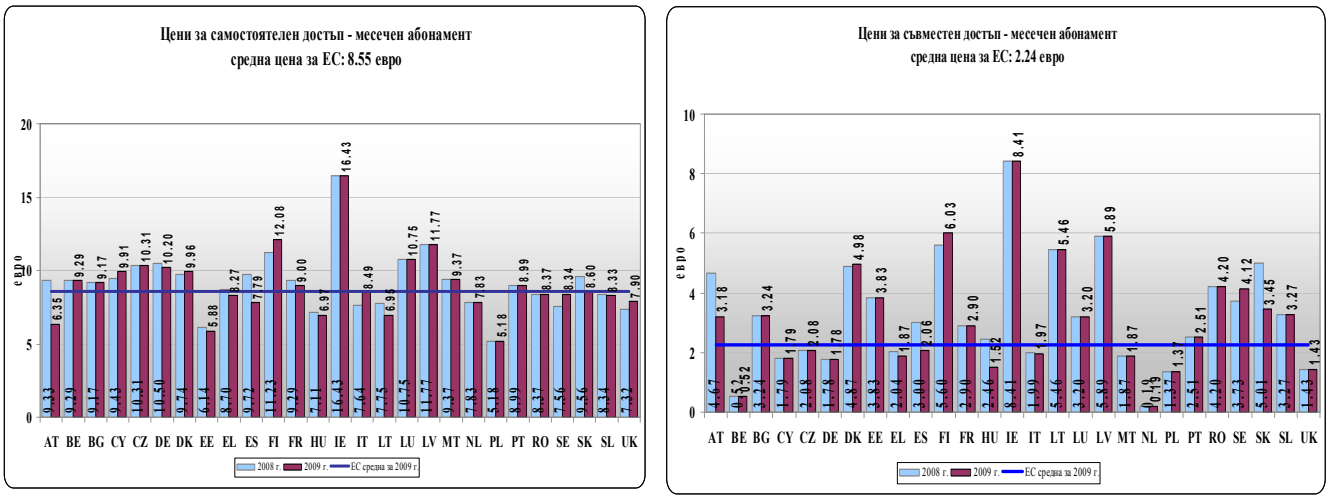

***Източник**:15-ти доклад на ЕК за напредъка на единния европейски пазар на електронни съобщения през 2009 година*

Фигура 34

Сравнението[118] между еднократните цени за самостоятелен и съвместен достъп до съществуващ чифт на държавите-членки сочи, че те варират в широки граници, предвид националните особености. Според данните най-ниската еднократна цена за самостоятелен достъп до абонатна линия е тази прилагана от Полша, възлизаща на приблизително[119] 14 евро, а най-високата е прилаганата от Малта – 59,89 евро. Вариацията на еднократните цени при съвместен достъп е още по-широка в зависимост от това дали монтирането на сплитера се извършва от историческото предприятие или от конкурентното такова. В допълнение, някои от държавите-членки прилагат и месечна такса за ползване на сплитера при съвместния достъп до абонатна линия. При отчитане на горното, към настоящия момент, прилаганите от БТК еднократни цени за самостоятелен и съвместен необвързан достъп са сред най-ниските в Общността, като в сравнение с еднократните цени на съседните държави (Гърция, Румъния, Македония) по-ниски са само еднократните цени в Румъния.

Като отчита времето, необходимо за ефективно прилагане на разходоориентирани цени, изчислени въз основа на система за определяне на разходите на ефективен оператор, КРС счита, че до въвеждане на такава система, задължението за разходоориентираност се изпълнява въз основа на действащата към момента система за определяне на разходите на БТК. Тъй като към настоящия момент БТК не е изпълнила

[118] *По оперативни данни от въпросник на германския регулатор BnetzA.*
[119] *В зависимост от колебанията на валутния курс*

задължението си да докаже разходоориентираност на цените по действащата система, то КРС налага като ценови ограничения, цените по действащото Типово предложение за необвързан достъп, с изключение на цените за месечен абонамент по отношение на които определя ценови таван, равен на направеното от БТК доброволно намаление цените за месечен абонамент през 2009 г., както следва:

Свързване на усукана медна двойка	Самостоятелно ползване	Съвместно ползване
Месечен абонамент на чифт	до 14,50 лв.	до 4,90 лв.

Забележка: Цените са без ДДС

Таблица 15

КРС запазва правото си да преразгледа наложените ценови ограничения, с оглед възможни промени на Типовото предложение за необвързан достъп на БТК. КРС счита, че цените на услуги, които предприятието не е предоставяло, но за които има наложено задължение за предоставяне, следва да бъдат определени допълнително, предвид условията, при които тези услуги биха били предоставяни.

5.4.6. Задължение за достъп до и ползване на помещения, съоръжения и кули

При извършения анализ КРС установи, че вследствие на извършената прехвърлителна сделка, съществена част от инфраструктурата на БТК, която е била предмет на съвместно ползване, е преминала към „НУРТС България" ЕАД.

Налагането или продължаването на специфични задължения е свързано с необходимостта от преодоляване на определени конкурентни проблеми. Като се има предвид, че към момента притежаваната от БТК пасивна инфраструктура (с изключение на подземната канална мрежа) не може да бъде определена като трудна за дублиране, то комисията счита, че идентифицираните конкурентни проблеми на съответния пазар не са относими към предоставянето на достъп до и ползване на помещения, съоръжения и кули от страна на БТК. В тази връзка КРС е на мнение, че по отношение на БТК не следва да се продължи действието на наложеното задължение за предоставяне на достъп до помещения, съоръжения и кули.

КРС отчита обстоятелството, че към настоящия момент все още може да има сключени и действащи договори за съвместно ползване, по които страна е БТК. В тази връзка КРС счита, че следва да бъде определен преходен период от шест месеца, в рамките на който страните следва да уредят взаимоотношенията си във връзка с реализиране на съвместното ползване. До изтичане на този срок БТК няма право да прекратява сключените договори, както и да изменя условията, спрямо одобрените от КРС Общи условия за съвместно ползване на помещения, съоръжения и кули, освен при постигане на договореност между страните.

5.4.7. Задължение за достъп до и ползване на пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа)

Необходимостта от продължаването на задължението за достъп до пасивната инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК произтича от заключенията на извършения анализ на пазара на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение. Видно от анализа, БТК е определено като предприятие със значително въздействие върху този пазар. Доколкото достъпът до пасивна

инфраструктура е съществено условие за осигуряване на ефективна конкуренция на свързаните пазари на дребно, КРС счита, че чрез задължението за достъп до пасивната инфраструктура ще се даде възможност на алтернативните предприятия, които имат интерес да изграждат свои мрежи, да ползват, при техническа възможност и наличие на капацитет, вече изградената инфраструктура на БТК. От една страна, съгласно чл. 286, ал. 1 от ЗЕС, кабелните електронни съобщителни мрежи се изграждат подземно и чрез този достъп се осигурява възможност останалите участници на пазара да изграждат мрежите си в съответствие с изискванията на ЗЕС. От друга страна, предприятията, предоставящи гласова телефонна услуга, също използват за изграждане на мрежите си елементи от пасивната инфраструктура на БТК. В тази връзка, продължаването на задължението за достъп до пасивна инфраструктура ще гарантира възможността да се използва инфраструктурата на БТК и, по този начин, ще се стимулира развитието на мрежовата конкуренция, като се създадат условия за разгръщането и на мрежи за достъп от следващо поколение (Next Generation Access Networks).

В допълнение, КРС счита, че при липса на регулаторна намеса е възможно БТК да откаже достъп, да налага едностранно условия за реализиране на достъпа до пасивната инфраструктура и да определя допълнителни технически изисквания, които биха били равнозначни на отказ да предостави достъп до тази инфраструктура.

Като отчита, че БТК ще бъде мотивирано да създава пречки пред развитието на конкурентното предлагане на мрежи, КРС счита за необходимо да бъде продължено действието на наложеното задължение на БТК за достъп до пасивна инфраструктура, както и да бъде наложено задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за достъп до канална мрежа, като инструмент за намеса с оглед преодоляване на неценови и ценови антиконкурентни практики на историческото предприятие. Като се има предвид, че по силата на закона условията на Типовото предложение се изготвят от задълженото предприятие, то за БТК е налице възможност да предложи такива условия, които няма да засегнат нормалното ползване на пасивната му инфраструктура. Чрез предоставянето на информация за тези условия КРС ще има възможност да прецени какви са подходящите технически и икономически решения, които ще доведат до ефективно развитие на конкуренцията, без да се засягат неоправдано техническата и икономическата жизнеспособност на задълженото предприятие.

По отношение засягането на правата на интелектуалната собственост КРС счита, че този въпрос не е в пряка връзка с налагането на задължението за достъп и, доколкото такива проблеми могат да възникнат, тяхното уреждане следва да е предмет на индивидуалните договори за достъп до пасивната инфраструктура.

По отношение предлагането на общоевропейски услуги, КРС не намира основания, които водят до извода, че налагането на посочените по-долу задължения би се отразило негативно върху предлагането на тези услуги.

В тази връзка и като отчита идентифицираните конкурентни проблеми, КРС е на мнение, че по отношение на БТК следва да се продължи действието на наложеното задължение за предоставяне на достъп до пасивната инфраструктура, както следва:

а) запазване на предоставения, преди изменение на настоящото задължение достъп до пасивна инфраструктура, по вече сключени индивидуални договори;

б) предоставяне на достъп на други предприятия, предоставящи електронни съобщителни мрежи и/или услуги, до пасивна инфраструктура;

в) добросъвестно водене на преговори с предприятия, искащи достъп.

С оглед определяне обхвата на специфичното задължение за достъп до пасивна инфраструктура е необходимо да се посочи следното:

КРС счита, че в съответствие с принципа за технологична неутралност, наложеното специфично задължение следва да стимулира навлизането на нови технологии в електронно-съобщителния сектор, но да не ограничава възможностите на предприятията да използват технологии в съответствие с техните предпочитания и обективен избор. По тази причина, не би следвало да се налагат ограничения по отношение на технологиите, които могат да се използват в пасивната инфраструктура на БТК (например, ограничаване на предоставянето на достъпа само за влакнесто-оптични мрежи). Прилагането на такива ограничения би довело до изкривяване на конкуренцията на пазара.

На следващо място, КРС счита, че достъпът до пасивната инфраструктура на БТК не следва да се предоставя само за изграждане на абонатна мрежа.

Следва да се изтъкне, че между понятията „мрежа за достъп" и „опорна мрежа" не може да се постави ясна и твърда разграничителна линия, тъй като те имат различно съдържание в зависимост от използваната технология, което в допълнение може да варира в съответствие с въвеждането на нова архитектура на мрежата. БТК използва пасивната инфраструктура за изграждане както на абонатната, така и на опорната си мрежа. Ограничаването на достъпа на алтернативните предприятия само до изграждане на абонатна мрежа би дало на историческото предприятие преимущество както от гледна точка на ползваните икономии от мащаба, така и на времето, и би позволило на БТК да навлезе първо на пазара на дребно при въвеждането, например, на нови технологии.

В Обяснителната бележка към Препоръката за съответните пазари от 2007 г., в съответствие с концепцията на Директивата за достъп за „свързани съоръжения" (associated facilities), се изтъква, че „всяка съответна физическа инфраструктура, която е необходима за достигане до крайния потребител"[120] трябва да бъде включена в съответния пазар. В този смисъл, създаването на условия за достъп до пасивната инфраструктура би дало на алтернативните предприятия възможност през следващите две години да развиват собствени мрежи и да стават все по-малко зависими от мрежата на БТК при осигуряване на достъп до крайните потребители.

От гледна точка на изложеното, КРС счита, че БТК следва да предоставя достъп до пасивната си инфраструктура без оглед на това дали тя ще се използва за изграждане на мрежа за достъп или на опорна мрежа.

На основание чл. 174, ал. 2 от ЗЕС, КРС има правомощия да определи изисквания, свързани с предоставянето на достъп. КРС счита, че с налагане на задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура ще се осигури възможност на регулатора да определи, вследствие и на обществено обсъждане, специфични правила и процедури за изпълнение на посочените задължения с оглед развитието на конкуренцията. От друга страна, КРС счита за необходимо още при налагането на настоящите мерки, свързани с осигуряване на достъп, да определи задължения за БТК, както следва:

БТК се задължава да уведомява писмено и мотивирано предприятията, с които води преговори за сключване на договор и предоставяне на достъп до и ползване на пасивна инфраструктура и/или за предоставяне на услуги, регламентирани във вече

---

[120] *Обяснителна бележка към Препоръката за съответните пазари от 2007 г., стр. 32 http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecomm/doc/library/proposals/exp_note_markets_en.pdf*

сключен договор, когато не може да сключи договора и/или да предостави услугата в срока и при условията, регламентирани респективно в действащата нормативна уредба, Типовото предложение за достъп пасивна инфраструктура и/или сключения договор.

При липса на физическа и техническа възможност за предоставяне на достъп до пряко трасе в подземната канална мрежа между всеки две заявени точки в трасето, „Българска телекомуникационна компания" АД се задължава да предостави достъп до алтернативно трасе между заявените точки, за които не може да предостави пряко трасе. При определяне на алтернативно трасе БТК следва да предложи най-краткото възможно трасе между исканите точки. При липса на такава възможност БТК е задължено да предоставя информация за другите възможности за достъп.

Когато липсва физическа и техническа възможност за предоставяне на достъп до пряко трасе, в отговора на подадената заявка БТК е длъжно да предостави цялостната информация за всички възможности за предоставяне на заявената услуга.

КРС счита, че наложеното задължение ще стимулира БТК да извърши пълна ревизия на подземната канална мрежа и да предприеме действия по отстраняването на незаконните или ненужни съоръжения, както и че чрез него ще улеснят последващите проучвания за наличие на свободен ресурс. Наред с изложеното, изпълнението на това задължение ще спомогне за ефективното използване на пасивната инфраструктура и осигуряването, в по-кратки срокове и при по-добри условия, на достъп на заинтересованите предприятия.

КРС счита, че БТК следва да се задължи на всеки шест месеца да предоставя на КРС информация за дължината и местоположението на ревизираните трасета в съществуващата подземна канална мрежа, както и за промени в подземната канална мрежа, включително за открити нови трасета на подземната канална мрежа и за разширяване на съществуващия капацитет на съществуващи трасета. По искане от КРС, БТК следва да се задължи да предоставя и пълна информация за развитието на каналната мрежа в съответствие с поддържаните от предприятието специализирани карти и/или регистри. Тази информация ще бъде използвана от КРС за наблюдаване развитието на подземната канална мрежа на историческото предприятие, с оглед адекватно и бързо предприемане на мерки по обезпечаване правото на достъп на други предприятия, при възникнали спорове между алтернативните предприятия и БТК във връзка с нейното използване, както и за изпълнение на задължението на КРС по проверка на разходоориентираността на прилаганите от историческото предприятие цени.

Тъй като задължението за достъп продължава своето действие, то изпълнението му не би създало затруднение или допълнителни тежести за БТК. Същевременно, КРС отчита, че задължението за предоставяне на информация за състоянието и развитието на каналната мрежа би довело до нарастване на административните разходи на предприятието.

Ползите от налагане на задължението обаче са по-големи, тъй като чрез него ще се насърчи развитието на конкуренцията, която е фактор за по-голям избор на крайните потребители на свързаните пазари на дребно по отношение на доставчиците и на качеството на предлаганите от тях услуги. Очакванията на регулатора са, че чрез наложените задължения ще се увеличи свободния капацитет на каналната мрежа, което е предпоставка за нарастване на броя на конкурентните предприятия, ползващи каналната мрежа. Последното, при равни други условия би довело до нарастване на приходите на историческото предприятие. Във връзка с изложеното КРС счита, че

ползите от предложената мярка са повече отколкото недостатъците, поради което смята мярката за пропорционална и обоснована.

5.4.8. Задължение за равнопоставеност при предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа)

Задължението за осигуряване на равнопоставеност обхваща предоставяне на равностойни условия при сходни обстоятелства на други предприятия, предоставящи еквивалентни електронни съобщителни услуги, както и предоставяне на услуги и информация при същите условия и качество като тези, предлагани от предприятието за предоставяне на собствени услуги и за услуги на свързаните с него лица и на предприятията, с които вече е сключен договор.

БТК, в качеството си на предприятие със значително въздействие върху пазара на фиксирани обществени телефонни мрежи и предоставяне на фиксирани гласови телефонни услуги чрез тях, има наложено, по реда на ЗД (отм.), задължение за спазване на равнопоставеност при договаряне на съвместно ползване.

Изводите от настоящия анализ сочат, че като вертикално интегрирано предприятие за БТК са налице мотиви да предоставя достъпа до пасивна инфраструктура, при условия на неравнопоставеност, с оглед на по-благоприятно третиране на собствената дейност на предприятието на свързани пазари на дребно, в сравнение с условията, при които предоставя на конкурентните предприятия услугите на едро, които са основата за конкуренция на свързани пазари на дребно. При отчитане на горното КРС счита, че евентуалната отмяна на задължението за равнопоставеност би се отразила негативно върху развитието на конкуренцията на свързания пазар на дребно, тъй като с отмяна на посоченото задължение ще се премахнат и ограниченията пред предприятието със значително въздействие върху пазара на едро за прехвърляне на пазарна сила от пазара на едро към пазара на дребно, което от своя страна може да доведе до намаляване на конкурентоспособността на алтернативните предприятия. Като взема предвид конкурентните проблеми, свързани с условията за осигуряване на достъп до и ползване на необходими мрежови средства и съоръжения, както и законовите изисквания за предоставяне на достъп от страна на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар, КРС счита за подходящо и пропорционално да продължи действието на задължението за равнопоставеност.

Резултатите от анализа показват, че в краткосрочен и средносрочен план не е възможно пасивната инфраструктура да бъде дублирана и заинтересованите предприятия са принудени да закупуват услуги за достъп от БТК, с цел да предоставят конкурентни услуги на свързаните пазари на дребно. В тази връзка КРС счита, че възможностите за специално третиране на дадено предприятие ще бъдат ограничени, ако бъде продължено задължението за равнопоставеност.

БТК би имало мотив да предлага по-неизгодни условия на предприятията, които представляват сериозна конкурентна заплаха, като например неравнопоставени цени и условия. В такива случаи може да възникне ситуация, при която конкурентните условия на пазара ще бъдат нарушени и/или изкривени, ако на някои от предприятията се предлагат по-добри условия за развитие на дейността в сравнение с тези за други участници на пазара. Отчитайки размера на предприятието, КРС счита, че такова неравнопоставено отношение би могло да доведе до съществено неблагоприятно въздействие върху пазара като цяло.

Продължаването на задължението за равнопоставеност би допринесло за ограничаване на възможността БТК да прехвърля пазарна сила от пазара на едро към

свързаните пазари на дребно, както и да третира по-благоприятно свързаните с него лица.

Като отчита, че за БТК са налице стимули за пазарно поведение, насочено към дискриминиране на конкурентите, КРС счита, че продълженото задължение за равнопоставеност следва да включва:

- предоставянето на достъп до пасивната инфраструктура се осъществява при равностойни условия за сходни обстоятелства, при които вече се предоставя достъп на други предприятия, предоставящи еквивалентни електронни съобщителни услуги, включително и на свързани лица;

- предоставянето на услуги и информация на предприятие, искащо достъп до пасивна инфраструктура, се осъществява при същите ценови и неценови условия, както и качество, като тези, ползвани от предприятието със значително въздействие върху пазара при предоставяне на собствени услуги, както и предлагани от предприятието със значително въздействие върху пазара на свързаните с него лица, както и на предприятията, с които вече е сключен договор.

Посоченото определя съдържанието на задължението за равнопоставеност.

Задължението за равнопоставеност, наложено самостоятелно, не би имало необходимия ефект, но в комбинация с ценовите ограничения, задълженията за достъп и за прозрачност ще способства за развитие на конкуренцията на пазара на достъп до пасивна инфраструктура.

Тъй като задължението за равнопоставеност продължава своето действие, то изпълнението му не би създало затруднение или допълнителни тежести за БТК.

5.4.9. Задължение за прозрачност при предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа)

Съгласно чл. 167, ал. 1 от ЗЕС, задължението за прозрачност включва публикуване на определена информация като: финансови отчети, технически спецификации, характеристики на мрежата, условия и ред за предоставяне на достъп и/или взаимно свързване, начин на използване, включително цени. Съгласно Общата позиция на ГЕР, задължението за прозрачност се прилага като подходяща мярка за решаване на потенциалните конкурентни проблеми, свързани с дискриминация при ползване на информация, тактики на забавяне, обвързване, прекомерни и неоправдани изисквания, дискриминация по отношение на качеството и стратегическо планиране на продуктовите характеристики.

КРС счита, че за преодоляване на идентифицираните конкурентни проблеми, БТК следва да определи условията, при които предоставя достъп до пасивната инфраструктура. В тази връзка БТК трябва да осигури свързаната с предоставянето на достъпа информация, включително местоположение на съоръженията, които са част от пасивната инфраструктура и свободния капацитет за ползване. Съгласно разпоредбата на чл. 163, ал.3 от ЗЕС, при наложено задължение за прозрачност в комбинация със задължението за равнопоставеност, за КРС е налице правната възможност да наложи задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура. Дефинираните конкурентни проблеми, както и обстоятелството, че БТК притежава инфраструктура, която не може да бъде лесно дублирана, обосновава необходимостта от налагане на задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение. Така ще се даде възможност за предварителен контрол по отношение на условията за достъп до пасивната инфраструктура на дружеството. Мотивите на КРС да

продължи задължението на БТК за предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура са свързани основно с необходимостта от условия за разгръщането и на мрежи за достъп от следващо поколение (Next Generation Access Networks), както и с необходимостта от осигуряване на условия за алтернативните предприятия да изградят мрежите си в съответствие с нормативните изисквания. При условие, че БТК притежава инфраструктура, която не може да бъде дублирана лесно и с оглед установената необходимост от достъп до тази инфраструктура, КРС счита, че е необходимо да се превенира възможно поведение на БТК, което цели изтласкване на конкурентите. КРС счита, че на този етап най-подходяща мярка е налагането на задължение за изготвяне и публикуване на предварително одобрено от Регулатора Типово предложение.

С публикуването на Типово предложение се осигурява прозрачност в условията за реализиране на пасивна инфраструктура. В същото време, КРС счита, че определена информация следва да бъде поставена от БТК на интернет страницата на дружеството с оглед осъществяване на контрол върху качеството на предоставяните услуги. Такава информация не регламентира конкретни условия за предоставянето на пасивна инфраструктура и в тази връзка нейното място не е в Типовото предложение.

Предвид изложеното КРС счита, че задължението за прозрачност на БТК следва да бъде продължено и се изразява в задължение за публикуване на информация, както следва:

- общ брой заявки за предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура, в това число информация и за:
  - брой удовлетворени заявки по населени места;
  - брой неудовлетворени заявки по населени места.
- средно време за отстраняване повреди при достъп до пасивна инфраструктура и за отстраняване на повреди на елементи на пасивната инфраструктура, ползвани за собствени нужди от БТК.

Посочената информация се публикува на интернет страницата на БТК, съобразно изискванията на КРС и следва да се актуализира веднъж на три месеца. Информацията следва да се актуализира и при дадени от Комисията указания, на основание чл. 167, ал. 2 от ЗЕС в случай, че са дадени указания относно степента на подробност на публикуваната информация.

Също така, КРС счита за необходимо да определи задължения за БТК, както следва:

- задължение за публикуване и актуализиране на официалната страница на предприятието в интернет на финансов отчет (отчет за доходите, баланс), в срокове съобразно разпоредбите на Закона за счетоводството. При поискване от КРС, БТК трябва да предостави отчета за промените в собствения капитал, отчета за паричните потоци и приложенията към финансовия отчет. Посоченото, от една страна би направило по-ефективно задължението за разделно счетоводство, наложено на съответния пазар, а от друга би допринесло за по-голяма прецизност при диференциране на специфичните задължения, предвид осъществяването от страна на БТК на дейности на различни пазари на електронни съобщителни мрежи и/или услуги;

- задължение за публикуване и актуализиране, на официалната страница на предприятието в интернет на действащите цени и условия за предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура, както и за цените и условията, приложими към свързаните предприятия или дейностите, извършвани от самото предприятие на свързаните пазари

на дребно. Посочената информация следва да се представя и писмено на Комисията в сроковете за нейното публикуване. Посоченото задължение ще допринесе да бъдат избегнати възможностите за крос-субсидиране.

Въз основа на горното КРС счита, че посочените задължения, ведно със задължението за изготвяне и публикуване на Типово предложение, ще осигурят възможност за предвидимост и прозрачност на условията за достъп до пасивната инфраструктура. Наложените задължения са пропорционални, тъй като ползите от прилагането им се изразяват в осигуряване на възможност за навлизане на пазара, стимулиране на ефективното използване на съществуващата инфраструктура и съответно подобряване на конкурентната среда.

Като отчита, че съгласно § 7 от ЗЕС за БТК е налице задължение за прозрачност при предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура, КРС счита, че продължаването на задължението за прозрачност на БТК ще улесни преговорите за сключване на договор за предоставяне на достъп, предвид факта, че договорните условия са публични и заинтересованите предприятия ще имат достатъчно информация и яснота в процеса на реализиране на достъпа. Задължението за прозрачност гарантира на заинтересованите предприятия достатъчно информация и яснота при заявяване на искането за достъп до пасивната инфраструктура и ограничава възможностите за прилагане на тактики на забавяне или въвеждане на прекомерни изисквания са конкурентни проблеми, които според КРС са относими по отношение предоставянето на достъп до пасивна инфраструктура. Само по себе си задължението за прозрачност не е достатъчно за разрешаване на идентифицираните потенциални конкурентни проблеми, но налагането му засилва ефективността на другите наложени задължения. Така например чрез задължението за прозрачност за регулатора е налице възможност да следи за изпълнение на задължението за равнопоставеност.

Предвид всичко изложено по-горе, КРС счита, че продължаването на задължението за прозрачност по отношение на БТК е пропорционална мярка.

5.4.10. Задължение за изготвяне и публикуване на Типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа)

Както бе изтъкнато, разходите за изграждане на пасивна инфраструктура и, в частност, на подземна канална мрежа, съставляват значителна част от разходите за изграждане на мрежи с цел достигане до крайните потребители. В Разяснителната бележка към Препоръката на ЕК за съответните пазари от 2007 г. е посочено, че тези разходи са около 50%-80% от общите разходи за изграждане на мрежите за достъп[121]. Като се имат предвид и законовите изисквания за подземно разполагане на кабелите в населени места с над 10 000 жители, осигуряването на условия за прозрачен и равнопоставен достъп до пасивната инфраструктура на БТК може да се разглежда като изключително важно условие за насърчаване на конкуренцията на мрежи. Комисията счита, че изработването и публикуването на Типово предложение за достъп до пасивната инфраструктура, е гъвкав регулаторен инструмент за постигане на прозрачност и равнопоставеност при изпълнението на наложеното задължение на БТК за предоставяне на достъп до пасивната му инфраструктура на останалите участници на пазара. КРС счита, че мярката е пропорционална на целения резултат. Освен това, разработването и публикуването на Типово предложение за пасивна инфраструктура няма да представлява несъразмерна тежест за историческото предприятие, тъй като

[121] *Разяснителна бележка от 2007 г., стр.17*

БТК и в момента предоставя достъп до пасивна инфраструктура – подземна канална мрежа, в режим на общи условия по ЗД (отм.). По този причина КРС счита, че изработването на документ, който определя общоприложимите условия при осигуряване на достъп до пасивната инфраструктура, не представлява качествено ново задължение за БТК спрямо текущите задължения на дружеството.

От тази гледна точка, създаването на прозрачни и равнопоставени условия за достъп до пасивната инфраструктура на историческото предприятие, чрез публикуване на Типово предложение, ще гарантира безпрепятствено навлизане на нови участници на пазара на дребно на широколентов достъп до интернет, както и засилване на мрежовата конкуренция и технологичното развитие на мрежите на алтернативните предприятия.

В съответствие с гореизложеното, КРС счита задължението за изготвяне и публикуване на Типово предложение, въз основа на продължените задължения за прозрачност и равнопоставеност, за подходяща и пропорционална мярка, която ще спомогне за преодоляването на потенциални конкурентни проблеми, свързани с отказ от достъп, дискриминация при ползване на информация, тактики на забавяне при предоставянето на услуги. Тъй като съдържанието на Типовото предложение за достъп е регламентирано в чл. 167, ал. 3 от ЗЕС като неизчерпателно, то КРС счита, че е необходимо да определи минималното съдържание на Типовото предложение за достъп до пасивна инфраструктура, както следва:

1. Описание на услугите за достъп до пасивната инфраструктура, включително описание на елементи на пасивната инфраструктура - описание на конструкцията и елементите на първичната и вторична канална мрежа (канални тръби, защитни тръби, шахти, колектори и др.);

2. Условия за достъп до пасивната инфраструктура:

а) информация за организацията и трасетата на първичната и вторична подземна канална мрежа, включително географско разположение на елементите ѝ – канални тръби, защитни тръби, шахти, колектори и др.; информация за свободен капацитет в подземната канална мрежа; информация за алтернативни трасета в подземната канална мрежа в случай на липса на физическа и техническа възможност за предоставяне на достъп в заявено трасе; информация за заявки за трасета в каналната мрежа, които са в процес на обработка; информацията може да се предоставя само на заинтересовани лица с оглед гарантиране сигурността на мрежата;

б) технически условия, свързани с достъпа до и ползването на пасивната инфраструктура, изисквания по отношение на приложими технически характеристики, стандарти и технически спецификации, мрежови съоръжения и кабели, изисквания за маркировка на положените кабели и др.;

в) ограничения за предоставяне на достъп до пасивната инфраструктура, включително свързани с необходимост от осигуряване на технологичен резерв, и условия за отказ на предоставянето на достъп;

г) условия за осигуряване на достъп на служители на конкурентни предприятия до пасивната инфраструктура, с оглед полагане на кабели;

д) правила за разпределяне на пространството в пасивната инфраструктура, когато то е ограничено;

е) условия за проверка от конкурентни предприятия на местата, в които съществуват възможности за предоставяне на достъп до пасивна инфраструктура, или

на местата, където този достъп е отказан поради липса на физическа и техническа възможност.

3. Условия за достъп до информационни системи или бази данни за предварителни заявки, предоставяне, заявяване, обслужване и искания за ремонт, включително условия за предоставяне на оторизиран онлайн достъп на заинтересованите предприятия до налични бази данни с информация за трасетата и елементите на първичната и вторична подземна канална мрежа, както и информация за свободния капацитет в подземната канална мрежа;

4. Условия за предоставяне на достъп до пасивната инфраструктура:

а) срокове и условия за подаване на заявки и за отговор по тях, за всяка от услугите;

б) процедури и условия за предоставяне на достъп до пасивната инфраструктура;

в) процедури и условия за прекратяване на вече предоставен достъп до пасивна инфраструктура;

г) процедури за установяване и отстраняване на повреди в пасивната инфраструктура;

д) типови договорни условия, включително, обезщетения при неизпълнение на задълженията по предоставяне на услугите;

е) цени и механизъм за калкулиране на цените за достъп до пасивната инфраструктура в съответствие с наложените с този документ специфични задължения. До одобряване на разходоориентирани цени на услугите, БТК прилага ценовите ограничения съгласно този документ;

ж) друга относима информация, необходима за предоставяне на достъп до пасивната инфраструктура.

Включването на други условия в Типовото предложение за достъп до и ползване на пасивната инфраструктура на БТК, различни от определеното минимално съдържание, не трябва да ограничават развитието на конкуренцията и да създават неравнопоставеност, както и да внасят неяснота при регламентиране на изискванията за достъп до и ползване на пасивната инфраструктура.

КРС счита, че БТК следва да внесе разработено Типово предложение за достъп до пасивната инфраструктура, съобразно изискванията на настоящото решение, в срок до два месеца от получаване на решението на комисията. Краткият срок не може да се счита за непропорционално изискване. Както бе изтъкнато, БТК е разработило и прилага общи условия, които могат да бъдат основа за разработване на Типово предложение.

До приемане на решение за одобряване на Типовото предложение, потвърдено с влязло в сила решение на компетентния съд или с допуснато предварително изпълнение, БТК прилага действащите към съответния момент Общи условия за ползване на подземната канална мрежа.

5.4.11. Задължение за разделно счетоводство

По отношение на разделното счетоводство КРС отчита, че същото е текущо за БТК, тъй като наложеното на пазарите на терминиране на трафик в определено местоположение и на генериране на трафик от определено местоположение тъй като

това задължение се прилага по отношение на цялостната дейност на предприятието. Съгласно принципната позиция на КРС при налагане на специфичното задължение за разделно счетоводство, съдържаща се в анализа на пазара на терминиране на гласови повиквания в индивидуални мобилни мрежи, регулаторът счита, че не е необходимо изрично да се налага задължение за разработване, въвеждане и поддържане на разделно счетоводство на пазара на (физически) достъп до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение по отношение на достъпа до пасивна инфраструктура.

5.4.12. Задължение за разходоориентирани цени за ползване на подземната канална мрежа

Вземайки предвид взаимовръзката между ползването на услуги за необвързан достъп и за ползване на трасе от подземната каналната мрежа на БТК, КРС застъпва становище, че следва да прилага един и същ принцип при избора на ценови мерки. Тъй като пазарният анализ не съдържа данни, които да водят до заключението, че в качеството си на предприятие със значително въздействие върху пазара БТК би имало интерес да оперира ефективно и да намали разходите си, както и с оглед преодоляване последиците от пазарно поведение, характеризиращо се с прилагане на високи цени, които биха могли да препятстват достъпа до подземната канална мрежа, КРС е на мнение, че евентуалната отмяна на мярката за разходоориентираност на цените за ползване на трасе от подземната канална мрежа би ограничила възможностите за развитие на конкуренцията. Като отчита факта, че действащата система за определяне на разходите на БТК е неприложима, поради липса на надеждна информация относно дължината и броя на тръбите в подземната каналната мрежа на историческото предприятие, то КРС счита, че до ефективното прилагане на разходоориентирани цени, изчислени въз основа на система за определяне на разходите на ефективен оператор, БТК следва да предоставя услугите за ползване на трасе от подземната канална мрежа при спазване на ценовите ограничения, посочени в т. 5.4.12.1.

Ценови контрол и ограничения върху цените за ползване на подземната канална мрежа

5.4.12.1. Модел за определяне на цените за месечен абонамент

Предвид липсата на достатъчно надеждна информация за дължината и броя на тръбите в подземната канална мрежа на БТК, използването на резултатите от одобрената от КРС система, с оглед изпълнение на текущото задължение за прилагане на разходоориентирани цени при предоставяне на услугата ползване на трасе от подземната канална мрежа, е неподходящо. Предвид посоченото и съгласно т. 2.7.1, раздел „Услуги” от одобрената от КРС система за определяне на разходите е допустимо при определяне на цените да се използва модел.

Ползването на модел при определяне на цени за месечен абонамент за каналната мрежа се подкрепя от алтернативните предприятия, както е посочено в становищата в рамките на общественото обсъждане на проекта на анализ на пазарите на едро на предоставяне на (физически) достъп на едро до мрежова инфраструктура (включително самостоятелен и съвместен необвързан достъп) в определено местоположение и на предоставяне на широколентов достъп на едро, като някои от тях представиха разходни

калкулации за формиране на цена за ползване на линеен метър канална мрежа, въз основа на реализирани проекти за изграждане на канална мрежа[122].

В тази връзка, КРС счита, че до определянето на разходоориентирани цени въз основа на система, която оценява разходите на ефективен оператор, БТК следва да определя разходоориентирани цени въз основа на модел, одобрен от Комисията.

Моделът, чиито параметри са разгледани по-долу, е предложен от БТК, разходните елементи и нива са съпоставени с цитираните по-горе представени разходни калкулации на алтернативни предприятия[123] и са оценени от страна на КРС. Въз основа на извършената от страна на КРС оценка на разходите, представени от БТК, в модела са заложени разходните параметри, по които се изчислява цената за месечен абонамент на линеен метър канална тръба. В предложения от БТК модел каналната мрежа е оценена по настояща стойност, аналогично на предложения от алтернативните предприятия подход. За определяне на настоящата стойност в разходната калкулация се ползват актуални цени за дейности и материали, съгласно последни актуални договори за изграждане на канална мрежа на БТК.

Разглеждат се разходните елементи, свързани с:

- Изграждане на мрежата – инвестиционни разходи;
- Разходи за текуща поддръжка, ремонт и охрана;
- Други разходи;
- Печалба.

Инвестиционните разходи включват: разрешителни и планови дейности, изкопни и строителни дейности, полагане на PVC тръби (СМР и материал), изграждане на шахти, разходи за материали и труд. Елементите на разходната калкулация на БТК за инвестиционните разходи и предложеният начин на изграждане до голяма степен съвпадат с тези, предложени от алтернативните предприятия. Въз основа на инвестиционните разходи се изчислява стойност на изграждане на един км канална тръба и на тази база се изчислява месечната амортизация.

В калкулацията се използват следните ограничения и параметри:

1. Инвестиционни разходи. Изчислява се настоящата стойност на актива канална мрежа като за база се използва изграждането на хипотетична такава по съвременни цени за проектиране, строителни дейности и узаконяване, цени за материали и труд, при следните ограничения:

- среден брой на положените канални PVC тръби с диаметър 75/110 мм. – 3 броя. PVC тръбите с диаметър 110 мм са не по-малко от 50%.[124]
- Положени защитни тръби в една канална тръба – 3 броя с диаметър 32/40 мм.
- Резервиран капацитет за аварийни нужди – 1 защитна тръба на 3 PVC канални тръби;
- Дял на широк изкоп в общите изкопни работи до 35%;
- Дял на положените в бетонов кожух канални PVC тръби до 20%;

---

[122] Приложенията с калкулация на ценообразуване на наем на канална мрежа са посочени от предприятията за търговска тайна и са представени от „Спектър Нет" АД (Приложение № 4 към вх. № 12-01-5041/28.08.2009 г), „Иком сървиз" АД (вх. № 12-01-5021/28.08.2009 г.), „Ай Ти Ди Нетуърк" АД (Приложение № 2 към вх. № 12-01-5041/28.08.2009 г.), „Евроком Кабел Мениджмънт България" ЕООД (Приложение № 3 към вх. № 12-01-5041/28.08.2009 г).

[123] Писмо от СЕК с вх. №12-01-5041/28.08.2009 г., Иком сървиз АД с вх. №12-01-5021/28.08.2009 г.

[124] Аргументите за това са заложени както в предложените от БТК доказателства за действително изградена мрежа през 2009 г., така и в становищата на алтернативните предприятия и примерите, приведени от тях, за трасета, разположени в различни населени места в страната.

- Среден брой шахти с един/два капака на 1000 м канална мрежа – 22 броя;

2. Амортизационна норма, изчислена на база 25 години полезен живот на актива канална мрежа.

3. Отчитане цената на капитала на базата на одобрен от КРС WACC (10,03%), начислен върху заетия капитал в каналната мрежа - стойност на каналната мрежа по текущи цени, намалена с коефициента на амортизиране на активите за тази група;

4. Процент на напълно амортизираната канална мрежа не по-малък от 48%;

5. Разходи за охрана, на база среден разход за охрана на една шахта (при 22 шахти на 1000 м.) от каналната мрежа, изчислени по текущи цени на действащи към момента на оценката договори.

6. Разходи за ремонт – делът им не следва да надвишава 5% от разходите за амортизация;

7. Други разходи – разходи за билинг и фактуриране, събиране на дължими суми, общи управленски, финансови дейности във връзка с предоставяне на услугата – не повече от 3% от разходите за месечен абонамент.

8. Печалба – не по-висока от 10%.

Въз основа на така дефинирания модел и при ползване на посочените в точки от 1 до 8 стойности на параметрите, КРС определя следните месечни цени:

	Месечен абонамент за ползване на трасе от каналната мрежа	**лв./линеен метър**
1.	За ползване на канална тръба	
1.1.	С положени от „Българска телекомуникационна компания” АД защитни тръби	0,46
1.2.	Без положени от „Българска телекомуникационна компания” АД защитни тръби	0,43
2.	За ползване на защитна тръба	
2.1.	Положена от „Българска телекомуникационна компания” АД	0,16
2.2.	Положена от оторизирано предприятие	0,15
3.	За положен кабел извън защитна тръба	0,08

Забележка: Цените са без ДДС

Таблица 16

Цената за месечен абонамент за ползване на трасе от каналната мрежа от 0,08 лв./линеен метър е приложима по отношение на коаксиални и симетрични кабели.

До 30.11.2011 г. тази цена се прилага и по отношение на заварените случаи на положени извън защитна тръба оптични кабели. След изтичане на срока по предходното изречение, по отношение на налични оптични кабели, поставени извън защитна тръба, се прилага цена, съобразно одобреното от КРС Типово предложение. При липса на действащо Типово предложение по отношение на оптични кабели, които са поставени извън защитна тръба дължимата цена е равна на тази, приложима за ползване на защитна тръба (0,16 лв. на линеен метър за ползване на положена от БТК защитна тръба).

Така определените цени следва да се прилагат при отчитане разпоредбите на чл. 14, ал. 2 от Наредба № 17 от 03.06.2005 г. за правилата за изграждане на кабелни далекосъобщителни мрежи и съоръженията към тях.

Цените по т. 1.2. и т. 2.2. са определени като са извадени разходите за полагане на защитни тръби от БТК.

Следва да се отбележи, че описания по-горе модел за формиране на цените за месечен абонамент за ползване на трасе от каналната мрежа не отчита възможността в канална тръба да се полагат защитни тръби с диаметри, различни от посочените в модела. Предвид посоченото и като отчита развитието на мрежите за достъп от следващо поколение (NGA), КРС счита, че в перспектива от две години се очаква в каналната мрежа да бъдат полагани предимно оптични кабели, защитните тръби за които могат да бъдат с диаметър, различен от посочения в модела, предмет на настоящия анализ. Предвид посоченото КРС си запазва правото да преразгледа изходните параметри, заложени в модела.

КРС счита, че в тарифирането следва да включи и елемент на ефективна заета площ. В тази връзка цените за канална тръба, определени съгласно модела са основа за определяне на крайните цени за защитна тръба или кабел, които се заплащат за предоставения достъп до каналната мрежа. При определяне на крайната цена се отчита ефективно заетата площ. Ефективно заета площ се определя по формула, както следва:

$$S = \left\{\left(D_{тр./к.} * 1{,}6\right)/2\right\}^2 * \pi$$

Където:

S е сечението на защитна тръба или кабел, положени в канална тръба

$D_{тр./к.}$ е диаметър на защитна тръба/кабел[125]

1,6 е коефициент, обуславящ разполагането на защитните тръби/кабелите в каналната мрежа при технически допустими условия[126]

π=3,14

При разработването на формулата за изчисляване на ефективно заетата площ КРС е използвала добра практика на регулаторните органи във Франция, Португалия и Испания. Тя се основава на прилагането на стандарт ANSI[127]/TIA[128]/EIA[129] 569-A „Commercial Building Standard for Telecommunication Pathways and Spaces". В стандарта се препоръчва максимален коефициент на запълване между 20% и 40% на сечението на всяка тръба от подземната канална мрежа. Капацитетът следва да се определя чрез разделяне на сечението на всички кабели в дадена защитна тръба на процента на запълване, като е избрана максимална стойност от 40%. Същия подход се прилага и при

---

[125] *Важи за положените симетрични и коаксиални кабели в каналната мрежа, когато това е допустимо съгласно условията за достъп до каналната мрежа*

[126] *В практиката на Португалия, Франция и Испания*

[127] *American Standards National Institute*

[128] *Telecommunications Industry Association (TIA): международна организация, в която членуват производители от цял свят. Тя се счита за представител на световната индустрия в областта на информационните и телекомуникационни технологии и подпомага своите членове чрез разработване на индустриални стандарти, извършване на регулаторни анализи, изследване на пазари и оказване на подкрепа в развитието на бизнес възможности.*

[129] *Electronic Industries Alliance (EIA). Членове на Съюза са TIA, Electronic Components Association, Internet Security Alliance и др.*

определяне на заетото пространство от един кабел или защитна тръба в дадена канална тръба от каналната мрежа.

КРС е отразила препоръките на стандарта във формулата за изчисляване на запълването на канална тръба като е избрала максимален коефициент на запълване от 40 %.

За яснота се представя пример, както следва:

$S_1+S_2+S_3 = 40\%S;$

$\pi(r_1^2 + r_2^2 + r_3^2) = \pi(\frac{d_1^2}{4} + \frac{d_2^2}{4} + \frac{d_3^2}{4}) = 0{,}4S$;

$S = \frac{\pi}{0{,}4}(\frac{d_1^2}{4} + \frac{d_2^2}{4} + \frac{d_3^2}{4})$ = **Error! Bookmark not defined.** $\pi.2{,}5(\frac{d_1^2}{4} + \frac{d_2^2}{4} + \frac{d_3^2}{4}) = \pi.(1{,}6)^2(\frac{d_1^2}{4} + \frac{d_2^2}{4} + \frac{d_3^2}{4})$

Където:

S	Лице на сечението на канална тръба
S_1, S_2, S_3	Лица на сеченията на защитните тръби или кабелите в канална тръба
d_1, d_2, d_3	Диаметри на защитните тръби или кабелите в каналната тръба
r	Радиус на защитната тръба или кабел в каналната тръба

Формулата е приложима и за всички случаи на полагане на по-малко или повече защитни тръби или кабели в канална тръба.

Формулата се прилага върху цените за ползване на канална тръба от ценовата листа, одобрена при одобряване на типовото предложение за достъп до пасивна инфраструктура.

Чрез прилагането на формулата се цели осигуряване на ефективно използване на каналната мрежа, както и заплащане на услугата при отчитане на реално използвания от съответното предприятие капацитет. В същото време, към настоящия момент по действащите общи условия (одобрени с решение № 1220 11.11.2010 г.), както и съгласно общите условия, действали преди (решение № 721 от 10.05.2007 г.), защитните тръби, които могат да бъдат полагани от предприятията и от БТК, са с диаметър, ограничен до две възможности – 32 мм и 40 мм. При тези условия се препятства възможността за полагане на кабели в защитна тръба, която е с диаметър, различен от посочения, което на практика води до неефективно ползване на каналната мрежа и обезсмисля използването на предложената формула. КРС счита, че преди да се прилага реално формулата, е необходимо да се осигури възможност за полагане на кабели в защитна тръба, която е с различен диаметър, и в тази връзка прилагането на посочената формула следва да се обвърже с конкретните изисквания за полагане на кабели, съгласно одобрено от КРС типово предложение за достъп до пасивна инфраструктура (подземна канална мрежа) на БТК.

5.4.12.2.Първоначални цени и цени за други услуги

До определяне на разходоориентирани цени за достъп до каналната мрежа, БТК прилага ценови ограничения по отношение на първоначалните цени и цените за други услуги, както следва:

5.4.12.2.1. По отношение на първоначалните цени

	Първоначални цени	***в лв.***
1.	*Техническо проучване на подадено заявление с дължина на трасето до 1 км, включително*	*33,00*
2.	*Цена за достъп и контрол при полагане на кабели за трасе с дължина до 1 км, включително*	*25,00*

Забележка: Цените са без ДДС

Таблица 17

Условия за прилагане на посочените в Таблица 17 цени:

За извършване на техническо проучване на заявление и за достъп и контрол при полагане на кабели за трасе с дължина над един или повече километри, се заплащат суми равни на съответната цена по т. 1. и т. 2. умножена с дължината на трасето в километри, като за един километър се счита всеки започнат нов километър.

Предложените цени са изчислени въз основа на цените, одобрени с Решение на КРС № 721 от 10.05.2007 г. като са прецизирани условията за прилагането им, които са съобразени с преобладаващата практика да се извършва техническо проучване на трасето с дължина до 1 км при условията на градска среда, за каквато се отнасят огромният брой заявления за ползване на каналната мрежа на БТК.

5.4.12.2.2. По отношение на цените за други услуги

	Други услуги	***в лв.***
1.	*Осигуряване на достъп до подземната канална мрежа с присъствие на служител на БТК за време до 1 цял час, в работно време*	*5,62*
2.	*Осигуряване на достъп до подземната канална мрежа с присъствие на служител на БТК за време до 1 цял час, в извънработно време*	*7,50*

Забележка: Цените са без ДДС

Таблица 18

Условия за прилагане на посочените в Таблица 18 цени:

За осигуряване на достъп до подземната канална мрежа с присъствие на служител на БТК в работно време или извън работно време за повече от един час, се заплащат суми, равни на съответната цена по т. 1 и т. 2, умножена с броя на часовете, като за един час се счита всеки започнал час.

Предложените цени са изчислени въз основа на цените, одобрени с Решение на КРС № 721 от 10.05.2007 г. като са прецизирани условията за прилагането им, които в по-висока степен отчитат съответствието между реалното предоставяне на горепосочените услуги и тяхното заплащане.

В случай че БТК не изпълни задължението си да предостави доказателства за разходоориентирани цени или не докаже разходоориентираност на цените по действащата й система, КРС може да налага ценови ограничения, предвидени в ЗЕС.

5.5. Налагане на специфични задължения на пазара на широколентов достъп на едро

5.5.1. Задължение за предоставяне на достъп до и ползване на необходими мрежови елементи и/или средства

Заключенията от анализа сочат, че предоставянето на широколентов достъп до интернет на крайните потребители на пазара на дребно изисква достъп до оборудване на БТК (input), който е от съществено значение за другите предприятия на пазара, за да могат да осъществяват дейността си и да се конкурират на пазарите на дребно. Отчитайки горното КРС счита, че задължението на предприятието със значително въздействие върху пазара на широколентов достъп на едро следва да насърчава конкуренцията на пазара на дребно, поради което достъпът следва да бъде гарантиран спрямо всички нива, посочени в Наредба № 1. Също така предоставянето на достъп следва да се извършва в срокове, които не се различават от сроковете, в които БТК само би организирало предоставянето на съответната услуга на пазара на дребно.

Като отчита горепосоченото, КРС счита, че отсъствието на задължение за достъп и отказ от предоставянето му от страна на БТК ще доведе до отслабване на конкурентната среда, поради което е на мнение, че действието на наложеното задължение за достъп следва да бъде продължено.

КРС счита, че продължаването на действието на наложеното на БТК задължение за осигуряване на битстрийм достъп е пропорционална мярка, допринасяща за развитие на конкуренцията. От друга страна не са налице основания, които да водят до извода, че посредством наложеното задължение би се засегнало нормалното функциониране на мрежата и икономическата стабилност на предприятието със значително въздействие върху пазара, предвид факта, че задължението за достъп е в сила и към настоящия момент.

По отношение засягането на правата на интелектуалната собственост КРС счита, че този въпрос не е в пряка връзка с налагането на задължението за достъп и, доколкото такива проблеми могат да възникнат, тяхното уреждане следва да е предмет на индивидуалните договори за битстрийм достъп.

По отношение предлагането на общоевропейски услуги, КРС не намира основания, които водят до извода, че налагането на посочените по-долу задължения би се отразило негативно върху предлагането на тези услуги.

Във връзка с гореизложеното, КРС счита за пропорционална мярка да продължи действието на наложеното на БТК задължение за предоставяне на битстрийм достъп, както следва:

а) запазване на предоставения, преди изменение на настоящото задължение, битстрийм достъп, по вече сключени индивидуални договори;

б) предоставяне на xDSL битстрийм достъп на други предприятия, предоставящи електронни съобщителни мрежи и/или услуги, при определяне точки за достъп за прехвърляне на трафика към мрежата на предприятието, което ще го ползва, непосредствено след DSLAM, в точка на присъствие в опорната мрежа (на ниво обслужващ и отдалечен комутатор) и на IP (управляемо) ниво, включително предоставяне на пренос (backhaul) на ниво обслужващ и отдалечен комутатор и на IP (управляемо) ниво. С изключение на хипотезата на предоставяне на xDSL битстрийм

достъп на IP (управляемо) ниво, БТК определя точките за достъп по начин, който осигурява възможност на другите предприятия да контролират техническите параметри, с които се предоставят услугите на крайните потребители;

в) предоставяне на xDSL битстрийм достъп на други предприятия, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги, включително до неактивни абонатни линии, както и независимо от наличието или липсата на действащ договор на крайния потребител с БТК или с друго предприятие, ползващо услугата отдаване на абонатни линии под наем на едро (WLR), за предоставяне на обществена гласова телефонна услуга по съответната линия (в нискочестотната лента). Задължението на БТК да предоставя xDSL битстрийм достъп до неактивни линии се отнася само за случаите на наличие на вече изградена инфраструктура, осигуряваща абонатен достъп;

г) предоставяне на съвместно разполагане в точки за достъп за прехвърляне на трафик към мрежата на предприятието, което ще ползва достъпа, на ниво непосредствено след DSLAM.

д) осигуряване на възможност за изграждане от алтернативните предприятия на пренос (backhaul) при битстрийм достъп на ниво непосредствено след DSLAM за свързване на техните мрежи или мрежови съоръжения;

е) предоставяне на тъмно влакно за пренос (backhaul) при битстрийм достъп на ниво непосредствено след DSLAM при липса на физическа и техническа възможност за предоставяне на пряко и алтернативно трасе в подземната канална мрежа на БТК. БТК следва да определи прозрачни условия и срокове за предоставяне на тъмно влакно. Ценовите условия за достъп до тъмно влакно се определят на базата на свободно търговско договаряне;

ж) предоставяне на определени услуги, необходими за осигуряване на оперативна съвместимост на услуги от край до край за потребителите;

з) осигуряване на достъп до операционни поддържащи системи или подобни софтуерни системи, както и до информационни системи или бази данни, за осигуряване на ефективна конкуренция при предоставяне на услугите за xDSL битстрийм достъп;

и) добросъвестно водене на преговори с предприятия, искащи достъп.

В задължението на БТК да предоставя битстрийм достъп е включено и задължението за предоставяне на достъп до неактивни линии. КРС счита, че това задължение е пропорционално от гледна точка на факта, че за неговото изпълнение не съществуват технически и технологични пречки. За изпълнение на това задължение е наложено ограничителното условие то да се отнася само за случаите на наличие на вече изградена инфраструктура, осигуряваща абонатен достъп.

На основание чл. 174, ал. 2 от ЗЕС, КРС има правомощия да определи изисквания, свързани с предоставянето на достъп. КРС счита за необходимо при налагането на настоящите мерки, свързани с осигуряване на достъп, да определи задължения за БТК, както следва:

БТК се задължава да осигури възможност на заинтересованите предприятия за ползване на услуги на едро при ценови и неценови условия и при срокове, които кореспондират с условията за предоставяне на услугите на дребно, предлагани от БТК. Изменения в условията на предоставяне на услугите на дребно могат да се предлагат на крайните потребители най-рано един месец след осигуряване на възможност за ползване на съответните услуги на едро от заинтересованите предприятия при условия, осигуряващи възможност за ефективна конкуренция.

БТК се задължава да публикува на интернет страницата си и да представи на Комисията пълна информация за планираните изменения в условията на предоставянето на услугите на едро най-малко шест месеца преди започване на търговското предлагане на услугите на дребно. БТК следва да внесе в комисията и предложението за изменение в условията на дребно. В случаите, когато се изменят само цените за предоставянето на услугите на едро, БТК се задължава да публикува на интернет страницата си и да представи на комисията пълна информация за планираните изменения най-малко два месеца преди започване на търговското предлагане на услугите на дребно. В същия срок БТК следва да внесе в комисията и предложението за изменение в цените на дребно. Във връзка с посоченото, за БТК възниква задължение да предоставя достъп, съобразно изменените условия, един месец преди старта на предоставяне на услугите на дребно от БТК.

БТК се задължава да уведомява писмено и мотивирано предприятията, с които води преговори за сключване на договор и предоставяне на битстрийм достъп и/или за предоставяне на услуги, регламентирани във вече сключен договор за битстрийм достъп, когато не може да сключи договора и/или да предостави услугата в срока и при условията, регламентирани респективно съобразно действащата нормативна уредба, условията за предоставяне на достъп, определени в съответствие с наложените специфични задължения и сключения договор.

БТК се задължава да уведоми предварително заинтересованите предприятия за местата, в които предоставя достъп и за които се предвиждат промени и реконфигурации в мрежата, включително и планирано преустановяване на услугата, като предоставя тази информация на заинтересованите предприятия най-малко една година преди реалната промяна или закриване на места за достъп. Заедно с уведомлението за закриване на места за достъп БТК следва да предложи и алтернативна възможност на достъп. В случай, че промяната се реализира в рамките на минималния срок на договора, заинтересованото предприятие не дължи плащане на цената за откриване на новата точка на достъп.

Посоченото задължение е идентично със задължението, предвидено при предоставяне на необвързан достъп. КРС счита, че мотивите във връзка с наложеното задължение при необвързан достъп са принципно относими и към настоящата мярка. В тази връзка, КРС счита мярката за пропорционална на преследваната цел, а именно осигуряване на равностойни условия за достъп, с цел продължаване на предоставянето на съответните услуги на едро. По този начин се осигурява равнопоставеност на страните по сключения договор при изпълнение на поетите от тях ангажименти. Също така се осигурява и ефективно изпълнение на задължението за достъп.

КРС счита, че по отношение на БТК следва да се наложи и задължение, при поискване от страна на КРС, да предоставя данни за планирано развитие на мрежата, включително планирани реконфигурации на мрежата. Посоченото задължение ще обезпечи навременни действия на регулатора, при промени в мрежата на БТК, с оглед обезпечаване на предоставения достъп на други предприятия.

Предвид факта, че задължението за битстрийм достъп до мрежата на БТК е задължение, което е наложено на предприятието по реда на ЗД (отм.), КРС не счита, че продължаването на неговото действие би създало значителни затруднения за дружеството.

5.5.2. Задължение за равнопоставеност

Съгласно чл. 168 от ЗЕС, задължението за осигуряване на равнопоставеност обхваща предоставяне на равностойни условия при сходни обстоятелства на други предприятия, предоставящи еквивалентни електронни съобщителни услуги, както и предоставяне на услуги и информация при същите условия и качество като тези, предлагани от предприятието на свързаните с него лица и на предприятията, с които вече е сключен договор.

БТК, в качеството си на оператор със значително въздействие върху пазара на фиксирани телефонни мрежи и предоставяне на фиксирани гласови телефонни услуги чрез тях, има наложено задължение за равнопоставеност при предоставянето на битстрийм достъп на едро по реда на ЗД (отм.).

Изводите от настоящия анализ сочат, че като вертикално интегрирано предприятие, за БТК са налице мотиви да предоставя битстрийм достъп при условия на неравнопоставеност, с оглед на по-благоприятно третиране на собствената дейност на свързания пазар на дребно, в сравнение с условията, при които предоставя на конкурентните предприятия услугите на едро, които са основата за конкуренция на свързания пазар на дребно. При отчитане на горното КРС счита, че евентуалната отмяна на задължението за равнопоставеност би намерила негативно отражение върху развитието на конкуренцията на свързания пазар на дребно. Това е така, защото с премахване на посоченото задължение ще се премахнат и ограниченията пред предприятието със значително въздействие върху пазара на едро за прехвърляне на пазарна сила от пазара на едро към пазара на дребно, което от своя страна може да доведе до намаляване на конкуретнтоспособността на алтернативните предприятия. Като взема предвид конкурентните проблеми, свързани с условията за осигуряване на достъп до услугите за битстрийм достъп, както и законовите изисквания за предоставяне на достъп от страна на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар, КРС счита за подходящо и пропорционално да продължи действието на задължението за равнопоставеност, като определя неговото съдържание както следва:

- предоставянето на битстрийм достъп се осъществява при равностойни условия за сходни обстоятелства, при които вече е предоставен битстрийм достъп на други предприятия, предоставящи еквивалентни електронни съобщителни услуги, включително и на свързани лица;

- предоставянето на услуги и информация на предприятие, искащо битстрийм достъп се осъществява при същите ценови и неценови условия, както и качество, като тези, ползвани от предприятието със значително въздействие върху пазара при предоставяне на собствени услуги, както и предлагани от предприятието със значително въздействие на пазара на свързаните с него лица, както и на предприятията, с които вече е сключен договор.

Задължението за равнопоставеност, наложено самостоятелно, не би имало необходимия ефект, но в комбинация с ценовите ограничения, задълженията за достъп и за прозрачност ще способства за развитие на конкуренцията на пазара на битстрийм достъп.

Тъй като задължението за равнопоставеност продължава своето действие, то изпълнението му не би създало затруднение или допълнителни тежести за БТК. Същевременно продължаването му би осигурило еднакви условия за конкуренция на

пазара на дребно, поради което КРС смята, че ползата от продължаването му е по-голяма от тежестта, която то представлява за предприятието.

5.5.3. Задължение за прозрачност

Съгласно чл. 167, ал. 1 от ЗЕС задължението за прозрачност включва публикуване на определена информация като: финансови отчети, технически спецификации, характеристики на мрежата, условия и ред за предоставяне на достъп и/или взаимно свързване, начин на използване, включително цени. Съгласно Общата позиция на ГЕР задължението за прозрачност се прилага като подходяща мярка за решаване на потенциалните конкурентни проблеми, свързани с дискриминация при ползване на информация, тактики на забавяне, обвързване, прекомерни и неоправдани изисквания, дискриминация по отношение на качеството и стратегическо проектиране по отношение на продукта.

Съгласно § 7 от ПЗР на ЗЕС за БТК е налице задължение за прозрачност във връзка с предоставянето на специфичен/битстрийм достъп. В тази връзка и предвид установените при анализа на пазара потенциални конкурентни проблеми КРС счита, че задължението за прозрачност на БТК следва да бъде продължено. Като отчита, че чрез задължението за прозрачност като подходящата мярка се гарантира недопускане на част от потенциалните конкурентни проблеми, КРС счита, че евентуалното отменяне на задължението би могло да доведе до условия за създаване на дискриминация по отношение на качеството, прекомерни и неоправдани изисквания по отношение на техническите изисквания.

За да се гарантира на заинтересованите предприятия достатъчно информация и яснота в процеса на преговорите за осъществяване на битстрийм достъп и за изработване на техните бизнес планове, КРС счита, че задължението за прозрачност на БТК следва да бъде продължено. Задължението се изразява в публикуване на интернет страницата на предприятието и актуализиране на информация, както следва:

- описание на предлаганите услуги за достъп;
- точки на достъп и ниво в мрежата/мрежови елементи, до които се предлага достъп, съобразно структурата на мрежата;
- технически изисквания и интерфейси;
- процедури за организиране и предоставяне на достъп, включително срокове, причини за отказ и ограничаване на достъп;
- условия за съвместно разполагане и ползване на съоръжения;
- цени за всяка от услугите, съобразно наложените специфични задължения;
- качество на услугите и обслужването, включително качествени параметри на услугите, класифицирани съобразно всеки от видовете достъп;
- процедури за установяване и отстраняване на повреди, процедури за възстановяване на услугата и нейното качество;
- друга относима информация, с оглед осъществяване на битстрийм достъп и необходимите за неговото реализиране услуги.

Посочената информация следва да се публикува съобразно определените от КРС срокове и да се актуализира от предприятието в срок от три работни дни от настъпване на промяна, относима към някое от условията, както и да се актуализира съобразно

дадени от регулатора указания на основание чл. 167, ал. 2 от ЗЕС, в случай, че от регулатора са дадени указания относно степента на подробност на публикуваната информация.

В допълнение, БТК следва да публикува и актуализира на интернет страницата си информация, необходима за осъществяване на контрол с оглед недискриминационно третиране на алтернативните предприятия. Това задължение включва и предоставяне на информация за текущото състояние на битстрийм достъпа, както следва:

- задължение за публикуване и актуализиране, на официалната страница на предприятието в интернет, на действащите цени и условия за битстрийм достъп, включително за цените и условията, приложими към собствените услуги, услугите, предоставяни на свързани лица на свързания пазар на дребно или на други свързани пазари на едро. Посочената информация следва да се представя и писмено на Комисията в сроковете за нейното публикуване. Посоченото задължение ще допринесе за избягване на възможностите за крос-субсидиране;

- местата (населени места и точки), където ефективно може да се предоставя битстрийм достъп, включително информация за наличие на достъпни абонатни линии в конкретни части на мрежата за достъп и информация за местата за съвместно разполагане;

- местата (населени места и точки), където се използва битстрийм достъп и броя на предприятията за всяко място;

- подадени заявки за предоставяне на услуги, които са в процес на разглеждане.

Посочената информация следва да се публикува съобразно определените от КРС срокове. Информацията, с изключение на данните за подадени заявки, следва да бъде актуализирана от предприятието в срок от три работни дни от настъпване на промяна, относима към някое от условията. Информацията за подадени заявки в процес на разглеждане следва да се актуализира веднъж на две седмици.

КРС счита, че определена информация следва да бъде поставена от БТК на интернет страницата на дружеството, с оглед осъществяване на контрол върху качеството на предоставяните услуги. В тази връзка БТК се задължава да публикува информация, както следва:

- средни срокове за предоставяне на битстрийм достъп на алтернативните предприятия и средни срокове за предоставянето на xDSL услуги от БТК на собствени абонати;

- общ брой заявки за предоставяне на битстрийм достъп, в това число информация и за:
  - брой удовлетворени заявки;
  - брой неудовлетворени заявки.

- средно време за отстраняване повреди при осъществяване на битстрийм достъп и за отстраняване на повреди на собствени абонати.

Посочената информация следва да се публикува съобразно определените от КРС срокове. Информацията следва да се актуализира веднъж на три месеца. Информацията следва да се актуализира и при дадени от Комисията указания, на основание чл. 167, ал.

2 от ЗЕС в случай, че са дадени указания относно степента на подробност на публикуваната информация.

КРС счита, че на БТК следва да се наложи задължение да публикува и да актуализира на официалната си страница в интернет финансови отчети (отчет за доходите, баланс), в срокове съобразно разпоредбите на Закона за счетоводството и да предоставя, при поискване от КРС отчет за промените в собствения капитал, отчет за паричните потоци и приложенията към финансовия отчет.

Допълването на задължението ще позволи на КРС да следи за изпълнение на задължението за равнопоставеност. Само по себе си посоченото задължение не е достатъчно за разрешаване на идентифицираните потенциални конкурентни проблеми, но налагането му засилва ефективността на другите наложени задължения.

С оглед гореизложеното КРС счита, че наличието на задължения, които ще осигурят възможност за предвидимост и прозрачност на условията за предоставяне на битстрийм достъп, е пропорционална мярка, тъй като ползите от нейното прилагане се изразяват в осигуряване на възможност за навлизане на пазара, стимулиране на ефективното използване на съществуващата инфраструктура и съответно подобряване на конкурентната среда, което оправдава нарастването на разходите за публикуване и поддържане на актуална информация от страна на БТК.

5.5.4. Задължение за разделно счетоводство

Регулирането на цените на едро за битстрийм достъп цели преодоляване на потенциалните конкурентни проблеми чрез налагане на специфични задължения и създаване на възможности за насърчаване на инвестициите в мрежова инфраструктура за широколентов достъп, както от страна на предприятието със значително въздействие върху пазара, така и от страна на алтернативните предприятия.

По отношение на разделното счетоводство КРС отчита, че същото е текущо за БТК и е наложено по силата на задълженията за разработване, въвеждане и поддържане на разделно счетоводство на пазарите на едро за терминиране на трафик в определено местоположение и за генериране на трафик от определено местоположение. Доколкото задължението е относимо към цялостната дейност на предприятието, то е относимо и по отношение на дейностите по предоставяне на битстрийм достъп. Съгласно принципната позиция на КРС регулаторът счита, че не е необходимо да наложи на настоящия пазар на БТК задължение за разработване, въвеждане и поддържане на разделно счетоводство, тъй като такова е наложено.

КРС счита, че отстраняването на потенциалните конкуренти проблеми, свързани с възможностите за крос-субсидиране и осигуряването на съпоставимост на финансовата информация следва да се осъществи чрез предприемането на съответните мерки. Ефективното изпълнение на задължението за разделно счетоводство, прилагано едновременно със задължението за прозрачност, създава възможност за регулатора да осъществява контрол върху ценовите условия на достъпа и да извършва тестове за ценови натиск и натиск на размера на печалбата им („margin squeeze”).

5.5.5. Задължение за разходоориентирани цени за услугите за предоставяне на битстрийм достъп

Задължението за разходоориентирани цени за битстрийм достъп, изчислени въз основа на система за определяне на разходите, е текущо за БТК. Въпреки това, за периода на анализа, предприятието не е доказало разходоориентираността на цените

въз основа на разходи, определени чрез Системата[130]. КРС отчита, че в използваната от БТК Система фигурират услуги за предоставяне специфичен/битстрийм достъп, които не са диференцирани за нива на свързване, съгласно Наредба № 1. Доколкото характеристиките и обема на предоставяните услуги на едро са свързани с динамично променящите се услуги на дребно, то не би могло да се детайлизират в достатъчна степен в Системата посочените услуги. Предвид посоченото, КРС е на мнение, че следва да се използва начин за определяне на цените, чрез който съответните услуги на едро ще отразяват в максимална степен промените в предоставяните абонатни профили на дребно. Това дава основание на КРС да счита, че следва да приложи необходимите мерки, които своевременно да осигурят нормални условия за развитие на конкуренцията, като наложи на БТК задължение за ценови ограничения на цените за битстрийм достъп.

КРС е на мнение, че за регулатора съществува възможност да контролира условията на достъпа и да ограничава възможностите на БТК, които целят лимитиране на продажбите на конкурентите на пазара на дребно, увеличаването на разходите за конкурентите и поставянето под натиск на размера на печалбата им („margin squeeze").

С оглед посоченото, КРС счита, че следва да оттегли задължението за определяне на разходоориентирани цени за битстрийм достъп въз основа на Системата. Наблюдението на разходите от страна на КРС следва да включва извършването на тестове за ценови натиск. КРС ще следи разходите да бъдат разпределени въз основа на обективни критерии сред различните продукти на едро и на дребно, за да се избегне двойното отчитане.

5.5.6. Ценови контрол и ограничения върху цените за битстрийм достъп

Задължението за ценови ограничения при определени видове достъп и/или взаимно свързване може да включва ограничаване нарастването на цените до предварително определен ценови праг, определяне на цени въз основа на сравнителен анализ между определените от предприятието цени и цените за същите услуги на сравними конкурентни пазари на други държави-членки на Европейския съюз, и/или определяне на план за постепенно намаляване на цените за определен период от време, след което нивото на цените трябва да достигне до предварително определено ниво. КРС счита, че налагането на задължението за ограничаване нарастването на цените до предварително определен ценови праг е пропорционална мярка за преодоляване на потенциалните конкурентни проблеми и предвид необходимостта от бърз ефект върху конкуренцията на съответните пазари.

Към момента на определяне на цените за специфичен/битстрийм достъп, услугите, свързани с предоставяне на достъпа, не фигурираха в списъка с услуги, Приложение № 1 към Системата[131] за определяне на разходите. Поради тази причина и с оглед конкретно постъпили искания за даване на задължителни указания[132], с Решение на КРС № 1579/27.07.2006 г. бяха изискани описание на услугите за битстрийм достъп, цени и документи, доказващи разходоориентираността на цените. Като цяло, за доказване на разходоориентираността на цените за специфичен/битстрийм достъп БТК представи разходи, без да се позовава на резултати

---

[130] Системата, в която фигурират услуги за битстрийм достъп, е одобрена с решение на КРС № 158/28.02.2008 г., а първоначално предложените от БТК цени за битстрийм достъп са определени към 15.11.2007 г.

[131] Решение на КРС № 1049/15.04.2004 г.

[132] След като противоречието между специфичното задължение и Системата е отстранено с изменението на същата.

от Системата. Представените от БТК данни (с писмо вх. № 04-04-188/10.10.2007 г.) не внесоха пълна яснота за връзката между начина на калкулиране на разходите на пазарите на едро и дребно, като в заключение КРС счете, че някои от предложените цени за услугите, чрез които се реализира битстрийм достъп, не са доказани от дружеството като разходоориентирани. Поради посоченото, с Решение № 1358/15.11.2007 г. КРС наложи ценови ограничения на някои от предложените цени.

Два месеца след подписването на първите договори (януари 2008 г.) за предоставяне на специфичен/битстрийм достъп, БТК промени условията за предоставяне на услугата на пазара на дребно (характеристиките и броя на профилите на ADSL услугата за крайни клиенти, като едновременно с това намали цените за месечен абонамент). Тази промяна при предоставянето на услуги на дребно влоши условията за развитие на конкуренцията, тъй като не намери отражение в предоставянето на услугите на едро[133]. Конкурентната среда се подобри през месец юни 2008 г., когато БТК намали месечните цени за два абонатни профила и еднократните цени за конфигуриране на VLAN и прекратяване на услугата[134]. Към момента на настоящия анализ БТК има сключени 7 договора със заинтересованите конкурентни предприятия. В тези договори са спазени ценовите ограничения, наложени от КРС.

Като отчита възможностите на предприятието със значително въздействие върху пазара да променя параметрите (профилите) за крайни потребители на услугата на дребно и невъзможността да докаже разходоориентираност на цените на едро, КРС счита, че за да не се създава ценова преса по отношение на цените на пазара на широколентов достъп, БТК следва да определя цените за битстрийм достъп на базата на съответните цени на дребно. КРС избра да наложи задължение за ценово ограничение по отношение на цените за битстрийм достъп под формата на ограничаване на нарастването на цените на едро до предварително определен ценови праг. КРС счита тази мярка за подходяща за противодействие на възможно антиконкурентно поведение на БТК, изразяващо се в създаване на ценова преса и/или натиск върху печалбата. Предвид установените в настоящия документ конкурентни проблеми и с оглед постигане на целите на чл. 4, т. 1, б. „а” и б. „б” от ЗЕС, КРС счита мярката за пропорционална. Мнението на регулатора е, че този подход е подходящ, за да се следи ценообразуването на предприятието със значително въздействие на пазара с цел да се избегне възможността за свиване на маржовете.

КРС определя обхвата на задължението за ценово ограничение като механизъм на ценообразуване, при който прага на цената на едро се определя от съответната цена на дребно, както следва:

За ценови праг се счита определен месечен разход за битстрийм достъп, изчислен въз основа на цените за този достъп, по които алтернативно предприятие заплаща за ползваните от БТК услуги на едро. Месечният разход се изчислява при участие на цените на едро за битстрийм достъп, определени от БТК за съответните услуги на едро. Ценовият праг се формира при намаляване на цената на дребно на БТК (месечен абонамент за широколентов достъп до интернет за клиентски профил с определени характеристики) с определен от КРС марж.

---

[133] Писма с вх. №: 12-01-769/02.04.2008 г.; 12-01-849/10.04.2008 г.; 12-01-2022/14.07.2008 г.; 12-01-2784/25.09.2008 г.

[134] Писма с вх. №: 12-01-769/02.04.2008 г.; 12-01-849/10.04.2008 г.; 12-01-2022/14.07.2008 г.; 12-01-2784/25.09.2008 г.

Задължението за ценови ограничения се прилага върху цените на едро за битстрийм достъп (еднократни цени и месечни абонаменти) за съществуващите профили на услугите, както и за цени на нови услуги. Когато БТК предлага промоции и отстъпки на собствените си крайни потребители, то предлаганите условия следва да намерят отражение и върху цените на едро. БТК се задължава да прилага това ценово ограничение към всяка оферта на едро спрямо еквивалентен профил на услугата на дребно. Измененията следва да бъдат в съответствие с ценовото ограничение, както е детайлизирано по-долу.

Определянето на маржа между цените на дребно и съответстващите им цени на едро в настоящия документ е базирано на данни, получени в КРС по повод развитието на преговорите за сключване на договори за битстрийм достъп и допълнителни споразумения към тях при промяна на цените на дребно. Като отчита, че няма пълно съответствие между цените за услугите на дребно и цените на едро, КРС счита, че маржът следва да се прилага спрямо всяка услуга на дребно (определен клиентски профил за ADSL Интернет пакет), предоставяна от БТК, за да се определи максималния месечен разход на алтернативно предприятие на база цени на едро за широколентов достъп за линия, за достъп и пренос. До промяна в условията на предоставяне на услугите, за изчисляване на месечния разход на алтернативно предприятие за битстрийм достъп ще се ползват допусканията и условията, прилагани при определяне на наложените с Решение № 1358/15.11.2007 г. ценови ограничения. При всяко изменение на цената на дребно (месечен абонамент за широколентов достъп до интернет за клиентски профил с определени характеристики) БТК следва да представя в КРС, заедно с документите по ценообразуване, описание на начина за определяне или съответна промяна на цените на едро.

Към момента на настоящия анализ за определяне на стойността на маржа между цените на дребно и максималния месечен разход на алтернативно предприятие (на база цени на едро за битстрийм достъп) в ценовите ограничения, КРС се съобразява и с определения марж при предоставяне на препродажба от БТК на ADSL достъп[135]. Тъй като препродажбата се осъществява след нивото на IP-свързаност, съгласно Общата позиция на ГЕР, то КРС приема, че маржът за второ ниво на свързаност следва да е по-голям от дефинирания за ниво препродажба.

При определени допускания[136] КРС е приела, че при наложените с Решение № 1358/15.11.2007 г. ценови ограничения, като краен резултат маржът за предприятията, които ще ползват от БТК битстрийм достъп на второ ниво с цел предоставяне на услуги на крайните потребители, е в размер на 17,39%.

Предвид обстоятелството, че към момента на приемане на Решение № 1358/15.11.2007 г. при действащите цени на пазара на дребно КРС очакваше битстрийм достъпа да се реализира ефективно при определените ценови равнища, може да се приеме, че за конкурентите маржът от 18% е приемлив за достъп на второ ниво.

---

[135] С решения № 1267/04.10.2007 г. и № 1268/04.10.2007 г. КРС изиска от БТК и от „Спектър нет" АД договорите за препродажба на широколентов достъп на дребно. Към момента на определяне на ценовите ограничения с Решение на КРС № 1358/15.11.2007 г. препродажба на услугата „БТК ADSL" се реализира при марж 30%.

[136] Определянето на този процент се основава на следните изходни позиции - продължителност на договора 18 месеца, прогнозен брой абонати на конкурентите 4 500, кореспондиращ с най-големия брой абонати на реално действащ конкурент, национално покритие на услугата от конкурентите, което ще се гарантира, ако се реализира в 30 града, конфигуриране на максимален брой клиентски профили във всеки град (6 бр.), 1000 Mbit/s портове и клиентски профил 2Mbit/s с коефициент на споделяне 1:50.

Същевременно е факт, че наложените ценови ограничения не възпрепятстват БТК[137] да развива своя бизнес. Доказателство за това е проведената национална промоция[138] „Промоция БТК ADSL лято 2008" с продължителност 51 дни (от 26 май до 15 юли 2008 г.) и реална отстъпка за крайните потребители от 24% от цената за месечния абонамент за „БТК ADSL Tempo". Всички абонати, сключили едногодишни договори с БТК, ще ползват услугата „БТК ADSL Tempo" при условията на промоцията, т.е. в рамките на една година месечният абонамент ще бъде с 24% по-нисък.

КРС, отчитайки възможностите на БТК, в качеството му на предприятие със значително въздействие върху съответния пазар на битстрийм достъп, да променя цените на пазара на дребно, без съпътстваща промяна на цените на едро, определя към момента на настоящия анализ стойността на маржа между цените на дребно и цените на едро за битстрийм достъп на 48%, образувана от сумата от 30% отстъпка (за доставчика на услугата) за ниво препродажба[139] и 18% отстъпка (изчислена от КРС при налагане на ценовите ограничения с Решение № 1358/15.11.2007 г.) за реализиране на достъпа на второ ниво.

Цената на едро за широколентов достъп за линия (максималният месечен разход за линия на алтернативно предприятие на база цени на едро), която се явява определения праг, се определя от еднократните и месечните цени на услугите за битстрийм достъп на едро за достъп и пренос при допусканията, посочени в Решение № 1358/15.11.2007 г. на КРС. При промяна на условията, които влияят съществено на допусканията, КРС ще преразгледа определените към момента изходни позиции за продължителност на договора, прогнозен брой абонати на конкурентите и критериите за национално покритие на услугата от конкурентите. При предложение на БТК за условия и цени за битстрийм достъп за първо и трето ниво, съгласно разпоредбите на Наредба № 1, КРС ще определи съответната стойност на маржа за съответното ниво на достъп.

БТК може да прилага цени на едро, когато за определените цени на едро за битстрийм достъп изчисленият месечен разход за битстрийм достъп е под определения ценови праг.

КРС счита, че стойността на маржа от 48% следва да се преразгледа при промяна на условията, при които е определен.

6. Очаквано въздействие от предложените специфични задължения

Оценката за въздействието на наложените специфични задължения, зависи от пазарното поведение на участниците и от други външни фактори, които трудно могат да бъдат прогнозирани. Като цяло КРС очаква, че ефектът от налагането на специфичните задължения в краткосрочен план ще е различен от този, който ще се получи в дългосрочен план. Очакваното въздействие от предложените специфични задължения може да бъде обобщено, както следва:

---

[137] При изготвяне на предложените цени БТК приема, че на предприятията, които ще ползват специфичен достъп следва да се осигури между 10% и 12% марж.

[138] Промоцията се провежда на територията на цялата страна чрез следните канали: БТК центрове, екипи за продажби по телефона БТК ADSL, партньорска мрежа, канали за продажби online от Интернет сайта на БТК. Аналогични промоции са провеждани и през 2007 г.

[139] БТК информира КРС, че прекратява договорите за препродажба с алтернативните предприятия. Към средата на 2008 г. препродажба на услугата ADSL се извършва от „БТК Мобайл" ЕООД, според представена от дружеството информация. Към момента на изготвяне на анализа БТК не предлага договори за препродажба.

- продължаване действието на наложеното задължение за достъп до и ползване на необходими мрежови елементи и/или средства, свързани с реализиране на необвързания достъп и на битстрийм достъп ще подобрят възможностите на предприятията да предлагат високоскоростен достъп до интернет в България.
- продължаване действието на наложеното задължение за достъп до каналната мрежа на БТК, съчетано с налагането на ценови ограничения, в сила до определяне на разходоориентирани цени, изчислени въз основа на разходите на ефективен оператор, ще гарантира развитието на конкуренцията с оглед възможностите на предприятията да предлагат собствени услуги, като по този начин крайните потребители ще имат възможност за по-голям избор.
- продължаване действието на задължението за равнопоставеност гарантира равнопоставено третиране на конкурентите от предприятието със значително въздействие върху пазара, което от своя страна е предпоставка за развитие на конкуренцията.
- задълженията за прозрачност гарантират на заинтересованите предприятия достатъчно информация и яснота в процеса на осъществяване на достъп и особено що се касае до сроковете за предоставяне на услуги от страна на предприятието със значително въздействие върху пазара.
- определянето на цени, изчислени въз основа на разходите на ефективен оператор от една страна ще създаде увереност в участниците на пазара, че чрез цените се възстановяват ефективните разходи на БТК, а от друга, ще гарантира на историческото предприятие възвръщаемост на ефективните инвестиции.

VIII. Приложения

Приложение 1

Постъпили становища в рамките на проведеното обществено обсъждане, открито с Решение № 767 от 23.07.2009 г., от заинтересованите предприятия и Комисията за защита на конкуренцията

Приложение 2

Постъпили становища в рамките на проведеното обществено обсъждане, открито с Решение № 1119 от 18.10.2010 г., от заинтересованите предприятия и Комисията за защита на конкуренцията и постъпили становища от заинтересованите предприятия в резултат на писмо, изх. № 04-04-639/09.12.2010 г. на КРС.